Een nieuwe aflevering van het

WOORDENBOEK VAN DE VLAAMSE DIALEKTEN

LANDBOUWWOORDENSCHAT
par. VEETEELT
AFLEVERING RUND 1

door Hugo Ryckeboer
met medewerking van S. Coppens, M. Devos,
J. Van Keymeulen en S. Van der Sypt.

Het WOORDENBOEK VAN DE VLAAMSE DIALEKTEN wordt samengesteld in de Vakgroep Nederlandse Taalkunde van de Universiteit Gent, dankzij kredieten van de Provinciebesturen van Oost- en West-Vlaanderen, de Provincie Zeeland, de Nederlandse Taalunie, het Fonds voor Kollektief Fundamenteel Onderzoek, de Nationale Loterij en gepubliceerd met steun van het Belgisch Interuniversitair Centrum voor Neerlandistiek.

Het traditionele dialekt verdwijnt snel, ook in Vlaanderen. Hoewel de streekgebonden uitspraak vaak blijft doorklinken, verandert de oude woordenschat onder invloed van de standaardtaal, de media en de grondig gewijzigde levensomstandigheden. De geografisch sterk gedifferentieerde woordenschat was het resultaat van een eeuwenlange natuurlijke evolutie. Het verzamelen van die woordenschat is onontbeerlijk voor een juist begrip van de evolutie van de Nederlandse standaardtaal in haar regionale en sociale variatie. Nu wordt de laatste kans gegrepen om deze woordenschat uit het geheugen van de oudste generatie op te vragen.

Het **WOORDENBOEK VAN DE VLAAMSE DIALEKTEN (WVD)** is een taalwetenschappelijk projekt van de Universiteit Gent, dat sedert 1972 de dialektwoordenschat verzamelt van het vroegere graafschap Vlaanderen (in Frans-, West-, Oost- en Zeeuws-Vlaanderen). Net zoals zijn tegenhangers, het **Woordenboek van de Brabantse Dialecten** en het **Woordenboek van de Limburgse Dialecten** (Universiteiten Nijmegen en Leuven) is het **WVD** niet alfabetisch maar systematisch opgezet, d.w.z. gegroepeerd rond zaken en begrippen uit de werkelijkheid. Een eerste serie afleveringen (deel I) behandelt de traditionele landbouwwoordenschat, een tweede (deel II) de woordenschat van traditionele beroepen of bezigheden. De derde serie (deel III) zal de algemene woordenschat bevatten.

Iedere aflevering van het **WVD** bestaat uit een reeks woordenboekartikels. Daarin wordt eerst een omschrijving gegeven van de zaak of handeling en een opgave van de bronnen: eigen en vreemde vragenlijsten, interviews, en allerlei studies in boeken of tijdschriften. Dan volgen in alfabetische orde de dialektwoorden die het begrip benoemen. Voor elk dialektwoord worden benaderend de uitspraak, de streek van voorkomen en de frekwentie aangegeven. Woordkaarten, tekeningen en foto's proberen zowel de zaak als de verspreiding van de dialektwoorden aanschouwelijk voor te stellen.

(Bij elke aflevering van deel I en II hoort een **Wetenschappelijk Apparaat** voor vakgenoten. Met daarin de gebruikte vragenlijsten en per woord een nauwkeurige lokalisatie van de uitspraakvarianten door middel van kodenummers.)

Het **WOORDENBOEK VAN DE VLAAMSE DIALEKTEN** biedt een wetenschappelijk verantwoorde taalinventarisatie en ontsluit een belangrijk deel van ons kultureel erfgoed op een aantrekkelijke manier.

Als laatste aflevering verscheen in het voorjaar 1993: H. RYCKEBOER, met medewerking van S. COPPENS, M. DEVOS, J. VAN KEYMEULEN en K. VAN DER SYPT, deel I Landbouwwoordenschat, paragraaf Veeteelt, aflevering RUND 1. Voor de reeds eerder verschenen afleveringen en de wijze van bestellen zie achteraan.

Wenst U meer informatie, wend u tot het

Woordenboek van de Vlaamse Dialekten
Vakgroep Nederlandse Taalkunde U.G.
Blandijnberg 2,
9000 GENT.
Tel. (09) 264 40 79

HERKAUWEN

Het in de pens gedeeltelijk verteerde voedsel opnieuw kauwen.

WVD 17, 1 ; Berteloot, Blommaert, De Cooman, Kinoo, Roegiers, Schaubroeck, Van Damme, Van der Sypt, Van Hulle, Van Middelem ; D 4 (1936), 13 ; ZND BI (1923), 327 ; ZND 1v (1923), 88 ; ZND 14 (1926), 26 ; ZND 20 (1936), 13 ; Biekorf 66 (1965), 232 en 235.

Afb. 34. Rond de middag gaan de runderen rustig in de schaduw liggen herkauwen.

eikeren : zie HEIKEREN.

elkeren : zie HELKEREN.

heikeren : alg. Veurne-Ambacht, WV Polders-Houtl. west ; spor. str. van Ieper-Poperinge *eikərn*.

ZND : frekw. Veurne-Ambacht, WV Polders-Houtl. west ; spor. str. van Ieper-Poperinge en FV zuidoost *eikərn*.

Wdb : DB heikeren, eikeren. Biekorf 232 : Lichtervelde, Meulebeke.

helkeren : spor. Veurne-Ambacht zuid en str. van Ieper-Poperinge *elkərn*, *ilkərn*, ook Winnezele *aekərn* en Westrozebeke *elkərn*.

ZND : spor. Veurne-Ambacht, str. van Ieper-Poperinge en FV zuidoost *elkərn*, *ilkərn*, ook Zarren *elkərn*, Torhout *ilkərn* en Poelkapelle *eltrən*. Wdb : DB helkeren, elkeren, hilkeren, hulkeren. Biekorf 235 : Zonnebeke.

herbijten : ZND 1v : Baasrode *erbòòətn*.

herkaken : ZND 14 : Geraardsbergen *zfd*.

herkauwen : alg. WZV *erkouwn*, OZV *erkaa(ə)n*, *erkow(ə)n* ; frekw. omg. Oudenaarde *erkoum* en Denderstr. zuid *arkòòwən*, *erkaan*, *erkawən*, *erkòò(wə)n* ; spor. WV *erkoum*, *erka(a)wn*, *iərkaeən*, OV noord *erkaa(ə)n*, *erkae(ə)n*, *erkòò(ə)n*, *irkaaən*, *irkaeən*, *irkòòən*, overig OV zuid *erkaa(ə)n*, *erkaeən*, *erkòò(ə)n*.

D : alg. WZV *erkoun* ; frekw. OZV *erkaan*, *erkoun*. ZND : frekw. WV Polders en WV zuidoost *erkoun* ; spor. overig WV *erkaum*, *erkown*, OV noord *arkaan*, *erkaa(ə)n*, *erkaeən*, *erkòòn*, *erkowə(n)*, *irkaaən*, *irkaeən*, *irkaewə* en OV zuid *erkaa(ə)n*, *erkaavən*, *erkaejn*, *erkaewn*, *erkoum*, *erkòò(ə)n*, ook Moerbeke (Fr.) *eurkoum*.

herkelen : frekw. FV *aerkəln*, *erkəln*, *èèrkəln*, *urkəln*, *urkərn* ; spor. WV Polders oost *erkəln*.

ZND : frekw. FV *aerkəln*, *èèrkəln*, *erkəln*, *urkəln*, *urkərn* ; zeldz. WV Polders oost *erkəln*.

herkelen : Oostkerke (Brugge) *erkeeln*.

herknabbelen : Kooigem, Drongen *erknabəln*.

ZND : frekw. WV zuidoost *erknabəln* ; spor. WV zuidwest *erknabəln*, *erknablən* ; zeldz. OV zuid *irknablən*, ook Dudzele *erknablən*, Gent *irknabələ* en Kruibeke *arknabələn*.

Van het Woordenboek van de Vlaamse Dialekten zijn thans verkrijgbaar (genaaid 16 x 24 cm) :

- INLEIDING

1. M. Devos, H. Ryckeboer, J. Taeldeman en W. Pée, *Inleiding*, 138 blz. 260 krtn, Gent-Tongeren 1979 : 450 F. / NGl. 25

- WOORDENBOEKTEKSTEN

2. M. Devos en H. Ryckeboer, *dl.I landbouwwoordenschat, afl.1 Akkerland en Weiland*, XII + 240 blz., 154 krtn, 30 ill., Gent-Tongeren, 1979 : 660 F. / NGl. 37

3. M. Devos, H. Ryckeboer, J. Van Keymeulen *dl.I Landbouwwoordenschat, afl.2 Behuizing*, XVI + 227 blz., 118 krtn., 61 ill, Gent-Tongeren 1985 : 660 F. / NGl. 37

4. Idem, *dl. I Landbouwwoordenschat, afl. 3 Het Erf* (met kumulatieve registers), XII + 204 blz., 43 krtn., 31 ill., Gent-Tongeren 1987 : 660 F. / NGl. 37

5. Idem, *dl. II Niet-agrarische vaktalen, afl. 1 De Mandenmaker*, X + 99 blz.; 16 krtn.; 45 ill., Gent-Tongeren 1982 : 320 F. / NGl. 18

6. Idem, *dl. II Niet-agrarische vaktalen, afl. 2 De Strodekker*, VII + 40 blz.; 2 krtn.; 17 ill., Gent-Tongeren 1982 : 160 F. / NGl. 9

7. Idem, *dl. II Niet-agrarische vaktalen, afl. 3 Handspinner en Touwslager*, IX + 59 blz.; 1 krt.; 20 ill., Gent-Tongeren 1982 : 220 F. / NGl. 12,5

8. J.Van Keymeulen, K. Van der Sypt, M. Devos, H. Ryckeboer, *dl. II Niet-agrarische vaktalen, afl. 4 De kuiper en de Hoepelmaker*, XXIV + 135 blz.; 44 krtn.; 53 ill., Gent-Tongeren 1988 : 500 F. / NGl. 28

9. V. De Tier, J. Van Keymeulen, met medewerking van H. Ryckeboer en K. Van der Sypt, *dl. II Niet-agrarische vaktalen, afl. 5 De Molenaar*, XXIV + 476 blz.; 167 krtn.; 117 ill., Gent-Tongeren 1990 : 1600 F. / NGl. 89

10. K. Van der Sypt, met medewerking van H. Ryckeboer, *dl. I Landbouwwoordenschat, paragraaf Landbouw, aflevering Ploegen*, XXV + 174 blz. tekst + 62 blz. registers.; 55 krtn.; 48 ill., Gent-Tongeren 1991 : 660 F. / NGl. 37

11. H. Ryckeboer, met medewerking van S. Coppens, dr. M. Devos, dr. J. Van Keymeulen en K. Van der Sypt, *dl. I Landbouwwoordenschat, paragraaf Veeteelt, aflevering Rund 1*, XXVIII + 256 blz. tekst + 67 blz. registers; 155 krtn.; 56 ill., Gent-Tongeren 1993 : 850 F/NGl. 47,5

- WETENSCHAPPELIJKE APPARATEN (voor vakgenoten)

A M. Devos en H. Ryckeboer, *dl. I Landbouwwoordenschat, afl. 1 Akkerland en Weiland; Wetenschappelijk Apparaat*, 240 blz., Gent-Tongeren 1979 : 600 F. / NGl. 33,5

B M. Devos, H. Ryckeboer, J. Van Keymeulen, *dl. I Landbouwwoordenschat; afl. 2 Behuizing; Wetenschappelijk Apparaat*, 312 blz. Gent-Tongeren 1985 : 600 F. / NGl. 33,5

C Idem, *dl. I Landbouwwoordenschat, afl. 3 Het Erf; Wetenschappelijk Apparaat* (met kumulatieve registers), 175 blz., Gent-Tongeren 1987 : 500 F. / NGl. 28

D Idem, *dl. II Niet-agrarische vaktalen, afl. 1,2,3 Wetenschappelijk Apparaat*, 124 blz., Gent-Tongeren 1982 : 300 F. / NGl. 17

E J. Van Keymeulen, K. Van der Sypt, M. Devos, H. Ryckeboer, *dl. II Niet-agrarische vaktalen, afl. 4 De Kuiper en de Hoepelmaker; Wetenschappelijk Apparaat*, 144 blz., Gent-Tongeren 1988 : 500 F. / NGl. 28

F V. De Tier, J. Van Keymeulen, met medewerking van H. Ryckeboer en K. Van der Sypt, *Dl. II Niet-agrarische vaktalen, afl. 5 De Molenaar; Wetenschappelijk Apparaat*, 456 blz., Gent-Tongeren 1990 : 900 F. / NGl. 50

G K. Van der Sypt, met medewerking van H. Ryckeboer, *Dl. I Landbouwwoordenschat, paragraaf Landbouw, aflevering Ploegen;* Wetenschappelijk Apparaat, 233 blz., Gent-Tongeren 1991 : 600 F. / NGl. 33, 5

H H. Ryckeboer, met medewerking van S. Coppens, dr. M. Devos, dr. J. Van Keymeulen en K. Van der Sypt, *dl. I Landbouwwoordenschat, paragraaf Veeteelt, aflevering Rund 1*; Wetenschappelijk Apparaat, 322 blz., Gent-Tongeren 1993 : 800 F./NGl.45

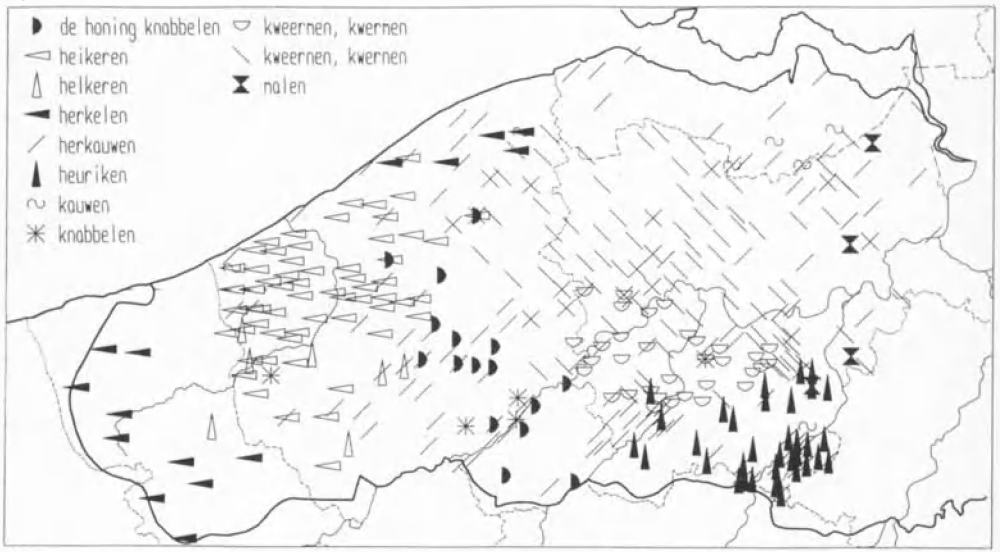

herknagen : ZND Bl : Hamme (Dendermonde) *erknòòǫən*.

herknassen : ZND Bl : Beveren (Waas) *erknasən*.

herknauwelen : ZND lv : Gent *irknaawələ*.

herknauwen : ZND lv : Kruibeke *arknuan*.

herkneeuwelen : ZND 20 : Lichtervelde *erkneeəwəln*.

Wdb : DB : De koeien herkneeuwelen hunnen heuning, d.i. hetgeen zij geëten hebben.

herkweernen : St.-Eloois-Vijve *erkwèèrnən*, Knesselare *erkwèèərnən*.

hernemen : Ruddervoorde *erneemm*.

heuriken : frekw. str. van Oudenaarde en Ronse *euriekən*, *eurikŋ*, str. van Zottegem *eurikən*, *eurikŋ* en Denderstr. zuid *eeriekən*, *eerikən*, *eurəkən*, *eurikən*.

ZND : frekw. str. van Zottegem *eurəkən*, *euriekən*, *eurikən* en Denderstr. zuid *eerəkən*, *eeriekən*, *eerikən*, *eurəkə(n)*, *euriekən*, *eurikən*, ook Etikhove *eurikən*.

Wdb : T eurikken.

heurlikken : Hemelveerdegem *eurlikŋ*.

hilkeren : zie HELKEREN.

de honing kauwen : ZND : zeldz. WV Houtl., ook Beveren (Roeselare) *dən (n)euniengk koun*.

(de) honing knabbelen : frekw. WV zuidoost *(dən) eunieng(k) knabəln*, *euningk knablən*, *neunieng knabəln*, — *knablən* ; zeldz. WV Houtl. *(dən) (n)euniengk knabəln*.

ZND : spor. WV Houtl. *dən euniengk knabəln*, *euning knablən* en WV zuidoost *dən eungk* —, *dən euniengk knabəln*, *euning* —, *neunieng knablən*.

de honing knagen : ZND lv : Torhout *dən euniengk knaagn*.

honing knauwen : Menen *neunieng knoun*.

honing ophalen : Manegem *euniengk ipòòln*.

hulkeren : zie HELKEREN.

haar hunker knauwen : Menen *eurn ungkər knoun*.

hurkelen, hurkeren : zie HERKELEN.

kauwen : frekw. ZV grensstr. *koun*, ook Adinkerke *kaaun*, Oostkerke (Brugge) *koun* en Outer *kòòwən*.

BESTELFORMULIER WVD
1993

Onder omslag toesturen naar :
Drukkerij G. Michiels n.v., Corverstraat 13, 3700 Tongeren

ONDERGETEKENDE :

Naam:.....

Adres:.....

Postnummer :.....Gemeente :.....Land :.....

B.T.W-nummer:.....

wenst te ontvangen : WVD nr(s) :.....

Hij/Zij stort het verschuldigde bedrag op bankrekening 235-0450756-09 van Drukkerij George Michiels n.v., Corverstraat 13, 3700 Tongeren, met vermelding : Woordenboek van de Vlaamse Dialekten.

DATUM HANDTEKENING

DE PLATE

Maandblad

Afgiftekantoor Oostende X

JANUARI 1993

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1993

- elke zaterdag
- van 20 februari t/m 28 februari (gesloten op 23 februari)
- van 3 april t/m 18 april (gesloten 6 en 13 april)
- van 16 juni t/m 13 september (gesloten elke dinsdag)
- van 3 t/m 7 november
- van 27 december 93 t/m 09 januari 1994 (gesloten 1 januari 1994
  4 januari 1994)

telkens van 10u tot 12u en van
15u tot 17u

DE PLATE v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. N 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

SECRETARIS
J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING
750-9109554-54 of
000-0788241-19

JAARGANG 22
NR. 1
MAAND januari 1993

IN DIT NUMMER

blz. 3 : **J.B. DREESEN** : Jaarprogramma 1993

blz. 5 : **F. GEVAERT** : Het einde van een "era"

blz. 14 : **J.B. DREESEN** : Jaarverslag 1992

blz. 24 : Ledenlijst 1992

blz. 30 : Schenkingen 1992 - 1ste deel

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort

JANUARI - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteit :

op donderdag 28 januari 1993 om 20 uur stipt

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6

JAARLIJKSE LEDENVERGADERING

Programma

1. Welkomwoord door de heer A. VAN ISEGHEM, voorzitter, en hulde aan de overleden leden.

2. Filmvoordracht "NAAR ISELAND ZULLEN WE VAREN". Amateursfilm gerealiseerd door de heer John CAULET tijdens een Ijslandreis en de visserij aldaar aan boord van een Oostends vissersvaartuig. Commentaar door de heer Jan B. DREESEN.

3. VEILING VAN DE PLATE onder leiding van de heer O. VILAIN, ondervoorzitter.

   Een lijst van de te veilen stukken zal ter beschikking worden gesteld van de leden.

   Daar de VEILING uitsluitend aan de leden voorbehouden is, zal het nodige gedaan worden opdat leden en niet-leden, die zich in regel willen stellen met hun lidmaatschapsbijdrage 1993, dit aan de ingang kunnen doen.

J.B. DREESEN

LIJST VAN NOG BESCHIKBARE CATALOGI

Kunst en camera - Europalia België 1980	200 Fr
Kunst en dictatuur - Europalia Griekenland 1982	150 Fr
De lagere school in België van de middeleeuwen tot nu	600 Fr
Kaartspel Franse revolutie	50 Fr
Tokyo Project - Europalia Japan 1989	700 Fr
Van rank tot drank - Luxe-uitgave	1.195 Fr
Dynastie en Cultuur in België	300 Fr
Fin de siècle	900 Fr
Via Orientalis - Europalia Portugal 1991	850 Fr
Specerijkelijk - De specerijenroutes	1.000 Fr
De sirenen	600 Fr

ASLK - Verkoop publikaties, Wolvengracht 48 - 1000 Brussel
rekeningnummer 001-1650004-13
+ 100 Fr verzendingskosten

JAARPROGRAMMA "DE PLATE" 1993

1. Donderdag 28 januari 1993 om 20 uur.

   - NAAR ISELAND ZULLEN WE VAREN. Film van de heer John CAULET met kommentaar van de heer Jan B. DREESEN.

   - Jaarlijkse VEILING VAN DE PLATE voorbehouden aan de leden, onder leiding van de heer Omer VILAIN.

2. Donderdag 25 februari 1993 om 20u30.

   - ONTSNAPPINGSPOGINGEN OP ONZE KUST (1940-45), DE DINGHY STORY. Avondvoordracht met documentatiemateriaal door de heer André AMYS.

3. Donderdag 25 maart 1993 om 20u30.

   - OOSTENDE OP TESTEREP EN HET WEST-VRIJE (700-1267). Avondvoordracht met documentatiemateriaal door de heer Roger VAN DER HEYDE.

4. Zaterdag 27 maart 1993 om 11 uur.

   - KEN UW STAD. Wandelvoordracht. Bezoek aan de tentoonstelling "100 JAAR STEDELIJKE MUSEA" onder leiding van de heer Norbert HOSTYN.

5. Zaterdag 3 april 1993 om 14u30.

   - KEN UW STAD. Wandelvoordracht. Bezoek aan het Duinenkerkje onder leiding van de heer Jean Pierre FALISE.

6. Donderdag 29 april 1993 om 20u30.

   - DE HOLLE COMPAGNIE. Nageschiedenis van de Oostendse Compagnie. Avondvoordracht met documentatiemateriaal door de heer Jan PARMENTIER.

7. Zaterdag 15 mei 1993 om 14u30.

   - KEN UW STAD. Wandelvoordracht. Oostendse krekenwandeling onder leiding van de heer Marcel BRAET.

8. Donderdag 27 mei 1993 om 20u 30.

   - OOSTENDE IN DE PROTESTANTSE PERIODE (1572-1604). Avondvoordracht met documentatiemateriaal door de heer VAN DER BAUWHEDE.

9. Zondag 6 juni 1993 om 9 uur.

   - STUDIEREIS. Bezoek aan het HISTORIAL DE LA GRANDE GUERRE te Péronne (Frankrijk) onder leiding van de heer Jan B. DREESEN.

10. Donderdag 30 september 1993 om 20u30.

- DE HAVEN VAN OOSTENDE (1900-2010). Avondvoordracht met documentatie materiaal door de heer Georges ALAERT.

11. Woensdag 13 oktober 1993 om 14u30.

- GESCHIEDENIS VAN HET KONINKLIJK DOMEIN RAVERSYDE. Namiddagvoordracht door de heer Aleks DESEYNE.

12. Donderdag 28 oktober 1993 om 20u30.

- OOSTENDSE ARCHITECTUUR IN HET INTERBELLUM. Avondvoordracht met dia's door de heer Norbert HOSTYN.

13. Zaterdag 13 november 1993 om 14u30.

- KEN UW STAD. Wandelvoordracht. Retrospectieve Charles DREYBERGH onder leiding van de heer Norbert HOSTYN.

14. Donderdag 25 November 1993 om 20u30.

- KAREL VAN DE WOESTYNE EN OOSTENDE. Avondvoordracht met documentatiemateriaal door mevrouw Ada DEPREZ.

15. Zaterdag 4 december 1993 om 19 uur.

- OOSTENDSE KLEINKUNSTAVOND EN SOUPER. Organisatie door de heer Jan B. DREESEN.

16. Donderdag 16 december 1993 om 20u30.

- OOSTENDE EN OMGEVING OP 16de EN 17de EEUWSE KAARTEN. Avondvoordracht met dia's en documentatiemateriaal door de heer Jan B. DREESEN.

==========

In het Heemmuseum DE PLATE worden in de loop van het jaar de volgende thematentoonstellingen georganiseerd.

van 5 januari tot half mei 1993.

OOSTENDE EN HET ZEEWETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK VOOR 1914.
Organisatie en realisatie de heren Valère PRINZIE (beeld) en Emile SMISSAERT (teksten.

van 1 juni tot 30 september 1993.

KAR, WAGEN EN KOETS IN HET OOSTENDS STADSBEELD.
Organisatie en realisatie de heer Ferdinand GEVAERT.

van 15 oktober tot 31 januari 1994.
GEVELS EN GEBOUWEN TE OOSTENDE VROEGER EN NU (in het kader van CONSERVARE 93).
Organisatie en realisatie de heer Jan B. DREESEN.

J.B. DREESEN

HET OOSTERSTAKETSEL IN 1967, KORT VOOR DE AFBRAAK

(FOTO N. HOSTYN)

HET EINDE VAN EEN "ERA"

door Ferdinand Gevaert

4 oktober 11. vertrok om 13u15 voor het laatst een schip van de Oostende-Doverlijn uit de haven van Oostende met bestemming de "Western Docks" te Dover. De ultieme "trein-schip-trein" verbinding werd verzekerd door het m.s. "Prinses Maria Esmeralda". Voortaan zullen alleen de twee jetfoils van de O-D lijn nog aanmeren aan de Admiralty Pier te Dover Western Docks, alwaar ze rechtstreeks aansluiting geven op de spoorweg.

Wie voortaan per schip vanuit Oostende naar Groot-Britannië reist en na ontscheping te Dover verder per trein andere bestemmingen wil bereiken zal zich twee busritten en een slalom doorheen het Doverse carferrystationscomplex moeten getroosten, tussen de aanlegplaats van de schepen in de Eastern Docks en het spoorwegstation Dover Western Docks.

Vanuit dit station, gelegen op de Admiralty Pier in de onmiddellijke omgeving van de aanlegkaai, vertrekken de "boat trains". Dit zijn specifieke treinen die Londen Victoria verbinden met Dover Western Docks, vroeger genaamd "Dover Marine".

Ofwel kan men zich met dezelfde animo begeven naar het station Dover Priory, alwaar er minder snelle stoptreinen verbinding geven met Londen. Deze treinen rijden via Canterbury East en Chatham naar London Charing Cross en doen er heel wat langer over dan de boat trains.

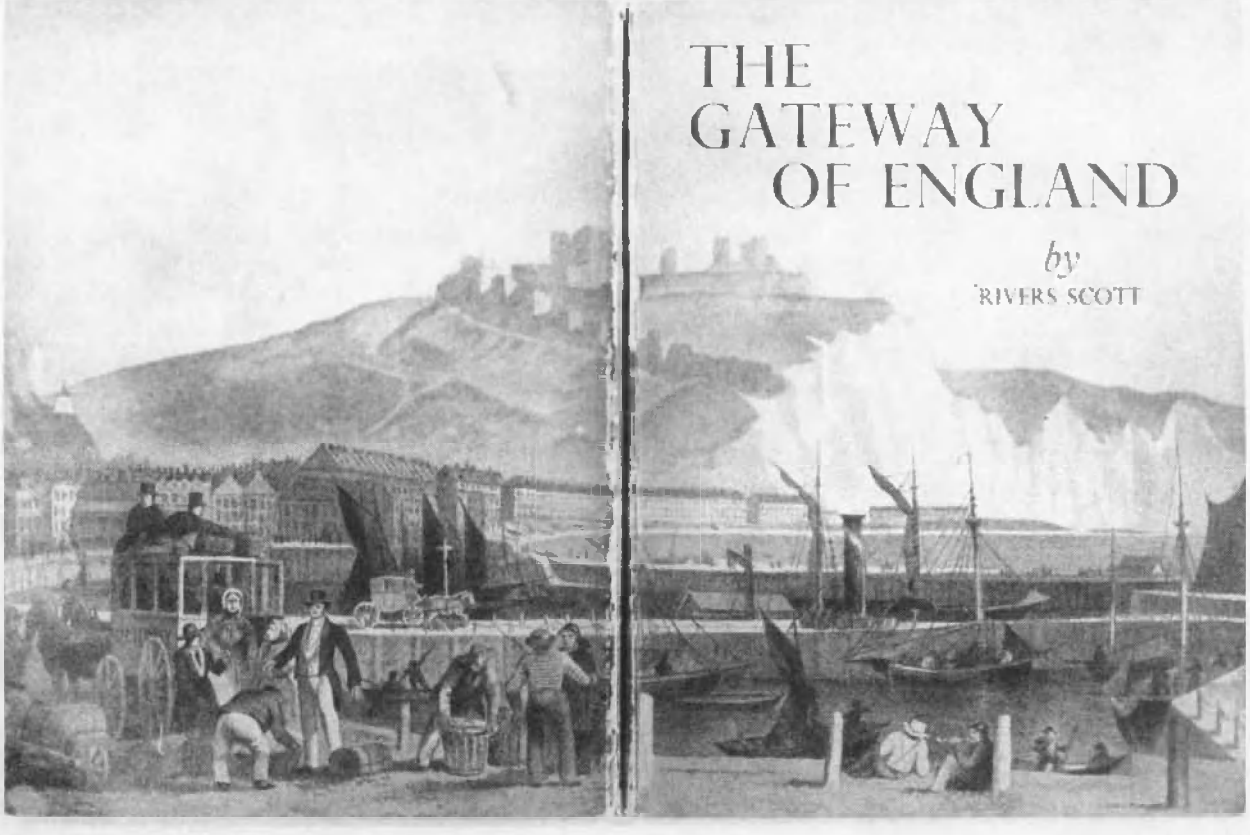

Een onmiddellijke rechtstreekse spooraansluiting te Dover is er reeds sinds het prille begin van de staatszeevaartlijn Oostende-Dover. Opgericht bij (eentalige franse) wet van 9 juli 1845 werd de eerste overtocht van de "Service des paquebots à vapeur" tussen Oostende en Dover gemaakt op 4 maart 1846 (1).

Sinds 1841 bestaat er een spoorlijn tussen Londen en Dover, aangelegd door de Londen, Chatham and Dover Railway Cy., (2). Te Oostende bestaat er sinds 1838 een spoorweg naar Brussel. Wat voor de Belgische staat een aanleiding was om een staatszeelijn in te richten tussen Oostende en Dover. Als het ware een "spoorbrug" over het Kanaal als onderdeel van de spoorlijn Brussel-Londen.

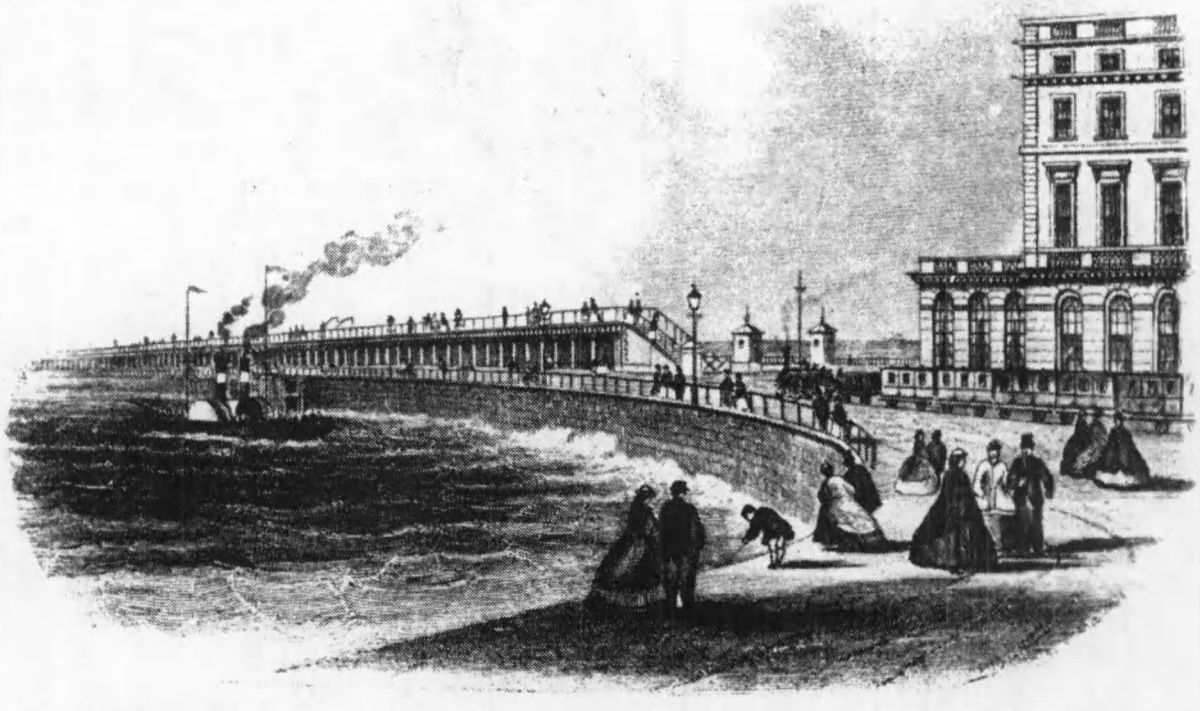

Te Oostende moesten de reizigers met bestemming Londen afstappen van de trein in het spoorwegstation "Oostende-Stad" (nu te situeren aan het rondplein ter hoogte van de "Mercator) (3). De reizigers moesten alsdan te voet - met kruier voor het reisgoed - of per koets de aanlegsteiger van de pakketboten, gelegen aan de havengeul ter hoogte van de Visserskreek, bereiken. Alwaar kon worden ingescheept (4).

Te Dover reed, en rijdt, de trein tot op de Admiralty Pier waar de maalboten aanmeerden. De Admiralty Pier is gelegen ten westen van het stadsmidden van Dover.

Te Oostende kwam er wijziging toen er in 1871 een verbindingsspoor werd aangelegd tussen het spoorwegstation Oostende-Stad en het toenmalig nieuw Zeestation (huidige inplanting) (5). Toen eerst kon men spreken van een "trein-schip-trein" verbinding.

In 1893 bouwde men te Dover de Prince of Wales Pier zodat de aanlegposten, die toen nog openlagen naar het oosten, meer beschut werden. De posten kwamen alsdan te liggen in de Inner-Harbour (binnenhaven).

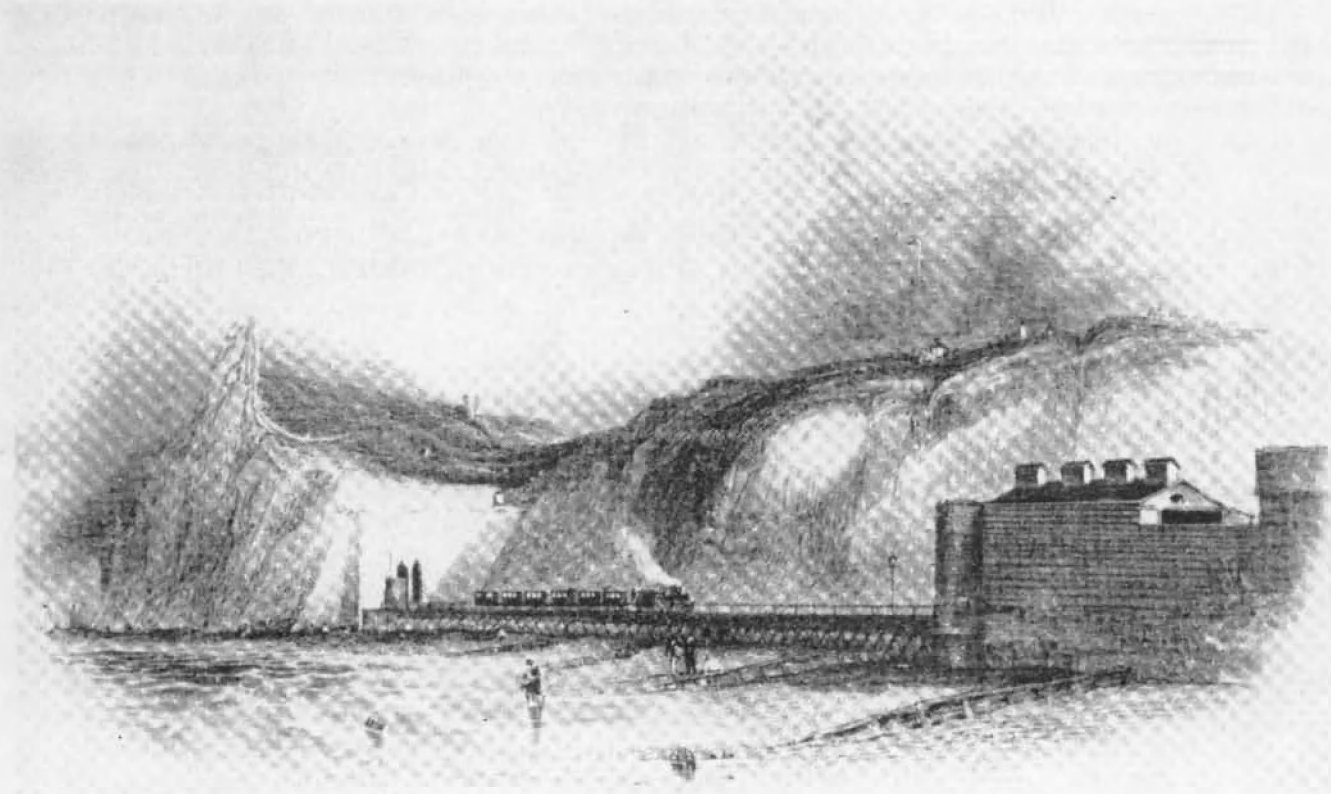

De spoorverbinding van de South Eastern Railway, rechts de Admiralty Pier, links Shakespeare Cliff waar de lijn in een tunnel verdwijnt (omstreeks 1870, door onbekende kunstenaar).

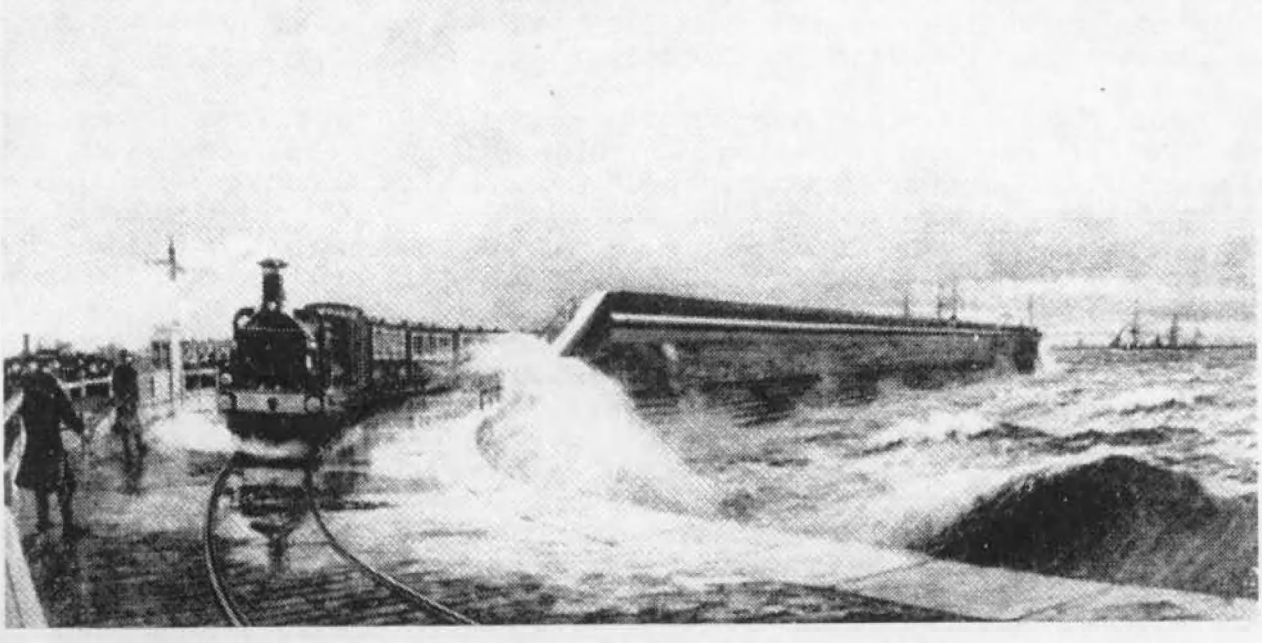

1865 een passagierstrein verlaat de Admiralty Pier, richting Shakespeare Cliff. Schilderij door Howard GEACH.

In 1895-1909 werd de Eastern Arm en de Southern Breakwater gebouwd waarbij zich de buitenhaven van Dover vormde (Outer-Harbour). De uiterste oostelijke hoek werd de "Admiralty Harbour" (vlootbasis) welke plechtig ingehuldigd werd op 15 oktober 1909 door de toenmalige Prince of Wales, die later koning werd (King George V) (6).

In 1909 werd op de Admiralty Pier, na verleng in 1870, het huidig spoorwegstation Dover Marine, nu Dover Western Docks, gebouwd. Net vóór W.O.1 werd de bouw voltooid.

Sinds 1936 is er een autoveerdienst tussen Oostende en Dover, waarbij in de eerste periode (1936-1953) de autoveren uit Oostende aanmeerden aan de Admiralty Pier te Dover. Deze toestand zou duren tot 30 juni 1953, toen de Car Ferry Terminal, gebouwd in de Eastern Docks, in gebruik werd genomen. Vanaf dan voeren de carferries uitsluitend op deze installaties. De zuivere passagierschepen (maalboten, pakketboten, mail boats, mail packets) maakten, uiteraard, verder gebruik van de Admiralty Pier, waar er aansluiting was op de spoorweg.

Het Zeewezen, de toenmalige beheerder van de O-D lijn, had in theorie en praktijk twee onderscheiden diensten, de Pakketboten- en Carferrydienst. Daar de diensten, uurregelingen en vaarschema's zodanig anders waren dan op de pakketboten, ontwikkelde er zich op de carferry een ander klimaat en voor de bemanning een ander leefpatroon.

De Pakketbotendienst had de specifieke funktie de treinverbindingen te verzekeren, met het vervoer van de "treinreizigers" en andere "voetpassagiers". De Carferrydienst vervoerde uitsluitend voertuigen (personenwagens) en de ingezetenen ervan. Meer nog, te Oostende waren de beide diensten physisch gescheiden, eerst door de havengeul, later na W.O.2 door de Visserskreek, alwaar het Carferrystation gelegen was (8).

Om bedrijfseconomische redenen voltrok zich aan beide zijden van het Kanaal een ontwikkeling waarbij men de beide diensten zou samensmelten en men gecombineerde schepen zou bouwen die beide functies terzelfdertijd zouden vervullen. D.w.z. : en voertuigen (met inbegrip van vrachtwagens) met de ingezeten personen en trein- en voetpassagiers vervoeren. Zo ontstonden de zogenaamde "multi-purpose schepen", afgekort tot MP's (7). Om de rechtstreekse spooraansluiting te behouden werd er te Dover aan de Admiralty Pier een carferrybrug gebouwd. Deze werd in 1974 in dienst genomen.

Te Oostende lag het heus wat moeilijker, doch in 1972 werd de Visserskreek gedempt en werd er een nieuwe toegangssluis tot de oude Handelsdokken (nu Mercator Jachtdok) gebouwd. Zodoende werd de Pakketbotenkaai physisch verbonden met de Carferrykaai (8).

Met het in dienst nemen van de MP's en de carferrybrug aan de Admiralty Pier verdween er een dienstregeling die sinds mensenheugenis bestond. De "dagdienst" en de "namiddagdienst" ("dagreis" en "achternoenreis"), waarbij er telkens aansluiting was op internationale treinen. (De internationale treinen bleven

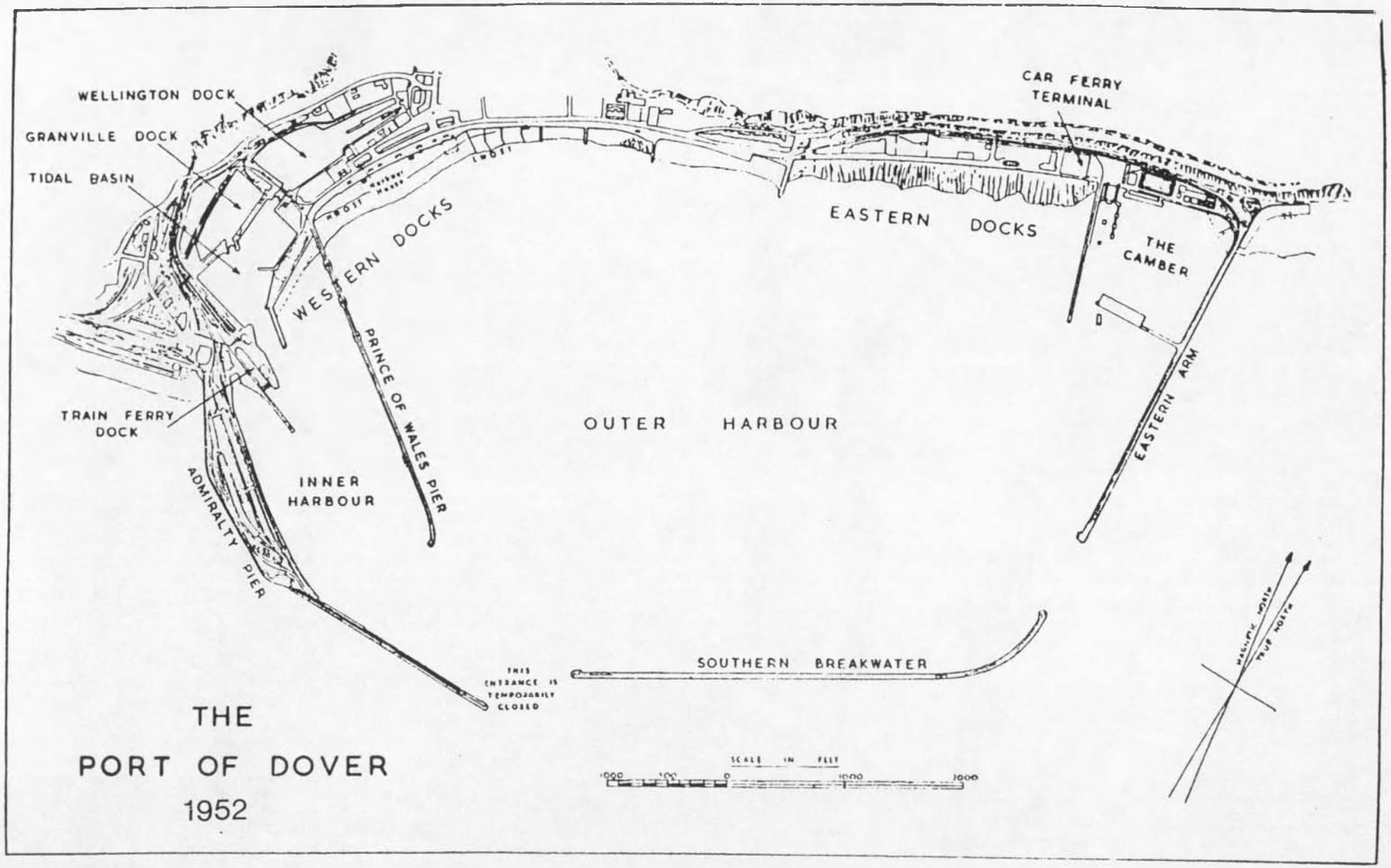
WELLINGTON DOCK
GRANVILLE DOCK
TIDAL BASIN
WESTERN DOCKS
PRINCE OF WALES PIER
CAR FERRY TERMINAL
EASTERN DOCKS
THE CAMBER
EASTERN ARM
OUTER HARBOUR
INNER HARBOUR
TRAIN FERRY DOCK
ADMIRALTY PIER
SOUTHERN BREAKWATER
THIS ENTRANCE IS TEMPORARILY CLOSED
SCALE IN FEET
1000
1000
THE
PORT OF DOVER
1952

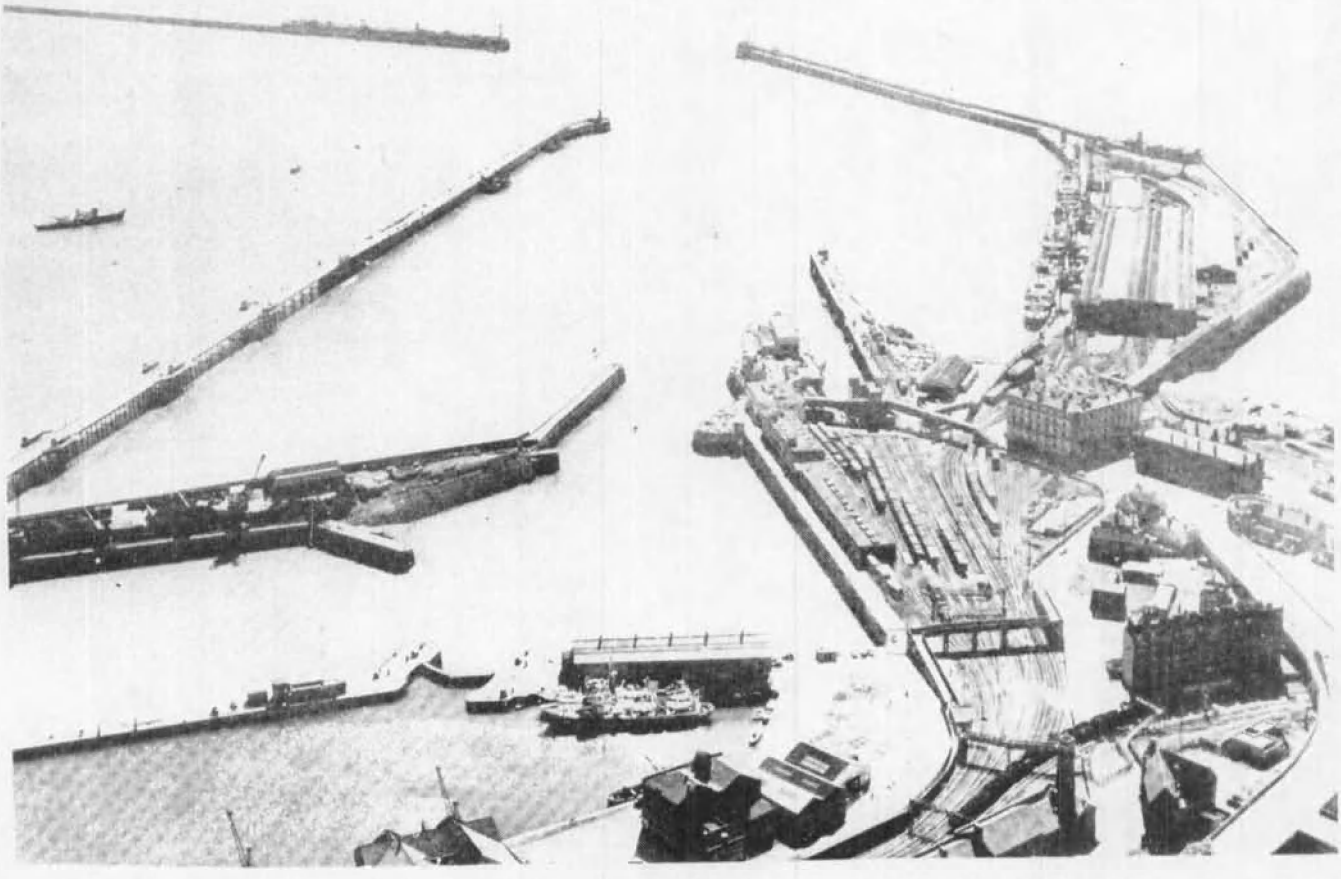

1952, panoramisch zicht op de Western Docks te Dover. Links in de achtergrond de Central Breakwater of Detached Mole. Rechts het spoorstation "Dover Marine".

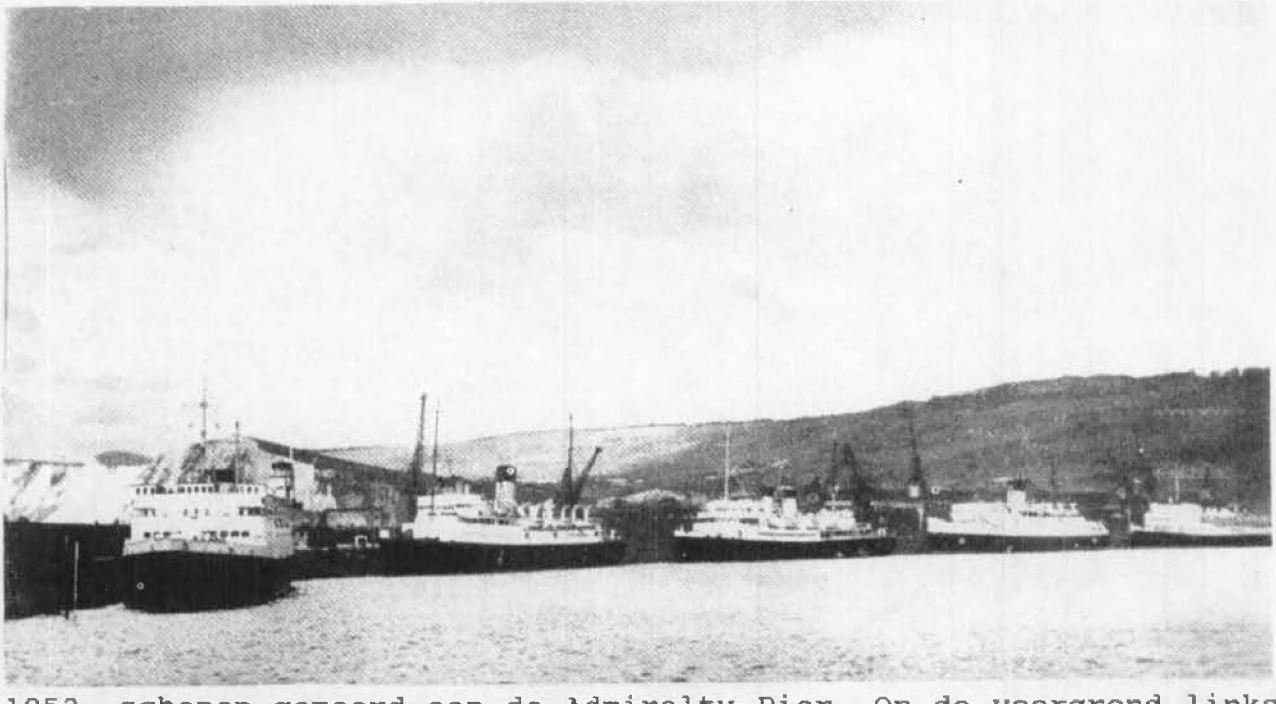

1952, schepen gemeerd aan de Admiralty Pier. Op de voorgrond links de carferry "Prinses Josephine-Charlotte". Midden het t.s. "Prince Charles" en helemaal rechts het m.s. "Prince Baudouin", alle van de Oostende-Dover lijn.

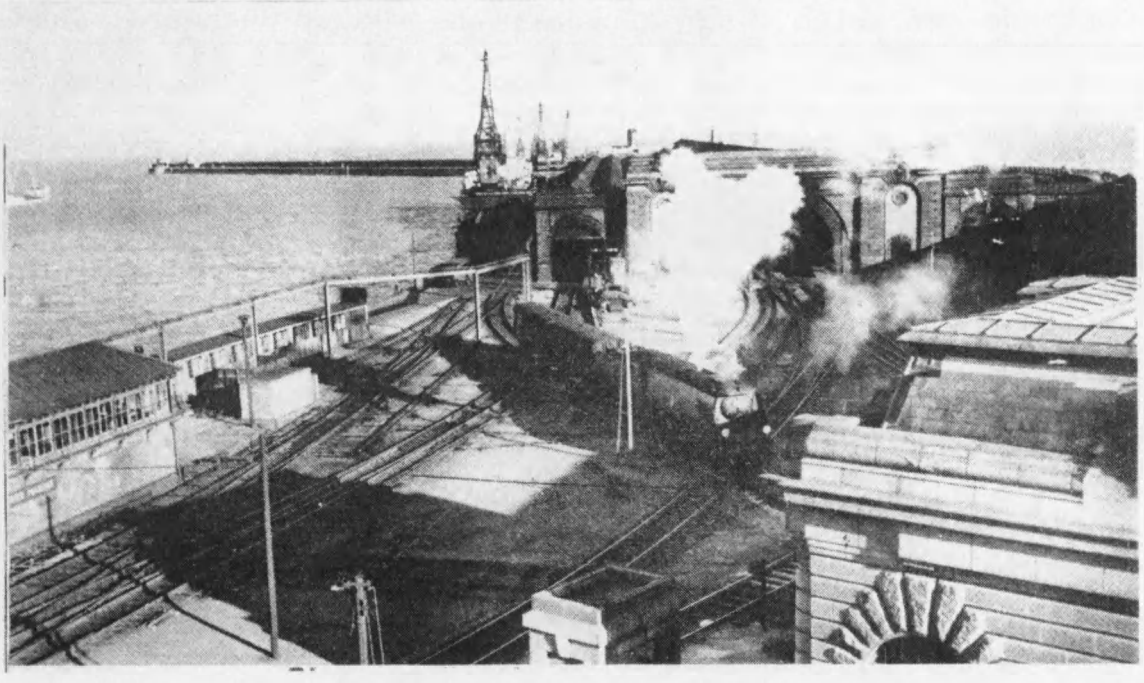

1952, zicht op de Admiralty Pier. Op de voorgrond rechts de ingang tot het spoorwegstation en zeestation Dover-Marine. Midden rangeert een stoomlocomotief een postwagon. Links de sporen naar Dover Priory (London, Chatham).

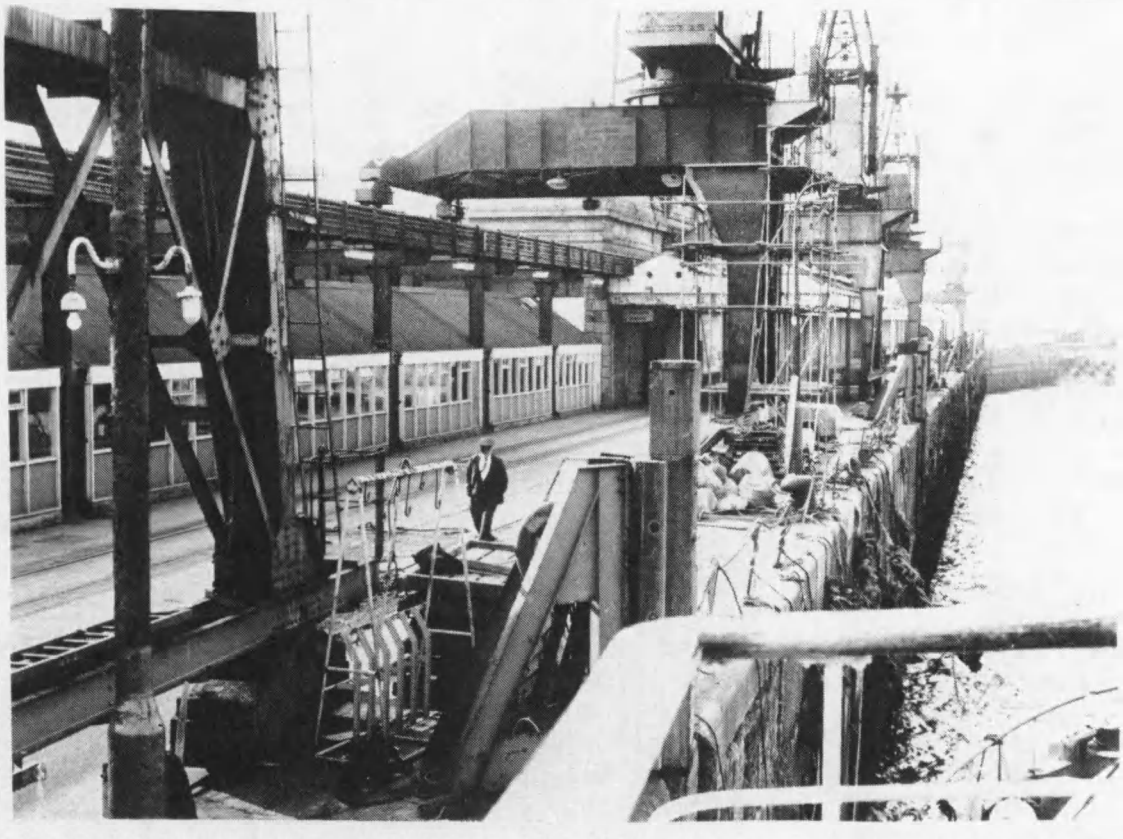

Het einde is nabij, de desolate kaai van de Admiralty Pier. Bemerk de talrijke hijskranen.

bestaan). Bij een "dagreis" vertrok het schip om 09u45 (of 10u) uit Oostende en bleef na aankomst te Dover gemeerd aan de Admiralty Pier tot bij het vertrek om 16u45 (of 17u). (Europese tijd, 15u45 of 16u G.M.T.). De bemanning en de "dagpassagiers" hadden zowat een grote drie uur om in Dover te kuieren of aan "shopping" te doen. De namiddagdienst vertrok te Oostende om 15u en legde aan te Dover om 18u40. Het schip bleef gemeerd aan de Admiralty Pier tot bij het vertrek om 11u de volgende dag. De bemanning verbleef gedurende deze tijd aan boord of ging 's avonds aan de wal om een "stapje te doen in de Doverse wereld". In de voormiddag was er tijd voor een gedeelte van de bemanning om "kommissies" te doen in de omgeving.

Zo was Dover voor de bemanningen eigenlijk niet "de vreemde" doch een soort verleng van het eigen heem. Men was daar "thuis".

Het is daarom niet denkbeeldig dat deze toestand de oorzaak was van eigenaardige combinaties en toestanden. Om niet te spreken van "dubbel levens".

De "MP-diensten" bleven niet gemeerd liggen te Dover, doch werden gelost en geladen en vertrokken terug naar Oostende.

Toen de overeenkomst met Sealink, na de privatisering van de zeevaartlijnen van de Britse Spoorwegen, werd beëindigd, ontstond er nog een andere situatie waarbij de schepen eerst naar de Eastern Docks voeren om de voertuigen te ont- en inschepen om dan naar Western Docks te varen om de treinpassagiers te ontschepen en aansluiting te maken met de spoorweg.

24 oktober 1992 werd het laatste woord geschreven van een hoofdstuk van de geschiedenis van de O-D lijn. Hoofdstuk dat een ontwikkeling over 81 jaar dekt.

Binnen afzienbare tijd, zeg 30 maanden, bestaat de lijn 150 jaar, anderhalve eeuw. Het hoofdstuk "trein-schip-trein" is echter nu reeds af. Voor "Dover Marine" luidt de doodsklok. In 1994 gaat het station definitief dicht. Mogelijks krijgt het een andere bestemming. Marina, transportmuseum ? Het ruikt er nu reeds naar nostalgie ! (9).

---

(1) Alhoewel er reeds regelmatige zeeverbindingen waren tussen Oostende en Dover vanaf de 17e eeuw werd de eerste regelmatige postverbinding ingesteld in 1818.
Zie : F. Gevaert, Vijfkwart Eeuw Male, Bredene, 1970.

(2) De lijn liep van Londen over Chatham en Canterbury naar Dover, de huidige "Charing Cross line".
Later werd er een tweede spoorlijn aangelegd door een concurerende maatschappij, de South Eastern Railway, vanuit Londen over Maidstone en Folkestone East naar Dover, de huidige "Victoria line", nu nog gebruikt door boot- en jetfoiltreinen.
In 1899 versmolten de beide maatschappijen tot de South Eastern and Chatham Railway om later, na verdere samenvoegingen, de South Eastern te worden. In 1922 werd de

Southern Railway gevormd om bij de nationalisatie in 1948 deel te worden van Britisch Railways.
De klok is bijna rond. Eerlang spreekt men van terug te privatiseren. Mogelijk komt South Eastern terug ?

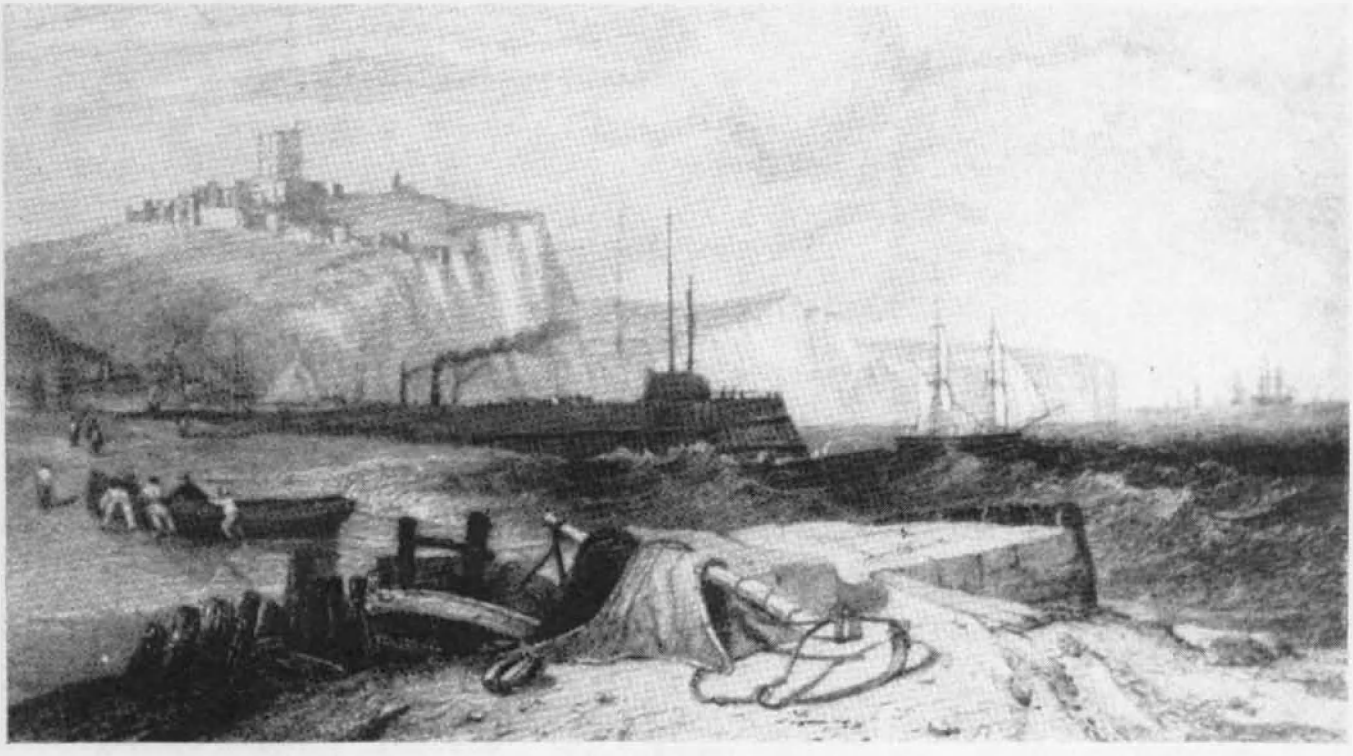

(3) Zie F. Gevaert; Anderhalve eeuw spoor te Oostende, De Plate nr. 6-7-8, jg. 19, juni-juli-aug. 1990. blz. 174/200.

(4) Zie : id.

(5) Zie : id

(6) Sinds 1606 beheert de Dover Harbour Board (Havenautoriteit) de haven van Dover. Echter sinds omstreeks 1890 met medebeheer van de Britse Admiraliteit wat het oostelijk deel van de buitenhaven betreft. Aldaar was een vlootbasis gevestigd dat in hoofdzaak dienst deed als kolenbunkerstation. Met rechtstreekse bevoorrading vanuit het Kentisch kolenbekken (Graafschap Kent). Tijdens W.O.I was Dover de thuishaven van de "Dover Squadron", een smaldeel torpedobootjagers die in Engeland grote vermaardheid genoot. Langs de oude baan naar Dover is er dicht bij Londen een afspanning die deze naam draagt.

(7) Zo ontstonden de twee eerste MP's, het m.s. "Prince Philippe" en m.s. "Prince Laurent". Gevolgd door de "Princesse Marie-Christine", de "Prins Albert" en uiteindelijk de jumbo "Prins Filip".

(8) Zie : F. Gevaert, Oostende Ferryhaven, van "lo-lo" tot "ro-ro". Jaarboek Ter Cuere 1987, blz. 90/130.

(9) Bericht van de dienst "Public Relations" van de Dover Harbour Board, 1992.

JAARVERSLAG 1992

1. BESTUUR

Maakten deel uit van het bestuur op 31 december 1992

de heer A. VAN ISEGHEM	voorzitter
de heer O. VILAIN	ondervoorzitter
de heer J.B. DREESEN	secretaris
de heer J.P. FALISE	penningmeester

mevrouw S. MAES en de heren F. GEVAERT, F. HUBRECHTSEN, W. MAJOR, E. SMISSAERT en G. VERMEERSCH als leden.

a. deelname aan vergaderingen, werkgroepen en commissies

- In de loop van het jaar werden 9 bestuursvergaderingen gehouden.

- de heer O. VILAIN vertegenwoordigde de Kring op 2 vergaderingen van de werkgroep "Mens en leefmilieu".

- De Kring was vertegenwoordigd in de Culturele Raad Oostende door de heer E. SMISSAERT. Hij woonde 9 algemene vergaderingen bij en 3 vergaderingen van de werkgroep "Monumentendag 1992", een vergadering "Budget", een vergadering van de werkgroep "Straatnamen" en een vergadering "25 jaar Culturele Raad".

- de heer DREESEN vertegenwoordigde de Kring op 4 vergaderingen van het Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde en een vergadering van de werkgroep "Opendeur Oostendse Musea".

b. Algemene Statutaire Vergadering

- De Algemene Statutaire Vergadering ging door op 6 juni 1992. Alle effectieve leden waren aanwezig of vertegenwoordigd bij volmacht. De heer F. GEVAERT werd aanvaard als lid van de Raad van Beheer. De heer D. VAN DUYVENBODEN nam ontslag als effectief lid.

- De lidmaatschapsbijdragen bleven behouden op het niveau van het jaar voordien. Het toegangsgeld tot het museum werd verhoogd tot 50 Fr (25 Fr voor groepen, kinderen en 3de leeftijd).

2. SECRETARIAAT

Het secretariaat van de kring verwerkte tijdens het jaar 470 stukken in de briefwisseling en registreerde 230 nummers van tijdschriften.

a. Leden

De Kring telde op het einde van het jaar 487 leden. Dit is een vermeerdering van 12 leden ten overstaan van 1991. De leden

waren als volgt onderverdeeld : aangesloten leden 374, steunende leden 96, beschermende leden 17.

b. Necrologie

In de loop van het jaar ontvielen ons de volgende leden : mevr. G. BECKERS-DEKEYSER, de heer Pierre PINCKET, de heer Willy VAN DAMME, de heer Jan FELIX, mevr. SERRUYS, mevr. M. TIMMERMANS, de heer A. TIMMERMANS.

3. Activiteiten

a. Voordrachten

Er werden 10 lezingen gehouden, te weten :

1. Donderdag 30 januari 1992 om 20 uur.

   - DE EERSTE KERK VAN OOSTENDE. Probleemstelling. Avondvoordracht met documentatie materiaal door de heer J.B. DREESEN.
   95 aanwezigen.

2. Donderdag 27 februari 1992 om 20u30.

   - 50 JAAR OOSTENDSE CARFERRIES. Avondvoordracht met dia's en documentatiemateriaal door de heer Ferdinand GEVAERT.
   96 aanwezigen.

3. Donderdag 26 maart 1992 om 20u30.

   - VORMING EN BEWONINGSGESCHIEDENIS VAN DE DUINFORMATIES OP DE KUST VAN MARITIEM VLAANDEREN. Avondvoordracht met documentatiemateriaal door de heer Johan VERMOTE.
   78 aanwezigen.

4. Donderdag 30 april 1992 om 20u30.

   - BUNKERS EN VERSTERKINGEN IN EN ROND OOSTENDE. Avondvoordracht met dia's en documentatiemateriaal door de heer VAN GEERTRUYEN.
   99 aanwezigen.

5. Donderdag 21 mei 1992 om 20u30.

   - OOSTENDE EN HET CHINEES PORSELEIN. Avondvoordracht met documentatiemateriaal door de heer Walter DEBROCK.
   50 aanwezigen.

6. Donderdag 24 september 1992 om 20u30.

   - JAZZ IN OOSTENDE. 1945-1980. Avondvoordracht met muzikale begeleiding door de heer Georges VAN DUYVENBODEN.
   43 aanwezigen.

7. Woensdag 7 oktober 1992 om 14u30.

- OOSTENDE IN DE BELLE EPOQUE. Namiddagvoordracht met dia's door de heer Norbert HOSTYN.
75 aanwezigen.

8. Donderdag 29 oktober 1992 om 20u30.

- DE SABENA TE OOSTENDE. Avondvoordracht met projectie door de heer Walter MAJOR.
72 aanwezigen.

9. Donderdag 26 november 1992 om 20u30.

- DE HISTORISCHE POLDERS VAN OOSTENDE. 1584-1803. Avondvoordracht met documentatiemateriaal door de heer Gerard VANDAMME.
80 aanwezigen.

10. Donderdag 17 december 1992 om 20u30.

- HET EERSTE OOSTENDS AQUARIUM (VOOR 1914). Avondvoordracht met documentatiemateriaal door de heer Emile SMISSAERT.
65 aanwezigen.

b. Studiebezoeken

Onder het motto KEN UW STAD werden 4 studiebezoeken gebracht.

1. Zaterdag 14 maart 1992 om 14u30.

- KEN UW STAD. Bezoek aan de Peperbusse en aan het praalgraf van Koningin Louise-Marie. Onder leiding van de heer J.B. DREESEN.
68 aanwezigen.

2. Zaterdag 23 mei 1992 om 14 uur.

- KEN UW STAD. Wandelvoordracht. Bezoek aan de kerk van het H. Hart onder leiding van de heer J.P. FALISE.
30 aanwezigen.

3. Zaterdag 6 juni 1992 om 19 uur.

- KEN UW STAD. Wandelvoordracht. Bezoek aan de tentoonstelling Oscar De Clerck onder leiding van de heer Norbert HOSTYN.
40 aanwezigen.

4. Woensdag 19 september 1992 om 14u30.

- KEN UW STAD. Wandelvoordracht. Bezoek aan de Raadzaal van het Stadhuis onder leiding van de heer J. VERHAEGHE.
43 aanwezigen.

c. Podiumoptreden

Op zaterdag 5 december 1992 had in restaurant BENNY de traditionele kleinkunstavond plaats voorafgegaan door het jaarlijks souper. De kleinkust werd verzorg door Mevr. Yvonne LELIAERT, zangeres. De organisatie berustte bij de heer DREESEN. Er waren 76 deelnemers.

d. Studiereis

Zondag 14 juni 1992 om 09 uur.

STUDIEREIS. De Godelieveroute en bezoek aan Boulogne onder leiding van de heer J.B. DREESEN.
Er waren 78 deelnemers aan deze geslaagde studiereis, dit was een dubbeldekkercar gevuld. 10 personen moesten geweigerd worden wegens gebrek aan plaats. Bezocht werden de Site van Sainte Godeleine te Wierre-Effroy, het Centre de Mer Nausicaa te Boulogne. Ook werd een rondrit gedaan naar de bijzonderste monumenten van de stad onder leiding van een gids.

e. Andere activiteiten

1. Jaarlijkse veiling op 30 januari 1992.

Er waren 95 aanwezigen. De heer VILAIN werd door de voorzitter gehuldigd voor zijn 20ste veiling waarna de heer VILAIN de veiling inzette. Er werden 200 stukken geveild voor een totaal bedrag van 52.150 Fr. Het veilen van enkele dubbele stukken uit de verzameling en enkele boeken bracht de Kring 4.700 Fr op. De Kring kocht een affiche aan van de laatste Oostendse Revue in de Koninklijke Schouwburg (1.000 Fr) en een affiche van de boksmatch SYS-BERLAMENT (1.800 Fr). De totale opbrengst voor de Kring bedroeg 12.465 Fr. Hierbij dienen nog een extra 1.300 Fr gevoegd te worden die gerealiseerd werden door de heer VILAIN bij een naverkoop.

2. Heemdag te Lichtervelde op 9 mei 1992.

De Heemdag ging door op 9 mei 1992 te Lichtervelde. Dhr. en mevr. DREESEN en dhr. en mevr. VAN ISEGHEM vertegenwoordigden de Kring. Er waren drie voordrachten : over Registratie, kadaster en notariaat; over de Lichterveldse trekzak opgeluisterd met het optreden van de accordeongroep "Edelweis" en over Karel Van De Poele. Het geheel ging door in de parochiezaal. Tijdens het eten 's avonds was er nog het optreden van een Lichterveldse volkszanger.

3. Thematentoonstellingen.

In het Heemmuseum De Plate werden in de loop van het jaar volgende thematentoonstellingen georganiseerd.

- van half januari tot half mei.

    OOSTENDE IN 1913. Organisatie en realisatie de heer Ferdinand GEVAERT.
    1.310 bezoekers.

- van 1 juni tot 30 september.

BELANG VAN HET KLEINE DRUKWERK. Organisatie en realisatie de heer Omer VILAIN.
1.790 bezoekers.

- van 15 oktober tot 15 januari.

PORSELEIN UIT OOSTENDSE HUISKAMERS. 1800-1950. Organisatie en realisatie mevrouw Simone MAES.
580 bezoekers.

Van de thematentoonstelling "Belang van het kleine drukwerk" door de heer O. VILAIN en "Porselein uit de Oostendse huiskamer" door mevr. S. MAES, werd een catalogus-brochure samengesteld.

4. Driekoningenviering.

Driekoningenviering bij Ter Cuere op 10 januari 1992. Dhr. en mevr. FALISE-MAES en dhr. en mevr. HUBRECHTSEN-CATTOOR vertegenwoordigden de Kring op de jaarlijkse Koningstrekking. De heer E. DESCHEPPER van de V.V.F. Oostende trok zich tot koning. Er was niet veel volk maar de stemming was uitstekend.

5. De Kring was vertegenwoordigd :

- Dhr. en mevr. DREESEN, dhr. en mevr. FALISE en dhr. HUBRECHTSEN vertegenwoordigden de Kring op de nieuwjaarsreceptie van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, Afdeling Oostende die doorging op 5 januari 1992.

- De Kring stelde het Jaarprogramma 1992 voor aan de lokale pers op 8 januari 1992. Het Jaarprogramma 1993 werd op 28 december 1992 aan de lokale pers voorgesteld.

- Dhr. DREESEN en VAN ISEGHEM werden op 15 januari 1992 ontvangen door de Schepen van Cultuur, Mevrouw E. VERCRUYSE-HAGHEBAERT. Diverse problemen in verband met het Heemmuseum werden besproken.

6. Monumentendag 13 september 1992.

Onze bestuursleden de heren SMISSAERT en VILAIN werkten mee aan de Monumentendag 1992 die in het teken stond van de schoolgebouwen.

7. Koninginneweekeinde 1992.

De Kring werkte mee aan het Koninginneweekeinde.

8. Trein, Tram en Busdag 1992.

Op 4 oktober verleende de Kring zijn medewerking aan de Trein, Tram en Busdag. 25 personen bezochten het museum gratis.

9. Jeugdkaart en Oostends Cultureel Paspoort 1992.

De Kring werkte mee aan dit initiatief van de Culturele Raad voor een vermindering van 50 % te geven op de toegang tot het museum. De toegang tot de 10 voordrachten en 4 wandelvoordrachten die jaarlijks gegeven worden is gratis.

10. 6de Geschiedkundige Boekenbeurs te Gent.

Dhr. en mevr. FALISE-MAES en dhr. en mevr. HUBRECHTSEN-CATTOOR hebben gedurende anderhalve dag de stand van de Kring opengehouden op deze boekenbeurs. Er waren ongeveer 5.000 bezoekers. De verkoop bracht voor de Kring 3.060 Fr. op.

4. MUSEUM

a. Bezoekers

3.656 bezoekers bezochten in de loop van het jaar het museum. Dit is ten opzichte van 1991 een vermindering van 1.146 personen. In de loop van het jaar werden, buiten de openingsuren van het museum, 42 groepen en klassen leerlingen rondgeleid.

b. Openstelling van het museum

Na zich gedurende meer dan 20 jaar te hebben ingezet voor de openstelling van het museum nam de heer Desiré VAN DUYVENBODEN afscheid. De Kring is hem ten zeerste dankbaar voor zijn inzet. Als zijn plaatsvervanger werd mevrouw Nicole LAUWERS aanvaard.

c. Werkgroep Museum

De Werkgroep Museum, waarvan deel uitmaken mevr. S. MAES en de heren J.B. DREESEN, F. HUBRECHTSEN en G. VERMEERSCH, en de heer J.P. FALISE als gelegenheidsmedewerker, kwamen met één of meerdere leden 123 maal bijeen.
Hierbij werden :
- de kasten met scheepsmodellen herschikt.
- een kast met navigatiemateriaal ingericht.
- begin gemaakt met de inrichting van een nieuwe H afdeling.
- driemaandelijks herinrichten van de aanwinstenkast.
- herstellen van een tiental items porselein.
- restaureren van twee mannequins.
- restauratie van het akwarel "Marie-Joséplein".
- determineren en classificeren van de wapenverzameling.
- inrichting van een nieuwe porseleinkast.
- alhalen en bergen van schenkingen.
- controle van het in bruikleen zijnde materiaal.
- aanmaak van een reeks viertalige begeleidingsteksten.
- herschikken van de verzameling in de E bergruimte.

In het kader van de inventarisatie van de verzameling bewerkten zij in de loop van het jaar de 1955 en 1964 schenkingen en stukken van de 1977 inventaris (zie hiervoor 8 - verzameling van de Kring.

5. DOCUMENTATIECENTRUM

Het Documentatiecentrum wordt aangevuld en beheerd door mevrouw Simone MAES. Het kan door de bezoekers vrij geconsulteerd worden,

op de openingsuren van het Museum. Een steekkaartenbak vergemakkelijkt de opzoekingen. De Kring beschikt nog niet over een fotocopietoestel. Fotocopies dienen aangevraagd te worden aan de balie, en betaald. Ze worden enkele dagen later ter beschikking gehouden of toegezonden.

6. MEDIATHEEK

De Mediatheek wordt beheerd door de heer Emile SMISSAERT. Er bestaat een steekkaartenbak van de boeken en een overzichtslijst van de ingebonden tijdschriften die door de bezoekers kunnen geconsulteerd worden. De werken dienen aangevraagd aan de balie en mogen ter plaatse ingezien worden. Er is geen uitlening. De regels voor het fotocopieren zijn dezelfde als die van het documentatiecentrum.

7. TIJDSCHRIFTENKAST

Een tijdschriftenkast met 36 ruilabonnementen van diverse Heemkringen in het Vlaamse land staat ter beschikking van het publiek op de normale openingsuren van het museum. De tijdschriften kunnen ter plaatse geconsulteerd worden. Het beheer wordt verzekerd door de heer Emile SMISSAERT.

8. VERZAMELING VAN DE KRING

a. Uitleningen.

- Een reeks schilderijen van Jan DE CLERCK die permanent tentoon worden gesteld in het Museum voor Schone Kunsten en waarvan de inventaris in de Kring berust.

- Een 12-tal academische tekeningen en een half verheven beeldhouwwerk van Oscar DE CLERCK werd ter beschikking gesteld van het Museum voor Schone Kunsten voor de Retrospectieve O. DE CLERCK.

- Een reeks materiaal dat bestendig in Huize Louise-Marie tentoongesteld wordt en waarvan de inventaris in de verzameling van de Kring berust.

- Enkele stukken voor de tentoonstelling "Ons Vorstenhuis" in de V.V.F. Oostende.

- 5 affiches voor het Belgische pavillioen op Expo 92 Sevilla.

b. Controle en aanvulling van de inventaris

In het kader van de activiteiten van de Werkgroep Museum werden de volgende items geïnventariseerd en gemerkt :

- 152 stukken van de 1955 schenking (kwamen niet voor op de 1977 inventaris.

- 80 stukken van het 1964 legaat (die maar gedeeltelijk voorkwamen op de 1977 inventaris.

- 158 borden en andere porseleinen items.

- 45 stukken van de 1989 schenkingen.

- 619 tentoongestelde stukken van de 1977 inventaris werden gelocaliseerd en gemerkt.

- Het fonds "Foto Luc CHATLEN" werd geïnventariseerd. Dit zijn in het totaal 5.352 wit-zwart foto's.

- In het archief E. BULCKE werd verder gegaan met merken.

- De heer DREESEN stelde een bergingsplan op met bijhorende nummering. Hij werkte een nieuwe structuur uit voor de inventarisatie van het materiaal op computer. Hij reorganiseerde, in functie van het voorgaande, de nummering van de sleutelkast.

c. Verdwijning en beschadiging van de invertarisstukken.

- In de loop van de zomer verdwenen 2 ouderwetse glazen vliegenvangers uit het Estaminet van het Museum. Klacht werd ingediend bij de Politie.

- Een bord en 3 patacons werden gebroken (waarschijnlijk tijdens een onderhoudsbeurt). Zij konden geplakt worden.

d. Aanwinsten : schenkingen, aankopen en opname in inventaris.

In het totaal werden in 1992 425 nummers aan de inventaris van de Kring toegevoegd. Voor het grote deel waren het schenkingen van leden en belangstellenden. De Kring kocht enkele stukken aan en voorts waren er een reeks opnamen in de inventaris van stukken die vroeger niet waren opgenomen. De heer J.B. DREESEN verwerkte de lijst op computer, merkte de stukken en klasseerde ze in een genummerde bergplaats.

Vanwege de omvang van de lijst wordt deze niet opgenomen in het verslag maar wordt hij, in delen, afzonderlijk gepubliceerd in het tijdschrift.

e. Collectiestukken.

- Een "secretaire" werd voor restauratie binnen gegeven bij de diensten van het V.T.I. Oostende.

- De heer VERLONJE onderzocht en beschreef een van de muziekdozen uit de collectie.

f. Archief.

De heer DREESEN vulde 6 klasseurs met gemerkte stukken zodat het totaal klasseurs met archief op 85 werd gebracht. Hij begon met het nummeren van de klasseurs en deze van een inhoudstafel te voorzien.

In afwachting van een volledige inventaris is het archief niet toegankelijk voor het publiek.

g. Documentatiecentrum.

Mevrouw Simone MAES vulde, in de loop van het jaar, 4 klasseurs met krantenknipsels over gebeurtenissen met betrekking tot Oostende en de kuststreek en zette de inhoud op steekkaarten. Dit bracht het totaal op 23 klasseurs.

h. Mediatheek.

De heer SMISSAERT zette in de loop van het jaar 1992 129 boeken op steekkaart. Door de zorgen van de Kring werden weer enkele jaargangen van tijdschriften ingebonden en in de Mediatheek opgenomen.

9. PUBLICATIES

a. Tijdschrift

Van het tijdschrift verschenen 9 nummers op de vooropgestelde data, jan., feb., maart, april, mei, augustus, sept., oct., nov., en dec. In het totaal werden 288 bladzijden gepubliceerd waaronder 8 fotobladzijden en 40 bladzijden met kaarten, foto's en tekeningen.

De inhoudstafel strekkende over 20 jaargangen, opgemaakt door de heer Norbert HOSTYN, en voorzien in het begin van 1992, had met moeilijkheden af te rekenen. De verschijning ervan werd verlegd naar de eerste semester van 1993.

De heren J.P. FALISE en N. HOSTYN zorgden voor de samenstelling en de opmaak van het tijdschrift. De heer A. VAN ISEGHEM belastte zich met de verzending.

b. Kalender.

Door tussenkomst van de heer VILAIN die ook de zichtkaarten en teksten leverde en de inzet van de heer LAMMAING van het Grafisch Bedrijf Lammaing op de Torhoutsesteenweg werd aan elk lid een kalender aangeboden met als thema "GEBOUWEN MET TORENS UIT LA BELLE EPOQUE".

c. Ruilabonnementen

Werden uitgewisseld met de volgende Heemkringen of Verenigingen.

Ter Cuere, Bredene. Het Houtland, Torhout. Iepers Kwartier, Ieper. Aan de Schreve, Poperinge. Heemkring Erpe-Mere, Mere. Westvlaams Verbond voor Heemkunde, Aartrijke. De Zonnebeekse Heemvrienden, Zonnebeke. Heemkring David Jonckheere, Aartrijke. Van Coppenollekring, Brugge. Bachten de Kupe, Veurne. Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, Nationaal. Graningate, Middelkerke. Oudheidkundige Kring Land van Waas, Sint Niklaas. Geschiedkundige Kring Graafschap Jette, Brussel. Heemkring Dr. Van Damme, Blankenberge. Geschiedkundige Kring Ernigaghem, Eernegem. Heemkring Ruiselede, Ruiselede. Belgische Commissie voor Volkskunde, Antwerpen. Heemkring Karel Van De Poele, Lichtervelde. Heemkring Sint Guthago, Brugge. Heemkring Coclariensia, Koekelare. Heemkring Wibilinga, Wevelgem.

Heemkring Heidebloemke, Genk. Vlaamse Compostella Genootschap, Brugge. Tijdingen, Oostende. Rollarius, Roeselare. Radio Middenkust, Oostende. Heemkring Den Hert, Ingelmunster. Kring De Kiosk, Oostende. Heemkring 't Schorre, Oostende. Gidsenkring Lange Nelle, Oostende. Heemkring Pastoor Ronse, Zedelgem. Tijdschrift van het Gemeentekrediet. Mededelingen Kulturele Raad, Oostende, V.V.F. Oostende.

e. *Abonnementen.*

De Kring is geabonneerd op "Marswin", tijdschrift uitgegeven door de Vlaamse Vereniging voor de bestudering van de zeezoogdieren.

De heer A. VAN ISEGHEM stelde zijn abonnement op "ONS HEEM" en "HET VISSERIJBLAD" ter beschikking van de Kring.

De heer J.B. DREESEN stelde zijn abonnement op "NEPTUNUS" ter beschikking van de Kring.

Mevrouw R. HERRLING stelde haar abonnement op "BRANDING" ter beschikking van de Kring.

Al de hiervoor vermelde tijdschriften liggen, tijdens de openingsuren van het museum, ter inzage van de bezoekers.

10. **GIFTEN**

De Kring mocht een geldelijke gift in ontvangst nemen van mevrouw Marthe VAN ISEGHEM en de heer A. VAN ISEGHEM.

Gedaan te Oostende op de 1ste dag van de Louw-, Ijs-, of Wolfsmaand 1993.

J.B. DREESEN
Secretaris

A. VAN ISEGHEM
Voorzitter

DE VERGETEN ZEESTRIJDERS 1914-1918 (Tijdschrift DE PLATE. November 1992) RECHTZETTING.

Door een lapsus van de typist van dienst is er een kleine fout geslopen in de datum van de brief. Blz. 92-242 dient U te lezen :

Milford Haven 27 december 1916.

U zou ons genoegen doen door dit te verbeteren. Dank U.

J. COOPMAN

LEDENLIJST 1992

(E) = effektief lid
(S) = steunend lid
(B) = beschermend lid
zonder vermelding = aangesloten lid

Mevr. ABICHT	Langestraat 81	Oostende
Mevr. M. ACREIN (B)	Spoorwegstraat 35	Oostende
A. ALLAERT	Westlaan 70	Oostende
A. ALLEIN	Prins Roselaan 115	Oostende
A. ALLEMEERSCH	Duivenhokstraat 53	Oostende
G. AMELOOT	Lindenlaan 8	Oostende
Y. AMEYE	Torhoutsesteenweg 88/5	Oostende
R. AMPE	Vogelzangdreef 2	Oostende
Mej. ANTONY	Stockholmstraat 21/5	Oostende
L. ASPESLAGH (S)	Jozef II straat 25	Oostende
E. BAELS	Warschaustraat 12/8	Oostende
H. BAETE	Hendrik Serruyslaan 50/11	Oostende
S. BALLIERE	Kastanjelaan 37	Oostende
M. BAUWENS	Prins Albertlaan 43	Oostende
Mevr. J. BEAUPREZ (S)	Koninginnelaan 31/5	Oostende
A. BEIRENS	Nijverheidstraat 44	Oostende
D. BEIRENS	Floralaan 7	Oostende
J.-M. BEKAERT	Brusselstraat 8/6	Oostende
J. BERARD (E)	Kerkstraat 32/5B	Oostende
Mevr. G. BERDEN-BOYDENS (S)	Velodroomstraat 4	Oostende
Mevr. L. BERTELOOT (S)	Albert I Promenade 35/23	Oostende
A. BEYEN	Sint Riquierstraat 12	Bredene
J. BEYEN	L. Van Tyghemlaan 47	Oostende
G. BILLIET (E)	Duinenstraat 86	Oostende
E. BLOMMAERT	Torhoutsesteenweg 38	Oostende
E. BLOMME	Esdoornlaan 45	Oostende
F. BLOMME	Irisstraat 12	Oostende
L. BOEHRINGER (S)	Rietstraat 45	Oostende
R. BONNEL	Stenenstraat 7	Oostende
J. BONNEVIE	Vijfwegenstraat 6	Vlissegem
E. BOOGAERTS	Zeelaan 77	Oostende
R. BORREY (S)	Stuiverstraat 379	Oostende
R. BOTERBERGHE	Eric Jameslaan 11	Blankenberge
R. BOTERBERGHE	Albert I Promenade 44/14	Oostende
A. BOUSSE	Alfons Pieterslaan 97/6	Oostende
M. BOUSSY	Prinses Stefanieplein 23/6	Oostende
A. BOUTEN	Handboogstraat 8/41	Kortrijk
M. BRAET	Eekhoornstraat 20	Oostende
D. BRISSINCK	Stanleylaan 45	Oostende
Mevr. M. BROUCKE (S)	Koninnelaan 79/9	Oostende
BRUGSE BOEKHANDEL	Dijver 2	Brugge
Mevr. BRYS	Sint Sebastiaanstraat 2	Oostende
R. BULTEEL	Oud Vliegveld 61	Oostende
R. BUYSSE	Adolf Buylstraat 27	Oostende
M. BYN	Steense Dijk 287	Oostende
H. CAENEN	Rogierlaan 23/5	Oostende
L. CAENEN	Louisastraat 22/14	Oostende
A. CALCOEN (S)	Rogierlaan 38/9	Oostende
M. CALCOEN (S)	Verenigingstraat 12	Oostende
W. CALLENS	Karel Janssenslaan 8	Oostende
E. CALLIER (S)	Prinses Stefanieplein 63/5	Oostende
I. CAMERLINCK	Kaaistraat 3/3	Oostende
M. CAPON	Westlaan 19	Oostende
Dhr. en Mevr. CAPON	Spalaan 31	Oostende
P. CARBON	Kerkstraat 27	Oostende
Mevr. J. CARRO	Nijverheidstraat 26/13	Oostende
A. CASSIER	Sint Hubertuslaan 84	Oostende
G. CASIER	Stokkellaan 192	Oostende
J. CAISER	Heilig Hartlaan 13	Oostende
J. CASSELMAN	Boogschuttersstraat 4	Oostende
E. CASSIMAN	Bredenesteenweg 40	Oostende
CENTRUM MIDDENKUST (S)	Amsterdamstraat 12	Oostende
H. CHAFFART	Gasthuisstraat 13	Diksmuide
F. CHEESEMAN	Pantheonlaan 55	Brussel
J. CHRISTIAENS	Christinastraat 2/6	Oostende
P. CLAES	Kerkstraat 44	Oostende
CLAEYS-BENS (S)	Prinses Stefanieplein 37/4	Oostende
L.-J. CLAEYS	Ruddervoordestraat 40	Zedelgem
J. COENYE	Albert I Promenade 77/2	Oostende
J. COOPMAN	Joos de ter Beerstlaan 15	Bredene
F. COOPMAN	Wilgenlaan 38	Oostende
M. COPPIN	Leopold II laan 22	Oostende
H. CORBISIER	Mariakerkelaan 131	Oostende
E.H. CORNEILLIE	de Smet de Naeyerlaan 26	Oostende
J. CORNETTE	Vindictivelaan 20/15	Oostende
G. CORNILLIE (S)	Blauw Kasteelstraat 56	Oostende
F. CORSELLIS (S)	Rentenierstraat 4	Oostende
R. CORVELEYN	Buitenpad 2	Oostende
R. COULIER	Zeedijk 341/2	Oostende
F. CRESIS (S)	Aug. Beernaertstraat 21	Oostende
B.V.B.A. CUVELIER	Velodroomstraat 10	Oostende

Mevr. DAELE	Verenigingstraat 133	Oostende
J. DAEMS	Konginnelaan 43A/4	Oostende
Dhr. en Mevr. DASSEVILLE	Torhoutsesteenweg 343/12	Oostende
Mevr. M. DASSEVILLE	Veilinglaan 93	Meise
Mevr. M. DASSEVILLE	Witte Nonnenstraat 34	Oostende
A. DAWYNDT	Vanbuggenhoutlaan 20	Koksijde
W. DEBAERE	Schaarstraat 50	Brugge
E. de BETHUNE	Kasteeldreef 10	Kortrijk
J. DEBRAUWER	Nieuwlandstraat 47	Oostende
Mevr. G. DEBROCK (S)	Maria Theresiastraat 2	Oostende
W. DEBROCK (E)	Toxandriestraat 8	Brussel
J. DE BROUWERE	Troonstraat 49/2	Oostende
Mevr. J. DECHAENE	Koningstraat 33	Oostende
W. DECKMIJN (S)	Heilig Hartlaan 7	Oostende
D. DECLERCQ	Violierenlaan 49	Oostende
Mevr. DECOCK (S)	Jozef Ii straat 44	Oostende
H. DECOMBEL (S)	L. Van Tyghemlaan 24	Oostende
F. DECORTE	L. Van Tyghemlaan 32	Oostende
J. DECOSTER	Steense Dijk 345	Oostende
Mevr. M. DECRAEMER	Mariakerkelaan 262	Oostende
A. DEDECKERE (S)	Rogierlaan 19/11	Oostende
Mevr. R. DEDRIE	Plakkersstraat 17	Oostende
O. DEFOOR	De Rudderstraat 2/23	Oostende
L. DEGRAER	Pareloesterlaan 8	Oostende
A. DEGRAEVE	Koningstraat 55/3	Oostende
E. DEGRAEVE	Verenigingstraat 6	Oostende
Mevr. Y. DEGRAEVE (S)	Rogierlaan 39/1	Oostende
J. DEGRAEVE	Koningstraat 56/5	Oostende
H. DEGRAEVE (S)	Kroonlaan 8	Oostende
J.-P. DEGROOTE	Baron Ruzettelaan 78/22A	Brugge
A. DE GRYSE	Perzikenlaan 28	Oostende
F. DEHONDT	Sint Franciscusstraat 59	Oostende
M. DE HONDT	Timmermanstraat 17	Oostende
Mevr. S. DEKEYSER (S)	Sint Sebastiaanstraat 6	Oostende
Mevr. G. DEKIEVITH	Albatrosstraat 17	Oostende
L. DEKNOCK	Sinte Clarastraat 6	Oostende
Mevr. M. DE LANGE	Nieuwpoortsesteenweg 186/4	Oostende
G. DELANGHE	Dilbeeklaan 26	Oostende
J. DE LANGHE	Vindictivelaan 6/2	Oostende
Mevr. N. DELANGHE	Sint Franciscusstraat 16	Oostende
R. DELANOYE	Vrijheidstraat 80	Oostende
A. DELEGER	Aartshertoginnestraat 39	Oostende
R. DEMAEGDT	Rievitstraat 17	Oostende
MEJ. J. DEMULDER	Vinditictivelaan 14/25	Oostende
M. DENDUYVER (S)	Aartsheroginnestraat 38	Oostende
F. DENECKER	Sacramentenstraat 7	Middelkerke
Mevr. DENORME (S)	Marschaustraat 2/18	Oostende
R. DERIDDER (S)	Vlaanderenstraat 21A/3	Oostende
P. DERMUL	Oosthelling 11/13e 37/4	Oostende
Mevr. L. DE ROOSE (S)	Albert I Promenade 37/4	Oostende
E/ DERYCKE	Duivenstraat 1	Oostende
M. DESAEVER	Hendrik Serruyslaan 74/8	Oostende
Mevr. S. DESAEVER	Torhoutsesteenweg 63/8	Oostende
D. DESCHACHT	Lotuslaan 19	Oostende
F. DESCHACHT	Beukenlaan 58	Oostende
G. DESCHACHT	Lariksenlaan 14	Oostende
E. DESCHEPPER	Mariakerkelaan 8	Oostende
A. DESNERCK	Esdoornlaan 15at 12	Oostende
A. DESWAEF	Oudstationstraat 12	Oostende
R. DEVELDER	Rietstraat 37	Oostende
G. DEVENT	Graaf d'Ursellaan 12-13	Knokke-Heist
L. DEVISCH (B)	Heilig Hartlaan 15	Oostende
A. DEVISSCHER	Rue du Linchet 10	Mont-S-Guibert
Mevr. G. DEVISSCHER	Torhoutsesteenweg 38	Oostende
R. DE VLIEGHER	Steenweg op Bergen 506	Brussel
D. DEVOS (S)	Verenigingstraat 114	Oostende
H. DEVOS	Stenedorpstraat 29-31	Oostende
N. DEVOS	Amsterdamstraat 26/2	Oostende
DEVOS-VAN BIERVLIET	Mimosalaan 51	Oostende
A. DEVREESE	Elisabethlaan 365	Oostende
Mevr. G. DEVRIENDT (B)	Adolf Buylstraat 33	Oostende
F. DEVRIESE	Oude Molenstraat 19	Oostende
J. DEWOLF	Broederlijkheidstraat 6	Oostende
L. DEWULF (S)	Rivierstraat 30	Oostende
Mevr. A.-M. D'HIEDT	Leopold II laan 17/6	Oostende
J. DHONDT	Sint Bertinuslaan 29	Ichtegem
R. DHONDT	Elisabethlaan 336/16	Oostende
Mevr. P. D'HULSTER (B)	Nieuwpoortsesteenweg 399	Oostende
R. DILLEN	Pontonstraat 14	Oostende
J. DREESEN (E)	Rode Kruisstraat 4	Oostende
A. DRIESSEN (B)	Wezellaan 9	Oostende
F. DUCHATEAU	Leffingestraat 56/3	Oostende
F. DUFAIT	Maurits Sabbestraat 23	Oostende
B. DUFLOU	Oud Vliegveld 63	Oostende
Mevr. R. DUMOLIN	Jozef II Straat 29/11	Oostende
L. DUPON	Fleriskoststraat 71	Middelkerke

Mevr. S. DUPRES	Zandheuvel 1/44	Bredene
I. DURIEZ	Sint Bertinuslaan 27	Ichtegem
P. ENTE	Leopold I plein 7/4	Oostende
J.-P. FALISE (E)	Hendrik Serruyslaan 78/19	Oostende
D. FARASYN (E)	Elf Julistraat 75	Gent
Mevr. FELIX	Stuiverstraat 55	Oostende
F. FIERS	Dennenlaan 14	Oostende
D. FINET	Pareloesterlaan 32	Oostende
A. FISCHER	Halfweghuisstraat 36	Jabbeke
D. FLORE	Torhoutsesteenweg 19	Oostende
R. FLORIZOONE	Groene Biezenlaan 15	De Panne
J. FONTEYNE	Orchideelaan 10	Oostende
J. FRANCIER	Torhoutsesteenweg 509	Oostende
L. FRANCOIS	Chrysantenstraat 19	Oostende
Mej. A.-M. FREDERIC	Gerststraat 6	Oostende
Mevr. S. GEERAERD (S)	Albert I Promenade 86/3	Oostende
H. GELDHOF	Albrecht Rodenbachtstraat 9	Oostende
GEMEENTERREDIET BELGIE	Pachecolaan 44	Brussel
A. GERARD (S)	Rogierlaan 9/6	Oostende
GERARD-KYNDT	Kroonlaan 5	Oostende
P. GERARD	Kemmelbergstraat 8	Oostende
R. GERIL	Plantenstraat 22	Oostende
A. GERYL	Nieuwe Dokstraat 38	Oostende
F. GEVAERT (E)	Duinenstraat 40	Bredene
F. GHAYE (S)	Mercatorlaan 19/38	Oostende
GIDSENBOND WEST-VLAANDEREN	Sint Jansdreef 31	Brugge
Mevr. M. GILLES	Christinastraat 117	Oostende
H. GOBERECHT	Paul Michielslaan 45	Oostende
J. GOEKINT (S)	Zandvoordeschorredijkstraat 65	Oostende
Mevr. E. GOES	Deurnelaan 9	Oostende
Juffr. R. GOETHAELS (S)	Lobelialaan 5	Oostende
F. GOVAERT (S)	Madridstraat 4	Oostende
J. GUILLEMIN	Konginnelaan 50/4	Oostende
C. HALSBERGHE (S)	Madeliefjeslaan 66	Oostende
R. HELSMOORTEL	Sint Lodewijkstraat 11	Oostende
Mevr. B. HENDRICKX	Frans Musinstraat 45/3	Oostende
Mevr. N. HERRLING	Prinses Marie-Joselaan 11	Bredene
G. HILTROP (S)	Kwartelstraat 5	Oostende
Mevr. L. HOLLEVOET	Wilgenlaan 32	Oostende
W. HOORELBEKE	Klaprozenlaan 7	Oostende
C. HOSTYN	Werkzaamheidstraat 76	Oostende
J. HOSTYN	Zwaluwenstraat 118	Oostende
J. HOSTYN (S)	Taboralaan 6	Oostende
J. HOSTYN	Frere Orbanstraat 89	Oostende
N. HOSTYN (E)	Brusselstraat 18	Oostende
P. HOSTYN (S)	Bruggelaan 12	Bredene
Mej. A. HOUCK	Kairostraat 82	Oostende
M. HUBERT	Buurtspoorwegstraat 60	Oostende
F. HUBRECHTSEN (E)	Gerststraat 35A	Oostende
A. HULPIAU (B)	Langestraat 41	Oostende
Mevr. M. HUWEL	Prinses Marie-Joselaan 11	Bredene
E. HYGHE	Rodebergstraat 25	Westouter
F. IMPENS	Ooststraat 73	Oostende
E. INGELBRECHT	Meeuwenlaan 28	Oostende
A. INGHELBRECHT	Wilgenlaan 46	Oostende
Mevr. J. INGHELBRECHT (B)	Prinses Stefanieplein 1/8	Oostende
J. JACOBSEN	Stockholmstraat 39/4	Oostende
A. JONCKHEERE	Dorpstraat 1	Oostende
Mevr. A. JONCKHEERE	St. Katharinapolderstraat 24	Oostende
R. JONCKHEERE	Eigen Haardstraat 19	Oostende
J. JOYE	Violierenlaan 124	Oostende
DE KINKHOREN	Zeedijk 330	Oostende
Mevr. M. KINT	Jozef II straat 4/8	Oostende
J. KLAUSING (E)	Koninginnelaan 34/2	Oostende
W. KOOY	Euphr. Beernaertstraat 82/5	Oostende
F. KRIJGER	Steense Dijk 615	Oostende
KATH. UNIVERSITEIT LEUVEN	Oude Markt 13	Leuven
KUNSTKRING DE PEPERBUSSE	Prins Boudewijnstraat 7	Oostende
R. LABYT	Sartlaan 57	Oostende
A. LAFERE	Mercatorlaan 17/12	Oostende
R. LAGA (E)	Brabantstraat 2/24	Oostende
J. LALEMAN (B)	Kapucijnenstraat 4	Oostende
Mevr. S. LALOUX (S)	Prinses Stefanieplein 31/7	Oostende
A. LAMMAING (B)	Torhoutsesteenweg 354	Oostende
D. LAMOOT	Distellaan 36	Oostende
R. LAMOOT (S)	Albert I Promenade 38/8	Oostende
E. LAROY	Koningstraat 37/1	Oostende
H. LATESTE	8 Zaligedenstraat 2	Gistel
A. LAUREYS	Olmenlaan 2	Oudenburg
Dhr. en Mevr. LAUWEREINS	Oude Burggrave 29	Evergem
J. LAUWEREINS (S)	Ieperstraat 14/14	Oostende
W. LECLUYSE	Vlinderstraat 14	Oostende
F. LEIRMAN	Torhoutsesteenweg 18	Oostende
A. LERMYTE	Mariakerkelaan 18	Oostende
R. LEROY	Christinastraat 34	Oostende
J.-C. LIENART	Hendrik Serruyslaan 14	Oostende
E. LIETARD (B)	Wapenplein 14/3	Oostende
G. LOMBREZ	Duinenweg 347	Middelkerke

W. LOONTIENS	Groenendaallaan 8	Oostende
M. LOY	Batterijstraat 70	Bredene
B. MAERTENS (S)	Sint Paulusstraat 40	Oostende
J. MAERTENS	Gistelsteenweg 525	Jabbeke
A. MAES	Gerststraat 103	Oostende
Mevr. J. MAES (S)	Nieuwpoortsesteenweg 457	Oostende
R. MAES	Petunialaan 11	Oostende
Mevr. S. MAES (E)	Hendrik Serruyslaan 78/19	Oostende
W. MAJOR (E)	Kastanjelaan 52	Oostende
R. MAKELBERGE	Waterlelielaan 20	Oostende
Mevr. G. MALFROOT	Edith Cavellstraat 58	Oostende
Mevr. G. MARCHARND (S)	Strooistraat 43	Meise
P. MARIN	Constant Permekelaan 25	Oostende
B. MASEMAN (S)	Diksmuidestraat 6/17	Oostende
H. MASEMAN	Raversijdestraat 46	Oostende
F. MASSCHAELE	Prins Roselaan 93	Oostende
E. MAESSCHALCK	Vindictivelaan 2/6	Oostende
W. MERLEVEDE (S)	Termeredellelaan 5	Winksele
J. MERTENS	Léon Spilliaertstraat 35	Oostende
M. MESSIAEN	Henri Jasparlaan 37	Middelkerke
Mevr. M. MESTDAGH	Kapellestraat 71/2	Bredene
A. MICHIELS	Nieuwpoortsesteenweg 487	Oostende
E.H. A. MICHIELS	Gentstraat 3	Oostende
J. MILLECAMPS	Sint Sebastiaanstraat 36/16	Oostende
A. MISSIAEN	Steense Dijk 364	Oostende
E.H. MISSIAEN (S)	Kapucijnenstraat 5	Oostende
H. MOERMAN	Parijsstraat 11/6	Oostende
Mej. A. MONTEYNE	Haverstraat 3	Oostende
J. MONTEYNE (S)	Luchthavenstraat 47	Oostende
W. MONTEYNE	Elisabethlaan 303	Oostende
W. MONTMORENCY (S)	Sint Paulusstraat 10-12	Oostende
Mej. MORNAUW	Vindictivelaan 14/2	Oostende
MORSA	Frans Musinstraat 58	Oostende
J. MORTIER	Karel Janssenslaan 29/7	Oostende
Mevr. MUSIN (S)	Twee Stationstraat 45	Brussel
R. MYCKE	Stenenstraat 15	Oostende
E. MYLLE (S)	Generaal Jungbluthlaan 9	Oostende

Mevr. NEFORS-SCHUYESMANS	Rogierlaan 41/4	Oostende
V. NEIRINCK	Romestraat 36	Oostende
V. NEIRYNCK (S)	Noordstraat 13	De Haan
Mevr. M. NEYMAN	Vredestraat 32	Oostende
R. NEYMAN	Jules Peurquaetstraat 53	Oostende
R. NIEUWENHUYSE	Koninginnelaan 50/3	Oostende
Mevr. G. NOTERMAN (S)	Rogierlaan 19/7	Oostende
N.V. B en C NUYTTEN (B)	Torhoutsesteenweg 88 I	Oostende
Mevr. OLIVIER-DEKEYSER (B)	Koninginnelaan 7	Oostende
J. OLSEN	Prinses Stefanieplein 39	Oostende
R. OUVRY (S)	Vlaanderenstraat 45/3	Oostende
R. R. PANCKOUCKE	Bloemenstraat 11	Oostende
D. PANESI (B)	Kapellestraat 105	Oostende
R. PARMENTIER (S)	Wilgenlaan 40	Oostende
S. PENNYNCK	Amsterdamstraat 14/2	Oostende
A. PERDAENS	Acacialaan 10	Oostende
J. PETIT (S)	Plantenstraat 13	Oostende
R. PIERLOOT	Elisabethlaan 21	Oostende
J. PIERS (S)	Hendrik Serruyslaan 42	Oostende
W. PIETERS	Troonstraat 256/3.01	Oostende
L. PINCKET	Kerkstraat 21/1	Oostende
F. PINTELON	Elisabethlaan 323	Oostende
M. PLOVIE	Eigen Haardstraat 9	Oostende
POLLAUD DULIAND-DREESEN	Mudford Road 166	Yeovil (G.-B)
Mevr. A. POLLET	Honoré Borgersstraat 3	Oostende
Mevr. S. PONJAERT	Christinastraat 144/3	Oostende
M. POPPE (S)	Van Iseghemlaan 33/8	Oostende
A. PORTA	Euphr. Beernaertstraat 116	Oostende
F. PORTA	Van Iseghemlaan 145	Oostende
J. POTTIER (S)	Prins Boudewijnstraat 14/2	Oostende
J. POTTIEZ (S)	Rietstraat 51	Oostende
J. PRIEM	Frans Musinstraat 19	Oostende
V. PRINZIE	Euphr. Beernaertstraat 48	Oostende
F. PROOT (S)	Plantenstraat 47	Oostende
E. PROVOOST	Paul Michielslaan 33	Oostende
O. PROVOOST	P. Raedemaekersstraat 33	Machelen
F. PUYSTIENS	Derbylaan 1	Oostende

J.M. PYLYSER	Vaartdijk Zuid 5	Middelkerke
R. RAMMELAERE	Nieuwpoortsesteenweg 44-46/1	Oostende
W. RAPPELET	Oud Stationstraat 4	Oostende
R. REUNBROUCK	Voorhavenlaan 171	Oostende
R. REUNBROUCK	Spaarzaamheidstraat 88	Oostende
F. RIGAUX	Ter Heydelaan 336/4	Deurne
J. RIVIERS	Sint Franciscusstraat 6	Oostende
M. ROELS	Cyclamenstraat 13	Oostende
G. ROELS	Waregemlaan 9	Oostende
D. ROTSAERT	Joost de ter Beerstlaan 16	Bredene
F. ROTSAERT (S)	Frankrijklaan 6	Bredene
Mevr. A. SAMYN	Wierenstraat 6	Oostende
P. SANDERS	Platformstraat 3	Oostende
R. SANDERS	Vrijheidstraat 83	Oostende
R. SAUDEMONT	Borsig Allee 15	Bonn (D)
H. SCHRAMME	Petunialaan 41	Oostende
G. SERVAES	Torhoutsesteenweg 328	Oostende
H. SERVAES	Tarwestraat 50/7	Oostende
P. SERVAES	Koningstraat 17/3	Oostende
Mevr. F. SEURYNCK	Rietstraat 51	Oostende
R. SEYS	Ringlaan 1	Koekelare
W. SEYS	Ooststraat 36/8	Oostende
Mevr. O. SIMOEN	Vindictivelaan 14/21	Oostende
L. SIMOENS	Scherpplantenstraat 77/21	Oostende
O. SIMOENS (S)	Albatrosstraat 14	Oostende
R. SIMOENS	Keignaertstraat 56	Oostende
Mevr. Y. SIMON	Van Iseghemlaan 98/9	Oostende
R. SIMONS	August Verneylenstraat 5/1	Oostende
E. SIX	Karel Janssenslaan 29/18	Oostende
N. SLAMBROUCK	Sterrebeeklaan 4	Oostende
E. SMISSAERT (E)	Hendrik Serruyslaan 4/9	Oostende
A. SNYKERS	Koningin Elaan 46/16	Oostende
J. SOETAERT (B)	Essex Scottishlaan 19	Westende
Mej. S. SOETE	Hendrik Serruyslaan 18	Oostende
E.H. F. SONNEVILLE	Vindictivelaan 9	Oostende
Mevr. A. SPOOREN	Dorpstraat 2 A	Oostende
A. STAELENS	Koningstraat 43A/2	Oostende
R. STANDAERT	Dahlialaan 54	Oostende
Mevr. I. STEELANDT	Vindictivelaan 11	Oostende
H. STEENACKER	L. Van Tyghemlaan 55	Oostende
H. STORCK	Groeselenberg 93 B	Brussel
Mevr. STORME	Orchideelaan 5	Oostende
D. STRUBBE	Anjelierenlaan 1	Oostende
G. STUBBE	Elisabethlaan 407	Oostende
R. STUBBE	Nieuwpoortsesteenweg 711	Oostende
Mevr. A. SWEETLOVE	Koningstraat 31/2C	Oostende
P. SWEETLOVE	Jan Delvinlaan 81-82	Gent
Mevr. D. SZYLHABEL	Maria Theresiastraat 21	Oostende
W. TAECKENS (S)	Klaprozenlaan 40	Oostende
J. TAEYMANS	Milisstraat 67	Oostende
Y. TANGHE	Vrijheidstraat 29	Oostende
J. TAVERNIER	Prinses Clementinaplein 42	Oostende
A. TIMMERMANS (B)	Leopold II laan 32/4	Oostende
Mevr. M. TIMMERMANS	Ooststraat 67 IV	Oostende
R. TIMMERMANS	Sint Sebastiaanstraat 24	Oostende
O. TITECA (S)	Mosselstraat 29	Gistel
R. TULPIN	Emiel Moysonplein 1/25	Oostende
J.-P. TYTGAT	Kapucijnenstraat 5	Edingen
L. VALCKE	Spalaan 66	Oostende
Mevr. J. VALKENBORG (Erelid)	Koningin Astridlaan 7	Oostende
J.-P. VAN ACKER (S)	K. Van De Woestijnestraat 12	Oostende
A. VAN CAILLIE	Verenigingstraat 36	Oostende
F. VAN CANNEYT	Prins Boudewijnstraat 14	Oostende
R. VAN CRAEYNEST (S)	Blauw Kasteelstraat 103	Oostende
G. VANDAMME (S)	Voorzieniqheidstraat 14	Oostende
M. VAN DAMME (E)	Albert I Promenade 38	Oostende
P. VANDAMME	Sluizenstraat 83	Bredene
Mevr. VAN DAMME	Stockholmstraat 35/2	Oostende
L. VANDE CASTEELE	Sint Riquierstraat 17	Bredene
Dhr. en Mevr. VANDENBERGHE	Lonchamplaan 84	Oostende
L. VANDEN BERGHE	Torhoutsesteenweg 179/3	Oostende
A. VANDENBUSSCHE	Rode Kruisstraat 1	Oostende
J. VANDENBUSSCHE	Begonialaan 63	Oostende
Mevr. G. VANDENDRIESSCHE	Leopold I plein 5A/12	Oostende
R. VAN DEN KIEBOOM	Cyclamenlaan 1A	Oostende
P. VANDER HEYDE	Dorpstraat 60	Leffinge
VANDERMEULEN-DE MEESTER (S)	Mercatorlaan 19/34	Oostende
D. VANDERWAL	Torhoutsesteenweg 130	Oostende

F. VANDEVELDE	Christinastraat 83	Oostende
Dhr. en Mevr. VANDEWALLE (S)	Edith Cavellstraat 82	Oostende
D. VANDEWINKEL	Van Iseghemlaan 36/13	Oostende
Mevr. C. VAN DOORNE	Elisabethlaan 336/2	Oostende
D. VAN DUYVENBODEN (E)	Kairostraat	Oostende
G. VAN DUYVENBODEN (S)	Blauwvoetstraat 7	Oostende
J. VAN EYCKEN	Sint Sebastiaanstraat 20	Oostende
Mevr. VAN GLABBEKE (B)	E. Van Becelaerelaan 24/20	Brussel
Mevr. N. VAN GROENENRODE	Koningstraat 73/6	Oostende

E. VAN HAVERBEKE (E)	Christinastraat 2/5	Oostende
P. VANHECKE	Henri Lalouxlaan 45	Koksijde
J. VAN HOECK (E)	Nieuwpoortsesteenweg 591	Oostende
Mevr. M. VANHOECK	Cardijnplein 1E B06/23	Oostende
Mevr. K. VANHOOREN	Elisabethlaan 234/9	Oostende
J. VAN HUELE (S)	Euphr. Beernaertstraat 42	Oostende
I. VAN HYFTE	Kastanjelaan 58	Oostende
A. VAN ISEGHEM (E)	Ijzerstraat 1	Oostende
J. VANLEKE	De Tomermaat 84	Brasschaat
L. VANOUTRYVE	Brabantstraat 2/20	Oostende
Mevr. A. VAN PUT (S)	Leopold II laan 34/9	Oostende
A. VANSIELEGHEM	Havenstraat 22	Oostende
A. VAN STEEN (S)	Rozenlaan 5	Oostende
Mevr. D. VANHTHOMME (S)	Tarwestraat 81	Oostende
P. VANTHUYNE	Christinastraat 112/2	Oostende
P. VAN TIEGHEM (S)	Léon Spilliaertstraat 18	Oostende
H. VANTOMME (S)	Marcel Aubertinlaan 65	Antwerpen
R. VANTOURNHOUT	Metselaarstraat 42	Oostende
C. VAN TROOSTENBERGHE	Oostendebaan 27	Middelkerke
Mej. G. VANTYGHEM	Zeedijk 166/12	Oostende
Mevr. M. VANWALLEGHEM	Torhoutsesteenweg 63/4	Oostende
R. VANWALLEGHEM	Aartshertoginnestraat 54/9	Oostende
Mevr. J. VANWELSSENAERS	Limbalaan 29	Oostende
R. VENS (S)	Schippersstraat 45/7	Oostende
R. VERBANCK (E)	Driftweg 65	Bredene
Mevr. O. VERBIEST	Torhoutsesteenweg 45/4	Oostende
A. VERBURGH	Zwanenlaan 75	Oostende
VERBURGH-SERRANO	Zwanenlaan 75	Oostende
Mevr. E. VERCRUYSSE-HAEGHEBAERT	Kraanvogelstraat 1	Oostende
Mevr. D. VERDONCK	Nieuwpoortsesteenweg 29	Oostende
F. VERHAEGHE	Violierenlaan 53	Oostende
M. VERHAEGHE	Dr. Verhaeghestraat 20	Oostende
R. VERHEYE	Stuiverstraat 288	Oostende
Mevr. P. VERIS	Nachtegalenlaan 50	Oostende
F. VERKEMPINCK (S)	Koebrugstraat 25 B	Oostende
H. VERKOUILLE	Zwanenlaan 44	Oostende
G. VERMEERSCH (E)	Blauwkasteelstraat 98/2	Oostende
C. VERMEESCH	Dilbeeklaan 34	Oostende
D. VERMEESCH	Kievitstraat 3	Oostende
L. VERMEIRE	Troonstraat 99/23	Oostende
J. VERMEIREN	Van Iseghemlaan 96	Oostende
G. VERSCHORRE	Limburgstraat 4/6	Oostende
R. VERSLUYS	Brugsesteenweg 53 A	Oostende
W. VERSLUYS (S)	Kapellestraat 167	Oostende
D. VERSTRAETE	Engelendalelaan 140	Brugge
M. VERSTRAETE	Bronstraat 18	Oostende
W. VERSTRAETE	Koolmeesstraat 46	Oostende
Mevr. A.-M. VIAENE	Prof. Mac Leodstraat 13/1	Oostende
K. VERWAERDE	André Choqueelstraat 1	Oostende
H. VIAENE	Prof. Mac Leodstraat 4	Oostende
Mevr. M. VIEREN	Gerststraat 12	Oostende
O. VILAIN (E)	Rogierlaan 38/11	Oostende
R. VILAIN	Joseph Petrestraat 4	Halle
R. VILLEIRS	Zandheuvel 4/D1	Bredene
VLAAMS CENTRUM GENEALOGIE	Kronevoordestraat 2 A	Handzame
G. VOLCKE	Vanderstichelenstraat 135	Oostende
R. VYNCK	Kemmelbergstraat 61	Blankenberge
W. VYNCKE	Nijverheidstraat 26/1	Oostende
A. VYVEY	Leopold I plein 2/1	Oostende
J. VYVEY (S)	Alfons Pieterslaan 68	Oostende
E. WALLYN (S)	Stockholmstraat 39/2	Oostende
G. WALTERS (S)	Honoré Borgersstraat 107	Oostende
M. WANDELS	Nieuwstraat 9	Oostende
M. WENDELEN (S)	Oosthelling 11/26	Oostende
E.A. WEYNEN	Brugse Steenweg 49	Bredene
Mevr. D. WILLAERT	Kapucijnenstraat 23/3	Oostende
R. WITTEZAELE	Kerkstraat 11	Oostende
Mevr. C. WYBOUW (S)	Leffingestraat 293	Oostende
R. WYBOUW	Kanaalstraat 7	Gistel
L. ZONNEKEYN	Ooststraat 6/4	Oostende
W. GROENVYNCK (S)	Schermplantenstraat 77/9	Oostende

j.1 tem 3.Zichten van tankers in de haven.
k.Metalen bergdoos voor dia's 37,5x19,5x5,5cm.zonder merknaam.
l.Metalen bergdoos voor dia's 37,5x19,5x5,5cm.Merk EMRO.

0335/92 UNIFORM van een postbode bestaande uit vest,broek,trui en pet.

0336/92 UNIFORM.Battle-dress,kaki met kentekens.

‡‡ BEYEN.J.
0184/92 TIJDSCHRIFT.2de jaargang(1991) van ROND DE KIOSK.5 exemplaren.

‡‡ BIBLIOTHEEK.Oostende
0275/92 TENTOONSTELLIN?GSCATALOGUS.Stad Gent.Het stadhuisbeeld door de eeuwen heen.Gent z.j.43 bladzijden.

‡‡ BOSSUYT.J.
0272/92 AFFICHE OOSTENDE.Noordzee turngala en turnshow.2+9/5/92.Oostende. 43,5x30,5cm.

‡‡ BOUCKENOOGHE.R.
0041/92 OPGEZETTE VIS.Dioton,tropische vissoort met stekels.

0042/92 GESMEEDE NAGELS.17stuks,lengte ong.10cm.Vindplaats Korte Ropeert straat Brugge.17 de eeuw.

0043/92 RUGGEGRAATWERVEL voorhistorisch zoogdier.Vindplaats Zeebrugge in Geul voor de haven.

0044/92 RUGGEGRAATWERVEL van voorhistorisch zoogdier.Vindplaats Geul voor Zeebrugse haven.

0045/92 WERVELSTUK van voorhistorisch zoogdier.Vindplaats Geul Zeebrugge.

0046/92 WERVELSTUK van voorhistorisch zoogdier.Vindplaats Geul Zeebrugge.

0047/92 RIBSTUK van voorhistorisch zoogdier.Vindplaats Geul Zeebrugge.

0048/92 BOT van voorhistorisch zoogdier.Vindplaats Geul Zeebrugge.

0049/92 BOT van voorhistorisch zoogdier.Vindplaats Geul Zeebrugge.

0050/92 BOT van voorhistorisch zoogdier.Vindplaats Geul Zeebrugge.

0059/92 OPGEZETTE VIS.Gedroogde en opgezette soort zeeduivel.53x19,5cm.

‡‡ BOUSSY.M.
0107/92 ALBUM.4 albums familiefoto's dhr DECHAMPS,Charles,Theodore. a.133 familiefoto's.b.148 familiefoto's.c.34 familiefoto's. d.8 begrafenisfoto's.

0108/92 BREVET.4 militaire en 1 burgerlijk brevet op naam DECHAMPS.Ch.T. a.Herinneringsmedaille 14-18.b.Zegemedaille 14-18.c.Herinnerings medaille Leopold II.d.Gedachtenisdiploma ontvoerden 14-18. e.Nijverheidsereteken eerste Klasse.

0109/92 SIGARENPIJPJES.4 stuks in been,metaal en plastiek.a.been in etui b.been in etui.c.Metaal en been.d.platiek.

0110/92 KOMFOOR.Merk Nova zoals gebruikelijk om krultangen te warmen.

0111/92 DRUKSTEMPEL.in etui op naam van Olga BRUNSWYCK.Ostende.

0112/92 SCHEERMES.type veiligheid.Om nekhaar uit te scheren.

0113/92 PIJPRUIMER.Courant model,om pijp te stoppen en te ruimen.

0392/92 KLEURCHROMO.Eugenio Pacelli.Paus Pio XII.Ingekaderd.31x25 met lijst.

0393/92 KLEURCHROMO.Koningin Astrid.Ingekaderd 35x29cm met lijst.

0394/92 KLEURCHROMO.De drie prinsen;Josephine Charlotte,Boudewijn en Albert.Ingekaderd 35x29 cm met lijst.

0395/92 GEKLEURDE PRENT.Verschijning van de H.Maagd op de "Montagne de la Salette près de Corps(Isère).op 19 september 1846.32x22cm.

0396/92 KLASSESCHRIJFBOEK.Handgeschreven tekst met illustraties" Kinderverzorging ".Opgemaakt door Claire Brunswyck Oostende.30x22,5cm.

0397/92 FOTOALBUM.Onvolledig.Waarschijnlijk van de familie Raymaekers-Dechamps.27x39cm.

‡‡ BULLYNCK.W

0172/92 PRENTKAART.Drie prentkaarten a,b en c.Taverne Pierre.Nieuwpoortse steenweg 60.Oostende.THILL.NELS.

‡‡ CALCOEN.M.

0024/92 DIA'S.15 dias van palen opgegraven hoek Van Iseghem-Langestraat, april 1991 bouw Toerismebureau.Genummerd C 14 tot 42.

0025/92 DIA'S.41 dia's opgravingen Isabellafort.Pasen 1990.Genummerd.

‡‡ CHAFFART.R

0253/92 AFFICHE OOSTENDE.5 affiches met betrekking Oostende gemerkt a tem e.a.Voetbal Albertparkstadion Oostende.KBVB.1/3 tot 10,5/92.62,5x45 cm.b.Jacques Vermeire en Luc Verschueren.Mariakerke.9/5/92.50x38cm.c.Rerum Novarum open drie-band prijskamp.Volksbond Oostende. 10/5/92.42x30cm.d.9de Int.Paastornooi voor knapen (Juniores C) KVO Oostende.19/4/92.e.Vriendschappelijke voetbalwedstrijd BSO-VOSO.9/5/92Oostende.30x21cm.

‡‡ DARAS.H.

0005/92 OVERDRUKKEN.Twee stuks uit OOSTVLAAMSE ZANTEN.nr2+nr3/1991. a.H.APPOLONIA in Vlaanderen.b.H.APPOLONIA in Westvlaanderen. Totaal 33 blz.

‡‡ DAVIDSFONDS.VUURT.W.

@114/92 CONCERTPROGRAMMA.34 concertprogramma's Kursaal d'Ostende.1924-32.
a.1/8/1924.4e Concert classique.b.31/7/1925.4e Concert Classique.
c.14/8/1925.5e Concert Classique.d.21/8/1925.7e Concert Classique
e.10/7/1925.1e Concert Classique.f.1/8/26.Concert extraordinaire.
g.27/8/26.8e Concert Classique.h.3/9/26.9e Concert Classique.
i.10/9/26.10e Concert Classique.j.5/6/27.1e Concert Classque.
k.22/7/22.4e Concert Classique.l.24/7/27.Concert extraordinaire.
m.29/7/27.5e Concert Classique.n.31/7/27.Concert extraordinaire.
o.5/8/27.6e Concert Classique.p.19/8/27.8e Concert Classique.
q.19/8/27.8e Concert Classique.r.21/8/27/Festival Musiq.Suedoise.
s.26/8/27.9e Concert Classique.t.2/9/27.10e Concert Classique.
u.27/7/28.4e Concert Classique.v.3/8/28.5e Concert Classique.
w.5/8/28.Concert extraordinaire.x.10/8/28.6e Concert Classique.
y.17/8/28.7e Concert Classique.z.24/8/1928.8e Concert Classique.
aa.31/3/28.9e Concert Classique.bb.7/9/28.10e Concert Classique.
cc.13/9/28.Concert extraordinaire.dd.10/7/31.1e Concert Classique
ee.30/6/32.1e Concert Musique Class.ff.7/2/32.2e Concert Mus.Clas
gg.15/7/32.1e Concert Classique.hh.19/8/32.6e Concert Classique.
ii.26/8/32.7e Concert Classique.

‡‡ DE BAERE.W.

@376/92 DOKUMENT.4 gefotografeerde dokumenten ivm vrijgekochte slaven in 1670 en 1675.a.Waarschuwing.b.Lijst vrijgekochte slaven uit 1670.
c (2 ex).Lijst vrijgekochte slaven in 1675.

‡‡ DE BROUWERE.Mvr.

@002/92 KANTKLOSKUSSEN.Houten kantkloskussen met rol.Zoals gebruikt te Oostende in 1914-18.+ 50 klossen.

‡‡ DE GROOTE.P.

@160/92 BROCHURE.De la construction d'un Etablissement Frigorifique à Ostende.12 blz.z.j.vermoedelijk 1904.3 ex.gemerkt a+b.Het derde exemplaar werd overgemaakt aan Fonds Ostendiana van de Stadbibliotheek.

‡‡ DE GROOTE.R.Mvr.

@251/92 SCHEEPSMODEL van stoomjacht met twee masten,boegspriet,ra aan voormast,open brug,witgeschilderde romp met gele schouw en bruine opbouw.58x37cm.In kijkkast met imitatie golven en matne achtergrond.Gemerkt a. b.Foto zw ingekaderd.Julien De Groote 'Oostende waarschijnlijker de bouwer van het model.(staat in kast).

@252/92 DRUKWERK.Brevet van doop op de evenaar op naam van De Groote. Albert aan boord SS.Sierra Rioja,Anvers.22 augustus 1920 op een reis New-York-Rio de Janeiro.Met handtekening L.Royon,bevelhebber E.Backeljauw,1ste officier en Frans Neprunus.28x21,5cm op briefpapier North and Southline,New York.

‡‡ DE KEYSER.R.

@300/92 SIERBORD.Koninklijke Maatschappij St Jooris.Oostende.Ø 21 cm.

DE MERE.

0371/92 DOKUMENT.3 fotocopies van extract stranding van vissmak O.165 te Ymuiden op 17 december 1895.(2 ex)

DE PLATE.

0009/92 TIJDSCHRIFT ingebonden.BIEKORF.80+81ste jg.1979-1980.

0010/92 TIJDSCHRIFT ingebonden.BIEKORF.82+83ste jg.1981-1982.

0011/92 TIJDSCHRIFT ingebonden.BIEKORF.84+85ste jg.1983-1984.

0012/92 WEEKBLAD ingebonden.TIJDINGEN.7de jg.1980.

0040/92 CATALOGUS PORSELEIN in bezit De Plate.(gedeeltelijk)In farde. 72 blz met 47 foto's.Naar een thesis van mevr.Verhaeghe.

0076/92 AFFICHE OOSTENDE.Boks SYS-BERLEMONT.Sportpaleis Oostende.15/2/... 85x62cm.Aangkocht tegen 1000 fr.

0077/92 AFFICHE OOSTENDE.De Oostendse Revue.Met Lize Marke.K.Schouwburg Oostende.24-25/4/1965.55,5x83cm.Aangekocht tegen 1000 fr.

0233/92 DOKUMENT.Fotocopy van brief van Karel van Lorreinen gericht tot Keizerin Maria-Theresia waarin het nut van de aanstelling van een consul te Oostende voor de handel van de Nederlanden wordt aangetoond.11 augustus 1764.Naar origineel A.R.A.Kanselarij der Nederlanden te Wenen,nr 455.4 blz.

0234/92 DOKUMENT.Memorandum van van Grysperre,raadspensionaris van Oostende,over de voordelen van de ontworpen steenweg van Oostende naar Wijnendaal,voor de stad en de haven van Oostende,voor de zeevisserij,voor de handel in het algemeen en de doorevoerhandel in het bijzonder.z.j.(1764).4 blz.Fotocopy naar origineel in A.R.A.Raad van Financien,lias 5248.

0235/92 DOKUMENT.Fotocopy van een memorandum van de raadsheer van Mullendorf aan de prins van Kaunitz,einde december 1764,in verband met de zoutraffinaderij,te Oostende voor de Oostenrijkse regering in 1756 opgericht,onder leiding van Charles Levasseur uit Doornik. Einde december 1764.6 blz.A.R.A.Raad van financien lias 5248.

0236/92 DOKUMENT.Copy van Rekening van ontvangsten en uitgaven aangelegd door Charles Levasseur,directeur der zoutraffinaderij te Oostende voor de Oostenrijkse regering opgericht.1 november 1764 tot 31 januari 1766.13 blz.A.R.A.Raad van Financien lias 5248.

0237/92 DOKUMENT.Copy van Octrooibrieven van Maria-Theresia die de stad Oostende toelating verlenen van Oostende naar Wijnendaal een steenweg aan te leggen -met voorwaarden en bestek.Brussel 26 januari 1765.Plakkaat gedrukt bij Maarten De Sloovere te Brugge. 9 blz.A.R.A.Raad van Financien lias 3352.

0245/92 DOKUMENT.Konsult van de Raad van Financien over de redenen waarom Zijne Majesteit de zoutraffinaderij die geen winsten oplevert zou moeten afschaffen.Minuut ,9 mei 1770.Copy.A.R.A.Raad v/Financien lias 5249.

0246/92 DOKUMENT.Copy.Nota om een antwoord te formuleren op diegene welke door de residerende Engelse minister Fitzherbert overgemaakt werd aan het Gouvernement-Generaal der Nederlanden op 15 oktober 1778, in verband met een betwisting.Zij bevat inlichtingen over het Loodswezen aan de kust en de lichtbakens van de haven van Oostende.Na 15 oktober 1778.A.R.A.Privé Raad.Oostenrijks tijdvak nr 1172 A.10 blz.

0247/92 DOKUMENT.Tabel van de algemene lijst van binnengevaren schepen in de havens van Oostende en Nieuwpoort voor het jaar 1779.Copy ARA. Secretaris van Staat en Oorlog nr 2152.7 blz.

0248/92 DOKUMENT.Verslag over het plan van Gaudran om schepen uit Oostende te doen deelnemen aan de slavenhandel op de Franse Antillen. 15/9/1781.Copy van ARA.Secretariaat van State en Oorlog,lias2152 nr 43.4 blz.

0249/92 DOKUMENT.G.Caude ,handelaar te Oostende,vraagt bescherming van de regering om zijn schepennaar Suriname en Curaçao te zenden. Copy naar ARA.Secretarie van State en Oorlog nr 2152 dossier 17. 16 juni 1781.12 blz.

0250/92 DOKUMENT.Reglement van de Raad van Financien betreffende het lossen van de koopwaren die van over zee Oostende bereiken,alsmede de douanerechten en de formaliteiten.Copy naar ARA.Fonds de Merode Westerloo,VM 4039,gedrukt.11 juni 1781.10 blz.

0254/92 PLAN van het Stadhuis van Oostende in 1711.Copy van plan uit ARA Kaarten en plannen gegraveerd ,nr 385.2 blz.

0255/92 DOKUMENT.Copy van het verslag van het Comité voor Zeehandel over het ontwerp het dok te Oostende te vergroten en een terrein in de Sint Catharinapolder aan te hechten bij de stad om er een scheeptimmerwerf op te richten.28 april 1781.ARA.Secretaris van State en Oorlog.nr 2151,dossier 8.5 bladzijden.

0256/92 DOKUMENT.Memorie over de havens van Vlaanderen en het probleem of Oostende vrijhaven zou worden.ARA.Kanselarij van de Nederlanden te Wenen,nr 499.26 bladzijden.

0257/92 DOKUMENT.Copy van de tabel van de zeebrieven afgeleverd door de griffie van de stad en de haven van Oostende in de maand september 1781.ARA.Privé raad,Oostenrijks tijdvak,nr 683 B.4 blz.

0258/92 DOKUMENT.Copy van petitie in verband met de zeehandel door de graaf van Beaufort.4 juni 1781.ARA.Secretarie van Staat en Oorlog nr 2085/72.4 bladzijden.

0259/92 DOKUMENT.Kopie van brief van F.Bowens,schepen van de stad Oostende ivm kaping van "La Fortune " door een Engels schip. ARA.Secretarie van Staat en Oorlog,nr 2193(36)

0260/92 DOKUMENT.Copie van schrijven van Maria Christina en Albert Casimir in verband met de bevordering van de nationale visvangst. 8 april 1788.RA.Gent.Staten van Vlaanderen,nr 1666,gedrukte copie 3 bladzijden.

0261/92 DOKUMENT.2 kopieen van brieven verzonden aan klanten bij naams-

verandering van firma.1791-93.Verzameling W.Major.Oostende.4blz.

0262/92 DOKUMENT.Verordening van 26 maart 1987 ivm vlagvoering a/b schepen van de keizer.ARA.Privé raad,Oostenrijks tijdvak nr683.B.4 bladzijden.

0263/92 DOKUMENT.Copy van verordening van Jozef II ivm zeepolitie.12/12 1782.ARA. Privé-Raad.Oostenrijks tijdvak.nr683.A.6 blz.

0264/92 DOKUMENT.Copy van Scheepsjournaal van Jacob Visser ,kapitein van het schip "Archiduc Maximilien" over plundering van schip door Engelse kaper ter hoogte van San Domingo.ARA.Secretariaat van Staat en oorlog.nr2160bis.12 blz.

0265/92 DOKUMENT.Copy van geheime onderrichtingen voor Baron van Beelen met het oog van het propageren van de Oostendse haven in de Verenigde Staten.ARA.Secretaris van State en oorlog.nr2162.blz.

0266/92 DOKUMENT.Verzoek van Directeur schouwburg Oostende om voorstellingen te laten doorgaan tot vooravond van Palmzondag.24/2/1784. ARA.Privé -raad.Oostenrijks tijdvak nr 10537.3 blz.

0267/92 DOKUMENT.Copy van dossier in verband met vrachtschepen met dienst tussen Oostende en Dover gedurende de zeeoorlog.29 augustus 1782. ARA.Secretariaat van Staat en oorlog nr 2180.3 bladzijden.

0268/92 DOKUMENT.Copy van rondschrijven in verband met het overbrengen van de Zeevaartschool van Brugge naar Oostende.12 juni 1785. RA.Gent.Staten van Vlaanderen nr 1730.2 blz.

0269/92 DOKUMENT.Extract Gendsche Gazette met binnengevaren schepen haven Oostende Op 30 mei 1781.ARA.Raad van financien.nr 4376.2 blz.

0270/92 DOKUMENT.Copy van schatting uit te voeren werken in de haven na schade door stormvloed.15 /6/1786.RA.Gent.nr1634.1 blz.

0271/92 DOKUMENT.Lijst van de rekwesten aan de Monarch voorgelegd en die gemerkt werden met de naam van de Prins de Starhemberg.circa1782. ARA.Staat en Oorlog nr 2088.20 blz.

0328/92 BOEK.Jan Parmentier.De holle compagnie.Hilversum 1992.96 blz. ISBN 90-6550-111-8/CIP.

0337/92 BOEK.Ingebonden jaargangen van VOLKSKUNDE.53ste+54ste.1952-1953.

0338/92 BOEK.Ingebonden tijdschrift DE VLAAMSE STAM.27ste jaargang.1991.

0354/92 TENTOONSTELLINGSCATALOGUS.De Hemel op aarde.Vlaamse devotieprentjesuit de 17de en 18 de eeuw.Stad Oudenburg.88 blz.Prijs 400 fr.

0388/92 FARDE correspondentie De Plate 1991.495 nummers +bundel Gouwverbond Westvlaanderen.

0417/92 BOEK.a.Gisela Von Bock."STEINZEUG".3 Auflage.Koln 1986.466 blz tekst en 52 blz illsstraties.
b.Jozef Daum.RHEINISCHES STEINZEUG.500 Jahre Gebrauchsgefasze aus Braunschweiger Privatbezitz.Braunscheig 1987.55 blz tekst en ill.
c.BROCHURE.Raeren Seine Topferkunst-seine Kunsttopferei.tekst en ill.14 blz.Nederlandse en Franse tekst.

MONBALLIU b.v.b.a.

Jozef II straat 25, OOSTENDE Tel. 059 - 70 21 13

□

VERKOOP en HERSTELDIENST - ONDERHOUD

Schrijfmachines - Elektronische rekenmachines - Bureelmeubelen

BEZOEKT ONZE THEMATENTOONSTELLING

PORSELEIN UIT DE OOSTENDE HUISKAMER

1800 - 1950

Het UITVAARTKONTRAKT is de absolute ZEKERHEID dat uw begrafenis of crematie zal uitgevoerd worden volgens UW WENSEN en dat uw familie achteraf GEEN FINANCIELE beslommeringen heeft.
Vrijblijvende inlichtingen voor deze exclusieve service :

Begrafenissen & Crematies

NUYTTEN n.v.

Torhoutsestwg 88 H
Petit-Paris Oostende
Tel. 80.15.53

"Uw steun in droevige dagen"

DE PLATE v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. N 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 22
NR. 2
MAAND februari 1993

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

SECRETARIS
J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING
750-9109554-54 of
000-0788241-19

IN DIT NUMMER

blz. 41 : **D. FARASYN** : Nieuws uit een oud kursaal dossier.

blz. 42 : **G. VANDAMME** : Nog een oud "liedje van de zee".

blz. 43 : **R. SEYS** : Salondans de Ostendaise.

blz. 44 : **N. HOSTYN** : Hedendaagse beeldende kunstenaars in Oostende (1).

blz. 48 : **A. SMISSAERT** (+) : Oostende tijdens de eerste wereldoorlog (28).

blz. 53 : **E. LIETARD** : Oostendse numismatiek.

blz. 56 : **J.B. DREESEN** : Het oude stadszegel van Oostende.

blz. 61 : **W. MAJOR** : Hoe Oostende bevrijd werd.

blz. 70 : **A. SWYNGEDAUW** : Ostendiana.

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort

FEBRUARI - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring "De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot de avondvoordracht die doorgaat op

donderdag 25 februari 1993 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6

Het onderwerp : ONTSNAPPINGSPOGINGEN OP ONZE KUST (1940-45)
DE DINGHY STORY

De spreker : de heer André AMYS, gepensionneerd ambtenaar van Openbaar Onderwijs, free-lance publicist en voorzitter van het Willemsfonds, afdeling Oostende.

De Dinghy Story is een historisch relaas met echt gebeurde avonturen en gevaarlijke situaties van meerdere personen die, bij in en tijdens de tweede wereldoorlog, poogden te vluchten om uit de Duitse klauwen te geraken.

Na meer dan twee jaar opzoekingen en tientallen vraaggesprekken is de spreker erin geslaagd een aantal van deze ondernemingen weer samen te stellen. Hij heeft de voornaamste personages uit deze geschiedenis persoonlijk gekend, maar door de karigheid in hun beschrijving over de vluchtgevallen, is hij met zijn speurwerk dieper moeten ingaan op de ware toedracht. Het hoofdthema is het vluchtverhaal, over zee in een dinghy, van vier mannen en een vrouw, die na een spannende en emotionele overtocht Engeland bereikten.

Een van de minder gekende oorlogsverhalen op onze kust en dan ook van belang voor een betere kennis van de toestand onder de Duitse bezetting.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Men zegge het voort en wij rekenen op Uw aanwezigheid.

J.B. DREESEN

NIEUWS UIT EEN OUD KURSAALDOSSIER

door Daniël FARASYN

Over de Kursaalproblemen is er reeds een hele tijd gedebateerd geworden. Heel wat projecten werden naar voren gebracht en besproken in eindeloos lange vergaderingen. Toch vraag ik mij af of er hierbij wel rekening gehouden werd met enkele primordiale gegevens vastgeankerd in vroegere afgesloten overeenkomsten, tussen stad en staat.

Hierom is het wellicht nuttig om te wijzen op het bestaan van een conventie tussen de stad, vertegenwoordigd door burgemeester VAN ISEGHEM en de staat, vertegenwordigd door MALOU, minister van Financiën, in augustus 1872 afgesloten. Hierin werden de voorwaarden vastgelegd, waaronder de Staat het terrein voor de bouw van het Kursaal bestemd aan de stad overdroeg.

Uit de Annexes gevoegd bij de "Documents Parlementaires n° 235, 1872-1873" heb ik het voornaamste artikel 8 textueel overgenomen.

> *"Il est expressement stipulé que dans aucun cas et pour quelque motif que se soit le terrain cédé par l'Etat ne pourra servir en tout ou en partie à une autre destination qu'à celle de Kursaal avec ses dépendances nécessaires.*
>
> *En cas de contravention à cet égard la ville payera à l'Etat une indemnité en rapport avel l'étendue et l'importance du terrain qui aurait été distrait de sa destination, plus la somme qui sera jugée nécessaires pour remettre les lieux dans l'état exigé par le plan approuvé.*
>
> *Si le Kursaal est supprimé avec le consentement du Gouvernement le terrain fera retour à l'Etat lequel payera à la ville le solde de la valeur du terrain provenant de l'ancien Jardin des Princes, soit 39.377,5 Fr."*

Indien de stad zou akkoord gaan om bij de Kursaalvernieuwing een hotelruimte, winkelgalerijen, enz. te laten bouwen kan dit zware financiële gevolgen hebben voor de stadskas, tenzij uitdrukkelijk bepaald dat de bouwpromotor voor deze kosten moet opdraaien.

BEZOEKT DE TENTOONSTELLING PORSELEIN UIT DE OOSTENDSE HUISKAMER

VERLENGD TOT 15 FEBRUARI

ZEKER DE MOEITE WAARD

NOG EEN OUD "LIEDJE VAN DE ZEE"

In een oud schoolschrift van mijn moeder zaliger, vond ik tussen andere liedjesteksten, ook een tekst van een "liedje van de zee", die hierna volgt.

Het lied werd opgeschreven te Bulskamp (Veurne), vermoedelijk tijdens de oorlog 1914-1918.

Enkele woorden die onleesbaar geworden waren - maar die ik me nog herinner, van het lied te horen zingen door mijn moeder, heb ik ingevuld.

De "voois" ken ik spijtig genoeg niet meer volledig.

Gerard VANDAMME

DE STORM

1

Het was nacht en storm op zee.
In een vervallen huisje
Dat weêmlend aan de voet
Der Vlaamsche duinen stond,
Zat eene visschersvrouw
Geknield voor 't houten kruisje,
Voor 't welk zij dikwijls troost
In hare smerten vond.
Het huilen van de wind
Het ruischen van de baren,
Doorsneen haar vreesend hart,
Van weemoed overlaân.
Haar man en haar zoon helaas !
Zijn midden de gevaren.
Ach moest die lieve schat)
In 't woeste weer vergaan) bis

2

Mijn God, bad zij, bescherm
Den man die zooveel dagen,
Vol liefde en teedre zorg
Naast mijne zijde stond.
De man die in de nood
Mij hielp mijn droefheid dragen,
En altijd zijn vermaak
In mijn vreugde vond.
En hem, mijn zoon, mijn kind,
Mijn blijdschap en mijn leven,
Die op de woeste zee
Zijn vader bij ging staan.
Weil hem aan mijne zorg
En liefde wedergeven.
Neen heer laat mijnen schat)
In 't onweer niet vergaan) bis

3

Met 't krieken van de dag
Beklom de vrouw de duinen.
En op de woeste zee
Sloeg zij haar oogen rond,
Maar niets bespeurde zij
dan wit beschuimde kruinen
Van baren hoger dan
De duinen waar zij stond.
Maar verder tegen 't strand
Lag eene schuit in brokken.
En harder deed dit zicht
't Benepen herte slaan.
De vrouw die zich vol angst
Er voelde naar getrokken
Terwijl zij riep mijn God, }
zijn z'in de zee vergaan } bis

4

En sneller dan een schicht
Kwam zij op 't strand geschoten.
En naast de kleine vrak
Vond zij haar lieven weer.
De vader hield zijn zoon
In d'armen stijf gesloten.
Maar ach zij waren dood
En zij viel stervend neer.
Twee dagen na de storm
Was gansch het dorp in rouwe.
Men droeg drie kisten weg
En langs de kerkhofbaan;
Elk weende luid' en stort'
Een bede voor die vrouwe,
En voor haar lieven schat }
Die was in zee vergaan } bis

SALONDANS DE OSTENDAISE

In de Larousse Universel (van 1923) vinden we de "ostendaise"; die daarin omschreven wordt als een "danse de salon, imaginée en Belgique et introduite en France, vers 1880". Encyclopedisch wordt daaraan toegevoegd : "L'ostendaise se danse sur un air à deux-quatre. Une reprise comprend essentiellement : 4 mesures de balancés sur l'une et l'autre jambe, 4 mesures de galopade (le tout répété deux fois), puis un temps de polka (16 mesures)".

Is deze "ostendaise" als dans reeds ergens elders behandeld geworden ? Is ze in de literatuur terug te vinden ? Als salondans uiteraard in een chic interieur, door een modieus verfijnd gezelschap, vol zwier en elegance ? In een weelderig ingerichte passagiersboot ? Uitgeschilderd, in "De Belle Epoque", toen
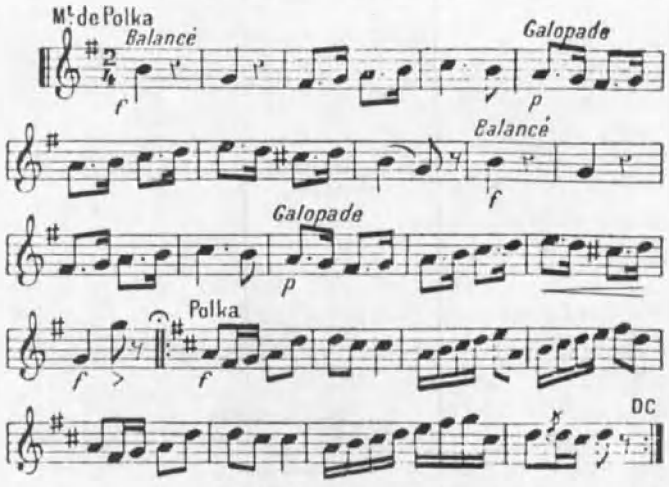
Oostende in de bonte rij van badplaatsen de koningin was en deze titel waardig wist te dragen ?

Raf SEYS

HEDENDAAGSE BEELDENDE KUNSTENAARS IN OOSTENDE (1)

door Norbert **HOSTYN**

TER INLEIDING

Na de reeks "Vergeten Oostendse Kunstschilders" is het nu de beurt aan de eigentijdse meesters, zowel schilders, beeldhouwers, grafici, fotografen, zowel professioneel, semi-professioneel of amateur.

Eens de reeks voltooid zal zijn beschikt U over een uniek "woordenboek" van Oostendse kunstenaars.

1. **Marc ABEL** (Pseud. van Louis-Marc **ABELOOS**)

°Gent, 1918.
Opleiding aan de Brusselse Academie; vervolmaking te Hamburg, München en Londen. Ontmoet Maurice DE VLAEMINCK te Parijs, wat van belang is op zijn verdere evolutie.

Verbleef lange tijd aan de Azurenkust en te Barcelona, om zich nadien te Altea te vestigen.

Commerciëel succesvol artist die vooral landschappen, marines en figuren brengt in een gemakkelijk toegankelijke stijl.

ABEL verblijft sedert vele jaren te Oostende, waar hij lange tijd een kunstgalerij had (Koningstraat).

Musea : Boulogne
Oostende, M.S.K.

Adres : Hofstraat, Residentie "Silversand".

2. Achille ABSOLON

Kunstschilder uit het amateurscircuit.
Deelname aan de 5e Biennale voor Amateurschilders "TEVEO" Feest-&Kultuurpaleis, Oostende, 1985 met :

Brugge - Ingang Begijnhof
Brugge - Rozehoedkaai
Brugge - Toren O.L.Vr. kerk

woonde 1985 : Hendrik Serruyslaan 72.

§ § §

3. Eliane ABSOLON

°Oostende, 10 april 1934.
Autodidacte kunstschilderes. Schildert in de "naïve" trant

Laureate wedstrijd amateurschilders "TEVEO" (1981).

Musea : Vicq, Musée de l'art naïf

Lit. : Arto, 1987.

§ § §

4. Andy ALLEMEERSCH

°Roeselare, 1934.

Studies aan de Academie te Gent. Leraar Plastische Kunsten te Torhout en Roeselare.

Omstreeks 1974 : dierenkoppen en menselijke figuren, dragers van diverse gemoedsgesteldheden. Later thema's als schaakbord, staketsel, stillevens die hij vooral gebruikt omwille van compositorische structures.

Geselecteerd "Grote Prijs voor Schilderkunst van de Stad Oostende 1960", "Grafiekprijs van de Provincie West-Vlaanderen", "Grote Prijs voor Schilderkunst Knokke 1967", "Provinciale Prijs voor Schilderkunst West-Vlaanderen" en brons in de "Europaprijs voor Schilderkunst van de Stad Oostende 1976".

Musea : Oostende, M.S.K.

Lit. : - F. BONNEURE, Het logisch evolueren van Andy Allemeersch,

in Ons Erfdeel, 25, 3/82, mei-juni 1982, p. 444-446.
- Allgemeeines Kunstlerlexicon, dl. 2, Leipzig, 1986.
- Arto, 1987

Adres : Duivenhokstraat, 53, Oostende.

§ § §

5. Frank AMELOOT

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biennale voor Amateurschilders "TEVEO", Feest- en Kultuurpaleis, Oostende, 1985 met :

- Mijmering
- Ying Yang
- Zelfproject

Woonde 1985 : Violierenlaan 126

§ § §

6. Raymond ART

°Oostende, 1919.
Zijn debuut als kunstschilder stond nog in het teken van impressionisme en expressionisme. In de vijftiger jaren evolueerde hij naar een lyrisch constructivisme waarop hij nog steeds verder bouwt.

Hij werkt met abstracte structuren die zich ontrollen en plooien, hij laat ze zich herhalen, echoën, dynamisch repeteren. Verder : verfijnd coloriet en subtiele dégradés die zijn schilderijen een diepte-effect geven, als ruimtelijke sculpturen met onmogelijke vormen.

ART was jarenlang décorateur in het Casino te Knokke en voerde wandschilderijen uit in opdracht van René MAGRITTE en Paul DELVAUX.

1955 : onderscheiding in de "Jeune Peinture Belge".

Woont en werkt te Luik.

Individuele tentoonstellingen in het Museum voor Schone Kunsten, Oostende in 1985 en in Galerij "Evasion" te Waremme in 1988.

Musea : - Belgische Staat
- Oostende, M.S.K.
- Liège, Musée de l'art wallon

Monumentaal schilderij in het Hôpital de la Citadelle te Liège.

Lit. : Arto, 1987.

§ § §

7. Mark ASPESLAGH

°Oostende, 17 juni 1951.

Autodidakt. Nam deel aan de 6e Biennale voor Amateurkunstschilders "TEVEWEST-TEVEO" (1987).

Musea : M.S.K. Oostende ("Zonder titel", "Noorderlicht te Maldegem" en "Na Wounded Knee").

Lit. : N. HOSTYN, Aanwinsten 1986, Oostende (M.S.K.), 1987.

§ § §

8. Jo AWOUTERS

Non-figuratieve kunstschilderes. Nam deel aan de 6e Biennale voor Amateurkunstschilders "TEVEWEST-TEVEO" (1987).

Woonde : Ijzerstraat 33.

VERHALEN ROND DE OOSTENDSE BEIAARDEN

Onlangs verscheen het boek "Verhalen rond de Oostendse beiaarden" door Simon **IPPEL**.

Het boek is ingedeeld in hoofdstukken volgens de periodes dat onze stad een beiaard bezat : vanaf 1653 tot heden.

Ieder hoofdstuk is voorafgegaan door een gedeelte "tijdsgeest" om te vervolgen met de aankoop van de beiaard, wie was de gieter en wie waren de beiaardiers.

Het geheel is geen droge opsomming maar is aan elkaar gepraat met verhalen met betrekking tot onze klokken, andere beiaarden en belangrijke figuren. Het geeft een antwoord op vragen zoals : hoeveel beiaarden hadden we reeds te Oostende, welke mensen hielden zich bezig met het gieten, wie bestelde ze, waar hingen ze, welke tekst stond er op, wie bespeelde deze klokken, enz.

Meer dan honderd foto's, tekeningen en dokumenten versieren het boek.

Prijs : 750 Fr. (met verzending : + 100 Fr.)
te storten op rekening 712-0801916-03
De Vliegende Klepel
Fregatstraat 16, Oostende

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (28)

door Aimé SMISSAERT (+)

Op den Vuurtorenwijk, achter het Militair Hospitaal, zijn de duitschers sedert een paar dagen bezig met platforms te maken voor het opstellen van hunne groote kanonnen.

Heden was er visch, och heel weinig, te verkrijgen. 4 bootjes visschen in de Visscherskaai : de visch, meest kleine schulletjes, wordt op de kaai verkocht aan 9 tot 10 frank de mand - in vredestijd 1.50 tot 2 frank. In 't klein verkocht men ze tot 2 frank per kilo.

Hebben wij reeds nota gehouden der bezetting door de duitschers van het huis van Mej. Emilie JEAN, in de Kapellestraat ? Nu, de duitschers kwamen zich daar aanmelden, M. Gabriël JEAN, de welgekende brouwer, werd bijgeroepen en deed hen verstaan dat het huis niet onbewoond was en dat zij er wel mochten slapen, maar geen eten doen, daar hij de keuken voor zijn persoonlijk gebruik noodig had. De duitschers drongen niet aan. Sedert dien slapen daar 8 matrozen, doch zij laten alles gerust.

* * *

Vandaag moest de stad 100 kub.m. hout en 300 m. prikkeldraad leveren.

Volgende plakbrief in 't Vl., Fr. en duitsch aangeplakt :

BERICHT
aangaande het gebruik van gas

Te rekenen vanaf Woensdag 9 december 1914, tot later bericht zullen alle gasmeters der bijzondere abonnementen gesloten blijven.
Het verbruik van gas voor de verlichting, de verwarming en de keuken wordt dus verboden tot op het oogenblik dat de exploitatie van het gasgesticht zal hernomen worden.
Uitnemingen aan dit verbod mogen maar geduld worden voor de officieele gebouwen bezet door de Keizerlijke troepen of door de stadsdiensten, en voor de woningen of appartementen bewoond door duitsche officieren.

Oostende, den 9 December 1914.

De Kommandant,
get. BITTINGER.

Donderdag 10e December. -

ZEVENENVIJFTIGSTE DAG DER BEZETTING

Heden begint de 9e week der duitsche bezetting.

Op de markt, volk gelijk verleden week. De boter geldt 3.60 tot 3.80 f.
Concert van 2 1/2 tot 3 1/2.

Van gansch den dag werd geen kanongebulder gehoord.

's Namiddags zweefde een vastliggende duitsche luchtbal tusschen Leffinghe en Slype.

Heden kwamen alhier een 50 tal brieven toe, gstuurd door Oostendsche soldaten, in Duitschland opgesloten. De duitsche militaire post bestelde deze brieven.

Rond 3 u. van den namiddag kwam een persoon, drager eener zware mand met vuilnis, uit de Zeestatie. De schildwacht kreeg argwaan en gebood hem stil te staan. De persoon liet zijne mand vallen en ging op den loop, zonder verder verontrust te worden. In de

<u>Hier ontbreekt het vervolg</u>

Dat de toestand nijpt bewijzen volgende stukken uitgaande van het Onderstandkomiteit van het Gemeentebestuur.

Ziehier het eerste gericht tot de bakkers :

Oostende, den 11 December 1914

Mijnheer,

In zijne vergadering van Donderdag 10 December, heeft het Comiteit van Onderstand voor de noodlijdenen besloten, dat van heden af alleen die bakkers, welke zoowel voor de noodlijdenden bakken als voor hunne klanten, voortaan nog meel zullen ontvangen.
Om aanspraak te kunnen maken op één zak van 100 kg. moet ieder bakker ten minste tachtig brooden uitleveren tegen broodkaarten van het Onderstandcomiteit. Voor twee maal tachtig kaarten zal men dus twee zakken met meel kunnen ontvangen als er meel genoeg is, enz.
Op 't einde van iedere week, dat is den Zaterdag namiddag, moet ieder bakker al zijne kaarten indienen bij den Heer Commisaris Dubois, te samen met zijn factuur.
Ieder bakker moet zorgvuldig de vier soorten kaarten met de namen A. Camerlinck, Demaecker, Van Isacker en Lefèvre in afzonderlijke zakjes scbeiden.
Ieder pakje moet vijftig kaarten tellen. Zij moeten nauwkeurig nageteld worden.
Ieder brood moet een kilogram wegen.

De Secretaris,
L. DEMAECKER

De dd. Voorzitter,
A. CAMERLYNCK

Het tweede is de vrucht der beraadslagingen van ons Schepencollege gehouden op Woensdag en Donderdag. Hier volgt het :

VERORDERING BETREKKELIJK HET
BAKKEN EN VERKOOPEN VAN BROOD

De Gemeenteraad, gezien art. 78 der Gemeentewet; Besluit :

ART. 1 - Het is verboden meel of koorn tot een ander doeleinde te gebuiken dan het maken van brood.
ART. 2 - De bakkers, die begeeren hunnen handel voort uit te oefenen, moeten eene verklaring teekenen waarbij zij zich verbinden stipt de bepalingen van het tegenwoordig reglement te

volgen, dat aan de voorgevel van elke bakkerij zal aangeplakt worden.

ART. 3 - Elke bakkerij zal werken onder het toezicht van eenen afgevaardigde der Stad. Deze zal regelmatig eenen staat houden van de koopwaar die dagelijks binnen komt en van degene die verwerkt wordt.

ART. 4 - Binnen de palen van den beschikbaren voorraad, zullen de bakkers, tegen betaling, het meel kunnen bekomen noodig tot hunne voortbrenging. Het Gemeentebestuur zal het gewicht en den prijs van het brood vaststellen, alsook de verhouding volgens dewelke de mengeling van bloem met tarwe- of roggemeel mag geschieden.

ART. 5 - Het is verboden alle ander brood of bakkerij-produkten dan gewoon brood te maken of te koop te stellen. Dit brood moet gemaakt worden met meel, zoo als dit door de Stad geleverd of zooals het bekomen wordt door de mengelingen in de verhoudingen door haar opgelegd.

ART. 6 - Het rondvoeren of de tehuisbestelling van brood zijn strengelijk verboden. De verkoop van brood zal in de bakkerijen zelf geschieden, in de tegenwoordigeheid van eenen afgevaardigde van het Gemeentebestuur tusschen 7 en 11 uur 's morgens (duitsche uur). Buiten deze uren is alle verkoop verboden en zullen de winkels stiptelijk moeten gesloten blijven.

ART. 7 - De overste van elke familie zal op het policie-bureel van zijnen wijk, voor een te bepalen datum, moeten doen kennen : de samenstelling van zijne familie met aanduiding der personen die bij hem onderhouden worden, ten welkdanigen titel (dienstmeid, knecht, werkvrouw, enz.). Te dien einde zal eene gedrukte formuul moeten ingevuld worden door de aanduiding van alle inlichtingen die erin gevraagd worden.

ART. 8 - De overste van elke familie zal vervolgens, in hetzelfde policie-bureel, de persoonlijke kaart moeten afhalen, bij middel van dewelke hij dagelijks, in eene bakkerij van zijne keus, de hoeveelheid brood, waarop zijne familie recht heeft, zal kunnen bekomen. Bij elke levering zal de afgevaardigde van de Stad, in de bakkerij vertegenwoordigd, den datum vernietigen.

ART. 9 - De Gemeenteraad bemachtigt het Schepencollege alle maatregelen te nemen tot de uitvoering van deze verordering, namelijk : de benoeming van de leden van het toezichts-comiteit; de aanwijzing van de leden van het personeel der Kontrool; de dagelijksche maximum-hoeveelheid brood dat elken persoon van meer dan 18 maanden oud zal kunnen koopen; de prijs van het brood; de verhouding van mengeling der meelsoorten, enz.

ART. 10 - Alle inbreuk op de bepalingen van het tegenwoordig reglement zal gestraft worden met de straffen van enkele politie onder voorbehoud van alle andere maatregelen die tegen de plichtigen zouden kunnen genomen worden.

Goedgekeurd door den Gemeenteraad in zitting van 8 December 1914.

Door den Raad :

De Sekretaris,
Fr. THONE

De Burgemeester
Aug. LIEBAERT

Vandaag hield het Toezicht-Komiteit voor het brood zijne eerste vergadering ten stadhuize. Alleen de Z.E.H. Kannunnik was afwezig.

Het Toezicht-Komiteit besprak het reglement over den broodverkoop en keurde het goed, behalve voor wat de uitdeelingsuren betreft, die het stelde van 10 tot 2 ure.

* * *

Volgende plakbrief in 't Vl., Fr. en duitsch opgesteld, werd deze morgen uitgeplakt :

Waarschuwing aan de personen die hunne wettige
woning in Oostende niet hebben

Vele personen in Oostende niet woonachtig, hebben verwaarloosd zich te gedragen naar de herhaalde uitnoodigingen, die hun gedaan werden, zich in het bevolkingsbureel ten stadhuize te doen inschrijven, voor hun vertrek van Oostende. Veel soortgelijke personen zijn voorts in Oostende blijven wonen, ofschoon zij reeds ingeschreven waren op de lijsten der afreizenden.
Al die personen krijgen een laatste uitstel, tot 16 December, om zich te doen inschrijven en te vertrekken. Degenen die, in tegenstrijdigheid met dit bevel, zich na vermelden datum in Oostende nog zullen bevinden, zullen, mits gebeurlijke beslagneming hunner goederen, met het naaste gevangenenstransport verwijderd worden.

Oostende, 11 December 1914.

De Keizerlijke duitsche Commandantuur,
(get) BITTINGER
Kapitein-leutnant en Ortskommandant

<u>hier ontbreekt het vervolg</u>

De te Oostende niet gehuisveste personen moeten voor 16n dezer de stad verlaten. Zijn er nu van die personen dewelke voldoen willen aan de bevelen der duitschers, en derhalve om een paspoort gaan, zij krijgen eene boete van 50, 100 of 150 fr., volgens den persoon Zoo ging M. PIERRE, rustend bestuurder van het Zeewezen, een paspoort vragen voor zijne twee zonen : hij moest 300 fr. boet betalen en kreeg geen paspoort !

Eene Brusselsche vrouw, die alhier na het seizoen gebleven was en hare spaarcentjes, ruim 450 fr. opgeëten hebbende, blijde was kosteloos naar Brussel te kunnen reizen, moest 150 fr. boet betalen en daar zij het noodige geld niet had, nam men hare oorringen af ! Oh kultur !

Wij zegden dat de te Oostende niet gehuisveste personen voor den 16n December de stad moeten verlaten - doch hoe ? Treinen zouden hen naar Brussel gevoerd hebben, doch heden en morgen loopen geen treinen, of liever kunnen de vreemdelingen geen plaats vinden in de treinen - ze dienen voor het vervoer van gekwetsten !

En overmorgen is 't den 16n , Nu, die personen zullen misschien gerust gelaten worden, na eene nieuwe aderlating !

DERDE MAAND DER BEZETTING

Dinsdag 15e December. -

TWEEENZESTIGSTE DAG DER BEZETTING

Vanaf 6 ure van den morgen hoort men van den kant van Raversyde, hevig kanongebulder dat voortduurt tot rond den noen : rond 8 ure is het als een aanhoudende donder, en rond 11 1/4 ure werden 3, 4 uitnemende hevige slagen gehoord. Op het torentje der "Villa Albert", hoek der Zeedijk en Christineramp, op het torentje van het "Hôtel Alexandra", op het dak der Zeestatie staan nieuwsgierige duitschers, den verrekijker in de hand, naar de zee te turen; waarschijnlijk is de vloot in 't zicht. Rond 11 ure komt een vlieger der Bondgenoten een kijkje werpen op onze stad, maar trekt seffens naar beter oorden.

Een persoon van Steene, werkend in ons gasgesticht, was deze morgen heel vroeg naar Leffinghe om brood gegaan. Op de Leffingsche kalsijde gekomen, dierf hij niet verder meer vooruit, verschrikt als hij was door de menigvuldige zoeklichten, uit zee over het land geworpen. Hij keerde op zijne stappen terug en, aan de Hooge Barriere gekomen, begon het geschut : gansch den horizont, al den kant van Slype, Wilskerke en Middelkerke, sloeg open en toe van 't vuur !

Een onzer vrienden, die de gewoonte heeft 's morgens vroeg uit de veeren te kruipen, zag rond 7 1/2 duidelijk van op de Northlaan, in de verte bommen ontploffen aan zijds der kerk van Middelkerke, andere tusschen Middelkerke en Wilskerke en nog andere tusschen Wilskerke en Slype.

Deze namiddag werd nog geschoten, doch het geschut was op verre na zoo hevig niet. Laat in den avond hoorde men van tijd tot tijd een hevige knal. De huilende wind en de bij poozen plassende regen verdoofden voorzeker de stem der lichte kanons.

Gansch den dag door werden duitsche versterkingen Middelkerke- en Leffinghewaarts gestuurd; gansche kompanies soldaten, groote en kleine kanonnen, obussenkarren en bevoorradingswagens sloegen den weg naar Middelkerke in. Rond 2 1/2 ure kwam een tram gevuld met mariniers, hebbende 10 mitraljeuzen met zich, uit de richting van Blankenberghe gereden : zij sprongen uit en liepen van de Vander Sweepplaats naar het "Hôtel de la Couronne", waar een stoomtram gereed stond. Zij hadden ternauwernood de tijd erop te springen : in volle vaart reed hij de A. Pieterslaan op, en aan Petit Paris, sloeg hij den Thouroutschensteenweg in.

Rond 3 ure werd, langs de A. Pieterslaan, een Belgisch piot gevangen binnengebracht. Hij riep tot 2 maal luidkeels tot de nieuwsgierigen : "zij zijn in Leffinghe ! Hebt nog een beetje coeragie" - tot belooning kreeg hij van de duitschers twee vuistslagen in 't gezicht.

In den valavond, rond 4 1/2 ure, kon men groot vlammen zien opstijgen tusschen Mariakerke-dorp en Middelkerke. Men beweerde dat het Noorweegsch paviljoen van Raversyde in vlammen stond !

1940 1945

ROYAL PALACE EN THERMEN

KURSAALTERREIN

KLEIN STRAND

ZEEHELDENPLEIN

(FOTO MICHAEL, OOSTENDE)

OOSTENDSE NUMISMATIEK

door Edwin LIETARD

UNION OSTENDAISE 1900

Deze kulturele vereniging werd in het leven geroepen te Oostende in 1896 en ze had als stichtingsbenaming "CERCLE DRAMATIQUE ET MUSICAL UNION OSTENDAISE.

Deze maatschappij groepeerde een toneel- en muziekafdeling en ze organiseerde verschillende toneelopvoeringen per jaar.

In 1899, 1900, 1902 en 1903 nam ze deel aan de jaarlijkse Carnavalstoet.

In 1900 werd er in de schoot van de vereniging feest gevierd ter gelegenheid van de inhuldiging van het vaandel. Deze viering ging gepaard met diverse opvoeringen.

Er werd aan dit feest nog meer luister bijgezet door een officiële ontvangst op het stadhuis waar, in aanwezigheid van burgemeester n Alfons PIETERS en het schepencollege, het bestuur werd gehuldigd.

Er werd aan de aanwezige leden, door het stadsbestuur, een herinneringsmedaille geschonken.

MEDAILLE IN VERGULD BRONS ϕ 41 mm MET BOL EN RING

R. OSTENDE
Gekroond wapenschild van Oostende boven 2 gekruiste takkenbundels

V. 2 lauwertakken in kransvorm met middenin een tekst verdeeld over 6 lijnen.
CERCLE DRAMATIQUE & MUSICAL/ UNION/ OSTENDAISE/ INAUGURATION/ DU DRAPEAU/ 1900

UNION CYCLISTE 1901

Deze vereniging, die de rijwielfanaten van de eeuwwisseling groepeerde, werd in 1900 boven de doopvont gehouden. Bij haar stichting kreeg zij de benaming "UNION CYCLISTE OSTENDAISE".

Deze maatschappij mag aanzien worden als de voorloper van de tegenwoordige wielertoeristen.

Op 7 april 1901 werd er, naar aanleiding van de inhuldiging van haar wimpel, feest gevierd.

Ter deze gelegenheid werd de maatschappij officieel ontvangen op het stadhuis waar haar, door burgemeester Alfons PIETERS, een herinneringsmedaille werd aangeboden.

MEDAILLE IN VERGULD BRONS ϕ 42 mm MET BRELOK EN RING

R. OSTENDE
Gekroond wapenschild van Oostende boven 2 gekruiste takkenbundels.

V. Een rondschrift :
INAUGURATION DU FANION * 7 AVRIL 1901 *
In het midden een fietswiel en een sierrol met tekst :
UNION CYCLISTE OSTENDAISE

ONDER ONS 1904

Deze toneelvereniging werd gesticht te Oostende in 1878 en haar kenspreuk was "ONDER ONS" of "OSTENDE EN AVANT".

Het lokaal van deze toneelmaatschappij was gelegen in de Rogierlaan.

In 1878 werd er bij een officiële ontvangst op het stadhuis, in aanwezigheid van burgemeester Jean VAN ISEGHEM en het voltallig schepencollege, een vaandel overhandigd.

Dit vaandel is nog steeds te bezichtigen in ons Heemmuseum.

In 1904 werd er in de schoot van de vereniging feest gevierd naar aanleiding van het 25-jarig bestaan.

MEDAILLE IN VERGULD BRONS ϕ 40 mm MET BOL EN RING

R. OSTENDE
Gekroond wapenschild van Oostende boven 2 gekruiste takkenbundels.

V. Lauwer- en eikentak in kransvorm onderaan. Bovenaan een tekst OSTENDE EN AVANT.
In het midden een tekst verdeeld over 3 lijnen :
TONEELMAATSCHAPPIJ/ ONDER ONS/ 1878-1904

BEENHOUWERSBOND 1906

In 1893 werd door een aantal Oostendse slagers een maatschappij gesticht ter bescherming van hun beroep.

Deze bond kreeg bij haar stichting de benaming van "BEENHOUWERSBOND" en haar leuze was "HELP U ZELF".

Op zondag 6 mei 1906 gebeurde de inhuldiging van het vaandel en dit ter gelegenheid van een officiële ontvangst op het stadhuis en de overhandiging van dit vaandel door burgemeester Alf. PIETERS.

De plechtigheid ging gepaard met diverse feestelijkheden en een optocht door de stad.

Er werd door de maatschappij een medaille geschonken aan de aangesloten beenhouwers van Oostende.

MEDAILLE IN VERGULD BRONS ϕ 51 mm MET BRELOK EN RING

R. 3 koeien bij een boom.
J. STIENON

V. Lauwertak over het veld en zonnestralen met in het midden een sierrol met een tekst in 5 lijnen :
BEENHOUWERSBOND/ OOSTENDE/ INHULDIGING/ VAN HET VAANDEL/ 1906

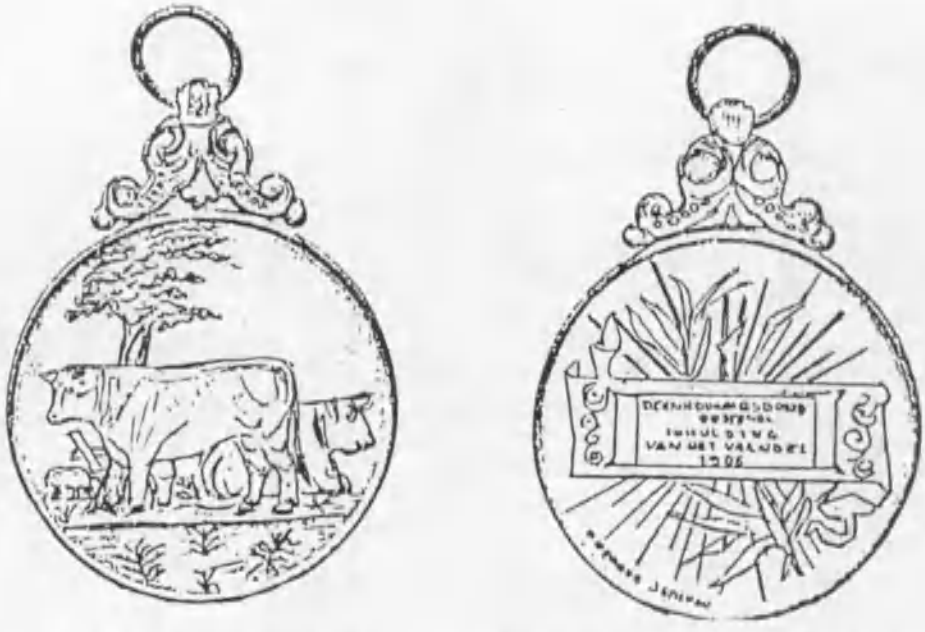

HET OUDE STADSZEGEL VAN OOSTENDE

door Jan **DREESEN**

Met verwijzing naar : De figuratieve uitbeelding op het oude stadszegel van Oostende door R. VAN DER HEYDE. De Plate blz. 92/235 tot 92/238.

In de aangehaalde bijdrage geeft de auteur zijn visie op de figuratieve uitbeelding die op het oude stadszegel van Oostende voorkomt. Naar zijn mening is de figuur die hierop voorkomt niet Sint Pieter maar Margareta van Constantinopel.

Het is de eerste maal dat ons een dergelijke versie wordt ter kennis gebracht Zij is in tegenspraak met wat eminente historici en heraldisten (1) tot hiertoe over dit onderwerp gezegd en/of geschreven hebben. Op zichzelf is dit niet zo erg want historici kunnen zich ook vergissen.

Wij zijn dan ook bereid de visie van de auteur enig krediet te geven, op voorwaarde dat ze met voldoende bewijskracht ingekleed wordt.

Daarom deze kritische beschouwingen van zijn tekst.

Alvorens de aangehaalde argumenten, punt voor punt te onderzoeken stellen we ons toch een vraag in verband met het algemeen concept van de tekst.

Waarom verwijst de auteur niet naar een bestaande afdruk van een zegel van Margareta van Constantinopel ? Dit zou de argeloze lezer in staat hebben gesteld zich een persoonlijk idee te vormen van de verschillen tussen de twee figuratieve uitbeeldingen.

Bij nauwkeurig nalezen van de tekst noteren wij de volgende punten.

- De auteur vertaalt ... et une petite église de la gauche (d'un dessin singulier)... door ... een kleine kerk (zonderling getekend)... (blz. 92/235 4de paragraaf).

Volgens DAUZAT (2) is "singulier"... qui concerne un seul... qui se distingue des autres... vertaald ...die zich onderscheidt van anderen... wat een verschil in betekenis geeft met ... zonderling...

- De uitgebeelde persoon heeft een typisch vrouwelijke houding...gezegde gebaseerd op stand van linkerbeen- en voet en het lichte schoeisel (blz. 92/236 6de paragraaf).

Om de bewijskracht van dit argument na te gaan zijn we te rade gegaan bij de afbeeldingen van de "Tapisserie de Bayeux" (3) en in een paar tentoonstellingscatalogen van de "Vlaamse Primitieven" en "800 jaar Sint Janshospitaal" (4).

Volgens de tekeningen van het eerstvernoemde werk moeten de meeste krijgers die op dit doek voorkomen, getoetst aan het bovenstaande gezegde, als typisch vrouwelijk beschouwd worden.

Bij de Vlaamse Primitieven zijn er op vrouwenafbeeldingen weinig of geen voeten te zien. Praktisch al de voorgestelde vrouwen zijn tot op de grond gekleed. Dit komt overeen met het Middeleeuws beeld waaraan de vrouw moest beantwoorden (en waarvan we nu nog de sporen vinden in de Islam). Mannenvoeten zijn echter wel te zien.

- De ring rond het hoofd is geen nimbus, maar wel de boord van een mantelkap (blz. 92/236 7de paragraaf).

Vergelijken we de nimbussen van de drie zegels (1309, 1335, 1504) dan merken we dat ze overeenstemmen met wat W. ELWOOD FOST (5) in zijn "Forms of the nimbus" een SINGLE CIRCLE noemt.

Anderzijds drukken we ook nog een schets af (door Antoon DE SUCCA) (zie schets) van het hoofdtooisel van Margareta van Constantinopel. Noch op deze schets, noch op het zegel draagt ze een mantel (met kap).

- Er zit een dikke sierspeld (typisch vrouwelijk siersel) als haak of sluitstuk vooraan op de mantel (blz. 92/236 8ste paragraaf).

De hier bedoelde sierspeld komt bij de Vlaamse Primitieven nergens op vrouwenafbeeldingen voor. Wel op portretten van heiligen en kerkelijke hoogwaardigheidsbeklederS, als sluitstuk of haak voor hun koorkap of schoudervelum (4). Dit soort haak of sluitstuk verschijnt eerst in de 19de eeuw als een onderdeel van vrouwelijke kledij op de kapmantels van de begoede polderboerinnen.

- Was de uitgebeelde persoon Sint Pieter geweest dan zou hij een stevige baard hebben gedragen, waarmee Sint Pieter steeds wordt afgebeeld (blz. 92/236 10de paragraaf).

Ook dit moeten we tegenspreken. Dat Sint Pieter een baard moet hebben en een aureool onder de vorm van een ellipsvormige schijf is niet zo evident. Dit bleek op de tentoonstelling van oude devotieprentjes "De Hemel op Aarde" (6) die gans het seizoen liep in het Abtsgebouw te Oudenburg. Daar bleek dat de voorstelling van Sint Pieter de meest gevarieerde vormen kon aannemen, afhankelijk van de visie van de tekenaar of schilder.

- In de rechterhand draagt zij twee sleutels, symbolen van de poorten te land en ter zee (blz. 92/236 13de paragraaf).

Oostende behoorde in de 13e eeuw tot een van de vele "smalle" steden die in de loop van die eeuw door de graven van Vlaanderen om politiek-economische redenen uit, soms niet meer dan, een gehucht werden verheven. (Dit verschijnsel bleef niet beperkt tot Vlaanderen maar is ook door de Graven van Loon in het Land van Loon en Chimay gedaan). Deze "smalle" stad had geen versterkingen en ook geen poorten. Die zijn er eerst in de 16de eeuw gekomen. De verwijzing naar sleutels voor poorten is dan ook zeer betwistbaar.

Anderzijds zijn de twee sleutels die de figuur op de drie zegels in de hand houdt identiek aan de sleutels die voorkomen op het symbool van de katedraal van Winchester die ook aan Sint Pieter en Paul gewijd is. Die tekens dateren ongeveer uit dezelfde periode als de sleutels op onze zegels (7).

- ... het gebouw op de linkerhand is duidelijk getekend ... het is geenszins een kerk, want er staat geen toren bij... (blz. 92/237 7de paragraaf).

Over de eerste kerk van Oostende bestaan tot nog toe geen nadere gegevens. Voorlopig kunnen we dus alleen maar gissen naar de vorm en het uitzicht.

Dat doen we dan op basis van enkele zeldzame (veelal verbouwde) kerken uit deze periode. En die blijken er meestal uitgezien te hebben als de voorstelling op het zegel (Ettelgem, Aldeneik).

Anderzijds was een toren bouwen een dure zaak. De tweede kerk van Oostende werd omstreeks 1438 gebouwd zonder toren en kreeg slechts een toren omstreeks 1480 (8).

Anderzijds komen er enkele afbeeldingen van kerken voor op een kaart R.A. Brugge (9). Het zijn kerken uit 's Heerwoutermansambacht, allen zonder toren. Ten andere zelfs in onze tijd gebeurt dit nog. Het Godelievekerkje langs de Nieuwpoortsesteenweg werd in 1940 gebouwd zonder toren, omdat er geen geld genoeg voorhanden was. Het "geen toren" argument is als bewijs om te zeggen dat het gebouw in de

linkerhand geen kerk zou zijn weinig krachtig. Dat Sint Pieter regelmatig met een kerk in zijn hand werd afgebeeld kunnen we bv. zien op een zegelafdruk van Torhout die in een van de Jaarboeken verscheen (10).

- Het lijkt ons zeer eigenaardig dat een landvoogdes haar beeltenis liet gebruiken voor een stadszegel. Die werd uitsluitend gebruikt voor haar eigen zegel en voor de afbeelding op munten. Wij kennen geen enkel voorbeeld van een dergelijke handelswijze. Zij had een bron voor misbruiken kunnen zijn.

Naar ons weten had Margareta van Constantinopel geen bijzondere banden met Oostende. Dit had in het beste geval iets dergelijks kunnen rechtvaardigen.

Op basis van voorgaande argumentatie kan ik niet akkoord gaan met de stelling als zou de beeltenis op het oudste zegel van Oostende niet Sint Pieter maar Margareta van Constantinopel zijn.

---

(1) De door de auteur, in zijn bijdrage, vermelde historici.

(2) A. DAUZAT. Nouveau dictionnaire étymologique et historique ISBN 2-03-3402305-Y.

(3) BERTRAND-WANIS. Tapisserie de Bayeux. Caen 1975.

(4) Tentoonstellingscatalogussen.

- De eeuw der Vlaamse Primitieven. Brugge. 1960.
- Anonieme Vlaamse Primitieven. Brugge. 1969.
- 800 jaar Sint-Janshospitaal 1188-1976. 2 delen. Brugge. 1976.

(5) E. ELWOOD POST. Saints, Signs and Symbols. z.j. blz. 86.

(6) Tentoonstellingscatalogus "De Hemel op Aarde". Oudenburg. 1992.

(7) E. ELWOOD POST. Saints, Signs and Symbols. z.j. blz. 81.

(8) E. VLIETINCK. Het oude Oostende. Oostende 1897 blz. 40.

(9) R.A. BRUGGE. Kaarten en plannen nr. 525.

(10) HET HOUTLAND. Heemkring Torhout. Jaarboek 1991.

De 3 oudst gekende zegels van Oostende.

Oorkondenschat, J 552, nr. 30, akte van 2 juli 1309

Zegel van de stad Oostende, 1335.

Zegel van de stad Oostende, 1304. (ARA, Brussel, Verzameling zegelafgietsels, nr. 6468 ; foto ARA, Brussel).

- Zegel van Margaretha van Constantinopel, Algemeen Rijksarchief, Brussel

- Margaretha van Constantinopel naar schetsen van Antoon de Succa, hs. II, 1862, Kon. Bibl., Brussel

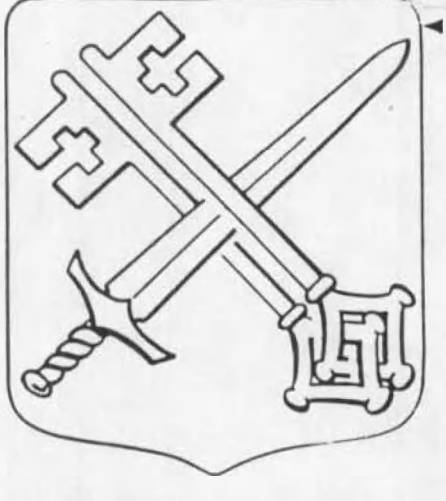

◄ ST. PETER AND ST. PAUL

Winchester,
cathedral church

Vergelijk deze sleutels met de sleutels op de Zegels van Oostende

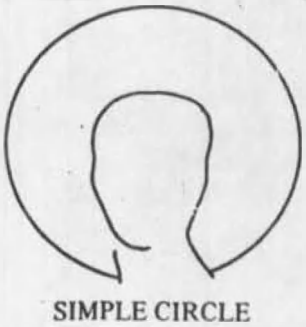

SIMPLE CIRCLE

93 - 60

jan 93

Vergelijk deze nimbus met de 3 nimbussen op de zegels van Oostende.

HOE OOSTENDE BEVRIJD WERD

door Walter **MAJOR**

Op 22 november 1992 ontving de heer Jan DREESEN, secretaris van onze geliefde heemkring De Plate, een schrijven vanwege 1ste schepen Jan CHRISTIAENS.

Daarin meldde hij dat de heer N. van der VOORDT hem tijdens een voordracht bij de Rotary Club Antwerpen-Zuid gesproken had over zijn vader, jachtpiloot tijdens de Eerste Wereldoorlog. Die zou op 17 oktober 1918, terwijl in Oostende nog Duitse soldaten aanwezig waren, met een groep Belgische piloten op het strand zijn geland.

Achteraf stuurde de Rotarien kopij van een brief die zijn vader op 18 oktober 1918 naar zijn moeder had geschreven, die toen in Engeland verbleef, en waarin hij haar dit fantastische verhaal vertelde.

In de 4de jg. nr. 3 van Cahier voor Luchtvaartgeschiedenis verscheen over dit oorlogsgebeuren het volgend artikel :

HOE OOSTENDE IN 1918 BEVRIJD WERD

In "Het Kustblad" van vrijdag 30 september 1949 verscheen het hieronder genoteerde artikel.

De waaghalzerij van enkele vliegers

Zowat overal ten lande heeft men, deze laatste dagen, de bevrijding van 1944 gevierd. Men denkt niet meer aan de vroegere bevrijding, deze van 1918, en nochtans, loont het de moeite een hoekje op te heffen van dat doek dat over dit tafereel van onze lokale geschiedenis is gevallen.
De helden van alsdan worden maar al teveel uit het oog verloren. Men leeft in het heden en het verleden gaat verloren.
De naam van het 9de Luchtsmaldeel, samengesteld uit jagers, verdient nochtans in hoofdletters geschreven te worden in het Gulden Boek van onze stad.
Een van deze vliegers, die deel uitmaakte van de expeditie, wist volgend relaas van deze "bevrijding" ten beste te geven.

De laatste fase

Halfweg oktober 1918. De Duitse troepen hebben het, zowat overal, erg te verduren en verliezen voet bij stek aan de Ijzer. Onze jachtvliegtuigen zijn niet meer uit de lucht te krijgen en bestoken de terugtrekkende overweldigers.
Op 17 oktober breekt ons artillerievuur los en, voor de vijand, wordt het een ordeloze terugtocht.
De Algemene Staf van het Leger wenste te weten te komen hoe de vijand zich gedroeg achter de linies. De taak van waarnemers zou ten laste vallen van onze vliegers. Zij wensten niets liever. Er waren vrijwilligers van doen maar men moest niet aandringen bij de mannen van het 9de Luchtsmaldeel.

Uit wat de opdracht bestond : neerdalen op het strand te Oostende en zich vergewissen van de toestand.

Hoe het gebeurde

Onze zegsman wenst onbekend te blijven en het is slechts onder die voorwaarde dat hij ons het relaas zal doen van deze avontuurlijke tocht (hierop kom ik later nog terug n.v.d.a.).

"Op 17 oktober 1918, rond 13.30u neemt Jan OLIESLAGERS de leiding van het smaldeel. De wolken hangen laag en onze vliegers strijken over het hoofd van de vijand.
Waarnemingen worden gedaan. Op het ogenblik dat ik over Oostende vlieg, bemerk ik geen enkel vriendschappelijk signaal. Op het strand, tussen het Kursaal en de golfbrekers, zijn reeds twee of drie vliegtuigen neergestreken en het volk loopt er naar toe. Ik had besloten te dalen op het Hippodroom Wellington maar daar stonden nog teveel Duitsers die, verrast door onze waaghalzerij, er zelfs niet aan dachten gebruik te maken van hun Mausers. Van mening veranderd en gedaald op het strand. Sterke wind maar dat belet mij niet een normale landing te doen. Ik wordt overweldigd door de volksmassa : gekust en gelukgewenst. Commandant JAUMOTTE en zijn observator DESCLEE, zijn reeds ter plaatse samen met Jan OLIESLAGERS, DE MEULEMEESTER, Georges KERVIJN, LEMAIRE, Jacques LEDURE en SIRAUT.
Wij worden letterlijk in de richting van de stad gedragen en vinden ons terug in een zaal van de Weststraat (nu Adolf Buylstraat). De champagne komt te voorschijn en er zijn ook nog sigaren van voor de oorlog. Die had men voor ons bewaard. En toch hebben de mensen zelf tekort aan alles. Maar dat feesten kon niet blijven duren en wij moesten terug naar ons vliegtuig.
Op het strand gekomen vernemen wij dat DE MEULEMEESTER, bij het in gang steken van het vliegtuig van Commandant JAUMOTTE, aan het hoofd werd gewond. Hij werd overgebracht naar een privaat ziekenhuis gelegen aan de Marie-Joséplaats en wij brengen hem een bezoek. Hij ligt te midden van de burgers die bij de jongste beschieting gewond werden.
Onmogelijk DE MEULEMEESTER mede te nemen en alles wat ons overbleef was Commandant JACQUET van het gebeuren op de hoogte te brengen. Getracht de motors op gang te krijgen. Gewerkt bij duisternis. Geen spraak van. Onze mekaniekers beschikten niet over het nodige alaam om de gewenste herstellingen te doen. SIRAULT was er nochtans in gelukt op te stijgen.

Terug naar stad

Wij konden niets anders doen dan terug naar stad te trekken tussenin de Duitse patrouilles die wellicht dachten dat de stad volledig bezet was door de Verbondenen.
In het hotel viel er niets meer te peuzelen en de sigaretten moesten sparig bedeeld worden.
Op dat ogenblik treedt een officier binnen van de Royal Navy. Hij keek nog al aardig op toen hij vaststelde dat de Belgen hem voor waren geweest. Ook hij was er op uit inlichtingen in te winnen. De Brit erkent dat wij hem voor waren en dat de stad ons toebehoort..
Onze groep was enigszins verdeeld. Jan OLIESLAGERS ging enkele vrienden opzoeken. 's Avonds ontvingen wij bezoek van talrijke

burgers die ons allerlei inlichtingen verstrekten die ons van nut konden zijn.
Alsdan uitgekeken langs waar wij konden vluchten in geval wij verrast werden en dan getracht wat te slapen. Dat was niet gemakkelijk.
LEMAIRE komt ons vervoegen. Hij was het Gulden Boek van de stad gaan tekenen ten stadhuize. Samen brengen wij de nacht door in een hotel van de Van Iseghemlaan. Buiten hoort men de Duitsers marcheren en wij hadden slechts één revolver en zes kogels om ons te verdedigen.

De terugreis

Bij dageraad is iedereen op het strand. Een Oostendenaar heeft ons een Engelse sleutel geleend om onze toestellen in gang te krijgen. Weer hangen wolken laag zodat wij kunnen opstijgen zonder teveel gezien te worden. De batterij van Bredene zendt ons enkele obussen na. OLIESLAGERS en LEDURE waren de eersten opgestegen en worden gevolgd door KERVIJN. De overigen zullen kunnen vertrekken dank zij de hulp van twee jeugdige vrijwilligers die de schroeven opdraaien.

In plaats van gelukwensen

De verwelkoming die wij bij het landen op onze basis kregen, beantwoordde niet aan onze verwachtingen. Na verslag uitgebracht te hebben over hetgeen wij vastgesteld hadden, vernemen wij dat de Generale Staf besloten heeft dergelijke expedities niet meer toe te laten en dat er zelfs sprake was ons te degraderen en ons onze eretekens af te nemen.
Gelukkig voor ons sprong Commandant JACQUET in de bres en voortdurend zond hij ons smaldeel de lucht in om te beletten dat wij zouden in aanraking komen met de Staf die meer gevreesd werd dan de Duitse obussen.
Commandant JACQUET begeeft zich bij de Koning die onmiddellijk bevel heeft ons in vrede te laten. Hij getuigde zelfs veel sympathie tegenover onze vliegers die deze waaghalzerij uitgehaald hadden.
En, niettegenstaande de inzichten van de Staf, vertrekt de groepchef, samen met zijn observateur Marcel de CROMBRUGGE, weer naar Oostende om DE MEULEMEESTER terug te halen.
Het was 's anderendaags dat de voorposten van de infanterie Middelkerke binnentrokken om slechts enkele dagen later te Oostende aan te landen. Oostende kende dus twee bevrijdingen : één van uit de lucht en één ten lande.

Dank

Wij herhalen het : de heldenfeiten uit de Eerste Wereldoorlog worden maar al te veel uit het oog verloren. Het is een hulde brengen aan de pioniers van het vliegwezen er op te wijzen welke reuzentaak zij alsdan verwezenlijkt hebben."

Dat dit moderne epos inderdaad op ware feiten berust werd mij achteraf bevestigd zowel in "Une figure de proue : Jan Olieslagers" (W. COPPENS) als in de oorlogskroniek "1914-1918 : Oostende onder de Duitsche bezetting" (A. ELLEBOUDT, destijds directeur van de Zeewacht.

In dit laatste werk beperkte de auteur er zich toe te vermelden dat er vanaf 7u reeds 7 vliegtuigen op het strand waren waaronder dat van Jan OLIESLAGERS, "die echter spoedig vertrok" (p. 537).
A. ELLEBOUDT wist blijkbaar niet dat reeds de avond voordien, nl. op 17 oktober, die toestellen op het strand waren geland.

Bij W. COPPENS loopt het verhaal enigszins anders.

Wanneer hij in zijn biografische roman deze geschiedenis uit de doek doet, verwittigt hij eerst de lezer dat hij het aangehaalde gebeuren niet zelf heeft beleefd, want "depuis 3 jours je suis grièvement blessé et soigné à l'hôpital de la Panne (p. 177).
Dit verklaart misschien waarom zijn versie op heel wat essentiële punten nogal afwijkt van deze verhaald door één der erbij betrokken piloten in Het Kustblad.
Het is begrijpelijk dat W. COPPENS niet aan de verleiding kon weerstaan de daden van Jan OLIESLAGERS in dit heroïsche avontuur nog maar eens extra in de verf te zetten in zijn biografische roman.
Zo schrijft COPPENS dat Jan, toen hij vernam dat het hoofdkwartier dringend betrouwbare informatie over de terugtocht der Duitse troepen wenste te krijgen, zelf voorstelde op het strand te Oostende te landen, de gevraagde inlichtingen ter plaatse bij de bevolking in te winnen om daarna fluks met de strategisch belangrijke gegevens naar de basis terug te vliegen. Toen hij voor deze rocamboleske onderneming vanwege hogerhand, begrijpen wie kan, de toelating inderdaad kreeg, wilde natuurlijk het ganse jachteskadron hem vergezellen om de drieste Jan tijdens zijn dolle opdracht vanuit de lucht te beschermen. Wel werd geëist dat OLIESLAGERS na de landing de motor draaiende zou houden om bij het minste teken van onraad onmiddellijk te kunnen opstijgen, terwijl de overige jachtvliegtuigen onder geen enkele voorwaarde te Oostende mochten landen.
Na een korte vlucht over het front, zo schrijft COPPENS, waarbij vooral het ontbreken van elke vorm van luchtafweer de piloten aangenaam verraste, streek Jan ter hoogte van het Hotel Continental op het harde zand neer.
Heel even toch moet de beroemde luchtvaartpionier toen teruggdacht hebben aan zijn glorietijd, toen hij in 1910 op dit zelfde strand tijdens de eerste Oostendse Vliegweek ware triomfen oogstte (zie Cahier jg. 2 nr. 1).
Toen de aanvankelijk argwanende Oostendenaars vanop de Dijk de Belgische kokardes op het toestel herkenden, stormden zij dol van vreugde naar het vliegtuig dat spoedig door een steeds maar aangroeiende menigte werd omringd. Daar het lawaai van de zwiepende schroef en de motor elk gesprek verhinderde, besloot Jan noodgedwongen de ontsteking te couperen en na nog enkele zuchten viel de motor eindelijk stil.
Terwijl hij uit de cockpit klom, riep hij : "Ik ben Jan Olieslagers", de vlieger van Antwerpen".
Dolgelukkig de voet op zo lang bezet gebied te kunnen zetten, had Jan wel iedereen tegen zijn brede borst willen drukken.
Aangegrepen door het uitbundig beeld van de uitgelaten Oostendenaars en gerustgesteld door het feit dat OLIESLAGERS zijn motor had stilgelegd, vergaten ook de begeleidende piloten hun streng consigne en weldra daalde de ene na de andere op het "estran" neer.

Ondertussen had OLIESLAGERS in een mum van tijd heel wat hoogst belangrijke inlichtingen genoteerd, maar van onmiddellijk vertrekken was er nu geen sprake meer. Sommige piloten trokken naar het stadhuis om het Gulden Boek te tekenen, terwijl anderen door omstaanders naar hun huis werden meegetroond. Zo ook kon OLIESLAGERS moeilijk de uitnodiging van Mevr. GILISSEN afwijzen om bij haar thuis op de overwinning der geallieerden het glas te heffen.
Maar toen de piloten uren later naar hun toestellen terugkeerden, had de vloed reeds een groot gedeelte van het "estran" overspoeld en werd het hoog tijd om te vertrekken.
Maar helaas hun motoren wilden maar niet starten. In de algemene feestroes hadden de piloten vergeten na het stilleggen van hun motor de olie uit de onderste cilinders te laten wegvloeien zodat de nu vetgeslagen bougies het starten van hun machines onmogelijk maakten. Slechts het toestel van Commandant JAUMOTTE, die hen achteraf met een tweezitter op het strand was komen vervoegen, kon gestart worden, maar bij het aanslingeren van de motor werd DE MEULEMEESTER door de schroef licht aan het hoofd gekwetst.
Ondertussen was de avond gevallen en aan opstijgen viel er nu helemaal niet meer te denken. Uit veiligheidsoverwegingen liet Jan alle toestellen vastankeren en plaatste er een schildwacht bij vooraleer weer de stad in te trekken.

Zoals COPPENS het voorstelt, lijkt het wel of Jan OLIESLAGERS meteen tot commandant van de eenheid werd gepromoveerd.

's Anderendaags, vroeg in de morgen, keerden uiteindelijk allen veilig naar hun basis terug.

Volgens COPPENS waren er 8 piloten bij deze oorlogshandeling betrokken, waaronder zijn hoofdfiguur Jan OLIESLAGERS, Gusto de MEVIUS, Georges KERVIJN, Jules LEMAIRE, Pierre DUBOIS, Victor BENOIDT en Cdt. JAUMOTTE met zijn observator DESCLEE.

Daar Cdt. JAUMOTTE nog diezelfde aovnd naar zijn basis terugvloog, is het normaal dat ELLEBOUDT 's anderendaags 's morgens nog slechts 7 toestellen telde.

In Het Kustblad worden inderdaad ook slechts 7 piloten vermeld, maar met de discrete verteller zijn er ook daar 8.

Spijtig is dat COPPENS niet diezelfde namen vermeldt in zijn boek. Zo verdwenen G. de MEVIUS, P. DUBOIS en V. BENOIDT spoorloos uit de annalen en werden ze door de verteller uit het Het Kustblad vervangen door SIRAUT en LEDURE.

Maar uiteindelijk zijn dit slechts details en ik moest ondanks mijn aanvankelijk groot scepticisme wel tot de slotsom komen dat deze ongelooflijk brutale landing inderdaad op een van de laatste dagen van de Duitse bezetting van Oostende echt had plaatsgegrepen.

Persoonlijk zou ik dus nooit verder hebben gezocht. Maar een toevallig gesprek met de stadsbibliothecaris Omer VILAIN was voldoende om de ganse geschiedenis weer op de wip te zetten. Dank zij hem kwam ik in contact met M. ROBIJNS de SCHNEIDAUER en deze bezorgde mij het adres van de laatste nog in leven zijnde

deelnemer aan dit avontuur : Lt-generaal jachtvlieger Georges KERVIJN de LETTENHOVE.

Nauwelijks enkele weken later ontving ik zijn versie van de feiten. Het werd een hele verrassing. Ziehier zijn relaas.

Mijnheer,

Uw brief waarin u mij uw onderhoud met M. Robijns de Schneidauer meedeelt, heb ik gelezen en het is voor mij een oprecht genoegen u mijn herinneringen te verhalen over mijn landing te Oostende tijdens de laatste dagen van de Duitse bezetting in 1918.
Als oorlogsvrijwilliger vloog ik toen met de graad van adjudant-vlieger een eenzitter Hanriot in een jachteskadrille (groupe de chasse) onder bevel van Commandant Fernand Jacquet, een leider waarvoor ik altijd eerbied en een diepe bewondering heb gekoesterd, want hij behoorde tot die categorie van leiders die steeds het goede voorbeeld toonden (qui prèchaient par l'exemple).
Ons vliegveld lag in de Belgische Moeren bij Adinkerke en ik vormde toen team met G. de Mevius en André De Meulemeester, in wier gezelschap ik aan een hondertal luchtgevechten deelnam en talrijke moffentoestellen officieel bevestigd neerknalde.
Toen ik tijdens het bevrijdingsoffensief (aanvang 28 september 1918 n.v.d.a.) klaar stond om met A. De Meulemeester een patrouillevlucht aan te vangen, vroeg Cdt. Jacquet ons of wij ten uitzonderlijken titel een verkenningsopdracht wilden uitvoeren om de Duitse achterhoedegevechten aan het Ijzerfront en de omvang van hun terugtocht te gaan observeren. (Dergelijke taak behoorde immers niet tot de gewone opdrachten van een jachtpiloot n.v.d.a.)
We starten dus voor een observatievlucht op geringe hoogte waarbij ons vooral opviel dat de Duitse troepen angstvallig elke vijandelijke aktie vermeden om ons de ligging van hun stellingen niet te verraden.
Zo verzeilden wij in de omgeving van Oostende, waar we extra-laag over de hippodroom en het strand scheerden. Maar nergens konden we enig spoor ontdekken van een verdedigings- of observatiepost gebouwd tegen een eventuele invasie vanuit zee of uit de lucht.
Na talrijke zeer lage overvluchten besloot mijn patrouilleleider midden op het strand te Oostende te landen, maar de motor draaiende te houden om onmiddellijk na het inwinnen van eventuele inlichtingen te kunnen verdwijnen.
We konden inderdaad neerstrijken ter hoogte van het Hotel Continental waar zich heel wat nieuwsgierige burgers verdrongen die blijkbaar geen enkele vrees koesterden.
Zodra we geland waren, stormden ze zo geestdriftig en zo talrijk op onze toestellen toe dat we inderhaast de motoren moesten afzetten om ernstige ongevallen te voorkomen.
Bliksemsnel wipten we uit de toestellen die ze stormerderhand wilden veroveren (prendre d'assaut).
In een mum van tijd werden we overrompeld met hoogst belangrijke inlichtingen. Toen we vernamen dat heel wat terugtrekkende Duitse soldaten voorbijmarcheerden in de straten, die parallel met de zeedijk liepen, besloten we er terstond vandoor te gaan.

Ongelukkig genoeg hadden we niet alleen in zeven haasten de motor moeten stilleggen, maar wij hadden hierbij vooral verzuimd de olie te laten weglopen die zich na het stilvallen in de onderste cilinders van de rotatiemotoren had verzameld. Door deze vergetelheid was het bijna onmogelijk om de motor weer te starten.
Terwijl we tevergeefs poogden de motor weer aan de praat te krijgen, werd mijn metgezel A. De Meulemeester door een terugslag van de schroef aan het hoofd gekwetst en hij stortte bloedend neer.
We dienden hem onmiddellijk de eerste zorgen toe. Tot onze grote opluchting bleek dat de propeller weliswaar een diepe hoofdwonde had veroorzaakt, maar dat de schedel niet was geraakt. Daar er uiteraard geen sprake meer van kon zijn naar de basis terug te keren zonder het verstrekken van de nodige verzorging, hebben we de nacht doorgebracht in een kamer van het hotel dat zich toen op het hoekje van de Koningstraat bevond ter hoogte van het Kursaal. De hele nacht hoorden we de terugtrekkende troepen onder ons raam voorbijmarcheren.
Tijdens onze voettocht (van het strand naar het hotel n.v.d.a.) hadden we hen, beschermd als wij waren door de anomimiteit van ons vliegerspak, kunnen passeren zonder achterdocht op te wekken. Het was inderdaad zo dat het spookbeeld van landingen en parachutages achter de frontlijn pas tijdens de oorlog van 40 gebruikelijk werd.
's Anderendaags, bij dageraad, voelde A. De Meulemeester zich voldoende fit en we keerden naar het strand terug, waar we onze toestellen dicht tegen de dijk hadden geplaatst (zodat ze vanuit de binnenstad niet konden worden gezien n.v.d.a.).
Nadat de motoren waren gestart, klommen we snel in de cockpit en voegden ons zonder verdere moeilijkheden bij onze eenheid in de Moeren.
Cdt Jacquet, bij wie we rapport uitbrachten, feliciteerde ons enthousiast, maar verwittigde ons dat toen hij de avond voordien het Opperbevel te Houtem had aangekondigd dat twee van onze toestellen op het strand te Oostende waren geland en daarna hun eenheid niet hadden vervoegd, dit op gemengde gevoelens was onthaald; sommige officieren van de Algemene Staf hadden hem zelfs verzocht zware sancties te treffen.
Cdt. Jacquet verklaarde toen dat hij in dit geval strafmaatregelen erg onrechtvaardig zou vinden, gezien de uitzonderlijke waarde van de inlichtingen die we hadden meegebracht dank zij ons initiatief en het feit dat hij persoonlijk verzocht had die verkenningsopdracht uit te voeren. Toen het Opperbevel achteraf kennis nam van dit verslag heeft men het door Cdt. Jacquet ingenomen standpunt volledig goedgekeurd.
Later vertelde men dat sommige officieren van de Algemen Staf verstoord waren door onze geslaagde landing achter de Duitse linies te Oostende, want zij waren van plan zich (in extremis ? n.v.d.a.) bij de gevechtseenheden aan te sluiten om deel te kunnen nemen aan de triomfantelijke zegetocht die zij zouden houden in de eerste bevrijde Belgische stad. Deze zou ongetwijfeld de eer te beurt vallen Z.M. de Koning te mogen verwelkomen.
Ik ben Cdt. Jacquet erg dankbaar dat hij ons daags voor de bevrijdende doorbraak de schande van de degradatie bespaarde.

Zij zouden mijn flight-overste adjudant De Meulemeester wel erg ondankbaar behandeld hebben. Deze zeer bescheiden oorlogsheld legde een onuitputtelijke moed aan de dag om de vijandelijke vliegtuigen het overvliegen van onze troepen en het brokje vrijgebleven grondgebied te verhinderen.

P.S. Cdt Jacquet en Gusto de Mévius zijn in de periode tussen beide oorlogen overleden. André De Meulemeester is gestorven begin 1973.

G.K. de Lettenhove

Aldus het heel wat minder stoere verhaal van Lt-generaal Jachtvlieger Georges KERVIJN de LETTENHOVE over zijn eigen belevenissen.

Tot slot volgt hieronder de kopij van de brief gestuurd naar onze secretaris door de heer CHRISTIAENS, vertaald in het Nederlands, als vierde verslag over deze "bevrijding vanuit de lucht" anno 1918.

Lieve Moeder,

Enkele woordjes om je te melden dat het nieuws ongelooflijk goed is. Gistermiddag ben ik in Oostende geland. Hecht geen geloof aan de berichten dat de Engelsen de eersten er zijn geland. Met 7 vliegtuigen hebben we bezit genomen van de stad. Er waren nog geen Belgische soldaten, slechts enkele Moffen, die zich onmiddellijk hebben overgegeven.
Het enthousiasme van de burgers was onbeschijfelijk. Zij wilden ons niet meer laten gaan - 3/4 ervan weende van geluk.
Men heeft ons gedwongen tot vandaag te blijven. Ik heb bij zeer rijke mensen gelogeerd en ben er gevierd en verzorgd geweest als een koning, ook al hebben zij enorm veel honger geleden.
Ik geloof dat we binnenkort thuis zullen zijn.
Ik kan je nog wel een boek vol schrijven over alles wat men mij heeft verteld.
Je weet nu dat ik het goed stel.
Tot weerziens, moeder,...

Jean

18/10/18

Wanneer we nu de vier verhalen met elkander vergelijken, stellen we vast dat vooral dat van G. KERVIJN de LETTENHOVE volledig uit de band springt. De drie overige daarentegen blijken op heel wat punten eensluidend.

Daaruit kunnen we met enige zekerheid afleiden dat er op 17 oktober 1918 inderdaad te Oostende 8 toestellen op het strand ter hoogte van het Hotel Continental zijn geland.

Na het inzamelen van inlichtingen over de Duitse troepen kon alleen Cdt. JAUMOTTE met zijn observator onmiddellijk naar Houtem (Veurne) terugvliegen. Bij het op gang slingeren van zijn motor werd DE MEULEMEESTER licht aan het hoofd gekwetst door de

rondzwiepende propeller en voor verzorging naar een privaat ziekenhuis aan de Marie-Joséplaats weggebracht.

Als "waaghalzen" worden vermeld :

door G. KERVIJN : A. DE MEUELEESTER en zichzelf;
door W. COPPENS : A. DE MEULEMEESTER, J. OLIESLAGERS, Cdt. JAUMOTTE en zijn observator DESCLEE, G. KERVIJN, J. LEMAIRE, P. DUBOIS en V. BENOIDT.
door Het Kustblad : A. DE MEULEMEESTER, J. OLIESLAGERS, Cdt. JAUMOTTE en zijn observator DESCLEE, G. KERVIJN, J. LEMAIRE, J. LEDURE en SIRAULT.
door J. van der VOORDT : hij heeft het over 7 vliegtuigen waarvan hij er zelf een bestuurde.

De heer van der VOORDT wordt door niemand anders vermeld als deelnemer aan deze aktie, maar zijn brief van 18/10/18, laat hierover geen twijfel toe.

Hiermee is 72 jaar na het gebeuren eindelijk de 8ste piloot gekend die hierbij betrokken was.

Ik heb altijd gedacht dat DE MEULEMEESTER de anonieme verteller was uit het verslag verschenen in Het Kustblad, maar misschien bracht deze J. van der VOORDT toen dit hele verhaal in de krant.

Het zoeken naar een reden waarom G. KERVIJN de LETTENHOVE, toen als enige overlevende van deze geschiedenis, de geschiedenis dermate naar zijn hand zette, laat ik over aan het begrip van de lezer. Uit de verslagen blijkt evenwel duidelijk dat de toenmalige legerleiding helemaal niet opgetogen was met deze "waaghalzerij".

Wat in zowat elk leger ten minste aanleiding zou hebben gegeven tot het publiceren van een lovend legerbericht, leidde in ons leger tot autoritaire, ziekelijke jaloerse repressie en bedreiging. Zelfs meer dan 30 jaar na het gebeuren, wenste "de zegsmans van Het Kustblad" nog steeds onbekend te blijven uit schrik zelfs toen nog op enkele hypergevoelige generaalstenen te trappen.

Uit deze gebeurtenis blijkt bovendien glashelder hoe gevaarlijk het is om voortgaande op één getuigenverslag de geschiedenis te schrijven. Te vaak wordt de inhoud beïnvloed door persoonlijke interpretaties en/of belangen.

OSTENDIANA

door A. SWYNGEDAUW
m.m.v. E. SMISSAERT

HOSTYN, Norbert - Ostendiana H.829/45
Ensornhuis : gids voor het museum Ensorhuis. Oostende, Stedelijke Musea, 1990.

SLOSSE, Roger - Ostendiana S.666/3
Verbannen naar het Duivelseiland : de verbijsterende levensgeschiedenis van de gebroeders Degrave. Zedelgem : Uitg. Saga, 1991.

HENDY, John - Ostendiana H.497/1
The Dover-Ostend line. Staplehurst : Ferry Publications, 1991.

LAW, C. Anthony - Ostendiana L.280/1
White plumes Astern : the short, daring life of Canada's MTB flotilla : februari 1944 - Ostend, 14 february 1945. Halifax : Nimbus Publishing Ltd., 1989.

CATALOGUS - Ostendiana C.191/362
Kunstenaars over de haven : 14 kunstenaars te gast in het Nationaal Scheepsvaartmuseum. Antwerpen : kunstkamer Sint-Lucas, 1986.

BRUTIN, Hugo - Ostendiana B.921/7
Gerrit Germonpré : "een leven vol innerlijk ritme". Kunstforum nr. 24, 1991.

BRUTIN, Hugo - Ostendiana B.921/7
Irénée Duriez : luxe brochure. Ichtegem : I. Duriez, 1988.

KLAUSING, Jef - Ostendiana K.457/15
Het water was veel te diep : over de zee en de liefde in het volkslied. Overdruk uit : 't Beertje, 1992.

HOSTYN, Norbert - Ostendiana H.829/47
Museum voor Schone Kunsten : aanwinsten 1991. Oostende : Museum voor Schone Kunsten, 1992.

VLEESCHOUWERS, Cyriel - Ostendiana V.670/2
Administratieve evolutie van het "Bestuur van het Zeewezen" : 1830-1978.

CATALOGUS - Ostendiana C.191/359
Van Ensor tot nu : tentoonstelling in het Museum voor moderne religieuze kunst. Oostende : Museum voor religiueze kunst, 1980 of 1981?

CATALOGUS - Ostendiana C.191/368
Cobra-Post-Cobra : een blik op Cobra. Tentoonstellingscatalogus. Oostende : PMMK, 1991.

CATALOGUS - Ostendiana C/191/377
Alfred William Finch (1854-1930) : tentoonstellingscatalogus.

Publicaties te koop aan de balie van ons museum

O. Vilain : Langs de Galerijen	225 Fr.
Ostendiana III	500 Fr.
Ostendiana IV	500 Fr.
Brochure Polders en Wateringen (Inbel)	125 Fr.
Bowens : Beschrijving der stad Oostende	950 Fr.
Vlietinck : Het oude Oostende en zijn driejarige belegering	600 Fr.
A. De Groeve : Geschiedenis der Kapucijnen te Oostende	200 Fr.
F. Gevaert : 150 jaar spoor	200 Fr.
D. Deschacht : Geschiedenis van de politie	600 Fr.
R. Villeirs : Geschiedenis van de brandweer	990 Fr.
E. Lietard : Penningen S.E.O.	200 Fr.
Le petit Belge que voici	400 Fr.
Jadis en Flandre	280 Fr.
Jan Piers (1920 - 1990)	1.770 Fr.

Het UITVAARTKONTRAKT is de absolute ZEKERHEID dat uw begrafenis of crematie zal uitgevoerd worden volgens UW WENSEN en dat uw familie achteraf GEEN FINANCIELE beslommeringen heeft.
Vrijblijvende inlichtingen voor deze exclusieve service :

Begrafenissen & Crematies

NUYTTEN n.v.

Torhoutsestwg 88 H
Petit-Paris Oostende
Tel. 80.15.53

"Uw steun in droevige dagen"

DE PLATE V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. N 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 22
NR. 3
MAAND maart 1993

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

SECRETARIS
J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING
750-9109554-54 of
000-0788241-19

IN DIT NUMMER

blz. 76 : D. **FARASYN** : Oude Oostendse begijnhoven.

blz. 78 : I. **VAN HYFTE** : Oostendse solidariteit met de pauselijke zoeaven.

blz. 79 : J.B. **DREESEN** : Redding van de bemanning van de Belgische vischsmak Oostende 165 te Ymuiden in 1885.

blz. 81 : **N. HOSTYN** : Hedendaagse kunstenaars in Oostende (2).

blz. 84 : **J.B. DREESEN** : Wanneer werd Oostende stad ?

blz. 90 : **A. SMISSAERT** (+) : Oostende tijdens de eerste wereldoorlog (29).

blz. 93 : Schenkingen 1992 - 2e deel.

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een brondvermelding hoort

MAART EN APRIL - ACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten in de maand maart en begin april.

MAART I - ACTIVITEIT. Avondvoordracht met documentatiemateriaal.

Een avondvoordracht met documentatiemateriaal gaat door op

donderdag 25 maart 1993 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : OOSTENDE OP TESTEREP EN HET WESTVRIJE (700-1267)
Wording van een streek, ontstaan van een stad

De spreker : de heer Roger VAN DER HEYDE, geschied- en familiekundige, auteur van heemkundige werken.

Ons geacht lid, dhr. VAN DER HEYDE, heeft vanavond de zware taak op zich genomen ons gedurende een uur te onderhouden over een onderwerp dat ons nauw aan het hart ligt en dat we gemeenlijk onderbrengen onder de noemer, de voor-Oostendse tijd.

Op basis van zijn jarenlange opzoekingen geeft hij ons een overzicht van de diverse factoren die hebben bijgedragen tot de wording van onze polderstreek. Via de grafelijke, kerkelijke, administratieve en rechterlijke indelingen en de waterschappen brengt hij ons naar de stichting en de verder uitbouw van de kleinere parochies. Dit alles om te komen tot de bespreking van het ontstaan van de vissersdorpkern op het oostelijke uiteinde van het duineneiland Testerep en de ontwikkeling ervan tot een stedelijke entiteit, Oostende.

De heer VAN DER HEYDE heeft zijn belangstelling voor de geschiedenis geput uit zijn notariële beroepspraktijk. Het zwaartepunt van zijn opzoekingen straalt van Leffinge uit naar de aanpalende gemeenten in Camerlinckxambacht met een verruiming naar het West-Vrije. Hij publiceerde enkele boeken en een reeks bijdragen over het Leffingse-verenigingsleven.

Het belooft een spannende avond te worden die U als Oostendeliefhebber niet moogt missen.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos, ook voor niet-leden. Wij rekenen op Uw aanwezigheid.

MAART II - ACTIVITEIT. Wandelvoordracht

Op zaterdag 27 maart 1993 verwachten wij U om 11 u in het

Museum voor Schone Kunsten

op de 2de verdieping van het Feest- en Kultuurpaleis, Wapenplein, Oostende voor een studiebezoek aan de tentoonstelling

100 JAAR STEDELIJKE MUSEA

en dit onder de kundige leiding van onze Stadsconservator de heer Norbert HOSTYN.

In 1893 werd te Oostende, voor het eerst, werk gemaakt van een spreiding, naar een ruimer publiek toe, van de uiterlijke vormen van de Kultuur. Tot dan toe waren deze vormen, praktisch, uitsluitend toegankelijk voor een elitair publiek. Door de inrichting van een eerste stedelijke museum gingen de deuren van dit domein open voor iedereen. Naast het museum van Schone Kunsten ontstond er ook een Heemmuseum.

Deze musea kenden, door twee wereldoorlogen, een stormachtig bestaan waarbij veel kostbaar materiaal verloren ging.

De heer HOSTYN brengt ons, op de zeer geanimeerde wijze die hem eigen is, doorheen de stukken die 100 jaar Oostendse museumgeschiedenis vormen. Een minder gekend aspect uit de Oostendse geschiedenis maar minstens even boeiend als het zuiver geschiedkundige.

Wij verwachten U op het rendez-vous. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Elk zegge het voort.

APRIL I - ACTIVITEIT. Wandelvoordracht

Wij nodigen U uit op

zaterdag 3 april 1993 om 14u30

in de Dorpstraat te Mariakerke, voor de kerk, voor een studiebezoek aan het

DUINENKERKJE

onder leiding van ons bestuurslid en kerkenkenner bij uitstek

de heer Jean Pierre FALISE

Het Duinenkerkje is niet alleen de oudste maar ook de mooiste en de stemmigste van de Oostendse kerken. Ondanks de vele verwoestingen die het onderging heeft men het steeds weer met veel gevoel kunnen heropbouwen en herinrichten. Met het hoekje gewijd aan O.L.Vrouw, Ster der Zee, waar zelfs in onze moderne tijd nog regelmatig ex-voto's worden neergelegd, de hernieuwde plafondschilderingen, het orgel en zoveel andere zaken blijft het bezoek ervan, bijzonder onder de deskundige leiding van de heer FALISE, een must.

Wij verwachten U dan ook, ondanks het drukke Plateprogramma van maart en april, op dit 3 april rendez-vous.

Deelname is vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Maak van de gelegenheid gebruik om Uw kennis te verrijken met een minimum van inspanning. Elk zegge het voort.

J.B. DREESEN

OUDE OOSTENDSE BEGIJNHOVEN

door Daniël **FARASYN**

In enkele reisverhalen vermelden auteurs die onze stad bezochten in vorige eeuwen het bestaan van begijnen en begijnhoven te Oostende.

Ten onrechte beschouwden zij de Religieuze Conceptionnisten uit de Witte Nonnenstraat en de Zwarte Nonnen uit de Ooststraat als begijnen. Begijnen, zoals Brugge of Gent die hebben gekend zijn er in Oostende niet geweest.

Wel kunnen wij in de stad twee huizen aanduiden die weleer de benaming "Begijnhof" hebben gedragen.

Het oudste ons bekend "Begijnhof" stond op de oostkant van de Kerkstraat; het 4e huis benoorden de St. Paulusstraat. In een akte van 11 augustus 1764 wordt dit huis vermeld als "voorhoofdende in de Grote Kerckstraete van oudts ende alsnoch genaemt het Begginhof". Franciscus VAN PITTENHOVE "jeghenwoordige deken der vrije huystimmerlieden" was er toen eigenaar van (1). In 1798 bewoonde de 81-jarige Fr. VAN PITTENHOVE nog dit huis samen met zijn 65-jarige echtgenote Marie LAMS, voorheen We WILLEMS (2). Na het overlijden van Marie LAMS op 2-10-1808 werd dit huis verhuurd o.a. aan Dr. VIALARS. Het was een indrukwekkend gebouw van twee verdiepingen en drie zolders. Het gelijkvloers telde 4 kamers, 2 keukens, 1 waskeuken. Achteraan was er een koer en een kleine hof. De eerste verdieping had 5 kamers en een bureel. Op de tweede verdieping waren er nog 2 kamers. Dr. VIALARS betaalde voor dit huis in 1811 een maandelijkse huishuur van 23,55 Fr. De waarde van het gebouw werd op 2-1-1811 geschat op 7.660 Fr. Op 9-1-1812 werd het verkocht voor 5.405 Fr. aan Jn. Bern. BRASSEUR, een koopman uit Brussel afkomstig die met de Oostendse Marie VAN HECKE was gehuwd (3). Het gezin BRASSEUR betrok dit huis in 1814 met 6 kinderen (4). In 1829 was het huis nog in het bezit en betrokken door het gezin BRASSEUR. Hoe dit huis aan de benaming "Begginhof" geraakt is blijft een open vraag. Wellicht had dit gebouw niet de indeling en het uitzicht zoals het in 1811 werd beschreven. De benaming zal zeker op het einde van de 18e eeuw in onbruik geraakt zijn.

Het tweede huis met de benaming "Begginhof" of "Béguinage" stond benoorden de Langestraat, het tweede huis ten oosten van de Belpairestraat. In 1781, jaar waarin Oostende dank zij de Amerikaanse oorlog een korte periode van hoge bloei kende was er hier nog geen behuizing aan te duiden. Dit terrein werd als een hoveniershof uitgebaat. Deze grond werd aangekocht door een groothandelaar, Jos RICOUR, die er een nogal volumineus gebouw oprichtte, gebruikt als bergplaats en logies voor zijn bedienden. Toen de haven- en handelsactiviteiten enigzins waren gedaald ten gevolge van de, in 1783 gesloten, vrede en er ook ten gevolge van de hervormingen door Jozef II doorgevoerd, sociale strubbelingen te Oostende ontstonden verkocht Jos. RICOUR dit pand op 27 oktober 1788 aan de gebroeders J.B. en Jan DE KEYSER (5).

Bij onderlinge verdeling van hun eigendommen ging "Het Begginhof", waarvan de waarde geschat werd op 4.300 Fr. op 12 september 1806

over in handen van J.B. DE KEYSER, die toen als graanhandelaar in de Schippersstraat woonde. Na zijn dood werd het gebouw waaraan nu slechts een waarde was toegekend van 3.000 Fr. op 9 oktober 1815 toch voor 5.410 Fr. verkocht aan bakker Pr. TERMOTE. In deze verkoopakte staat een nauwkeurige beschrijving vermeld van het verkochte goed, dat sinds zijn bouw, zo nemen wij aan, geen veranderingen had ondergaan.

Het "Begynhof" was samengesteld uit "een onderstagie met eerste stagie verdeelt in verscheyde plaatsen met solder daer boven, achterplaetse met vyf woonsten daerin ider bestaende in eene onderstagie met eerste stagie, hebbende elk eene camer ofte woonste met solder over geheel het gebouw, waertoe men gaat door eenen ganck uytcommende ter straete onder het voorhuys, met acht coolbacken en drie privaeten" (6).

Het "Begynhof" was dus een steeg, een slop, een ministraatje zonder einde, zoals er zo vele werden neergepoot, om armere volksklassen een onderkomen te geven.

De enkele volkstellingen waarover wij beschikken voor die periode wijzen er op dat de kamers van het "Begynhof" zeer druk waren bezet door dagloners, kleine ambachtslieden, wasvrouwen of kantklossers.

In 1796 huisde hier 12 gezinnen, samen 38 mensen o.a. 13 kinderen beneden de 12 jaar (7).

In 1814 waren er 10 gezinnen met 35 personen o.a. 8 kinderen (8).

In 1826 nestelden er zelfs 53 mensen in dit gebouw (9).

Op 28 december 1843 verkocht Fr. TERMOTE zijn eigendom aan Ant. PIOLEN, een schilder en glasmaker (10).

Bij de rechttrekking van de Langestraat naar het westen op werd het voorhuis, dat in het bezit gekomen was van Pr. TRATSAERT deels gesloopt in 1877. Het "Begynhof" werd toen vooral gebruikt als nachtverblijf voor straatleurders, die tijdens het toeristisch seizoen naar Oostende waren afgezakt.

Na herbouwingswerken bleef het geheel nog een tijdlang de naam "Begynhof" dragen, zeker nog tot 1885 (10). Opgenomen in het uitgangsleven van de Langestraat verdween deze benaming in de mist van het vergeten Oostendse verleden. Nu is het "Le Dragon" geworden.

---

(1) R.A.B. Not. Oostende, V.C. 41/51, 20.
(2) U.B.G. Ms. 1908.
(3) R.A.B. Not. Oostende, V.C. 41/263 en 265.
(4) R.A.B. Leiedep. 1238.
(5) R.A.B. Not. Oostende, V.C. 41/234, 67 en 41/247, 236.
(6) R.A.B. Not. Oostende, V.C. 41/275, 321.
(7) R.A.B. Leiedep. 1238.
(8) R.A.B. Leiedep. 145.
(9) R.A.B. Modern Archief, 1e serie, 2107.
(10) Prov. Kad. Brugge.

OOSTENDSE SOLIDARITEIT MET DE PAUSELIJKE ZOEAVEN

door Ivan **VAN HYFTE**

De staat Italië is zowat 130 jaar oud. Op 14 maart 1861 riep het eerste Italiaanse parlement het koninkrijk Italië uit met Victor Emmanuel als koning en Firence als hoofdstad.

Tevoren was dit land een mozaïek van vorstendommen : o.a. het koninkrijk Sardinië, Parma, Modena, Toscane, het koninkrijk der beide Siciliën, Venetië en.... de Pauselijke Staten waar de paus een souverein vorst was. De politieke eenheid van Italië was al jaren de droom van elke Italiaanse nationalist, maar de wereldlijke macht van de kerkvorst dwarsboomde het eenheidsproces. Streven naar eenheid betekende strijd tegen de paus wat voor katholiek Europa onaanvaardbaar was.

Een internationaal korps van katholieke vrijwilligers óók uit West Vlaanderen), de ZOEAVEN genaamd, meldde zich aan om onder de leiding van een Frans generaal, DE LA MORICIERE; de bedreigde rechten van de paus te gaan verdedigen.

Eén van de bewerkers van Italië's eenwording, CAVOUR, stuurde een Piëmontees leger dat de Pauselijke Staten binnenviel. Bij Castelfidardo en Ancona kwam het in 1860 tot een bloedig treffen. Een gebeuren dat tot ver over de grenzen weerklank vond.

De katholieken in ons land openden voor de slachtoffers, gevangenen en hun families intekenlijsten die ondermeer in het Thouroutsch Blad, de Gazette van Brugge, het Boterkuipje uit Diksmuide en ook in het Oostendse blad Le Phare verschenen. De totale Westvlaamse collecte bedroeg 3.473,60 Fr. Het Brusselse dagblad l'Universel publiceerde in 1861 een druk (zie bron) met erin alle namen van schenkers. Hieronder volgt de lijst van wie de solidariteitsoproep in onze stad beantwoordden.

- Eugène DE CLERCQ, "propriétaire".
- Juffr. Thérèse DE KNUYT, "rentière".
- Burgemeester Henri SERRUYS en zijn zoon Henri, advocaat.
- Edmond SOENENS, "docteur en médicine".
- De professoren van het Bisschoppelijk College : ASSENAERE, HONORÉ, BETTENHOF, MORTIER, VAN HAECKE, DE CONINCK.
- Alphonse ELLEBOUDT, "imprimeur-libraire".
- Juffr. Catherine LEDUCQ, "négociante".
- Frans VANDERLEERS-VAN HALME, "négociant en vins" en zijn zoon Charles.
- Juffr. Lucie MAERTENS, "rentière".
- Mevr. weduwe VALCKE-DE KNUYT, "rentière".
- Charles MENIGHEER, "négociant".
- Mevr. weduwe DE BROUWER-MUULS, "rentière".
- Edouard MASSENHOVE, "instituteur".
- Jean PLOUVIER-KRESS, "boulanger".
- Felix LANSZWEERT, "rentier".
- Godefroi DUTREMZE, "rentier".
- De parochiepriesters : Louis DE COSTERE, VANDE CASTEELE, PECTOOR, SCHIPMAN, LAGAE, MESSIAEN.
- Joseph, Alphonse en Louis DE BONINGE, alle drie "armateur".

Post scriptum.

Generaals komen vaak uit een veldslag met onnoemelijk zwaar verlies aan mensenlevens maar ook met operette-allures. Eén jaar vóór Castelfidardo vond - in diezelfde Italiaanse context - één van de gruwelijkste slachtingen uit de 19e eeuw plaats : de slag bij Solferino (cfr. Henri DUNANT en het internationaal Rode Kruis). Let daarom speciaal op het tweede deel van mijn bronvermelding : "Liste générale des personnes qui ont pris part à la souscription destinée à secourir les blessés et les prisonniers de Castelfidardo et d'Ancone et à offrir une epée d'honneur au général de LAMORICIERE". Bruxelles 1861.

REDDING VAN DE BEMANNING VAN DE BELGISCHE VISCHSMAK OOSTENDE 165 TE YMUIDEN IN 1885

Van de heer DE MERE uit Oostende, mochten wij de copies ontvangen van enkele brieven overgenomen uit het Brievenboek van de Commissaris der Loodsen te Ymuiden, 1 januari 1895 - 9 november 1899, en die het in de titel aangehaalde voorval als onderwerp hebben. Ten behoeve van onze lezers lichten we hieruit enkele gegevens.

Ymuiden, 7 december 1895.

Ik heb de eer UH. Ed. Gestrenge te berichten dat heden morgen ten 4 uur, zijnde het vliegend stormweer van de WNW, kwam de Belgische vischsmak "Oostende 165" naar binnen zeilen en verdaagde eerst de kop van de Noord Steenendam.
Stootte tegen de lichtopstand waarbij een der bemanningsleden op dat lichtopstandje moet zijn gesprongen.
Vervolgens geraakte de smak al stootende met hoog water halverwege boven die dam.
Ten omstreeks 10 uur is die bemanning met veel inspanning door een vlet eraf gehaald, maar tot nog toe heeft men die man van dat lichtopstand er niet af kunnen halen.

Uit een brief van de daaropvolgende dag.

Ymuiden 8 december 1895.

Zoals ik U in mijn vorige brief meldde, was een der bemanning van die Belgische vischaloep toen dit vaartuig door de branding op de kop der Noordelijke Steenendam geraakt en toen tegen de aldaar geplaatste ijzerlichtopstand stootte, sprong een der bemanning door vrees bevangen tot redding op die lichtopstand over, alzo toen dit vaartuig meer naar binnen verdaagde, hij daar op staande achterbleef in een zeer benarde toestand van 's morgens 4 u. af. Zonder schuilplaats aan dit weer bloot gesteld.
Toen van de wal die man was opgemerkt ging tot poging om hem te redden meermalen een vlet daar heen.
Zoo ook de reddingsboot, geassisteerd door de sleepboot "Titan".

Deed herhaalde pogingen, doch wat zij daar ook uitvoerden, men zag geen kans om die man behouden uit die toestand te krijgen.
Onderwijl hadden de kweekeling 2e klasse P. MOLENAAR, matroos A. VISSER en J. VAN LOO van Loodskotter 12 en de kweekeling 1e klasse C. NOORDBERG, kweekeling 2e klasse S. VAN LEEUWEN en matroos W.G. RIJPMA van hun schippers toestemming gekregen om met een der loodssloepen tot redding van die man daar heen te gaan.
Door bereidwilligheid van de koperen ploeg Vletterlieden, werd door hun stoomsloep de loodssloep tot buiten de steenen dam gesleept, waarop de sloep tot aan zee van de branding in de windrichting naar die opstand werd geroeid, alwaar een flinke dreg aan een lijn werd uitgeworpen.
Daarop lieten zij de sloep aan de lijn zoo ver het kon de de branding zakken. Wierpen toen een reddingsboei aan een lijn verbonden uit, na vooraf de man toegepraaid zich zoo ver het kon te laten zakken.
Toen nu die boei bij de opstand was en er een geschikt oogenblik aangaande het breken der zee daar was, liet hij op een wenk van NOORDBERG zich te water vallen en greep die boei goed vast.
Direct haalde 3 man de lijn van de dreg in en de andere 3 man haalde die man binnen boord.
Gedurende die uitvoering had de sloep nogal zware stoten op den grond doorstaan en was door de overkomende branders tot aan de doften vol water gekomen. Alsnu roeiden zij met de sloep naar binnen en daar tal van menschen naar die pogingen tot redding van die man met belangstelling hadden uitgekeken zoo werden zij toen de sloep de semaphore passeerde (om die man hoewel zelfs door en door nat naar een logement te brengen) een vreugdevol hoera ! toegeroepen.
Alzoo wat door Reddingsboten en Sleepbootdienst niet kon worden volbracht, werd hier door moed en beleid van jonge mannen van het Loodswezen uitgevoerd.

In de societeit van de Loodsen te Ymuiden hangt nog een schilderij van deze redding. Hoewel het schilderij lelijk is heeft het toch wel historische waarde.

Tot hier het relaas van deze gebeurtenis.

De fotocopies van deze brieven werden opgenomen in het archief van De Plate onder het nummer 371/92. Wij danken van ganser harte de heer DE MERE, uit Oostende, en ook de heer A.K. DE VRIES uit Terneuzen. Door hun tussenkomst kwamen wij in het bezit van deze stukken.

J.B. DREESEN

29-10-1940
AAN DE POORT ...

(B.A.K.-VERZ. F. HUB.)

(KML-VERZ. F. HUB.)

... EN LATER WERD OOK BINNENIN GEOEFEND.

HEDENDAAGSE BEELDENDE KUNSTENAARS IN OOSTENDE (2)

door Norbert **HOSTYN**

9. Jozef BAECK

Was laureaat van de wedstrijd voor amateursschilders van TEVEO. verdere gegevens ontbreken.

Jozef Baeck

10. Willy BASCOUR

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders TEVEO met :
- L'union fait la peur
- Au cabinet
- Duck soup bar

11. Robert BATAILLE

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amauteurschilders TEVEO met :
2 werken beide "Landelijke Charme".

Aan de 6e Biënnale (1987) met "Antarctica", "Straalstroom" en "Bunched Cirrus".

Woonde 1987 : Guldensporenlaan 4, Oostende.

12. Micheline BEDDELEEM

°Ieper, 1948.
Studies grafiek aan het Hoger Sint-Lukasinstituut te Gent. Vanaf 1971 lerares aan hetzelfde instituut.

Etsen met figuratieve thematiek.
Vanaf 1982 kleurrijke pastels met zonnige interpretaties, van alledaagse dingen : bloemen, stillevens, terrastafeltjes, enz...

Individuele tentoonstelling in de "Montrose" (Casino-Kursaal, Oostende) 1982.

Musea : Oostende, M.S.K.

13. Herman BELLAERT

°Oostende 7 sept 1957.
Kunstschilder-beeldhouwer.
Studies : 75-76 : Akademie voor Schone kunsten Gent. 76-80 : Hoger Instituut Sint-Lucas Gent, afdeling vrije grafiek.

Groepstentoonstellingen : 79 : Zottegem (galerij Anders)
80 : Antwerpen (Huis Van Nispen)
81 : Deinze (Jonge Vlaamse Beeldende Kunst, Stedelijke Akademie).
81 : Kortrijk (Stimulans 81 - Kultureel Centrum).
85 : Kortrijk (Stimulans 85 - Kultureel Centrum).
86 : Gent (Centrum voor het Kunstboek, Intellect)

Individuele tentoonstelling in Oostende M.S.K., 1987. Geselecteerd Europaprijs voor Schilderkunst 1988.

Musea : Oostende, M.S.K.

14. Monique BERTRAND

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor amateurschilders TEVEO met :
- 't Klein kasteeltje Brugge.
- Huis met tuintje Midhurst.
- Kew Gardens.

15. Yves BILLET

°Oostende, 1934.
Autodidactisch kunstschilder. Surrealistische thema's.

Musea : Oostende, M.S.K.

16. Danny BLOES

°Oostende 8 oktober 1953.
Specialiteit monumentale kunst. Leraar aan de stedelijke kunstacademie van Oostende. Behaalde een eerste prijs in de nationale wedstrijd voor beeldende kunst "De Kelle 1980".
1981-82, ontwerp en realisatie van een wanddekoratie voor de Rijksscholencampus te Brugge.
Werk in het bezit van het Museum voor religieuze kust en M.S.K. Oostende. Etsen in het bezit van de Koninklijke Bibliotheek Albert I.
Werken in privé bezit : België, Nederland, Frankrijk, Zwitserland, Duitsland, USA.
Individuele tentoonstellingen : Oostende, Jabbeke, Brussel, Waremme, Luik.
Groepstentoonstellingen : Brugge, Geluwe, Blankenberge, Oostende, Vichte, Lendelede, Gent, Vilvoorde, Bastogne, Berchem, Bellegem, Waremme, Luik, Knokke, Tielt.

Zijn kunst neigde van in den beginne spontaan naar de fantastiek, het bovennatuurlijke. Binnen die irreële wereld is er een duidelijke evolutie en een verdieping waar te nemen. Onaardse

wezens, marionetten, naakten, figuren die aan het oude Egypte doen denken... zijn evenvele symbool-beelden die het BLOES-universum bevolken. Daarbij komen puntig-doornige staken die moeiteloos lichamen doorboren, symbool van de drang om tot de eenheid van materie terug te keren.

Werkt in olie, acryl, met sanguine, aquarel, potlood; ook air-brush. Ook etser.

Lit. : - H. BRUTIN & N. HOSTYN, Gerrit Germonpé & Danny Bloes, Oostende, 1981.
- Kunstbeeld nu, Oostende (Kursaal), 1986.

17. John BLOMMAERTS

°Anderlecht, 1945.
Kunstschilder, graficus. Leerling van Gustaaf SOREL aan de Oostendse Academie.
Zijn werk biedt een eigen kijk op de wereld van vandaag, nu eens ludiek-relatieverend, dan weer cynisch-kritisch.
Woonde voorheen te Oostende ca. 1980-1985.
Exposeerde in 1980 in de Galerij "Peperbusse" Oostende.
Illustreerde "Le Mariage de Zot Lowieke à Ostende" van John GHEERAERT (1979).

18. Maurice BOEL

°Oostende, 2 februari 1913.
Studies : Koninklijke Academie en School voor Toegepaste kunsten, Brussel. Grande Chaumière, Parijs.
Prijzen : 1950 - Koninklijke Academie voor Schilderkunst van de Provincie West-Vlaanderen.
1952 - Eerste Melding Jonge Belgische Schilderkunst.
1959 - Eerste prijs "Talensprijs".
1960 - Goude Medaille, Prijs voor Schilderkunst van Stad Oostende.
Belangrijke persoonlijke tentoonstellingen in het binnenland.
- Brussel - Paleis voor Schone Kunsten 1947 - 1952 - 1957 - 1960 - 1966
- Pinacothèque - 1962
- Luik - A.P.I.A.W. 1954 - 1957 - 1963
- Verviers - Gemeentelijk Museum - 1959
- Antwerpen Campo - 1969
- Oostende - Casino-Kursaal - 1961 - 1964 - 1979.
- Oostende, M.S.K. - 1988

Evolueerde van een Permekiaans expressionisme naar lyrische abstractie.

Musea : Kortrijk.
Oostende, M.S.K.
Oostende, P.M.M.K.

Lit. : - F. EDEBAU, Maurice Boel, Binche, s.d.
- Kustbeeld nu, Oostende (Kursaal), 1986.
- N. HOSTYN, Maurice Boel, Oostende (M.S.K), 1988.

Film : R. CLAEYS, Maurice Boel, 1988.

WANNEER WERD OOSTENDE STAD ?

door J.B. DREESEN

Alle gekende Oostendse historici : WARNKOENIG (1), BOWENS (2), PASQUINI (3), GILLIODS-VAN SEVEREN (4), VLIETINCK (5) houden ons voor dat Oostende door een schrijven van Margareta van Constantinopel, gravin van Vlaanderen, gedateerd 28 juni 1267 tot stad verheven werd.

De vier eerstgenoemde historici hebben dit schrijven van Margareta van Constantinopel (gesteld in oud-Frans) in hun werk afgedrukt. Er bestaan nogal wat verschillen in deze teksten, die voorlopig, spijtig genoeg, niet kunnen vergeleken worden met de originele tekst. Tot meerdere informatie van onze lezers drukken wij de tekst af van PASQUINI die ons de meest volledige lijkt (6 e, zie ook bijlage 1).

VLIETINCK vatte de inhoud van deze tekst samen in het Nederlands en publiceerde hem in zijn boek "Oud Oostende enz.". Voor meer duidelijkheid laten wij ook deze tekst afzonderlijk volgen (7 en zie ook bijlage 2).

In deze tekst van VLIETINCK struikelen we over een eerste onnauwkeurigheid. Hij zegt :

"...**schonken** Margareta....aan Oostende **zijn eerste palen** zoals zij door Willem....vastgesteld waren geweest...."

De originele Franse tekst luidt :

"...de nostre ville d'Oosthende, le quelle nous avons fais franchir par Willamme Jadis...si comme elle est enseignée et borgnée entour..."

Het middeleeuwse FRANCHIR moet hier gelezen worden als AFFRANCHIR, LIBERER, DELIVRER (8) in de betekenis van vrijmaken, ontzetten, ontheffen (in feite bevrijd uit het keurslijf van het Brugse Vrije). SI COMME ELLE EST ENSEIGNEE ET BORGNEE ENTOUR (telle qu'elle est circonscrite) zoals ze (de stad) omschreven is.

In de brief van Margareta is er geen sprake van SCHENKEN, we lezen er enkel dat de stad Oostende, zoals ze werd vrijgemaakt en omschreven door de (opgenoemde) heren....aan een reeks verplichtingen zal voldoen.

1. Voor elke woonstede in de stad een verplichte grondcijns (MASURE) van 7 stuivers dient betaald te worden.
2. Een marktplein mag uitpalen, van een nauwkeurig bepaalde grootte, waarvoor geen grondcijns moet betaald worden (...FRANCEMENT SANS RENTE...).
3. Een ander plein mag uitpalen waarop een halle mag gebouwd worden en waarvan de profijten zullen gedeeld worden tussen de gravin en de stad.
4. Dat vee van de inwoners niet in de duinen mag grazen. Indien ze dit toch, opzettelijke, toelaten dan worden ze beboet.

. Bijlage 1.

Nous Margherite, contesse de Flandres et de Haynaû, et nous Gui son fils, conte de Flandres et Marchis de Namur, faisons savoir à tous, ke nous, à nos eschevins et au commun de notre ville de Oosthende, la quelle, avons fais franchir par Wilamme Jadiz, prevost de Mons, notre cher clerc et foiable (féal), par Philippo de Poulz, adont (autrefois) notre bailli de Bruges, par Michel de Lembeke chevalier, et par maistre Jehan du Mont-Saint-Éloy, notre foiable (féal) clerc à ce banlieu, si comme elle est enseignée et borgnée entour (telle qu'elle est circonscrite), avons donné es dunes masures à rente, en cette ville, a céans, ki en sunt (sont) mis au brief de nos rentes, ke de ce est fait, et a céans ki encore y veûront manoir (viendront y demeurer) et se feront mettre en celui brief et ki ores en droit y sônt manant), (et qui maintenant y sont de droit habitants), ensi ke si après est devisel (divisé); c'est à savoir, ke chascune masure contient de front trois vergh de leit (de large) et seit vergh de lonc. C'est à chascune masure vint et une vergh dont chascune doit quatre deniers. C'est la masure seit sols de la monnoie de Flandres, de rente paier chascun an a nos briefs devant dis, à la Saint-Martin en yver; et selor avons donné une plache pour lor marché tenir franchement sans rente, de quatorze vergh lonc et de onze vergh de leit (de large). Et avons encore octroyé as eschevins et au commun de la ville devant dite, une plache ki contient wit vergh de lonc de front, et sis vergh an al (en aval) de leit, c'est deus masures ou ils doivent faire une halle et retenir a lor coust, dont nous devons avoir l'une moitié des proufiz et les devant dis echevins, et commun l'autre moitié. Et si avons octroyé et octroyons, ke se il avient ke lor beste eschapent par defaut de garde en nos dunes, ke on ne les prenge ni pour ce a fourfait (qu'on ne les prenne pas en contravention) : si il avenoit qu'ils le fistent par usage ou par costume, ou ke ils les i laissassent trop longhement, or se ensi ils le faisoient nous en voudrions avoir le fourfait en temoignage. Et en conformance de toutes ces choses-devant dites, nous avons donné as eschevins et au commmun de la ville de Oosthende, devant dis, les présentes lettres scellées de nos seaulz ki furent donnés en l'an del incarnacion de Notre-Seigneur Jésus-Christ, MCC soysante et seit, en la vigile de saint Pierre et saint Pol apostoles, sous les seaulz de ladite dame et dudit conte son fils, en laz de soye et cyr vert.

Bijlage 2.

Bij acte van 28 Juni 1267[1] — dewelke reeds verscheidene malen is gedrukt geweest[2] — den vooravond van Sinte Pietersfeest, schonken Margareta van Constantinopel, gravin van Vlaanderen, en Gwijde haar zoon, aan Oostende zijne eerste palen, zooals zij door Willem Jadiz, Proost van Bergen, Philips De Poulz, klerk der gravin, Michiel Van Lembeke, ridder, en meester Jan « Du Mont Eloy » vastgesteld waren geweest, alsmede de noodige erve tot het oprichten van markt en halle, en deden zij de gemeente op de graaflijke rekeningsboeken schrijven : in andere woorden zij verhieven Oostende-ter-Streep tot stad, met eigen wetten en regeerders. Van elk gemet moest de vorst zeven schellingen jaarlijks ontvangen, op Sint Maartensfeest in den winter.

De grond voor de markt bestemd was 14 roeden lang op 11 breed, deze waarop halle en stadhuis staan moesten, 8 op 6, zij gezamentlijk ongeveer 775 vierkante meters, volgens de maat van Brugge[3].

De opbrengst der baten van het gebruik der halle voortkomende moesten tusschen vorst en gemeente gedeeld worden.

Dit schrijven van Margareta geeft dus uitsluitend bepalingen van financiële aard, van belastingen ofte geldheffingen, en heeft dus niet rechtstreeks te maken met de stichtingsakte van de stad Oostende. Het zijn als het ware een reeks uitvoeringsbepalingen van een vroegere stichtingsacte.

Die stichtingsacte moet van een vroegere datum zijn. Dit wordt aangegeven door een tweetal acten, die uit 1266 dateren (dus een jaar voordien) en waarin reeds sprake is van de STAD Oostende.

De eerste acte is getekend door Margareta van Constantinopel en werd op 22 juli 1266 uitgegeven. Zij komt voor in het Archief du Département du Nord te Rijsel (9). Zij bevat een overeenkomst tussen de gravin en Ridder WOUTERMAN van Gent tot geldelijke compensatie voor het verlies dat deze laatste geleden heeft door het tot stad verheffen van Oostende.

Naar ons weten werd deze acte nooit vroeger gepubliceerd. We haasten ons dan ook om aan dit euvel te verhelpen samen met een transcriptie in een iets leesbaarder taal (10 + bijlage 3).

Verkort weergegeven zegt deze acte het volgende :

- Ridder WOUTERMAN en zijn opvolgers 12 stuivers krijgen voor elke boosdoener die in de stad Oostende veroordeeld wordt door de rechtmatig aangestelde stedelijke baljuw.
- Ridder WOUTERMAN, daarentegen, niemand meer aanhouden of ophangen op het grondgebied van de stad Oostende of het moet zijn met toestemming van de stedelijke baljuw.

Deze acte wordt 4 jaar later, op 29 juni 1270, door de gravin heraangepast, laat ons zeggen verfijnd (11 + bijlage 4). Vergelijkt men de twee teksten dan komt men tot het besluit dat Ridder WOUTERMAN van Gent niet alleen 12 stuivers krijgt voor elke veroordeelde boosdoener, maar voor elke man of vrouw die in de stad Oostende wordt opgehangen of aangehouden. Hij mag, daarentegen, in de stad Oostende geen vreemde meer aanhouden of diens goederen in beslag nemen.

Wat er aan de basis kon liggen van deze aanpassing is moeilijk te zeggen. Waarschijnlijk waren de opbrengsten van Ridder WOUTERMAN met betrekking tot zijn vroeger rechtsgebied te klein geworden en was zijn invloed aan het hof van de gravin nog groot.

Vermits er in deze acte sprake is van LA VILLE D'OOSTENDHE, moet de stichtingsacte op dat ogenblik al verleden zijn geweest.

Een twee acte, ook uit 1266, berust in het Bisschoppelijk Archief te Brugge. Zij heeft betrekking op de verkoop van een tiende, liggende tussen de prochie van Onser Vrouwe ter Strepe en de stede van Oostende.

Wij geven hierbij een extract van deze acte, die verleden werd te Brugge in april 1266, dus nog drie maanden vroeger dan de vorige acte. En ook hier is er weer sprake van de stede van Oostende (11 + bijlage 4).

Vermits in deze twee acten sprake is, enerszijds van LA VILLE D'OSTENDE en anderzijds van DE STEDE VAN OOSTENDE, moeten wij daaruit afleiden dat Oostende stad is geworden voor 1267.

Bijlage 3 .

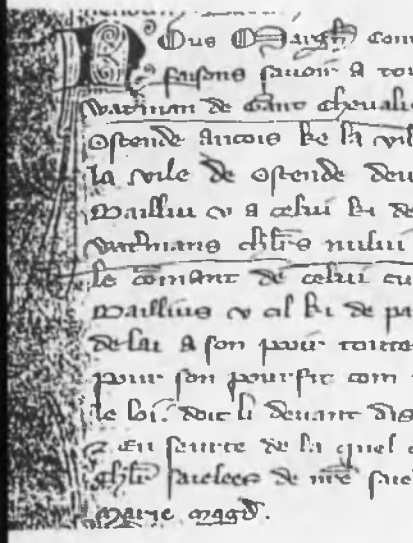

Nous Margh(erite) contesse de flandre et de Hayn(au)
faisons savoir a tous ke tele ordenance est faite entre nous
dune p(ar)t et n(ost)re chier foiable Wat(er)man de gand chevalier
dautrepart dendroit les droitures ke li devant dis ch(eva)l(ie)r
avoir a Ostende ancois ke la vile fust franchie et mise a loi ke
de chascun fourfait ki eschera en la vile de ostende devant dite
ki sera iugies y dont on fera pais devant jugem(ent) a n(ost)re
balliu y a celui ki de par nous isera s'il doit avoir douze
den(ier)s.Et si ne puet li devant die Wat(er)mans ch(eva)l(ie)r
nului pander ne aret(e)z dedens la devant dite vile de ostende.
se nest par le comant de celui cui nous y nos ballius iaurons
mise de par nous.Et li doit nos baillius y al ki de par nous i
sera desous lui faire avoir apparelhement eschievins sans delai a
son p(ou)voir toutes les fois kil Wat(er)mans ch(eva)l(ier)r y ses
hoirs les peguerra aussi bien pour son pourfit com pour le n(ot)re
Et de chascun pan sour cui on fera comandise devant le loi doit li
devant dis Wat(er)mans y ses hoirs de par lui avoir quatre
den(ier)s.En tesmoign(age) y en seurte de la quel chose nous avons
donner ces p(re)sentes lettres au devant dit Wat(er)man ch(eva)-
l(ier) saielees de n(ot)re saue ki furent donnees en lan del
incarn(ation) M CC LX SIS le iour (d)e marie magd(alene)

Bijlage 4.

Bijlage 4.

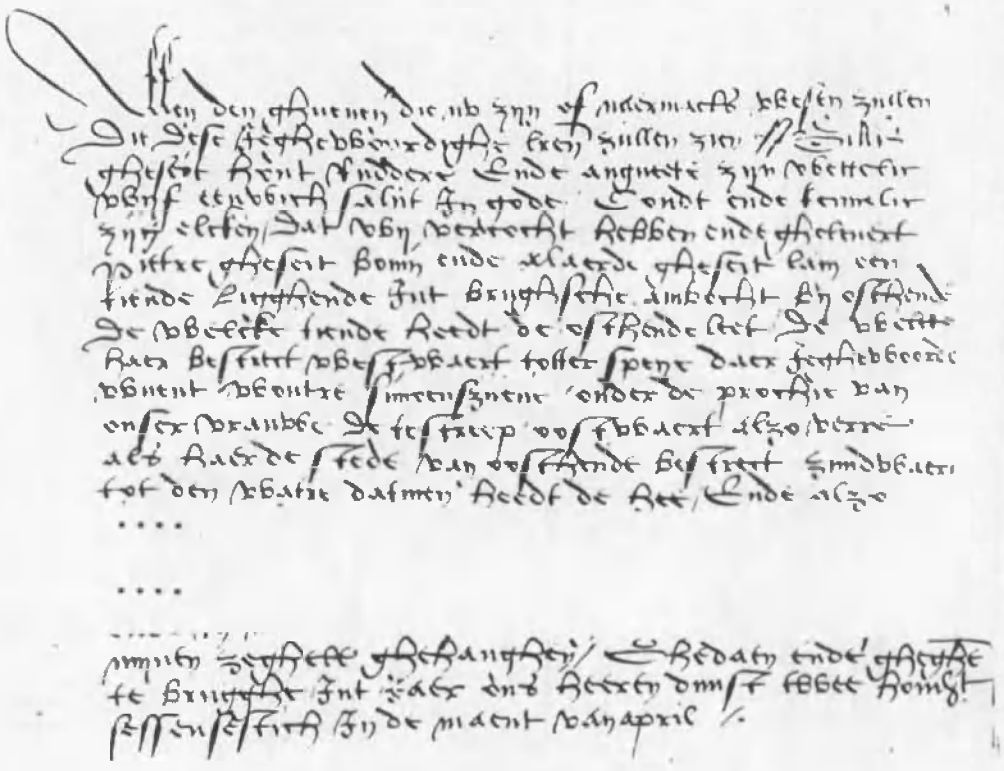

Transcriptie bij Bijlage 4.

Allen den ghuenen die nu zijn of naermaels wesen zullen
die dese thegenwoordighe l(ett)tren zullen zien.thomas
gheseit hont ruddere ende auguste zijn wettelic
wijf eeuwig salut in godt oondt ende kennelic
zijn elcken dat wij vercoocht hebben ende ghe.....
pieter gheseit bom ende alaerde gheseit lam een
tiende liggende int brughsche ambocht by osthende.
de welcke tiende heedt de osthende leet.de welcke
haer bestreckt westwaert totter speye daer teghewoordig
wuent woutre simoenszuene onder de prochie van
onser vrauwe de testerep oostwaert alzo verre
als daer de stede van oosthende bestrect zuudtwaert
tot den watre dat men heedt de hee ...
...
...hebben in dese brief mijnen zeghele ghehangen ende.....
te brugghe int jaer ons heeren duust tweehon(er)t
zessensestich in de maent april.

Hoelang voordien is zonder bewijzen moeilijk te zeggen. Voorlopig kunnen we dan misschien best aansluiten bij wat Dr. WARLOP in zijn boek over de Adel in het oude Vlaanderen zegt als hij spreekt over Woutermansambacht (13) :

"...Ook Oostende maakte oorspronkelijk deel uit van dit ambacht maar werd **omstreeks 1265 tot stad verheven door de gravin...**".

BRONNEN

1. **WARNKOENIG.** Flandrische Staats- und rechtsgeschichte. 5 delen. Bruxelles 1835.
2. **BOWENS** J. Nauwkeurige beschrijving der oude en beroemde zeestad Oostende. Brugge 1792. 1ste deel.
3. **PASQUINI J.N.** Histoire de la ville d'Ostende et du port. Bruxelles 1842.
4. **GILLIOTS-VAN SEVEREN** L. Coutume de la ville d'Ostende. (Tome IV. Coutumes des Pays et Comté de Flandre). Bruxelles 1892.
5. **VLIETINCK Edw.** Het oude Oostende en zijn driejarige belegering. Oostende 1897.
6. **PASQUINI**, blz. 46.
7. **VLIETINCK**, blz. 25.
8. **GREIMAS J.G.** Dictionnaire de l'Ancien Français. Le Moyen age. 2e édition. Larousse 1992.
9. **ARC. DEP. du NORD. LILLE.** Premier Cartulaire de Flandre. Serie B. 1561. Pièce 82 + 103.
10. **ARC. DEP. du NORD. LILLE.** pièce 82.
11. **ARC. DEP. du NORD. Lille.** pièce 103.
12. **BISCH. ARCH. BRUGGE.** Chart. Hosp. S.J. Brugge.
13. **WARLOP E.** Vlaamse Adel. Deel 1. Blz. 87.

INDEX 1992

Traditiegetrouw publiceert "De Plate" voor de geinteresseerde lezers een inhoudstafel & indices op de voorbije jaargang.

U kunt ze bestellen door 125 Fr. te storten op rekening 750-9109554-54 van "De Plate" met vermelding "Index 1992".

Index 92 verschijnt in de loop van de maand maart.

door Aimé SMISSAERT (+)

In enkele bakkerijen was er deze morgen brood te vinden. 22 bakkers waren tegen 4 ure van den namiddag bijeengeroepen op het politiecommissariaat der Wapenplaats. Slechts 10 minuten voor 6 u. werden enkele bakkers binnengelaten, en rond 6 ure mochten allen, onverrichterzake, vertrekken.

* * *

Deze morgen werd in stad eene verordening over de rantsoeneering van het brood uitgedeeld. In strijd met de erin staande bepaling werden de bureelen van aangifte van "samenstelling van gezinnen" heden niet geopend. Deze zullen slechts morgen om 8 ure (Belgische tijd) geopend worden. Het bureel van Mariakerke is afgeschaft.

De dienst in de bureelen van aangifte zal in elk bureel gedaan worden door 5 bedienden van Ijzerweg, Zeewezen, enz.

De dienst der afgeveerdigden, in de 32 bakkerijen van stad die nog open zijn, is toevertrouwd aan Staatsagenten, meest briefdragers, treinwachters enz.

Deze namiddagh dus, moesten de bureelen van aangifte open zijn - doch ge zijt er wel mede ! Kwart na 1 ure (2 1/4 ure, duitsche tijd) komt een policieagent melden aan ruim 30 familiehoofden, die aan de deur van het oud huis Elleboudt, Kerkstraat, staan te bibberen van de koude en de wakte, dat de bureelen slechts morgen t.t.z. Woensdag om 8 ure opengaan, en dat het 1e bureel gevestigd zal zijn in het oud huis Elleboudt ofwel in de Miliciezaal van het stadhuis, dat men bezig is met kuischen.

* * *

De tram van den Vuurtorenwijk loopt deze namiddag niet meer - en zal niet meer loopen, bijaldien hij morgen niet loopt.

Een honderdtal pionniers zijn aan 't werk op den Vuurtorenwijk : op het vliegplein hebben ze zeer diepe putten gegraven, er planken in gelegd en dan gedeeltelijk opgevuld. 't Zelfde werk voeren zij uit aan de kromming der Congolaan, daar waar de macadam begint. De niet tot terugaanvulling gebruikte aarde vormt hoopen van 3 tot 4 meters hoogte. In het vliegplein hebben zij gaan- en rijpaden aangelegd, in hout van 3 duim dikte.

Al het zand der duinen tusschen het fort Napoleon en het vliegplein is weggenomen, ook een gedeelte van het duin voor het fort. De schouw van het militair hospitaal is afgebroken. In de Blankenberghestraat werden de kasseien uitgebroken en naar het vliegplein overgebracht. Op de duinen staan een 4 tal kanonnen, op den groenen berg (halve maan, lunette de l'avant port) staan er 3. Thans wordt er op dien berg niet meer gewerkt.

Woensdag 16e December. -

DRIEENZESTIGSTE DAG DER BEZETTING

Zelden of nooit sedert de duitsche troepen hier binnenkwamen, was er meer over en weder geloop van troepen als deze nacht en vandaag. Den ganschen nacht was het aan Petit Paris een schier onophoudelijk voorbijtrekken van autos, karren en mannen; ook veel gekwetsten werden binnengebracht, alsook in den vroegen morgen 8 Fransche gevangenen.

Van 9 tot 11 ure kwamen verscheidene trams met gekwetsten van Middelkerke af : zij bleven staan op de A. Pieterslaan, over de St Josephskerk, om de zwaargekwetsten af te lossen en naar het lazarett (zoo heet thans ons hospitaal !) over te brengen. De andere gekwetsten worden binnen de statie gedaan en zullen, in de loop van den dag met verscheidene treinen vertrekken.

Van 8 1/2 tot rond 4 ure trekken kompanies soldaten, trams opgepropt met mariniers, kanonnen, mitraljeuzen, veldkeukens en allerhande karren Middelkerkewaarts op - terwijl rond 8 ure twee gansch verwrongen kanonnen, en rond 4 ure een 1000 tal mariniers met mitraljeuzen van daar terugkomen.

Rond 3 ure worden 164 Fransche soldaten gevankelijk te voet binnengebracht en ruim 240 per tram. Volgens eenige onder hen verklaarden waren zij bij Middelkerke gevangen genomen; het was onmogelijk meer te vernemen want de schildwachten sloegen ongenadig met de kolf van hun geweer de nieuwsgierigen, die te dicht naderden, weg.

Gansch den valavond en den avond door kwamen gekwetsten toe.

Tegen den avond staan de Sport-, Frans Musin-, Steenbakkers-, Vereeniging- en Stuiverstraten, alsmede de Nieupoortschensteenweg van aan de Metserstraat tot aan Mariakerke-baden vol met karren. In de Sportstraat stonden 6 kanonnen, die morgen vroeg naar Zeebrugge zullen gestuurd worden.

* * *

Deze morgen om 8 ure begon in 5 bureelen het afgeven der broodkaarten. Zulks geschiedde nogal tamelijk rap. De broodkaarten dragen een volgnummer, de naam van het familiehoofd, zijne woonst, het getal rantsoenen waarop hij recht heeft en vierkantjes voor iedere dag der maanden December en Januari. Een dubbel der kaart, dragende naam, woonst en getal rantsoenen van den belanghebbende blijft in het bureel. Het familiehoofd moet zijn trouwboekje of andere eenzelvigheidsstukken vertoonen en verklaren bij welken bakker hij om brood zal gaan. Eventwel de personen die brood krijgen van het Onderstandskomiteit moeten geen naam van bakker opgeven, alleen moeten zij kenbaar maken waar zij hunne broodkaarten bekomen (Volksbond, enz.) : daar zal men hen zeggen tot welken bakker zij zich te wenden hebben.

Van af kwart voor 8 ure stonden aan het bureel Militiezaal menschen te wachten, en toen om 11 ure stipt de deur werd gesloten, stonden daar nog meer dan 60 menschen te wachten. 's Namiddags, hetzelfde - kwart na 4 ure moesten andermaal een 30 tal menschen weggestuurd worden. Gezegd bureel werkte nochtans tot

kwart voor 5 ure, zooveel menschen rond 4 ure binnengelaten zijnde.

Aan de andere burelen ging de uitdeeling veel gemakkelijker. Zulks spruit hieruit voort dat vele personen niet heel juist weten in welke politiewijk zij wonen : zoo kwam het dat personen der Keizerskaai en Zuidstraat uren op uren stonden te wachten aan de Miliciezaal, om eindelijk te vernemen dat zij afhingen van de policiewijk van het Hazegras.

Het rantsoen brood is vastgesteld op 250 grammen per dag en per hoofd. Het brood moet worden afgehaald op de uren door ieder bakker gesteld.

Vandaag om 5 ure namiddag vertrok een trein met personen die onze stad moeten verlaten; de menschen zaten er op van voor den elven.

Alle paspoorten zijn afgeschaft. Om maar een voorbeeld te geven : de voerman, die de cokes aanbrengt van de Cokefabriek en zoowel de huizen gerieft, waar duitsche officieren wonen of eten, als de andere, kon Maandag geen paspoort voor twee dagen bekomen : "het was, zei men in de Kommandantur, veel te slechte tijd voor de duitschers !".

De duitschers nestelen in het huis van den advokaat DEJARDIN, Karel Janssenslaan. De duitsche vlag wappert aan den gevel.

De tram van den Vuurtorenwijk loopt heden wederom.

Wij krijgen een en ander nieuws over het hevig kanonvuur van gister.

Het hevigst vuur kwam van de vloot, bestaande uit Engelsche en Fransche oorlogschepen, 3 kruisers en 12 torpedobooten. Op zeker oogenblik gerocht een der kruisers vast op eene zandplaat, doch was nogal rap vlot.

Het is wel het Noorweegsch paviljoen van Raversyde dat Dinsdag in den laai stond - het werd door de duitschers in brand gestoken : zij hoopten er hout en stroo in en goten naphte over die vlambare stoffen.

Tusschen Mariakerke-baden en Mariakerke-dorp, langs de Raversydestraat, staan links van de straat, 2 villas, het eene toebehoorende aan M. Jozef OVERSTEYNS, het andere aan M. Frans DEGRAEVE. Die villas waren sedert lang door de duitschers ondermijnd. Rond 11 1/0 ure vielen Engelsche (of Fransche) granaten op de villas, die in de lucht vlogen : 't is de knal der ontploffingen, welke in stad zulke opschudding bracht.

* * *

De duitschers hebben heden 20 duizend sargiën en 1800 matrassen opgeeischt van de stad. Ze moeten voor 24 December geleverd zijn.
Zij hebben 100.000 flesschen wijn opgeeischt.

** DE TAEYE.E.

0019/92 TIJDSCHRIFT.De Belgische Veteraan.Augustus.1971.

0198/92 LAISSER PASSER.Op naam van Margareta POPPE van Oostende voor reis naar Engeland.11 oktober 1914.

0199/92 ONTRUIMINGSBEVEL.4 ontruimingsbevelen gedateerd 20/2/1940.Kreis-Kommandatur Brugge.a.nr 30237.op naam De Taeye.E.b.nr 23050 op naam Naert.M.c.nr 12337 op naam De Bock P.d.nr 12341 op naam De Bock.C.

0200/92 ONTVANGSTBEWIJS.2 Empfangsbescheinigung van materiaal afgehaald in het Casino van Bredene op 24/6/1944.Gemerkt a en b.

0206/92 RANTSOENERINGSKAART.2 broodzegelkaarten februari 1919.Gemerkt a+b

0207/92 SOLDIJBOEKJE van de Keizerlijke Marine op naam Thomas MOCHA.

0208/92 ONTVANSTBEWIJS op naam mvr.VAN HEECKHOUSE voor afgifte van brons en nikkel.16/7/1918.

0209/92 VERKLARING en VOLMACHT op naam DE TAEYE.E.8/11/1940.Gemerkt a+b.

0210/92 POSTKAART voor Belgische Krijgsgevangenen.3 stuks.Gemerkt a,b+c.

0212/92 FORMULIER verband houdende met de 5% Duitse(3de oorlogs)lening. met inzet op 1 april 1916.2 delen gemerkt a+b.

0276/92 FOTO.Groep vissersvrouwen.The great International Fisheries Exhibition.1883.Belgian Fisherwomen.13,5x24,5cm ingekaderd.

0277/92 FOTO.Groep van 4 mannen,waarschijnlijk familie uit de visserij. 18x22,5cm.Ingekaderd.

0278/92 FOTO met onderschrift "Laatste maal dat de bel rinkelde in de oude Stedelijke Vismijn.13x11cm.

0279/92 GELEIDEBRIEF Nr12 van de Comptoir van Oostende voor een reis met een schip naar Rouaan op 19/10/1703.18x23cm.Ingekaderd.

0280/92 CONSULAIR BEWIJS van schip,lading en bestemming met vertrek vanuit Oostende.17 november 1685.12x22cm.Ingekaderd.

** DEBROUWER.J.

0289/92 AFFICHE N/OOSTENDE.a.MAGIC CIRCUS.Krediet a/d Nijverheid.70x50cm. b.Tentoonstelling.De armopede in onze gewesten van de middeleeuwen tot nu.Rijksarchief Brugge.26/5 tot 4/9/92.45x30cm.

** DECOSTER.M.

0211/92 STATUTEN en REGLEMENT.Societe Royale des Ex-Sous-officiers de l'Armee Belge.Section d'Ostende.1911.

0213/92 PROCES-VERBAAL van vergadering Burgemeester Oostende en omliggende op 19/11/1914.Lijst met namen +2 blz tekst.

0214/92 BEZETTINGSVOORSCHRIFT.OOSTENDE 22/10/1914.Bepalingen ivm licht, wapens,fietsrijden en militaire uitrusting.

0215/92 BEZETTINGSVOORSCHRIFT.Voorschriften in het Duits ivm wapens,mil. uitrusting ,fietsen enz.22/10/1914.Kommandatur Ostende.

0216/92 BEZETTINGSVOORSCHRIFT.Voorschrift betreffende het uit het land verwijzen van Britse onderdanen.23/10/1914.

0217/92 BEZETTINGSVOORSCHRIFT.Opeising van verrekijkers.Oostende 24/10/14

0218/92 BEZETTINGSVOORSCHRIFT.Overname van Algemeen Bestuur van de Provincie Westvlaanderen door de Duitsers.Brugge.14/11/1914.

0219/92 BEZETTINGSVOORSCHRIFT.Voorschrift ivm Belgische weerplichtigen die een oproep ontvingen van het Belgisch Leger.19/11/1914.

0220/92 STEDELIJK VOORSCHRIFT.Ivm bevoorrading van brouwmateriaal in Nederland.21/11/1914.

0221/92 STEDELIJK VOORSCHRIFT.ivm bevoorrading van apothekersmateriaal in Nederland.21/11/1914.

0222/92 BEZETTINGSVOORSCHRIFT.ivm de geldigheid van opeisingsbewijzen. 23/10/1914.

0223/92 BERICHT v/d BEZETTER.Veroordeling van priester A.BEYAERT.Brugge. 13/12/1914.

0224/92 BEZETTINGSVOORSCHRIFT.ivm het aanmelden van de Burgerwacht. 22/12/1914.

‡‡ DEGRAEVE.E.

0078/92 çKLEIN DRUKWERK ivm Bal Rat Mort.a.Twee bierkaartjes.Stella Artois Bal 3/3/84.b.2 stickers Bal 2/3/1985.c.Programmabrochure.2/3/91.

0079/92 SIERTEGEL in zeefdruk.Bal Rat Mort Oostende 1896-1971.10,5x10,5cm

‡‡ DEGRAEVE.Y.Mvr.

0179/92 AFFICHE OOSTENDE.Voordracht Mariakerke en Ter Streep.Obekin. Mariakerke.31/3/1992.

‡‡ DEGRAVE.H.Mvr.

0340/92 NAAIMACHINE.Merk PFAFF a.Machine nr 923769 met b.bijhorigheden c.factuur en d.handleiding.Gekocht 5 juli 1909 bij Louis Van Mullem te Brugge.Prijs 120. fr.

‡‡ DEJONGHE.Bakkerij.

0015/92 AFFICHE OOSTENDE.Quiz.TIENE VOOR OSTENDS.Moreauxschool.Oostende. 13/12/91.42x30cm.

0081/92 AFFICHE.OOSTENDE.Toneel.HAMLET.Katharinakring.17-26/1/92.29x58cm.

0082/92 AFFICHE OOSTENDE.Kaas/wijnavond.Moreauxschool.24/1/92.30x42.2ex.

DESMET-RYS.Mvr.

0315/92 FOTO.Groepsfoto van kleuters en grotere meisjes met vlag en wapenschildjes.17,5x23,5cm.Wit Zwart.Foto Burvenich.

DHONDT.H.

0288/92 BOEK.2 boeken in verband met Antieke Vuurwapens.a.Antique guns in colours.1250-1865.ISBN 0 7137 0849 2.1977.215 blz.b.The Observers Book of Firearms.ISBN 0 7232 1571 5.1978.192 blz.

DREESEN.J.B.

0001/92 VARIADRUKWERK.Farde correspondentie DE PLATE 1990.339 nummers.

0013/92 AFFICHE OOSTENDE.Toneel.DE IDEALE COMPAGNON.De Troebadoers. Oostende.nov-dec 1991.43x30,5cm.

0014/92 AFFICHE OOSTENDE.Toneel.HELP!MIJN DOCHTER ZOEMT.Neptunus Oostende 6+7december 1991.43x32cm.

0016/92 BOEK.Maritiem Jaarboek 1971-1972.Antwerpen.

0021/92 AFFICHE OOSTENDE.Toneel.MEPHISTO.Het kind van de graaf.Oostende. 23,29+30/1191.60x40cm.

0030/92 AFFICHE N/OOSTENDE.Optreden The Blues.De Zwerver.Leffinge. 27+28/12/1991.61X43blz.

0031/92 AFFICHE OOSTENDE.Galabal Zeemacht.Cas.Kursaal Oostende.7/2/92. 42x29,5cm.3ex gemerkt a,b en c.

0033/92 DRAAGPINNEN in ijzer voor kerkhofbloemen.50cm.2stuks a en b.

0034/92 STRIJKIJZER in gietijzer.17,5x9,5cm.1950.

0035/92 HOEFIJZER in smeedijzer.16x14cm.

0036/92 BOKSBEUGEL in ijzer.Gewoon model met 4 gaten.10x6cm.

0037/92 ROMEINSE BALANS of UNSTER.Ijzer.Arm van 32 cm.

0038/92 HOUTSKOOLTANG in draadijzer met veer.43cm.

0039/92 TIJDSCHRIFT.Ostend Dover.Lente 1961.68blz.

0065/92 KRANT.Monumentenkrant september 1991.36 blz.

0066/92 FOTO.6 foto's stapeloop Zeemachtschip GODETIA.17/12/1965.Gemerkt a tem f.18,5x15cm z.w.

0067/92 FOTO.z.w.29,5x23,5cm.Commodore Lurquin.Stafchef Zeemacht.

0068/92 LIEDERBOEK.J.KLAUSING.De Zingende Plate.1977.44blz.Stencil.

0069/92 PROGRAMMABROCHURE.Florizoone familieband.Tweede Meli rendez vous. 8/5/1966.36 blz gedrukt.

0070/92 AFBEELDING.Wapenschild+naam Genk met mijnlamp.21x13,5cm.Karton.

0142/92 GORDELRIEM in leer met koperen gesp.Belgisch Leger 1920.1/110cm.

0143/92 GAMELLE in 2 delen.Belgisch Leger 1950.gemerkt a+b.

0144/92 DRINKBEKER in alluminum.Zeemacht 1950.h.9,0.10cm.

0145/92 BESTEK vork,mes en lepel.Zeemacht 1950.gemerkt in volgorde a,b,c.

0146/92 BEENKAPPEN klein model,een paar.Zeemacht 1950.h.15cm.

0147/92 SPOREN een paar.Cavalerie Belgisch Leger 1920.Gemerkt a+b.

0148/92 HOEFIJZER.Cavalerie Belgisch Leger 1920.

0149/92 DITTIEBOX zoals gebruikt bij de Royal Navy.b.23.h.21.d.19cm.

0150/92 GORDELRIEM blauw linnen m/beursje.Uitrust.matroos Royal Navy.

0151/92 KNOPGEWICHT 250 gr.C.S. 2stuks gemerkt a+b.

0152/92 ZAKLAMP met dynamo-aandrijving.Glas ontbreekt.

0153/92 FOTOTOESTEL.Box Ensign 2 1/4 B.By Houghton-Butcher.Londen.

0154/92 SPEL.Greyhound obstacle race.Fairylite indoor games.37,5x18,5cm.

0155/92 VALIES klein model.Uitrusting matroos Royal Navy.36x25,5x12,5cm.

0225/92 PLAN van de haven van Oostende.25/4/1979met aanduiding van de nijverheidsgronden,wegen en waterwegen(ingekleurd).Sch.1/10000.

0243/92 TIJDSCHRIFT.5 jaargangen WANDELAER et SUR L'EAU.a.Jaargang 1935. b.Jaargang 1936.c.Jaargang 1937.d.Jaargang 1947.e.Jaargang 1949.

0244/92 AFFICHE N/OOSTENDE.Getekende affiche.Kunst in de kijker 92.Gildhof.Eernegem.11+12/4/1992.45x79cm.

0283/92 FOTO.22 foto's van schepen en helicopters v/d RNSB e/d Zeemacht.
a.Zeemachtschip A.954.A.DE GERLACHE.z.w.op karton 16,5x23cm.
b.Zeemachtschip MSI.M 483.z.w.op karton 18,5x24cm.
c.Havensleepboot Krekel.z.w.op karton.18,5x24cm.
d.Helicopter.B4.DT.ZDK.z.w.18x24cm.
e.Hoogzeemijnenveger M903.A.F.Dufour.z.w.op vvezelplaat.24x30cm.
f.Kustmijnenveger M933.Koksyde.z.w.op karton.24x30,5cm.
g.Zeemachtschip A 961.Zinnia.z.w.op vezelplaat.23x30cm.
h.Zeemachtschip A 962.Belgica.kleur.op karton.32x41cm.
i.RNSB Korvet K 226.Godetia.z.w.31x41 cm.2 ex.gemerkt i1+i2.
j.Kusteijneveger 131.z.w.30,5x40,5cm.
k.Motor Mine Sweeper M.187. z.w.30,5x40,5 cm.
l.Motor Mine Sweeper M.187.z.w.op karton.28,5x39,5cm.
m.Zeemachtschip A 957.Kamina.z.w.op karton.30,5x40,5cm.
n.Zeemachtschip A.957.Kamina.z.w.op karton.26x40 cm.
o.Zeemachtschip Luitenat ter Zee Billiet.z.w.30,5x40,5cm.
p.Helicopter B4 DT ZKD.z.w.30x40cm.
q.Zeemachtschip Zinnia (oude).z.w.40,5x30,5cm.
r.Loodsboot 16.z.w.30,5x40,5cm.

s.Riviersnelboot ZM1.z.w.op karton.30,5x40cm.
t.Motor Mine Sweepers(4)in verband varende.z.w.op karton30,5x40
u.Zeemachtschepen in de haven Oostende.Kleur.op karton.40,5x50,5

0292/92 VLAG.Vriendenkring der Onderofficieren.Oostende.Mme Lambert PIRET Dinant.Belgische driekleur met groen gebrodeerde tweetalige tekst zijde met boord en franjes in gouddraad.115x130cm.

0293/92 KALENDER.1992 van Delhaize 125 jaar met reproducties affiches.

0294/92 CHANSONNETTE.Tekst en muziek van "Van de Nord tot aan de Midi ". Woorden Jan De Baets.Muzziek Jan Preckher.Brussel uitgever Lelong

0295/92 BROCHURE.Toeristische Brochre Oostende.

0296/92 BROCHURE.Toeristische brochure Oostende.Illustr.4-talig.

0297/92 JUBILEUMPLAKET in gips.Gouden Jubileum 50.Met een lach en een traan zijt gij door het leven gegaan.Nu siert een gouden kroon uw hemelhuisje schoon.Uitgereikt ter gelegenheid van een 50-jarig kloosterjubileum aan Anne-Marie Dreesen.

0298/92 SIERTEGEL in zeefdruk op houten plank.Whitebread Round the World Race 1981-1982.Op naam van Staf Versluys.Croky.27x17,5cm.

0299/92 AFICHETTE.Vrouwen1875-1914 prent met vrouwenfiguur en bijhorende tekst.Uitgegeven door de BBL in 1980.40x28 cm.

0306/92 AFFICHE N/OOSTENDE.a.Vlootdagen juli 1992.b.Journees de la Marine Juillet 1992.Zeebrugge.60x42 cm.c.Gondole in Belgio.juli 1992. 70x33cm.

0333/92 AFFICHES N/OOSTENDE.Vlootdagen Zeebrugge 17,18 en 19 juli 1992. 42x60cm.3 ex waarvan 2 in Nederlands en 1 in Frans.

0370/92 AFFICHE OOSTENDE.5 affiches met betrekking tot activiteiten.
a+b.De Vliegende Klepel.Eendagsreis op 4/11/92.2ex.42x30cm.
c.Westvlaamse Molendagen.9/8+13/9/92.60x40cm.
d.11de Treinweekend van Oostende.3+4/10/92.60x32 cm.
e.VVIA.Opendeurdag 27/9/92.Bezoek creoseerwerf PTT.42x30 cm.

0378/92 SCHOOLBOEK.Gewijde geschiedenis door D.Sieuw.Iseghem 1902.255 blz.

0404/92 AFFICHE.OOSTENDE.3 affiches van de Oostendse Revue 1992.HOE IS'T MEUGLIK.November 1992.65x42,5cm.Gemerkt a,b en c.

0405/92 AFFICHE N/OOSTENDE.2 affiches.a.Tentoonstelling "Tabak en EROTIEK".Wervik.4/7 tot 4/10/92.31,5 x50cm.
b.19de galafeest "Verlaten Kinderen".Brugge.24/10/92.29x57cm.

0407/92 AFFICHE N/OOSTENDE.Vlootdagen 17-18 en 19 juli 1992.Zeebrugge. 42x59,5cm.

0416/92 PROGRAMMABOEKJE.Galaconcert ter gelegenheid van Koningsdag. 18 november 1992.

0421/92 AFFICHE N/OOSTENDE.9de Int.Antiekbeurs Brugge.6/10 tot 11/11/92 60x30cm.Gemerkt a en b.

‡‡ DREESEN.M.A.Mvr.
0063/92 LIDMAATSCHAPSBOEKJE SEO op naam Dreesen.M.A.nr A10571.26/3/1973.

‡‡ DRIESSEN.A.
0064/92 DOKUMENT.Fotocopy van"Besluit waerbij het wapen der gemeente Oostende bepaeld wordt."a+b.30/11/1838.Bull.offic.2de sem.1839.

‡‡ ENTE.P.A.
0080/92 DOKUMENTEN.Fotocopy van delen JAERBOEKEN STAD BRUGGE 1765.abt Oostende en kustgemeenten.a.45blz.b.35 blz.c.95 blz.

‡‡ E.BAUWENS.
0281/92 DOKUMENT.Afrekening van wintervisserij,verkoop en betalingen,van sloep Jacobus,stierman Leonel Beens.30/11/1831 en 2/1/1832.20,5x 33,5cm.ingekaderd.

‡‡ FALISE.J.P.
0166/92 TIJDSCHRIFT.De Brabantse.Folklore en Geschiedenis.nr269/maart 91.

‡‡ FONTEYNE.D.
0361/92 MEDAILLON.Ovaal.2,8x2,6cm.VK.Bemande kampwagen met 3 paarden. AK.V SYRACUSAE DECADRACHMA.V's ante J.C.Nikkel.Vierkant gat 0,5cm ingeslagen.

0362/92 LOODZEGEL.Ø 3cm.Geschonden.VK.Ostende met rosace.AK.in cirkel Accises,het overige onleesbaar.

0363/92 SPELD.Onderdeel van een sluit-of haarspeld in koper.6,5x0,5cm met golfmotief op een zijde.

0364/92 METALEN VOORWERP.Smal geplooid stuk blik,15 cm lang,met in een punt uitlopende verbreding aan weerszijden in het midden.Oorsprong onbekend.Gevonden Fort Ste Isabella.

0365/92 KOPEREN PLAAT.Dun koperenplaat met ingeperste vrouwenfiguur omringd door allerlei versieringen.14,5x10cm.Herkomst St Isabellafort.

‡‡ GEVAERT.F.
0063/92 KAART.Fotocopie van stafkaart Oostende 12.1913.69,5x91,5cm.

0130/92 JAARBOEK.De Heraut 1991.Confrerie van't Vynckx-en 's Heerwoutermans Ambacht.Bredene.145 blz.

‡‡ GOBRECHT.H.
0316/92 PROGRAMMABROCHURE.1938.Hippodrome Wellington.Ostende.146 blz.

0317/92 PENNING.Verguld.Ø 5 cm met bol en ring.VK.Wapen Oostende +OSTENDE AK Lauwerkrans+REVUE DES SOCIETES 4 JUIN 1900.

DE HANDELSDOKKEN TE OOSTENDE GEZIEN DOOR KUNSTSCHILDER ALFONS VAN BEURDEN

Het UITVAARTKONTRAKT is de absolute ZEKERHEID dat uw begrafenis of crematie zal uitgevoerd worden volgens UW WENSEN en dat uw familie achteraf GEEN FINANCIELE beslommeringen heeft.
Vrijblijvende inlichtingen voor deze exclusieve service :

Begrafenissen & Crematies

NUYTTEN n.v.

Torhoutsestwg 88 H
Petit-Paris Oostende
Tel. 80.15.53

"Uw steun in droevige dagen"

DE PLATE v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. N 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 22
Nr. 4
MAAND april 1993

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

SECRETARIS
J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING
750-9109554-54 of
000-0788241-19

IN DIT NUMMER

blz. 103 : **E. LIETARD** : Oostendse numismatiek

blz. 106 : **A. SWYNGEDAUW** : Ostendiana.

blz. 108 : **J B. DREESEN.** Zonnewijzers in West-Vlaanderen - II. Zonnewijzers rond Oostende.

blz. 112 : **D. FARASYN** : Scheld en vloekwoorden in vroegere tijden.

blz. 113.: **K. VERWAERDE** : Jeugdsentiment.

blz. 115 : **N. HOSTYN** : Carlos Loontiens, stadsbibliothecaris, stadsarchivaris en stadsconservator tijdens het interbellum.

blz. 117 : **J. B. DREESEN** : De Lustige Zigomars.
J. P. FALISE : De uitspraak van het Oostends dialekt.

blz. 119 : **I. VAN HYFTE** : Veiligheid versus klantenbinding.

blz. 120 : **A. SMISSAERT** (+) : Oostende tijdens de Eerste Wereldoorlog (30).

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort

OPGELET

Het bezoek aan het Duinenkerkje op zaterdag 3 april begint stipt om **14 uur** i.p.v. om 14u30, zoals eerst aangekondigd.

Wij verwachten U om **13u45** voor de ingang van de kerk

De rondleiding gebeurt door E.H. DONNAY, kapelaan van de kerk.

APRIL ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot een avondvoordracht met documentatiemateriaal die doorgaat op

donderdag 29 april 1993 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 5.

Onderwerp : **DE HOLLE COMPAGNIE**
Smokkel en legale handel onder Zuidnederlandse vlag in Bengalen ca. 1720-1744

Spreker : de heer Jan **PARMENTIER**, Licenciaat Geschiedenis en zelfstandig medewerker aan het Seminarie voor Koloniale en Overzeese Geschiedenis (RUG)

De heer PARMENTIER kennen we sedert verschillende jaren als de spreker die de leden van onze Kring op een gedegen wijze inwijdt tot de Oostendse Maritieme Geschiedenis. Hij is ook de man die onze Oostendse Maritieme Geschiedenis tot ver over de grenzen uitdraagt. Getuige hiervan de vele bijdragen in het Nederlands, Engels en het Deens die in de diverse tijdschriften van hem verschenen.

In de 18e eeuw was Bengalen het voornaamste economische handelsgebied voor Europeanen in Azië. De stabiele politieke situatie tot ± 1740 droeg hier zeker toe bij. De exportprodukten waren goedkoop en gevarieerd, met als belangrijkste textiel (katoen en zijde), salpeter en rijst. Aanvankelijk werd de handel in Bengalen gedomineerd door de Noordnederlandse Verenigde Oostindische Compagnie (VOC) en de Engelse East India Company (EIC). Deze waren dan ook niet erg gelukkig met de komst van de Zuidnederlandse Compagnie van Oostende. Tussen 1727 en 1730 stelden ze alles in het werk - en met succes uiteindelijk - om de Zuidnederlandse handel te fnuiken. De Oostendse Compagnie werd opgedoekt, maar de in 1727 opgerichte factorij Banquibazar in de Gangesdelta bleef nog een kleine vijftien jaar bestaan.

Jan PARMENTIER bespreekt de tot nu toe onbekend gebleven geschiedenis van deze kleine kolonie. De rode draad in zijn betoog vormt de levensloop van de Oostendse gouverneur van Banquibazar, François de Schonamille. Samen met een aantal andere Zuidnederlanders nam hij deel in de particuliere "country"-trade of intra-Aziatische handel, opgericht door de Franse gouverneur Dupleix. Ook verzorgde hij op commissie ladingen voor Zweedse, Deense en Portugese schepen.

Vanaf 1740 floreerde de eigen handel minder goed onder andere door natuurrampen en opstanden van de Marathas. Enkele Engelse contactpersonen van De Schonamille werden door de EIC ontslagen. De inlandse overheid eiste ontruiming van Banquibazar onder het voorwendsel dat De Schonamille de Marathas steunde. Deze ging de strijd met de inlandse overheid aan, maar moest na enige maanden vluchten naar Birma. Daar sneuvelde hij korte tijd later.

Zoals U kunt zien eens te meer een onderwerp dat de moeite waard is en dat U als Oostendse geschiedenisfan niet moogt missen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet leden. Men zegge het voort.

J.B. DREESEN

OOSTENDSE NUMISMATIEK

door Edwin **LIETARD**

ÉÉN VOOR ALLEN, ALLEN VOOR ÉÉN 1908

Deze Samenwerkende Maatschappij werd gesticht te Oostende op 6 november 1892 en ging door wanbeheer (niet concurentieel genoeg met grootwarenhuizen) failliet in 1981.

Deze maatschappij was vooral gekend bij de Oostendse bevolking onder de benaming "COO" of "S.E.O. Spaarzaamheid - Economie Oostende".

Bij haar stichting nam ze de leuze "ÉÉN VOOR ALLEN, ALLEN VOOR ÉÉN" aan. Haar maatschappelijke zetel was gelegen in de Romestraat 11 te Oostende.

In de loop van haar 89 jarig bestaan gaf deze maatschappij ook jetons uit, namelijk voor de aankoop van brood, melk en bier. Zij had diverse winkels te Oostende en omstreken.

Op 27 september 1908 werd, bij een officiële ontvangst op het stadhuis, door Burgemeester Alf. PIETERS het vaandel overhandigd aan het bestuur van de S.E.O.

Deze vaandelinhuldiging ging gepaard met feestelijkheden en de uitreiking van de hieronder afgebeelde medaille, die aan alle aanwezige personaliteiten en voltallig bestuur werd geschonken.

MEDAILLE IN VERGULD BRONS ϕ 50 mm MET BOL EN RING

R. OSTENDE
Gekroond wapenschild van Oostende boven de boeg van een boot met 2 roeispanen en palmtakken.

V. 2 lauwertakken in kransvorm met middenin een tekst verdeeld over een rondschrift in 3 lijnen.
* ÉÉN VOOR ALLEN, ALLEN VOOR ÉÉn * . 1908 .
INHULDIGING/ VAN HET/ VAANDEL

STOKERSBOND ZEEWEZEN 1908

In 1896 werd te Oostende een maatschappij tot het leven geroepen die de stokers van het Zeewezen verenigde en hun rechten verdedigde;

Deze bond groepeerde de stokers van de verschillende Staatspakketboten en andere Staatsschepen die Oostende als thuishaven hadden.

Bij haar stichting nam deze Stokersbond de leuze "ONDERSTEUNT ELKANDER" aan.

Op 27 september 1908 werd er bij een officiële ontvangst op het stadhuis, door burgemeester Alf. PIETERS het vaandel overhandigd aan het bestuur van de stokersbond en dit in aanwezigheid van het Schepencollege en de personaliteiten van het Zeewezen.

Door het bestuur van het Zeewezen werd de hieronder afgebeelde medaille geslagen, die aan de vooraanstaande leden van het bestuur van de stokersbond werd geschonken.

MEDAILLE IN VERGULD BRONS ϕ 51 mm MET BOL EN RING

R. Gekroond wapenschild van België met mantel.

V. 2 lauwertakken in kransvorm met bovenaan een ster en in het midden een tekst verdeeld in een rondschrift en 6 lijnen :
* STOKERSBOND ONDERSTEUNT ELKANDER ZEEWEZEN *
OOSTENDE/ INHULDIGING/ VAN HET/ * VAANDEL */ 27 SEPT/ 1908

MACHINISTEN EN STOKERS 1909

De vereniging van de machinisten en stokers van de Maatschappij der Belgische Spoorwegen, Sectie Oostende werd in het leven geroepen in 1906

Bij haar oprichting kreeg deze maatschappij de benaming van "VEREENIGDE MACHINISTEN EN STOKERS".

Op 18 juli 1909 werden verschillende vaandels van deze vereniging ingehuldigd te Oostende.
Op het programma stond eveneens een officiële ontvangst op het stadhuis, waar burgemeester Alf. PIETERS en het Schepencollege hulde brachten aan de vereniging.

Ter dezer gelegenheid werd er door de maatschappij een medaille uitgegeven en geschonken aan de leden van de vereniging.

1900 MEDAILLE VERGULD BRONS ϕ 50 mm MET BRELOK, KROON EN RING

R. LEOPOLD II KONING DER BELGEN
Buste van de koning links gericht.

V. 2 lauwertakken in kransvorm met middenin een tekst verdeeld over 9 lijnen :
GEDENKENIS/ DER/ INHULDIGING/ DES VAANDELS DER/ VEREENIGG/ VAN MACHINN/ EN/ STOKERS 18.7.09

NEERINGDOENERSBOND - VUURTOREN 1910

Deze vereniging werd in het leven geroepen in 1905 te Oostende en kreeg bij haar stichting de benaming "NEERINGDOENDERSBOND - VUURTOREN".

Deze bond groepeerde een groot gedeelte van de neringsdoeners (winkeliers, caféuitbaters en andere zelfstandigen) van de VUURTORENWIJK te Oostende.

In 1910 werd in de schoot van deze vereniging feest gevierd ter gelegenheid van de inhuldiging van hun vaandel.

Deze inhuldiging ging gepaard met een officiële ontvangst op het stadhuis, waar het bestuur en de vooraanstaande leden van deze bond door burgemeester Alfons PIETERS werden gehuldigd.

Om deze feestelijkheden nog meer luister bij te zetten werd er door het bestuur besloten tot het slaan van een medaille die aan de aangesloten leden werd aangeboden.

MEDAILLE IN VERGULD BRONS ϕ 51 mm MET BOL EN RING

R. Een vrouw met een tak in de hand en staande op een balkon en dit boven een stad met vlaggen en vaandels.

V.2 lauwertakken in kransvorm met middenin een tekst verdeeld over 3 lijnen :
VAANDELFEEST NEERINGDOENERSBOND/ OOSTENDE - VUURTOREN/ 1910

OSTENDIANA

door **A. SWYNGEDAUW**
m.m.v. **E. SMISSAERT**

CASIER, Herveé.
De boom van stilte draagt vruchten van vrede. Gebundelde gedichten.

CATALOGUS.
15 jaar (1978-1992) nationale beeldhouwerswedstrijden, georganiseerd door "August Vermeylenfonds" Oostende.

FRANCOIS, Luc.
De vele gezichten van de niewste geschiedenis.

LAUREYS, Dirk.
Archeologische vondsten in Aartrijke.

LEGRAND, Francine-Claire.
Léon Spilliaert (1881-1946).
MC CRAE, John.
"In Flanders Fields" : het verhaal van John Mc Crae, zijn gedicht en de klaproos.

MASEREEL, Frans.
Mijn getijdenboek : 165 houtsneden van Frans Masereel.

SMISSAERT, Emiel.
Het zeewetenschappelijk onderzoek te Oostende (1843-tot op heden) een terugblik : tentoonstellingscatalogus en historiek.

VANALDERWEIRELD, Marcel.
Oostende, de memoires van een stad.

OSTENDE.
Ostende, reine des plages : portique du solarium (brochure éd. à l'occasion de l'Exposition Internationale de l'Eau tenue à Liège en juillet-août 1939).

VANNESTE, Olivier.
Rampenplannen in West-Vlaanderen : rede.

CATALOGUS.
Ensor-Margritte : 150 meesterwerken van de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België.

CATALOGUS.
James de Coninck : catalogus werk van de kunstschilder.

CATALOGUS.
Oostendse kunstenaars nu : 21 actuele beeldende kunstenaars uit Oostende : tentoonstelling te Maastricht.

CONSTANDT, Marc.
Op zoek naar "monumenten" tussen zeedijk en hinterland te Middelkerke : kerk Leffinge, Dronkenput, Spermaliehoeve, hotel "Rotonde".

CONSTANDT, Marc.
De tram te Westende : over het verleden van een populair vervoermiddel : tentoonstelling te Westende.

DURIBREUX, Gaston.
Toen keerde de wind.

LIETARD, Edwin.
Oostendse medailles in het Openbaar Onderwijs : brochure.

MATTELAER, Eugène.
Als 't Gemeen u roept, verzorg het als uw eigen : 40 jaar politieke inzet te Knokke (1946-1970) en te Knokke-Heist (1970-1991).

MESTDAGH, Hans.
Mannekensvere : dissertatie.

BALLEGEER, Johan.
Drie eeuwen Kapel van Ter-Doest : 1687-1987.

ZONNEWIJZERS IN WEST-VLAANDEREN II
ZONNEWIJZERS ROND OOSTENDE

door J.B. DREESEN

Zie ook De Plate jg. 20 nr. 3 maart 1991 blz. 101 e.v.

De belangstelling voor de zonnewijzers neemt de laatste tijd weer toe. In Duitsland, Engeland, Frankrijk, Nederland en Spanje zijn verenigingen van mensen die zich ermee bezig houden. Zo werd in Nederland in 1978 "De Zonnewijzerskring" opgericht. De vereniging telt meer dan honderd leden waaronder enkele Belgen. In de afgelopen 15 jaar (20 maart 93 vierden ze hun 15de verjaardag) schreven deze leden hun ideeen neer in 49 nummers van een eigen tijdschrift dat elkens om en bij de 50 bladzijden tekst en tekeningen bevat, goed voor ongeveer 2.500 bladzijden.

In deze "Zonnewijzerskring" is een aanzienlijke kennis vertegenwoordigd. Zowel op praktisch gebied wat betreft het maken en restaureren van zonnewijzers, als op theoretisch gebied wat betreft de historie van de zonnewijzers en de constructie van nieuwe types.

Zonnewijzerskunde (GNOMONICA) is in onze tijd wellicht niet meer zo'n nuttige wetenschap als vroeger, maar ze is even zinvol als weleer. Ze is springlevend en creatief en ze behandeld daarbij een zeer belangrijk aspect van de VOLKS- en HEEMKUNDE.

Het ligt dan ook in onze bedoeling met deze reeks een zo compleet mogelijke inventaris te maken van de nog bestaande zonnewijzers in West-Vlaanderen. In 1991 publiceerden we in ons tijdschrift een reeks van een viertal zonnewijzers die nog steeds in Oostende te zien zijn. In deze tweede bijdrage gaan we even kijken in het onmiddellijke nabuurschap van Oostende.

Eerst even een algemene inleiding, voornamelijk in verband met de gebruikte terminologie.

De eenvoudigste zonnewijzer is ongetwijfeld de schaduw van het menselijk lichaam. Hiervan geeft de oude Griekse literatuur ons een aantal voorbeelden: zo zegt onder andere ARISTOPHANES (ca. 400 jaar voor J.C.) "Kom eten wanneer uw schaduw tienmaal de lengte van uw voet bedraagt.

Het princiep bleef nog doorwegen tot in deze eeuw. Zo herinner ik me nog dat vlak voor W.O. II de koewachters en de herders in onze streken hun stok of staf in de grond staken en op basis van de schaduwlengte het benaderende uur bepaalden. Niet iedereen droeg op dat ogenblik een polshorloge.

Grieken en Romeinen bepaalden hun tijdmeting op PUNTZONNEWIJZERS. Op een halve holle bol tekenden zij een netwerk dat bestond uit de DADBOGEN van de zon en de UURLIJNEN en hingen in het middelpunt een KRAAL. De schaduw van de kraal op het netwerk gaf datum en tijd. De Romeinse keizer AUGUSTINUS ging nog een stap verder. Op het Marsveld in Rome liet hij een gigantische zonnewijzer construeren. Hij liet op het plein een netwerk tekenen en plaatse de kraal, onder vorm van een bol, op een 30 meter hoge obelisk.

Het was een openbare zonnewijzer. Een deel van dit netwerk werd in 1980 door prof. E. BUCHNER opgegraven.
De staande mens die een schaduw afwerpt, de stok van de koewachter en de obelisk van keizer AUGUSTINUS noemt men een GNOMON vandaar GNOMONICA = Zonnewijzerkunde.

Vrijwel alle zonnewijzers die in onze streken aan gebouwen, in tuinen of plantsoenen voorkomen zijn POOLSTIJLZONNEWIJZERS. Het uiterlijk van Poolstijlzonnewijzers kan sterk variëren. Van de vlakke muur- of tafelzonnewijzers (VERTICALE of HORIZONTALE ZONNEWIJZERS) tot de hoepelsferen (EQUATORIALE ZONNEWIJZERS). Het gemeenschappelijk kenmerk is dat ze allemaal een STIJL (van het latijnse STYLYS, een schaduwwerpende draad of staaf) hebben die evenwijdig loopt met de AARDAS of anders gezegd die naar de HEMELPOOL (bij benadering de POOLSTER) wijst.

Op onze kust moet de POOLSTIJL een hoek van ongeveer 51 graden met het horizontaal vlak maken en bovendien in het NOORD-ZUIDVLAK liggen. Dan is hij precies op de hemelpool gericht. Is dit niet het geval dan is hij verkeerd opgesteld en wordt de tijd niet juist aangegeven.

De poolstijlzonnewijzer is, in Europa, een betrekkelijk moderne uitvinding uit het begin van de 15de eeuw. Volgens diverse bronnen zou hij echter reeds voor 1372 in de Arabische wereld bekend zijn geweest. De eerste publicatie over poolstijlzonnewijzers is uit 1431, geschreven door Nicolaus VAN HEYBACH uit Erfurt. De verspreiding van het nieuwe instrument in Europa ging snel; rond 1475 vinden we in alle grote steden poolstijlzonnewijzers aan openbare gebouwen.

De burgers in die tijd keken niet op de zonnewijzer aan de kerkmuur om te weten hoe laat het was. Dat deed men op de torenklok. Raderuurwerken waren reeds voor 1400 algemeen verbreid en een zonnewijzer diende om de torenklok gelijk te zetten met de zon. Dat was nodig omdat die raderuurwerken onnauwkeurig liepen, maar ook omdat ze onmogelijk gelijk konden lopen met de zon. De zon loopt namelijk niet gelijkmatig langs de hemel zoals we verderop nog zullen zien.

De meeste mensen vergelijken de aflezing van een zonnewijzer met de tijd op hun polshorloge, en komen dan tot de vaststelling dat dit niet klopt. Om tot een vergelijking te komen dient men eerst en vooral rekening te houden met het feit dat de zonnewijzer de ZONNE- of WARE TIJD geeft van de meridiaan van de plaats waar hij staat. Onze uurwerken geven de MIDDELBARE TIJD van de Midden-Europese meridiaan.

Om de aanduiding van de zonnewijzer te vergelijken met die van een uurwerk zijn er drie correcties nodig.

De eerste correctie is die voor het lengteverschil tussen bv. Oostende en de meridiaan van Greenwich (ook wel de eerste meridiaan genoemd. Oostende ligt bijna 3 graden ten oosten van Greenwich. 3 graden in lengte is 12 minuten in tijd. De zon passeert dus 12 minuten vroeger door onze meridiaan dan die van Greenwich. Als onze zonnewijzer in Oostende 12 uur aanduidt is het 11u48 zonne- of ware tijd in Greenwich.
Deze correctie verandert niet en is altijd aftrekbaar.

De tweede correctie is deze voor het verschil tussen MIDDELBARE TIJD (de tijd van ons uurwerk) en de WARE TIJD (de tijd van de zonnewijzer). De snelheid van de aarde op haar ellipsvormige baan rond de zon is niet gelijkmatig. De tweede wet van KEPLER, de zogenaamde "wet der perken" zegt dat : "De voerstraal zonplaneet beschrijft in gelijke tijden gelijke oppervlakten". In praktijk wil dit zeggen dat de aarde op sommige plaatsen van de ellips vlugger is en op andere weer trager.
Om reden hiervan is men verplicht geweest voor onze uurwerken een middelbare tijd in te voeren. Het is niet doenlijk een uurwerk te maken dat in al die verschillen in snelheid voorziet.
Het verschil tussen de middelbare tijd (die van uurwerk) en de ware- of zonnetijd (die van de zonnetijd) noemen we de TIJDSVEREFFENING.
De tijdsvereffening varieert in de loop van het jaar van + 15 minuten half januari naar 0 ' half april om half mei aan - 4 ' te staan. Half juni staat hij weer aan 0 ', einde juli aan + 5 ', einde augustus weer aan 0 ', begin november aan - 16 ' en einde december weer terug 0 ', waarna de cyclus herbegint.
De + waarde is op te tellen bij de zonnetijd, een - waarde af te trekken.

De derde correctie is deze voor de tijdzone. Ondanks het feit dat we dichter bij de meridiaan van Greenwich liggen dan die van Midden-Europa gebruiken we, om redenen van praktische aard, Middel-Europese tijd (M.E.T.) die een uur verschilt met de Greenwichtijd (G.M.T.).
Vermits de Midden-Europese meridiaan ten oosten van ons ligt zal het daar later zijn dan bij ons. Het verschil tussen de twee meridianen is 15 ° of 1 uur in tijd. Er is dus een uur op te tellen bij de reeds verbeterde aflezing van de zonnewijzer.
Van maart-april tot september gebruiken we, om redenen van energiebesparing, het zg. ZOMERUUR dat twee uur verschilt met de zonnetijd. In die periode is er dus twee uren bij te tellen.

PRAKTISCH GEBEURT DE AFLEZING ALS VOLGT :

- neem de zonnetijd zoals af te lezen is op de zonnewijzer
- het lengteverschil van 12 minuten (voor Oostende en omgeving).
- plus of min de tijdsverheffing volgens de periode van het jaar.
- plus een uur (wintertijd) of twee uur (zomertijd).

Het resultaat is gelijk aan de tijd van uw uurwerk, ofte middelbare tijd, op het ogenblik van de aflezing.

Na deze inleiding gaan we over voor een een korte beschrijving van de vier zonnewijzers op de fotobladzijde.

Ons eerste exemplaar is een poolstijlzonnewijzer (verticaal type) die op de gevel prijkt van de hofstede DE ZONNEWIJZER in Snaaskerke 64, vroeger Gistelstraat 35 en nog vroeger Molenhoek. De uitbater van de hofstede is de heer Lucien VERDIEVELE. De zonnewijzer werd omstreeks 1972 door de uitbater zelf gemaakt en geplaatst, nadat hij hierover een uitzending op TV had gezien. Het was een programma van de BRT. De hoeve dateert van 1870 en dhr. VERDIEVELE kon niet zeggen of er vroeger een zonnewijzer op stond. De zonnewijzer is bij benadering ENE-WSW gericht en draagt als spreuk "Ik tel enkel heldere uren".

Het tweede exemplaar is ook een poolstijlzonnewijzer (verticaal type) die echter uitsluitend de voormiddaguren aanduidt. Hij staat

ZONNEWIJZERS IN WEST-VLAANDEREN II
In de omgeving van Oostende

Poolstijlzonnewijzer
van het verticale type
op de boerderij van die naam
te Snaaskerke

Poolstijlzonnewijzer
van het verticale type
op het hof "Ter Blauwe Sluize"
te Bredene-Zuid-Oostwijk

Poolstijlzonnewijzer
van het equatoriale type
Sluisvlietlaan 76
te Bredene

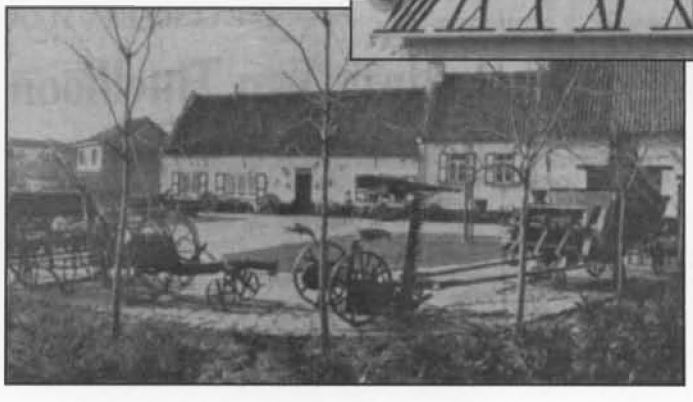

Poolstijlzonnewijzer
van het verticale type
op het Heemhuis Ter Ceure
ofte Turkeyenhof
te Bredene

Foto's
J.B. Dreesen

op het hof "Ter Blauwe Sluize" Zuid-Oostwijk 7, Bredene. Deze boerderij, eigendom van mevrouw VANDAMME, is bewoond door de heer Willy ZWAENEPOEL.
De zonnewijzer dateert waarschijnlijk van 1760. Volgens de verklaring van de vrouw des huizes waren er oorspronkelijk twee zonnewijzers : een op de huidige muur die de voormiddaguren aangaf en een op de daar tegenover liggende muur, van een in de oorlog afgebroken schuur, voor de namiddaguren. Zo werd althans in de familie verteld.

Het derde exemplaar is ook een poolstijlzonnewijzer van het hoepel sfeer type (ook wel equatoriaal genoemd). Hij staat in de voortuin van villa Meli-Rose (dhr. Jo CRICK) in de Sluisvlietlaan 76 te Bredene. Hij is waarschijnlijk nederlands van oorsprong (vergelijk met de gelijkaardige zonnewijzer besproken in de in referte aangehaalde bijdrage - Daikin en Elisabethlaan 210).

Het vierde exemplaar is ook weer een poolstijlzonnewijzer van het verticale type. Hij prijkt op de voorgevel van het Heemmuseum Turkeyenhof - ook Heem van onze broedervereniging Ter Cuere in Bredene. Ik ontwierp, realiseerde en plaatste hem in 1982 als een vriendendienst aan Ter Cuere.
Het Heemhuis Ter Cuere ofte Turkeyenhof te Bredene ligt bij benadering in positie : 51°14'5 noorderbreedte
2°57'5 oosterlengte
De gevel waarop de zonnewijzer is aangebracht heeft een afwijking van 47 graden ten opzichte van de oost-westlijn. Hij is van het verticaal-afwijkende type en voorzien van de spreuk "Zonder zon zwijg ik".

Tot daar onze tweede oogst aan zonnewijzers. Anderen zullen volgen. Moest U van een of meerdere exemplaren weten, zelfs uit het verleden, dan zou u ons genoegen doen met ze ons te melden.

Literatuur

1. Tijdschrift DE ZONNEWIJZERSKRING 1978-1993.
2. Bruno ERNST. 25 eeuwen tijdmeting. Amsterdam 1988.
3. P. TERPSTRA. Zonnewijzers. Groningen 1953.
4. C. St.J.H. DANIEL. Sundials on walls. Greenwich 1978.
5. J.A.F. de RIJK. De zon als klok. Utrecht 1983.
6. F. DEBOS de CELLES. La gnomonique pratique. Fac-simile uitgave 1978 van een werk uit 1760.
7. H. SCHUMACHER + A. PEITZ. Sonnenuhren. Munchen 1978. 2 delen.
8. Diverse tentoonstellingsgidsen, kranten en tijdschriftbijdragen.

SCHELD EN VLOEKWOORDEN IN VROEGERE TIJDEN

door Daniël FARASYN

Iedere volksgemeenschap bezit een rijke schat aan typische scheldwoorden sterk verschillend naar diverse omstandigheden. Bij sportmanifestaties zoals voetbal, kan men heden ten dage nog een vloed van soms originele scheldwoorden horen weergalmen.

Ook in vroegere eeuwen was bij onderlinge twisten het schelden niet uit de lucht, soms gepaard gaande met vloeken, verwensingen en vermaledijdingen.

In notariële en juridische akten waarin verslagen werden opgemaakt van ruzies tussen Oostendse ingezetenen komen er niet zoveel originele scheldwoorden voor. De meest gebruikelijke zijn deugniet, dief, schelm, bastaard, hoerejager, hondssot, fortekop en ook jeanfoutre en aptiaersjongh (1).

Natuurlijk waren er ook meer scabreuze scheldwoorden in omloop die in de teksten werden weggemoffeld in een zin als "met nog vele andere schandaleuze termen al te indicent omme alhier opgehaelt te worden alle het welcke niet lydelyck synde in eene gepoliceerde stadt" (2).

In een akte vond ik toch een scheldzin die het vermelden waard is, vooral door het gebruik van een bijkomend vloekwoord. Op 6 oktober 1773 schold een schoenlapper Pr. PARREYN, een zekere Johanna DE SITTERE, echtgenote van kapitein Matt. CLINCAERT, uit voor "mortdieusche duinkerksche teve" (3). De term "teve" is niet uitzonderlijk te noemen, maar "duinkerksche" wijst er op dat te Oostende de aanwezigheid van personen uit Duinkerke afkomstig niet altijd op prijs werd gesteld. De term "mortdieu" is uit N. Frankrijk afkomstig en moet in hedendaagse taal uitgedrukt als "godversche" klinken. "Mortdieusche duinkerkse teve" of "godversche duinkerkse teve" is een scheldvorm die in onze contreien nu volledig is verdwenen behalve het laatste woord dat nog altijd courant is.

De Vlamingen in N. Frankrijk gekend als "les godverdommes" hebben in vroegere eeuwen hier het vloekwoord "mortdieu" ingevoerd. Misschien kan dit, in een bedenkelijke vorm dan, als een vorm van "culturele" uitwisseling beschouwd worden.

---

(1) R.A.B. Vrije 17155, 37v-38r
R.A.B. Not. Oostende 41/67
(2) R.A.B. Vrije 17155, 16r
(3) R.A.B. Vrije 17155, 19v

JEUGDSENTIMENT

door Koen VERWAERDE

Elk van ons zal ongetwijfeld, hoe banaal het ook mag lijken, enige verbondenheid voelen met een bepaald voorwerp, een voorval en/of een lied die tijdens zijn jeugd, om welke reden wat dan ook, indruk heeft gemaakt.

Mijn jeugdsentiment, "een lied" waarvan ik onlangs (eindelijk !) de tekst kon bemachtigen.

Hoe vaak heb ik stil zitten luisteren toen mijn moeder, tijdens haar drukke bezigheden voor haar gezin (6 kinderen), toch nog de moed vond om liedjes te zingen die ze, naar alle waarschijnlijkheid, van haar moeder geleerd had.

Het is juist één van die merkwaardige liedjes die mij steeds is bijgebleven.

Naar moeders zeggen een lied uit de periode vóór de eerste wereldoorlog.

Een waar gebeurd verhaal, met enigszins naieve input, handelend over het noodlot van een lotelingsoldaat.

Vermoedelijk afkomstig van, in die tijd, rondtrekkende marktzangers, waarbij je voor een dubbeltje, op een mindere kwaliteitspapier, het lied kon kopen.

Uit de tekst blijkt duidelijk dat het hier niet om een typisch visserslied gaat of dat het zou te maken hebben met de omgeving der visserij.

Omdat ik dit oud lied wens te vrijwaren van vergetelheid en om vorsers in de socio-kulturele wetenschappen (de heemkundigen) de mogelijkheid te geven het te leren kennen en eventueel, indien geinteresseerd, te laten onderzoeken of het bijvoorbeeld geen deel zou kunnen uitmaken van één of ander liederenbundel, stel ik dit lied voor in het Oostendse dialekt, de taal waarin ik het leerde kennen.

"Trokken numbro ain"

Trokken numbro ain en kosten nie riklameiren
M'n alderliefste 'k moeten zien soldaot
m'in alderliefste ze kwam mien ambetteiren
zoender adieu ben'k ven eur gegoan
'k woaren nu mo drie moanden bie de soldoaten
Toen schreef ze een brief als dat zij een andere lief
Zij schreef een brief dat ze mien gink verloaten
Dat ze 'n andere jonkkaind aan eur harte behaagd
'Ken ik terstoend m'n wapens aan den kant gesmeten
'K gingen noar de stad woar dat m'n liefste was
In een herberge woar dat ze was gezeten
met mien klainkind en aine andere minnoare
Toen ze mien zag heeft ze de vlucht genomen
Langs een boshage dicht bie de woaterplas

'K vraisde gin zucht noch gin schromen
Keb er m'n liefste zo vraiselijk aangerand
Spraken nu ach kient en je moedertje is nu van
't leven je goa gie nu dezelfde dood ontstoan
Ze goan je loater de name nie moeten geven
Zeuntje je voader was een moordenoar
Hij heeft het kient dan zien erte doardrongen
en bracht het kient van 't leven met vele pien
Terzelfde stoend wierd hij doar vastgenomen
van twai gendarmen die naar het transport ging
Van het aine prisong noar het andere gezonden
als deserteur en dubbele moordenoar

François BOSSUET. Stadhuis te Oostende, ca. 1834 (Ieper, Museum)

CARLOS E. LOONTIENS, STADSBIBLIOTHECARIS, STADSARCHIVARIS EN STADSCONSERVATOR TIJDENS HET INTERBELLUM

door Norbert HOSTYN

Tijdens het jarenlange bestaan van ons tijdschrift werd er reeds aan een hele waaier van Oostendse personalia een artikel gewijd.

Eén van de namen die vaak terugkomt wanneer men zich ietwat met het Oostends verleden bezig houdt is die van Carlos LOONTIENS, stadsbibliothecaris, stadsarchivaris en stadsconservator tijdens het interbellum. Met deze korte bio-bibliografische nota voegen we hem toe aan de Oostendse personaliteitengalerij die we doorheen meer dan twintig "Plate"-jaargangen ontmoeten.

Carlos LOONTIENS werd op 16 september 1892 te Oostende geboren. Hij was stadsbibliothecaris en stadsarchivaris vanaf 1919 ter opvolging van Eugène EVERAERTS die na W.O. I uit zijn ambt werd ontzet : van 1924 af tevens conservator van de beide stedelijke musea : Schone Kunsten en Heemkunde. Hij nam zijn ambten waar tot september 1944.
Hij overleed te Oostende op 19 oktober 1969.

LOONTIENS' interesses gingen duidelijk sterker uit naar de literatuur, naar de volkskunde en de locale geschiedenis, dan naar de beeldende kunsten. Bij zijn titulatuur die hij opgeeft in zijn publicaties bv., vermeldt hij doorgaans niet dat hij naast bibliothecaris-archivaris ook conservator was.

Bovendien was hij, los van zijn ambten, sterk geinteresseerd in de wereld van het paranormale, de hypnose en andere aspecten uit die sfeer. Op allerlei liefdadige feestjes trad hij trouwens af en toe als hypnotiseur op.

Carlos LOONTIENS was niet alleen conservator van het Museum van Schone Kunsten, dat nog steeds volledig geïntegreerd was in de lokalen van het Stadhuis op het Wapenplein, maar ook van het Heemmuseum LIEBAERT, het op dat moment totaal verkommerde heemmuseum in het Maria-Hendrikapark.

Zijn grootste verdienste als conservator zou zijn inzet worden voor de verhuis en herinrichting van dit tijdens en na W.O. I verwaarloosde Museum naar en in het Fort Napoleon .

Dit impliceerde het uitgraven van het immense, deels onder zand bedolven gebouw, de restauratie van het fort en de nodige infrastructuurwerken.

Op Pinksterdag 1932 werd het Fort Napoleon als Museum opengesteld. Zoals blijkt uit de fotos die we van dit Museum kennen was de opstelling zeer oubollig en saai : een opeenstapeling van napoleontica, plannen, kaarten en objecten zonder die in een breed historisch verband te betrekken. Ook recente aanwinsten uit de sector "Schone Kunsten" vonden er blijkbaar onderdak.

Voor de uitbeelding van het leven van Napoleon enerzijds en taferelen over de geschiedenis van Oostende anderzijds deed LOONTIENS beroep op kunstschilder René HANSOUL (Machelen, 1910).

Hij gebruikte overduidelijk oud prentenmateriaal als inspiratiebron voor die werken.

LOONTIENS maakte in zijn dubbelambt de vernietiging mee van zowel de stadsbibliotheek en het stadsarchief, als van het museum voor Schone Kunsten, ten gevolge van oorlogsfeiten in mei 1940.

In 1945 verliet hij de stadsdienst en werd opgevolgd door Frank EDEBAU. Nadien verdween hij volledig uit de culturele "running".

LOONTIENS woonde Sint-Jorisstraat, 19 (Dekenijstraat).

<u>Voornaamste publicaties</u> :

- Guide du Touriste I. Ostende monumentale et pittoresque, Oostende , s.d.

- Le Symbolisme et les Sociétés Secrètes, 1920.

- Un labyrinthe. A la recherche d'une explication de la vie, Oostende, 1926, 1928.

- De oorsprong van de voornaamste gemeenten van de arrondissementen Oostende, Veurne en Diksmuide. Proeve van toponymie, Oostende, 1927.

- In 't oud Oostende (1769), ten tijde van notaris de Callais. Historisch-folkloristisch verhaal, 1927.

- Artikel in de kunstmonografie "Jan De Clerck", Gent, 1928.

- Dit is de waarachtige en stichtelijke historie van Tone de Stierman (toneelstuk in 3 bedrijven met proloog en naspel i.s.m. Karel JONCKHEERE; muziek van T. MOREAUX), 1928

- Een eeuw zeevisscherij te Oostende, Oostende, 1930.

- Méditations théosophiques : sommes-nous libres et responsable de nos actes ? Oostende, 1931.

- Toponymie de la ville et de l'arrondissement d'Ostende, 3 dln. s.l., s.d. (eerst in afleveringen verschenen in L'Echo d'Ostende, 1931).

- Le fort Napoléon. Son histoire, le musée, Oostende, 1933.

- Les derniers moulins à vent, Oostende, 1939.

- L'Histoire d'Ostende expliquée au Musée Communal. Catalogue illustré et annoté des oeuvres d'art et des antiquités réunies à l'hotel de ville, Oostende, s.d.

- 3 artikels in H. VANDEPUT, Ostende et le littoral belge, Brussel, s.d. : "L'histoire d'Ostende", "La folklore d'Ostende", "La musique à Ostende".

-.Duin- en strandverdediging. Van Kadzand tot Wissant. Helmbeplanting en bebossching der Duinen van de Vlaamsche kust (1940; eerst verschenen in het Visscherijblad van 1939) (met illustraties van Robert BUYS).

DE LUSTIGE ZIGOMARS

Jarenlang waren de Lustige Zigomars uit Oostende niet weg te denken uit de cavalkaden en andere optochten die met de leute en het plezier te maken hadden.

Mettertijd kwam er sleet op de organisatie, werd de groep ontbonden en maakten de laatsten van de vereniging de vlag over aan de Heemkring De Plate. waardoor ze een plaats kreeg in ons museum.

Een vraag die ons door de museumbezoekers regelmatig gesteld wordt is die naar de oorsprong van de naam ZIGOMARS.

Zigomars komt uit het Frans (had U ooit anders gedacht). Het Frans kent een ZIGUE (ook ZIG geschreven) in de betekenis van "compagnon franc et gai - een rondborstige en vrolijke gezel. Dit ZIG is eigenlijk een vervorming van het 19de eeuwse GIGUE "fille gaie, enjouée - een opgeruimd en vrolijk meisje. Daarnaast zegt men in het Frans ook nog ZIGOTO of ZIGOTEAU "Faire le Zigoto, faire le malin" - de slimme of geestige willen zijn of uithangen. Van ZIGOTO of ZIGOTEAU naar ZIGOMAR is maar een woord.

In feite is de naam LUSTIGE ZIGOMAR een woordherhaling want een zigomar is bij definitie een lustige kerel.

J.B. DREESEN

Bronnen

- Larousse Universelle. Uitgave 1923.
- J.M. Rosay. Dictionnaire étymologique marabout. 1985.
- Dauzat. Nouveau dictionnaire étymologique et historique. 1990.

* * *

DE UITSPRAAK VAN HET OOSTENDS DIALEKT

Tussen een hoop dokumenten die toevallig in mijn bezit kwamen vond ons geacht lid Dries DEGRYSE een verslag uit 1937-1938 over de "Dialectische afwijkingen en fouten in de uitspraak" dat ons uiteindelijk via dhr. Richard VERBANCK bereikte.

Dat het hier om het Oostends dialekt gaat blijkt uit het feit dat het in het verslag zat van de 2de Opvoedkundige vergadering 1937-1938 van het Schoolkanton Oostende.

Wij herinneren ons nog de heroische discussies over de schrijfwijze van het Oostends dialekt na het verschijnen van het "Oostends Woordenboek" van dhr. Roland DESNERCK. Het loont dan ook de moeite even na te gaan hoe het lerarenkorps in 1937-38 dit probleem oploste.

Van dhr. Richard VERBANCK kregen we meteen, bij het toezenden van de originele tekst van het verslag, de volgende bedenking :

> Zie dat verzoent mij weer met het Oostends dialekt. Ik vind hier mijn oude vertrouwde platte "SCH" terug ! Nu kan ik

weer SCHELLEVIS kopen in plaats van "sjhelefis", en van SCHOTSCHE SCHULLEN kan ik weer de vette vinnetjes afzuigen, in plaats van niet uit te spreken "sjhotsjhe sjhullen".

J.P. FALISE

Schoolkanton Oostende.

2de Opvoedkundige vergadering 1937-1938.

Dialectische afwijkingen en fouten in de 4. Uitspraak.

Klanken.

aa = oa : droad voor draad.
kloar " klaar.
road " raad.

ee = ei : meister " meester.
beinen " benen.
steinen " stenen.

oo = eu : zeune " zoon
veugel " vogel.
neute " noot.

ui = eu : meur " muur.
heuren " huren.
deuren " duren.

a = o : afdoen " afdoen.
afzien " afzien.
ton " dan (toen)

o = u : tunne voor ton.
nunne " non.
puppe " pop
zunne " zon

u = i : din " dun.
pit " put.
stik " stuk.
krikken " krukken.

o = oe : moend " mond
toenge " tonge
poenld " pond

Tweeklanken.

ij = ie : tied " tijd
bliede " blijde
liene " lijn
kriegen " krijgen

ui = uu : verhuren " verhuizen
kuschen " kuischen
kruisen " kruisen

eeu = eiu : sneiuw " sneeuw
meiuwe " meeuw

ei = i : zil = zeil
tring " trein
dwil " dweil

ou = oe : zoet " zout.
koed " koud.
oed " oud.

au = ow : sowse " saus.
ou = fourte " fout
blow " blauw.

Geruischen.

sch = ssch : mensschen voor mensen
bosschen " bossen
visschen " vissen

h (wordt onderdrukt) ond " hond.
oed " hoed.
eer " heer

ng = nk : rank " rang
rink " ring.
palink " paling

agels voor nagels.
egers " negers.
beuzen " bewizen.
rik " rug
mabel " mabuer
muste " muts
spugsel " speeksel
spugen " spuwen

workel voor wortel.
cing " cent.

VEILIGHEID VERSUS KLANTENBINDING

door Yvan **VANHYFTE**

Rustige woonerven, snel-flitsende pakkemannen, verkeersdrempels of andere knipperbollen ten spijt, het verkeer is moorddadig.

Amper een paar decennia na de eerste auto's vond je al snelheidsduivels die dachten op een Formule 1-circuit te rijden. Ook in Oostende waar in de zomer van 1904 te Mariakerke een kind van een schoolkolonie dodelijk werd aangereden. Genoeg voor het raadslid CHENOT om krachtig te protesteren tegen het voortdurend onbezonnen negeren van het verkeersreglement.

Vooral aan de achterzijde van het Kursaal, op de hoek Koningstraat-Van Iseghemlaan, op de Leopold I-plaats en aan Petit Paris zijn wegpiraten aan het werk wiens nummerplaat onmogelijk te noteren is... "Ik heb zelfs een auto gezien waarvan de nummerplaat afgeschermd was met stroken wit papier..."

Vooral mecaniciens die de eigenaar terugbrengen, weten niet dat tijdens de automobiel-week maximum 10 km per uur mocht gereden worden.

"...Op de hoek van de Berlijnstraat en de Van Iseghemlaan waar twee elektrische trams, een stoomtram, de omnibussen van de grote hotels en andere auto's voor drukte zorgen, reed een chauffeur 100 km per uur (cela de son propre aveu)..."

Burgemeester PIETERS vindt dan weer dat het vreemde autocliëntele niet mag gebannen worden door een strengere toepassing van het verkeersreglement. De faam van Oostende - vindt CHENOT - staat hier op het spel en streng zijn is de boodschap. De oorzaak van onveiligheid lijkt hem heel eenvoudig : de agent kan niet efficiënt optreden. Hij zou moeten een kleine vlag, een witte stok of een hoorn bij zich hebben om de bestuurder attent te waarschuwen.

Je hoeft niet volledig Brussel te volgen waar een snelheid van 5 km (lees vijf !) per uur bestaat maar extra-agenten of fietsende politie zouden gerust een extra oogje in het zeil kunnen houden op gevaarlijke plaatsen en kruispunten. CHENOT maakt zich sterk dat zelfs Monaco en de Franse badplaatsen niet terugdeinzen om ook de mondaine toeristen hard aan te pakken.

Repliek van de burgemeester hierop : hij heeft op de hoofdwegen borden laten aanbrengen die het reglement in herinnering brengen en hij onderzoekt nieuwe maatregelen.

Bron : Bulletin Communal 1904, p. 430.

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (30)

door Aimé SMISSAERT (+)

Donderdag 17e December. -

VIERENZESTIGSTE DAG DER BEZETTING

Heden begint de tiende week der bezetting.

Verscheidene vliegtuigen der bondgenoten vliegen rond 10 ure over de stad; er wordt hevig op geschoten, doch vruchteloos.

Gansch de dag door werden, bij geheele trams gelijk, gekwetsten binnengebracht. Ruim 200 kwamen te voet aan. Er zijn zoodanig veel gekwetsten dat ze tot in de gangen van het Hôtel des Thermes liggen... Ook het hospitaal is eivol, alsmede de ambulancie Stracké.

Rond 2 1/4 ure, groote opschudding onder de duitschers : de duitsche vlag wordt geheschen aan het Hôtel de la Couronne, een stuk papier wordt op een der vensters geplakt, waarop te lezen staat : "Die Russen auf ganzen front entscheiden geschlagen. In Berlin laüten sämtlich Glocken". (De Russen op gansch het front bepaald verslegen. Te Berlijn luiden al de klokken). Hetzelfde is met krijt op al de tramrijtuigen geschreven.

't Meerendeel der soldaten gelooven niets van dit nieuws; enkelen nochtans, hechten er geloof aan en ledigen menige flesch op het "bald fertig wesen der Krieg !"

Wat onze bevolking betreft, zij is door dit droevig nieuws gansch tenedergedrukt.

Rond 5 1/2 ure wordt een ander krijgsbericht uitgeplakt "Die Russen auf ganzen Front in Rückzüge. In Berlin laüten alle Glocken". (De Russen op gansch het front in terugtocht. Te Berlijn luiden al de klokken). Dit is reeds heel anders; wie weet is het geene kolosale pocherij ?

* * *

Op de markt deze morgen tamelijk veel groensel- en boterboerinnen. De prijs der groensels blijft nagenoeg dezelfde als verleden week, doch de boter is schier totaal opgekocht geworden. Die zoo gelukkig waren een stuk boter aan de boerinnen te koopen, mocht ze 3.80 tot 4 f. de kg. betalen.

Reeds drie dagen lang wordt geen concert meer gegeven.

Heden kwamen alhier, per tram, 640 zakken bloem, samen 39.680 kilos wegend, uit Sluis toe. Die bloem werd gestuurd door schepen DEVRIESE.

* * *

Heden morgen werd in de verschillende bureelen van aangifte de uitdeeling der zoogenaamde broodkaarten voortgezet. De toeloop was minder dan gister en alles doet veronderstellen dat het morgen zal gedaan zijn.

Aan de Oostendsche bakkers werd heden volgende brief gestuurd :

COMITEIT VAN ONDERSTAND
voor de Noodlijdenden.
Oostende, den 17 December 1914.

Mijnheer,

In zijne vergadering van Woensdag 16 December, heeft het Comiteit van Onderstand voor noodlijdende besloten dat de voorheen gebruikte broodkaarten niet meer geldig zijn.
Om geldig te zijn moeten de geheele broodkaarten, alsmede ook de halve broodkaarten aan de twee zijden een der volgende stempels dragen:
1° A. Camerlynck
2° Help U Zelf
3° A.B.C.
4° G. Lefèvre
5° Noordstar, Veldstraat, 31
6° Weldadigheid
7° Van Dycke

Van heden af, Vrijdag 17 December, zijn de nieuwe kaarten geldig.
Een groot brood moet 1 kg. en een klein brood 1/2 kg. wegen. Een streng toezicht zal gehouden worden.
De oude broodkaarten moeten heden namiddag of ten laatste morgen voormiddag, Vrijdag, in het politiebureel van den Heer Commissaris Dubois ingebracht worden. Na Vrijdag zullen zij niet meer voor de betaling mogen in rekening gebracht worden.
De nieuwe kaarten moeten iederen Zondag voormiddag van 11 tot 12 duitsch uur in het Atheneum ingebracht worden.
Zij moeten gescheiden in 7 soorten, overeenkomstig de 7 verschillende stempels, in pakjes van 50 gebonden en zeer nauwkeurg geteld worden.

De Secretaris
DEMAECKER

De dd. Voorzitter
A. CAMERLYNCK

Ingevolge de voorschriften van het Onderstandskomiteit worden heden in de verscheidene onderstandbureelen (Volksbond, enz.) aan de noodlijdenden broodkaarten afgeleverd. De verdeeling geschiedt als volgt :

Getal personen	Kaarten geheele	halve
1		2
2		5
3	2	3
4	5	
5	5	2
6	5	5
7	7	3
8	10	
9	10	2
10 of meer	10	5

Een geheele kaart geeft recht aan een kilogram brood, een halve kaart aan 500 grammen brood.

De ondersteunden zullen slechts Dinsdag toekomende nieuwe broodkaarten bekomen; zij kunnen echter met de heden verkregen kaarten hun rantsoen brood bekomen.

* * *

ZITTING VAN DEN GEMEENTERAAD

Deze namiddag om 3 ure, greep eene geheime zitting van onzen Gemeenteraad plaats, die ruim 2 1/2 uren duurde. Ziehier wat er door de 14 nog te Oostende gebleven raadsleden beslist werd.

Jaarwedden der Staatsagenten

Het voorschieten door de Stad, aan de Staatsagenten (bedienden en werklieden) van hunne jaarwedden en loonen, zal volgenderwijze geschieden : de Staatsagenten die meer dan 400 fr. maandwedde hebben, zullen de helft dezer wedde als voorschot ontvangen; degene die van 201 tot 400 fr. winnen zullen 2/3 bekomen; aan degene die van 101 tot 200 fr. maandgeld hebben, worden de 3/4 uitbetaald; en degene die min dan 101 fr. verdienen, krijgen hunne volledige wedde of loon.

Leening aan Breedene

Het tweede punt loopt over eene leening van 25.000 fr. in oostendsche kasbons aan de gemeente Breedene te doen - zulks aan dezelfde voorwaarden als de leening door de stad toegekend aan de gemeente Middelkerke.

Soep aan de noodlijdenden

Het voorstel in de gemeenteraadszitting van Dinsdag 8 December gedaan door M. ELLEBOUDT en strekkend tot het verleenen eener stedelijke toelage aan het Onderstandskomiteit ten einde het toe te laten soep te verschaffen aan de noodlijdenden wordt langdurig besproken. Er wordt besloten dat de stad toelagen verleenen zal aan het Onderstandskomiteit om de kosten te helpen bestrijden van het uitdeelen van soep aan de noodlijdenden in de lokalen van den "Volksbond", "Help U zelf", "Weldadigheidsbureel" en "Noordstar", op de uitdrukkelijke voorwaarde dat eenieder tot die uitdeeling zal toegelaten worden.
Het Onderstandskomiteit zal zelve de uitdeeling niet moeten doen; het zal genoegzaam zijn dat gezegd Komiteit de noodige kontrol houde.
Terloops der bespreking door dit punt aangelokt, deed M. LAMS (lib.) zijn beklag dat het maximum brooden door een huisgezin per week te bekomen, 15 brooden was. Zulks gaf aanleiding tot de volgende bespreking :
M. DE COCK - Wie zegt dat ?
M. LAMS - Hier zie ! (Hij geeft M. De Cock de omzendbrief over, door het Onderstandskomiteit naar de bakkers gestuurd).
M. DE COCK - (ziet nauwkeurig bedoelde omzendbrief na, steekt hem in zijn zak...en) - Wij kennen dat niet. Het is geteekend M. CAMERLYNCK. Dat is de heer Deken.

M. VERDEYEN, dd. schepen - Die brief moest onderteekend worden door den heer schepen VERHAEGHE, voorzitter van het Onderstandskomiteit.
M. ELLEBOUDT - Ik zal de punten op de i's zetten. Het moet gezegd worden dat de Z.E.H. Deken met geene eeretitels gediend is. Schepen DEVRIESE, voorzitter van het Onderstandskomiteit de stad sedert weken verlaten hebbende, kwam Z.E.H. CAMERLYNCK ten stadhuize vragen wat er moest gedaan worden : de Kommandantur kende de namen der leden deelmakende van het Onderstandskomiteit. Moest men, zoo zei hij, de duitschers thans nieuwe namen opgeven, verwikkelingen zouden kunnen ontstaan en de Kommandantur zou ons inlichtingen kunnen vragen.
M. LIEBAERT, burg. - Ziedaar de volle waarheid.
M. VERDEYEN - Het is het oogenblik niet de grond der bekommernissen van M. CARMERLYNCK te doordringen (1).
Dit punt kan later besproken worden. Intusschen moeten wij hulde brengen aan den iever en de zelfopoffering van M. CAMERLYNCK.
M. VERHAEGHE, schepen - Ik zetel in het Onderstandskomiteit seder het vertrek van schepen DEVRIESE. De verschillige politieke partijen zijn in dit Komiteit vertegenwoordigd, en de verschillige leden kunnen malkaar genoeg bewaken opdat er geene politiek zou gemaakt worden. Dit Komiteit vergadert soms 3 maal per week en ik moet vlakaf bekennen dat tot hiertoe geen woord politiek geuit werd. Alleenlijk wordt er gewerkt tot hulp van den evenmensch. Ik moet terloops hulde brengen aan de zelfopoffering van M. CAMERLYNCK.
M. LIEBAERT - Inderdaad, 't is hij die alles opgezocht heeft op den buiten en gezorgd heeft voor de bevoorrading der stad. Ik breng eene openbare hulde aan zulke medewerking - en dit is mijne politiek.

Goedkoope Restaurant

De Vereeniging der Hoteliers, vertegenwoordigd door MM. GILLISSEN, DECLERCK enz is zinnens in den Helder, Van Iseghemlaan een soort van Goedkoopen Restaurant in te richten, waar eenieder mits den prijs van 35 centiemen per hoofd, van 12 tot 2 ure (d.t.) een noenmaal bestaande uit soep, vleesch, aardappelen en groenten, zal kunnen bekomen.
De stad zal kosteloos de noodige kolen en elektriciteit leveren.

Duitsche rekwisities

De duitschers eischen tegen 24 December 200.000 sargiën, 1.800 matrassen en 100 duizend flesschen wijn op.
Het Schepencollege zal protesteeren tegen die overdreven eischen, bijzonderlijk voor wat aangaat de te leveren sargiën en matrassen.

---

(1) M. VERDEYEN vindt graten in hetgene de Z.E.H. Deken doet, misschien wel politieke graten. Simpele duif ! Aannemende dat iemand, in de huidige omstandigheden met liefdadigheid te doen, politieker wijze gesproken, zijne partij nut zou aanbrengen waarom deden onze regeerders, Burgemeester en Schepenen, zij die betaald worden, niet wat de Z.E.H. Deken kosteloos deed., n.l. te voet, gelijk verleden Zondag de buitendorpen afloopen om graan te kopen. Wist M. VERDEYEN dan niet dat op de 250 tot 275.000 fr., samengegaard door het Onderstandskomiteit, de Z.E.H. Deken, uit eigen initiatief en dank zij zijne persoonlijke tusschenkomst en invloed meer dan 140.000 fr samenbracht.

Immers, bij duizende matrassen en sargiën werden reeds uit de hotels gehaald, en er dient aangemerkt te worden dat, daar al de hotels maar gedurende de zomermaanden open zijn, er slechts eene sargie per bed te vinden is. In alle geval, de stad zal 24 Staatsagenten aanstellen om in de door hunne inwoners verlaten huizen onderzoek te doen. Zoodoende zal men een zeker getal sargiën kunnen samenbrengen, en zal de Kommandantur misschien tevreden zijn.

De duitsche tijd

De Kommandantur heeft vernomen dat niettegenstaande herhaalde waarschuwingen vele personen nog het Belgisch uur bezigen. De duitschers zullen daarover een onderzoek instellen en degene die nog het Belgische uur bezigen, zullen streng gestraft worden.

Het bombardement der stad

De Kommandantur heeft het Gemeentebestuur verwittigd dat, in geval van bombardeering der stad, de heeren Burgemeester, Schepenen en Raadsleden zich seffens naar het stadhuis moeten begeven en in de Raadszaal vergaderen. De policieagenten moeten hunne verschillige bureelen vervoegen en de vrederechter moet zetelen in het Vredegerecht.

De zitting van den Gemeenteraad wordt om 5 1/2 ure geheven.

Terwijl onze honorabelen vergaderden, donderde het kanon in de verte, in de richting van Middelkerke.

In het hospitaal werden zooveel gekwetsten binnengebracht dat men ze in de gangen, en zelfs in de kapel, moest neerleggen. In het Burgerlijk Hospitaal is er plaats voor 190 zieken; heden namiddag lagen er 90 zieke burgers en 175 gekwetste duitschers ! Waar moet zulks naar toe ,

De duitsche overheid dacht een oogenblik het O.L.V. College te doen ontruimen : daar huizen, immers, de kinderen van het Sanatorium van Dr. DELCROIX. Dank aan de tusschenkomst van zekere personen, werd zulks verhinderd. De "sauerkrautfresser" sloegen dan de oogen op het gesticht van de Zusterkens der Armen, in de Christinestraat. Het gerucht liep reeds dat de meer dan 250 ouderlingen, daar geherbergd, het gesticht moesten verlaten. Gelukkig werd ook die maatregel ingetrokken.

Vandaag, geen concert.

* * *

Het Onderstandskomiteit voor noodlijdenden stuurde aan de bakkers en aan de verschillige bureelen, die zich gelasten met het verstrekken van hulp, een omzendbrief de verdeeling der broodkaarten aan de noodlijdenden regelend.

(wordt vervolgd)

1602.
Sturmb
auff
stinde.

Bij afwerking van uw kleurenfoto's
of GRATIS FILM
of GRATIS DUBBEL
of GRATIS CD
COMPACT disc DIGITAL AUDIO
COCK CAMERA SERVICE
Hoek Jozef II straat en Christinastraat - OOSTENDE
Tot einde voorraad ! Bij afwerking nieuwe film min. 20 afgewerkte foto's

Het UITVAARTKONTRAKT is de absolute ZEKERHEID dat uw begrafenis of crematie zal uitgevoerd worden volgens UW WENSEN en dat uw familie achteraf GEEN FINANCIELE beslommeringen heeft.
Vrijblijvende inlichtingen voor deze exclusieve service :

Begrafenissen & Crematies

NUYTTEN n.v.

Torhoutsestwg 88 H
Petit-Paris Oostende
Tel. 80.15.53

"Uw steun in droevige dagen"

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permante Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekstst overname steeds toegelaten.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELLIJKE UITGEVER
A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

SECRETARIS
J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING
750-9109554-54
000-0788241-19

JAARGANG 22
Nr 5
MAAND mei 1993

IN DIT NUMMER

blz. 131 : G. **VANDAMME** : De historische polders van Oostende 1584-1810.

blz. 140 : **N. HOSTYN** : Hedendaagse beeldende kunstenaars in Oostende (3).

blz. 142 : **J.B DREESEN** : De afbraak van het Kursaal tijdens Wereldoorlog II.

blz. 143 : D. **FARASYN** : Is de kursaalconventie van 1873 verjaard ?

blz. 144 : **A. SMISSAERT** (+) : Oostende tijdens de Eerste Wereldoorlog (31).

blz. 148 : **J.B. DREESEN** : Toponymie van 's Heerwoutermansambacht (VII) - 34ste Begin.

blz. 152 : **A. SWYNGEDAUW** : Ostendiana.

blz. 153 : Schenkingen 1992 - 3e deel.

MEI- EN JUNI - ACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten in de loop van de maanden mei en juni.

MEI I - ACTIVITEIT. Krekenwandeling

Deze krekenwandeling gaat door op

zaterdag 15 mei 1993

De plaats van bijeenkomst :

Kerkplein Sint Annakerk Stene-Dorp om 14u30

Onder leiding van ons geacht lid en Stedelijke gids

de heer Marcel **BRAET**
secretaris van de Gidsenkring Lange Nelle

Aansluitende op de voordracht van dhr. G. VANDAMME, in november ll., over de Historische Polders van Oostende, krijgen we vandaag de gelegenheid het allemaal aan de praktijk te toetsen in het unieke natuurgebied dat ons in Oostende nog rest.

Ons geacht lid, dhr. Marcel BRAET, woont sedert 1970 te Zandvoorde aan de Keignaert. Aan zijn gidsenervaring (stadsgids van de eerste lichting) en zijn ervaring als wandelsporter (hij is medestichter van de Keignaerttrippers) koppelt hij een grondige kennis aan het Krekengebied van Oostende.

Hij leidt ons vandaag rond in het gebied waar de ingrepen van de inundatie van 1584 natuurlijke resten hebben nagelaten en dat nu het beschermd krekengebied is geworden.

De diverse historische gebeurtenissen die er plaats vonden zullen op de plaats van het gebeuren uitgelegd worden. Tevens kunnen we genieten van een uniek en rustig landschap en dit op een paar kilometers van de stadsdrukte.

De deelname is gratis, ook voor niet-leden. Zorg voor gemakkelijke schoenen, wij zorgen voor goed weer en dhr. BRAET voor de deskundige uitleg. Men zegge het voort.

MEI II - ACTIVITEIT. Avondvoordracht

In tegenstelling met wat in het Jaarprogramma werd aangekondigd verschuift, door omstandigheden, de voordracht over het Oostends Protestantisme tussen 1572 en 1604 naar december 1993.

Op

donderdag 27 mei 1993 om 20u30

krijgt U in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6

met als spreker J.B. **DREESEN**, Secretaris van de Kring

het onderwerp : OOSTENDE EN OMGEVING OP 16de EN 17de EEUWSE KAARTEN

Voor de onderzoeker die belang stelt in de Oostendse geschiedenis uit de hierboven aangehaalde periode, zijn naast de geschreven archiefstukken, de kaarten en plannen van uitzonderlijk belang. Ze verduidelijken niet alleen het geschrevene maar geven het onmisbaar beeld van hoe men zich het geschrevene moet voorstellen.

Zeer belangrijk is dan ook dat de onderzoeker een beeld heeft van wat er op dat gebied op de markt is en waar het te vinden is. Tussen alle koren zit er echter kaf. Zo is het ook met kaarten en plannen. Vroeger werd er, net als nu nog, veel gecopieerd en gecompileerd, met al de fouten vandien.

De voordracht van vanavond geeft een overzicht van de interessante en minder interessante kaarten uit deze periode. Op basis van een geprojecteerde kopie worden de belangrijke punten ervan aangehaald. Hierbij wordt een overzicht gegeven waar de copies berusten.

Voor al diegenen die geinteresseerd zijn in de Oostendse geschiedenis is dit een avond die U niet moogt missen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Men zegge het voort en zorg dat je erbij bent.

JUNI - ACTIVITEIT. Studiereis naar Peronne (Frankrijk)

Dit jaar trekken we eens te meer westwaarts naar Frans-Vlaanderen. Maar de reis gaat naar Peronne aan de "Zomme" (de Somme), de uiterste grens die Vlaanderen ooit bereikte.

De reden ligt bij het feit dat in deze stad verleden jaar een indrukwekkend "Historial de la Grande Guerre" geopend werd. En vermits dat we graag weten wat er in onze contreyen gebeurt kunnen we een bezoek niet langer uitstellen.

Het "Historial" is geen gewoon museum ter verheerlijking van de oorlog. Neen, het vertelt ons vanuit een Frans, Brits en Duits standpunt, hoe gewone mensen deze wereldoorlog beleefden.

Een van de beste Franse architecten tekende een parel van een museum, gebouwd in witte beton en kunstig verwerkt in een middeleeuws kasteel dat het centrum van Peronne domineert. De opzet van het museum werd uitgedokterd door de beste historici ter zake. De tentoonstelling is eenvoudig en chronologisch geordend, waarbij op een konsekwente wijze in drie lagen, Duitsland (boven), Frankrijk (midden) en Groot Brittanië (onder) de facetten van het dagelijks leven getoond worden. De "oorlog van de soldaten" neemt de middenruimte in van de grote zaal. In het parket zijn grote maar ondiepe "kuilen" uitgespaard. Daarin liggen de uniformen van de soldaten van de verschillende legers, omringd door hun wapens, andere uitrustingsstukken en hun schamele persoonlijke bezittingen.

De wanden van de tentoonstellingszalen worden in beslag genomen door kasten die de oorlog op het thuisfront uitbeelden in elk van de drie vermelde landen. Het geheel wordt toegelicht met drietalige Frans-Duits-Engelse onderschriften.

Het gevaar dat het museum te symbolistisch zou zijn wordt bijzonder goed opgevangen door de tientallen videoschermtjes die langs het hele parkoer zijn opgesteld. Hier worden de voorwerpen levend.

Een indrukwekkend museum, gerealiseerd met de modernste technieken en samengesteld door vakbekwame historici uit drie landen.

Een must voor al diegenen die belanstelling hebben voor de eerste wereldoorlog, maar ook voor diegenen die een modern uitgebouwd museum willen zien.

Deze reis gaat door op

zondag 6 juni 1993

onder leiding van dhr. Jan B. **DREESEN**.

We starten op 08u30 stipt (er is flink wat baan af te leggen) vanop het Canadaplein, vlak voor het Gerechshof.

Om geen tijd te verliezen nemen we de autostrade over Brugge, Kortrijk en Lille. Langs de baan op de "Aire de Phalempin" stoppen we even om de benen te strekken en voor een glasje en een plasje. Omstreeks 12u30 worden we verwacht in het Hotel Restaurant SAINT CLAUDE waar ons het middagmaal wordt geserveerd. We schuiven de voeten onder tafel voor :

Kir Cassis

Terrine de campagne du Chef

Longe de porc roti
Jardinière de légumes

Café

Une bouteille de Bordeaux pour 3

Omstreeks 14u30 begint ons bezoek aan het "Historial" dat op 100 meter van het restaurant ligt.

Omstreeks 16u30 verpozen we even op het terras van het "Historial" en genieten er van het mooie groen en het prachtig waterplan van de oude vestingen. Hier kan iedereen terecht voor een glasje en een plasje.

Een half uur later schepen we terug in a/b van onze car, om onder leiding van een gids een kort bezoek te brengen aan Peronne en omgeving.

Omstreeks 18u gaan we de baan op richting België. In Lille nemen we de autostrade richting Duinkerke, slaan in Steenvoorde af en stoppen aan het "Hommelhof" te Watou. We nemen even de tijd voor een consumptie of om de benen te strekken en kennis te maken met dit typisch grensdorp. Hierna trekken we vlot Oostendewaarts.

Inschrijven voor deze reis kan door 1.325 Fr. (dertienhonderd vijfentwintig francs) per persoon te storten op postrekening

000-0507753-55
Jan Dreesen
Rode Kruisstraat 4 - 8400 Oostende

met vermelding "De Plate-reis 6 juni 93 met x personen". In deze prijs zijn begrepen, de autocar, de aperitief en het middagmaal, de toegang tot het "Historial" en de gids.

De inschrijvingen moeten binnen zijn voor maandag 24 mei 1993. Er zijn maximum 54 plaatsen. Wie eerst komt, eerst maalt. Dus zorg dat je erbij bent. Wij hopen op tijd een reisbrochure klaar te hebben die een aangename herinnering zal zijn aan deze uitstap.

J.B. DREESEN

DE HISTORISCHE POLDERS VAN OOSTENDE 1584-1810

G. VANDAMME

Chronologisch Overzicht van de overstromingsfazen, indijkingswerken en allerhande haven-, kanaal- en sluiswerken

---

Als gevolg op mijn voordracht "De Historische Polders van Oostende 1584 - 1803", gegeven op 26 november 1992, werd mij gevraagd een chronologische samenvatting hiervan te geven, alsmede een aangepaste versie van de 8 schetsen - in 1851 gepubliceerd door Alph. BELPAIRE en die niet altijd nauwkeurig blijken - op punt te zetten. Na wat schrap-, teken- en plakwerk meen ik aan deze vraag zo goed mogelijk te hebben voldaan.
De oorspronkelijke 8 schetsen (zie bijlage 1) heb ik uitgewerkt tot 12 nieuwe (zie bijlagen 2, 3 en 4). Ter verduidelijking heb ik er ook een vergrote tekening bijgevoegd waarop de jaartallen van de dijkbouw, enz... vermeld worden (zie bijlage (5).

*
* *

1584 : De Oostendse geuzen slechten de duinen ten oosten van de stad. De zee krijgt toegang tot het Oostendse hinterland, waardoor de aanvallen van de Spaanse troepen bemoeilijkt worden.

1601 : De dijk aan de westkant van de stad wordt eveneens doorgestoken, waardoor het overstroomde gebied nog wordt vergroot. Practisch gans het 's Heer Woutermansambacht komt tweemaal daags onder water te staan.

1601-1604 : Beleg van Oostende.
Na het beleg wordt alleen nog de nieuw ontstane havengeul gebruikt. Het gebied van het ondergelopen achterland wordt aangewend als spoelkom, om de haven op diepte te houden.

1606-1608 : De Steense dijk en de Zijdelinge worden verhoogd en hersteld. Ze beperken de overstroming aan de west- en oostkant. In 't zuiden wordt deze begrensd door de Ieperleet.

1610 : Bouw van een dijk rond het overstromingsgebied, oost van de geul (Lisjemorre).

1612 : Indijking van de Grote polder van Bredene.
Aanleg van een handelskom met rechtstreekse toegang naar de havengeul, ten zuidoosten van de stad.

1618 : Kanalisatie van de Ieperleet tussen Brugge en Plassendale.
Bouwen van een zeesluis te Plassendale. Slopen van de daar bestaande overdracht.

1622-1623 : Voltooiïng van de vaargeul vanaf Plassendale naar de Oostendse havengeul.

1625 : De wateringen van 's Heer Woutermansambacht, Camerlincks- en Vyncks bekomen het octrooi om alle schorren ten zuiden en ten oosten van de Gouwelozekreek in te dijken.

1626 : Bouwen van de Leegaardsdijk. Het hiervóór genoemd gebied wordt hierdoor watervrij.
Alleen de Ste Catharinaschorre, de schorre van Lisjemorre en het schorregebied van de Bredense kreek, ten noorden van het kanaal Plassendale-Oostende blijven nog onder water.
De Noordede wordt vanaf haar oorsprong bij Klemskerke, westwaarts verbonden - via de nieuwgeboude "Blauwe sluis", - met de Bredense kreek, en levert aldus bijkomend spoelwater voor de havengeul.

1627 : Wegens de verzanding van de havengeul wordt de Leegaardsdijk doorgestoken. Het drooggelegde gebied wordt terug aan de overstroming prijsgegeven om over meer spoelwater te kunnen beschikken.

1631 mei : De Leegaardsdijk mag hersteld worden. De bedijkte polders, alsook de aanpalende wateringen moeten echter o.m. bijdragen tot de bouw van de twee havenhoofden van Oostende.

1634 : De Potteriepolder en de Saspolder, ten noorden van het kanaal Plassendale-Oostende, worden ingedijkt.

1638-1641 : De Ieperleet tussen Plassendale en Nieuwpoort wordt gekanaliseerd. Rechttrekking ten noorden van Oudenburg.

1662 : Inundatie van de "Zwanenhoek" na het bouwen van een nieuwe dijk (Zandvoorde dijk) om de toenemende verzanding van de haven tegen te gaan.

1663 : Wegens het geringe resultaat van de inundatie van de Zwanenhoek, beveelt de landvoogd de CARAÇENA nog meer gronden op Zandvoorde onder water te zetten.

1664 : - Voltooiing van een nieuwe dijk tussen de dijk van de Zwanenhoek en de noorddijk van het kanaal Plassendale-Nieuwpoort.
- Inundatie van de (nieuwe) Zandvoordepolder.
- Hergraving en verbreding van het kanaal Plassendale-Oostende.
- Drooglegging van het "Goevereurspoldertje" ter gelegenheid van de bouw van het fort St Philippe.

1669-1676 : Bouwen van een nieuwe zeesluis te Slijkens en slopen van de zeesluis te Plassendale wegens verval en ongeschiktheid.

1671-1674 : Bouwen van nieuwe uitwateringssluis op de monding van de Noordede en drooglegging van de Vrije Polder van Bredene.

1698 : Wegens de te sterke stroming in de havengeul, die de haveninstallaties en de stadsomwallingen beschadigt, besluit men de westelijke Zandvoordsepolder terug droog te leggen.

1700 : De "nieuwe Zandvoordepolder" wordt drooggelegd na het terug dichten van de in 1664 doorgestoken dijk.

1720 : Bouwen van een ringdijk (= Schorredijk) voor de aanleg van een nieuw spoelbekken (Snaaskerkepolder) in het Camerlincksambacht, ten westen van de Steense dijk, dit om de opnieuw optredende verzanding tegen te gaan.

1722 : - Inundatie van de Snaaskerkepolder via het "Nieuw Gedelf" vanaf de Gouwelozekreek, en doorsteking van de Steense dijk.
- Stichting van de "Oostendse Compagnie".

1724-1727 : Verdiepingswerken aan het kanaal Brugge-Oostende, om de toegang tot de Brugse haven, voor grote zeeschepen mogelijk te maken.

1743 : Graven van een verbindingskanaal (Legillonkanaal) tussen het kanaal Brugge-Oostende en de Gouwelozekreek, in het vooruitzicht van dringende herstellingswerken aan de sluis te Slijkens, welke hiervoor zal moeten afgedamd worden.

1744-1745 : De Ste Catharinapolder wordt drooggelegd na het bouwen van een dijk langs de west- en noordkant van de Gouwelozekreek en de bouw van een zeesluis in de Ste Catharinakreek.
Alleen de Zwanenhoek, Lisjemorre en de Snaaskerkeschorre blijven nog onder water. Deze toestand zal ongewijzigd blijven tot na 1803.

1750 : Oprichting van de "Compagnie der zaagmolens". Tussen 1750 en 1752 worden 17 molens gebouwd waarvan 13 langs het Legillonkanaal en 4 langs het kanaal Brugge-Oostende.

1752 : 13 augustus. Instorting van het sas te Slijkens. De afdamming ervan is noodzakelijk om overstromingen tot tegen Brugge te voorkomen.

1754-1758 : Bouwen van het nieuwe sas van Slijkens ± 300 m. stroomop van het vernielde sas.
Graven van de "Coupure" rond het sas in aanbouw (1756).
Verdieping en normalisatie van het kanaal Brugge-Oostende.

1774-1776 : Graven van het eerste handelsdok in de bedding van de Ste Catharinakreek te Oostende.

1784 : Voltooiïng van nog twee bijkomende dokken.

1803 : Napoleon beveelt de overstromingen rond de stad te laten stopzetten en geeft de toelating om alle nog overstroomde schorren droog te leggen, met uitzondering van een klein gedeelte van de Gouwelozekreek, waarin de aanleg van een spuikom gepland wordt.

1810 : De nieuwe spuikom wordt ingebruik genomen. Dit betekent het definitief einde van de lange periode, tijdens dewelke de overstroomde polders voor de natuurlijke schuring van de haven zorgden.

BIBLIOGRAFIE

- A. BELPAIRE Notice sur l'histoire hydrographique du port d'Ostende.
- J. BOWENS. Nauwkeurige beschrijving..... Oostende 1792.
- D. FARASYN. Bijdrage in Atlas de Belgique "Côte, dunes et polders".
- F. GEVAERT. Historisch-geografische schets van de vaart. Ter Cuere, Jaarboek 1983.

DE INDEX 1992 IS VERSCHENEN

Te verkrijgen
aan de balie van het Heemmuseum

of door storting
op rekening 750-9109554-54
De Plate
Serruyslaan 78
Oostende

met vermelding "index 1992"

Prijs : 125 Fr.

BIJLAGE 1

1608 à 1612

1626 à 1662

1662 à 1664

1664 à 1700

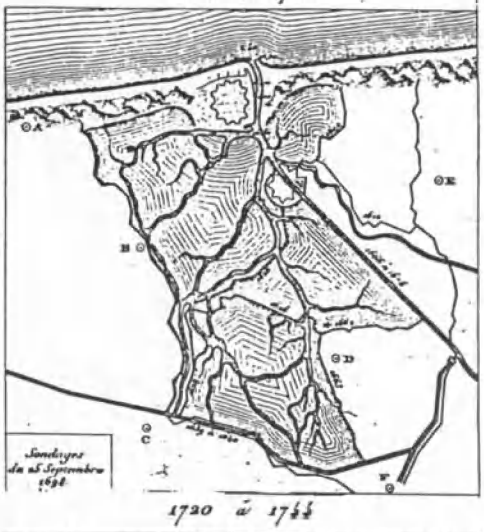

1700 à 1720

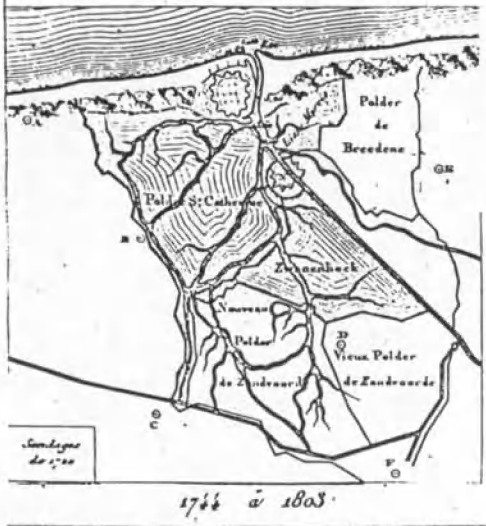

1720 à 1744

1744 à 1808

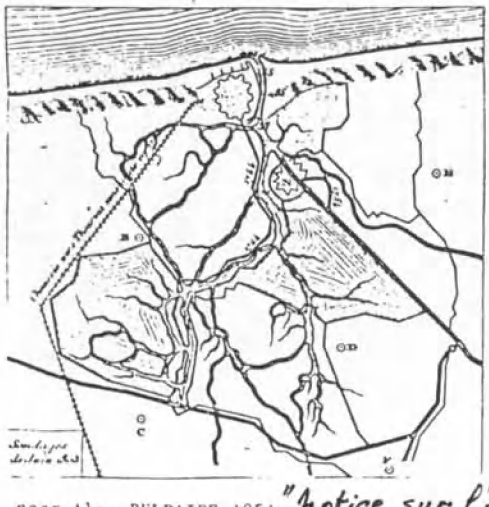

1840

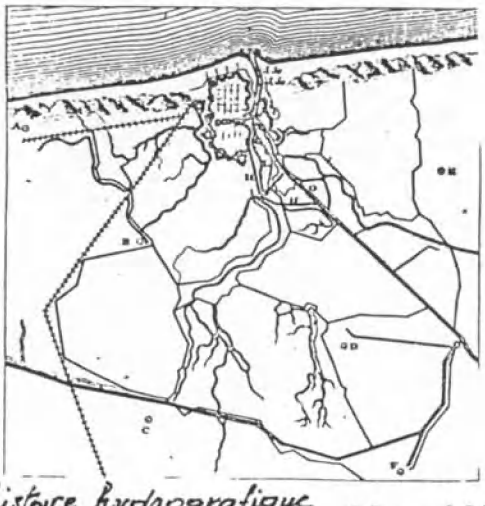

naar Alp. BELPAIRE 1851 - "Notice sur l'histoire hydrografique du Port d'Ostende"

≈ 1584 - 1610

1610 - 1612

1612 - 1626

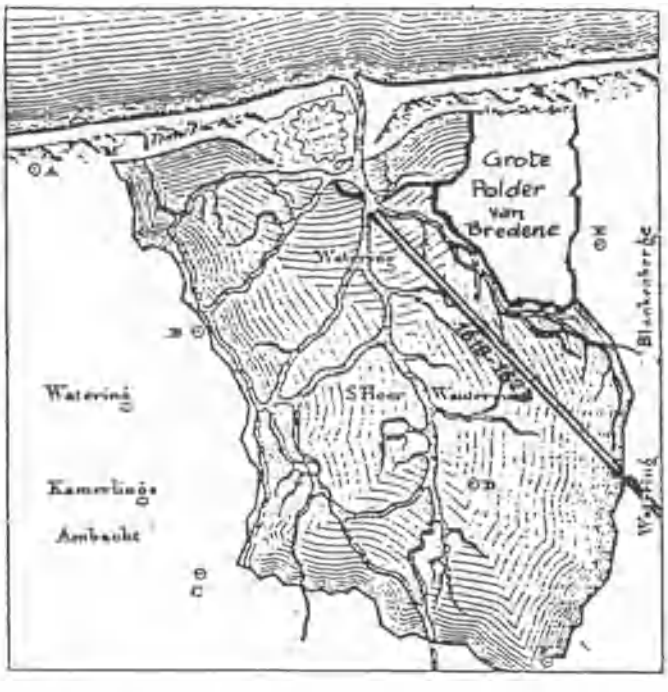

1626 - 1634

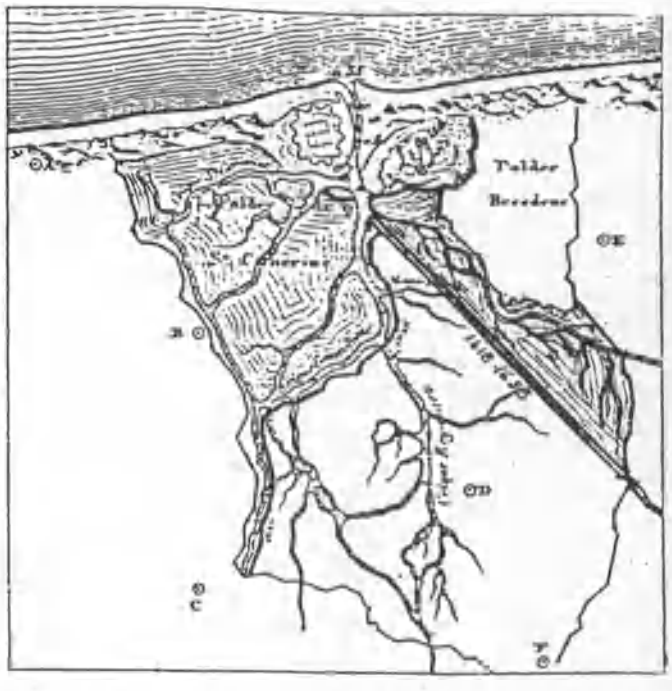

1634 - 1662

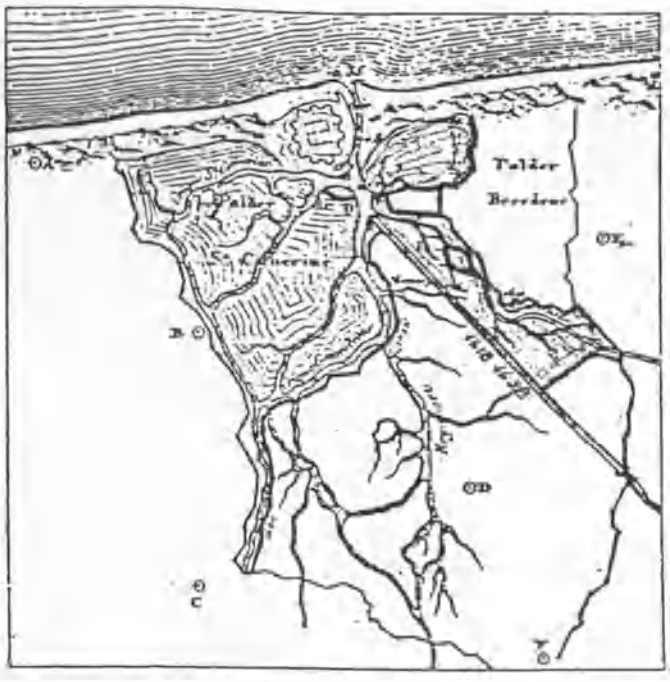

1662 - 1664.

1664 - 1671

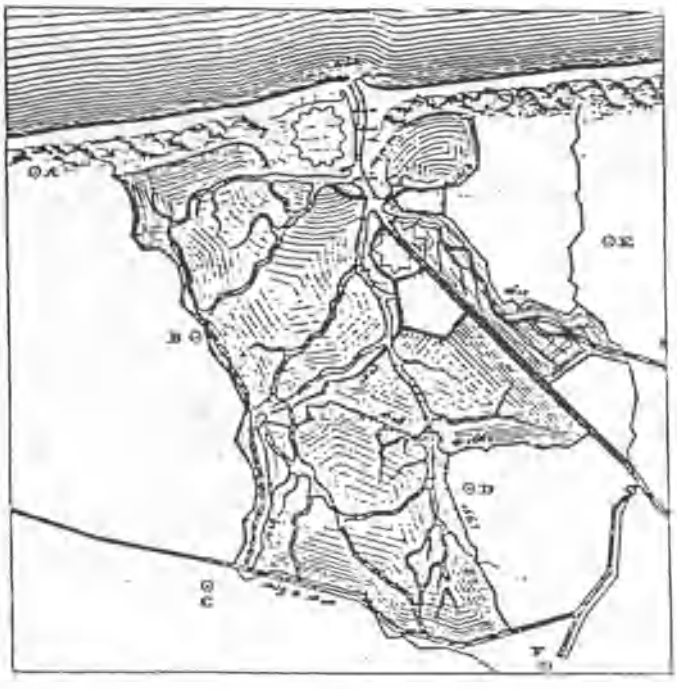

1671 - 1700

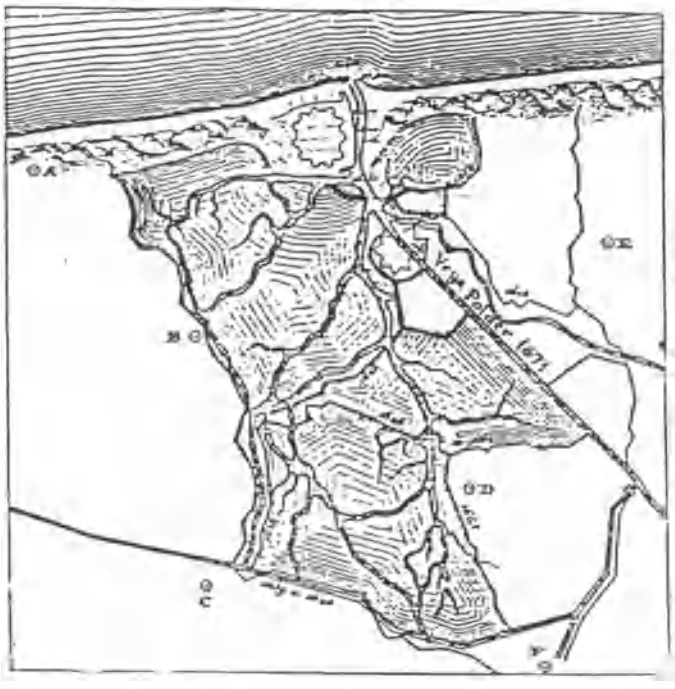

1700 à 1722

1722 à 1745

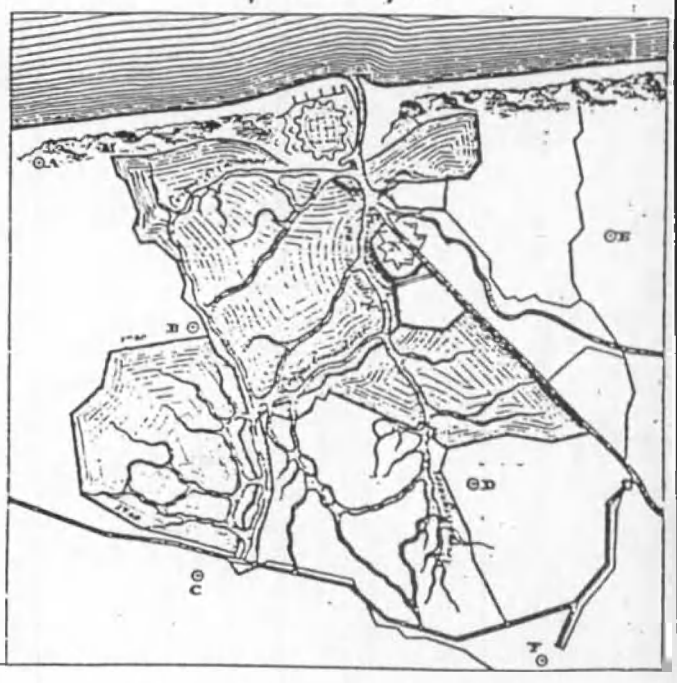

1745 à 1803

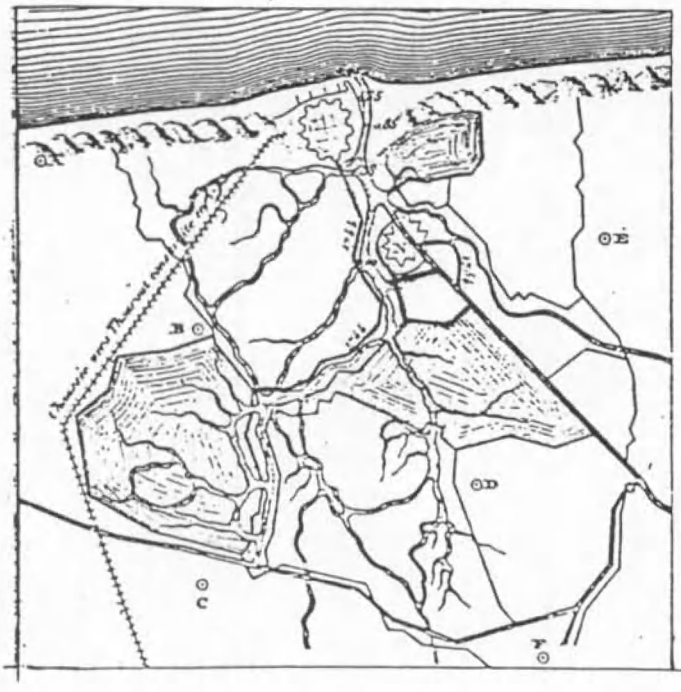

1840

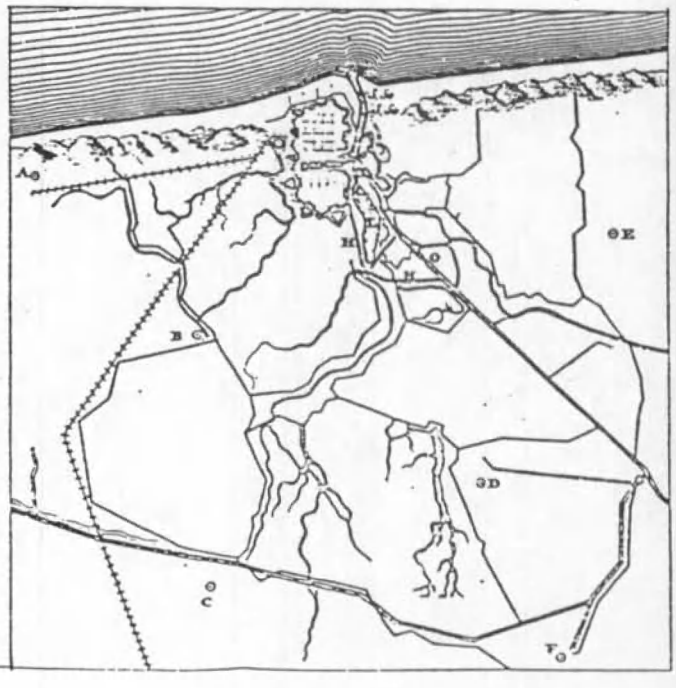

A MARIAKERKE
B STENE.
C SNAASKERKE
D ZANDVOORDE
E BREDENE
F OUDENBURG

NAAR A. DELPAIRE. 1851.
AANPASSINGEN: G. VANDAMME 1964.
1992.

BYLAGE 5.

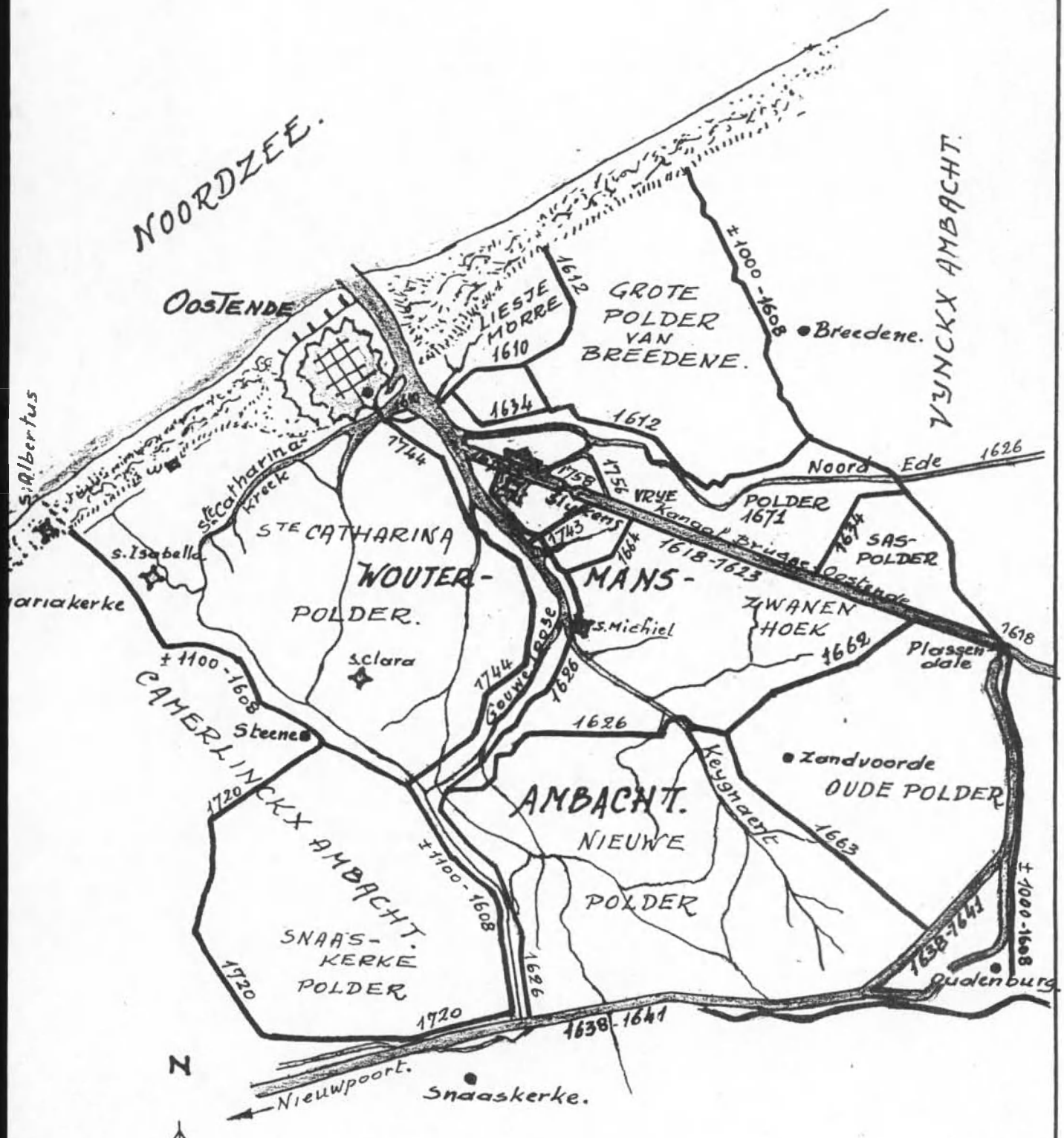

POLDERS rond OOSTENDE.
na 1600.

AANPASSING 1992

G. RANDAMME.
07-03-83.

HEDENDAAGSE BEELDENDE KUNSTENAARS IN OOSTENDE (3)

door Norbert **HOSTYN**

19. Opie BOEL

Echtgenote van Maurice BOEL.

Textielsculpturen naar ontwerp van haar echtgenoot.

20. Ingeborg BORGOO

Kunstschilderes uit het amateurscircuit.

Deelname wedstrijd voor amateurschilders 1987 Tevewest-Teveo.

Adres (1987) : Zwanenlaan 45.

21. Willy BOSSCHEM

Willy BOSSCHEM werd in 1930 te Gent geboren en studeerde er aan het Sint-Lucasinstituut. Van 1951 af is hij verbonden aan het Oostendse Kursaal, eerst als decorateur, later ook als public-relation. Hij volgde de betreurde Gustaaf SOREL op als directeur van de Stedelijke kunstacademie.

BOSSCHEM is steeds een overtuigde figuratief geweest, zonder echter in steriel academisme te verstarren. Steeds zocht hij binnen het domein der figuratie een aangepaste, eigentijdse stijl, waarbij hij het experimentele niet schuwde.

Zoekend naar nieuwe technieken en texturen stootte hij tenslotte op het werken met rook, dat hem ging fascineren. Zijn "smoke-art" groeide uit tot een waar begrip : zwartgerookte geëmailleerde platen die met watte, met de vingers of op ander wijze bewerkt werden en dan gefixeerd.

Hij heeft heel wat tentoonstellingen in binnen- en buitenland op zijn aktief.

Werk van hem is in het bezit van de musea van Oostende, Hamburg, Düsseldorf, Prentenkabinet van het Ministerie van Nederlandse Cultuur, Belgische staat en in privé bezit (o.a. Koning Boudewijn).

Lit. : - Kunstbeeld nu, Oostende (Kursaal), 1986.
- H. BRUTIN & S. REY, Willy Bosschem, Knokke, 1984.

22. Trees BOUDRY

Amateurschilderes. Leerlinge Academie Oostende ca. 1980.

23. Pascal BOUSSON

Kunstschilder uit het amateurscircuit.

Deelname aan de wedstrijd voor Amateurschilders 1987 Tevewest-Teveo met "Timeless", "Reclining lady" en "Angstkreet".

24. Danny BOURGOIS

°Oostende, 1953.

Leerling aan de Oostendse kunstacademie bij Roland DEVOLDER en Dirk MICHIELS.

Schildert en graveert in een surrealistische stijl, beïnvloed door DEVOLDER en LABISSE.

Musea : Oostende, M.S.K.

25. Eddy BOUSSON

Kunstfotograaf.

26. Fernand BRUNÉE

Verdere gegevens ontbreken.

27. Wiiliam BRUNET

°Oostende, 1944.

Kunstschilder-graficus.

Studies aan de Academie te Oostende. Regentaat Plastische Kunsten te Gent o.l.v. O. LANDUYT.

Figuratieve themas, veelal erotisch geladen.

Musea : Oostende, M.S.K.

Lit. : - K(u)nstsalon (tentoonstellingscat.), Vilvoorde, 1983.
- Kunst-Kontakt, 8, 14, 1986 (Oostende, Galerij De Peperbusse.

28. Willy BRUNET

° Oostende, 1923.

Marineschilder. Vader van voorgaande.

Musea : Oostende, M.S.K.

29. Albert BRUYNOGHE

Figuratief kunstschilder. Vader van volgende.

30. Ronald BRUYNOGHE

° Oostende, 1949.

Kunstschilder. Zoon van voorgaande. Woont en werkt te Gent. Gekend onder de naam "Magic Pencil".

Zijn oeuvre is vaak religieus bewogen en technisch erg sterk.

Individuele tentoonstelling in het Museum voor Religieuse Kunst te Oostende (zomer 1990).

31. Sabine BULCKE

° Roeselare, 1933.

Grafisch kunstenares; etsen en zeefdrukken.

Artistieke opleiding te Brugge en Antwerpen (1971-1975).

32. Romain BUNDERVOET

Oostends amateurschilder.

Exposeerde in 1985 een reeks werken geïnspireerd op etsen van J. ENSOR (Galerij Den Artiest, Kapucijnenstraat).

Deelname aan de Biennales voor amateurkunstschilders 1985, 1987.

33. Christian CARDON

Kunstschilder uit het amateurscircuit.

Deelname aan de 5e Biennale voor amateurschilders Teveo 1985 met "Metamorfose", "Adam en Eva" en "Snelheid".

DE AFBRAAK VAN HET OOSTENDS KURSAAL TIJDENS WERELDOORLOG II

Algemeen wordt verteld dat het Oostends Kursaal in 1943 door de Duitsers werd afgebroken. Volgens onze stadsgenoot dhr. L. CLAES zou ontmanteld een beter woord zijn.

Als jongen was hij begaan met de zaken die op straat, in zijn stad, gebeurden. Zo herinnerde hij zich hoe al het materiaal door de Duitsers, zorgvuldig, uit het Kursaal gehaald werd om met paard en kar te worden overgebracht naar de Bolken (Stockholmstraat). Daar werd het materiaal even zorgvuldig op treinwagens geladen die, nadat ze even zorgvuldig verzegeld waren, richting Duitsland vertrokken.

Waar is dit materiaal gebleven ? Om het Marlène Dietrich na te zingen.

J.B. DREESEN

IS DE KURSAALCONVENTIE VAN 1873 VERJAARD ?

door Daniël **FARASYN**

Diverse kranten hebben medegedeeld dat de stadssecretaris de mening is toegedaan dat de conventie tussen stad en staat afgesloten op 13 en 21 augustus 1873 en bij wet bekrachtigt i.v.m. de overdracht aan de stad van de Kursaalgronden al lang verjaard zou zijn en geen rechtsgeldigheid meer zou hebben. Het moet wel zo zijn dat de kennis van het recht opgedaan door de stadssecretaris een belangrijk hiaat vertoont. Conventies en akkoorden, zelfs in de vorige eeuw afgesloten, behouden nu nog hun rechtsgeldigheid.

Ter illustratie hiervan willen we hier een feit aanhalen dat wellicht ook bij het stadsbestuur niet meer is bekend.

In 1951 werd de stad door de rechtbank van Brugge veroordeeld tot de betaling van 22.596 fr. aan mevr. JOTTRAND, eigenares van een werf of de derde bassin toen dit dok werd gedempt om het nieuw stadhuis te bouwen. Op 23 februari 1863 had de stad de grond van de werf verkocht aan Theodoor ROYON, groot-oom van mevr. JOTTRAND. Hierbij was overeengekomen dat de stad "assurerait l'existence de ce chantier naval c.à.d. que l'accès par voie d'eau ne serait supprimé".

De "Courrier du Littoral" dd. 8 april 1951 merkte hierbij op dat "85 ans après cette vente la ville, sans passer par l'expropriation, sans offrir le moindre dédommagement se mit à combler le troisième bassin". Deze werf en bijhorende gebouwen waren voor notaris VERGOTE uit Brussel door Ing. Ferd. Ch. VAN BRUYSSEL-ROYON op 16 juni 1924 verkocht geworden aan Barth. JOTTRAND-ROYON. Dhr. JOTTRAND was toen advokaat-generaal bij het Verbrekingshof te Brussel.

In 1951 werd de stad dus veroordeeld om een akkoord in 1863 afgesloten niet te hebben nageleefd.

Het was niet de eerste keer en het zal ook niet de laatste keer zijn dat de stad voor dergelijke problemen staat die uiteindelijk ten laste vallen van de Oostendse belastingsbetalers.

Oorzaken van die moeilijkheden zijn het gebrek aan kennis en interesse voor het Oostends verleden, traditioneel bij het stadsbestuur waargenomen. Ook het ontbreken van een stadsarchief kan hier als oorzaak aangewezen worden.

Wij weten dat tijdens de Duitse bombardementen in mei 1940 het stadsarchief en heel wat bundels die op het stadhuis berustten in de vlammen zijn opgegaan. Nu liggen resten van "archivalia" verspreid in de stad. Er liggen er in de stadsbibliotheek waar dhr. VILAIN o.m. zorgde voor de recuperatie van waardevolle oude dagbladen. Iconografisch materiaal zit bij dhr. HOSTYN. Het V.V.F. bezit een reeks documenten en ook onze vereniging "De Plate" heeft een rijke verzameling opgebouwd. In diverse stadsdiensten liggen nog oude historisch belangrijk geworden gegevens voor zover zij niet bij verhuis of grote kuisbeurten het stort zijn opgevlogen.

Het wordt hoog tijd dat er te Oostende een centraal archief komt met een bevoegde archivaris. Waarom kan Oostende niet wat kleinere Vlaamse steden, zoals Veurne of Poperinge, wel kunnen ? Of blijft de Oostendse mentaliteit "Toujours prêt aux bénéfices mais non aux sacrifices", reeds aangeklaagd in 1905, steeds verder doorleven ?

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (31)

door Aimé SMISSAERT (+)

Vrijdag 18e December. -

VIJFENZESTIGSTE DAG DER BEZETTING

Gansch den morgen kwamen veel gekwetsten toe. Rond 5 1/2 ure trokken een 500 tal "grijze vesten" Middelkerkewaarts op. Terzelvertijde kwamen 341 gekwetsten uit die richting terug. Rond 1 1/2 ure slaan een paar duizend duitschers den Nieupoortschensteenweg in.

Gansch den namiddag ook kwamen veel gekwetsten toe, alsook een 20 tal mariniers, de handen op den rug gebonden, en door "grijze vesten" opgeleid. Volgens wij later vernamen, waren het mannen die geweigerd hadden tegen den vijand op te rukken !

Gister namiddag was in het restauratiehuis de Renommée, alles in orde gebracht in 't vooruitzicht der komst van den nieuwen staf; zelfs was er een telefoontoestel geplaatst, teneinde in verbinding te zijn met de Kommandantur. Tegen den avond werd bevel gegeven het telefoontoestel af te nemen. Deze noen nu, terwijl een 50 tal officieren lustig aan het smullen waren, kwamen 3 opperofficieren van den staf binnen. De officieren moesten hun eten laten staan en het toestel in allerhaast herplaatsen, terwijl de groote sabelslepers eenige dozijntjes oesters, overgoten met eene lekkere flesch Rijnschen wijn, verorberden.

* * *

Er begint orde te komen in den verkoop van brood. Schier al de huisgezinnen hebben thans hunne kaart, de nieuwe broodkaarten zijn door het Onderstandskomiteit afgeleverd en de bakkers hebben uitgeplakt op welke uren er brood te bekomen is. Op die manier gebeuren geene opstootjes meer aan de bakkerijen.

Te Stene worden ook maatregels genomen ten einde de bevolking van brood te voorzien. De burgemeester heeft een bevel uitgeveerdigd, waarbij de landbouwers verplicht worden de vooorhanden zijnde terwe te dorschen; weigeren zij aan dit bevel te voldoen, de gemeente zal werkvolk zenden om de terwe ter plaats te dorschen.

* * *

De duitschers breken de torenspits der kerk van Mariakerke-dorp af. E.H. SEYNHAEVE, onderpastoor der parochie, kreeg desaangaande op 15 dezer volgend schrijven :

Mijnheer de Pastoor,

Bij bevel van den kapitein moet de toren uwer kerk gebroken worden.

't Best is heden rond 1 tot 2 ure met de sleutel te komen achter het museum Stracké. M.M. de O.Luitenant zal u wachten.

Oberl. u. Battkom.
PRANATZKY

E.H. SEYNHAEVE voldeed aan dit bevel : hij bracht den sleutel op 15 dezer, doch mocht hem tot heden houden.

* * *

De personen bij wien wijn wordt opgeeischt, kunnen van heden af, tussen 6 1/2 en 7 ure 's avonds de hun afgeleverde bons laten geldig maken in het huis van M. Arthur VAN GLABBEKE, provinciaal raadsheer, Euphrosina Beernaertstraat, alwaar een duitsche officier, VON DER HEYDE bij name, zijn intrek heeft genomen.

* * *

Volgende voorschriften den aankoop van koopwaren buiten stad betreffend zijn door de gemeenteoverheid, in overleg met de duitsche overheid, genomen en in de bureelen van het stadhuis aangeplakt :

"Het verschaffen van koopwaren buiten stad moet in gemeenzaamheid geschieden door verschillende handelaars dezer stad. Het totaal dezer aankoopen moet eene lading van een of meer spoorwagens uitmaken.
Een dezer handelaars, aan te duiden door de belanghebbenden en door deze voorzien van geldmiddelen voor het aankoopen der vereischte goederen, zal enkel de toelating bekomen deze aankoopen te doen.
De reis zal onder militaire geleiding geschieden".

Als gevolg op de gemeenteraadszitting van gister stelde 't Schepencollege deze morgen volgend protest op :

Den Heer Bittinger,
Kapitein-luitenant en Plaatsbevelhebber,

Wij moeten uwe aandacht vestigen op het overwegend belang der opeischingen welke ten laste gelegd worden der stad Oostende door tusschenkomst van uwe kommandantuur en waarvan het totaal tot op heden een zeer hoog cijfer bedraagt. Het is stellig dat dat de onkosten aldus ten laste gelegd van ons bestuur ver de wegen en middelen overschrijden waarover het beschikt en waarover we zullen kunnen beschikken in het vervolg. De opeischingen bevatten vele voorwerpen en koopwaren welke in onze stad niet voorhanden zijn. Dat is het geval voor al onze voortbrengselen van den landbouw, van den veekweek, waarbij ons bestuur al de winsten verliest welke de tusschengeplaatste personen opstrijken die ons in staat stellen ze te leveren.
Acht ge niet, Heer Plaatsbevelhebber, dat het niet aannemelijk is dat onze stad koopwaren moet leveren waarover ze niet beschikt door den normalen weg van zijn eigen voortbrengst en van zijn plaatselijke nijverheid en dat het redelijker zou zijn die voorwerpen op te eischen

ten laste der gemeenten welke ze op eene natuurlijke wijze voortbrengen ? Dat is, dunkt ons, den geest der beschikking welke het opeischingsrecht regelen.
Wij moeten dan ook nog gansch uwen aandacht vestigen op den aard van zekere dier opeischingen, welke de levering bevatten van eene groote hoeveelheid zeer duur timmerhout en het betalen van dagloonen voor kasseiing, het graven van loopgrachten, enz.
Daar die opeischingen niet dienen voor het bezettingsleger stellen ze ons bloot ernstig de stellige bepalingen van de overeenkomst van Den Haag te schenden. Art. 52 ervan zegt inderdaad dat de opeischingen voor de bevolking de verplichting niet mogen bevatten aan de krijgsbedrijven tegen het vaderland deel te nemen.
Welnu, door de betaling der dagloonen voor kasseiingswerken, voor het graven van loopgraven enz. en door de betaling van groote hoeveelheden timmerhout leenen wij de hand tot het rechtstreeksch deelnemen onzer werklieden aan de krijgsbedrijven alsook tot het deelnemen onzer bevolking door den grooten last welke zij aan de stad opleggen, last welke moet gedragen worden door de algemeenheid der belastingschuldigen.
Wij hebben geacht dat het noodig was die twee punten aan uwe welwillende aandacht te onderwerpen, hopende dat gij het gegronde onzer bezwaren zult inzien en maatregelen zult nemen om die opeischingen in overeenstemming te brengen met de internationale overeenkomsten en de rechtvaardige verdeeling tusschen al de gemeenten.
Aanvaard, Heer Plaatsbevelhebber, de uitdrukking onzer bijzondere hoogachting.

Voor het Kollege

De Sekretaris — De Burgemeester
(g.) F. THONE — (g.) A. LIEBAERT

Terwijl het Schepencollege daarmee bezig was kwam eene dringende en belangrijke opeisching van timmerhout toe.

M. LIEBAERT was van gedacht eerst het protest te verzenden - maar rond 12 1/2 ure kwam luitenant DICKEL, met 4 soldaten, bajonet op het geweer, naar zijn bureel, en hij moest mede naar de Kommandantur. Op zijn verzoek vergezelde M. THONE, gemeentesekretaris hem.

In de Kommandantur eischte BITTINGER de onmiddellijke uitvoering der opeischingen, anders zouden seffens dwangmiddelen worden toegepast. M. LIEBAERT meende te moeten toegeven, doch overhandigde tevens het protest. "'k Zal daarvan kennis nemen, zei BITTINGER, en vervolgens het stuk naar de Hoogere Overheden overzenden".

Rond 1 1/2 ure waren de hh. LIEBAERT en THONE vrij.

Zaterdag 19e December. -

ZESENZESTIGSTE DAG DER BEZETTING

Heden, gansch den dag, hevig kanongebulder langs de kanten van Slype en Middelkerke. Gansch den dag ook worden hulptroepen,

DE OOSTENDSE ZEEDIJK 1940-44

(B.A.K. VERZ. F. HUB.)

kanonnen, krijgsvoorraden en voorraadkarren, gezonden in beide richtingen. Verscheidene honderde gekwetsten worden ingebracht.

Het wordt in stad van langs om slechter : voor de minste kleinigheid regent het boeten, 10, 20 ja 50 frank ! Enkele voorbeelden : Dr MERCHIER botst op den hoek der "Ville de Londres" op een officier, 10 frank boete; M. Jan BLOMMAERT, een plakkersbaas der Langestraat, op wandeling zijnde, gaat de "Nukkerbrug" over, 50 frank boete; advokaat Maurice VANDER HEYDE wordt met 25 mark beboet, om een automobiel van te dichtbij bekeken te hebben.

* * *

Deze morgen vergaderde de Provinciale Raad van West-Vlaanderen te Brugge, ten einde de noodige maatregelen te nemen betrekkelijk de oorlogschatting van 480 millioen (40 per maand door de duitschers de Belgische provinciën opgelegd).

21 leden waren tegenwoordig, o.a. MM. LIEBAERT en Arthur VAN GLABBEKE, provinciale raadsleden voor het kanton Oostende, die samen met advokaat VERDEYEN, in den auto van den plaatsbevelhebber BITTINGER de reis Oostende-Brugge hadden gemaakt.

De vergadering keurde de overeenkomst goed te sluiten met de Société Générale. Die machtige Bankmaatschappij zal de oorlogschatting betalen en daartoe bankbriefjes uitgeven. Voor 1916 zullen de provincies niet genoodzaakt zijn, voor wat betreft de terugbetaling der oorlogschatting, lasten te heven.

* * *

A propos van oorlogschatting en opeischingen : de Kommandantur eischt de levering der 1.800 matrassen en 20.000 wolle sargiën, over eenige dagen gevraagd. BITTINGER verklaarde dat "de laatste der grenadiers nog eerder op eene matras moest slapen dan de keizer".

De stad is dus verplicht die matrassen en sargiën uit de hotels en verlaten woningen te halen - als ze nog niet gelangvingerd zijn door de duitschers.

Zondag 20e December. -

ZEVENENZESTIGSTE DAG DER BEZETTING

Gansch den nacht zijn er hulptroepen aangekomen, ruiterij, voetvolk en artillerie. Zij namen hunnen intrek, gedeeltelijk in eenige ledigstaande stadsscholen, gedeeltelijk in de huizen van het Westerkwartier (H. Hert).

Rond 8 ure kwam een volle tram met gekwetsten van de richting van Middelkerke af.

Om 8 ure had in de HH. Petrus en Pauluskerk eene duitsche militaire mis plaats; om 9 ure een dienst in de Anglikaansche kerk.

Rond 11 ure hangt een duitsche vastliggende luchtbal tusschen Raversyde en Leffinghe.

TOPONYMIE VAN 'S HEERWOUTERMANSAMBACHT (VII) - 34ste BEGIN
Sinte Cathelyne noordtwest (1)

door J.B. **DREESEN**

Met een reuzensprong over de stad Oostende bespraken we in nr. 6 van onze reeks het 39ste Begin. Dit was voorbarig maar had zijn reden. Vandaag zitten we terug aan de westkant en ditmaal bij het 34ste Begin. SINTE CATHELYNE NOORDTWEST.

De omschrijving van het 34ste Begin luidt als volgt (2) :

"Beghinnende zuudtwest van daer zuudtwaert over beede laetste voors(eide) p(er)cheelen beloopen, tusschen den ouden oostendeschen waterganck ende den ouden sluusvliet, beede ander noordtzyde, den dyckwech an de zuudts(yde) metten westhende ande zydelinghen en metten oosthende anden ouden waterganck metten zuudtwesth(ende)r ande snoucxhuelbr(ugghe) metten noordtoosh(ende)r over tkerckhof van sinte cathelyne ende es tbeloop daer".

Ondanks het feit dat 150 jaar inundatie van de Sint Catharinapolder alle sporen van voor 1584 wegwiste, trachten we toch even dit begin te situeren op een hedendaagse kaart.

Wij beginnen met wat we uit de omschrijving het gemakkelijkst kunnen situeren. Dat is "metten westhende ande zydelinghen". De ZYDELINGHEN hadden we in een vorige bijdrage (3) gesitueerd op de huidige Steense dijk.

"den dyckwech ande zuudts(yde)". Deze DIJKWEG hadden we in een vorige bijdrage vereenzelvigd met een stuk, nu verdwenen, Leffingestraat (4) tussen de kruising van H. Borgerstraat en Gelijkheidstraat (het plein zonder naam) en de Steense dijk ter hoogte van de Prins Roselaan. Een stukje van dit deel van de Leffingestraat zit nu nog in de Roerdompstraat.

"metten zuudtwesthen(der) ande snoucxhuelbr(ugghe). Deze SNOUCXHUYELBRUGGE situeerden we vroeger reeds op de plaats waar de DIJKWEG de ZIJDELING kruiste (5), dit is op het punt waar de Prins Roselaan en de Steense dijk samen komen. Op die hoek staat een wit gekalkt huis.

De noordelijke en oostelijke grenzen zijn moeilijker te situeren omdat deze grenzen door de overstromingen van 1584 en 1601 volledig vervaagd zijn.

Een referentie is nog "metten noordtoosthender jeghens over tkerckhof van sinte cathelyne".

Wij weten van opgravingen (6) en andere vondsten (7) dat de kerk van Sinte Cathelyne, met daar rond het kerkhof, lag in de hoek van de Broederlijkheidstraat en de Dr. Verhaeghestraat. Wij zullen dan ook niet ver mis zijn als we de oostelijke grens, bij benadering situeren op de lijn die de kruising van de H. Borgerstraat en de Gelijkheidstraat verbindt met het kruispunt van de Verenigingstraat met de Goedheidstraat. De noordelijke grens moet dan gelegen hebben van dit laatste punt naar een punt tussen de

Van Tieghemstraat en de Passchijnstraat. Er ontbreekt ons dan nog een stukje tussen de Steense dijk en dit laatste punt, maar dat laten we voorlopig rusten onder 150 jaar slib.

Vergelijken we dit even met de oppervlakte. Als totale oppervlakte van het 34ste Begin geeft de Ommeloper 101 gemeten 67 roeden. In huidige staat uitgedrukt geeft dit bij benadering 45 ha. We zegden reeds dat het zeer moeilijk is de juiste contouren op een moderne kaart te bepalen. De berekening van de oppervlakten gelegen tussen de hiervoor aangehaalde lijnen geeft ons om en bij de 40 ha. Dit is een benadering waarvoor we moeilijk, gezien de omstandigheden, een beter resultaat zullen vinden.

Van de toponiemen die voorkwamen in de beschrijving van het 34ste Begin verwezen we voor
- den DIJKWEG
- de Zijdeling
- De SNOUCKSHUELBRUG naar een vroegere beschrijving (2,3 en 4)
dit doen we ook voor
- de OUDE SLUISVLIET
- de OUDE OOSTENDSE WATERGANG die we bij de bespreking van het 33ste Begin behandelden (8).

Om de toponiemen in het overige van de tekst onder de loep te nemen vertrekken we van de noordwesthoek, dit is de hoek van Zijdeling en Oude Sluisvliet.

HOFSTEDE : ...ende es de hofdstede daer.....in wuent.....
De naam van de bewoner is in de tekst overgebleven.

ZESBROOTSHOFSTEDE :...ende heet zesbrootshofstede....
Komt verder nog ter sprake.

Het volgend perceel ligt aan...een bruggheskin...waarschijnlijk over de Oude Sluisvliet.

De volgende percelen liggen aan of bij de OUDE OOSTENDSE WATERGANG

NEDERE WAZE : ...ende heet de neder waze... Dit stuk ligt aan de Oostendse Watergang. Een lapsus van de landmeter, waarschijnlijk moet dit de "Oude...watergang" zijn. WAZE is 1. slijk 2. begroeide aardkorst. Nedere = laag (9).

HOGE WAZE : ...ende heet de hooghe waze... Dit perceel lag ten zuiden van de "nedere waze".

TSPEYESTUK : ...anden ouden oostenschen waterganck ende heeft tspeyestick... Speye, Spoye = schutsluis, heeft waarschijnlijk te maken met een schutsluis op de ouden oostendse watergang.

TBOOMSTUK : ...ende heeft tboomstick... Lag ten westen van het speiestuk. De boom verwijst misschien naar een slagboom, een gesloten stuk dus.

TCONYNCXWEGELKIN : ...metten zuudtoosthender an tconyncxweghelkin.
We ontmoeten dit toponiem verder in de tekst.

WIJLEN EEN HOFSTEDE : ...met wijlen een hofdstede daerop staende... Lag met de oostkant aan de oude Oostendse watergang. Wijlen in de betekenis van eertijds.

VANDENCOUTERE WEGELKIN : ...vandecoutere weghelkin dictum SKONYNCX WEGHELKIN... Waarom het wegelken van Vandecoutere skoningswegelken noemde is een vraag waarop we geen antwoord hebben.

ROMBOUDT : ...en dit stick heet Romboudt... Dit was het stuk waar op het koningswegelken lag.

Enkele percelen verder ligt een stuk... met een grote DARYNCKPIT... Daar de percelen er rond soms hoog dan weer laag zijn hebben we waarschijnlijk te doen met een turfstekerij.

We gaan terug en vervolgen langs de ZIJDELING.

TWEZELSTUK : ... dat men heet twezelstuick... Voorlopig geen verdere verklaring voor deze naam.

Uit de beschrijving van de volgende twee percelen kunnen we opmaken dat ZESBROOTSHOFSTEDE toebehoorde aan Antheuns Genelles en bestond uit de hofstede en land.
...an anthuenes genelles landt dat men heet ZESBROOTSHOFSTEDE...en verder ... an anthuenis genelles voorseide hofstede en land...

Twee percelen verder zitten we weer aan de SNOUCXHEULBRUGGE en gaan we over naar de DIJKWEG.

ADAM ZWADDE HOFSTEDE : ...jeghens over libri adam zwadde hofstede... Dit perceel lag waarschijnlijk tegenover een stuk land (aan de overkant van de DIJKWEG, 28ste Begin) dat behoorde aan de hofstede van de kinderen Adam Zwadde.

LAMMEN RAELSDRINKPUT : ...met een dryncpit dictum lammen raels
DRINKPUTSTUK dryncpit ...ende heet tdrynckpitstick...

HOFSTEDE DAAR WEDUWE CLAEYS BAENST OP WOONT : ...libri adam zwadde an de oostsyde daeran de plaetse huerlieden beeder hofstede op saet daer vidua claeys baenst up wuendt...

DE NIEUWE OOSTENDSE WATERGANG ...metter zuudtsyde anen dykwech en metter oosthende anden nieuwen oostenschen waterganck... Uit de beschrijving van dit 34ste Begin blijkt duidelijk dat de oude en de nieuwe oostendsche watergang een verschillende loop hadden.

Voor de overzichtelijkheid van de beschrijving drukken we hierbij het deel van de Pourbuskaart (10) af waarop de beginnen van Sinte Cathelyne-West en Mariakerke zijn aangegeven met hun nummer in een rondje geplaatst.

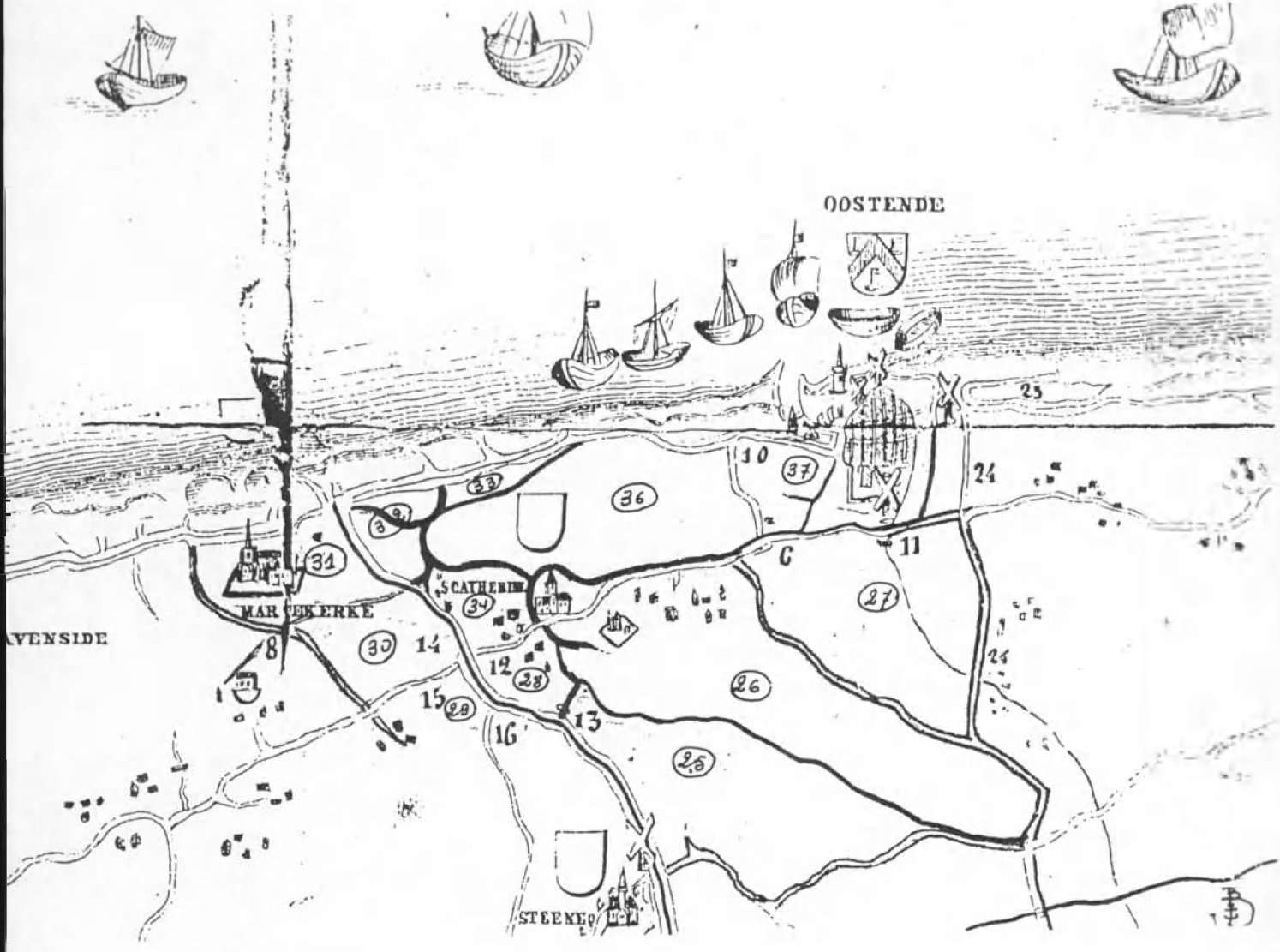

BRONNEN

1. R.A. BRUGGE. Fonds Jonckheere. nr. 1290.
2. R.A. BRUGGE. Watering Blankenberge nr. 517. Ommeloper van 's Heerwoutermansambacht 1559. 34ste Begin.
3. J.B. DREESEN. Tijdschrift De Plate blz. 89/267 ev.
4. J.B. DREESEN. Tijdschrift De Plate blz. 89/267 ev.
5. J.B. DREESEN. Tijdschrift De Plate blz. 90/311 ev.
6. G. ROSSEEL. Tijdschrift De Plate. Oktober 1974 blz. 11+12.
7. E. COOLS. Tijdschrift De Plate blz. 84/99+100.
8. J.B. DREESEN. Tijdschrift De Plate blz. 91/313.
9. J. VERDAM. Middelnederlands Handwoordenboek. ISBN 90 0713 7. Voor al de middelnederlandse termen die besproken werden.
10. MARCHAND. Kaart van het Brugse Vrije door Pourbus.

OSTENDIANA

door A. **SWYNGEDAUW**
m.m.v. **E. SMISSAERT**

BALDUCK, Elie.
Johan Ballegeer.

BLOMME, Fernand.
Familieboek vier eeuwen Blomme

VANCRAEYNEST, Raymond.
"Witboek" over de haven van Oostende.

VANCRAEYNEST, Raymond.
De zeehavens (van West-Vlaanderen).

VANDEPUTTE, Henri.
Oeuvres complètes.

VLAMYNCK, Maria.
Bibliografie van Nieuwpoort (tot 1992).

VANDAMME, Jan.
De affaire "Degrave-Rorique" : moord en pirateri in de Stille Zuidzee.

CATALOGUS.
Paul Delvaux (1920-1930) : 120 tekeningen.

CATALOGUS.
Paul Delvaux : peintures et dessins 1922-1982 : exposition à Paris au Grand Palais (7-25 novembre 1991).

CATALOGUS.
Roger Raveel 70.

CRAB, Ronny.
De schat van de Arme Klaren.

DEBRA, Maurice.
Wandelingen en gesprekken met Delvaux.

ENSOR, James.
James Ensor in het Cultureel Centrum van de Vlaamse Gemeenschap "De Zandloper".

EVERAERT, Henry.
Notice concernant la création d'un frigorifère à Ostende.

GUNST, Petra.
Verandering en continuïteit van het politiek personeel : burgemeesters en schepenen in het arrondissement Oostende van 1938 tpt 1947.

HARTWIG, G.
Eine Saison in Ostende : Lokalskizzen und Exkursionen.

‡‡ HERRLING.R.Mvr

0084/92 LIEDEREN.Teksten van liederen in handschrift of stencil.6 stuks.
a.Schrijfboek met 14 liedjes genoteerd door P.Herrling in WOI.
b.Samenzang SEO.29 liedjes en fragmenten .10 blz.Stencil.1956.2ex
c.SEOwals en 13 successen 1957.6blz.Stencil 1957.
d.Feestzang SEO.1955.6 potpourris.7 blz .Stencil.2ex.
e.Handschrift van lied "Tone de knecht".5 blz.getek.De Snuivers.
f.Stencil 2blz met 6 driekoningenliedjes.Ter Ceure 1992.

‡‡ HERRLING.R.Mvr.

0087/92 PROGRAMMABOEKJE.Galaconcert Zeemacht.13/9/91.Cas.Kursaal.Oostende

0088/92 OVERDRUK.Alfred.E.R.van de VELDE (Rogge).1966.MBprinters.
Oceanside California.Brugs schilder waarvan werk in museum voor
Schone Kunsten Oostende.61 blz.

0027/92 KLEIN DRUKWERK.Café bij F.MONTENY.Tarief 1/1/1978.

0060/92 PROGRAMMABROCHURE.10de bal burgemeester 18/1/92+uitn,toegang en
tarief consomaties.

0061/92 AFFICHE N/OOSTENDE.Tongres.75,5x60cm.Ond.deel ontbreekt.4-kleuren

0062/92 TENTOONSTELLINGSCATALOGUSSEN.3stuks.a+b1+2.a.Hedendaagse Zweedse
schilderkunst 2-15/7/1960.Kul.Centr.Oostende.b.2ex.Hedendaagse
Franse Gravuren 2-15/7/1960.Cas.Kursaal.Oostende.

0073/92 TONEELPROGRAMMABOEKJES.7stuks genummerd a tem f.a.KVGO.Engelen
zonder vleugels.feb 1976.b.2ex.KVGO Jeugd.maart 1976.c.Volks-
toneel Frans Vlaanderen.Kursaal Oostende.Op een avond in novem-
ber.13/4/1978.d.KVGO.Carlotta.april 1978.e.KVGO.Hartspecialist.
november 1979.f.KVGO.Sproetenkopje.maart 1980.

0085/92 ROUWBRIEF.Clement LEYHAUSEN.Stichter SEO*1871+Oostende 9/12/1934.

0086/92 CATALOGUS.Oostende Platy stelt tentoon.Natuurwonderen.z.j.26 blz.

0087/92 NIEUWJAARSBRIEVEN.4stuks.a.Anne 1961.b.Hilde 1961.c.Hilde 1962.
d.Govers Hilde 1962.

0088/92 VLIEGEND BLAD.Chanson de l'Escalade.(Geneve 1602)12/12/1902.

0089/92 HANDSCHRIFT.Aan de gedecoreerden.SEO.Oostende.12/12/1967.6 blz.

0090/92 OMSLAGEN VAN FOTOGRAVEN.6pochetten Oostendse fotograven v+n WOII
a.DE SOUTER.Marché aux Herbes.Ostende 2ex.b.PHOTOS G.POTTIER
91,Bvd.A.Pieters.Ostende.c.PHOTO.R.BOVIT.A.Pieterslaan 92.Ost.
d.FRANCOIS.Rue Christine 61.Ostende.e.FOTO-STUDIO W.DASSEVILLE
Groentemarkt 7.Oostende.

0091/92 HANDSCHRIFT.Voorschriften Kleermakerij SEO 1960.Notat.M.HERRLING.

0092/92 STATUTEN.Voorgestelde wijziging aan HET WERKERSWELZIJN.Oostende.

0093/92 STATUTEN.Vriendenkring der ridders met zwaarden.Oostende.

0094/92 REISPLAN.Reis personeel SEO.12/6/1956.2blz tekst+plan.

0095/92 MENU.7 spijskaarten feestmalen SEO ter ere personeel.a.8/12/51.
b.3/12/55.2ex.c.z.j.4ex.met telkens SEOwals op achterkant.

0096/92 FOTO.z.w.Voorschip stoomtreiler met reder en bemanning in de
Tweede stadsdok.Waarsch.Pecherie à Vapeur.Foto Degraeve.Ostende.

0097/92 FOTO.Pension In de Stad Gent.Met groep personen.Omtrent 1900.

0098/92 FOTO.Bruin.Camp de Beverlo.Periode de 1885.Groep 3de Bat.1ste Co.

0099/92 FOTO.Bruin.Camp de Beverlo.Periode de 1893.Groep Genie.5de Co.

0100/92 FOTO.z.w.5 foto's van personeelsfeesten SEO.a.Feest 4/12/1948.
b.Sint Niklaasfeest 6/12/52.c.Feest z.j.d.Feest 1955.e.Groep
kleermakerij 1955.

0101/92 KLEIN DRUKWERK.7stuks gebruikt als publiciteit.a.Kalender Verzek-
eringen A.Van Iseghem.b.Klantenkaart Groep Aspeslagh.c.Herstel-
dienst TV.R.Descamps.d.KlantenkaartBeirensElectro.e.Wenskaart
Ets Dekeyser.f.Wenskaart S.A.Textila.g.Wenskaart SA Van Berckel.

0102/92 FOTO.z.w.Medaillonportret 2 kinderen in vorm postzegel.6x8cm.

0103/92 FOTO.z.w.6,5x8,5cm.Vermoeide soldaat rust.Waarsch.1944.

0104/92 ALBUM.Album Religieux met 31 religieuse prentjes zonder verband.

0105/92 KRANTENKNIPSEL.9 knipsels La derniere Heure.februari 1932 of 1933
Le plus gros homme de Belgique.

0118/92 PROGRAMMA.25ste Galabal Zeemacht.Casino Kursaal Oostende 7/2/92.

0366/92 AFFICHE N/OOSTENDE.2 affiches 40x30cm.Ste Godeleine.Wierre-Effroie
Gemerkt a en b.

0368/92 FOTO.5 strandkiekjes te Oostende.Winter februari-maart 1947.
Wit-zwart.6x8 en -x10 cm.

0381/92 SOEPTERRINE.2 soepterrines in witte porselein voorzien van handvat
in leeuwenkop en gemerkt S.E.O.a.h.16;0 20,5cm.b.15x18,5cm.

0391/92 STRIJKIJZERSTEUN in smeedijzer.Proefwerk.17,5x14cm.

‡‡ HOSTYN.J.

0369/92 TEKST.5 bladzijden fotocopy van een tekst betreffende Oostende
uit "Oud Nederland " door Johan Winkler.'sGravenhage 1888.

‡‡ HOSTYN.N.

0051/92 PROGRAMMA wedstrijden schooljaar 1984-85.Muziekconcervatorium
Oostende.71 blz.

0052/92 FOTO.7 foto's optocht oudstrijders Nieuwpoort.aug 81.Gem.a tem g.

0053/92 CONCERTPROGRAMMAS van de Concertvereniging Oostends Muziekconser-

vatorium.14 stuks .gemerkt a tem n.a.Belgisch Kamerorkest 1/12/62 b.Pianorecital.A.De Groote24/10/68.c.Philharmonie Antwerpen 11/11/1968.d.Kolner Kammerorchester 16/1/1969.e.Belgisch Kamerorkest 20/2/1969.f.De Jaargetijden(Haydn).17/4/1969.g.Kamermuziekuitvoering.Andersen-Gertler.20/11/69.h.Kwintet Pro Arte Monaco 19/11/1970.i.Belgisch Kamerorkest.4/3/1971.j.Belgisch Kamerorkest plus koren.9/3/1972.k.Solisten Belgisch Kamerorkest 4/1/1974. l.Nationaal Orkest Belgie.30/11/1975.m.Vioolrecital.M.Raskin 23/1/1976.n.Orpheus en Euridice(Gluck)17/3/1976.

0054/92 FOTO.7 foto's van Kerstfeest 1968 Knapenkoor "Singhet Fro" Dominicanen,Christinastraat.Oostende.Leiding Pater Jozef Ketele.

0055/92 KLEIN DRUKWERK.iva optreden koor Aimée Thonon.a.programma optreden april 1986+toegangskaart.b.Programmablad optreden 26 april 86

0056/92 CONCERTPROGRAMMA.Casino Kursaal Oostende.2stuks.a.Recital P.VOLONDAT 7/8/1983.b.Philharm.Orkest Vlaanderen 15/8/1985.

0072/92 AFFICHE OOSTENDE.Ivan GOOD.Tent.Schilderkunst.MSKO.63,5x45cm.2 ex 1 tot 23/2/92.

0176/92 AFFICHE OOSTENDE.Oscar de Clerck.4/4 tot 14/6 (1992).M.S.K. Oostende.50x35cm.

0239/92 TENTOONSTELLINGSCATALOOG.a.Drogues douces,Drogues forte.Mei,juni 1983.Paris.47blz.b.Foi et Guerison.juni 1986.Paris.56blz.c.Beauté source de santé.mei+juni 1989.Paris.60 blz.

0320/92 TENTOONSTELLINGSCATALOGUS.Oscar De Clerck door Norbert Hostyn. Oostende 1992.68 blz.

0321/92 BROCHURE.Das Tausch-ABC.Notzeiten.Goch 1992.48 blz.

0329/92 AFFICHE OOSTENDE.Oscar De Clerck.4 april-14 juni.MSK.Oostende. z.j. (1992).50x35cm.

0330/92 AFFICHE OOSTENDE.Belgian Grand Prix Offshore.Oostende 12+13/9/92. 100x69,5cm.

0332/92 AFFICHE OOSTENDE.Vital Keuller 1866-1945.MSK.Oostende.6/7-15/9/91 42,5x30cm.

11 HUBRECHTSEN.F.

0020/92 INVENTARISLIJST.Computerlijst van alle schenkingen en aankopen 1991.a.Gesorteerd op nummer 999 items.b.Gesorteerd per code.54blz

0026/92 AFFICHE OOSTENDE.Kulturele Raad Oostende.a.Kalender 1-20/12/91. b.Kalender 15/12/91-4/1/92.

0071/92 KALENDER.Kult.Raad Oostende.2ex.a.3-21/1/92.b.16/1-6/2/92.

0126/92 AFFICHE OOSTENDE.Kult.Raad.Oostende.a.Kalender 5-21/2/92 b.Kalender 15/2 tot 6/3/92.2 ex.42x30cm.

0167/92 AFFICHE OOSTENDE.Kalender Kulturele Raad Oostende 16/3-6/4/92.

0231/92 BOEK.Fotocopy van de "Officiele lijst der straatnamen"Oostende.

1990.38 blz.

0232/92 PLAN.Stad Oostende Stratenplaan.1/10000.oktober 1988.73x112cm.

‡‡ H.K.HOUTLAND.
0022/92 JAARBOEK.1991.Geschied-en Heemkundige Kring HOUTLAND.Torhout.
Din-formaat.102 blz.Slappe omslag.

‡‡ H.K.LICHTERVELDE.
0029/92 JAARBOEK vande Heemkundige Kring Karel Van De Poele.Lichtervelde.
6de jaarboek.1990.126 blz.Slappe omslag.

0359/92 BOEK.8ste Jaarboek van de Heemkundige Kring"Karel van de Poele"
te Lichtervelde.Dinformaat met slappe omslag.140blz.

‡‡ H.K.TER CEURE.
0159/92 JAARBOEK.1991 van Heemkring Ter Ceure.153 blz.Din-formaat.

‡‡ H.LAUWEREINS.
0282/92 VERTIFICAAT van Bekwaamheid op naam van H.Lauwereins voor vaart
op de Far-Oer en Ijslandvisserij.30 maart 1858.30x39,5cm.Ingekad.

‡‡ KULTURELE RAAD OOST.
0382/92 AFFICHE OOSTENDE.2 Kalenders Kulturele Raad Oostende.a.15 -23/10
b.23/10 tot 6/11/1992.42x30cm.

‡‡ K.U.LEUVEN
0322/92 BROCHURE.Het Belgisch Centrum voor Landelijke Geschiedenis.Terug-
blik en toekomstperspectieven.Publicatie nr 100.1992.108 blz.

‡‡ LAUWERS.N.Mvr.
0318/92 PRENTKAART.2 prentkaarten met betrekking tot Oostende en haven.
a.Steamer Princesse Henriette.Serie 7.N.153.
b.Ostende Estacade.Carte Luxe nr 32.

0348/92 BIERVILTJE.Vier bierviltjes WIELS met geschiedkundige themas.
a.Ontruiming Oostende door de Hollanders 28-9-1830.
b.Eerste uitvoering Belgisch Volkslied.September 1830.
c.Intrede Prins van Oranje te Brussel.1-9-1830.
d.Vertoning van "De Stomme van Portici ".

0389/92 AKWAREL.Zicht op de"de Smet de Naeyerbrug en oude watertoren.
22x28cm.Ingekaderd 34,5x40,5cm.Getekend onder rechts C.De Bruyne
8-8-25.

‡‡ MAES.P.
0203/92 NAAIZAKJE.Gegeven op 4/4/1915 door de Koning en de Koningin ter
gelegenheid van hun verjaardag aan al de soldaten van het leger.

0204/92 ARMBAND van het Rood Kruis met aanduiding Oostende-Ostende.

‡‡ MAES.R.
0331/92 AFFICHE N/OOSTENDE.2 ex gemerkt a en b.Tentoonstelling Jan De Clerck.5/7-27/8/91.Diksmuide.68x46 cm.

‡‡ MAJOR.W.
0161/92 AFFICHE OOSTENDE.Stoma Club Oostende.Opendeur 19/10/91.45x32,5cm.

0162/92 AFFICHE OOSTENDE.35ste Kinder Cimateerestoet.15/3/92.42,5x30cm.

0163/92 AFFICHE OOSTENDE.Voorverkoop+tentoonstelling postzegelreeks. STIO.7-8/3/92.42,5x30cm.

0164/92 STICKER.Hotelschool Oostende.15x10cm met originele logo.

0165/92 BIDPRENTJE.Op naam CLEMENT LEYHAUSEN,stichter SEO.

0197/92 DOKUMENTEN.3 toelatingen op naam MAJOR.A.gegeven door Arbeidsdienst Oostende op 14juni 1940.a.Nr 702/1.Toelating fiets. b.703/1.Toelating nijverheidsinstellingen.c.704/1.Toelating kosteloos gebruik trein,tram,bus.

0313/92 AFFICHES OOSTENDE.6 affiches m.b.t.Stedelijk Technisch Instituut. a.Niets is zo hopeloos verouderd ...30x42 cm.STIJO.Oostende. b.Internaat meisjes en jongens.36x48,5cm.STIJO.Oostende. c.Internaat meisjes en jongens.49x66cm.STIJO.Oostende. d.Zet de toekomst naar je hand.48x64cm.Technisch Onderwijs. e.Volledig kosteloos onderwijs.53,5x75,5cm.STIJO.Oostende. f.Dag-en avond hotelschool.46,5x76 cm.STIJO.Oostende.

0423/92 AFFICHE OOSTENDE.Medios Wandeltocht.4/11/92.60x42 cm.

0424/92 AFFICHE N/OOSTENDE.a.Willemfonds Gent.Jonge Poezie 1991.41,5x60cm b.Gedicht.Hofra.De Straatkevers.41,5x60cm. c.Gedicht.Greet Leynen.Huishoudmiddeltje.41,5x60cm.

‡‡ MASSCHAELE.
0229/92 VLIEGEND BLAD.14 copies van vliegende bladen.

‡‡ MSKOOSTENDE.
0274/92 TENTOONSTELLINGSCATALOGUS.Norbert HOSTYN.Beeldhouwer Oscar De Clerck.1892-1968.Oostnde 1992.68 blz.

‡‡ M.N.O en N.C.
0379/92 FILMCATALOGUS.1974.van het Ministerie van Nationale opvoeding en Nederlandse Cultuur.+ Aanvullingen.Gemerkt a,b,c en d.

‡‡ NOTERMAN.G.Mvr.
0127/92 FOTO.5352 zwart-wit foto's uit de nalatenschap van haar echtgenoot " Photo LUC (CHATLEN) 61 rue Léon Spillaert Ostende". a1 tem a84.Allerlei,auto,autostrade. b1 tem b54.Bal Rat mort,begrafenissen. c1 tem c10.Croupiers.

d1 tem d105.Derde leeftijd.
f1 tem f6.Fotograven.
g1 tem g289.Gebouwen en monumenten.
h1 tem h562.Haven,Hippodroom,Handelsbeurs,Hobby,Heemmuseum.
i1 tem i93.Ibis.
j1 tem j127.Jeugdclub,Jumelage.
k1 tem k106.Kustgemeenten,zichten en plechtigheden.
l1 tem l45.Luchthaven.
m1 tem m124.Militair,Mailboten,Montgomery,Mars op de kust.
o1 tem o15.Hotel Osborne.
p1 tem p977.Personalia,plechtigheden,Postgebouw,processies,Prix.
r1 tem r464.Koninklijke bezoeken,Rampen,Revue,Rijkswacht,Ruiters.
s1 tem s751.Spahi's,Sport,Stoeten,Schilderijen.
t1 tem t176.Tentoonstellingen,Tewaterlatingen,Toneel,TV spelen.
v1 tem v75.Visserij,Voetbal.
w1 tem w264.Wante,Werken,Wielerbaan,Winter aan de kust,Expo58.
y1 tem y124.Yachting.
z1 tem z946.Zeemacht,Zeewijding,Zichten,Zichtkaarten,Zuidpool.
Al deze foto's worden opgenomen in een FONDS LUC CHATLEN.

0128/92 FOTOGRAFISCHE REPRODUCTIE.Groentenmarkt Oostende 18de eeuw.
62,5x93,5cm.

0129/92 PLAN OOSTENDE.Fotografische reproductie kaart van M.SEUTTER.1740
63x96cm.

0170/92 LOTINGSBRIEF.Militieloting van 1891,getrokken door C.CHATLEN
nr 259.Ingekaderd 14,5x18 cm.

0171/92 PLAN.Koninklijke Stallingen.Sportcentrum.Koninginnelaan.Oostende.
Gediend bij een overeenkomst tot huur tenniscourts door de heer
Luc Chatlen.18 feb 1965.

OUVRY.R.

0115/92 BOEK.R.OUVRY.RYCO.150 jaar wedstrijdzeilen.D/juni 1988.55 blz.

0116/92 OBLIGATIE.1907.Yacht Club D'Ostende.Obligation de 100 fr.

O.K.LAND VAN WAAS.

0028/92 JAARBOEK.Annalen v/d K.O.Kring v/h Land van Waas.Deel 94.1991.
336blz.Slappe omslag.

0373/92 JAARBOEK.Annalen van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het
Land van Waas.Deel 95.1992.320 blz.O/1992/0444/1.

POTTIER.J.

0304/92 MILITAIR BESCHEIDEN.5 stuks op naam van Denys Aimé.Oostende.
a.Livret de mobilisation.b.Carnet de Pecule.c.Extrait du registre
matricule.d.Avis de mutation.e.Bericht van overplaatsing.

PRAET.J.

0125/92 KLEDIJ.Kapmantel zoals gedragen door welgestelde polderboerin
rond de eeuwwisseling voor de kerkgang gemerkt a.b.Bijhorende
hoofddeksel.c.Bijhorende halve voorschoot.

VLUCHT DER ENGELSEN VOOR OOSTENDE IN 1794

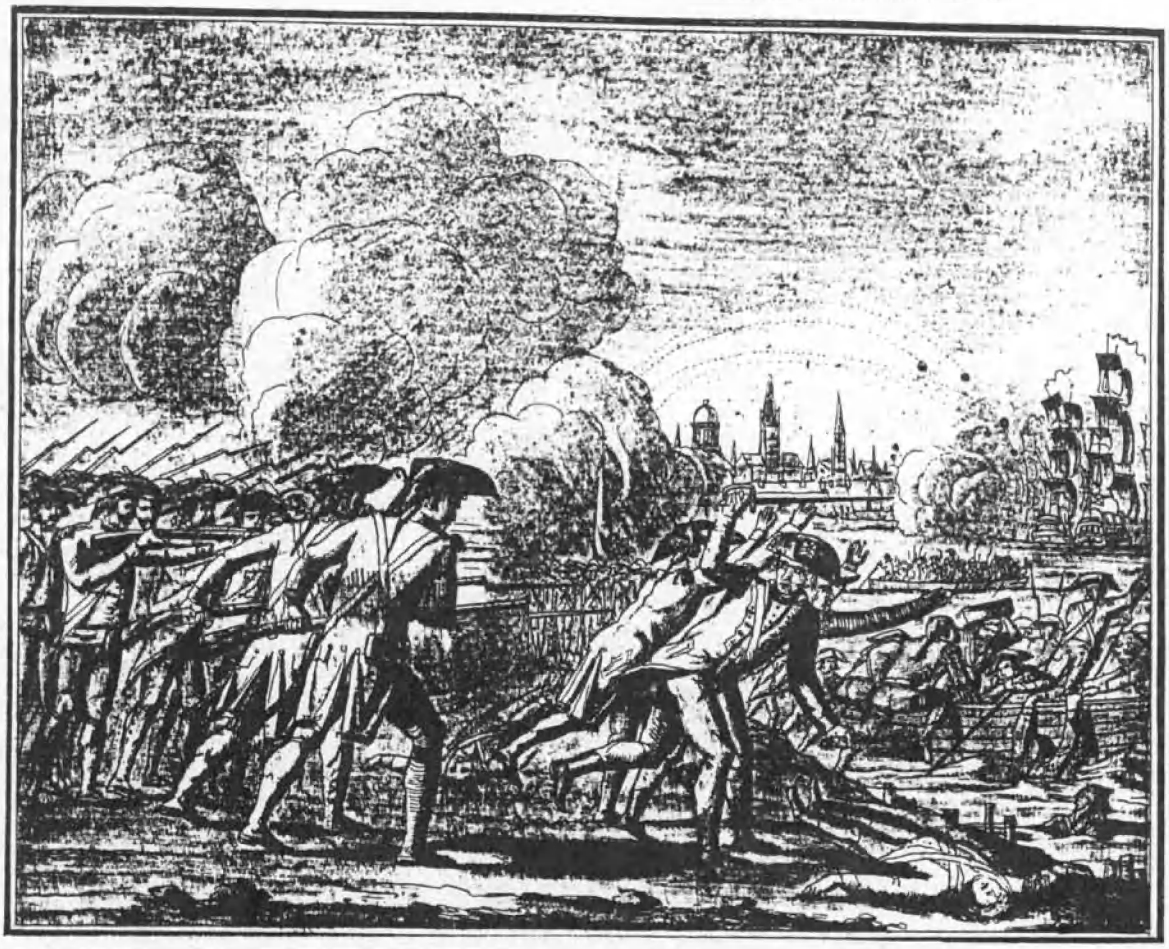

Het UITVAARTKONTRAKT is de absolute ZEKERHEID dat uw begrafenis of crematie zal uitgevoerd worden volgens UW WENSEN en dat uw familie achteraf GEEN FINANCIELE beslommeringen heeft.
Vrijblijvende inlichtingen voor deze exclusieve service :

Begrafenissen & Crematies

NUYTTEN n.v.

Torhoutsestwg 88 H
Petit-Paris Oostende
Tel. 80.15.53

"Uw steun in droevige dagen"

De heer Berard

Oostendse Heemkring

DE PLATE

--+--

STUDIEREIS

zondag 6 juni 1993

Met DE PLATE naar Pèronne aan de Zomme,de uiterste grens die Vlaanderen ooit had.Doorheen de streken die door Frankrijk,nog zeer lang na de annexatie, " province réputée étrangère " werden genoemd.

Wij wensen U
een fijne en prettige dag toe.

STAMBOOM VAN DE GRAVEN VAN VLAANDEREN

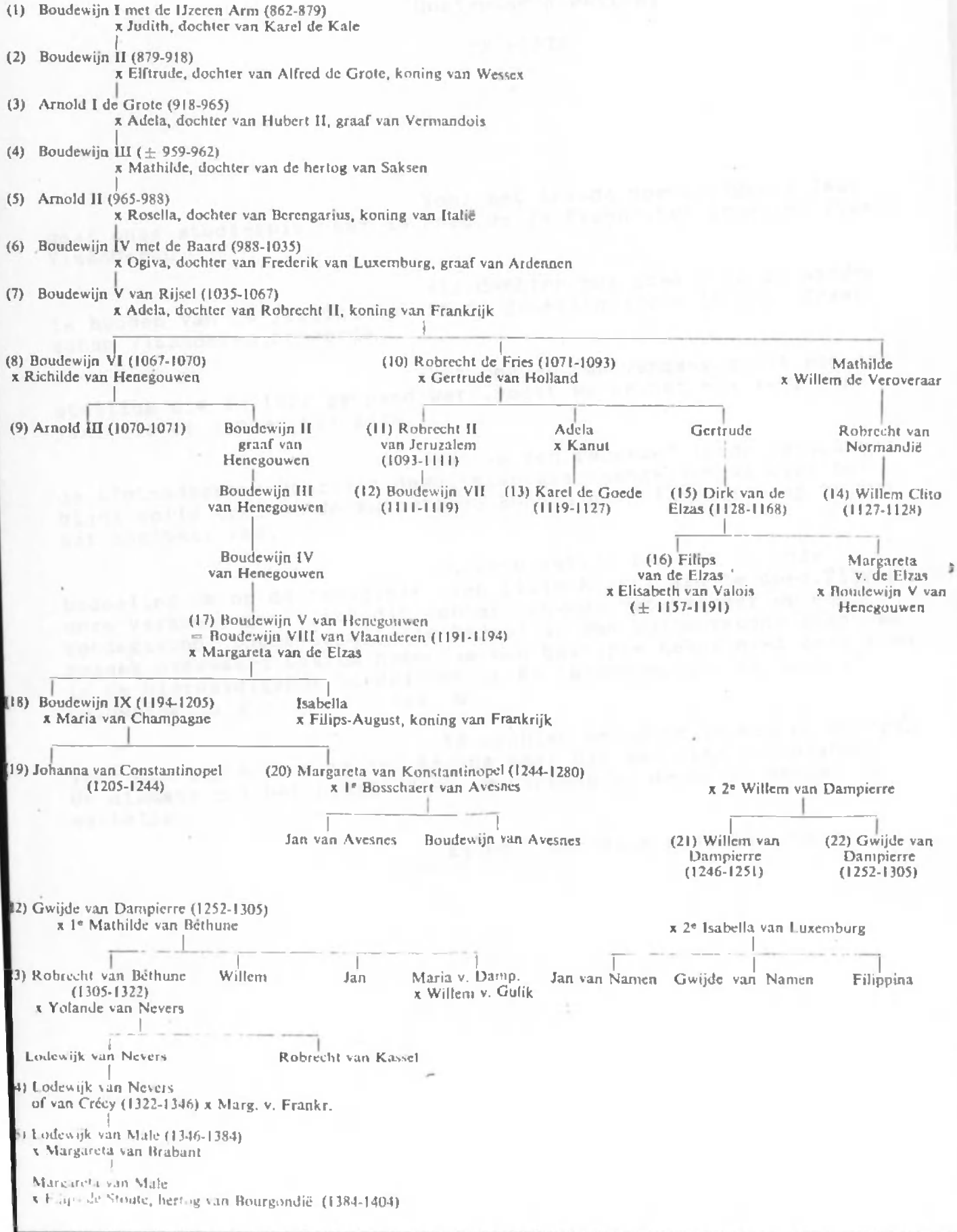

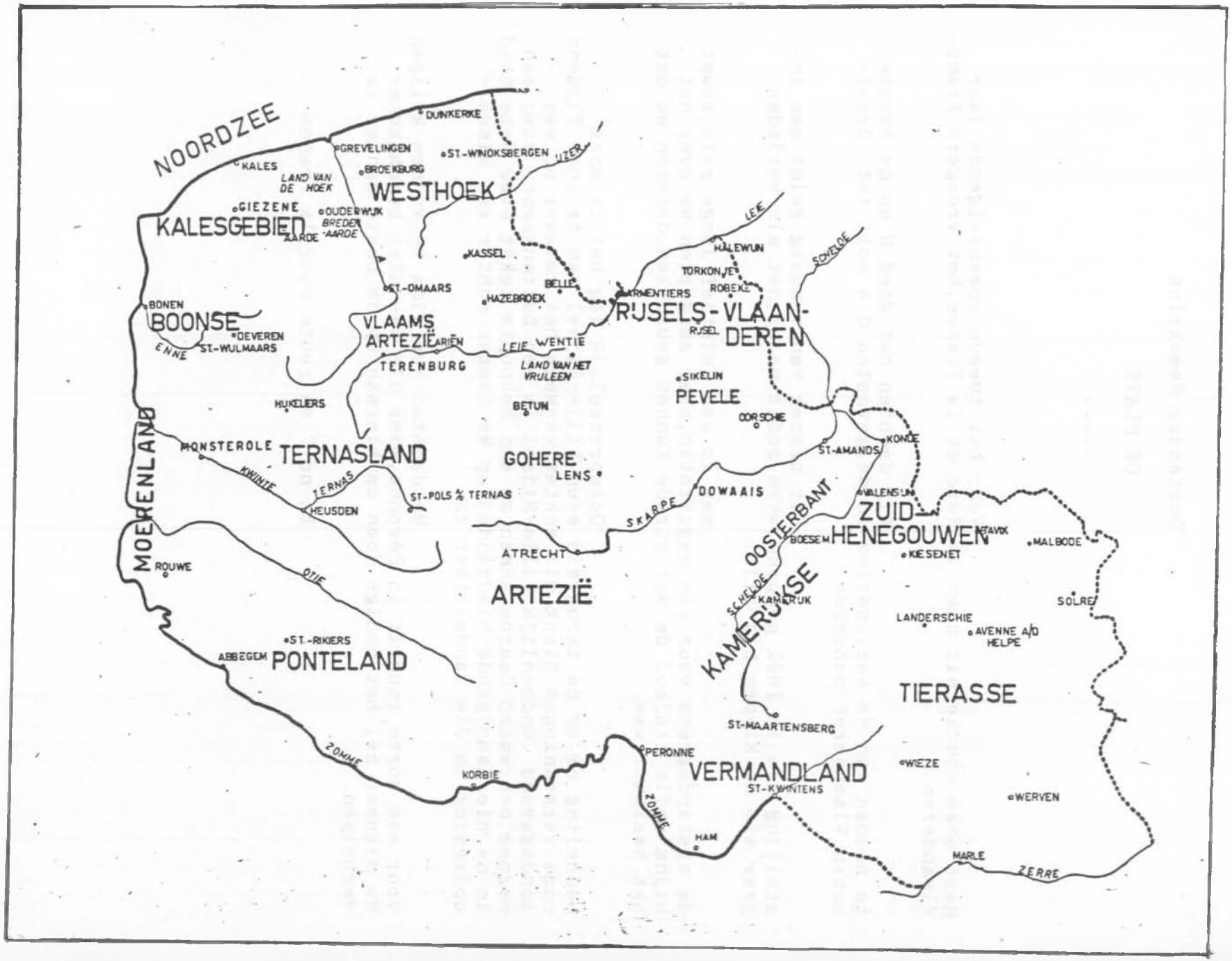
NOORDZEE
DUINKERKE
GREVELINGEN
ST-WINOKSBERGEN
IJZER
KALES
LAND VAN DE HOEK
BROEKBURG
WESTHOEK
GIEZENE
OUDERWIJK
BREDE AARDE
KALESGEBIED
KASSEL
LEIE
HALEWIJN
TORKONJE
SCHELDE
ROBEKE
ST-OMAARS
BELLE
HAZEBROEK
ARMENTIERS
RIJSELS-VLAANDEREN
RIJSEL
BONEN
BOONSE
DEVEREN
ST-WULMAARS
ENNE
VLAAMS ARTEZIË
ARIËN
LEIE
WENTIE
TERENBURG
LAND VAN HET VRIJLEEN
SIKELIN
PEVELE
HUKELIERS
BETUN
OOSTERBANT
MOERENLAND
MONSTEROLE
TERNASLAND
GOHERE
LENS
KWINTE
TERNAS
ST-POLS / TERNAS
HEUSDEN
DOORSCHIE
KONDE
ST-AMANDS
SKARPE
DOWAAIS
VALENSIJN
ZUID HENEGOUWEN
BOESEM
STAVOK
MALBODE
KIESENET
ATRECHT
ARTEZIË
ROUWE
OTIE
SCHELDE
KAMERIJKSE
KAMERIJK
SOLRE
LANDERSCHIE
AVENNE A/D HELPE
ST-RIKIERS
ABBEGEM
PONTELAND
TIERASSE
ST-MAARTENSBERG
ZOMME
PERONNE
KORBIE
VERMANDLAND
ST-KWINTENS
WIEZE
WERVEN
ZOMME
HAM
MARLE
ZERRE

STAMBOOM VAN DE GRAVEN VAN VLAANDEREN

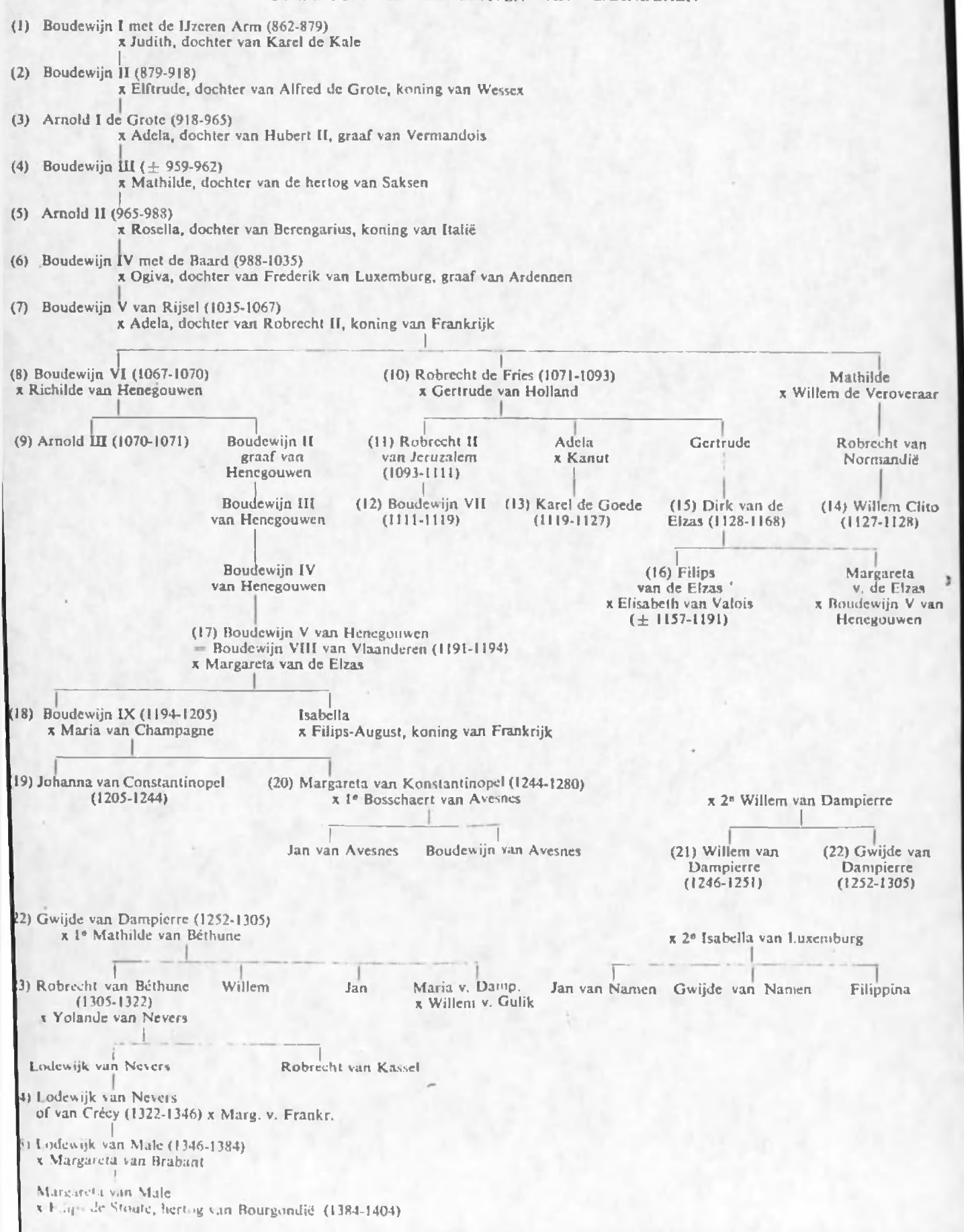

Oostendse Heemkring

DE PLATE

--+--

Voor het tweede opeenvolgende jaar gaat onze studiereis naar le Nord de la France,het vroegere Frans-Vlaanderen.

Wij dachten het goed U op de hoogte te houden van de realisaties in de gewesten die ooit tot Graafschap Vlaanderen behoorde.

Het bezoek van vandaag geldt een instelling die in 1992 geopend werd,zodat we er,net als verleden jaar,als de kippen bij zijn.

Het is een relatief lange reis,zowat de afstandsgrens voor een daguitstap,maar aangezien we over het bijna volle traject de autostrade kunnen gebruiken,dachten we dat het haalbaar was.

Oorspronkelijk lag het in onze bedoeling om op de terugreis even Lille-Rijsel aan te doen.Tijdens onze verkenningen bleek dit echter,vanwege het verkeer op een zondagavond ,ondoenlijk.Lille-Rijsel is een buitengewone stad,een bezoek overwaard.Daarom namen we een beknopte tekst over deze stad in de hiernavolgende bladzijden op.We lassen echter een wisseloplossing in die landelijker is.

We dachten een gids te kunnen krijgen voor een korte rondrit in Pèronne,maar die was niet beschikbaar. Uw dienaar zal het nodige doen om hieraan op de beste manier te verhelpen.

En nu " en route pour la France ".

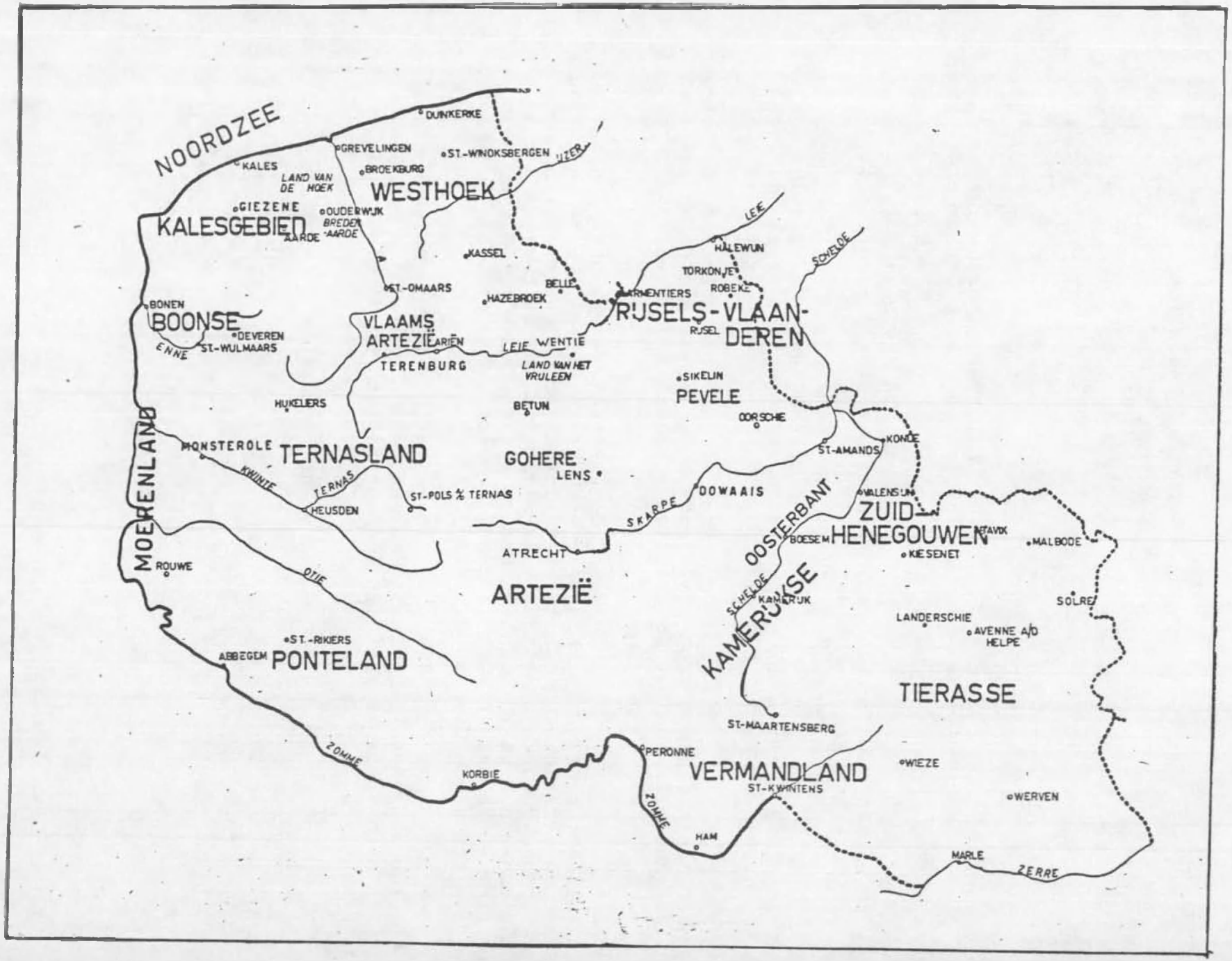
NOORDZEE
DUINKERKE
GREVELINGEN
ST-WINOKSBERGEN
IJZER
KALES
LAND VAN DE HOEK
BROEKBURG
WESTHOEK
GIEZENE
OUDERWIJK
BREDE AARDE
KALESGEBIED
KASSEL
LEIE
HALEWIJN
SCHELDE
TORKONJE
ROBEKE
ST-OMAARS
BELLE
HAZEBROEK
ARMENTIERS
RIJSELS-VLAANDEREN
RIJSEL
BONEN
BOONSE
DEVEREN
ENNE
ST-WULMAARS
VLAAMS ARTEZIË
ARIËN
LEIE
WENTIE
TERENBURG
LAND VAN HET VRULEEN
SIKELIJN
PEVELE
HUKELIERS
BETUN
OORSCHE
MOERENLAND
MONSTEROLE
TERNASLAND
GOHERE
KWINTE
TERNAS
ST-POLS
LENS
ST-AMANDS
KONDE
HEUSDEN
SKARPE
DOWAAIS
VALENSIJN
OOSTERBANT
ZUID-HENEGOUWEN
ATREBT
ARTEZIË
BOESEM
MALBODE
KIESENET
ROUWE
OTIE
SCHELDE
KAMERIJK
KAMERIJKSE
SOLRE
LANDERSCHIE
AVENNE A/D HELPE
ST-RIKIERS
ABBEGEM
PONTELAND
TIERASSE
ST-MAARTENSBERG
PERONNE
ZONNE
KORBIE
VERMANDLAND
WIEZE
ST-KWINTENS
WERVEN
HAM
MARLE
ZERRE

Een bewogen verleden

Door heel hun geschiedenis heen, bleven de Franse Nederlanden hét raakpunt, hét strijdtoneel van drie mogendheden: Vlaanderen, Frankrijk en ... Engeland.
In hun grootste expansie reikten de Franse Nederlanden, d.w.z. de door de Graven van Vlaanderen veroverde of bestuurde gebieden, tot voorbij de Somme; Douai (Dowaai), Arras (Atrecht), Montreuil (Monsterhole) en Amiens waren door de veroveringen van Arnulf I (+965) bij Vlaanderen toegevoegd! In de daarop volgende eeuwen brokkelde dit territorium af; ca. 1100-1150 waren haast alle Picardische gebieden verloren gegaan.
In het kader van de 17 Provinciën omvatten de Franse Nederlanden tot in de 17de eeuw Artesië met Atrecht, Terwaan en Sint-Omaars, het gebied van Kamerijk, de Westhoek met Kassel en Duinkerke, Waals-Vlaanderen met Rijsel en Orchies (Oorschie), een deel van de streek om Doornik en Henegouwen met Dowaai, Valencijn, Maubeuge en Avesnes. Van 1347 tot 1558 behoorden Calais en omliggend gebied aan de Engelse kroon.
Al in de Middeleeuwen werd fel om het gebied gevochten: Kassel, 1071, Bouvines (Bovingen) 1214, Kortrijk 1302, Mons-en-Pévèle (Pevelenberg) 1304, Kassel 1328... blijven gewichtige data in de Frans-Vlaamse strijd.
In de opeenvolgende Frans-Engelse oorlogen werden rake klappen uitgedeeld! Te vermelden zijn vooral Crécy 1346, het beleg van Calais (Kales) 1346-1347, Azincourt 1415... enz.
In de 16de eeuw woedde de oorlog voortdurend tussen Fransen en Habsburgers, waarbij Picardië en Artesië het frontgebied werden, waar vriend én vijand naar hartelust gingen moorden, plunderen en brandschatten! In die periode werden talrijke kerken tot vesting omgebouwd, nieuwsoortige fortifikaties aangelegd (Mont-Hulin, Renty e.a.), belegerden de Engelsen in 1544 Boulogne, liet keizer Karel Thérouanne en Hesdin (Heusden) in 1553 van de kaart vegen, namen Spaanse troepen Saint-Quentin (Sint-Kwinten) in en heroverden de Fransen uiteindelijk Calais (Kales). Toen de Vrede van Cateau-Cambrésis in 1559 gesloten werd, waren hele gewesten verwoest, honderden dorpen ontvolkt, het akkerland verwilderd!
In de Westhoek vormde de Geuzenopstand van 1566 de druppel die de emmer liet overlopen. De demografische en ekonomische ineenstorting was een feit. Honderden kerken, kloosters en kastelen werden verwoest, de herenhoeven raakten verlaten; hele lagen van de bevolking gingen voor de bloedige repressie op de vlucht naar Noord-Nederland en met hen verdwenen de industriëlen, de kunstenaars, de ambachtslui, gegoede burgerij en schrijvers. Een ramp, waarvan de gevolgen nooit meer helemaal hersteld werden!
Tijdens het derde kwart van de 17de eeuw gingen de Franse Nederlanden voor goed verloren! Door het Verdrag van de Pyreneeën verwierf Frank-

rijk aanzienlijke delen van Artesië en Henegouwen, w.o. Arras (Atrecht), Hesdin (Heusden), Béthune, Douai (Dowaai), Landrecies, Avesnes en Le Quesnoy. Met het Verdrag van Aken gingen de kasselrijen van Sint-Winoksbergen en Rijsel verloren. De nederlaag van 11 april 1677 had het Verdrag van Nijmegen tot gevolg: Valenciennes (Valencijn), Cambrai (Kamerijk), Sint-Omaars, Kassel werden definitief Frans grondgebied.
In de vlakte van de Penebeek werd in 1677 de hoop op een rijk en machtig Vlaanderen de grond ingeboord! De tragedie van het grillige noodlot heeft gewild dat het uiteengerukt werd en over drie staten verdeeld!

Met bloed doordrenkt: front 14-18

„Le Nord de la France, terre des invasions"!, dit krijg je vaak te horen. Tijdens de eerste wereldoorlog werden drie gebieden van de Franse Nederlanden door oorlogsgeweld verwoest.
Tussen Arras (Atrecht) en Lens werd in 1915 en 1917 in een wijde boog om Arras heen verwoed gevochten tussen de Duitsers en de Geallieerden. Daar blijven meer dan 200 Gemenebestkerkhoven bewaard.
Bekend is de heuvelrug van Vimy, bekroond met het krijtwitte monument ter ere van de Canadese gesneuvelden. Op honderden hektaren diep omgewoelde bodem liggen loopgravenlinies, mijntrechters en puinhopen als stille getuigen van de moordende gevechten! Treffend is het 1 kilometer lange Franse grafveld van Notre-Dame-de-la-Lorette, waar 20.000 Fransen een graf vonden! Wereldberoemd is het 40m hoge puin van de abdijtorens van Mont-Saint-Eloi (Sint-Elooisberg), voor alle strijdende partijen zowat dé centrale blikvanger van het slagveld. Zag je er de resten van de door bommen verhakkelde kerk van Ablain-Saint-Nazaire, de grafvelden bij Neuville-Saint-Vaast, het gedenkteken van La Targette...?
Pijnlijk is de herinnering aan de Sommeslagvelden, waar in 1916 enkele gebieden ten koste van honderdduizenden doden veroverd werden, die in het Duitse lenteoffensief van 1918 in één klap weer verloren gingen!
In Vlaanderen, waar de klaprozen bloeien en alles geurt en fleurt in wilde schoonheid en bloemenpracht, zijn wij ten dode opgeschreven, noteerde een jong soldaat voor hij enkele uren later door een granaat uiteengereten werd! Gruwelijk was het, in de loopgravan van Beaumont-Hamel, rondom de bomkraters van La Boisselle,tijdens de tankslag van Pozières. Wereldberoemd en berucht werden namen als „Leipzig Stellung", „Zwaben Redoubt" e.a., waarmee Duitse verdedigingspunten aangeduid werden, nu nog in het veld herkenbaar aan de omgeploegde krijtvlekken en ... tientallen grafvelden, waar de doden rij aan rij, mooi in het gelid liggen! Voor de Geallieerden keek de „Maagd van Albert" onverschillig neer op steeds groter wordende verliezen; voor de Duitsers leek de Somme dicht bij en toch zo veraf...
Ook tussen het Picardische Laon en Reims liggen resten van het front

over tientallen kilometers verspreid. Zag je het Duitse kerkhof van Fort de la Malmaison? Bekeek je de Chemin des Dames op de hoge, felbevochten heuvelruggen. Zag je het langzaam aan diggelen geschoten puin van de abdij van Vauclair...?

Testgebied voor nieuwe wapens

De Tweede Wereldoorlog heeft in Noorden van Frankrijk diepe wonden geslagen! Het optreden van de bezetter, de ineenstorting van de eigen strijdmacht, collaboratie en verzet, de aanhoudende bombardementen en de ontwrichting van het spoorwegennet liggen nog vers in het collectieve geheugen.

Om de kustlijn te beveiligen, bouwden de Duitsers een gigantische defensielijn van duizenden bunkers, geschutsopstellingen, opslagplaatsen, vliegvelden en andere constrakties, bekend als de „Atlantikwall". Vooral in de Pas-de-Calais kwamen zwaar bewapende fortifikaties tot stand, gegroepeerd rond de vestingen Boulogne (Bonen), Calais (Kales) en Duinkerke, vaste en verplaatsbare kustbatterijen en... wapens van een totaal nieuwe aard!

In het lichtgolvende achterland, van Normandië tot het Belgische West-Vlaanderen, kwamen in 1943-1944 honderden lanceerstellingen van de beruchte V 1-bommen tot stand; ondanks massale bombardementen slaagden ze erin om vanuit Frans-Vlaanderen duizenden dergelijke tuigen op de Engelse steden af te vuren, tot het Canadese leger eind augustus - begin september 1944 de afvuurbasissen eindelijk onder de voet liep. Net op tijd overigens, aangezien in Wizernes en Eperlecques (Sperleke) bomvrije lanceerplaatsen voor de snelle V 2-raketwapens in aanbouw waren. Op een heuvel tussen Marquise en Calais was nog een derde vergeldingswapen in aanbouw, nl. een 50-loops kanon dat per dag meer dan 6000 supersonische granaten afgevuurd zou hebben..., althans als het niet als gevolg van bombardementen beschadigd en voortijdig verlaten was!

Thérouanne, (Terwaan, Terenburg) een verdwenen stad

Op een vaag in het terrein herkenbare, ruitvormige patroon op een heuvelrug bij de Leievallei stond tot in 1553 de eeuwenoude stad Terwaan, het antieke Tervanna en ooit een bisschopsstad met 12000 inwoners.
Om uitvallen en plundertochten van het Franse garnizoen definitief te voorkomen, besloot keizer Karel tot de belegering van de stad; die begon op 13 april 1553 en eindigde met de overgave op 20 juni. In de daaropvolgende maanden werd de bebouwde stadskom van de kaart geveegd en alle waardevolle zaken door de omliggende steden en dorpen geroofd en weggevoerd. De kathedraal, de Sint-Maartenskerk, de markten, de vestingen met stadsmuur, gracht, bolwerken, bastions en burcht, honderden woningen, openbare en bestuurlijke gebouwen werden gesloopt, het puin weggevoerd, de grachten gevuld. Zo erg was de wraak van de belegeraars, dat zelfs het stratenplan nauwelijks bewaard bleef en pleinen en fonteinen verdwenen! Ook het bisschoppelijk paleis, de bijhorende vleugels, de kapel, toegangsplein en kloostergang vielen zonder genade onder de slopershamer. In de voormalige stad werden akkers aangelegd en kwamen bescheiden woningen en een kerkhof tot stand. Van de omliggende monumenten als de abdij van Sint-Jans-op-de-Berg (Benedictijnen, naar Ieper overgebracht), het Augustijnerklooster, de leprozerij e.a. gebouwen bleef niets over.
Tegenwoordig doet de plaats van de verdwenen stad zich voor als een heuvelflank van open landerijen, omgeven door de resten van een aarden wal en half gevulde stadsgrachten. Vanaf de 17de eeuw kwam een jongere dorpskom met kerk en watermolen in de vallei van de Leie tot stand.

Montreuil (Monsterhole)

Het verdwijnen van de Merovingische handelshaven Quentovic (Kwintewijk) werkte tijdens de 10de eeuw het ontstaan van een oostelijker gelegen nederzetting in de hand: Montreuil (962: „Mon(a)sterioli").
De stad telde van ouds twee abdijen, nl. Saint-Saulve en Sainte-Austreberthe; de bewoning ontwikkelde zich zowel op de heuvel als op de lagere hellingen aan de oevers van de Canche (Kwinte) en werd beschermd door een koninklijke burcht (13de eeuw) en een middeleeuwse stadsmuur, voorzien van halfronde torens.

In 1537 liepen de Spaanse troepen van keizer Karel de vesting onder de voet, waarbij grote vernielingen werden aangericht. Dit noodzaakte een totale herziening van het fortifikatiesysteem, waarbij tijdens de 17de eeuw nieuwe werken met bastions en ravelijnen aangelegd werden bovenop de heuvel. Een noordwestelijke citadel omgaf de 13de-eeuwse burcht; de ommuurde laagstad met haven aan een zijarm van de Canche werd verlaten.
Door het leger verlaten in 1873, door de Franse Revolutie van zijn kerkelijke instellingen beroofd, door het nabijgelegen Etaples en Le Touquet toeristisch overvleugeld, door instellingen en industrie over het hoofd gezien, slaagde het stadje er in om een uitzonderlijk historisch patrimonium te behouden. Saint-Saulve (13de-17de eeuw) werd in 1791 parochiekerk, andere bedehuizen kregen een bestemming als arsenaal, rusthuis, kostschool en museum. Schilderachtige steegjes met aanpalende winkelpanden behielden hun 17de-18de-eeuws uitzicht en bestrating. De vestingen van middeleeuwen en moderne tijden bleven nagenoeg volledig bewaard en vormen een prachtig kader voor wandelingen met vergezichten op de omliggende heuvels en valleien.

LILLE RIJSEL

Rijsel is de hoofdstad van het Noordfranse departement Nord-Pas-de-Calais. „Onze grote troef is de ligging op het kruispunt van de assen Brussel-Parijs en Londen-Keulen", zegt ons Alain Bourbon, direkteur van het Rijselse toerisme-bureau dat is ondergebracht in het Palais Rihour uit de Bourgondische tijd toen Rijsel nog de hoofdstad van Vlaanderen was. „Vooral wanneer de Chunnel en de TGV-verbindingen gerealizeerd zullen zijn, kunnen wij op het kruispunt van die assen de centrale ontmoetingsplaats worden voor zakenlui uit die stedenvierhoek. Maar Rijsel heeft nog veel andere toeristische aantrekkelijkheden. Als agglomeratie met meer dan 1 miljoen inwoners zijn wij de 5de grootste stad van Frankrijk, met alle middelen en mogelijkheden vandien. Maar de stad zelf telt amper 160.000 inwoners zodat het centrum een kleinschalig en gezellig karakter heeft bewaard en het er nog heel aangenaam winkelen en kuieren is.

Dank zij de aantrekkingskracht van onze twee universiteiten op de jongeren heerst er in onze stad ook een jeugdige, opgewekte sfeer. Voeg daarbij nog drie belangrijke musea, talloze prachtige monumenten; onze futuristische volautomatische metro — „le VAL" — en u begrijpt meteen dat we de toerist heel wat te bieden hebben."

Vuiltje

Met eigen ogen konden wij ook vaststellen dat Rijsel een zeer nette stad is, op het Zwitserse af. Voor het spreekwoordelijke vuiltje ook maar ergens te bespeuren valt, is het al opgespoord en weggezogen door twee witte jongemannen die permanent rondsnorren op twee witte met een speciale stofzuiger uitgeruste motoren. De vliegende Misters Proper van Rijsel als het ware.

De interessantste kant van Rijsel bestaat voor de Vlaamse toerist uit de tekenen en overblijfselen van de historische band met Vlaanderen. Rijsel was oorspronkelijk een dorpje op een eiland in de Deule, vandaar de Vlaamse naam die afstamt van „ter IJsel" en de Franse die een samentrekking is van „l' Ile". Het dorpje werd vanaf 1050 tot een stad uitgebouwd door Boudewijn V van Rijsel, graaf van Vlaanderen, die er zijn geliefkoosd verblijf had. In 1312 lijfde Filips de Goede Rijsel en Douai in bij het Franse kroongebied, maar schonk ze later terug aan de Graaf van Vlaanderen om te vermijden dat heel Vlaanderen door een huwelijk in handen van de Engelse koning viel.

In het Bourgondische tijdperk werd Rijsel de hoofdstad van het Vlaamse gewest en kwam dank zij de lakennijverheid tot het het hoogtepunt van haar bloei. Filips de Goede liet er het Rihourpaleis bouwen en hield er in 1431 het kapittel van het Gulden Vlies (opgericht in 1429 in Brugge) waarbij het statuut werd vastgelegd en het ledenaantal van 24 tot 30 werd opgetrokken.

Banket

In 1454 richtte hij er het buitengewoon festijn „Gelofte van de Fazant" in. Dit banket was door Filips aangericht om met enige luister de verzamelde edellieden te kunnen aankondigen dat hij zou ingaan op het verzoek van paus Nicolas V om een kruisvaart te organizeren tegen de Turkse bezetters van Constantinopel. Met een soort historische rekonstruktie van dit feest, het „Diner du Faisan", werd op 26 maart de „Belgische Lente" in Rijsel besloten. Talrijke prominenten, onder wie de prinsen van Luik, de burgemeester Mauroy en Brouhon, de Belgische provinciegouverneurs,

Om de geschiedenis nog even af te maken: Vlaanderen kwam in handen van de Habsburgers en pas in 1668 wist Louis XIV na een lang beleg Rijsel in te nemen en Frans Vlaanderen feitelijk bij Frankrijk in te lijven.

De Vlaamse geschiedenis is in Rijsel overvloedig terug te vinden in tal van monumenten: een gedeelte van het Rihourpaleis, waarin het Syndicat d'Initiatives (toerismebureau) is gevestigd, de Oude Beurs, die doorgaat als het meest representatieve gebouw van de Vlaamse renaissance in Frans-Vlaanderen, de Vlaams-laatgotische Sint-Mauritskerk, die vooral aan de binnenzijde indrukwekkend is, de eveneens Vlaams-laatgotische Sint-Katarinakerk, het Hospice Comtesse, de Noble Tour, de Gentse poort, enzomeer.

Wandelen

Wie de mooiste (Vlaamse) kunsthistorische hoekjes van Rijsel wil ontdekken kan deelnemen aan de geleide wandelingen die de toeristische dienst iedere zaterdag van 15 u. tot 17 u. organizeert. Afspraak bij het Syndicat d'Initiatives in het Palais Rihour. De deelneming kost 25 FF per persoon.

Ook de Rijselse musea zijn uiteraard rijk aan Vlaamse meesters. Het majestatische 19e eeuwse Museum voor Schone Kunsten aan de Place de la République wordt beschouwd als het rijkste museum van Frankrijk na het Louvre in Parijs, vooral voor de werken uit de Vlaamse en Hollandse scholen. Je kan er je ogen de kost geven aan meesterwerken van Dirk Bouts, Rogier van der Weyden, Jeroen Bosch, Pieter Breughel, P.P.Rubens, Antoon Van Dijck, Jordaens, Teniers... maar ook van Delacroix, Monet, Renoir, Botticelli, Titiaan, Veronese, Tintoretto, Goya... en dat allemaal op een half uur tot twee uur van je achterdeur.

Het voormalige hospitaal Hospice Comtesse, in 1236 gesticht door Johanna van Rijsel, gravin van Vlaanderen, herbergt nu het historisch en folkloristisch museum en is eveneens een bezoek meer dan waard. Wie nog tijd over heeft of meer belangstelling heeft voor moderne kunst kan ook nog naar het Museum voor Moderne Kunst in Villeneuve-d'Ascq. Het ligt even buiten Rijsel in de buurt van de autoweg Rijsel-Gent (uitrit Château) en geeft onderdak aan meer dan 200 werken van grote namen als Picasso, Braque, Modigliani, Léger, enz. En tot besluit vermelden we in Rijsel nog het geboortehuis van Charles De Gaulle waar de herinnering aan de heldendaden van „le grand général" aan de hand van voorwerpen, dokumenten en foto's levend wordt gehouden.

Namen

Ook vandaag blijft de verbondenheid van Rijsel met Vlaanderen voortbestaan en is de staatsgrens in veel opzichten niet meer dan een lijntje op papier. In de regio 14.000 Belgen en menig Zuidwestvlaming gaat naar Rijsel als hij om te winkelen of andere redenen naar „de grote stad" wil. Het meest opvallend teken is wel dat de richtingaanwijzers de Vlaamse steden in het Nederlands vermelden, een hoffelijk en respektvol gebaar dat zelfs onze Waalse broeders zich niet verwaardigen.

Arras (Atrecht)

Atrecht, het oude Nemetacum van de Romeinse tijd, groeide in de Middeleeuwen uit tot een belangrijke stad, thans hoofdplaats van het departement en bisdom.
Geen enkele stadsgezicht is zo typisch voor de Groot-Nederlandse gedachte als deze! Op de grote en de kleine markt staan honderden hals- en klokgevels van krijt- en baksteen, onderaan rustend op een doorlopende galerij met zuilen van grés. Haast iedere woning bezit een trap, die toegang verleent van markt naar kelder („boves"). De oudste huizen dateren van de 15de eeuw, de jongste van de 19de eeuw. Dit prachtig architekturale geheel werd tijdens de eerste wereldoorlog door inslaande projektielen voor 60% vernield. Het stadhuis, het belfort, de abdij en -kerk van Sint-Vaast, de parochiekerken en andere monumenten werden in puin geschoten. Steen voor steen werd alles in 1920-1936 naar de oorspronkelijke vorm weder opgebouwd en opnieuw in gebruik genomen!
Met de markten, de Sint-Vaastkathedraal, de tot museum omgebouwde abdij, de 17de-eeuwse citadel, resten van stadsvestingen en andere gebouwen, is Atrecht nu dé grote blikvanger onder de steden van de Franse Nederlanden, en eveneens administratief centrum, handels- en garnizoensplaats.

PÉRONNE
VILLE HISTORIQUE

PERONNE is een charmante stad.Haar aantrekkelijkheden springen echter niet zomaar in het oog van hen die er niet wonen.Teneinde iedereen een idee te geven van deze aantrekkelijkheden volgen hier enkele gegevens.

Péronne ligt aan de samenvloeiing van Cologne en Somme dicht bij de aftakking van het " Canal du Nord ".De handelshaven ,gebouwd aan het Canal du Nord,werd sedert 1972 ,vergroot met een jachthaven voor een honderdtal boten.

" Peronne- en- Vermandois" zoals de ,eertijds versterkte,stad genoemd wordt,ligt te midden van een uitgestrekt, visrijk ,vijvergebied.Het is een centrum van de palingvangst en tot de lokale gastronomische specialiteiten behoren de " palingpatée" en de gerookte paling.De stad telt ongeveer 8000 inwoners.

De "Porte de Bretagne".

Deze poort en de omringende muur zijn de laatste vestingen van Peronne.
Peronne was een volledig versterkte grensstad, tussen Frankrijk en Spaans Vlaanderen. De stad was dan ook volledig door water omringd, en de enige ingang was via gangbruggen.
De Porte de Bretagne was er een van.
In het begin waren er drie poorten: de Porte de Paris, de Porte Saint Nicolas en de Porte Saint Saveur.
Na de bezetting van 1536 was de Porte Saint Nicolas, die het dichtst bij het kasteel lag zo ernstig beschadigd dat de herstelling ervan een probleem zou worden. Men besloot daarom de poort gewoonweg toe te metselen.
Er bleven dus twee ingangen, en de stad vormde een lange gang, waar al het verkeer op weg naar of van Vlaanderen noodzakelijk moest voorbijkomen.
Op het einde van de XVIe eeuw, toen een verzakking van de dijk en het toennemende verkeer herstellingen noodzakelijk waren zou de hangbrug volledig vernieuwd worden. Het was niet mogelijk het verkeer volledig stop te leggen voor de duur van de herstellingen en daarom werd een andere ingang geopend: de Porte de Bretagne.
Ze omvat twee rechthoekige gebouwen, onafhankelijk de een van de andere en met een open ruimte tussen de twee. Op het buitenste gebouw kan men het wapenschild van Peronne, gebeeldhouwd in steen, bemerken. Op het binnenste gebouw kon men toendertijd, buiten de datum van konstruktie, ook een beeldje van de Heilige Maagd vinden. Een hangbrug kon toen de stad, in geval van inval, volledig van de buitenwereld isoleren.
Tijdens de eerste wereldoorlog, onderging de Porte de Bretagne grote beschadigingen, maar de dienst Historische Monumenten verzorgden de restauratie ervan. De poort is nu weer zoals hij was ten tijde van Hendrik IV. De hangbrug met zijn ketens en zijn ophaalsysteem zijn in staat van werking indien nodig.

In dit gedeelte van de stad dat men met heel veel smaak wist om te bouwen, kan men een stuk van het oude Peronne terugvinden. De versterkingen (van Vauban) zijn onveranderd gebleven en hebben nog steeds hetzelfde aspect als tijdens de XVIIe eeuw.
Een bezienswaardigheid is op te merken. Op de buitenste muur kan met het opschrift VIVE LE ROY, gebeiteld in steen van een andere kleur lezen. Het is helaas niet meer zo duidelijk te lezen, maar met enige moeite kan men dit opschrift nog steeds, tussen twee stadssleutels, lezen.

Stadhuis

Dit gebouw in renaissancestijl zou, net zoals de kerk St Jean Baptiste, kunnen geranschikt worden als martelarenmonument.
Het stadhuis werd meerdere malen beschadigd en vernietigd tijdens bloedige gevechten in de stad. Dit gebouw werd onder Francois Ier, dank zij fondsen van het hof, gebouwd. Tijdens de oorlog van 1870 werd het ernstig beschadigd, en tijdens de eerste wereldoorlog, samen met de stad volledig vernietigd. Heropgebouwd tussen 1918 en 1929, werd het opnieuw, tijdens de tweede wereldoorlog, vernietigd.
Het stadhuis dat we nu zien is omzeggens een copij van deze gebouwd in de XVIe eeuw.
Op zijn voorgevel kan men de salamander, symbool van Francois Ier zien, alsook twee oorlogsdecoraties die Peronne kreeg voor zijn moed.
Het kruis van het Legioen der Eer, overhandigd door Mr. Raymond Poncaré de 12 juli 1914, voor zijn defensie in 1870, en het Oorlogskruis met Palm voor zijn moed tijdens de eerste wereldoorlog. Deze onderscheiding werd toendertijd postuum overhandigd aan de stad omdat deze volledig vernield werd. En een oorlogskruis voor zijn moed in de tweede wereldoorlog.
De renaissancestijl wordt bevestigd door de Griek-Romeinse beelden die op de voorgevel aangebracht zijn.
Een merkwaardig detail: wanneer men het stadhuis vanuit de toren van de St. Jean Baptistekerk bekijkt, kan men zien dat het staduis niet recht is, het is gebogen over zijn lengte.
Het stadhuis herbergt de lokalen van de burgemeester en het stadsbestuur, de Stadsbibliotheek, het Danincourt museum, en een merkwaardigheid goed gekend van de Peronezen: de Steen van Radegonde.

De steen van Radegonde is een zeer mooie prehistorische steen daterend van de neolitische tijd (ongeveer 10000 jaar).
Deze zandsteen werk gebruik voor het pollieren van bijtels en pijlen en werd gevonden in Mesnil Bruntel.
Vele van deze stenen zijn gekend in de streek van Peronne, en elk van hen heeft een legende.

Volgens de legende begaf Radegonde (vrouw van koning Clotaire Ie, die eerst kloosterzuster en toen heilige werd) zich naar Athies in Peronne, rustte een paar minuten uit op de steen en begon geestdriftig te bidden. Toen ze opstond was de steen gemerkt door haar knieen.
Het stadhuis heeft ook een klokkenspel dat dagelijks om 12 en 18 uur "Le Madelon" speelt, en een sirene heeft die elke middag afgaat.

Le Faubourg de Bretagne.

Deze merkwaardige Faubourg heeft een uitzonderlijke naam die niets met de streek met dezelfde naam te maken heeft.
De oorsprong van de naam komt door de bijzondere situatie waarin de stad zich bevond, na de dood van Saint Fursy waarbij zich vele bedevaarders rond zijn graf verzamelden. Omdat Saint Fursy een Ier was, waren de meeste van de bedevaarders Engelsen, de Britains zoals men ze toen noemde. Omdat Peronne een grensstad was mochten buitenlanders er niet overnachtten en daardoor onstond die voorstad buiten de stadmuren om de Britten uit Engeland de logeren. Vandaar de oorsprong van Faubourg de Bretagne.

Het museum van Danicourt.

Mr. Alfred DANICOURT (die ooit burgemeester van Peronne was), een groot liefhebber van kunst en een merkwaardige penningkundige, verzamelde tijdens zijn leven een belangrijke verzameling die niet enkel lokale geschiedeniswaarde had, maar ook schilderijen van grootmeesters en voorwerpen met archeologische belang.
Na zijn dood in 1887 liet hij deze ganse verzameling aan de stad na. Enkele jaren later werd de Musee Danicourt in het stadhuis, opgesteld in de vroegere lokalen van de baljuw.
De Duitsers bezetten de stad in 1914 en 1940. In 1917 werd het stadhuis en het museum volledig vernietigd. De conservator kon toen enkel de kleine stukken, maar met grote waarde redden. Hij deed hetzelfde in 1940. Deze onschatbare verzameling is nog steeds in het museum te zien.
De penningkundige afdeling die vele Griekse, Romeinse en Franse munten omvat, is een van de rijkste in Gallische munten. Men kan er zelfs een gouden stater van Vercingetorix vinden.
Een raamkast omvat een zeer mooie keus van Merivingische en Carolingische sieraden, waaronder een gesp in zilver bewerkt met goud uit de VIe eeuw. Deze gesp die in Miséry gevonden werd, is internationaal gekend door archeologen.
Helaas gingen alle stukken met een lokale geschiedenis waarde verloren.

Het museum heeft nochtans, met behulp van de stadsarchieven, een kollektie waardevolle perkamenten uit de 12e en 14e eeuw kunnen bemachtigen, die ons de belangrijkheid van deze kleine stad in de geschiedenis aantonen.
Men vindt er vele aantekeningen van de Franse koningen. Het is namelijk zo dat alle Franse koningen ooit in Peronne kwamen of logeerden, behalve Lodewijk XVI die er de tijd niet voor kreeg.
Maar het museum heeft nog vele andere verborgen schatten.
Als uiteindelijk het museum niet de overvloedigheid van de grotere musea heeft, de voorwerpen zijn daarom niet van mindere kwaliteit.

Het kasteel van Peronne

De brede Sommevallei heeft gedurende eeuwen een bijzondere waarde gehad als strategische scheidingslijn. Deze lijn was aan beide zijden afgezet met twee verschillende soorten kastelen. De ene van een bepaald type stonden op de heuvelkammen, terwijl de anderen tegen de rivier stonden. Van deze laatste stonden torens en muren met hun grondvesten in het water en verdedigden een bruggehoofd of bocht in de vallei. Verschillende kastelen van dit type, Ham, Happlincourt, Clery, Nul s'y frotte en Peronne verdwenen in de loop der tijden.
Toen de Merovingers zich in de 5de eeuw in Peronne vestigden, bouwden ze een versterking op de heuvel die de Somme en vijvers beheersten. Het was onder deze versterking dat zich in de middeleeuwen de stad kon ontwikkelen. Deze versterking gekend onder de naam Palais de Peronne, werd het verblijf van Sint Radegonde en een eeuw later van Archambaud, meester van het Palais, Heer van Peronne en beschermer van Saint Fursy.
Dit Palais, opgetrokken in hout werd in 884 door de Noormannen in brand gestoken en totaal vernield. Zes jaar later liet de graaf van Vermandois het Palais herstellen en wallen optrekken rond de stad. Men veronderstelt dat hij op dat ogenblik op de plaats van het Kasteel, een grote toren of Donjon liet optrekken. Het is in deze toren dat Herbert van Vermandois de Franse koning Karel de Eenvoudige gevangen zette en liet sterven. Dit laatste gebeurde in 929.
Op het einde van de 12de eeuw liet Philippe Auguste het kasteel afwerken met 4 grote torens, die nog bestaan. Deze torens zijn gebouwd in zandsteen, schuinhellend aan de basis teneinde de projectielen af te weren.
Het kasteel was omringd met diepe grachten gevuld met water. Er was slechts een ingang, voorzien van een valbrug. Dit vereenvoudigde de verdediging.
In de ingang is nog steeds een stuk in eikenhout te zien waarmee deze valbrug geleid werd.
In de loop der tijden onderging het kasteel vele veranderingen. Hendrik IV, Louis XIII en Louis XIV lieten het kasteel versterken in functie van de vooruitgang die de artillerie maakte.
Tot 1914 werd het kasteel gebruikt door verschillende diensten van het leger, wapenarsenaal, kledijmagazijnen enz...

De ovens van de bakkerij leverden in 1919 het brood voor de Peronezen die terug gekeerd waren naar de stad.
In 1916, tijdens de slag van de Somme werd de rechte toren nabij de ingang met de grond gelijk gemaakt. De andere torens werden zwaar beschadigd. De monumentendienst voor Historische gebouwen, die voor de restauratie instond, heeft het kasteel zijn middeleeuws aspect teruggegeven. De torens hebben geen schietgaten, geen vensters noch deuren, men kan ze enkel betreden van binnenin, hierdoor werden ze oninneembaar.
Nog eigenaardig lijken dat de torens naar de stad gericht zijn, maar we moeten zich indenken dat het kasteel oorspronkelijk buiten de stad stond.

ANTIQUE FORTERESSE AU NOM PRESTIGIEUX
J'AIME TA MAJESTE, TON AIR MYSTERIEUX
TES GRANDS MURS CREVASSES PAR LES INTEMPERIES
MALGRE LEUR ABANDON, GARDENT LEUR POESIE
DANS CET HALLUCINANT DECOR MOYENAGEUX
ON EVOQUE UN TRAITE, LA FRANCE POUR ENJEU
SOUS LES VOUTES DE LA NUIT, A LA CLARTE LUNAIRE
ON SENT RODER TOUJOURS L'OMBRE DU TEMERAIRE,
ET SUR LES VIEILLES TOURS ON CRAINT AVEC EFFROI
DE RENCONTRER SOUDAIN LE FANTOME DU ROI.

<u>Saint Fursy,patroonheilige van Peronne</u>.

Meermaals, tijdens dit bezoek hebben we horen spreken van Saint Fursy. Wie was hij dan?
Hij was een Ierse monnik, werd bevriend met Archambaud, meester van het kasteel en heerser van Peronne. Saint Fursy doopte de zoon van Archambaud. Samen met zijn broeders, Saint Foislain en Saint Ultain stichtte hij de Abbaye du Mont Saint Quentin.
In de Saint Jean Baptistekerk, in de kapel van rechts kan men een beeld van Saint Fursy vinden omringd door 2 ossen. Ziehier de uitleg:
Bij de dood van Saint Fursy, op 16 januari 654, werd er over zijn stoffelijk iverschot rusie gemaakt tussn de stad Peronne en de stad Mezerolles. Om die ruzie bij te leggen werd het stoffelijk overschot van de heilige op een kar gelegd, getrokken door 2 ossen en gedreven door een kleine onschuldige jongen, daar waar de ossen stopten werd het lichaam begraven.
De ossen hielden halte op de Place des Cygnes, nu het gerechtshof.
Maar volgens de legende werd de as van de wagen geforceerd.
Op het graf van de Ierse monnik, evangelist van Peronne, heilige geworden door een openbare mening, liet Archembaud het Magnifieke Collegiale Saint Fursy oprichten, die vele bedevaarders aantrok.

<u>Het monument van de zeeman DELPAS</u>

Dit bescheiden monument is een herinnering aan de bezetting van 1870, dat net zoals het monument van Marie Foure, dat door de Duitsers weggehaald werd, de bezetting van 1536 symboliseerde.
Op 29 december 1870 ontploftte een granaat, afgeschoten vanop de hoogte van La Maisonette, temidden van enkele kannoniers van een

marinekanon ter hoogte van Mabay Molen, doodde zeeman Delpas en verwondde 4 anderen.
Zijn collega's begroeven hem op de verstevigingmuur naar het kanon dat hij bediende.
Tijdens de afbraak van die verstevigingsmuur werden het stoffelijk overschot overgebracht naar La Rue du Marin waar een monument in zijn naam werd opgericht.
De zeeman Delpas was een marinefuselier van het depot van Brest, hij werd geboren in Turan in de Tarn op 19 april 1849 en werd op zijn kanon gedood op 29 december 1870 in zijn 21e jaar.
Het monument dat oorspronkelijk in brons was, onderging hetzelfde lot als dat van Marie Faure, maar werd na de oorlog vervangen door het monument in steen dat we nu kunnen zien.

Het oude Peronne.

Het grootste gedeelte van het oude Peronne is gelegen achter het gerechtshof. In haar straten kan men nog de resten van de verstevigingsmuur en de oude stadslimieten zien. Bijna alle straten bieden hetzelfde beeld: de Rue des Ursulines, de Carrefour des Minimes, de Rue des Chanoises, de Montagne de Brusle, de Rue du College, de Rue Saint Quentin Capelle, de Rue des Grands Carreaux, de Rue des Petits Carreaux, de Rue Fournier, de Fontaine Saint Fursy, de Rue des Vierges.
De Montagne de Brusle en Rue des Vierges zijn identieke straten, aan beide zijden van de Mont de Cygnes (tegenwoordig het gerechtshof).
De Rue des Grands Carreaux, de Rue des Petits Carreaux, de Carrefour des Minimes en de Rue Fournier vormen samen een van de schilderachtigste delen van de stad.

Bezienswaardigheden.

In de Rue des Chanoises kan men, in de de muur ingewerkt, een kanonbal zien met eronder de datum 3 janvier 1871.
Waarom deze kanonbal? Was het de laatste afgevuurd tijdens die oorlog? Was het deze die het huis vernielde? Werd het in het puin gevonden?
Een ding is zeker: de persoon die het daar plaatste, wilde een herinnering aan de gevechten nalaten.
Een vreemd detail in de Rue du College: er zijn twee openingen in een muur, de opening van rechts geeft op een trap die leidt naar een kleine geplaveide plaats, die men terug verlaat via een tweede trap die uitgeeft op de opening links.
De Fontaine de Fursy is een waterloop die aan de voet van enkele van de huizen van deze schilderachtige straat stroomt.

Volgens de legende zou deze bron als bij mirakel zijn beginnen stromen en redde zo de stad van schaarste.

De vijver van de CAM

Juist achter het kasteel ligt de Vijver en het mooie park van de CAM.
Een vreemde naam die ontstond uit het feit de het kasteel van Peronne zeer lang als legerdepot dienst deed, tot in 1914.
CAM wil zeggen, Centre d'Approvisionnement Militaire.
Maar het park en de vijver kenden andere glorierijke uurtjes.
In de jaren 50 werd er jaarlijks een buiten-boord competitie gehouden.

De CAM is vooral geliefd voor zijn kalmte en zijn groene omgeving.
Wandelaars kunnen er zijn charme ontdekken en sportvissers vinden er een ideale vishoek. Er is ook nog een speeltuin voor kinderen, een bar, roeibootjes en waterfietsen geven een ontspanning voor allen.

Het Fort de Caraby

Recht tegenover de CAM, aan de andere kant van de straat, kan men nog de overblijfselen van de verstevigingsmuur vinden. Deze waren de glooiing van een uitstekend bolwerk: Fort Caraby.

Voorbij de muren komt men terecht bij een portaal, de ingang van het fort. Iest verder ziet men de resten van het fort weggezakt in de waters van de Somme.
De naam Caraby komt van de Militaire architect Caraby. Het was Vauban, die tijdens de versteviging van de muur in de XVIIIe eeuw deze voorpost liet bouwen.

Omstreken van Peronne.

Mont Saint Quentin: is een oude beboste heuvel, die een van de posities van de Duitsers was, gebruikt ter verdediging van Peronne tijdens de twee wereldoorlogen.
Op de top van deze heuvel stichtte Saint Fursy, samen met zijn broeders de Abbaye du Mont Saint Quentin, waar Pieter de kluizenaar (de gekende preker van de kruisvaarten) monnik was.

Het Circuit van Peronne en de Grand Prix de Picardie.

Tussen 1925 en 1939 werden op het circuit van Peronne grootse automobielkampioenschappen gehouden.
De beste merken en rijders waren er tegenwoordig.
Het is op circuit dat Louis Trintignant en Guy Bouriat het leven lieten, respectivelijk op 20 en 21 mei 1933.
Het circuit strekt zich over een gebied tussen verschillende dorpen, Brie, Mesnil Bruntel en de Carrefour Bouriat Trintignant.
Op dit kruispunt is een monument opgericht voor de twee verongelukt kampioenen.

De Quartier des Halles.

Het is een zeer rustige buurt even buiten Peronne.
Eertijds werden er wijngaarden geteeld waarvan men Le Cru Saint Jean perstte.
Er is ook nog de kleine kapel van Notre Dame des Victoires, een gift van een van de inwoners van dit kwartier en waarvan de overname akte getekend werd door keizer Napoleon III in 1852.

De Menhir de Doingt of Pierre de Gargantua.

Het is een van de mooiste megalieten van het noorden van Frankrijk. Het is een steen van 4,20m hoog (en nog eens 2,45 meter zijn ondergronds). De legende zegt dat de reus Gargantua wandelde in het bos van Rocogne, toen zijn stap gehinderd werd door een steen in zijn schoen. Hij schudde de steen uit zijn schoen en het vond zijn plaats aan de oevers van de Cologne. Men vertelde ook dat sommige nachten de feeen van het Bois de Rocogne neernaalden op een rondedans uit te voeren ronde de Menhir du Doigt.

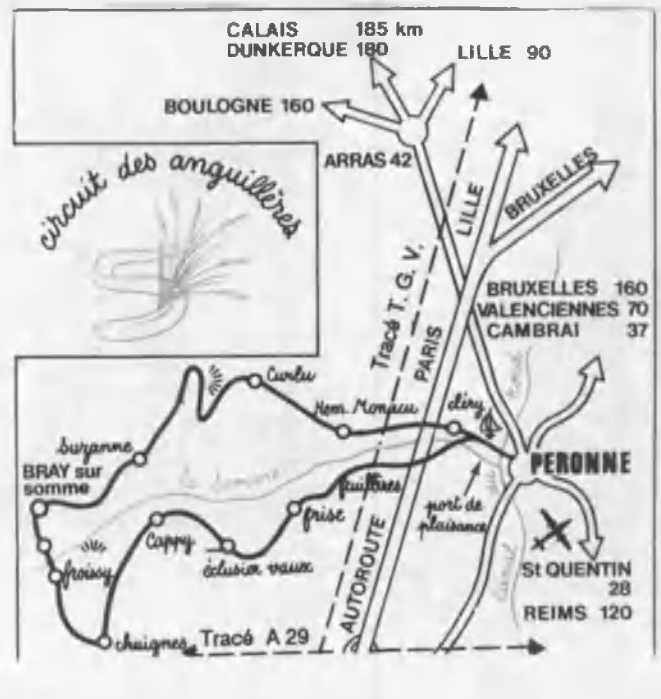

PERONNE SOMME HISTORIAL DE LA GRANDE GUERRE

Op weg naar Péronne getuigen de vele indrukwekkende soldatenkerkhoven van het offensief dat de geallieerden op 1 juli 1916 aan de Somme inzetten en dat vijf maanden zou duren. Na meer dan 150 dagen van bijna onophoudelijk vechten hadden de 22 Franse en de 38 Britse divisies een lap grond heroverd van dertig bij acht kilometer.

De geallieerden telden 620.000 doden en gewonden; de Duitsers verloren 450.000 man; een derde van hen was gedood. De eerste dag van het offensief alleen al verloren de Britten 60.000 man (20.000 doden). Het werd de bloedigste dag in de geschiedenis van het Britse leger.

Al in 1986 rijpte bij de bewindslieden van het departement Somme het plan, in de streek waar de slag aan de Somme woedde een „historial" op te richten. Het moest geen monument of een bedevaartsoord worden. Het mocht niet een verheerlijking van de oorlog zijn. En men wilde ook geen „gewoon" museum waarin de slag aan de Somme in detail uit de militaire doeken zou worden gedaan.

Wat het dan wel moest zijn? „Een museum dat de Eerste Wereldoorlog doet begrijpen", zegt Fernand Demilly, de voorzitter van de Algemene (departementale) Raad van de Somme. „Een multinationale benadering van de Grote Oorlog en van de mentaliteit van de volkeren die deze oorlog beleefden. Noem het een vergelijkende kultuurgeschiedenis van de oorlogvoerende landen".

Toparchitekt

Het ambitieuze projekt, dat een slordige half miljard frank kostte, wil de stad Péronne een nieuwe dynamiek geven. Juist om het uitzonderlijke karakter van de hele opzet te onderstrepen, deed het departement een beroep op een uitzonderlijke architekt. Henri-Edouard Ciriani, een ster in het Franse architektuurwereldje, won de uitgeschreven wedstrijd. Hij tekende een pareltje van een museum, gebouwd in witte beton en kunstig verwerkt in en aan het middeleeuwse kasteel dat het centrum van Péronne domineert.

Even ongewoon als de kombinatie van de middeleeuwse burcht met de modernistische museumvleugel is de opzet van de expositie zelf, waaraan „une belle brochette" van historici onder de leiding van de Parijse hoogleraar Jean-Jacques Becker meewerkten.

De tentoonstelling is eenvoudig kronologisch geordend. In een eerste zaal wordt de situatie in Europa en in het biezonder in Frankrijk, Duitsland en Groot-Brittannië aan de vooravond van de oorlog geprezenteerd. Een tweede zaal is gewijd aan de beginjaren van de oorlog. Het eigenlijke offensief van de Somme wordt geëvoceerd in een filmmontage die gebaseerd is op de memoires van een Britse soldaat. Een derde zaal heeft het over de totale oorlog, tot en met de wapenstilstand. De rondgang, die makkelijk twee uren in beslag neemt, wordt besloten met de naweeën van de oorlog.

De originaliteit van de tentoonstelling voelt men het best in de zalen die de Grote Oorlog zelf uitbeelden. De „oorlog van de soldaten" neemt het midden van die ruimte in. In het parket zijn grote „kuilen" uitgespaard. Daarin liggen de uniformen van de soldaten, omringd door hun wapens en ander materiaal, hun zakboekje, tabakszak en whisky-fles.

„Wij hebben die uniformen bewust neergelegd om het horizontale van de oorlog te symbolizeren", vertelt de archiviste-dokumentaliste Véronique Harel. Uit de kuilen stijgen, op fijne metalen draden vastgemaakt, enkele voorwerpen op: een muziekinstrument, een dichtbundeltje, een schilderijtje... „Originele voorwerpen die de kultuur symbolizeren die ondanks alles in de loopgraven aanwezig was".

In andere kuilen groepeerde men medische toestellen die aan het front gebruikt werden, proteses inkluis, de kommunikatiemiddelen, de vuurwapens, de maskers en helmen waarmee soldaten zich tegen kogels en gas probeerden te verdedigen.

De wanden van de tentoonstellingszalen worden in beslag genomen door kasten die de oorlog op het thuisfront uitbeelden. Originele voorwerpen, kranten, dokumenten en continu draaiende video's vertellen over de mobilizatie, getuigen van de propagandaoorlog die gevoerd wordt, tonen de opeising van paarden, vee en oogst, hebben het over de vrouwen die thuis bleven... Dat alles wordt toegelicht met drietalige Frans-Duits-Engelse onderschriften.

Pickels

Hier wordt konsekwent in drie lagen het dagelijks leven in Duitsland (bovenste tentoonstellingslaag), Frankrijk (middelste) en Groot-Brittannië (onderste) getoond. De konfrontatie in deze drie lagen is biezonder geslaagd. Zo zie je op twee boven elkaar geplaatste video's in een oogopslag de mobilizatie in Duitsland en Frankrijk.

Je ziet de karikaturen in de drie landen in dezelfde tentoonstellingskast. Je leest in de verschillende kranten de oorlogsrealiteit.

Soms moet je onwillekeurig glimlachen, zoals bij dit Duits bevel in het bezette Frankrijk: *Origny 4 januari 1917: Il faut instruire les officiers de l'état civil et les curés qu'il est défendu sévèrement de consommer le mariage entre des Allemands et des Françaises sans permission de la Commandanture.*

Of bij het zien van de Britse „pickels" en „old Scotch" die met de soldaten naar het vastland komen. Of bij het Duitse cafétoestel waar men met een revolvertje op figuurtjes schiet en dat de patriottische leuze „Ueb Aug und Hand fürs Vaterland" draagt.

Veel van wat tentoongesteld wordt zijn gewone zaken, anekdotische of symbolische voorwerpen. Om een primitieve tank of de dubbeldekker van de „Rode Baron" te zien moet je niet naar Péronne. Je zou kunnen ontgoocheld worden bij het zien van een halve meter rupsband, een propeller en een schaalmodel van een oorlogsvliegtuig. Maar het gevaar dat het museum te symbolisch zou zijn, wordt biezonder goed opgevangen door de tientallen videoschermpjes die langs het hele parkoers staan. Hier worden de voorwerpen levend.

Hier zie je de angst bij soldaten die dekking zoeken voor geschut en de vreugde van anderen die een brief van het thuisfront krijgen, hier zie je de vreselijk verminkte gezichten van de gewonden en de snelheid waarmee doden moesten begraven worden. Hier zie je — in de vitrinekasten dan weer — hoe kinderen met oorlogsspeelgoed spelen en hoe vrouwen de oorlogsindustrie draaiend houden. „In het totaal tonen we drie uur film. Maar wij bezitten 70 uren in onze kollektie", vertelt Véronique Harel.

Het museum wil een „internationaal dokumentatiecentrum" over de Eerste Wereldoorlog worden. Maar die dokumentaticafdeling is nog niet geopend. Nog wat wachten dus. En kijken of Péronne daarmee niet te hoog mikt.

Centraal in het museum ligt een heel aparte zaal. Hier geen uniformen en geen video's. Alleen metershoge foto's van gewone, onbekende mensen die de verschrikkingen van de oorlog moesten doorstaan. Die verschrikkingen krijgen in de omringende tentoonstellingskasten vorm in vijftig biezonder sterke etsen van Otto Dix: „Der Krieg". De zaal is bijna een schrijn.

Misschien gebruiken de museumverantwoordelijken te grote woorden als ze het hebben over „vergelijkende kultuurgeschiedenis" en „antropologie". Het is moeilijk om dat alles in voorwerpen te vatten. Maar wie een beeld wil hebben van wat de Grote Oorlog was in Frankrijk, Groot-Brittannië en Duitsland, moet naar Péronne.

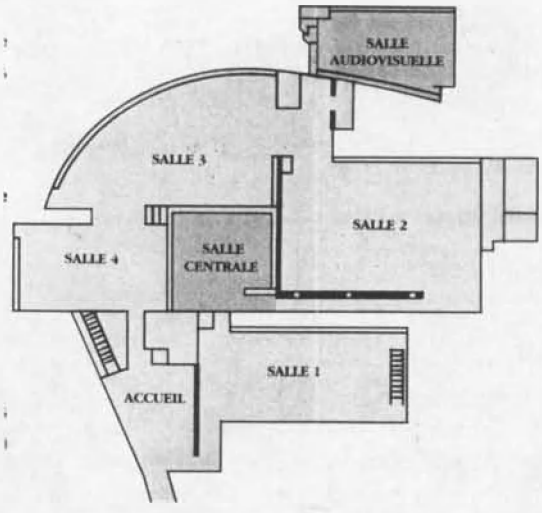

Zover zijn we dan weer.Wij hopen dat U genoten hebt van deze uitstap en dat U eens te meer een massa indrukken en begrippen hebt kunnen opdoen.

Teneinde de weg niet te lang te maken stoppen we nog even ,vlak over de grens te Watou op de Markt aan het Hommelhof.Zodoende krijgt iedereen de kans voor een glasje en een plasje of gewoon maar om de benen te strekken.

We zitten hier vlak aan de grens,in de bakermat van het gekende Hommelbier.De brouwerij ligt aan de overkant van de markt.

De niet-dorstigen hebben de gelegenheid even kennis te maken met deze zeer landelijke gemeente,waar het ongemeen rustig is.Er is de Sint Baafskerk,er is het ingemetselde overblijfsel van een schandpaal (huis nr 2 op de Markt) en er zijn een tweetal pleinen.

Traditiegetrouw blijven we niet te lang hangen want Moeder Oostende wenkt ons weer.

We vonden het prettig met U samen te zijn, wensen jullie een zonnig zomerverlof en tot kijk in september.

J.B.Dreesen.

Bibliografie.

J.Van Overstraeten.De Nederlanden in Frankrijk.Antwerpen 1969.
P.Despriet.Frans Vlaanderen.Kortijk 1987.
De Standaard.20 en 21 februari 1988.
De Standaard.11 en 12 november 1992.
Toeristische infobrochure Péronne 1993.
Toeristische infobrochure Rijsel 1993.
Infobrochure Historial de la Grande Guerre.1993.

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname steeds toegelaten.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

SECRETARIS
J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

JAARGANG 22
Nr 6-7-8
MAAND juni - augustus 1993

PENNINGMEESTER
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING
750-9109554-54
000-0768241-19

IN DIT NUMMER

blz. 161 : G. BILLIET : August Stracké, een levensschets.

Germain BILLIET

A U G U S T S T R A C K É

L E V E N S S C H E T S

93 - 163

WOORD VOORAF

Mijn bijdragen in De Plate over August Stracké liggen verspreid over 27 nummers, lopende van januari 1982 tot februari 1988. Om al die gegevens toegankelijker te maken vat ik ze hier voor het eerst samen tot een doorlopende levensschets.

Laat me de befaamde hotelier eerst bondig introduceren.

Aug. Stracké was een merkwaardige Duitse Oostendenaar die hier een succesvolle carrière opbouwde tussen 1870 en 1914. Hij was verstandig, energiek en ondernemend, een selfmade man die zich van schamel kegelzettertje tot een bijzonder hoffelijk en rijk hotelier wist op te werken. Die 38 jaar lang het gewezen Hôtel d'Allemagne in de Kaaistraat exploiteerde. Die in de Mariakerkse duinen een luxueuze villa bouwde aansluitend bij een uniek natuurhistorisch museum. Die voorzitter werd van de Oostendse hoteliersbond, 40 jaar lid was van de Oostende Kamer van Koophandel en 7 jaar alhier in de gemeenteraad zitting had. Die met grote ijver Oostende als badstad propageerde. Die de waardering had verworven van talrijke leden van de Europese adel waaronder koning Leopold II, prins Albert en prinses Elisabeth en vorst Ferdinand van Bulgarije. En die 73 jaar lang in Oostende heeft geleefd.

Voor de kennis van het leven en de bedrijvigheid van Aug. Stracké beschikken we over uiteenlopende bronnen. Allereerst zijn eigen publicaties nl. de zakelijk-informatieve brochures over Oostende en vooral de autobiografie die hij schreef in januari 1926 op de vooravond van zijn 80ste verjaardag. Daarnaast zijn er de lokale kranten : L'Echo d'Ostende en Le Carillon, twee liberale spreekbuizen. Verder het "bulletin mensuel" van de Oostende Kamer van Koophandel en het "bulletin communal", het Oostends gemeenteblad dat tot 1922 in het Frans opgesteld was. Tenslotte zijn er de registers van de burgerlijke stand alhier want A. Stracké huwde en stierf in zijn adoptiefstad.

De levensschets die ik uit die verschillende bronnen haal, is beknopt en onvolledig. Voor meer details over het leven en de activiteiten van A. Stracké verwijs ik, waar het past, naar de nummers van De Plate waar ik over Stracké gehandeld heb.

Wegens de gebreken die in elk mensenwerk opduiken, moeten we tegenover alle historische documenten kritisch staan. Dat geldt dus ook voor Strackés autobiografie die ik hier wat nader bespreek (zie ook : De Plate, jan. en feb. 1982 en dec. 1986).

Dat bijzonder getuigenis - het enige dat aan zijn jeugd refereert - is onmisbaar voor de reconstructie van zijn leven en voor de analyse van zijn persoonlijkheid. Die aantekeningen over zijn kindertijd zijn zo goed als oncontroleerbaar, die over zijn latere jaren wel. Ze zijn uiteraard subjectief en we moeten ze omzichtig behandelen.

Stracké schreef zijn autobiografische notities eigenhandig in het Frans dat hij schriftelijk gebrekkig beheerste. Van die autobiografie bestaan er in feite twee versies die naar de vorm en naar de inhoud lichtelijk van elkaar verschillen. Het oorspronkelijk handschrift werd, gezuiverd en gepolijst door een onbekende hand, in 1926 gedrukt bij Henri SMISSAERT (uitgever van

de "Duinengalm") onder de titel "Ma carrière et ma vie". Het handschrift telt 16 en een halve bladzijden groot formaat, de gedrukte tekst 10 pagina's. Beide stukken berusten in de Ostendianabibliotheek.

Opmerkelijk is het dat de gedrukte tekst een aantal feiten vermeldt die we in het handschrift niet aantreffen. Ik citeer er één. Op pag. 10 (van de gedrukte tekst dus) verklaart Stracké dat hij bij de brand van de St. Pieters- en Pauluskerk (14 aug 1896) met zijn eigen brandweerkorps het grafmonument van koningin Louise-Marie gered heeft.

Die verschillen tussen handschrift en gedrukte tekst beletten niet dat de lectuur van die levensbeschrijving ruimschoots de moeite loont. Al is het hele verhaal erg onvolledig, al is het niet ordelijk opgebouwd, hier en daar zelfs onnauwkeurig en vertoont het hiaten omdat Stracké sprongsgewijs over zijn leven vertelt, het bevat talrijke kleurige bijzonderheden. Duidelijk ontroerd spreekt de tachtigjarige het uitvoerigst over zijn droevige kindertijd. Bijna de helft van zijn herinneringen zijn gewijd aan zijn eerste zestien levensjaren, d.w.z. tot aan zijn aankomst in Oostende in 1862. Dat gedeelte is veruit het lezenswaardste. Op sommige plaatsen meen je brokstukken van een sprookje te lezen. Haast in iedere regel trilt de nostalgie van de oude man die bewogen zijn arme verdrietige jeugd, maar ook zijn snel stijgend succes daarna, opnieuw beleeft. Het geheel treft door eenvoud en waarachtigheid. De taltrijke details lijken mij historische betrouwbaarheid te waarborgen.

Dat geschrift van A. Stracké is niet alleen een boeiend maar ook een schrijnend document dat sociaal-economische toestanden uit de vorige eeuw scherp in het licht stelt. Aan het woord is hier een eerlijk, begaafd, sociaal voelend man die met rechtmatige fierheid, maar ook met menselijke ijdelheid, op zijn lang en vruchtbaar leven terugkijkt.

Nog een opmerking over Strackés aantekeningen. Opvallend daarin zijn de talrijke lacunes. Ze treffen des te meer omdat A. Stracké uit verschillende levensfases tal van precieze details weet op te halen. Zo verzwijgt hij niet alleen zijn optreden als Oostends gemeenteraadslid (1904-1911), maar ook zijn tweede huwelijk (1911) met K. HOFFMANN uit Wiesbaden. En nergens haalt hij de naam aan van zijn dochter Augustine, zijn enig kind. Die stilzwijgendheid hier wortelt waarschijnlijk in de latere stroeve familieverhoudingen.

Bevreemdend is het ook dat hij personen, die een belangrijke rol speelden tijdens zijn moeilijke jeugdjaren, niet vernoemt of ze slechts met initialen aanduidt. Anderen daarentegen, van mindere betekenis, vermeldt hij voluit. Ik wijs daar verder nog op. Die weglatingen kunnen we gedeeltelijk aan het afbrokkelen van de herinneringen op hoge leeftijd wijten. Maar ongetwijfeld spelen hierbij ook andere factoren want menselijke reacties zijn niet altijd rationeel.

En nu, bondig, het lange leven van August Stracké, waarin ik drie perioden onderscheid.

I – JEUGD EN EERSTE MANNENJAREN (1846–1869)

A. ZIJN DUITSE TIJD (1846-1862)

Onze hotelier werd geboren als Martin August Stracke op 28 januari 1846 in Naumburg, een dorp in de (huidige) Duitse deelstaat Hessen. Dat kleine Naumburg, op 25 km zuidwestelijk van Kassel is niet te verwarren - zoals het in verscheidene berichten over Stracké gebeurd is - met de om zijn dom beroemde stad Naumburg (in Saksen-Anhalt) aan de Saale, tussen Weimar en Leipzig. Al in zijn jeugd werd Stracké met zijn tweede voornaam aangesproken. Zijn familienaam kreeg in België algauw een accent aigu, een te verwachten Belgische verfransing want oorspronkelijke Nederlandse namen als Bracke, Bulte, Krabbe, Rogge, enz. worden hier Bracké, Bulté, Krabbé, Roggé, enz. Al voor zijn naturalisatie tot Belg stond de bouwer van het Mariakerkse museum bekend als August Stracké (A.S.) en wij blijven hem zo noemen.

Uit de Franstalige huwelijksakte van A.S. (5 juni 1869) vernemen we dat hij de zoon was van Jean Jose Stracke, meesterschrijnwerker geboren in het dorp Naumburg en van Marguerite GRASSHOF afkomstig uit Fritzlar, een oud stadje, 20 km ten zuiden. Het gezin telde verscheidene kinderen waarvan August waarschijnlijk het jongste was. Tot de familie, die katholiek was, behoorden een tante van August, overste van een pensionaat voor Engelse meisjes in Mainz en een oom die deken was in Hanau (ca. 20 km oostelijk van Frankfurt am Main) en nog verscheidene andere onkels. Nauwkeurige aanduidingen over die verwanten geeft A.S. niet. Enkele maanden na de geboorte van A.S. deed zijn moeder een longontsteking op waarvan ze niet meer genas. De vader en de andere kinderen werden ook ziek en totaal verarmd verhuisde het gezin naar Bockenheim, een voorstadje van Frankfurt. Hier verbleven de Strackés verscheidene jaren.

Bewogen door de ellende van zijn verwanten nam de oom-deken in Hanau de kleine August, die nog geen vijf jaar oud was, bij zich in huis. Voor het huishouden van die oom zorgde een tante. Over die figuur geeft A.S. in zijn autobiografie een tegenstrijdige inlichting. Volgens het handschrift, is zij een halfzuster en volgens de gedrukte tekst een schoonzuster van zijn moeder.

Niet lang nadien kwamen de ouders zich ook vestigen in Hannau. De vreugde van August daarover was van korte duur want de moeder stierf hier op 31 augustus 1855, slechts 41 jaar oud. In zijn memoires last A.S. hier een sentimentele opmerking in. Kort voor haar dood bracht de oom hem bij het bed van zijn moeder. "Zij omhelsde mij", schrijft A.S., "en zei mij altijd braaf te blijven om later een eerlijk en vlijtig werkman te worden. Dat heb ik haar beloofd en die belofte hou ik nog tot op vandaag. Ze vroeg mijn oom en mijn tante goed voor mij te zorgen". De kleine August was toen negen en een half jaar oud en verbleef al vijf jaar bij zijn oom. In zijn autobiografie spreekt A.S. verder niet meer van zijn ouders.

Enkele maanden na de dood van zijn moeder rezen er problemen voor het kleine ventje. Van zijn tante kreeg hij te horen dat zijn oom stappen gedaan had bij de bisschop van Fulda om August tot het seminarie aldaar toe te laten zodat hij priester

kon worden lijk zijn oom. In de maand mei 1856 zou hij er heen gebracht worden. "Daarop heb ik dadelijk geantwoord", zegt A.S., "Tante, ik wil geen priester worden. Ik wil een ambacht leren en kuiper-brouwer worden". We zullen straks horen waarom. Maar hij had niet te willen, repliceerde de tante. Hij moest gehoorzamen en doen wat zij verlangden.

En nu begint voor de tienjarige knaap een drama. "Van die dag af werd ik een andere jongen" gaat A.S. verder. "Ik had schrik van oom en tante, ik stak me weg en ik weende als ik alleen was. Ik had geen zin om te spelen met mijn schoolkameraad Karl, die de zoon was van een rijke brouwer".

August had aan zijn vriendje de plannen van zijn oom verklapt en Karl had alles overgebriefd aan zijn ouders. "Op een keer dat wij weer in de tuin van de brouwerij waren", vertelt A.S., "riep de brouwer mij bij zich en vroeg me of ik ziek was en waarom ik zo bedroefd keek. Toen ik hem de bedoelingen van mijn oom had verteld zei hij mij : Ik wil met je onkel praten. Als jij geen priester wilt worden, dan word je dat niet". Enkele dagen later zei Karl me : "August, je komt bij ons wonen, mijn vader heeft met je onkel gesproken". Ik wist niet wat ik hoorde, schrijft A.S. Maar dat werd hem algauw duidelijk. Tegen het einde van de maand april 1856 - August was dus goed tien jaar - barstte de bom. Toen hij als naar gewoonte in de pastorie kwam om koffie te drinken, zag hij dat er voor hem niet gedekt stond. Op een stoel lag een pak kleren gereed : 'n kostuum, linnen, schoenen, kousen. De tante kwam binnen en riep : "Haast je maar weg uit het huis, ga maar naar je vrijmetselaar en je moet hier niet meer komen". Deken-oom was nergens te zien. August nam zijn bundeltje en met tranen in de ogen trok hij naar de ouders van zijn vriend waar men hem verwachtte en waar hij goed ontvangen werd.

Wat moeten wij denken over de harteloze houding van die deken tegenover zijn tienjarig neefje, een halve wees ! Over de vreemde betrekkingen met zijn verwanten rept A.S. geen woord.

De kleine August heeft nu een nieuwe thuis. "Karl en ik", schrijft hij, "maakten onze schooltaken altijd samen. 's Avonds moest ik twee tot drie uur helpen om glazen te wassen, messen en vorken schoon te maken en de vaat te doen. Ik was er zo goed verzorgd als bij mijn onkel".

Maar ook dat geluk van de weesjongen duurde niet lang. Hij bleef bij zijn weldoeners tot eind november 1857 d.w.z. iets meer dan anderhalf jaar. Toen kwam de catastrofe. De brouwer kreeg tyfus. Wegens gevaar voor besmetting werden de kinderen, de meiden en ook August in een bijgebouw ondergebracht. Maar na vijf dagen stierf de man en zes dagen later ook de vrouw. De twee kinderen van de brouwer werden onder voogdij geplaatst bij familieleden en August moest het huis verlaten.

Hier past een opmerking betreffende die vreemde lacunes in Strackés autobiografie. A.S. verzwijgt niet alleen de naam van zijn oom, de deken van Hanau, bij wie hij zes jaar verblijft (1850-1856). Maar hij noemt ook de brouwer niet die het moederloze kind met grote menslievensheid gedurende 19 maanden onderdak verleent. Die heet eenvoudig : de heer G.

Daar stond nu de kleine August : nog geen 12 jaar oud en zo goed als op straat gezet. Wat moest hij beginnen ? Hij ging praten met de oude brouwmeester, vader van 8 kinderen. Deze raadde hem aan naar zijn oom-deken terug te keren en later toch maar priester te worden. Maar de knaap weigerde dat. Hij overwoog alles zo goed mogelijk en besloot naar Frankfurt te trekken om er werk te zoeken. In die tijd was in heel West-Europa kinderarbeid een doodgewone zaak.

Met treffende bijzonderheden vertelt de tachtigjarige A.S. zijn pogingen om aan werk te geraken. De meestergast bezorgde hem de vereiste politievergunning en een schoolattest en op 25 november 1857 nam de dappere jongen dankend afscheid van zijn vriend Karl en diens zus en van het gezin van de brouwmeester. Deze laatste had hem een oud valiesje gegeven waarin zijn schamel bezit stak, benevens wat zwart brood en enkele appelen. Voor zijn reiskosten hadden ze een beetje geld ingezameld, nl. 3 florijnen en 35 kreutzer : "Alles samen ongeveer 8 fr." stipt A.S. hier aan. (Dat was dus 8 fr. van vóór 1914 toen een gewone werkman 1 fr. per dag verdiende).

Na een bezoek aan het graf van zijn moeder vertrok hij nog dezelfde dag uit Hanau. Het was miezerig regenachtig en koud weer. Met zijn valiesje op de rug ging hij de 20 km lange weg naar Frankfurt en marcheerde door de stad naar Bockenheim waar hij een onderkomen vond bij mensen bij wie zijn ouders nog gewoond hadden.

's Anderendaags ging hij naar Frankfurt om een baantje te zoeken. In een herberg vond hij een dienst maar zonder logies en dat kon hij niet aannemen. De dag ging voorbij en teleurgesteld keerde hij terug naar Bockenheim. Ook de volgende dag had hij geen geluk. Hier laat de vertederde Stracké een religieuze noot horen die clicéachtig klinkt : "déprimé et fatigué je me suis rendu à l'église Notre Dame pour prier Dieu de m'aider". En hij schrijft verder : "Nauwelijks was ik neergeknield of ik werd een hevige schok gewaar. Op straat liepen de mensen bijeen in de mening dat er een aardbeving was. Enkele uren later verschenen er affiches op de muren met het bericht dat er in Mainz, 25 km naar het westen, een kruitmagazijn ontploft was met veel slachtoffers en grote schade. Er werden arbeiders gevraagd, vooral schrijnwerkers en glazenmakers. "Daar is misschien werk voor mij" dacht hij. Op 28 november stapte hij de 25 km af naar Mainz waar hij in de valavond uitgeput toekwam. Dicht bij het postgebouw vond hij een goedkoop nachtverblijf. "Ik moest vooruit betalen", vertelt hij, "nl. 6 kreutzer (20 centiem, noteert A.S.). "Daarvoor had ik een strozak. Mijn valiesje diende tot hoofdkussen. Ik at de rest van mijn brood op en twee appelen en sliep in. 's Anderendaags stond ik op om 8 uur. Ik dronk een kop koffie met een stuk zwart brood, wat mij 3 kreutzer kostte en ging de stad in benieuwd of het lot mij gunstig zou zijn. Op een van de muurkranten tegen het postgebouw las ik in een advertentie dat ze in de herberg "Heidelberger Fass" dringend een jonge kegelzetter nodig hadden. Zonder tijd te verliezen ging ik naar het aangeduide adres en ik had geluk. Op alle vragen die mij gesteld werden antwoordde ik waarheidsgetrouw en ik werd aangenomen. Ik kreeg kost en inwoning en ook de gelegenheid om naar school en naar de kerk te gaan. De volgende dag haalde ik een verblijfsvergunning bij de politie en vroeg dan aan de pastoor van de St.-Pietersparochie om toegelaten te worden tot de school en toonde hem mijn schoolattest. Hij vroeg me zeer nauwkeurige inlichtingen die ik in alle oprechtheid meedeelde. Bij dat

onderhoud keek de pastoor mij streng aan en zei dan : "Ik geloof geen woord van wat je zegt. Je ziet er mij een kwajongen uit. Pas op als je mij leugens verteld hebt. Ik zal naar je oom schrijven. Kom overmorgen terug". Toen ik nadien weer op de pastorie verscheen, ontving de pastoor mij heel anders. Welwillend en vaderlijk zei hij dat ik me 's anderendaags om 8 uur op school moest aanmelden. Daar wachtte de pastoor mij op die me aan de leraar voorstelde. Ik kreeg terecht de laatste plaats toegewezen, maar dag aan dag maakte ik vorderingen en na korte tijd was ik de eerste van de klas". Tussen haakjes : men wordt hier weer getroffen door de vreemde houding van de oom-deken. Hij moet gunstig geadviseerd hebben over zijn neefje maar laat het arme ventje tenslotte in de steek.

Stracké vertelt verder over zijn Mainzer periode. "In de lente van 1859 werd "Heidelberger Fass" verkocht maar door bemiddeling van mijn baas kon ik bij de firma BERTHOLD tegen dezelfde voorwaarden in dienst blijven. Wel moest ik naar de St.-Stefaansparochie verhuizen maar ik werd door mijn vroegere meesters bij mijn nieuwe aanbevolen, nl. bij pastoor MERZ en leraar KRAUSE. In de lente van 1860 was ik veertien jaar oud en mocht ik mijn eerste communie doen en daarna definitief de school verlaten".

En kijk, nu begon het de veertienjarige jongen voor de wind te gaan. Datzelfde jaar 1860 las August in een annonce dat er in "Rheinlust", een bekende zaak in Mainz, een knecht gevraagd werd. De jongen toonde dat bericht aan zijn meesters en ging zich 's anderendaags in "Rheinlust" aanbieden. Een jonge dame ontving hem en, toen zij hoorde waarvoor hij kwam, proestte zij het uit. Haar moeder, haar zuster, haar vader werden bijgeroepen en ook die schoten in een lach toen ze het sollicitantje zagen. En de kleine August lachte mee. Tenslotte zei de moeder hem dat hij te klein en te zwak was voor het werk van knecht. Hij moest nog wat groeien en sterker worden en hij mocht later terugkeren. Daarop antwoordde het ondernemend kegelzettertje : "Ik weet dat ik klein ben. Maar ik kan werken. Neem me enkele dagen op proef. Mijn huidige meesters zullen daarmee akkoord gaan". Nu kozen de jonge dames partij voor hem en hij werd voor een week aangenomen.

Zo trad hij in zijn nieuwe dienst. Het werk dat hem opgelegd werd was niet moeilijk en hij deed het opgewekt. Na drie dagen zei zijn meesteres : "Als je zo voortdoet, mag je bij ons blijven". Het jonge knechtje antwoordde opgetogen dat hij nog beter zou presteren. Hij vertelde zijn vroegere meesters van zijn nieuwe verbintenis. Zij waren er blij om en dankbaar zegde August zijn vroegere baan op.

In die nieuwe bediening nu, in "Rheinlust" - de laatste die A.S. in Duitsland heeft uitgeoefend - heeft hij de basis gelegd voor zijn later hotelbedrijf. Vlijtig en verstandig als hij was leerde hij er de keuken, de banketbakkerij, tafeldienen en vooral het werk in de kelder, nl. het druiven persen en alles wat met de wijnbereiding te maken heeft. Hij was er kind van den huize. De dochters breiden zijn kousen waarvoor de moeder de wol kocht, ze verzorgden zijn linnen en zijn kleren. Hij kon het nergens beter treffen en daarom werkte hij onvermoeibaar met veel ijver en plezier.

Maar ook die gelukkige tijd duurde niet lang. Geplaagd door jicht besloot zijn baas zijn onderneming en zijn wijnvelden te verkopen en zich helemaal uit de zaken terug te trekken. Voor August was dat echter geen ongeluk. Wel integendeel. Het einde van de Rheinlustepisode was het begin van een nieuwe levensperiode die hem faam en welstand zou bezorgen.

Terecht schreef Anatole FRANCE : "Les relations valent une fortune". Dat bleek hier duidelijk. Een cliënt van zijn baas van "Rheinlust", een zekere heer L. (alweer een initiaal !) die ongetwijfeld de kwaliteiten van het naarstig knechtje kende en elk jaar enkele tijd in Oostende doorbracht, had August aanbevolen bij de heer Carl MANN, eigenaar van het Hôtel d'Allemagne in Oostende. De echtgenoten MANN, afkomstig uit Mainz, kwamen in de lente van 1862 hun ouders bezoeken en bij die gelegenheid namen ze de zestienjarige knecht in dienst voor de maand mei tegen 20 fr. per maand.

En zo kwam dan het einde van die mooie tijd. Op 3 mei 1862 nam August, diep aangedaan en onder betuiging van zijn oprechte dankbaarheid, afscheid. Mevr. D. en de enige nog ongetrouwde dochter vergezelden hem tot aan de boot die hem naar Keulen zou brengen. "Toen we eindelijk moesten scheiden", zegt A.S. "waren we zeer ontroerd en schreiden we alle drie. Na mijn aankomst in Keulen heb ik de kathedraal bezocht. De volgende dag nam ik de trein naar Oostende waar ik 's avonds om 7 uur aankwam. Een commissionair wachtte mij op en leidde me naar 't Hôtel d'Allemagne. De echtgenoten MANN ontvingen me allerhartelijkst. 's Anderendaags kreeg ik de gelegenheid om de zee te gaan bekijken en de stad te bezoeken".

Hier een dubbele opmerking : het hotel waar de jonge Stracké tewerkgesteld wordt is het oude of eerste Hôtel d'Allemagne. Dat was gelegen achter het oud station, in de toenmalige Polderstraat op het Hazegras. Die straat verbond het westelijk deel van de Oesterbankstraat (nu Perronstraat) met de Vrijhaven- en de Lijndraaiersstraat en liep even ten westen van den Brigantijnenstraat. Ten tweede wijs ik opnieuw op die vreemde gewoonte van A.S. om zijn weldoeners aan te duiden met een beginletter. De naam van de eigenaars van "Heidelberger Fass" waar hij als kegelzetter begonnen was, kennen wij niet en evenmin die van "Rheinlust" waar hij zo gelukkig geweest is. A.S. spreekt hier alleen van de familie D.

Met zijn aankomst in Oostende eindigt de eerste fase van Strackés eerste levensperiode. Voor de zestienjarige knaap begint nu een merkwaardige carrière.

B. <u>Zijn snelle opkomst (1862-1869)</u>

In zijn nieuwe dienst wou Stracké zicht met onverschillig welk werk bezighouden en al dadelijk toonde hij zijn bekwaamheid. En hij vertelt dat met zelfvoldoening. "De heer MANN had nog zes vaten bordeaux af te tappen en drie mannen waren bezig met de flessen te spoelen. Toen ze begonnen met de aftapkraan aan te brengen, zag ik direct dat ze het vak niet kenden. Daarom vroeg ik aan mijn baas of ik een handje mocht helpen. Wat hij me graag toestond. Maar dat viel niet in de smaak van de drie mannen. Zij weigerden nog verder te werken maar ik deed voort en zij draaiden

bij. Na twee dagen was het karwei af. Wegens mijn geschiktheid werk ik van toen af aangesteld als keldermeester en moest ik ook opdienen in de eetzaal.

Ter gelegenheid van de Londense wereldtentoonstelling dat jaar (1862) kregen we veel gasten, vooral prinselijke families. Het was een goed seizoen en er werd veel geld verdiend.

Daar mijn contract na het seizoen verliep wou ik naar Amerika uitwijken. Ik had al mijn paspoort en was al geschrapt uit het hotelregister. Maar de heer MANN verzocht me te blijven. Ik kon, zei hij, later nog altijd naar Amerika gaan. Ik bedacht daarbij dat een vaste plaats beter was dan een onzekere en ik bleef op mijn post".

Wij krijgen sterk de indruk dat A.S. zich hier duidelijk in de bloemetjes zet. Maar wat nu volgt, maakt alles aannemelijk. De bedrijvige en bekwame Stracké krijgt de ene promotie na de andere. In 1863, 17 jaar oud, houdt hij zich bezig met de boekhouding en is daarbij tweede kelner. In 1864 wordt hij eerste kelner en belast met het bedienen van prinselijke families. In die tijd verbleef koning Leopold I vaak met heel zijn gezin in Oostende. Daardoor kwamen hier veel prinsen logeren. In dat oude Hôtel d'Allemagne heeft Stracké inderdaad bijna alle adellijke families van Europa, alsook diplomaten en dignitarissen leren kennen. Met welgevallen noteert hij daarbij het volgende. "De hertog van Aumale (= Henri Eugène d'Orléans (1822-1897) een broer van Louise-Marie onze eerste koningin) logeerde met zijn gezin in het hotel. Door hem werd ik voorgesteld aan de hertog van Brabant (= de latere koning Leopold II die op 27 december 1865 zijn vader opvolgde) en geprezen als een der oplettendste kelners. Van af die dag heeft wijlen koning Leopold II belangstelling voor mij getoond tot aan zijn dood".

In april 1864 had onze jonge en voorkomende kelner de eer Maximiliaan I, kersverse keizer van Mexico (het jammerlijke slachtoffer van Queretaro 19.06.1867) en keizerin Marie-Charlotte (1840-1927) (zuster van Leopold II) te bedienen.

Tijdens de winter van 1864-1865 bezocht A.S. Engeland. Waarschijnlijk werkte hij daar in een hotel. Na zijn terugkeer werd hij zaalchef met bijzonder toezicht op de bediening van prinsen.

Intussen had A.S. zich schriftelijk met zijn familie verzoend en had hij beloofd op bezoek te komen. En dat gebeurde in het najaar van 1865. Na het seizoen vertrok hij naar Parijs via Duitsland. Het was nl. zijn bedoeling tijdens het winterseizoen in Parijs wat bij te verdienen. Op 10 september reisde hij af naar Mainz. Eerst bezocht hij zijn oude baas, de heer D. Daarna zijn tante Franziska, directrice van een pensionaat voor Engelse meisjes. Daarop verscheidene onkels in Offenbach (tussen Frankfurt en Hanau). Toen ging hij in Hanau zijn oom-deken en zijn tante opzoeken. De oom was aan het station maar herkende de gemetamorfoseerde neef eerst niet en omhelsde hem dan hartelijk. Op de pastorie ontving de tante hem met tranen in de ogen. Hij logeerde twee dagen bij hen.

Ik mag hier wel onderstrepen hoe grondig de sociale en financiële situatie van Stracké op korte tijd veranderd is. In

zijn voordeel. Pas acht jaar was het geleden sinds zijn aankomst in Mainz in dat goedkoop nachtverblijf waar zijn valiesje tot hoofdkussen diende. Met zijn familie schijnt het nu koek en ei te zijn. Maar over de verdere relaties vernemen we niets meer.

Nu ging hij terug naar Mainz waar hij twee dagen langer bleef dan hij voorzien had. Eerst op 24 september vertrok hij naar Straatsburg waar hij in het Hôtel de Paris afstapte. De volgende dag trok de negentienjarige Stracké te voet verder naar Parijs (een niet alledaagse prestatie) om, zoals hij schrijft, een gedeelte van Frankrijk met inwoners en steden en dorpen te leren kennen. In Reims verbleef hij verscheidene dagen en was er getroffen door de prachtige kathedraal en de reusachtige champagnekelders. Op 21 oktober, na een voetreis van 4 weken, kwam hij in de Franse hoofdstad toe waar hij zijn intrek nam in het Hôtel de Bavière. Hij keek er uit naar een baan en vond een bediening in het eersterangshotel Mirabeau.

In de loop van april 1866 ontving hij uit Oostende een belangrijke brief van de heer C. MANN. Deze had het Hotel d'Allemagne aan een vriend verkocht en verzocht A.S. tegen 15 mei 1866 in dienst te treden als maître d'hôtel in zijn nieuwe zaak Hôtel de France (toen Louisastraat 19). Stracké nam dat voorstel aan. Al op 9 mei was de twintigjarige maître d'hôtel op zijn nieuwe post. Intussen had hij de militaire leeftijd bereikt en voor België geopteerd.

Wegens de oorlog tussen Duitsland en Oostenrijk werd het een slecht seizoen. Bovendien waren er enkele gevallen van cholera in de stad, vertelt Stracké. Toch kregen ze nog heel wat klanten van het Hôtel d'Allemagne.

De nieuwe eigenaar hier verwaarloosde zijn zaken en zijn gezondheid, werd tenslotte ziek en stierf kort daarop. Daar de schulden aanzienlijk waren en de heer C. MANN, als grootste schuldeiser een failliet wilde vermijden, stelde deze aan de rechtbank voor de exploitatie van het hotel voort te zetten onder het beheer van A.S. Dat werd toegestaan en de dynamische Stracké wist een groot gedeelte van de cliënteel terug te winnen, vooral de prinselijke families. De schuldeisers konden voldaan worden en de heer MANN werd weer eigenaar van het hotel.

Toen meende A.S. dat het ogenblik gunstig was om de inboedel van het Hôtel d'Allemagne over te nemen voor 100.000 fr. in jaarlijkse afbetalingen, en het gebouw te huren. En vanaf 1 februari 1869 werkte Stracké, pas 23 jaar oud, voor zich zelf.

Met dat belangrijke jaar 1869 kunnen wij zijn tweede levensperiode doen beginnen, nl. zijn glorietijd die geduurd heeft tot 1914 d.w.z. 45 jaar.

II - GLORIETIJD (1869-1914)

Ook in andere opzichten was 1869 betekenisvol. Met een kleine groep collega's stichtte Stracké dat jaar het Internationaler Verein der Gasthofbesitzer met als zetel Keulen.

Op 5 juni 1869 trad hij alhier in het huwelijk met Anna Maria RAU uit Mainz. Zij was geboren op 6 oktober 1833 en dus meer dan twaalf jaar ouder dan haar man. Ook zij was, zoals Stracké, officieel geregistreerd in Oostende op 5 mei 1862. We kunnen vermoeden dat ze als goede bekenden samen uit Mainz naar onze badstad zijn gereisd. Stracké zelf spreekt daar niet over. Het is mogelijk dat zij gedurende die 7 jaar vóór haar huwelijk werkzaam was in het hotelbedrijf. In elk geval is ze in de onderneming van haar man tot aan haar dood (1909) d.w.z. gedurende 40 jaar voor hem een hechte steun geweest.

Uit de huwelijksakte leren we dat Strackés vader, Jean Josse - die schriftelijk in het huwelijk had toegestemd - toen 54 jaar oud als meester-schrijnwerker gevestigd was in het dorp Naumburg.

Getuigen bij Strackés huwelijk waren o.m. de gebroeders hoteliers Jean NICHOLAS (1829-1888) en Charles MANN (1838-1901), beiden afkomstig uit Mainz en gestorven in Oostende. Bij die laatste was Stracké in 1862 zijn Oostendse carrière begonnen. Er waren toen meer Duitse hotelhouders in onze badstad die elk seizoen door verscheidene duizenden Duitse gasten bezocht werd.

Op 16 maart 1870 werd Strackés dochter en enig kind geboren : Augustine Christine.

In het begin van zijn carrière als zelfstandig hotelier had A.S. af te rekenen met internationale moeilijkheden. De Frans-Duitse oorlog veroorzaakte gevoelige verliezen. Op 10 augustus 1870, zo merkt hij op in zijn autobiografie, had hij slechts één gast en hij vreesde een ramp. Toen begin september de veerdienst Oostende-Dover opnieuw vlot verliep, gingen de zaken weer veel beter.

En hij kreeg hoge bezoekers. Op 5 september 1870 kwam prins Louis Napoléon logeren, de veertienjarige zoon van keizer Napoleon III (de grote verslagene). De prins was met een klein gevolg op de vlucht naar Engeland. De nieuwsgierigen die hem om 8 uur 's avonds stonden op te wachten aan het station, werden teleurgesteld want de prins was via de uitgang van het goederenstation verdwenen. De jongen vertrok 's anderendaags met de maalboot naar Dover. Hij zou Frankrijk niet meer terugzien. Na zijn militaire opleiding in Woolwich nam hij dienst in het Britse leger. In de strijd tegen de Zoeloes werd hij door lanssteken dodelijk gewond en stierf op 1.06.1879 23 jaar oud.

Op 4 maart 1871 weer prinselijke gasten bij Stracké, nl. de pas gehuwde prinses Louise van Engeland (1848-1939), dochter van koningin Victoria, met haar man John D.S. Campbell, hertog van Argyll (1845-1914), de latere gouverneur van Canada (1878-1883).

In onze stadig groeiende badstad gingen de zaken goed. Wegens uitbreidingswerken aan het oud station en wegens de concurrentie van de nieuwe hotels op de zeedijk geraakte het hotel d'Allemagne in een ongunstige situatie. Het moest trouwens weldra verdwijnen en plaats maken voor arbeiderswoningen. De vooruitziende Stracké nam nu weer een wijs besluit. Op 31 mei 1876 - hij was goed dertig jaar oud - verhuisde hij naar de Kaaistraat, in het centrum van de stad dus, waar hij het oude Hôtel des Bains huurde en omdoopte in Hôtel d'Allemagne. Dat deftige hotel zou onder het beheer van Stracké floreren, als een der voornaamste van de stad, tot de zomer van 1914. Hier heeft hij door werkkracht, bekwaamheid en integriteit zijn reputatie verstevigd en de grondslag van zijn fortuin gelegd.

Zijn degelijkheid werd weldra op een dubbele wijze officieel erkend. In december 1876 kreeg hij de exploitatie van het restaurant in het Kaaistation en op 1 juli 1881 de restauratiedienst op de pakketboten. Die dubbele onderneming duurde tot maart 1910. Toen nam de Compagnie des Wagons Lits ze over.

In september 1879 vroeg en verwief Stracké de Belgische nationaliteit door de gewone naturalisatie. Hij was toen al 17 jaar alhier ingeburgerd en een solied zakenman.

De energieke Stracké nam verscheidene nuttige initiatieven. Omstreeks 1886 monteerde hij in zijn hotel een drukkerij. Enkele jaren later richtte hij een eigen brandweerbrigade op waarmee hij de stedelijke brandweer is bijgesprongen o.a. bij de brand van de St. Pieters- en Pauluskerk (boven al vermeld) en bij twee gelegenheden in zijn gebuurte in 1899.

Om het zakenleven in Oostende te stimuleren stelde Stracké vooral informatieve brochures op die hij in zijn hotel liet drukken. Ik bespreek ze hier bondig (cf. De Plate, maart 1982).

Eerst gaf hij een kleine "Guide d'Ostende" uit die wegens het groot succes, in januari 1887 vervangen werd door een "Reiseführer" in 5 delen. Met ministeriële toelating werden 40.000 exemplaren daarvan aan de treinreizigers uitgedeeld. Het eerste deel behandelt de grote Duitse steden, het tweede België. Bijzonder treffend is zijn sombere beoordeling van Brugge : "zu einem völlig unbedeutenden Platz herabgesunken". Stracké zou nu aardig opkijken naar de stroom toeristen die Brugge overspoelen. Het derde deel is gewijd aan Oostende. Daarin onderstreept hij het belang van de veerdienst op Engeland, de visvangst, de vissershaven en de zeebaden. De twee laatste delen bevatten tal van nuttige inlichtingen voor internationale reizigers en adressen van allerlei diensten en firma's. De inhoud daarvan wordt uitvoeriger herhaald in Strackés zgn. almanakken waarvan er 5 delen bestaan. Ze heten "Almanach du commerce et de l'industrie de la ville d'Ostende", alle gedrukt in Strackés hotel en uitgegeven respectievelijk in 1886, 1887, 1889, 1892 en 1897. Ze bergen een schat van informatie over administratie, economie, cultuur.

De hoofdbrok is de drievoudige lijst van de volwassen inwoners van Oostende, alfabetisch gerangschikt volgens naam, adres, beroep. Hoewel onvolledig en niet altijd nauwkeurig - welk mensenwerk is dat ! - toch zijn die kleine encyclopedieën van onschatbaar belang voor de lokale geschiedenis. Daar zie je

concreet, gespreid over een goed decennium, de demografische evolutie van onze stad, de voortschrijnende bebouwing, de opeenstapeling van huisgezinnen in het oude stadsgedeelte. Ze bevatten op hun manier een sociaal-economisch en urbanistisch portret van Oostende tussen 1885 en 1896.

Stracké deed nog meer om Oostende te promoten. Op 28 september 1899 berichtte "Le Carillon" het volgende. "Zo pas heeft A. Stracké aan de "Société internationale des hôteliers" (het boven vermelde Internationaler Verein) duizend grote foto's van Oostende (dijk, strand en baden) gestuurd. Die zullen onder de leden van de vereniging verspreid worden met het verzoek ze in hun hotel ten toon te stellen, "goed in het zicht". Het blad voegde erbij dat die foto's een reeks artikelen over Oostende afsluiten die A.S. in het orgaan van de machtige vereniging heeft gepubliceerd.

Met bruisende activiteit breidde onze ondernemende hotelier zijn zaken uit. In 1887 stichtte hij met een Duitse collega Max STICHERT (Werdau, bij Zwickau in Saksen, 1853-Oostende 1897) een oester- en kreeftenkwekerij op de oosteroever van de achterhaven. De produkten waren van goede kwaliteit want de exploitanten kregen op de expo van Bordeaux in 1895 een ereprijs. In 1896 legden zij een nieuw oesterpark aan ten noorden van de Mosselhoek, een voormalige visserswijk noordelijk van de R. Yachtclub, in de buurt van de huidige Esplanadestraat. Na de dood van M. STICHERT zette Stracké de exploitatie voort.

Op 4 juni 1888 werd de succesvolle hotelier voorzitter van de Oostendse hoteliersbond. Op 31 augustus 1889 verkreeg hij de grote Belgische naturalisatie.

Het aanzien van Stracké bereikt een hoogtepunt in het laatste decennium van de 19e en het eerste van de 20ste eeuw.

Op 3 mei 1893 trouwde zijn dochter Augustine met de Duitser Heinrich DIEGEL (1857) afkomstig uit Rotenburg (aan de Fulda, in Hessen) en hotelier in Kassel. Het echtpaar hield in Brussel, op de Anspachlaan, een brasserie open "Aux Augustins" tot 1921.

A.MUSEUM EN VILLA IN MARIAKERKE

De nu welgestelde en sterk sociaal voelende selfmade man besteedde zijn rijkdom aan zinvolle projecten (cf. DE Plate, mei-aug. 1982).

Tussen 1897 en 103 trok hij in de Mariakerkse duinen, op ca. 250 m. westelijk van de Dorpsstraat, een complex van gebouwen op. Dat bevatte allereerst het natuurhistorisch museum, een sober gebouw, één verdieping hoog, met aan de oost- en de westzijde vier grote vensters, beneden en boven. Dat museum werd op 7 juli 1897 door koning Leopold II bezocht drie dagen vóór het publiek toegelaten werd. Geleidelijk werd het uitgebreid met park en serres en met een kiosk. In 1901 kwamen er aan de zeedijk twee paviljoentjes bij en in 1903 een villa, vooraan tegen het museum gebouwd. Het was een barokke constructie, naar de pronkerige smaak van de periode, in rode en witte steen uitgevoerd, drie verdiepingen hoog met in het midden van de voorgevel een als toren uitgebouwde erker, met talrijke boogvensters, balkons en

balustrades, bekroond door een piramidevormig dak met terras achter de toren.

Van de twee vermelde paviljoentjes aan de zeedijk was het westelijke een schuilhuisje voor tramreizigers. Het oostelijk werd ingericht als lazaret. Stracké, al lang ijverig lid van het Rode Kruis, waarvan hij ook het brevet behaald had, bewees hier metterdaad zijn menslievendheid. Het lazaret, voorzien van het modernste materieel, werd op 11 september 1904 plechtig aan het R.K. overhandigd. Dat deed, in naam van A.S., de lokale voorzitter Dr. KAISERGRUBER, in aanwezigheid van de nationale voorzitter prins de LIGNE, die Stracké en andere leden van het R.K. decoreerde.

Een ander hoogtepunt van het programma was het banket 's avonds in de feestzaal van het Hôtel d'Allemagne, schitterend versierd met bloemen, zilver en kristal. Dr. KAISERGRUBER en A.S. namen er het woord en een telegram werd gestuurd naar de koning en zelfs naar de toen 76-jarige Henri DUNANT, stichter van het R.K. En er werd getoost op de milde weldoener voor wie het een triomfantelijke dag was. En op Mevr. Stracké "la fée invisible" die ziek te bed lag. Na het banket werden de leden van het R.K. vergast op een concert in de kursaal waar Leon RINSKOPF zijn 130 man sterk orkest dirigeerde.

Ook het volgende laat het volle licht vallen op de faam van onze hotelier. De goede betrekkingen die Stracké met de koninklijke familie onderhield, golden niet alleen koning Leopold maar ook prins Albert, zijn latere opvolger, en prinses Elisabeth. Het jaar tevoren, en wel op 5 juni 1903, hadden de prinsen het museum bezocht. Stracké had er een feestje van gemaakt. Museum en park waren uitbundig versierd. De fanfare van Mariakerke, waarvan A.S. erepresident was, blies er de stemming in en de leerlingen van de gemeenteschool - in wijlen de Raversijdestraat 162 - begeleid door meester Des. VANDEN ABEELE (Gistel 1862 - Oostende 1928) zwaaiden met Belgische en Kongolese vlaggetjes.

Het Strackémuseum, waarmee voortaan villa en museum bedoeld zijn, zou nog grote dagen beleven. In de loop van 1905 kreeg Stracké de eer zijn somptueuze villa, die vorstelijk gemeubeld was, ter beschikking te stellen van prins Albert, prinses Elisabeth en hun twee kinderen. De kleine prins Leopold (3.11.1901) en Karel (10.10.1903) verbleven er van 31 mei tot 4 augustus 1905. Hun ouders logeerden er met onderbrekingen, wegens buitenlandse reizen.

Na de afreis van die prinselijke gasten kwamen op 16 augustus 1905 andere leden van de koninklijke familie voor enkele tijd in de villa logeren, nl. graaf en gravin TÖRRING-FETTENBACH en hun twee kinderen. De gravin was Sophie van Beieren, zuster van prinses Elisabeth.

En nu wat meer gegevens over het museum van Stracké.

Daarvan kennen we het buitenaanzicht en vooral het interieur van talrijke prenten en van langere en korte reportages in lokale bladen en enkele tijdschriften (o.a. L'Illustration européenne, Brussel, 21.08.1904 en Het Gezin, Gent, 20.08.1905). In zijn Ravesy-sur-Mer (= Raversijde) uitgegeven in Oostende door

A. BOUCHERY, 1898, wijdt Robert de BEAUCOURT de NOORTVELDE er een paar bladzijden aan.

Aan de hand van een verslag verschenen in L'Echo d'Ostende van 6.10.1898 en van de korte beschrijving door de BEAUCOURT, nemen wij een kijkje in het museum dat gratis toegankelijk was.

Het interieur, zo begint de reporter van l'Echo, treft door weelde, comfort en goede smaak. Aan de zachtgroene muren, versierd met fraaie Kongolese landschappen, prijkt het portret van Leopold II, de beschermer van onze stad. Ook een koninklijk citaat : "Mijn enig doel is mijn land te dienen en zijn welvaart te bevorderen".

Vooraan een Kongolese verzameling : wapens, gereedschappen, muziekinstrumenten en houtsculpturen. Verder naar binnen, een mooie bibliotheek met wetenschappelijke documentatie over de tentoongestelde voorwerpen. Daaronder ook skeletten van zeldzame dieren uit exotische landen en vreemde houtsoorten. Langs de muren een interessante collectie kleine en grote Kongolese kevers. Verder in bonkige kasten, talrijke opgezette dieren. Speciaal op te merken : het oor van een olifant gedood door "the Prince of Wales". Een orang-oetang uit Borneo. Een jonge leeuw. Kleine haaien. Paradijsvogels uit Nieuw-Guinea. Een partij sponsen en zeeplanten. Prachtige vlinders uit Zuid-Amerika. Enorme afschuwelijke spinnen met lange harige poten en grote starende ogen. En dan op de eerste verdieping : benevens een Japanse monsterkrab, elegante schelpen met gracieuze windingen. Voorts ertsen en marmersoorten. "Oeuvre éducatrice et civilisatrice" besloot de journalist van l'Echo enthousiast. "Dat hebben we te danken aan het geduld en de milddadigheid van A.S. "homme aimable entre tous".

De boeiende en leerrijke verzameling werd voortdurend uitgebreid. Op sommige prentkaarten van latere datum zien we o.m. een opgezette bruine beer, een rendier, een reuzeschildpad, een zaagvis.

Gedurende 17 jaar was dat museum een magneet die Oostendenaars en toeristen naar die aantrekkelijke oase in de duinen van Mariakerke lokte. Het museum had succes maar niet zo overweldigend als het boven geciteerde nummer van L'Illustration européenne wil doen geloven. Daarin is spraak van 80.000 bezoekers tijdens het seizoen 1903. Een belachelijk overdreven getal want dat betekent minstens 900 liefhebbers per dag voor een seizoen dat nog geen drie maanden duurde. Die 80.000 zijn volstrekt utopisch vooral als men aan de museumhonger van de gemiddelde toerist denkt. Bescheiden en waarachtiger klinkt Le Carillon 30.06.1904 : "Le musée Stracké...attend les visiteurs qui auraient tort de ne pas s'y rendre en grand nombre...". In zijn nummer van 27.09.1910 zwaait Le Carillon het museum met zijn park en zijn serres alle lof toe : "tant de merveilles...à vingt pas de la plage". Maar uit de slotzin klinkt er spijt : "Combien de personnes savent qu'il existe à deux pas d'Ostende, entourant un musée fort intéressant, un parc fleuri, abrité du vent ?" Dat suggereert geen 80.000 bezoekers in één seizoen !

Toch was het een idyllisch hoekje dat de genereuze Stracké met grote financiële offers en veel moeite in de winderige duinen getoverd had. Volgend feit pleit voor de humanitaire aard van Stracké. G. VANDEN ABEELE, zoon van de boven vermelde onderwijzer

en geboren (1901) in het schoolgebouw in de Raversijdestraat (nu Duinenstraat 92) wist mij te vertellen dat de menslievende hotelier op paaszaterdag, als de klokken van Rome teruggekeerd waren, de arme kinderen van het schamele Mariakerke trakteerde : hij liet ze in de tuin van het museum eieren rapen die er overvloedig gestrooid waren.

Dat veel besproken Strackémuseum werd tenslotte een slachtoffer van de eerste W.O. Zoals de toren van het Duinenkerkje betekende het een baken voor de Engelse vloot en moest dus verdwijnen. Op 3 november 1914 mocht Stracké zijn verzameling weghalen en op 18 november begonnen de Duitse bezetters beide bouwwerken te slopen. Het Duinenkerkje verloor een stuk van zijn toren en overleefde de ramp. Maar het museum werd "ausradiert". Op zijn grondvesten werd een kanon van de batterij Caecilia gemonteerd.

En wat gebeurde er met Strackés kostbare verzameling ? Hij had alles opgeslagen in het Hôtel d'Allemagne. Het lokale blad Le Phare van 2.10.1935, dat toen twee bijdragen wijdde aan de pas gestorven bouwer van het museum, beweert dat de rijke collectie aan de stad aangeboden werd. Maar burgemeester Aug. LIEBAERT, die de schenker misprees (schrijft de journalist) reageerde niet. Daarop wendde A.S. zich tot de principaal van het O.L.V.-College, E.H. Jos. DESMET, de latere pastoor-deken van Oostende. Deze aanvaardde dankbaar. Zo is de hele Strackéverzameling in het bisschoppelijk College terechtgekomen. Dat werd mij bevestigd door E.H. Marcel DE MEESTER, mijn oud-leraar wetenschappen. Op enkele namiddagen bracht hij in de zomer van 1919, met enkele jongens van de hogere klassen en een flinke handkar, de verzameling naar het College waar ze geleidelijk in kasten en rekken werd tentoongesteld. Mijn gewezen leraar schreef me dat hij toen getroffen was o.m. door de kostbare ertsen en edelstenen, een verkoold lijkje uit Pompeï, indrukwekkende krokodil- en slangevellen en ook een akelig lang vuil stuk mensenhuid. Dat laatste deed de principaal na korte tijd verwijderen. De heer DE MEESTER sprak een paar keer met A.S. en hoorde hem rustig en gelaten zeggen : "die schönen Spondylen" (fraaie zeldzame schelpen). Afstand doen van een levenswerk deed hem pijn. Maar het troostte hem dat alles "in Sicherheit" bewaard werd in een soliede instelling. Het lot heeft die woorden reddeloos geïroniseerd.

Die collegecollectie heb ik als leerling van de school aan de Vindictivelaan gekend. Toen ik in 1925 voor het eerst het natuurkundelokaal betrad viel mij een harige deurwachter op, de forse orang-oetang (vermeld door de BEAUCOURT) die over het Stracképatrimonium waakte. Grote indruk maakte ook de vreemde zaagvis die in de gang opgehangen was, op de eerste verdieping, in het kwartier van de leraars.

Maar...tout passe, tout casse... De verzameling verloederde door verwaarlozing en mishandeling. Wat al geniepige trappen en stompen heeft o.a. onze primaat niet moeten verduren telkens als wij hem voorbijgingen ! Tenslotte werd hij naar de zolder verbannen vanwaar wij de smerige bosmens, langs de smalle trap naar beneden wurmden om hem achter het bureau van de afwezige surveillant van de internen te installeren. Een grap van ons, uitgelaten abituriënten, in juli 1929.

De villa van A. Stracké, vóór het museum, met de twee paviljoentjes (ca. 1903)

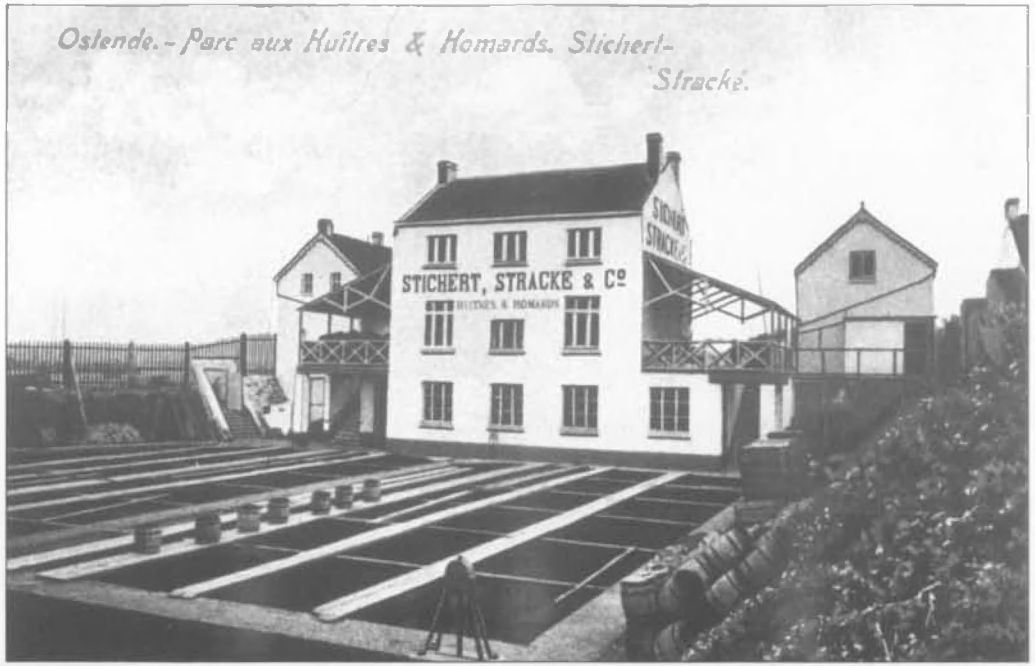

De oesterkwekerij van A. Stracké (ca. 1900)

Het staatsieportret van A. Stracké (1921)

Gezicht op het museum in de Mariakerkse duinen (met park, serres, het Duinenkerkje) ca. 1898

Portret van A. Stracké op 80-jarige leeftijd (1926)

Zijaanzicht (oostkant) van de villa en het museum

Het "Hôtel d'Allemagne" in de Kaaistraat (ca. 1900)

Het Strackélegaat bestaat niet meer. Wat met zoveel inspanning en zorg werd opgebouwd is, zoals zoveel mensenwerk, door de tijd vernietigd.

B.STRACKE IN DE KAMER VAN KOOPHANDEL

Vooraleer de levensloop van A.S. na ca. 1905 te volgen, bespreek ik eerst bondig zijn optreden in de Oostendse Kamer van Koophandel (cf. De Plate, maart, april, mei-aug., sept., oct. 1983). Die was opnieuw georganiseerd in november 1880 en bevatte 5 secties : handel en transport, scheepvaart en nijverheid, zeevisserij, badseizoen en landbouw. Ieder lid koos zijn afdeling maar mocht lid zijn van de andere secties.

A.S. trad tot de Kamer toe op 15 maart 1881 en werd lid van de sectie Saison des Bains, ook genoemd Intérêts balnéaires. Het eerste optreden van Stracké valt op 29 juli 1885. Hij behoort tot de afgevaardigden die de minister de MOREAU (Op. Werken) gaan spreken over de gebrekkige haveninstallaties in Oostende. Op 13 februari 1886 laakt hij de negatieve berichten over ons land verschenen in sommige Duitse kranten. Die beweringen moeten weerlegd worden, zegt hij, want in België heerst er rust. Tussen haakjes : die ongunstige berichten wortelden in de sociale spanningen in ons land. De zich moeizaam emanciperende arbeiders waren een lange strijd begonnen voor betere arbeidsvoorwaarden, hogere lonen en algemeen stemrecht. In 1885 was de Belgische Werkliedenpartij gesticht.

Tussen 1899 en 1906 ontplooit Stracké in de Kamer van Koophandel de grootste activiteit. Op de algemene vergadering van 26 februari 1899 wordt hij tot secretaris van de sectie Badseizoen verkozen.

Op 16 januari 1900 leest hij zijn rapport voor over het seizoen 1899. Niettegenstaande de verspreiding (begin 1899) van valse geruchten over besmettelijke ziekten in Oostende en niettegenstaande het slechte weer in mei en juni, is het een schitterend seizoen geweest, zegt hij. Er werden bijna 50.000 bezoekers genoteerd waarvan 87 % uit België, Engeland, Frankrijk, Duitsland, Oostenrijk. De overige uit 27 laden uit de hele wereld. De publiciteit heeft dus gerendeerd en moet nog opgevoerd. Meer feestelijkheden en betere verkeersmiddelen zijn nodig. Bovendien goed drinkwater, betere riolering, doelmatiger bescherming van de baders tegen diefstal in de cabines.

Op het banket in het Hôtel d'Allemagne gehouden na de algemene vergadering op 4 februari 1900 houdt Stracké een lange toespraak over de belangstelling van koning Leopold voor Oostende. De uitbreiding en verfraaiing van de stad, aangemoedigd door de vorst, zal pas volledig zijn na een bevredigende oplossing van de problemen van de hygiëne, het drinkwater, de riolering, de verlichting, de veiligheid van de inwoners. Daardoor zal Oostende uitgroeien tot een verblijfplaats benijd door de hele wereld.

Op 23 december 1900 draagt Stracké zijn rapport over 1900 voor. Zoals hij had voorzien, zegt hij, werd het seizoen benadeeld door de oorlog in Zuid-Afrika en door de Parijse Expo. Er waren 9.500 vreemdelingen minder dan in 1899. Nu de stad zich voortdurend uitbreidt mogen we spreken van een middelmatig

seizoen. Zoals elk jaar werden door jaloerse steden ongustige artikelen over Oostende gepubliceerd waartegen we geprotesteerd hebben. Het bezoek van de sjah van Perzië betekende een machtige reclame. We moeten onze koning danken die daaraan niet vreemd was. Verder heeft hij het weer over de riolering, het drinkwater, de verlichting, de bouw van het nieuw theater, van de St.-Jozefskerk, van de nieuwe St.-Pieters en Pauluskerk, de restauratie van de kursaal, het nieuwe postgebouw, over de ellendige toestand van het zeestation, de ruwheid van de koetsiers en commissionairs, de erbarmelijke toegang tot de stad vanaf het zeestation wegens de slechte plaveiing en de belemmering van het verkeer door houtstapels, goederentreinen, de elektrische en de stoomtram. De politie heeft een moeilijke en delicate taak en is 's zomers overbelast wanneer allerlei gespuis de stad teistert. Wegens de talrijke openbare werken verblijven veel vreemde arbeiders in de stad waardoor in danszalen en aanpalende straten relletjes ontstaan. Nachtlawaai moet volstrekt verboden van juni tot en met september. De baden brengen ook problemen mee. Toezicht is hier moeilijk. Het badpersoneel wordt te weinig betaald.

Aan het slot breekt Stracké een lans voor het behoud van de kansspelen in de kursaal. Die kwestie werd in november in de Kamer besproken en hij heeft persoonlijk kamerleden en senatoren ervoor gewaarschuwd de stad niet te beroven van die belangrijke bron van inkomsten. Met de opbrengst van de spelen voert de stad verfraaiings- en saneringswerken uit die bezigheid verschaffen aan duizenden arbeiders. (Voor de stad werd het tenslotte een lelijke strop want door de wet van 24.10.1902 werden de spelen verboden).

In april en in mei 1902 betreurt hij de inertie van het stadsbestuur op het stuk van reclame voor de stad. Op 16 februari 1903 klaagt hij de moeilijke verbinding met de vuurtorenwijk aan (wegens de afbraak van de Franse en de militaire sluizen).

Op 28 januari 1906 moet Stracké kritiek slikken van de jonge hotelier Henri RAICK. In een eerste chagrijnige brief uit Parijs aan de voorzitter schrijft hij : de Kamer moet zich intenser met de seizoenproblemen bezighouden. Stracké die zich geviseerd voelt, antwoordt dat de h. RAICK gelijk heeft met in Parijs reclame voor Oostende te voeren maar hij mag de Kamer niet van loomheid beschuldigen. Die RAICK zou later Stracké nog meer dan eens lastig vallen.

De volgende drie jaren verslapt de ijver van Stracké. Het jaar 1909 brengt hem succes en tegenslag. Sinds 1899 secretaris van de sectie wordt hij op 24 januari 1909 tot voorzitter daarvan verkozen. OP 24 april 1909 sterft zijn vrouw Anna Maria RAU, bijna 76 jaar oud.

In januari 1910 spreekt H. RAICK weer zijn ongenoegen uit over de sectie Badseizoen. De voorzitter erkent dat alleen Stracké en RAICK zich om de seizoenbelangen bekommeren.

De resterende jaren vóór W.O.I neemt de bedrijvigheid van Stracké sterk af. In 1913 laat hij zich herhaaldelijk excuseren wegens ongesteldheid. Daar het jaarboek 1914 van de Kamer ontbreekt, eindigt hiermee het relaas van Strackés actief optreden in de Kamer van Koophandel. De zittingen werden hernomen in 1919. Nog enkele keren is A.S. passief aanwezig maar algauw valt het doek van de vergetelheid over hem.

C. STRACKE ROYALIST EN SUCCESVOL HOTELIER

Het is tijd de politieke carrière van Stracké te bespreken. Maar eerst vermeld ik nog een paar feiten die zijn koningsgezindheid en zijn succes al hotelier illustreren (cf. De Plate, okt., nov., dec. 1985 - jan. 1986). Die gehechtheid aan het koningshuis dateert uit de tijd van het oud Hôtel d'Allemagne. Dat royalisme kwam niet alleen tot uiting door het versturen van een telegram bij feestelijkheden. Stracké maakte er een erezaak van de leden van de koninklijke familie bij hun aankomst in Oostende of bij hun vertrek te begroeten. Slechts een paar voorbeelden. Op 29 januari 1901 was hij bij degenen die koning Leopold in het station verwelkomden. De koning onderhield zich enkele ogenblikken met hem. Op 2 augustus datzelfde jaar kwam de koning met zijn dochter Clémentine weer naar Oostende voor het inwijdingsfeest van het ruiterstandbeeld van Leopold I. Stracké bood de prinses toen een prachtige bos bloemen aan. De dag van de onthulling (maandag 5 augustus 1901) werden drie enorme kransen aan de voet van het monument neergelegd. Een door het stadsbestuur en een door de trammaatschappij. De derde (met 2 meter diameter) was van onze hotelier en bestond uit witte hortensia's, dahlia's en violieren.

Op 4 oktober 1906 vertrok prins Albert en prinses Elisabeth met hun drie kinderen (Marie-José was 2 maanden oud) uit Oostende. Weer was Stracké bij de personen die de prinselijke familie uitgeleide deden. Na de kroning van Albert had Stracké verscheidene keren de gelegenheid de koninklijke familie te begroeten.

Een belangrijke gebeurtenis in het leven van Stracké - met nadruk vermeld in zijn autobiografie - is het feest van zijn 50-jarig arbeidsjubileum. Dat vierde hij in april 1905 met een dubbel schitterend banket.

Op het eerste had hij Belgische en buitenlandse journalisten uitgenodigd, allen vrienden of bekenden van hem. Sinds jaar en dag was Stracké bijzonder voorkomend voor de krantenschrijvers omdat hij als verstandig zakenman de publicitaire functie van de pers scherp inzag. In het Hôtel d'Allemagne heerste een bijzonder opgewekte stemming. "L'hôtelier si aimable, si prévenant" werd er in de keurig versierde eetzaal letterlijk in de bloemen gezet. L'Echo d'Ostende en Le Carillon hadden ieder voor een prachtige bloemenkorf gezorgd. Op voorstel van de gastheer werd in vurige patriottische termen een telegram verstuurd aan koning Leopold en aan prins Albert. In een korte toespraak schetste Stracké zijn loopbaan - wat hij bij zulke gelegenheden graag deed - en onderstreepte hij de rol van de pers.

Op het tweede banket, 30 april 1905 waren de leden van de Oostendse hoteliersbond en van het comité permanent van de Kamer van Hoophandel te gast. Talrijke toosten werden er uitgebracht. Opnieuw sprak Stracké de lof uit van Leopold II die van Oostende de eerste badplaats van de wereld had gemaakt. In een tweede speech herinnerde hij weer aan het begin van zijn carrière. Op dat feestbanket had de jubilaris een orgineel signaalsysteem aangewend. Bij iedere gast had hij een kleine mast geplaatst met een vlaggetje er aan dat de gast kon hijsen als zijn glas weer gevuld moest worden.

Vanzelfsprekend werden in 't Hôtel d'Allemagne regelmatig feestmaaltijden ingericht. Overigens was 1905 wel een bijzonder druk jaar voor Stracké. De dag van de inwijding der nieuwe haveninrichtingen en van het bezoek van de koning aan de nieuwe St.-Pieters- en Pauluskerk (4.09.1905) werd door de kerkfabriek een lunch aangeboden aan de bisschop van Brugge, de gouverneur van West-Vlaanderen en aan talrijke notabelen. En dat vond plaats in het Hôtel d'Allemagne. Het weekend daarop (9, 10 en 11 september 1905) werd weer een hoogdag voor A.S. Het Internationaler Verein hield een driedaagse bijeenkomst in Oostende waarbij Stracké zich op verscheidene manieren deed gelden. De maandagavond had de apotheose van de feestelijkheden plaats in de grote eetzaal van zijn hotel waar onze stralende exploitant een afscheidsdiner aanbood aan ca. 100 gasten. Een cosmopolitisch gezelschap want benevens Belgische waren er Duitse, Oostenrijkse, Zwitserse, Engelse, Franse en Hollandse hoteliers. Aan de koning werd het traditioneel telegram gestuurd, de gastheer herhaaldelijk bedankt en met zijn echtgenote overvloedig met bloemen bedacht.

In december 1905 ging Stracké de bijeenkomst van het Internationaler Verein bijwonen in Braunschweig. Een maand later vierde hij in Groningen het 15-jarig bestaan mee van de Nederlandse hoteliersbond.

Het spreekt vanzelf dat onze Duitse Oostendenaar de man was die Duitse gezelschappen, op bezoek in Oostende, begeleidde. Dat was het geval op 14 juni 1908 met het filantropisch genootschap Rat un Tat uit Hamburg, 300 man sterk. En op 29 juni 1913 met het Kölner Männerchor dat 245 leden telde.

D. STRACKE IN DE GEMEENTERAAD (1904-1911)

Als eerlijk en solied man van zaken en van aanzien was Stracké op late leeftijd (bijna 58 jaar oud) en zonder veel enthousiasme in de Oostendse politiek verzeild. Zijn carrière begon met een onverkwikkelijke verkiezingsstrijd waaruit het onafhankelijk en integer karakter van onze hotelier naar voren komt (cf. De Plate : sept. 1982; nov. en dec. 1983; jan., febr. en maart 1984).

Voor de gemeenteraadsverkiezingen van 18 oktober 1903 was hij door de liberalen aangezocht zich op hun lijst kandidaat te stellen. Stracké aanvaardde maar maakte voorbehoud : hij was bereid in alle oprechtheid mee te werken voor de welvaart van Oostende maar hij wilde volledig onafhankelijk blijven. Als vijand van partijentwist wenste hij, in het belang van de stad, enkele katholieken in de gemeenteraad.

Die beginselverklaring schoot vlijmend in het liberale keelgat en L'Echo d'Ostende begon tegen A.S. een venijnige campagne (Echo van 13.09 tot 11.12.1903). De "Association libérale" wilde een homogene raad en geen compromissen. In een antwoord (Echo 15.09) bevestigde A.S. zijn oprechte bedoelingen. De katholieke aanwezigheid in de raad zou voor Oostende een voordeel zijn. Een oppositie dwingt immers de problemen grondig te bestuderen. Maar de liberalen wilden van geen klerikalen. De voorspoed van Oostende steunde op het liberalisme.

Kort daarop coup de théâtre ! Op 17.09 bloklettert L'Echo : "Un comble ! M. Stracké candidat catholique !". De katholieken hadden hem gevraagd en zijn voorwaarden aanvaard. Daarop schampere commentaar van de Echo die Stracké een overloper noemt. Waartegen hij heftig protesteert.

L'Echo drijft de hetze tegen Stracké op. Kleinzielig en met onliberale intolerantie. Er wordt gespot met zijn Duits accent : "bedides gompinaisons...bedides et krantes avaires.." Lasterlijk wordt hem verweten dat hij slechts Duitsers te werk stelt. Het Vlaams liberaal verkiezingspamflet "Noch nu, noch nooit" (8.10.1903) in erbarmelijk Nederlands gesteld en van bedroevend laag niveau neemt het schimpproza van de Echo over.

Beheerst en waardig verdedigt A.S. zich in een lezenswaard blaadje. "Ik blijf een rechtzinnig liberaal. Verdraagzaamheid is essentieel voor elk liberalisme. Ik streef het algemeen welzijn na. Voor de grootheid van Oostende moeten we samenwerken en ons niet laten leiden door de partijgeest". In dat blaadje stond ook een stukje (ondertekend : un électeur) dat aardig actueel klinkt. "Er was eens een eerlijke man, op wettelijke wijze rijk geworden, die een gedeelte van zijn fortuin gebruikte om een kuststrook te verfraaien en de stad Oostende met een interessant museum te begiftigen. Toen de stad door een crisis getroffen werd, droomde die man ervan verzoening te bewerken. Maar een politiek man mag niet denken. Hij moet het credo van zijn kliek zingen. Een eerlijk man die zegt wat hij denkt, dat wordt niet aanvaard. Met feiten, cijfers, documenten klaar en duidelijk argumenteren, is een politicus onwaardig. Niet ja en amen zeggen op wat van de partij uitgaat, is verraad plegen. Niet persoonlijk denken, dat is de ware vrije gedachte. Zijn persoonlijke ideeën drukken en publiceren is een misdaad".

Tenslotte verpulverde Stracké de geniepige bewering dat hij slechts "eigen landgenoten" d.w.z. Duitsers in dienst nam. "Ik ben Belg en Oostendenaar", zegt hij kalm. "Ik heb onder de vreemdelingen meer Duitsers in dienst omdat daaronder personen zijn die Engels, Duits en Frans kennen. Maar dat ik Duitsers aanwerf ten nadele van Belgen en Oostendenaars is een leugen. In mijn verschillende instellingen : hotel, stationsbuffet, oesterpark, maalbootrestaurant werken 152 man. Daarvan zijn er 102 Belgen, het merendeel Oostendenaars. Verder 38 Duitsers, 5 Oostenrijkers, 1 Hollander, 1 Hongaar, 1 Rus, 2 Luxemburgers en 2 Denen".

De verkiezing leverde uiteindelijk een kleine overwinning op voor de liberalen. Voldoende voor L'Echo om te kraaien dat A.S. verslagen was. Maar enkele dagen later moesten de liberalen een bittere pil slikken. Op grond van een onregelmatigheid - er waren enkele stembrieven teveel gevonden - had de Bestendige Deputatie op 27.11.1904 A. Stracké als verkozen geproclameerd in plaats van de liberaal Polydoor TANGHE die nochtans 24 stemmen meer had behaald. Zo kwam Stracké door een achterpoortje in de Oostendse gemeenteraad waar hij effectief zitting zou hebben van 2 februari 1904 tot 12 december 1911.

De eerste twee jaren van zijn mandaat schijnt hij van ijver te blaken. Hij neemt 34 keer het woord. Vooral bekommerd om de rust, de stilte, de veiligheid, de hygiëne en de belangen van het seizoen houdt hij interpellaties o.a. over danszalen, prostitutie,

café-concerts, de brandweer, de verzekering der stedelijke gebouwen, het drinkwater, de kursaal, de reclame voor onze badstad. Al in 1906 vermindert zijn activiteit sterk. Zijn woord valt niet altijd in goede aarde. De sfeer in de gemeenteraad is niet zo gemoedelijk als in de Kamer van Koophandel. Tegenover zijn taaie en bedreven tegenstanders, vooral schepenen VAN GLABBEKE en DE COCK, geeft hij blijk van gebrek aan administratieve ervaring.

Al op 15 maart 1904 houdt Stracké een lang pleidooi dat ik samenvat. Tegen het voorstel van schepen VAN GLABBEKE om de taks op drankgelegenheden met mechanische muziekinstallaties te verminderen, breekt hij los met een heilige verontwaardiging. Door die taks te reduceren, zegt hij, kunnen de kleinste cafés die instrumenten aankopen. Danszalen met orkestrion, orgel of andere barbaarse tuigen zijn een ware plaag. De vreemdelingen zoeken hier rust, stilte en herstel. De stad heeft het recht en de macht onze gasten te beschermen. Daardoor verdedigt ze de hotelnijverheid die duizenden mensen werk bezorgt. Bovendien ondermijnen de danszalen de moraal van de kinderen van de arbeidersklasse.

Maar zijn opponenten laten zich niet imponeren. Danszalen zijn een noodzakelijk kwaad. Amusement dat men de rijken toestaat, kan men de mindere klasse niet weigeren. En de vreemdelingen komen ook om zich te ontspannen. Plezieren en feesten afschaffen is de vreemdelingen verjagen.

Dat eerste optreden van Stracké is dus geen meevaller. Zijn voorstel om in danszalen muziek te verbieden vanaf 10 juli tot september wordt met 20 stemmen tegen 2 afgewezen. Met zijn strenge, gediciplineerde jeugd, met zijn hang naar orde, fatsoen en waardigheid kon Stracké zich niet verzoenen met ongebonden luidruchtigheid. Hij werd hier gestuit omdat hij te ver ging en ongenuanceerd oordeelde. Van de luxe-amusementen sprak hij niet en VAN GLABBEKE moest wel geloven dat Stracké vooral de danszalen in de Franciscusstraat, waaraan zijn hotel paalde, bedoelde.

Op 8 december 1904 houdt Stracké weer een interpellatie over een tombola waarvan de trekking voortdurend wordt uitgesteld. De discussie daarover eindigt niet tot zijn voordeel.

Het ging dus Stracké niet altijd voor de wind wegens gebrek aan soepelheid, onvoldoende dossierkennis, gepaard met een zekere voortvarendheid. Wellicht had hij, vertrouwend op zijn prestige en zijn relaties, van zijn optreden in de gemeenteraad meer succes verwacht.

Ook in 1905 is Stracké bijzonder actief en komt 15 keer aan het woord. Maar met de twee lange interpellaties op het einde van het jaar vangt hij weer bot. Op 31 oktober is hij in zijn wiek geschoten omdat in het café Prins Albert in de Kaaistraat vergunning werd verleend muziek te spelen. Stracké protesteert in naam van de 1.800 à 2.000 vreemdelingen die hij jaarlijks herbergt en vraagt de intrekking van de toelating. Maar de voorzitter wijst erop dat er gunstig geadviseerd werd voor dat café-concert. De zaak wordt fatsoenlijk geëxploiteerd. DE COCK en raadslid CHENOT bijten van zich af. Stracké mag zijn persoonlijk belang niet inroepen. Overal zijn er café-concerts. Men moet alle partijen eerbiedigen. Raadslid DUMON argumenteert ad hominem : de heer Stracké vergeet dat er in zijn hotel vaak gedanst wordt tot 4 à 5

uur in de morgen ter gelegenheid van een huwelijk of een familiefeest.

Ook zijn interpellatie (24.11.1905) over de vertraging van het restauratiewerk van de kursaal loopt met een sisser af.

Zijn belangrijkste toespraak in 1906 over de voorziening van drinkwater, nieuwe riolering en elektrische verlichting in de voornaamste straten is ook geen voltreffer.

De volgende jaren daalt zijn bedrijvigheid gestadig. Prat op zijn relaties, waarmee hij op tijd en stond geurt, deelt hij op 15.11.1907 mee dat hij aan de burgemeester een persoonlijke brief getoond heeft met het bericht dat de Bestendige Deputatie het bestek van de Oostendse rioleringswerken zal goedkeuren.

Stracké eindigt zijn mandaat in 1911 zonder glans. Op 7 februari verzet hij zich tegen een café-restaurant in de kursaal. Dat schaadt, beweert hij, de belangen van de hoteliers en het imago van de kursaal. Zijn protest wordt weggestemd.

Op 4 april laat hij zich nog eens horen in verband met de exploitatie van kursaal, baden en theater. Daar zich nog geen concessionaris aangeboden heeft, moeten er bijzonder commissies aangesteld, zegt de voorzitter. Er ontstaat een discussie. In die sfeer van onzekerheid vraagt Stracké, bekommerd om het seizoen : "De Kursaal zal toch wel opengaan op 1 juni ?" Dat was de laatste keer dat zijn stem gehoord werd in de Oostendse gemeenteraad. Ze klonk zeker niet indrukwekkend.

Datzelfde jaar, op 30 mei 1911, hertrouwde Stracké, 65 jaar oud, in Wiesbaden met Katharina HOFFMANN. Over die tweede vrouw ben ik niets te weet gekomen.

E. STRACKES REIS NAAR BULGARIJE (1906)

Ik wens hier nog bondig dat Bulgaarse avontuur te vermelden, een gebeurtenis die duidelijk zijn relaties en zijn prestige illustreert. Ook dat feit noteert Stracké met welgevallen in zijn autobiografie.

Bulgarije, als jonge staat opgericht in 1878, had in 1879 Alexander VON BATTENBERG tot vorst gekozen. Op 7 juli 1887 werd deze opgevolgd door Ferdinand VON SACHSEN COBURG GOTHA (1861-1948). Deze was op dubbele wijze verwant aan het Belgisch vorstenhuis. Zijn grootvader was een broer van koning Leopold I en zijn moeder, prinses Clémentine van ORLEANS, was een zuster van Louise-Marie, onze eerste koningin.

Prins Ferdinand kende Stracké al lang. In juni 1897 was hij met de maalboot teruggekeerd uit Engeland waar hij de jubileumfeesten van Queen Victoria, zijn illustere verwante, had bijgewoond. Uit waardering voor de voorkomende behandeling aan boord had prins Ferdinand Stracké gedecoreerd.

Onze hotelier, uitgenodigd om een rapport op te stellen over de visvangt, de mossel- en oesterteelt en het hotelwezen in de jonge Balkanstaat, vertrok in november 1906. Alleen welgestelde of bevoordeelde burgers konden zich toen zo'n treinavontuur

veroorloven. Van die reis publiceerde Stracké een verslag in Le Carillon in dec. 1906 (cf. De Plate : febr., maart, april en mei 1983).

Als gast van vorst Ferdinand van Bulgarije genoot Stracké onderweg alle comfort en was hij steeds begeleid door hoge functionarissen. In Wenen, waar hij op de Oriënt-Expres overstapte werd hij opgevangen door Dr. LAMBREF, secretaris van prins Ferdiand, in Sofia door de heer GHENADIEF. minister van handel en landbouw. De dag na zijn aankomst werd Stracké in privé-audiëntie ontvangen door de prins en daarna door de familieleden. 's Avonds werd hij op een souper uitgenodigd en zat aan tafel naast de jonge erfprins Boris III.

De volgende dagen bezocht Stracké in Sofia de verschillende agrarische installaties van de prins. Daarna ging het naar twee belangrijke steden aan de kust van de Zwarte Zee. In Varna, de voornaamste haven van het land, inspecteert hij duikproeven die broedplaatsen van mosselen en oesters onderzoeken. In Euxinograd (5 km ten N. van Varna) bezoekt hij het zomerverblijf van de prinselijke familie. Ook in Boergas, de tweede haven van Bulgarije, woont hij duikproeven bij. De resultaten zijn gunstig. Hier zoals in Varna, besluit Stracké, kunnen visvangst en hotels aanzienlijk verbeterd worden. Of dat rapport van Stracké de Bulgaarse economie enigszins gestimuleerd heeft, weet ik niet.

De glorietijd van Stracké besluit ik met het aanstippen van het laatste uitgebreide huldebetoon dat hem te beurt is gevallen.

In de loop van 1912 was Stracké, om gezondheidsredenen, afgetreden als voorzitter van de Oostendse hoteliersbond. Datzelfde jaar werd hij benoemd tot ere-ondervoorzitter van de Nationale Federatie der hoteliers.

Op 30 november 1912 werd hij door zijn collega's royaal gehuldigd in het hotel de la Couronne. Le Carillon (3.12.1912) schreef dat "la crème de tout Ostende" bijeengekomen was om Stracké te vieren : "une figure ostendaise notoire, choyée des grands de la terre". Er heerste een opgewekte stemming verhoogd door een orkest en door talrijke sympathiebetuigingen met telegrammen, brieven en oratorisch vuurwerk. Op dat banket begroette P. VERLINDEN, president van de Nationale Federatie, in Stracké : "l'homme vénéré qui est la plus haute expression et la plus noble incarnation de la probité professionnelle".

Stracké stond toen op het toppunt van zijn roem. Twintig maanden later stortte zijn wereld in.

III - WEGDEEMSTERING EN DOOD (1914-1918)

A. STRACKÉ EN DE OORLOG 1914-1918

Goed drie maanden vóór W.O.I begon, was met het Hôtel d'Allemagne iets uiterst belangrijks gebeurd. Om hun school uit te breiden hadden de Zusters van St.-Jozef op 25 april het hotel (1.007 m² groot) voor 86.500 fr gekocht van de eigenaars SERRUYS-DE BROUWERE. Een maand later kochten dezelfde Zusters een huis van Stracké in de St.-Franciscusstraat, palend aan het hotel. In beide koopakten stond bepaald dat de koopsters eerst vanaf 1 november 1914 over de eigendommen konden beschikken. Dus na het seizoen van 1914. Maar de Duitse inval heeft daar anders over beschikt.

In zijn autobiografie wijdt A.S. 4 van de 17 bladzijden aan de oorlog die voor de 68-jarige Duitse Oostendenaar op dramatische wijze begon (cf. De Plate, sept. en okt. 1986).

Van 't begin van de oorlog had hij zijn hotel (Kaaistraat 37) met de twee aanpalende huizen (nrs 39 en 41, door hem aangekocht respectievelijk in 1893 en 1888) ter beschikking gesteld van het Rode Kruis. In vele belangrijke gebouwen en hotels van de stad waren ambulances ingericht. "Duizenden zieken of gekwetste Belgische en Franse soldaten hebben we er verzorgd" schrijft hij. Dat "duizenden" lijkt mij hyperbolisch, maar zulke overdrijvingen vinden we meer bij A.S. De humanitaire Stracké vergezelde de gestorven Belgische en Franse soldaten naar hun laatste rustplaats.

Ook het verdere relaas van zijn belevenissen moeten wij kritisch lezen.

In de avond van de dag dat de Duitse troepen Oostende bezetten (15 oktober 1914) werd Stracké in zijn huis aangehouden en ervan beschuldigd een Duits officier aangeklaagd te hebben als spion. Die was gefusilleerd en voor die misdaad moest de stad 2 miljoen mark boete betalen. Hijzelf zou, indien hij schuldig bevonden werd, 's anderendaags terechtgesteld worden.

Stracké legde toen volgende verklaring af. "Op 28 juli kwam hier een Duitse reiziger, een zekere CORNU uit Kiel, een kamer huren voor 14 dagen. Ik gaf hem kamer 60 en we werden het eens over de prijs van 12 fr 50 voor volledig pension. Ik heb me gedwoon met hem bezig gehouden zoals ik met al mijn gasten omga...In de vroege morgen van 3 augustus is die heer bedekt met bloed naar het hotel gekomen in een open rijtuig. Hij zag me in de ingangsdeur staan en riep me toe : "Kijk maar, zo worden de vreemdelingen hier in Oostende behandeld". Hij verklaarde dat hij aangevallen was. Zonder verdere uitleg. Ik heb hem in mijn bureau binnengelaten om zijn wonde te wassen en te verbinden en zei hem dat ik houder was van het Rode Kruis-brevet en alles had om hem te verzorgen. Daar hij mijn voorstel afwees, heb ik hem verbanden gegeven en me verder niet meer om hem bekommerd.

Intussen - zo gaat Strackés verklaring verder - hadden al mijn buitenlandse gasten het hotel en Oostende verlaten uitgenomen een Engelsman met zijn vrouw, oude klanten, en een Duitse familie

die, de vorige dag aangekomen, via Holland naar Duitsland wilden terugkeren. Op 5 augustus kwam een inspecteur van de Belgische veiligheid vergezeld van vier leden van de Burgerwacht per auto bij mij aan. Hij vroeg mij welke vreemdelingen er nog in mijn hotel verbleven. Ik wees hem het Duitse gezin aan dat gereed was om afscheid te nemen en ook het Engels echtpaar dat op het punt stond met de maalboot af te varen. Na de controle van hun papieren mochten ze vertrekken. Daarop vroeg de inspecteur : " U hebt nog een Duitser, waar is hij ?" Ik antwoordde dat hij uitgegaan was maar dat hij terug zou zijn tegen het diner. Op het ogenblik dat de auto met de inspecteur wilde vertrekken, kwam de Duitser aan. Dadelijk werd hij gevat en in de eetzaal geduwd. Hij werd afgetast. In zijn jas vonden ze de epauletten van een Duits officier. De inspecteur gooide die op tafel en zei : "Dat is de spion die we zoeken". Hij werd geboeid en naar het politiebureau gebracht....Het is mij niet bekend of die man in Oostende gefusilleerd werd. Dat kan ik niet aannemen want die zaak zou zeker ruchtbaar gemaakt zijn. Daarom meen ik dat de stad Oostende even onschuldig is in die zaak als ik zelf.

Na mijn verklaring ondertekend te hebben werd ik vrijgelaten. Ik moest me 's anderendaags weer ter beschikking houden van de officier die ondertussen de waarheid van mijn verklaringen wilde onderzoeken...gelukkig heb ik die heren niet meer teruggezien".

Hierbij wat commentaar. Strackés verslag lijkt waarheidsgetrouw. Maar het is toch zeer vreemd dat de bekende oorlogskroniek van ELLEBOUDT-LEFEVRE : "Oostende onder de Duitse Bezetting" (=O.D.B.), met zijn uitgebreide informatie vooral uit 't begin van de bezetting, van die spionagegeschiedenis niets afweet maar een ander feit vermeldt dat sterk op het eerste gelijkt. Op p. 10 van O.D.B. is er nl. spraak van een Duitse kapitein EBERHARD die op 4 augustus 1914 (dus in de tijd van die CORNU) bij het verlaten van het Hôtel Continental gesnapt werd "met 3.400fr in Duits goud, 100 fr in Belgische 5 frankstukken en een alfabet in cijferschrift bij zich". Hij werd aan de militaire overheid uitgeleverd, later door de krijgsraad veroordeeld en gefusilleerd. Wat is nu de waarheid ? Is hier verwarring gebeurd ? En hoe ?

Terug naar de oorlogsnotities van Stracké.

"De oorlog heeft me grote verliezen toegebracht" - schrijft hij - "en eindeloze moeilijkheden. De Belgische autoriteiten hebben mij vijf keer aangehouden, de Duitse vier keer. Graag erken ik dat ik altijd heel behoorlijk behandeld werd. Geboren als Duits onderdaan was ik verdacht door lieden die meenden zich te doen gelden door valse verklaringen...".

Hier past weer een aanmerking. Stracké werd dus - naar hij beweert - in totaal negen keer aangehouden. Als dat waar is, moet dat opzien gewekt hebben. Daarom is het onbegrijpelijk dat we in de twee Oostendse oorlogskronieken nl. die van ELLEBOUDT-LEFEVRE (het geciteerde O.D.B.) en die van Aimé SMISSAERT (vader van uitgever H. SMISSAERT) : "Vier jaar onder de Klauwen van de Duitse Barbaren" (= Kl.D.B.), verschenen in De Duinengalm onmiddellijk na de oorlog, is het onbegrijpelijk dus dat we in die twee kronieken, allebei tuk op sensationele nieuwtjes, niet de minste echo van die

negen aanhoudingen horen. Zodat we alle moeite hebben om dat cijfer van Stracké onvoorwaardelijk aan te nemen.

Na het rapporteren van zijn arrestaties weidt Stracké uit over de rol die hij als bemiddelaar bij de bezetter gespeeld heeft. Ook hier krijgen we controversiële beweringen.

"Elke dag", schrijft hij, "was ik op de Kommandantur (toen in de Albertschool, Ooststraat) om mijn medeburgers te helpen die moeilijkheden hadden met de bezettende overheid of die straffen opgelopen hadden. Ik ben in meer dan 1.700 gevallen tussengekomen".

Commentaar. Dat Stracké, de Duitse Oostendenaar, met zijn humanitaire instelling en zijn talrijke relaties, de belangen van vele stadsgenoten heeft verdedigd, staat vast. Daaraan werd trouwens van alle zijden herinnerd in de lokale bladen naar aanleiding van zijn overlijden. Dat wordt ook bevestigd in O.D.B., zonder dat ELLEBOUDT en LEFEVRE de naam van Stracké noemen (van wie zij niet schijnen te weten dat hij al sinds 1889 tot Belg genaturaliseerd was). Op p. 296 aldaar lezen we : "Er waren nu ook boten welke in den tijd opgeeischt geweest waren door de Duitschers. De eigenaars deden nu pogingen, door tusschenkomst van de vroegere eigenaar van het Hôtel d'Allemagne, een Duitscher, om terug in het bezit der vaartuigen te komen en aldus aan de vischvangst te kunnen deelnemen. Die pogingen werden later met goede uitslag bekroond".

Het gatal 1.700 dat Stracké opgeeft is beslist overdreven. Want dan komt praktisch hierop neer dat hij elke dag van de bezetting (die ca. 1.460 dagen duurde) minstens één geval te behandelen kreeg. Zijn bewering "elke dag was ik op de Kommandantur" kan eenvoudig betekenen dat hij er heel dikwijls kwam.

A.S. voegt het volgende toe aan zijn bemiddelingsrol : "Ik had het geluk in het merendeel der gevallen te slagen, hetzij door de personen vrij te pleiten of door hun boeten te verminderen. Anderen heb ik voor deportatie naar Duitsland gespaard. Vijf personen die in Duitsland geïnterneerd waren heb ik naar hun familie doen terugkeren en wel in de volgende omstandigheden. Daar mij de toegang tot de Kommandantur op straf van aanhouding verboden was, heb ik me rechtstreeks tot de Duitse keizer gewend met een rekest dat, buiten alle verwachting, overgemaakt werd. Drie dagen later al moest Kriegsrat HERZ mij toelaten verder als tolk en verdediger van mijn stadsgenoten op te treden. Terzelfdertijd werd ik ervan verwittigd dat de personen, van wie ik de terugkeer naar Oostende gevraagd had, al onderweg waren".

Commentaar. Wat een merkwaardige bewering : volledig succes met een vijfvoudig rekest gericht tot de keizer ! En dat in oorlogstijd ! Nergens heb ik ook maar een zinspeling op dat uitzonderlijk feit gevonden. Het relaas van Strackés bemiddelingspogingen eindigt met een climax. "Het is mij gelukt het leven te redden van twee inwoners van Oostende. Bij hun invrijheidstelling werd ik bij die personen geroepen en toen heeft de chef van de Duitse politie hun openlijk gezegd : "Op bevel van het tribunaal stel ik u weer in vrijheid en overhandig u de stukken van waarde waarop beslag werd gelegd. Dank zij God en de heer Stracké bent u nog in leven".

Commentaar. Hier staan we voor een heel vreemd geval. Die twee Oostendenaars kennen we niet met zekerheid. Stracké noemt ze niet. Waarschijnlijk zinspeelt hij voor één van hen op Oscar HELSMOORTEL, de kolenhandelaar aan de Keizerskaai (de latere Vindictivelaan). Maar de bronnen die O. HELSMOORTEL met name noemen, nl. Le Phare en Kl.D.B. stroken niet met elkaar.

In het dubbel in memoriam voor A. Stracké (gestorven op 24.09.1935) verschenen in Le Phare van 2.10.1935 wordt het menslievend optreden van A.S. tijdens de oorlog 1914-1918 geïllustreerd door de zaak O. HELSMOORTEL. Het eerste stuk getiteld "Un brave homme" herinnert eraan dat door het verraad van een weggezonden meid de Duitsers bij HELSMOORTEL verboden wapens gevonden hadden. Hij werd voor de rechters gebracht. De oude Stracké ging voor hem pleiten en de anonieme reporter (hij tekent zijn artikel met xx) beëindigt die passus van zijn opstel emotioneel aldus : "Je le vois encore après 20 années (N.B. het proces had plaats in juni 1915) au seuil du bâtiment qui abrite actuellement l'école Albert balbutier d'une voix éteinte par l'émotion : "je viens de la Commandature...l'ami Oscar est gracié".

Het tweede stuk "Mort de Mr August Stracké" haalt ingsgelijks de zaak HELSMOORTEl aan maar dit keer met andere elementen : de handelaar had die wapens "onder zijn kolen verborgen en zou gefusilleerd worden. Maar A. Stracké stuurde een telegram naar de keizer die HELSMOORTEL begenadigde".

Beide stukken, blijkbaar door een verschillende hand geschreven, suggereren dus dat door Strackés bemiddeling O. HELSMOORTEL aan de doodstraf was ontsnapt. In het eerste stuk door een pleidooi. In het tweede door een beroep op de Duitse keizer. Op een essentieel punt wijken ze ernstig van elkaar af en daardoor verliezen beide beweringen hun overtuigingskracht. Maar, wat veel erger is, onze twee bron van informatie, Kl.D.B. gaat resoluut in tegen de voorstelling van zaken door "Le Phare". Dat oorlogsdagboek van A. SMISSAERT (cf. De Duinengalm 27.01; 3.03 en 10.03.1922) geeft inderdaad van de zaak HELSMOORTEL een heel andere versie.

Eerst een realistisch detail. Volgens onze kroniekschrijver hier waren de verboden wapens (nl. kogels, 'n geweer van de Burgerwacht, een jachtgeweer, een revolver) weggestopt in een oude, niet meer gebruikte beerput. Dat klinkt aannemelijker dan een hoop steenkolen die tenslotte, vooral in oorlogstijd, niet met rust gelaten wordt. Het relaas in Kl.D.B. is echter om andere redenen betekenisvol.

De blijkbaar goed ingelichte auteur vermeldt in zijn dagboeknotities van 25 juni 1915 talrijke bijzonderheden. "Op het proces HELSMOORTEL", schrijft hij, "verschenen vijf getuigen ten gunste van de beschuldigde, nl. Mevr. Hub. KIES (echtgenote van de apotheker uit de Kapellestraat), de Eerwaarde Moeder Overste van het Burgelijk Hospitaal, G. PÉRIER, voorzitter van de koophandelsrechtbank, A. Stracké en 'n zekere WOLTER, 'n Duits vishandelaar al jaren in Oostende verblijvend".

Welnu, onze kroniekschrijver onderstreept alleen het optreden van Mevr. KIES en van de Moeder Overste. "Wat het meest in het voordeel pleitte van O. HELSMOORTEL" zegt hij, "waren -

behalve het feit dat de wapens totaal verroest waren - de uitmuntende getuigenissen van Mevr. KIES en van de Moeder Overste (die laatste bevestigde alleen de verklaringen van Mevr. KIES). Treffend element : het getuigenis van Mevr. KIES werd in vloeiend Duits afgelegd en maakte grote indruk op de rechters. Meer nog, "voor de doodstraf" voegt de auteur erbij, of een zwaardere straf dan 5 jaar was niet te vrezen". En inderdaad het rekwisitoor was mild : het openbaar ministerie vroeg slechts één jaar. Uiteindelijk kreeg HELSMOORTEL zes maanden gevangenis, uit te zitten in Brugge. Merkwaardig genoeg : in Kl.D.B. staat geen woord over het getuigenis van Stracké. En sterker nog : O.D.B. dat over het algemeen veel informatie bevat, gewaagt helemaal niet van dat proces. Bovendien is het opmerkelijk dat O.D.B. slechts één enkele bemiddelingspoging van A.S. aanhaalt (nl. in verband met de opgeëiste vissersboten, cf. supra en dan nog zonder zijn naam te citeren). Anderzijds bevreemdt het ook dat Stracké zelf de zaak HELSMOORTEL niet vermeldt in zijn autobiografie. Hij noemt ook de namen niet van de vijf geïnterneerden die hij uit Duitsland wist terug te halen. Was hij ze vergeten ?

Nog andere vragen rijzen hier op. Vanwaar die Duitse welbespraaktheid bij Mevr. KIES ? De registers van de burgerlijke stand alhier geven het antwoord. Mevr. KIES, alias Marie-Louise ZWAENEPOEL (Bredene 1875 - Oostende 1953) was de vrouw van apotheker Hubert KIES afkomstig uit het Groothertogdom Luxemburg (Bettenburg 1862 - Oostende 1926).

Wat is dan in werkelijkheid het aandeel geweest van Stracké in dat proces HELSMOORTEL ? De passus uit de kroniek (Kl.D.B.) gedateerd 25.06.1915 en dus warm van de actualiteit, komt helemaal niet overeen met de 20-jaar oude herinneringen van de anonieme Le Phare-reporter. In de kronieken : een mild vonnis en het doorslaggevend getuigenis van Mevr. KIES. In Le Phare : de doodstraf en de reddende tussenkomst (op twee manieren) van Stracké. Wat moeten we daarvan denken ? Heeft de journalist de houding en de woorden van Strack"é (op de drempel van de Kommandantur, cf. supra) verkeerd geïnterpreteerd ? Na zoveel jaren is het niet meer mogelijk de cruciale Pilatusvraag te beantwoorden. Maar beseffend dat herinneringen verfraaien en vervormen, acht ik de kroniek geloofwaardiger.

Voor Stracké ging de oorlog voorbij niet alleen met financiële maar vooral met zware morele schade. In zijn autobiografie (jan. 1926) spreekt hij van "difficultés sans fin qui existent encore en partie jusqu'à ce jour". In het anti-Duitse klimaat na de wapenstilstand werd zijn hoge Belgische burgerzin vergeten. Ik vermoed dat men hem zijn Duitse afkomst verweet en dat verdachtmaking en miskenning hem tot persona non grata hadden gemaakt. In het in memoriam van De Zeewacht (28.09.1935) - dat ik straks citeer - lekt daar iets van uit. In elk geval heeft Stracké zijn laatste levensjaren vereenzaamd doorgebracht, weg uit het centrum en wel in de afgelegen Verlaatstraat op de wijk de Meiboom.

B.LAATSTE JAREN EN DOOD VAN STRACKÉ

Mijn informatie over zijn laatste jaren is vrij schaars. Ik haal ze hoofdzakelijk uit het bulletin van de Oostendse Kamer van Koophandel, uit enkele documenten in privé-bezit, uit gesprekken

met geburen van Stracké uit de Verlaatstraat, waar hij gestorven is, en wat zijn dood en begrafenis betreft, uit de lokale bladen (cf. De Plate, febr. 1988).

Na W.O.I deemstert de figuur van onze dynamische selfmade man snel weg. Het enige milieu waar hij nog heel even verschijnt is de Kamer van Koophandel. Maar het is een verschijning zonder glans. In 1919 woont hij één vergadering bij (4.02.1919). Ongetwijfeld uit een behoefte om zich te bevestigen. Op de lijst van de aanwezigen staat hij vermeld als "président section intérêts balnéaires". Maar dat is een lege titel. Overigens, dat jaar komt Stracké niet meer naar de vergaderingen.

Ook in 1920 is hij één keer aanwezig (1.02.1920). Op de leden lijst prijkt hij nog als "négociant en huitres et homards rue du Quai 37". Hij wordt zelfs opgegeven als de derde oudste en als lid van de vijf secties. Maar die vermelding is gewoon een achteloos herhalen van een voorbije situatie. Stracké was toen geen hotelhouder en ook geen handelaar meer. De samenstelling van het bestuur van de Kamer van Koophandel leert ons dat Henri HILLEBRANT nu voorzitter is van de afdeling "intérêts balnéaires en remplacement de M. Stracké Auguste, démissionnaire". Maar over dat ontslag krijgen we nergens bescheid. Stracké is geruisloos vervangen.

Nog een allerlaatste keer vertoont hij zich op de algemene vergadering van 24 februari 1924. Hij neemt er zelfs het woord om de voorzitter en de leden van het bureau te feliciteren bij de hernieuwing van hun mandaat. Het is duidelijk dat Stracké die gelegenheid te baat neemt om zich nog eens te doen gelden. Wel een ijdele poging voor de 78-jarige man. Wordt zijn naam nog afgedrukt in de algemene ledenlijst van 1926, 1928 en 1930, hij komt voortaan niet meer naar de vergaderingen.

Maar het lijkt wel of onze gewezen hotelier weigert afstand te doen van zijn prestige. Zich vastklampend aan zijn vergane glorie laat hij zich in 1921, piekfijn uitgedost, fotograferen door E. DE SOUTERE, de toen florerende fotograaf op de Groentemarkt. Het portret toont de 75-jarige Stracké op zijn voordeligst. Gezeten in een fauteuil houdt de gezette man zijn kloek hoofd recht. Treffend is zijn waardig voorkomen en zijn open eerlijke blik. Grijze haren, grijs sikje, donker colbert met wit vest. In de linkerhand een ceremoniële pet, de rechterhand steunend op een wandelstok met zilveren handvat. In het knoopsgat links, een ordeteken. De staatsiefoto van een man die terugblikt op een prachtige carrière en nog bewust is van zijn waarde. Onderaan op de foto staat volgende formule gedrukt : "Veuillez accepter, je vous prie, comme expression de ma profonde reconnaissance pour votre témoignage d'estime et d'amitié depuis de longues années ce portret en souvenir. Votre dévoué...". In het stedelijk archief berust een exemplaar, ondertekend Auguste Stracké en opgedragen aan "Monsieur James Ensor" die toen 61 jaar oud was.

Ook met die foto die hij ongetwijfeld aan anderen heeft gestuurd, probeert Stracké zijn imago op te poetsen en enigszins in de belangstelling te blijven. Die pogingen om zijn aanzien te handhaven doen een beetje pijnlijk aan.

Rondom hem groeide de stilte en de eenzaamheid. En met de onverschilligheid of de minachting de vergetelheid.

Door de oorlog en door de ouderdom had Stracké inderdaad veel van zijn glans verloren. Hij exploiteerde geen hotel meer. Zijn museum en zijn prachtige villa waren vernietigd. Een andere bron van verdriet moet zijn tweede vrouw geweest zijn. Heeft die Katharina HOFFMAN uit Wiesbaden Oostende en haar man verlaten op het einde van de oorlog of kort daarna ? Het staat vast dat ze in 1924 niet meer in onze stad verbleef en vóór Stracké gestorven is. Zoals ik al zei, rept Stracké in zijn autobiografie geen woord van zijn tweede vrouw. Ik heb geprobeerd in Wiesbaden verdere gegevens over haar te verkrijgen, maar zonder resultaat.

Onmiddellijk na de oorlog was Stracké ver van onbemiddeld. In Oostende-West bezat hij, sinds 1909 1.300 m² bouwgrond. En voor zijn verloren gegane bezittingen in Mariakerke trok hij oorlogsschade. In elk geval tussen 1922 en 1927 ontplooit hij een drukke activiteit op het stuk van onroerende goederen. Hoe het allemaal in zijn werk is gegaan, kon ik niet ten gronde uitvissen.

In april 1922 koopt hij 518 m² bouwgrond in de Spaarzaamheidstraat en doet die het jaar daarop van de hand. In 1923 verkoopt hij zijn huis in de Kaaistraat nr 39, koopt 830 m² bouwgrond, weer in de Spaarzaamheidstraat, en verkoopt alles in de loop van 1923 en 1924. In 1924 koopt hij 1.846 m² grond en huizen in de Frère Orbanstraat en in de aanpalende Verlaat- en Beekstraat. Die twee laatste straten verbinden de Gouweloze- en de Frère Orbanstraat waarvan het oostelijk gedeelte omstreeks 1924 omgedoopt werd in A. Vermeylenstraat. Een groot deel ervan verkoopt hij in 1925. In de loop van 1924 verkoopt hij vier huizen die hij heeft laten bouwen in de Gelijkheidstraat en bovendien meer dan de helft van de bouwgrond in Oostende-West.

In mei 1925 doet hij onderhands afstand van zijn oesterkwekerij, nl. Huîtrière Ostende-Est. In september verkoopt hij zijn huis in de Kaaistraat nr 41. Dat is zijn laatste transactie. Het is of hij de ultieme schakel die hem met het stadscentrum verbindt, doorhakt.

Ondertussen heeft Stracké in de loop van 1924 drie huizen naast elkaar laten bouwen in de toen schaars bebouwde Verlaatstraat, aan de westzijde van de straat, ongeveer in het midden. Ze dragen de nummers (van noord naar zuid) 9, 11 en 13 en werden genoemd "de huizen van Stracké". Hijzelf betrok nr 9 en verhuurde de andere woningen.

Voor het huishouden van Stracké zorgde een Duitse gouvernante : Johanna Wilhelmina HASELBACH uit Siegen. Op 30 oktober 1925 verkoopt Stracké het huis dat hij bewoont (Verlaatstraat nr 9) aan die huishoudster. En hij blijft er nog tien jaar wonen volgens een overeenkomst die wij niet kennen. Van die Johanna HASELBACH bewaren de zegslieden uit de Verlaatstraat geen vriendelijke herinneringen. Het was een bazige lastige vrouw die een vurige aanhangster werd van Hitler toen diens ster begon te rijzen. Kort na de dood van Stracké - in september 1935 - is ze naar Duitsland teruggekeerd. Bij Stracké werkte ook een dienstmeid uit Jabbeke. Mijn pogingen ginder om haar identiteit te achterhalen leverden niets op.

We kunnen ons afvragen waarom de eertijds zo gevierde hotelier zich in een zo weinig riante omgeving heeft teruggetrokken. Uit mismoedigheid en teleurstelling wegens zijn miskenning en verloren prestige ? Omdat hij er in zijn oude dag rust en stilte vond ?

Over de manier waarop de tachtigjarige Stracké de tien laatste jaren van zijn leven heeft doorgebracht wisten mijn informanten uit de Verlaatstraat weinig bijzonderheden te vertellen. Ze noemen Stracké een stille brave man door iedereen graag gezien. Hij was eenvoudig en gemoedelijk in de omgang en hield niet van drukdoenerij. Met zijn geburen sprak hij Oostends dat hij al sinds zijn zestiende jaar rond zich gehoord had. Hij werkte in zijn tuin en ging geregeld wandelen (allicht in het Maria-Hendrikapark) met die fraaie wandelstok van dat glorieuze portret.

Af en toe kreeg Stracké bezoek van blijkbaar welgestelde personen die per auto toekwamen. Misschien ook van zijn dochter Augustine die sinds 1921 in Vorst woonde waar haar man, Heinrich DIEGEL op 13 juni 1923 gestorven was. Vermoedelijk bestonden er geen hartelijke betrekkingen tussen vader en dochter.

In november 1926 flitste voor Stracké het verleden even op. Als goede bekende werd hij door de koning en de koningin uitgenodigd de plechtigheden bij te wonen die het huwelijk van prins Leopold met prinses Astrid zouden voorafgaan (Le Carillon 8.11.1926). Dat blijk van waardering moet Stracké veel genoegen gedaan hebben. De oude hotelier is er, veronderstel ik, niet heen geweest. Maar wel stond hij vóór het zeestation bij de personaliteiten die de koninklijke familie kwamen begroeten bij hun terugkeer uit Zweden (Le Carillon 9.11.1926).

En in de Verlaatstraat sleepten de laatste jaren van de oude hotelier zich vooruit. Geleidelijk verslechterde niet alleen de lichamelijke maar ook de financiële toestand van Stracké. Volgens verscheidene bronnen had hij in zijn lange levensavond zijn vermogen zo goed als opgebruikt. Het einde van dat actieve leven was verdrietig. "La vieillesse ne lui fut guère propice", schrijft Le Phare (2.10.1935). Elle fut marquée de pénibles soucis matériels que pouvaient à peine atténuer les soins dévoués d'une gouvernante qui n'avait pas voulu abandonner le maître dans l'adversité". In datzelfde stuk noteert de journalist over Stracké "alité pendant quatre ans" wat op een langdurige ziekte wijst.

August Stracké stierf in zijn woning omstreeks 2 uur in de morgen op dinsdag 24 september 1935 (Zijn overlijdensakte vermeldt hem als weduwnaar van Anna Maria RAU en van Katharina HOFFMANN). Hij was toen 89 jaar en 8 maanden oud. Zijn dochter was die morgen bij de aangevers van zijn overlijden. De tweede aangever was Samuel LASAT, een 35-jarige metselaar, geboortig van Vlissegem. Hij was de naaste buur van Stracké. Ook van die LASAT heb ik geen informatie meer kunnen verkrijgen.

In de lokale bladen verschenen tamelijk uitvoerige in memoriams nl. in L'Echo d'Ostende 25 en 28.09 en vooral 2.10.1935 - in Le Littoral 28.09.1935 - Le Phare 2.10.1935 en De Zeewacht 28.09 en 5.10.1935. Ze bevatten een overzicht van Strackés loopbaan, lofwoorden voor zijn persoonlijkheid en bijzonderheden over zijn begrafenis. Ook hier stoten we op onjuistheden en zelfs

tegenstrijdigheden. Maar dat is niet ongewoon in de berichtgeving. Het uitvoerigst curriculum vitae van Stracké vinden we in Le Littoral en in De Zeewacht. De anonieme journalisten putten daarbij overvloedig uit Strackés autobiografie.

De Franstalige bladen zingen onvermengd de lof van Stracké. In zijn eerste (kort) in memoriam onderstreept L'Echo dat Stracké wars was van politiek gekonkel en hooggeschat werd bij de internationale hoteliersbond. Voor Le Littoral was A.S. een pionier en een mecenas voor zijn adoptiefstad - een nobel man, gedienstig, edelmoedig.

Le Phare (2.10.1936) zwaait hem de meeste lof toe in een dubbele bijdrage waarin herinnerd wordt aan het proces O. HELSMOORTEL (dat ik boven besproken heb). Het eerste stuk plaatst Strackés hoedanigheden in reliëf : hij was enthousiast, scherpzinnig, van een bezonnen durf die hem in staat stelde nieuwe wegen op te gaan. Zijn bevoegdheid op het gebied van het hotelbedrijf was al lang bekend in het buitenland.

Bij al die wierook laat De Zeewacht (28.09.1935) een gedempte kritische noot horen. De anonieme journalist beëindigt de schets van Strackés levensloop met een dubbele opmerking. Eerst noteert hij Strackés humanitaire inzet. "In 1914 kwam de verschrikkelijke oorlog. Van 't begin af werd zijn hotel en al zijn materiaal ter beschikking van het Belgisch Rode Kruis gesteld, later werd zijn handelwijze ten onrechte beknibbeld". Wat betekent die laatste zin ? Sommige dingen werden hem dus kwalijk genomen ? Maar wat en waarom ? De kranteman geeft geen verklaring. Twee zinnen verder geneest en slaat hij. Hij zegt : "Aug. Stracké was een rechtschapen man die bewust was van het werk dat hij geleverd had om in de samenleving tot een hogere stand te komen en daarom misschien wel te veel met de eer gediend was". Dat betreft dus Strackés ijdelheid, een menselijke eigenschap die hem inderdaad niet vreemd was.

En nu de begrafenis. Ook daarover vernemen we misleidende en eigenaardige dingen. In zijn nummer van 28.09.1935, d.w.z. daags na de begrafenis, meldt L'Echo d'Ostende : "Le service funèbre et l'inhumation ont eu lieu dans l'intimité". Je wrijft je ogen uit als je dat leest want op 2.10 publiceert dezelfde krant een uitgebreid verslag, veruit het degelijkste van alle over de plechtigheid. In de inleiding daarvan herstelt L'Echo zijn vergissing aldus : "....malgré que celles-ci (nl. les funérailles) devaient être intimes, beaucoup de monde avait tenu à y assister...".

Er is nog meer tegenstrijdigheid. In het tweede stuk van Le Phare (Mort de Stracké) lezen we aan het slot : " ce généreux bienfaiteur et donateur a été oublié le jour de son enterrement". Anderzijds besluit de reporter van Le Littoral zijn in memoriam aldus : " En assistant à ces funérailles qui n'avaient pourtant reçu aucune publicité, nous avons été ému en voyant l'élite d'Ostende venir rendre hommage à l'hommee de bien qui venait de disparaître. De nombreuses couronnes témoignaient aussi de gratitude cachée".

Het is blijkbaar de bedoeling geweest de begrafenis in alle stilte te houden want er werden geen doodsbrieven rondgestuurd, wat ook bevestigd wordt door De Zeewacht (5.10.1935) : "...had de

omgeving van de aflijvige eraan gedacht om een doodsbericht uit te zenden, voorzeker zou er in de kerk geen plaatsje vrij geweest zijn".

Onthutsend en tegelijk veelzeggend is een andere mededeling van Le Phare (2.10.1935) (in het eerste stuk). De onbekende journalist beweert dat de begrafenisplechtigheid in grote mate mogelijk gemaakt werd door de tussenkomst van de ex-president van de Oostendse hoteliersbond die het initiatief nam om een collecte te houden onder de oud-collega's van de overledene. Als dat waar was dan moeten wij aannemen dat Stracké financieel aan de grond zat, m.a.w. dat hij de laatste tien jaar van zijn leven zijn geld en goed had opgemaakt. Anderzijds wordt dat bevestigd door het feit (mij uit privé-bron meegedeeld) dat zijn dochter Augustine in 1936 de nalatenschap van haar vader verzaakte hoogstwaarschijnlijk omdat die deficitair was. Van zo'n oppassende en vooruitziende man is dat nauwelijks te geloven.

Gestorven op dinsdag 24 september 1935 werd Stracké de vrijdag daarop, 27 september, begraven. Als bewoner van de Verlaatstraat, behoorde hij tot de parochie van Sinte-Catharina (Conterdam). De lijkdienst werd echter gehouden in de St.-Pieters- en Pauluskerk, ongetwijfeld op aandringen van de Oostendse hoteliersbond.

Van de plechtigheid geven L'Echo (2.10.'35) en De Zeewacht (5.10.'35) een ampel verslag. Het eerste is omstandiger en zakelijker en bevat de lijkrede uitgesproken door M. DE COSTER. Ik volg het verslag van L'Echo : "...de nombreuses couronnes et fleurs avaient été envoyées" nl. door het Internationaler Verein, de Oostendse hoteliersbond en het gemeentebestuur. Dat laatste was vertegenwoordigd o.m. door burgemeester MOREAUX en schepen VAN VLAANDEREN. De wereld van het hotelbedrijf door de voorzitter van de nationale en die van de Gentse hoteliersbond en door de leden van de Oostendse bond.

Na de dienst werd het lijk naar het kerkhof aan de Nieuwpoortse Steenweg gevoerd. Vóór de familiegrafkelder hield Michel DE COSTER, voorzitter van de hoteliersbond, een rede waarin hij beknopt een levensbeeld van Stracké schetste. "Hij was een voorbeeld voor onze vereniging zowel door zijn bevoegdheid als door zijn innerlijke kwaliteiten...hôtelier du 19me siècle accompli...recevant ses clients à la manière exquise d'un châtelain envers des invités... verfijnde hoffelijkheid en oprechte dienstvaardigheid bezorgden hem de vriendschap van de koninklijke familie, vriendschap die de zonnestraal in zijn leven was".

Mevr. DIEGEL, alias Augustine Stracké dankte bewogen (schrijft de Echo). Zij was toen 65 jaar oud, al bijna 12 jaar weduwe en kinderloos. In 1938 hertrouwde ze met een zekere Alph. DERASSE in Vorst waar ze stierf op 4.01.1963, bijna 93 jaar oud.

A. Stracké werd als laatste bijgezet in de viervoudige grafkelder (02-09) waarin, benevens zijn (eerste vrouw), enkele vrienden-medewerkers begraven liggen. Allen gestorven in Oostende vóór W.O.I. Op het monument, geteisterd door ouderdom en verwaarlozing, rijzen een kleine gebroken zuil (links) en daarnaast drie sobere (ongelijke) kruisen in de vorm van boomstammen met afgeknotte takken. Van onderen, links en rechts,

nog twee kleine gedenkplaten. Van de verweerde teksten zijn de eerste twee (links) in het Duits, de andere in het Frans. Het middelste kruis, het grootste, wijst het graf aan van het echtpaar A. Stracké-Rau. Het (scheefgezakte) zuiltje herinnert aan Max STICHERT (1863-1897), Strackés vennoot in de oesterteelt. Verder liggen er : Cornel. Aug. JACOBY (Trarbach 1851-1912) en drie leden van de familie EMRICH uit Ober-Ingelheim nl. Henri (1857-1911), Marie (=Mme Aug. CALMELET) (1847-1913) en Mlle Elise (1845-1902).

Zo eindigde dan het rijkgevulde leven van de arme schrijnwerkszoon uit Naumburg. Na 45 jaar geschitterd te hebben in de zakenwereld werd Stracké door de oorlog en zijn nasleep in de schaduw verdrongen. Gestorven in de eenzaamheid werd hij tenslotte met veel eerbetoon begraven. Bovendien werd hem een blijvend eerbewijs gebracht. Op 24 januari 1936 besliste het Oostends schepencollege een straat te noemen naar de energieke hotelier die Oostende zoveel diensten bewezen had. Inderdaad werd toen de Uitzichtstraat, die de Boudewijnstraat met de Kaaistraat verbond, gewijzigd in August Strackéstraat.

Stracké verdiende dat gebaar van piëteit vanwege zijn adoptiefstad. Zijn leuze, die hij aan het slot van zijn autobiografie met fierheid aanhaalt : "travail mène au but", heeft hij ten overvloede waar gemaakt.

Het kleine dappere kegelzettertje dat met rusteloze inzet van uitzonderlijke talenten tenslotte een hotelhouder werd van internationaal formaat, blijft een Oostends boegbeeld van de Belle Epoque.

April 1993

Het UITVAARTKONTRAKT is de absolute ZEKERHEID dat uw begrafenis of crematie zal uitgevoerd worden volgens UW WENSEN en dat uw familie achteraf GEEN FINANCIELE beslommeringen heeft.
Vrijblijvende inlichtingen voor deze exclusieve service :

Begrafenissen & Crematies

NUYTTEN n.v.

Torhoutsestwg 88 H
Petit-Paris Oostende
Tel. 80.15.53

"Uw steun in droevige dagen"

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permante Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname steeds toegelaten.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 22
Nr 7
MAAND september 1993

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

SECRETARIS
J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING
750-9109554-54
000-0788241-19

IN DIT NUMMER

blz. 201 : **R. VAN CRAEYNEST** : Toen de Oostendse handelsdokken werden ingewijd op 13 augustus 1783.

blz. 205 : **J.B. DREESEN** : Kaarten van Oostende en omgeving van voor het beleg van 1601-1604.

blz. 211 : **F. GEVAERT** : Havengeul 1992.

blz. 212 : **J.M. BEKAERT** : Het Marie-Joséplein.

blz. 232 : **N. HOSTYN** : Ensoriana.

SEPTEMBER - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot een voordracht met documentatiemateriaal die doorgaat op

donderdag 30 september 1993 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F., Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : **DE HAVEN VAN OOSTENDE (1900-2010)**

De spreker : Prof. Dr. G. **ALLAERT**, Hoofddocent Faculteit Toegepaste Wetenschappen van de Universiteit Gent.

Over de toekomst van de haven van Oostende is in de laatste tijd veel inkt gevloeidt en nog meer woorden gesproken. Zowat iedereen ten lande heeft zijn opinie over het onderwerp gegeven. Voorstanders hebben oog voor de industriële ontwikkeling van Oostende. Tegenstanders goochelen met de nabijheid van Zeebrugge, Duinkerke, Vlissingen. Wie heeft het bij het rechte einde ? Het wordt van langsom moeilijker zich een objectief beeld te vormen van het probleem. We laten de vraag open maar vroegen aan een wetenschapper die dag in dag uit begaan is met dit soort onderwerpen, wat hij ervan dacht.

Prof. Dr. G. ALLAERT, een geboren Oostendenaar, is als Hoofddocent Faculteit Toegepaste Wetenschappen belast met cursussen in de domeinen : regionale economie en ruimtelijke planning, planningstheorie en planningsproces, computergesteunde ruimtelijke planning, havenplanologie, dynamiek van de nederzettingsstructuren. Vanaf januari 1992 ook Directeur-Diensthoofd voor Survey en Ruimtelijke planning.

Onderzoeksdomeinen en deskundigheid : regionaal-economische doorberekeningen van de economische decisiekracht van de Belgische ondernemingen (160.000) naar hun toegevoegde waarde en dit als basis voor de uitwerking van regionaal-economische impacten en multiplicatoreffecten in domeinen zoals : De Vlaamse MIDA's (afkorting voor Maritime Industrial Development Area), de Belgische en Europese stadsgewesten, mobiliteit en verkeer op niveau stadsgewest, regionaal-ruimtelijke ordening m.i.v. de milieuproblematiek.

Sedert 1990 belast met actualisering van strategische plannen voor diverse Kamers van Handel en Nijverheid en soortgelijke organisaties (Oostende, Gent, Terneuzen, Vlissingen, Limburg).

Aangesteld als deskundige in overheids- en semi-overheidsorganen : Vlaamse Havencommissie, Regionale Commissie van Advies voor de Ruimtelijke Ordening van de provincie Oost-Vlaanderen en verder ook : Milieu-Effect--Rapportering, Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, Verkeers- en Vervoersplan Vlaanderen. Als senior fellow verbonden aan de John Hopkins University (Baltimore, USA).

Stichtend voorzitter of vice-voorzitter van : De Oostendse Havengemeenschap, De Internationale Scheldefaculteit, De Vlaamse Federatie voor Planologie. Meer dan 200 publikaties in de gespecialiseerde literatuur.

Dus zo maar niet de eerste de beste. Voeg hierbij dat hij een uitermate boeiend spreker is en al de condities zijn vervuld om er een op en top interessante avond van de maken. Een avond die U niet moogt missen. De toegang is vrij en kosteloos ook voor niet leden. Men zegge het voort.

J.B. DREESEN

TOEN DE OOSTENDSE HANDELSDOKKEN WERDEN INGEWIJD OP 13 AUGUSTUS 1783

door R. **VAN CRAEYNEST**

Jacobus BOWENS geeft in zijn boek "Nauwkeurige beschryving der oude en beroemde zee-stad Oostende" deel II, p. 217-218, een vrij kort verslag over de inwijding van de nieuwe handelsdokken (huidige Mercatordokken) op 13 augustus 1783. Ook J.N. PASQUINI geeft in zijn "Histoire de la ville d'Ostende et du Port" op p. 267 een nog korter relaas van de plechtigheden.

Ik heb de hand kunnen leggen op een verslag (1) dat DE GRIJSPERRE, raadsheer van de Geheime Raad, op 31 augustus 1783 heeft opgemaakt en toegestuurd aan de gevolmachtigde minister van keizer Jozef II, graaf de Belgiojoso, te Brussel. Louis Charles Marie di Barbiano di Belgiojoso was op 2 januari 1728 geboren te Milaan uit een hoogadellijk geslacht en werd, na diverse diplomatieke zendingen, in 1782 door Jozef II in de Zuidelijke Nederlanden benoemd als opvolger van Starhemberg (2).

Dit in het Frans opgesteld verslag geeft een vrij nauwkeurige beschrijving, niet alleen van de plechtigheden, maar ook van de haven op dit ogenblik. Zonder de letterlijke vertaling ervan te geven, meen ik toch dat het best is het verslag te volgen in de voornaamste punten.

DE VOORBEREIDINGEN.

Het mooie weer tijdens de maand juli en in 't begin van augustus 1783 liet toe dat de werkzaamheden aan het dok met de nodige spoed konden voortgezet worden bij zover dat men de schepen er binnen zou kunnen laten varen vóór 15 augustus. De toenmalige landvoogden van de Zuidelijke Nederlanden waren Albert Casimir, hertog van Saksen-Teschen, die gehuwd was met Maria Christina, de meest begaafde dochter van keizerin Maria Theresia. Maria Christina was derhalve de zuster van keizer Jozef II. Ze hadden al laten weten dat zij de openingsplechtigheid van het dok met hun tegenwoordigheid wilden vereren. Daartoe hadden zij de datum van 13 augustus uitgekozen bij hoogtij. Alles werd derhalve in gereedheid gebracht en de dam, die de toegangssluis tot het dok afsloot sinds 15 mei, werd op 11 augustus helemaal verwijderd.

DE PLECHTIGHEDEN.

Op 13 augustus, om 11u 's morgens, kwamen hun Koninklijke Hoogheden toe met de bark aan de sluizen van Slijkens. Ze waren vergezeld van de graaf de Belgiojoso, van de prins de Ligne en van

verscheidene andere personen van hoge rang. De raadsheer van de Geheime Raad DE GRIJSPERRE had de eer ze daar te begroeten. Hij was naar daar opgevaren met een vloot versierde roeiboten, bemand met de jongelui van de Gilde van de Binnenschippers van Oostende, allen in uniform. De landvoogden en hun gevolg namen plaats in een versierde boot, gevolgd door verscheidene andere boten en voorafgegaan door het Turks muziek. De roeiboten rangschikten zich in twee rijen en begeleidden de boot met hunne Hoogheden die er tussen voer, onder de voortdurende toejuichingen van de bemanningen en het geschut van de schepen die, versierd met vlaggen, wimpels en linten, in de haven gemeerd lagen.

Tegen de middag kwam de stoet aan bij de toegangssluis die helemaal open stond. De twee rijen roeibootjes gingen uiteen en lieten de boot met de landvoogden tussen hen het eerst in het dok binnenvaren, onmiddellijk gevolgd door de andere boten en gans de vloot roeibootjes. Op de beide kaaien van het vergrote dok, elke kaai ter lengte van 300 vadem, stond een grote menigte, zowel vreemdelingen als anderen, die luidruchtig toejuichten. Op de zuidelijke dijk van het dok, voor de magazijnen van de Engelse expediteurs, stonden 10 stukken geschut opgesteld die zonder ophouden vuurden, en waarvan het lawaai zich vermengde met het Turks muziek.

De boot met hunne Hoogheden voer in het nieuwe handelsdok, dat het middelste is, en vervolgens in het kielbankdok, bestemd voor de scheepswerven, dat helemaal in metselwerk was gebouwd. Hun Hoogheden en de gevolmachtigde minister betuigden hun tevredenheid over de uitvoering van dit groots werk. Hun boot keerde dan terug naar het eerste dok en daar bekeken ze het binnenvaren van het fregat "Aartshertogin Maria Christina" van de driemast-galioot "Hertog van Saksen-Teschen", van het mooi fluitschip "Eendracht", en van verscheidene andere schepen van diverse grootte en constructie. Al terugkerend naar het kielbankdok konden Hun Hoogheden bemerken met welk gemak de dubbele brug werd gedraaid over de geul tussen het eerste en het middendok. Overal waren versieringen aangebracht en opschriften in verband met de viering.

Hun Hoogheden en hun gevolg ontscheepten aan de nieuwe werf en werden er ontvangen door generaal graaf van Rindsmaul aan het hoofd van de officieren en het garnizoen, en door het magistraat van de stad Oostende. Ze bekeken er de nieuwe huizen en andere gebouwen die opgetrokken werden op de terreinen van de zuidelijke vestingen die afgebroken werden om de stad te vergroten. Ze bekeken ook aan de haveningang het werk van de verlenging van het oostelijk havenhoofd. Dat was nu al uitgevoerd over een lengte van 112 voet en de rest zou toekomende zomer gebeuren zodat de verlenging dan de vooropgestelde 200 voet zal bereiken. Men verhoopt dat die verlenging gunstige gevolgen zal hebben voor de veiligheid van de scheepvaart, zodat ze volledig zal beantwoorden aan het doel dat Zijne Majesteit de Keizer voor ogen had als hij dat werk beval uit te voeren tijdens zijn verblijf in ons land.

De rest van de dag verliep in vreugdevolle stemming en 's avonds was heel de stad verlicht.

De Oostendenaars waren de keizer dankbaar en richtten te zijner eer een obelisk op. Op het voetstuk stond de volgende Latijnse tekst, ook te vinden bij BOWENS, deel II, p. 218 :

JOSEPHO.II .AVG.PRINCIPI.BENEFICEN-
TISSIMO.P.P.III.ID.IUN. M.D.CC.LXXXI.
OSTENDAM. INGRESSO. ABOLITIS.
EADEM. DIE. VECTIGALIBUS. LIBER-
TATE. COMMERCII. STABILITA. ET. MOX.
IVSSV. CAESARIS. AVCTO. VRBIS. AM-
BITV. AMPLIATO. NAVIVM. RECEPTA-
CVLO. SECVRIORE. PORTVI. PROCV-
RATO. INTROITV. MONVMENTVM.
HOC. IN. TANTAE. REI. MEMORIAM.
CIVES. OSTENDANI. GRATI. POSVE-
RVNT.

De vertaling hiervan is de volgende :

Aan Jozef II, doorluchtige vorst en allergrootste weldoener, vader des vaderlands, die op 11 juni 1783 te Oostende kwam, en dezelfde dag de rechten afschafte door de vrijheid van de koophandel in te stellen, en weldra, op bevel van de keizer, werd de stad uitgebreid, werd het schuildok voor de schepen verruimd en werd een veiliger toegang voor de haven tot stand gebracht; aan hem hebben de dankbare Oostendenaars dit gedenkteken opgericht ter herinnering aan deze grote gebeurtenis.

Op de obelisk zelf was er ongeveer in het midden een medaillon aangebracht met het borstbeeld van de keizer ondersteund door een arend, dragend de roede van Mercurius, symbool van de koophandel. Op de top van de obelisk stond de drietand van Neptunus, symbool van de zeescheepvaart, en onder het medaillon stond het volgende vers van Horatius : "o et praesidium et dulce decus meum", wat we kunnen vertalen als volgt : "o mijn beschermer en mijn heerlijke roem" (3).

Voor het ogenblik beëindigde men de werken aan de dubbele brug over de geul tussen het eerste of het oude dok, afgewerkt in 1776, en het tweede dok, ook genoemd het nieuw handelsdok of het middendok. Men plaatste ook de dekstenen op de westelijke muur van het kielbankdok en men bracht de helling in orde voor de nieuwe werf, die heel de zuidkant van dit dok bestreek over een lengte van 50 vadem. Deze helling diende om de schepen te water te laten die men daar ging bouwen en gans het deel van het terrein, dat men het eiland van de scheepsbouwers noemt, zou dienen om al het materiaal te leggen dat voor het bouwen van schepen nodig is en om er de gebouwen op te trekken die de scheepsbouwers mochten nodig hebben.

<u>AFMETINGEN VAN DE DOKKEN</u>.

Het eerste dok dat in 1776 werd afgewerkt heeft een oppervlakte van 4.980 vierkante vadem.

Het middendok of het nieuwe handelsdok, dat pas werd afgewerkt, heeft een oppervlakte van 4.760 vierkante vadem.

Het derde dok voor kielhalen en scheepsbouw is helemaal in metselwerk en bekleed met arduinsteen en heeft een oppervlakte van 3.670 vierkante vadem. De muren van dit laatste dok hebben een hoogte van 28 voet Brusselsemaat of 24 voet Keizersmaat; de muur aan de kant van de helling is maar 18 voet hoog.

De twee bruggeulen tussen de drie dokken hebben elk een oppervlakte van 92 vierkante vadem dat de totale inwendige oppervlakte van al de Oostendse dokken 13.594 vierkante vadem bedraagt, de kaaien en de dijken niet inbegrepen.

Alle vreemdelingen zijn het erover eens dat er in Europa, buiten het dok van Toulon, dat dient voor de grootste oorlogsbodems, geen dok bestaat dat zo mooi is, zo veilig is en zo aangepast is als dat van Oostende. Voor de overwintering van de schepen is het niet mogelijk een meer geschikte plaats te vinden waar de veiligheid groter zou zijn.

Tot hier een vrij volledig overzicht van het verslag van DE GRIJSPERRE.

NABESCHOUWING.

Bij het lezen hiervan zullen sommigen, en zeker de Antwerpenaars, hun schouders ophalen en meesmuilend lachen. Wellicht overdrijft DE GRIJSPERRE als hij de feiten verlaat en tot appreciaties overgaat, maar het is toch goed dat ik hierbij even in herinnering breng dat Antwerpen in 1783, buiten de Schelde en de vlieten, over geen enkele sluis noch dok beschikte. De eerste sluis te Antwerpen gebouwd was de Bonapartesluis. De bouw ervan werd pas aangevangen in 1807 en het eerste schip voer er door op 1 januari 1811. Die sluis gaf toegang tot het Bonapartedok met een wateroppervlakte van 25.500 vierkante meter en 650 m. kaaimuurlengte (4).

---

(1) A.R.A Brussel. Geheime Raad, Oostenrijkse periode, pak 285 B. Vergroting van de havendokken te Oostende.

(2) - J. Lefèfre. Het Zuiden onder Maria Theresia en Jozef II, 1748-1789, in Algemene Geschiedenis der Nederlanden, deel VIII, p. 95.
- Prof. P.H. Lenders in Winkler Prins Encyclopedie van Vlaanderen, onder Barbiano.

(3) Horatius. Eerste odenbundel. Eerste boek, Ode aan Maecenas, 2e vers.

(4) J. Coopman. Zo is de haven van Antwerpen, p. 52-53 en p. 67.

PRENTKAARTEN TENTOONSTELLING
"OOSTENDE RETRO"

Op 9 en 10 oktober 1993 wordt in STIO Hotelschool Leopold III laan een grote treintentoonstelling ingericht door "Modelspoorclub van de Kust"

In het kader van deze gebeurtenis wordt een prentkaartentoonstelling ingericht met als thema "Oostende Retro" door ons geacht lid en verzamelaar Willy PIETERS. Er zullen ca. 500 prentkaarten en foto's worden getoond met unieke beelden zoals : Wellingtonrenbaan, Palace Hotel, straten, hotels, luchtvaart, spoor, trams, visserij, café's, enz.

Alsmede foto's (privéverzameling W. PIETERS) van afbraak "Oostende Belle Epoque". Een must voor de echte Oostendenaar.

KAARTEN VAN OOSTENDE EN OMGEVING VAN VOOR HET BELEG VAN 1601-1604

door **J.B. DREESEN**

Voor de studie van de plaatselijke geschiedenis zijn oude kaarten en plannen van uitzonderlijk belang. Zij geven ons, beter dan gelijk welke beschrijving, een gedacht van het vroeger uitzicht van een streek. Zij leren ons de veranderingen die, door de tijden heen, werden aangebracht aan landerijen en wegen. Zij duiden ons de plaats aan van verdwenen gebouwen, waterlopen, bossen en plassen. Oude plaatsnamen die er op voorkomen herinneren aan oude toestanden of bijzondere gebeurtenissen.

De oudste topografische tekeningen van enige betekenis dateren meestal uit de 16de eeuw. Er bestaan weliswaar enkele oudere zichten maar het is onder Keizer Karel en diens zoon Filips II dat, tussen 1550 en 1565, steden en versterkte plaatsen stelselmatig in kaart werden gebracht. Het was de befaamde geograaf Jacob Roelofs VAN DEVENTER die dit werk tot een goed einde bracht. Zo bestaan er van Oostende, Oudenburg en Gistel, door hem getekende plannen.

Sedert die tijd diende ons land meerdere malen tot slagveld voor vreemde legers. Dit gaf dan weer aanleiding tot het maken van nieuwe plannen die van belang waren voor de krijgsverrichtingen.

Om een overzicht te krijgen van wat er aan kaarten en plannen voor een bepaalde stad of streeks beschikbaar is kunnen we beroep doen op de diverse archieven. Maar het is eenvoudiger na te gaan of er geen handleiding bestaat die een overzicht geeft van wat er voor een bepaalde streek aan kaarten beschikbaar is.

Voor Oostende en omgeving beschikken we over : A. VERBOUWE *"Iconografie van het arrondissement Oostende"*, uitgegeven, in 1955, als derde deel van de "Iconografie der Gemeenten van Westvlaanderen". Deze Iconografie bevat niet alleen een opsomming van plannen en kaarten uit vorige eeuwen, maar ook gezichten die voorkomen op schilderijen of tekeningen.

VERBOUWE sloot zijn werk af in 1900. Hij heeft niet de pretentie volledig te zijn en de gegevens die hij verstrekt zijn niet altijd feilloos, maar het is een handig werk voor wie een algemeen beeld wil hebben van wat er, voor Oostende en omgeving aan kaarten en plannen beschikbaar is.

De bijzondere bronnen waar we kaarten en plannen van Oostende en omgeving kunnen aantreffen zijn uiteraard de archieven. Hierbij denken we aan de rijksarchieven van Brussel, Brugge en Gent, de archieven van Simancas (Vaticaans archief), Rome, De Haag en Parijs.

Buiten dat zijn er de nationale bibliotheken van Brussel, Madrid, Wenen, Den Haag en Londen.

Maar ook de Dienst Stedebouw van ons bloedeigen stadhuis heeft een reeks historische plannen. De meeste hiervan zijn kopijen van oudere stukken. Zij werden tijdens W.O. II getekend door de

beschikbare tekenaars van de dienst. De oorsprong is niet altijd vermeld en sommige plannen zijn wat fantasierijk bijgewerkt.

Er zijn ook kaarten en plannen die gepubliceerd werden in boeken over Oostende en omgeving. Hierbij vermelden wij BOWENS, VLIETINCK, PASQUINI, MULLER, FLEMING, GAMURINI, HAESTENS, CHAPPUY, BAUTARTIEU, SANDERUS, GUICCARDINI, BLAEU, DANCKAERT, COCKX, LAURENT, enz. Sommige van deze reproducties zijn nagetekend met soms al de gevolgen vandien.

In de hiernavolgende bladzijden behandelen we enkele kaarten van voor het beleg. Sommige van deze kaarten komen in VERBOUWE voor, andere niet. Dit wordt telkens bij de kaart vermeld.

1. Rijksarchief Brugge. Kaarten en plannen nr. 488.

Copie van een kaart van 's Heerwoutermans Ambacht uit 1553.
Vernieuwt en in alles gecopieert 2 maart 1652.
Gemaeckt en gecolationeert 1720 door NOLLET.
Gereduceert op het vierde van de proportie op 4 jan 1766.
Gilliodts, Lauwers, Drubbel.

Komt niet voor bij VERBOUWE.

Deze kaart bevat een uitgebreide tekst met de aanduiding van wat er op staat aangegeven en een verklaring van de diverse landmeters waarbij ze de echtheid van hun copie bevestigen.

In feite gaat het dus om een kaart uit 1553. Wat leert zij ons ?

- Zij geeft duidelijk weer dat Mariakerke, in 1553, bij 's Heerwoutermans Ambacht behoorde. Dit wordt tenandere bevestigd door de Ommeloper van 's Heerwoutermans Ambacht uit 1559.

- Er komen diverse toponiemen op voor die we op latere kaarten niet meer vermeld zien of onder een andere vorm. vb. Haveloze speye = Gouweloze speye; Cleenen Syde wech, Cleenen Keynaert; Speertbrugge (tussen Stene en Snaaskerke); Lenebud speyen; Haeghe brugghe; Spapen heulbrugghe; Peerde brugghe (tussen Snaaskerke en Oudenburg).

- De kerk van de Nieuwe stad staat niet getekend en de bebouwing aan de oostkant van de stad is zeer gering. Dit zou kunnen wijzen op de copie van een nog oudere copie.

- Ter hoogte van het westers hoofd komt een relatief groot gebouw voor die niet voorkomt op de kaart van J. VAN DEVENTER (1560).

- Van de door VLIETINCK genoemde West Keynaertweg komt enkel een stuk voor dat ligt tussen het Smouthuis (aan de haven) en de Hogen Dijkweg.

- Er staan 5 molens op het plan van Oostende waar er bij J. VAN DEVENTER(1560) maar 4 staan.

- Geeft duidelijk aan waar de oorzaak ligt van de scherpe bocht die de huidige Steense Dijk maakt nabij de Lariksenlaan.

- Dat een stuk van het Schependom van Oudenburg binnen het geografisch gebied van 's Heerwoutermans Ambacht ligt.

2. Figuratief plan van de stad en omgeving getiteld "OOSTENDE" getekend door Jacques Roelof VAN DEVENTER (1560).

Komt voor in VERBOUWE onder het nummer 184. Voor de algemene beschrijving van deze kaart verwijzen we naar de tekst uit VERBOUWE.

Dit is DE kaart van Oostende van voor het Beleg.

Te weinig gekend en onmisbaar bij de bestudering van deze kaart is de historische schets van Victor FRIS (4 blz.) die verscheen bij de facsimile uitgave van deze kaart in "Atlas des Villes de la Belgique au XVIe siècle" Bruxelles 1911.

3. Kaart van het Brugse Vrije.

Geschilderd door Peter POURBUS tussen 1562 en 1571 (De gegevens met betrekking tot het West-Vrije - waarin Oostende en omgeving - werden door POURBUS opgenomen tussen 12 en 30 september 1562).

Deze kaart werd herschilderd door Pieter CLAEYSSENS tussen 1596 en 1600, omdat de kaart van POURBUS deterioreerde.

Deze kaart hing, tot voor een paar jaar, in de benedenzaal van het Stadhuis van Brugge maar verhuisde naar het Stadsarchief (gebouw van het Brugse Vrije - het vroegere Gerechtshof) waar ze nu te zien is.

Komt niet voor bij VERBOUWE.

Ridder MARCHAl maakte in de 19de eeuw (voorgedragen 8 februari 1847) een bijdrage over deze kaart : "Notice sur la carte géographique et héraldique du Franc de Bruges ouvrage de Pierre Pourbus". Bij deze tekst hoort een uitslagblad met de nauwkeurig nagetekende kaart (te vinden in Stadsbibliotheek Oostende en Brugge).

De tekst van ridder MARCHAL geeft een massa informatie i.v.m. deze kaart en de oorsprong ervan. Hij analyseerde de wapenschilden die er op voorkomen en geeft een lijst van de plaatsnamen die er op staan. Deze laatste lijst bevat nogal wat foutief gelezen namen van plaatsen.

Deze kaart is van uitzonderlijk belang voor de studie van de omgeving van Oostende in de tweede helft van de 16de eeuw en voor de grote veranderingen die voor en door het beleg plaatsvonden. Gekoppeld aan de beschrijving van de Ommeloper van 's Heerwoutermans Ambacht uit 1559 maakt ze het mogelijk al de beginnen van de Ambacht nauwkeurig te situeren.

Beschikkende over een dia, die het gedeelte 's Heerwoutermans Ambacht (zonder Mariakerke) van deze kaart weergeeft, stelde ik een vergrootte copie ervan ter beschikking van de verzameling van de Kring. Ons geacht lid, de heer Gerard VAN DAMME, maakte een zo getrouw mogelijke tekening van deze vergroting die hij op zijn beurt ter beschikking stelde van de Kring. De twee copies hangen naast elkaar in het Heemmuseum.

De originele kaart is gekleurd. De dijken zijn in het wit aangegeven, de waterlopen in het zwart en de wegen in het rood.

Zeer interessant zijn op deze kaart :

- de weergave van de wapenschilden van sommige gemeenten
- de situering van het verdwenen Sinte Catharine-West
- de lintbebouwing langs bepaalde wegen
- de toponiemen die er op voorkomen
- de topografie van het gebied van 's Heerwoutermans Ambacht die door de Vloeiïng van 1584 en de daaraan verbonden gevolgen totaal zal veranderen.

4. Plan van de stad Oostende 1583-84 door Ferdinand BAERT.

Vermeld in VERBOUWE onder nr. 185. Enkel gekend door vermelding in de rekeningen.

5. Plan van de stad Oostende 1585-86 door Pieter CLAEYS.

Vermeld in VERBOUWE onder nr. 187. Enkel gekend door vermelding in de rekeningen.

6. Plan van Oostende.

The towne of Ostende wythe the situacion and fortyffication of the same wher in by the allphabet conteyned heerein maye be found al placys requicite too be knowen within the same (c. 1602).
British Library. London. Maps 186.h.1. (49).
A photographic reproduction of a map in the library of the Marquess of Salisbury at Hatfield, vol. 1. no 49.

Niet vermeld in VERBOUWE.

British Library libeleerde deze kaart circa 1602. Op basis van de grootte van het inbraakgebied na de vloeiïng van 1584; de nog eerder primitieve versterking van de stad Oostende; de vergelijking met de versterkingen op een volgende kaart (gedateerd 1590) en sommige teksten doen ons vermoeden dat deze kaart omstreeks 1587 moet gedateerd worden.

Deze kaart is belangrijk omdat zij de oudst gekende is die Oostende met versterkingen toont. Dank zij de heer Richard VERBANCK werd de tekst in het kadertje op een degelijke wijze verwoord. Hierdoor kunnen we ons een zeer goed beeld vormen van de versterkingen die in de stad waren opgeworpen.

7. Plan van de omgeving van Oostende.

Names of the townes and fortes emblocking the towne of Ostende. Simone Basilio Authorie D. Rob. Adami anno 1590.
British Library. Maps 186.h.2. (46).
A photographic reproduction of the original in the library of the Marquess of Salisbury at Hatfield House, vol. 2. no 46.

Komt niet voor bij VERBOUWE.

Deze kaart is voornamelijk belangrijk voor de buitengordel van forten die anno 1590 reeds in stelling waren om Oostende af te schermen van het omliggende (Leffinge, Snaaskerke, Oudenburg, Stalhille, Meetkerke, Blankenberge). De binnengordel van forten rond Oostende kwam er eerst vanaf 1599.

Ook de aanduiding van Leffinge-dijk is belangrijk. Deze wordt vermeld door COX (Van den tocht in Vlaanderen) maar kreeg naar mijn weten nooit geen aandacht bij VLIETINCK, noch bij andere auteurs. Deze dijk lag tussen Mariakerke en Raversyde.

8. Militair plan van Oostende.

A manuscript military plan of Ostend. Simone Basilio. Ar. D. Rob. Adami faml. 1590.
British Library. Maps 186.h.1. (51).
A photographic reproduction of a map in the library of the Marquess of Salisbury at Hatfield House. vol. 1. no 51.

Komt niet voor bij VERBOUWE.

Deze kaart kan vergeleken worden met kaart 6 (1587). De versterkingen zijn lichtjes uitgebreid, er kwam een volwaardig bastion in de oude stad en twee natte grachten aan de oostkant van de stad.

De gevolgen van de inundatie van 1584 zijn op deze kaart zeer goed merkbaar en, in tegenstelling met kaart 6, omringen ze nu reeds de volledige stad.

De oude haven werd intens gebruikt. Er liggen niet minder dan 9 schepen met het achterschip afgemeerd tegen de kaai.

9. Plan van Oostende.

A manuscript plan of Ostend and its fortifications. 1593.
British Library. Maps 186.h.1. (44).
A photographic reproduction, on reduced scale of a map in the library of the Marquess of Salisbury at Hatfield House vol. 1. no 44.

Komt voor bij VERBOUWE onder nummer 189.
Voor een verdere beschrijving van deze kaart verwijzen we naar VERBOUWE.

Wellicht een van de mooiste kaarten van Oostende van voor het beleg vanwege de huis voor huis tekening van de binnenstad.

Spijtig genoeg staan er geen aanduidingen in de "cartouche" maar dit kan verholpen worden door de aanduidingen op kaart 8 te gebruiken.

De kerk in de nieuwe stad staat zeer nauwkeurig getekend.

Het aantal bastions is gelijk gebleven maar ze werden gedubbeld met hoorns en kroonwerken.

10. Plan de la ville d'Ostende, 16 juli 1600.

Koninklijke Bibliotheek Brussel. Cliché 538 B.
Verzameling Cyril E. Kenny. London.
Uit de vroegere verzameling George Ist Baron Dartmouth.

Komt voor bij VERBOUWE als 192.
Voor een verdere beschrijving van deze kaart verwijzen we naar VERBOUWE.

Deze kaart is belangrijk voor :

- de situeringen van de versterkingen rond Oostende juist voor het beleg.
- de resten voor het fort van Bredene van een ouder fort (Romeins ?)
- sommige toponiemen "eerste ambacht", "tweede ambacht", "Stynckleet" enz.
- Deze kaart is volgens de aanduiding gedateerd 16 juli 1600. Ze geeft dan ook de situatie weer juist voor het beleg begon.

Tot daar de opsomming van enkele interessante kaarten met betrekking tot Oostende en omgeving van voor het beleg van 1601-1604. Deze opsomming vormde een deel van de voordracht die ik in mei 1993 over hetzelfde onderwerp voor onze Kring behandelde.

OOSTENDE BESCHOTEN VANUIT ZEE

In het voorjaar 1941 werd Oostende vanuit zee beschoten, 's nachts, gedurende een half uur, iedere 30 sec. een salvo, dus ongeveer 60 granaten.

Dit is slechts éénmaal gebeurd gedurende de oorlog, ik bevond mij in Brugge (op de Guldenvlieslaan, dit is de Westkant van Brugge), de ontploffingen waren zeer duidelijk hoorbaar en het geluid was helemaal anders dan dat van een luchtbombardement.

Voor zover ik heb horen vertellen zijn de granaten terecht gekomen op de Halve Maan, havengeul, Zeewezendok, en op de Opex (kerk van de Opex ? ?).

Wie weet bijzonderheden over deze beschieting, juiste datum, naam van oorlogsschip, slachtoffers, schade ?

Graag uw antwoord aan dhr. I.G. Camerlinck
Kaaistraat 3, bus 3
8400 Oostende

FORTIFICATIES AAN DE KUST

In 1989 verscheen bij de uitgeverij CIACO, Louvain-la-Neuve het boek "Plans Inédits de Places Fortifiées XVIIe-XVIIIe siècle" van J.L. VAN BELLE.

p. 76-78 vinden we Nieuwpoort met een stadsplan en een plan voor een sluis bij de Palinkbrug.
p. 79-83 vinden we Oostende met een stadsplan, een plan van het Fort Philippus en een ontwerp voor de Kaaipoort.

Het boek is aanwezig in de leeszaal van de Stadsbibliotheek. Referentie : 912/B.

Norbert **HOSTYN**

HAVENGEUL 1992

In de loop van de jongste paar jaar werd de Oostendse havengeul aanzienlijk verbreed. Reeds vroeger was het zeeuiteinde van de toegang tot de havengeul verbreed door de bouw van een nieuw betonnen oosterstaketsel, oostelijk van de toen bestaande houten constructie.

Vanaf 1990 werd het oostelijk landhoofd weggebaggerd, nadat de houten steiger en remwerk aldaar gesloopt was. Een nieuwe glooiing werd aangelegd in lijn met het betonnen oosterstaketsel, met aanpassing van de kaaimuur van de Havengeulkaai. Verder stroomopwaarts werd de Werfbank weggebaggerd inclusief de sloop van de omringende steigers en kalfaatroosters.

Bij het wegbaggeren van het oostelijk landhoofd verdween een historisch bouwwerk, nl. het laatste overblijfsel van de voormalige Leopoldspuikom. De spuikom zelf werd in 1920-22 gedempt om de nieuwe vissershaven aan te leggen. De spuikom werd in de periode 1857-1862 gebouwd om de zandbank die zich steeds vormde o.m. tussen de twee staketsels te schuren. Bij het dempen werden de eigenlijke schuursluizen niet gesloopt en bleven ze tot voor een paar jaar getuigen van een vroeger tijdperk van de Oostendse haven.

Gekoppeld aan het verbreden van de geul ging ook een uitdiepen waarbij een waterdiepte van 8 meter bij alle tijstanden verzekerd is.

Ferdinand **GEVAERT**

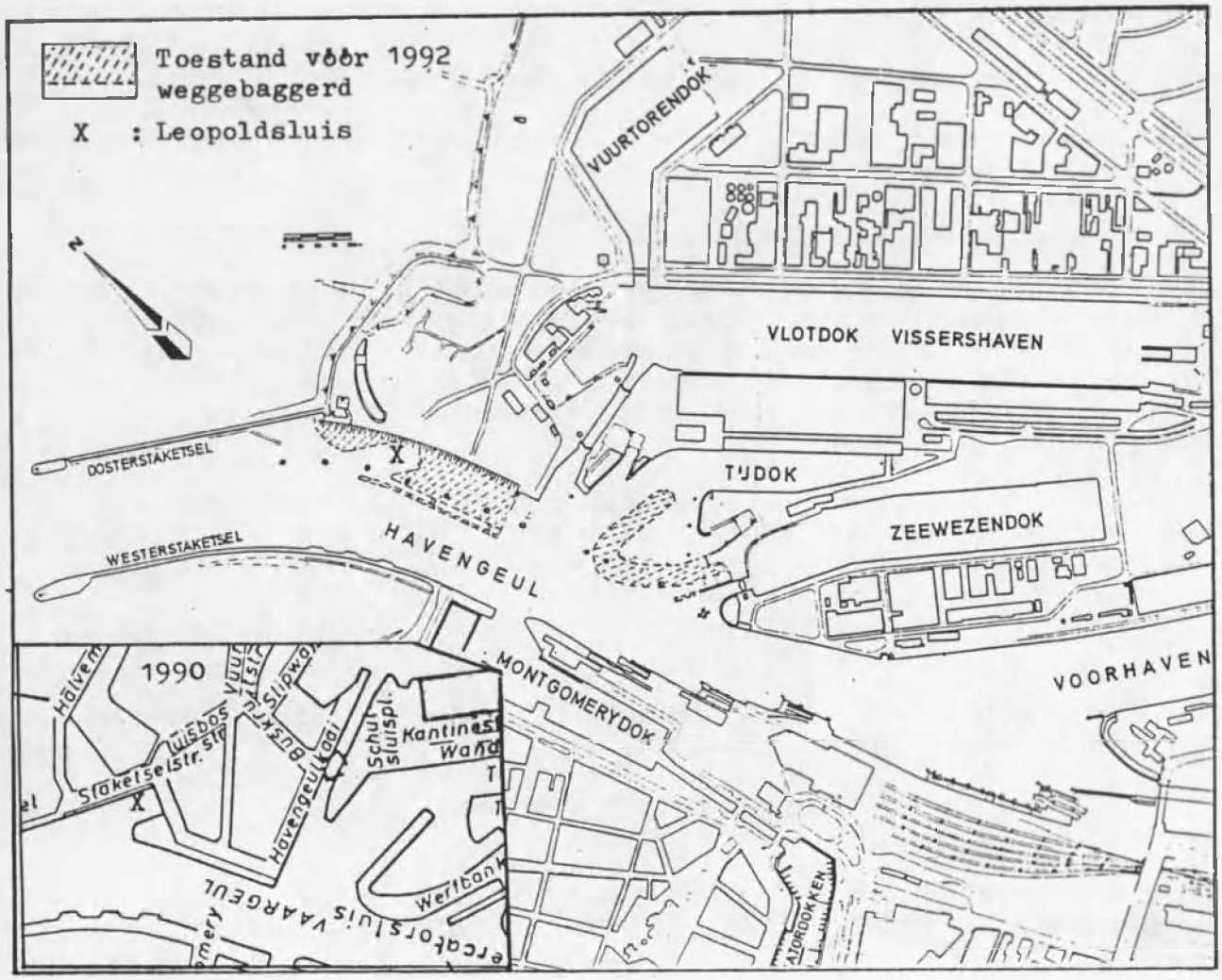

HET MARIE JOSÉPLEIN

door Jean Marie **BEKAERT**

Nu het Marie Joséplein, naar aanleiding van de eventuele herschikking en de afbraak van het complex Bouchery, ten volle in de belangstelling staat, vinden wij het gepast de geschiedenis van dit plein en zijn omgeving in ons tijdschrift te publiceren.

Wij deden daarvoor beroep op ons geacht medelid, dhr. Jean Marie BEKAERT, die in een reeds verschenen deel 1 de huizen en mensen in de Adolf Buylstraat (1604-1990) beschreef.

Het hieronder staand artikel zal deel uitmaken van het nog te verschijnen deel 3 van de geschiedenis van de Adolf Buylstraat.

De redactie

Kent U het verhaal van het "Komedieplein" in de West-straet ? Wie per tram of bus onze stad aandoet, kent wel de bakkerij "De Westhoek", de tabakszaak "Caritas", "Timm's" snoepwinkel, droogkuis "Defever", linnenboetiek "Omphale" en "Meyns" mode.

Het geheel vormt een klein winkelcentrum op zich zelf.

Wat wordt het morgen, nu het pand verkocht werd ?

Hier volgt het verhaal van dit pand, dat tussen 1604 en 1817 gelegen was rechtover de eerste Westpoort.

BROUWERIJ "DE FORTUNE" (1750-1814)

Uit de Comptoir Almanach van 1762 vernemen wij dat Pieter LIPPENS schepen was van de stad Oostende (1). Dit ambt bekleedde hij tot in 1767 (2). West-straet inwoner Pieter LIPPENS, baatte de brouwerij "De Fortune" uit. Op het einde en aan de zuidkant van de West-straet gevestigd, was zij rechtover de eerste Westpoort gelegen (3).

Naar ligging en oppervlakte was de brouwerij begrensd door :

ten noorden	de Adolf Buylstraat
oosten	nr. 54, Adolf Buylstraat
zuiden	de St. Sebastiaanstraat
westen	de vluchtheuvel van de kusttram op het Marie Joséplein.

In het aanpalende huis woonden brouwer Pieter LIPPENS en echtgenote Marie Jeanne DENOTER (3a).

Opeenvolgend werden Marie, in 1751 en Rosa LIPPENS, in 1752 hier geboren.

Toen de Fransen een volkstelling hielden, in januari 1798, vermeldde de "Tableau de la Population d'Ostende" enkel de

Bijlage aan tijdschrift DE PLATE.- september 1993

Deel.2. HUIZEN en MENSEN Deel.2.
******* in de *******
ADOLF BUYLSTRAAT

* * *

* De Adolf Buylstraat in de 19de Eeuw.

* Huizen en Mensen in de Adolf Buylstraat
van de Christina- tot de Hertstraat.
nrs 20 tot 42.AB. en nrs 15 tot 31.AB.

Het chronologisch verhaal van de gebeurtenissen, tussen 1800 en 1899, brengt ons terug naar de West-straet van toen.
De West-straet ging de XIXde Eeuw in, onder het Frans bewind, met Napoleon als opkomende figuur.
Onder het Franse bewind kende onze Stad armoede, rouw en leed.
Hieraan kwam een einde, op 13 april 1814, met de ontruiming van de stad door het Franse garnizoen.
Tijdens het Koninkrijk der Nederlanden, van 1814 tot 1830, kenden de Oostendenaars een periode van rust en voorspoed.
Voor Oostende eindigde dit tijdperk, op 28 september 1830, met de terugtrekking van het Hollands garnizoen naar Vlissingen.
Destijds was Hendrik T'JONCK, meester-kuiper in de West-straet gevestigd, aanvoerder van de Oostendse vrijheidsstrijders.
Het Regentschap ving aan in oktober 1830.
Op 17 juli 1831 verwelkomde Burgemeester J-Bpt.LANSWEERT, koning Leopold I te Oostende. Dit was meteen de eerste belgische stad door onze vorst bezocht.
Leopold I overleed op 10 december 1865. Zijn trouw aan Oostende, als zomerverblijf, deed onze stad uitgroeien tot een trefpunt voor de elite van gans Europa.
Toen Leopold II de troon besteeg, op 17 december 1865, beschikte Oostende over alle gunstige faktoren om haar ontwikkeling suksesrijk verder te zetten.
Onze Vorst wist Oostende, een vrij onherbergzame havenstad, te metamorfoseren tot een elegante badplaats. Zowel zijn financiële steun, als zijn talrijke verblijven in onze Stad droegen hiertoe heel sterk bij.
Voor Oostende eindigde de XIXde Eeuw op een apotheose: met naam de " Belle époque ".

In Deel 2. worden, onder kroniekvorm, vergeten feiten en gebeurtenissen doorgelicht. Meteen krijgen we een beter beeld op ons verleden en tevens binding met hen die ons voor gingen.

Boekdeel.2. - beschikbaar, September 1993. * Prijs : 895,-fr

Te bekomen : -bij BEKAERT.J.M. - Brusselstraat, 8.- 8400-OOSTENDE (tel: 059-80.23.35)

Inschrijving door storting : B.B.L. 384-0596382-13.
P.C.R.- 000-1573380-40 of G.B. 280-0525250-32.

- aan de balie in het Heemkundig Museum DE PLATE.-Wapenplein.-Ost.

Port kosten: GRATIS bij afhaling
van Maandag tot Zaterdag tussen 9.00 en 12.00.uur
per post 125.fr.

BEKAERT.J.M.

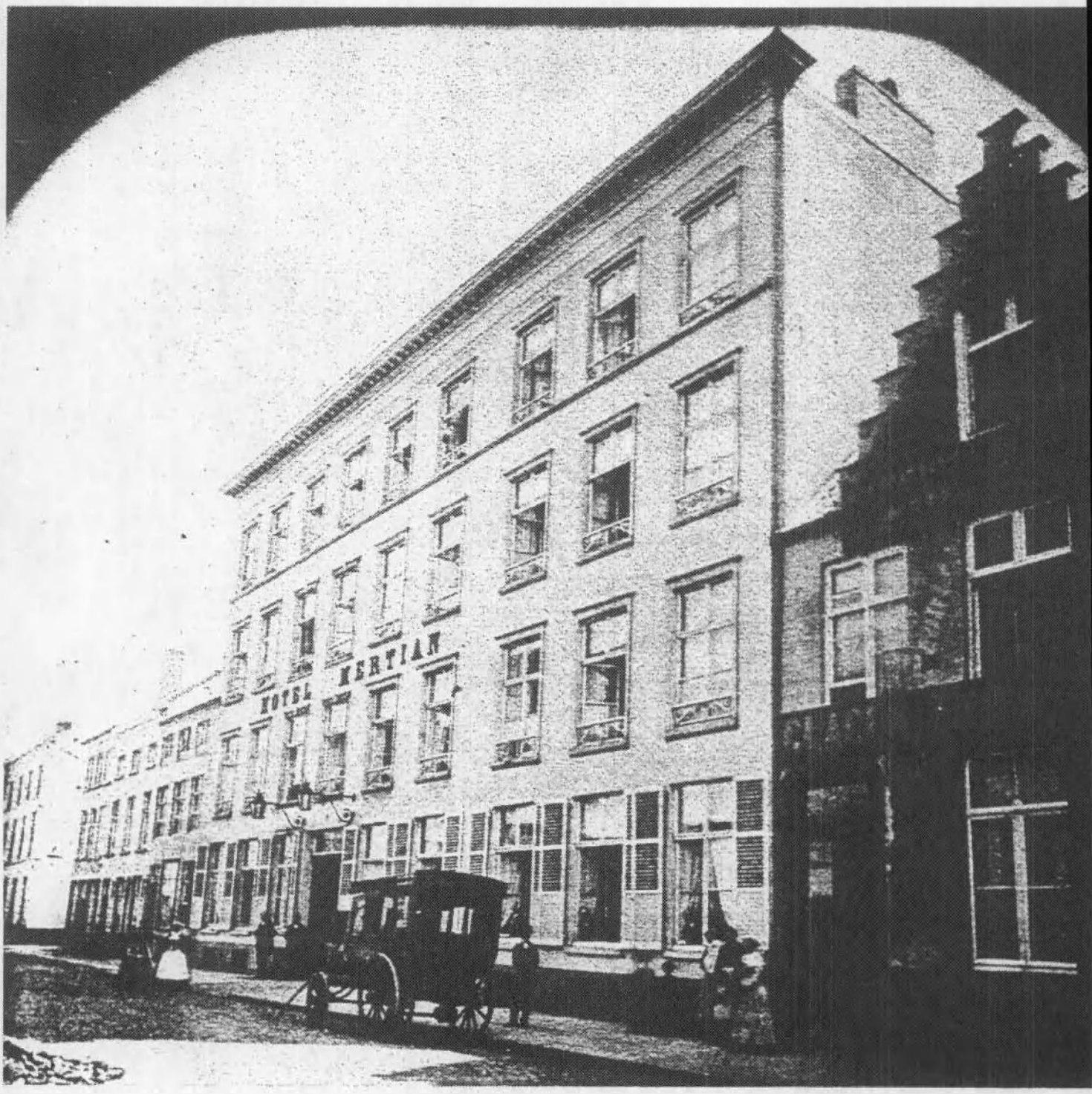

Ost. **1873**

(195)

DE WET
DER STADT ENDE PORT VAN
OOSTENDE.

BAILLIU,

d'Heer Pieter Petet.

BURGMEESTER,

d'Heer Arnoldus Hoys.

SCHEPENEN.

d'Heer ende Mre. Joannes Ignatius vanden Heede, L. I. M.
d'Heer Joannes de Clerck, d'oude.
d'Heer Carolus Leonardus Sarazin.
d'Heer Antoine Conſtantin.
d'Heer Andries Jacob Flanderin.
d'Heer Michiel Verbeke.
d'Heer Pieter Lippens.
d'Heer Joannes Baptiſta Willaert.

TRESORIER,

d'Heer Pieter Judocus van Berblock.

Eerſten Raedt Penſionaris ende Greffier,

d'Heer ende Mre. Jan de Caigny.

Raedt Penſionaris,

d'Heer ende Mre. Thomas Franciſcus de Gryſperre.

Ampman en Lieutenant-baillin, d'Heer Franciſcus Vaucheler.

GROOTEN BRUGHSCHEN COMPTOIR ALMANACH.-1763. (pag.195)
DE WET DER STADT OOSTENDE.

(214)

DE WET
DER STAD EN PORT VAN
OOSTENDE.

BAILIU,

M. Schottey, *op de Groenſel-markt.*

BURGMEESTER,

M. Hoys, *by de Capucynen.*

SCHEPENEN.

M. vanden Heede, L. I. M. *by de Capucynen.*
M. Sarazin, *in de Kaey-ſtraet.*
M. Conſtantin, *in de grote Kerk-ſtraet.*
M. Ray, *in de Kaey-ſtraet.*
M. Verbeke, *in de Lange-ſtraet.*
M. Lippens, *in de Weſt-ſtraet.*
M. Willaert, *op de Groenſel-markt.*
M. Lohr, *in de groote Kerk-ſtraet.*

TRESORIER,

M. van Berblock, *in de Sterre-ſtraet.*

Eerſten Raed Penſionaris en Greffier,

M. de Caigny, L. I. R. *in S. Sebaſtiaen-ſtraet.*

Raed Penſionaris,

M. de Beelen de Bartolff, *in de Lange-ſtraet.*

Lieutenant-baillin en Amman,

Sr. Pirzchinsky, *in de Sterre-ſtraet.*

Procureur, Rycx, Notaris, *op de Viſch-markt.*

GROOTEN BRUGHSCHEN COMPTOIR ALMANACH.-1767. (pag.214)
DE WET DER STADT OOSTENDE.

Nr.	Demeurd	Individu	Age	Profeſſion
200	Rue d'Ouest	Thre Rogier W Ieland	64	M.de Cab.
201	Ditto	Marie Lippens	48.	Brasseur
		Rose Lippens	40	
		4ème Section.		
202.	Rue St Sebastien	Isabelle Rose de Abeele Vve	75.	Sans profession
203	Ditto	Marie Gertrude van	63	Ditto.
204	Ditto	Vincent Mannick	67.	Marin
		Jeanne Godde mere	35.	
205.	Ditto	François Lippens	40	Chapelier
206	Ce Ditto	Antoine Sorrel.	60	Notaire.
		Helene Van Loocke	68.	
207	Ditto	Jacque Verbrugge	48.	Chapelier
		Anne de Pa	47	
		Jean Schotey	12.	

Qu.	Enfant	Patra	Reſidens	Droit.
Veuve	3.		1 An	
Fille		Ville Dairie		
Ditto.		Ditto		
Ditto		Ditto		
Ditto.		Ditto.		
Marié	3	Ditto		
Ditto		Ditto		
Ditto		Ditto		
Marié	3	1	11 ans	
			18 ans	
Marié	3	Ditto		
Ditto		Ditto		
Ditto		Ditto		

FRANSE VOLKSTELLING.-Jan.1798.
nr 201, rue d'Ouest.
Maria LIPPENS.- brasseur.

bewoonde huizen. Pak- en werkhuizen werden niet opgenomen en dus niet genummerd.

In het er naast gelegen herenhuis, op nr. 201 (heden 54 A.B.) woonden Marie en Rosalie LIPPENS. Volgens de telling werden ze als brouwer vermeld : een aanwijzing dat de brouwerij "De Fortune" toen nog in uitbating was (4).

Anno 1807 stapte de overheid over naar een nieuwe huisnummering, meteen werd nr. 201 toen nr. 24 in de West-straet.

De 61-jarige Marie LIPPENS overleed op 6 maart 1812. Alleenstaand, besliste de 60-jarige Rosalie LIPPENS de brouwerij te sluiten (3a). Zij verbleef verder in het aanpalende herenhuis tot aan haar overlijden op 22 juni 1815 (4b).

Haar erfgenamen verkochten het pand van "De Fortune". Notabel en oud aannemer Jacques DERIDDER kocht het pand en het huis op 18 november 1816 (5).

HET THEATRE ROYAL (1818-1907)

Anno 1816 was de Comedie, gevestigd boven de Hoofd-Wagt, vervallen en in erbarmelijke toestand.

Hier ontving NETYS, directeur van de Comedie, Keizer Jozef II op 12 juni 1781. De vorst woonde er de opvoering van het Vlaamsch Toneelstuk "de Schoone Arsenne" bij (5a).

In 1815 werden door het magistraat plannen gemaakt voor de bouw van een nieuw komediehuis. Beslissingen kwamen er echter niet.

In 1816 nam Jacques DERIDDER het initiatief een schouwburg op te richten. Het projekt kreeg spoedig vorm (6). Het komediehuis kwam in minder dan een jaar tot stand. Met de binneninrichting verliep het eveneens zeer vlot. Reeds op 29 maart 1818 vond de eerste vertoning plaats.

Eigenaar-uitbater Jacques DERIDDER kwam in 1820 reeds tot de bevinding dat het komediehuis onvoldoende rendabel was. Ook wenste hij zich te ontdoen van het pand. Daartoe bood hij de schouwburg en haar uitbating aan, aan de Administratieve Kommissie van het Burgerlijk Hospitaal. Naar schatting van de eigenaar was het gebouw 25.000 Gulden NL. en het mobilair 3.000 Gulden NL. waard (7). Dit aanbod werd door de Bestendige Deputatie afgewezen, daar zowel de kost- als de uitbatingsprijs te hoog lag (8).

De huisbewaarders

Philippe KEVERS was de eerste huisbewaarder van de schouwburg. In de notariële aankondigingen van de Feuille d'Annonces, nr. 293 van 3 september 1821, werd vermeld dat een gerechtelijke verkoop gehouden werd door notaris BELPAIRE "in de Conciergerie van het Schouwburg deezer Stede, west-straet n° 24, bewoond door Sieur Philippe KEVERS".

Haarkapper van beroep, baatte hij op het gelijkvloers het "Cabaret" van de schouwburg uit. Daarnaast beschikte hij over 3 kamers op de tweede verdieping en over een zaal "Foyer" genaamd, op de eerste verdieping (9).

PUBLIEKE VERKOOPING VAN VIER HUYSEN,

TE OOSTENDE.

Uyt kragte van een Vonnis, verleent by de Regtbank van eersten aenleg zittende te Brugge, in daeten 29 September 1821, behoorlyk geregistreert ende gesigneert.

Ten overstaen van de Heer VREDERECHTER (Kanton Oostende), voor Mr. YSENGRIN, Koninglyken Notaris te Oostende resideerende, ten effecte deezer aengestelt by het gezeyde Vonnis, en in de Conciergerie van het Schouwburg deezer Stede, west-straet n°. 24, bewoond door Sieur *Philippe Kevers*.

Zal geprocedeert worden op Maendag 19 November 1821 tot den Instel, en op Maendag 3 December daer naer volgende, tot den definitiven Overslag, telkens ten dry ueren naer-middag, van

1. *koop.* Een groot Huys met zyne toebehoorten, zynde eene Hostelrie genaemt ST. SEBASTIAEN, gestaen ende geleegen te Oostende, ter zuyd-zyde van de St. Sebastiaen-straete n°. 17, gebruykt zonder eenig regt van pagt, door Sieur *Leo Aernoud*, in advenante van Guld. 385-72 Nederlands by de jaere; belast met eene Rente, groot in kapitael Guld. 2914-29 Nederlands, intrest geldende à 4 1/2 pct., de welke afslag doet op de Koopsomme.

2. *koop.* Een groot Huys met Pakhuys, Erve en toebehoorten, van ouds genaemd *de Zeemerminne*, gestaen ende geleegen te Oostende, ter noord-zyde van de witte-Nonne-straete n°. 27, bewoont zonder eenig regt van pagt door *Jacobus Simoens*, in advenante van Guld. 15-42 Nederlands by de maende.

3. *koop.* Een Huyzeken met Erve en toebehoorten, gestaen ende geleegen te Oostende, ter oost-zyde van de west-Moolen-straete, regt over de nieuwe Stadspoorte n°. 3, bewoont by eenen der verkoopers.

4. *koop.* Een Huyscken met Erve en toebehoorten, gestaen ende geleegen te Oostende, ter oost-zyde van de gezeyde west-moolen-straete, n°. 7, ook bewoont by eenen der verkoopers.

Dit alles op tyd van betaelinge.

Die Huyzen zyn afhangende van den sterfhuyze van Sieur *JOANNES DUTILLEUX en uxor*, overleeden te Oostende.

Tot nadere communicatie der conditiën van verkooping, zig te adresseeren ten Kantoore van Mr. YSENGRIN Notaris, en tot zien de Huyzen by de bewoonders van diere.

N-B. Een Huys met Erve en toebehoorten gestaen ende geleegen te Oostende, ter noord-zyde van de Logenaersstraete op de Vesten N°. 7.

Feuille d'Annonces.-8/11/1821
Conciergerie v/de schouwburg.
Sieur Ph.KEVERS.-West-straet.

THEATRE D'OSTENDE.

Sous la direction de M. PONNET.

Aujourd'hui Mercredi 27 Novembre 1850.

Première représentation de

NORMA,

Grand Opéra en 3 actes et 4 tableaux, musique de BELLINI.

Première représentation de

UN MARI

Charmant,

Comédie-Vaudeville en 1 acte, par MM. DUMANOIR et LAFARGNE.

Flandre Maritime.-27/11/1850.
Directeur PONNET.

ANNONCES.

THÉATRE D'OSTENDE.

Mercredi prochain 8 Janvier 1851 à 5 1/2 heures,

Première représentation

D'HAYDEE,

Opéra Comique en 3 actes.

Flandre Maritime.-3/01/1851.
Directeur PONNET.

Théâtre d'Ostende.

Aujourd'hui mercredi 21 septembre 1859. Pour la clôture définitive de la saison d'Eté. Spectacle concert — Au Bénéfice de M. Neveu, artiste comique. La première représentation de :

LES FAUX PARENTS.

Grande Pièce comique et travestissements dans laquelle M. Neveu jouera six roles de différents caractères et intercalera les morceaux suivants :

Papa la gaîté, les bœufs, la Garde malade

Musique de MM. Sauvet, Leo et Pierre Dupont. Madame Neveu remplira le rôle de Madame Hamelin. A la allemande générale.

LE SIRE DE FRANC BOISY.

Ouverture de Giralda à grand orchestre,

Musique de M. Adolphe Adam.

HERNANCIA,

Grande Fantaisie, militaire, de M. Langlois, exécutée à grand orchestre ; suivi de

LA LISETTE DE BERANGER,

(Souvenir) de Frédéric Beral, chantée par Madame Neveu.

Phare d'Ostende.-27/09/1859.
Laatste vert.-badseizoen 1859.

De huisbewaarder moest al de persoonlijke belastingen kwijten, dit naar het lastenkohier van de openbare verpachting. De toewijzing voor een termijn van 3, 6, 9 jaar greep plaats per openbare toewijzing. Anno 1833 ving een huur aan die liep tot 1 januari 1839 (10).

Jacques CAPITAINE, senior, schoenmaker van beroep, volgde hem op. Op 28 oktober 1843 overleed de 55-jarige Maria PAUL, echtgenote van Jacques CAPITAINE op nr. 26 in de West-straet (10a).

Na dit pijnlijk gebeuren gaf hij pachtopzeg voor 31 december 1843. Voorheen had hij, uit ter hand, toelating bekomen zijn huur, die op 31 december 1841 verstreek, verder te zetten (11).

Jacques CAPITAINE trok zich terug en rentenierde tot op 12 januari 1860, datum waarop hij overleed in het Burgerlijk Hospitaal, op nr. 38 in de West-straet (heden 44abc A.B.) (11a).

Op 13 mei 1841 benoemde de Gemeenteraad Antoine DESMEDT-VERMEIRSCH tot meester-machinist van de schouwburg; dezelfde avond nog trad hij in dienst. A. DESMEDT werd op 4 november 1843 voor onbeperkte duur tot huisbewaarder van het "Théatre" benoemd. Zijn ambtstermijn ving aan op 1 januari 1844. Louis DESMEDT volgde zijn vader, Antoine op, op 1 september 1864. De funktie bleef in de familie DESMEDT tot in 1905, datum waarop de schouwburg van de West-straet dicht ging (12).

De uitbating

Jacques DE RIDDER, eigenaar en oprichter van de schouwburg, verzekerde de leiding en de uitbating van de schouwburg tot in 1828 (14).

Dit jaar vingen de onderhandelingen aan met stad Oostende om de schouwburg in huur te geven. De huurcel werd opgemaakt voor een duur van 24 jaar, met aanvang op 1 januari 1829. De pacht was afgesloten mits 300 Gulden per jaar (kad. 108) voor de schouwburg met inbegrip van 109 m² grond in St. Sebastiaanstraat, palend aan de zaal (kad. 109) (14). Op dit stuk grond richtte de stad Oostende een magazijn op voor het bergen van de toneel dekors. De huurcel stippelde verder aan dat de eigenaar na afloop van het huurkontrakt het magazijn, na schatting, diende over te nemen (15).

De programma's

Wat met het kunstgebeuren in de schouwburg van de West-straet ? Het is maar vanaf 1841 dat wij over gegevens beschikken over het artistieke gebeuren in de schouwburg. Voor de periode 1818 tot 1841 waren de opzoekingen vergeefs.

Van meet af aan moet gezegd dat de schouwburg sterk gebonden was met die van Brugge. Er was een zomerprogramma, dat aanvankelijk niet erg vlotte, gekoppeld aan een winterprogramma dat verliep van oktober tot maart met één en dezelfde direktie als in Brugge. Te Oostende was er één enkele vertoning per week, naar gewoonte op woensdag (16).

Gedurende het zomerseizoen 1841 trad een toneelgezelschap uit Bergen op onder de leiding van dhr. Hendrik CHEVALIER. Zij gaven

42 vertoningen uit een reeks werken die succes kenden te Parijs, met o.a. "het Glas Water" van SCRIBE en de "Dorpsdokter" (17).

Voor het winterseizoen 1841-42 werd dhr. HONORE directeur. Er werden 17 vertoningen gegeven met "Wilhelm Tell", "de Zwarte Domino", "Lucie de Lammermoor" en "Fra Davolo" op het programma.

Voor het winterseizoen 1842-43 werd dhr. MERCIER directeur. Op 1 october 1842 werd een Engels toneelstuk opgevoerd onder de leiding van dhr. DONALDSON. Destijds verbleef er een grote Engelse kolonie te Oostende (18).

De koningin van Engeland op bezoek

Het jaar 1843 was een uitzonderlijk jaar voor de schouwburg van de West-straet.

Op 14 september 1843 greep een galaopvoering plaats "bij bevel" gegeven door de kunstenaars van de "Koninklijke Schouwburg van Brussel" Dit ter gelegenheid van de aankomst in België van de koningin van Engeland en haar koninklijk gemaal, Prins ALBERT. De Engelse koningin, Prins Albert, de Belgische koninklijke familie en een talrijk gevolg woonden deze galavertoning bij. De schouwburg was met talrijke kaarsen verlicht. Een beperkt aantal plaatsen werd voorbehouden voor het publiek voor 6 Fr. per plaats, wat vrij aanzienlijk was.

Op het programma stond "de Erfgenaam", de tweede akte van "Wilhelm Tell", en de eerste akte van "de Gezante en het Landhuis". Voor deze gelegenheid werden 10 extra kroonkandelaars gehuurd te Brugge, bij het huis MEURISSE gevestigd in de Philip Stockstraat (19).

De heren MOULINE, LEGAIGNEUR en DELANNOY verzorgden 31 vertoningen vanaf 7 mei 1844. Dit zomerseizoen werden, tussen 13 en 24 juni, 4 vertoningen gegeven door dhr. Henvey LEACH. "La Mouche", naar zijn toneelnaam was eerste mime bij het Londens Theater en het Olympisch Circus te Parijs (20).

Stad Oostende wordt eigenaar

In 1845 bood dhr. DE RIDDER gans het eigendom, meubilering incluis, aan de stad Oostende aan voor de som van 24.500 Fr. De Gemeenteraad vergaderde op 13 februari 1845 om dit aanbod te onderzoeken. De Gemeenteraad aanvaardde op 24 april de aanbieding. Het bedrag was betaalbaar in 12 jaarlijkse afbetalingen van 2.014,66 Fr en belast met 4 % interest op gans de te betalen som. Deze aankoop werd goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 19 juli 1845. Op 13 oktober 1845 verschenen voor Meester Aimé-Honoré-Napoléon LIEBAERT te Oostende, Jacques DE RIDDER, weduwnaar van Anne BREUGEL, die verkocht : schouwburg (kad. 108) en magazijn (kad. 109) aan de stad Oostende, vertegenwoordigd door Burgemeester Hendrik SERRUYS en Thomas JANSSENS, gemeentesecretaris (21).

De programma's

Dit jaar werd geen enkele vertoning vermeld in de schouwburg. Voor het seizoen 1846 gaf directeur DARFRANC, uit Maastricht, met zijn gezelschap 25 voorstellingen gedurende het zomerseizoen. Na

THÉATRE D'OSTENDE.

Direction de M. STEINER-MEYRAN.

Aujourd'hui Mercredi 12 Septembre,

Représentation Extraordinaire

au bénéfice de

Mme STEINER-MEYRAN,

avec le concours bienveillant de

M. WICART,

Premier Ténor du Théâtre Impérial de Bordeaux,

ET DE

M. VANHOUTEN,

Premier Cor de l'Académie Impériale de musique

IL FAUT QU'UNE PORTE

SOIT OUVERTE OU FERMÉE,

Proverbe par ALFRED DE MUSSET.

Mme STEINER remplira le rôle de la *Marquise.*

M. STEINER » » du *Comte.*

INTERMÈDE.

NOEL, musique d'Adam, chanté par M. WICART.

Les deux destinées, Ode de Victor Hugo, déclamée par M. STEINER-MEYRAN.

Fantaisie sur *Guillaume Tell,* pour Cor, exécutée par M. VANHOUTEN.

Le *Trouère,* (scène du Miserere), musique de Verdi, chantée par M. WICART et Mme DESSALES.

Le supplice d'un homme,

Comédie nouvelle en 3 actes, par L. TRIBOUST.

Les bureaux s'ouvriront à 7 3/4 heures. — On commencera à 8 1/4 heures.

Prix ordinaires.

Echo d'Ostende.-12/09/1866.
Dir.STEINER - MEYRAN
Uitvoering ten bate van de de artiesten.

Théâtre d'Ostende,

RUE D'OUEST.

AUJOURD'HUI

SAMEDI.

21 Septembre 1867.

PREMIÈRE REPRÉSENTATION

de

LA MERVEILLEUSE TROUPE

JAPONAISE

Cette Troupe est composée des premiers Artistes Japonais. Depuis six mois ces artistes ont produit une immense sensation à Londres et dans les principales villes de l'Angleterre où ils ont eu l'honneur de paraître par ordre devant :

Sa Majesté la Reine VICTORIA au château de Windsor, S. A. R. le PRINCE de GALLES à Malborough-House, Le LORD MAIRE de Londres à Mansion-House et devant la plus haute noblesse du Royaume Uni.

Leurs merveilleux équilibres, leurs conjurations miraculeuses et leurs exercices gymnastiques surhumains leur ont fait recevoir l'autorisation de venir en Europe.

PRIX ORDINAIRES.

Les bureaux seront ouverts à 7 1/2 heures. — On commencera à 8 heures.

Pour de plus amples détails, voir les affiches du jour.

Echo d'Ostende.-21/09/1867.
Dir.Georges CHEVALIER.
Japonese ekwilibristen.

Londen, waar hij gedurende 14 maanden een reuze sukses oogste, trad de troep van professer KELLER driemaal op te Oostende met op haar programma "Plastische poses".

Op 28 juli 1847 trad, in een eenmalige vertoning van "Marie-Jeanne of de Volksvrouw", de wereldberoemde Mme DORVAL op (22).

Gedurende het seizoen 1848 werden slechts 3 vertoningen gegeven door een Italiaans gezelschap onder leiding van M. MONTELLI, met de vermaarde zangeres Mevr. del Carmen MONTENOGRO die op 4 en 24 juli "La Norma" en op 26 juli "l"Elisire d'Amore" zong (23).

Voor het winterprogramma 1848-49 stond directeur M. PASSAVANT in.

Gedurende het seizoen 1849 bleef de schouwburg dicht. In de Flandre Maritime verscheen volgend verklarend artikel : "Une troupe italienne, qui à joui d'une grande vogue à Bruxelles, se proposait de venir donner des représentations à Ostende pendant la saison des bains; mais le directeur, étant venu voir notre salle de spectacle, a trouvé qu'elle était trop indécente, et que par conséquent elle ne pouvait lui convenir" (24).

Na dit voorval werd de schouwburg hersteld en vernieuwd. Alles was in gereedheid voor het badseizoen 1850. Nochtans grepen dit jaar slechts 5 vertoningen plaats.

De ziekte, gevolgd door het overlijden van de eerste koningin der Belgen te Oostende, op 11 oktober 1850, verstoorde dit jaar gans het badseizoen (24a).

Directeur PONNET had de leiding van de schouwburg voor de winterseizoenen 1850-51 en 1851-52. Dhr. JOUARD stond in voor de directie gedurende de winterseizoenen 1852-53 en 1853-54.

Pas voor het badseizoen 1854 beschikte de schouwburg opnieuw over een toneelgezelschap. Directeur BARDOU gaf 10 vertoningen tussen 26 juli en 23 augustus 1854. "Les Amateurs Réunis", een Oostends toneelgezelschap, zette het toneelseizoen in op 3 juli 1855 met een vertoning waarvan de opbrengst bestemd was voor de armen van Oostende. Tussen 8 en 15 augustus 1855 trad de Gallerij RICHARDT achtmaal op met het programma "500 mijlen in 2 uren". De reis in 4 taferelen bracht het publiek opeenvolgend in Tyrol, Syrië, Zwitserland en Italië.

Dit jaar nog, tussen 17 augustus en 17 september, werden onder leiding van directeur BAUDOUIN, 16 vertoningen gegeven in de schouwburg van de West-straet (25).

Oostendenaar, Joseph HEUYSSEUNE-POTTIER werd voor het badseizoen 1856 directeur van de schouwburg. Dit seizoen, tussen 23 juli en 20 september, grepen 20 vertoningen plaats. HEUYSSEUNE bleef 6 opeenvolgende zomerseizoenen directeur van de schouwburg.

In de winterseizoenen 1856-57 en 1857-58 had dhr. de PRESLES de leiding over de schouwburg.

Op 14 juli 1859 trad de Italiaanse troep van mevr. A. RISTORI op in de tragedie "Maria Stuarda" van Schiller. Dit jaar vonden 29 vertoningen plaats.

THEATRE D'OSTENDE.

Direction de M. OLIVE LAFON.

SAISON D'HIVER 1873-74.

Ouverture Mardi 21 Octobre 1873,

LES MOUSQUETAIRES

DE LA REINE

Opéra-comique en 3 actes paroles de M. DE ST-GEORGES, musique d'HALÉVY.

DISTRIBUTION :

Olivier d'Entragues,	*MM. Delparte*	Crequi,	MM. *Maxime.*
Hector de Biron,	*Faucheux.*	Un Mousquetaire,	*Picot.*
Le Capitaine Roland,	*Van Damme.*	Un Huissier,	*Barrery,*
Le grand Prevot,	*Darcy.*	Athenaïs de Solange,	MMe *Gobbaerts.*
Narbonne,	*Mauris.*	Berthe de Simiane,	*Coellen.*
Rohan,	*Chatillon.*	La grande maîtresse,	*Rimbert.*
Gontaud,	*Chotec.*	Une Demoiselle d'honneur.	*Van Damme.*

MADAME EST COUCHÉE

Vaudeville en un acte, joué par M. Chatillon Mme Chatillon et Mauris,

ORDRE: 1. Madame est Couchée. — 2. Les Mousquetaires.

BUREAU à 6 h. 1/4. — RIDEAU à 6 h. 3/4

PRIX DES PLACES : Premières Loges, 3 fr. 25. Stalles et Balcons, 3 fr. Parquet et deuxième Loges de Face, 2 fr. Parterre et Secondes de Côté, 1 fr. Paradis 50 centimes.

Le bureau de location est ouverte chez M. DANIELS-DUBAR, rue de la Chapelle, 25, et au théâtre de 11 heures du matin à 4 heures.

Abonnements :

Premières Loges, pour 5 représentations.	14	francs.
pour toute la Saison (20 représentation)	52	id.
Stalles et Balcons, pour 5 représentations	13	id.
pour la Saison	50	id.
Parquet et 2e de Face, pour 5 représentations . . .	9	id.
pour la Saison	32	id.

873-

Echo d'Ostende.- 19/10/1873.

Directeur.Olive LAFON.

Théâtre.

La troupe de M. Lafon poursuit le cours de ses succès. *Le Gendre de M. Poirier*, *le Supplice d'une Femme* et *le Marquis de Villemer* ont valu de nombreux applaudissements à M. Amédée Véniat, Mlle Louise Cottin, M. Bellefonds, etc. Dans le chef-d'œuvre de *Georges Sand*, M. Lafon, qui jouait le duc d'Aleria a obtenu un grand succès.

Echo d'Ostende.- 30/07/1876.

Directeur.Olive LAFON.

Onder de directie van de Oostendenaar HEUYSSEUNE-POTTIER gaf de schouwburg in 1860 33 seizoenvertoningen en in 1861 35 seizoenvertoningen. Het winterprogramma werd beide jaren verzekerd door dhr. Charles LEBLANC (26).

In 1862 verzekerde Gilles NAZA, directeur bij de Molière schouwburg te Brussel, de programmatie van 23 vertoningen. Het bleef hierbij.

Anno 1863 werd dhr. VACHOT, directeur bij de schouwburg te Gent, bestuurder. Dit jaar grepen 31 vertoningen plaats.

In 1864, onder beheer van dhr. VACHOT, grepen 25 vertoningen plaats. In het najaar, onder leiding van directeur LAETAND, hadden vijf opvoeringen plaats (27).

In 1865 kwam dhr. VACHOT voor de derde keer terug voor het zomerseizoen en beperkte zich tot 18 vertoningen. In het najaar trad viermaal een toneelgezelschap uit Doornik op onder de leiding van dhr. Detrie TOMSON.

De cholera te Oostende

1866. Het talentvolle en verdienstelijk toneelgezelschap STEYNER-MEYRAN trad, gedurende 33 opvoeringen, op voor een bijna ledige zaal. De oorzaak lag bij de zware choleraplaag die sedert juni heerste. Deze kostte het leven aan 216 inwoners. In weerwil van het noodlot vervulde het toneelgezelschap zijn kontrakt. Ave Caesar, morituri te salutant (28).

Gedurende het badseizoen 1867, tussen 27 juli en 23 augustus, werden 12 drama's opgevoerd onder de directie van Georges CHEVALIER. Het programma werd aangevuld door 5 optredens van Japanse equilibristen en één avond optreden van tovenaar professor GROS.

Ten jare 1868 kende de schouwburg slechts één optreden. Het was Pierre LEVASSEUR, Frans kunstenaar, gespecialiseerd in travestirollen. Toen reeds !

Aan onze grenzen dreigde oorlogsgeweld. Meteen werden alle optredens afgelast.

Pas op 10 oktober 1870 gingen de deuren van de schouwburg opnieuw open. Destijds startte de Bruggeling, directeur LESEINE, een winterprogramma.

Pas in 1871 werd het zomerprogramma terug opgestart met directeur DEPAY. Tussen juli en oktober werden 34 komedies en vaudevilles vertoond.

Tussen 1872 en 1876 stond directeur Olive LAFON zowel in voor het zomer- als voor het winterprogramma. Het toneelgezelschap van O. LAFON verzekerde 42 vertoningen in 1872, 63 vertoningen in 1873, 51 vertoningen in 1874, 59 vertoningen in 1875 en 46 vertoningen in 1876.(29).

Het winterprogramma 1872-73 behelsde een grote wedstrijd van Vlaamse toneelstukken ingericht door het toneelgezelschap "Hoop in

Théâtre.

Pour rappel, ce soir au théâtre, à 8 1/2 heures seule et unique représentation de Mme

SARAH BERNHARDT,

qui jouera son maitre rôle, Marguerite Gauthier, dans la *Dame aux Camélias*.

Nous ajouterons que Mme Sarah Bernhardt nous arrive avec toute sa troupe où nous trouvons maint artiste de talent.

Nous n'étions pas sans une certaine inquiétude sur le sort de cette représentation que la direction de notre petit théâtre offre au public ostendais et cosmopolite. Le onze de septembre, la saison est déjà bien avancée et les grandes bourses se font rares Mais le nom de Sarah Bernhardt, à laquelle nous avons consacré tout un grand article, a opéré ici comme ailleurs, son tout magique effet. A peine annoncé, ce nom-là a fait florès, et le premier jour, et bien que le prix des places eut été considérablement majoré, le bureau de location avait déjà reçu de nombreuses visites. Depuis deux jours, ça marche de mieux en mieux, si bien que pour peu que cela continue aujourd'hui dimanche, jusqu'à la fermeture du bureau, il y aura peu de places vacantes.

Avis donc aux retardataires qui hésitent encore; bientôt il sera trop tard, et puisque par une bonne fortune inespérée, la grande artiste qui a fait courir le monde entier, vient à Ostende par extraordinaire et pour une fois seulement, comme on dit en style d'affiche, il ne faut pas manquer une si belle occasion d'applaudir Sarah Bernhardt, dans le plus beau de ses rôles, *la Dame aux Camélias*.

***

Il nous revient que certains grincheux, — toujours les mêmes, — s'en vont raconter de droite et de gauche que la scène ostendaise n'est pas digne d'une grande artiste comme Sarah Bernhardt, que le mobilier laisse à désirer et patati et patata.

Pour clore la bouche à ces gens-là, nous leur dirons que pour faire honneur à la grande artiste, on s'est mis en quatre, que toutes choses seront parfaitement arrangées, que la mise en scène ne laissera rien à désirer, et qu'enfin on prépare à Marguerite Gauthier une loge d'artiste digne de son immense talent.

Il n'est pas fort intéressant d'entrer dans ces détails d'intérieur, mais il faut bien s'y arrêter quelque peu puisque [illegible]

Echo d'Ostende.-11/09/1892.

SARAH BERNHARDT.

Théâtre.

La société dramatique *Le Phare* clôturera dignement sa saison d'hiver, par une représentation extraordinaire qui aura lieu sous peu, et qui sera composée de : **Le Petit Jacques**, drame en 9 tableaux, de W. Busnach.

Echo d'Ostende.-3/04/1893.

" Le Petit Jacques ".

Théâtre Royal d'Ostende.

Jeudi le 13 Août 1896, à 8 3/4 h.

TOURNÉE BRASSEUR.

M. Albert BRASSEUR

Ce soir :

Nous rappelons à nos lecteurs que c'est ce soir Jeudi 13 Août 1896 à 8 h. 3/4, au Théâtre Royal (rue d'Ouest), qu'aura lieu la représentation extraordinaire donnée par la tournée Brasseur et les meilleurs artistes de nos trois premiers théâtres

Echo d'Ostende.-13/08/1896.

" Tournée BRASSEUR "

THÉATRE.

Encore une première importante ce soir : *La Traviata*, interprétée par Mmes Sibens, Viannet, de la Fuente, MM. Tyssen, Lacoume, Préval, etc. On ne peut que féliciter chaleureusement la Direction de son activité, qui nous procure une pièce nouvelle, *tous les soirs*, depuis huit jours déjà.

***

Le *Barbier de Séville* a valu mardi de chaleureux applaudissements à ses vaillants interprètes: MM. Tyssen, Lacoume, Préval, Donval et Mlle Sibens

Prochainement au Théâtre Royal

52, Rue d'Ouest, 52

La grande nouveauté du jour :

LES SEPT FILLES DE L'AIR

BALLET VOLANT

Phénomènes Aériens.

Scala

Le monde afflue tous les soirs à la *Scala*, où l'attire l'intéressant programme que l'on connait.

Samedi : un début à sensation, celui de la charmante Mlle Luçay, l'exquise chanteuse légère tant applaudie l'année dernière.

Echo d'Ostende.-22/07/1897.

" La Traviata "

de Toekomst". Het najaars programma 1873-74 startte op 21 oktober 1873 met de opvoering van "Musketiers van de Koningin".

Tot in november 1876 mondde de West-straet uit in de Langestraat. Daar was op de nrs. 2 en 4, wagenmaker VOLBRECHT, gevestigd. De afbraak beider huizen stelde de West-straet meteen rechtstreeks in verbinding met de Leopold II laan en de Koningstraat, toen nog Parijsstraat genaamd. Met deze afbraak werd de West-straet opnieuw de grote invalsweg naar de middenstad (30).

Directeur Fr. DELPARTE stond in voor de winterprogramma's te Brugge en Oostende voor 1876-77. Hij bekwam de directie te Oostende voor het badseizoen 1877 en gaf er 39 vertoningen. Operettes en vaudevilles werden in 46 avondvertoningen opgevoerd onder de leiding van STAVEAU en VAN DAMME.

Georges CARON dirigeerde 54 vertoningen in 1879.

Op 15 juli 1880 werd Maria WIDMER, vertolker in de rol van Ange Pitou in het toneelstuk "de Dochter van Madama Angot" directeur. Zijn 8 seizoenopvoeringen werden warm onthaald bij het publiek. Ook werd zijn kontrakt vernieuwd en bleef hij directeur van de Oostendse schouwburg voor de badseizoenen 1881 (77 vert.), 1882 (77 vert.), 1883 (78 vert.), 1884 (77 vert.), 1885 (79 vert.), 1886 (78 vert.) en 1887 (77 vert.). Koningin Maria-Hendrika, die toen het Oostends badseizoen trouw bezocht, ging met regelmaat de mooie Mario applaudiseren in zijn vertolking van de "Arme student" van Millöker (31).

Voor het badseizoen 1888 stond de schouwburg onder directie van RODEMBURG en Cie. Dit jaar grepen 74 vertoningen plaats.

Van 1889 tot in 1893 werd Ernest GRESINI directeur van de stadsschouwburg. GRESINI beslistte dat de schouwburg voortaan "Théâtre Royal" zou noemen (32).

In 1889 werden 70 vertoningen opgevoerd, in 1890 77; in 1891 78, in 1892 79 en in 1893 82. Gedurende het vijfjarig beheer van Ernest GRISINI trad, op 11 september 1892, Sarah BERNHARDT op in "la Dame aux Camelias".

De Oostendse toneelmaatschappij "Hoop in de Toekomst", één van de betere Nederlandstalige theatergezelschappen, trad regelmatig op in de schouwburg.

Op 1 juli 1865 werd Joseph MARION stichtend voorzitter van het toneelgezelschap. Wijn- en likeurhandelaar MARION was tussen 1870 en 1879 gevestigd op nr. 34 in de Weststraat (heden 40 AB). Dynamisch, gunstig bekend en onderlegd toneelkenner wist hij zijn toneelgezelschap sterk te bezielen. Schepen van Oostende sedert 15 januari 1879, overleed Joseph MARION op 10 februari 1879 (33).

Directeur FONTENELLE benoemd voor het seizoen 1894, zag zijn kontrakt verlengd tot in 1895. In 1894 zag het "Théâtre Royal" meerdere beroemdheden optreden : Yvette GUILBERT, Clara LARDINOIS, REICHEMBERG, Maria KOLB, Jane MAY, enz... Dit jaar hadden er 79 vertoningen plaats.

FONTENELLE gaf 73 vertoningen in 1895. Hij wist AKM-HILL op 5 augustus; Yvette GUILBERT op 12, 13 en 15 augustus; de mooie OTERO

THÉATRE
ROYAL

op 7 en 8 augustus en Liane de POUGY op 11 september 1895 in de Oostendse schouwburg te laten optreden.

In 1896 gaf directeur PAUWELS 78 vertoningen.

Anno 1897 gaf directeur de la FUENTE eveneens 78 opvoeringen. 78 vertoningen was precies het aantal optredens onder het beheer van de directeurs Félix RICHE en René ROBERT in 1898. Mouru de LACOTTE was in opdracht voor het theatraal seizoen 1899. Dit seizoen, dat op 24 september eindigde, werden 71 vertoningen gegeven.

Met de eeuwwisseling werd VAN MISSIEL de laatste directeur.

Na de beslissing een nieuwe schouwburg te bouwen, in de Van Iseghemlaan, werd het "Théâtre Royal" van de Weststraat volledig verwaarloosd. Tot in 1905 traden nog enkel lokale toneelgezelschappen op.

In october 1906, ter gelegenheid van de geboorte van de Prinses Marie-José, werd het Komedieplein voortaan Marie-José square (34a).

De gemeenteraad van 4 december 1906 beslistte de afbraak van de schouwburg. Dit werk werd toegewezen aan dhr. LUST, voor de som van 860 fr. (34). Enkele dagen nadien gestart, werd de afbraak in april 1907 beëindigd.

HET JUSTITIEPALEIS

Anno 1908 werd een ontwerp voor de bouw van een statig justitiepaleis, naar een projekt van architekt VANDAMME, ingediend. De bouwtrend sloot aan op het in 1905 beëindigd postgebouw. In een verder stadium voorzag het projekt de bouw van een thermae palace, tussen beide gebouwen in. De drie statige gebouwen moesten de Hendrik Serruyslaan een indrukwekkende aanblik geven, een stad met wereldfaam waardig (35). Het bouwprojekt VANDAMME werd, om ekonomische redenen, verworpen.

Nog hetzelfde jaar werd een groot deel van de schouwburggrond gebruikt om de Hendrik Serruyslaan recht te trekken. Zo kon men de dubbele bocht die de kusttram daar beschreef wegwerken. Voortaan kon de tram in één enkele bocht de H. Serruyslaan inrijden (35).

ALBERT BOUCHERY

Op 8 juni 1910 verschenen voor notaris H. BERGHMAN, Stad Oostende, vertegenwoordigd door burgemeester Alfons PIETERS, verkoper, enerzijds en Albert BOUCHERY, koper, anderzijds.

De verkoop behelsde de overblijvende schouwburggrond (kad. 108 + 109). De aangekochte oppervlakte, samen met dit van het aanpalend pand van A. BOUCHERY, besloeg 629 m². Meteen beschikte BOUCHERY over de nodige ruimte om zijn bouwprojekt te verwezenlijken (37).

De apotheek BOUCHERY verliet nr. 56 in de Weststraat op 20 september 1910. Voorlopig nam ze haar intrek op nr. 9 in de Koningstraat. De drukkerij en de kantoren van "Le Carillon" vestigden zich tijdelijk in de "Halles d'Ostende" op nr. 21 in de Weststraat (38).

PROJET DE PALAIS DE JUSTICE AV SQUARE MARIE JOSÉ

PALAIS DES THERMES

VUE PERSP

Het statige gebouw, 5 verdiepingen hoog, op noord- en zuidzijde geflankeerd door twee torentjes, kwam in mei 1911 klaar.

APOTHEEK BOUCHERY

In "Le Carillon" verscheen, vanaf 16 mei 1911, volgende advertentie : "Ostende. Situation unique, square Marie-José, en façe arrêt tous les trams. Superbes maisons de commerce à louer. s'Adresser : Agence DE SMET ou Pharmacie BOUCHERY à Ostende (39).

De apotheek van Albert BOUCHERY vestigde zich in het hoekpand, op nr. 58 in de Weststraat. Na 1914-18 veranderde het huisnummer in nr. 8, Marie-Joséplein, om vanaf oktober 1921 nr. 7 te worden. Sedert 1898 vertrouwd met de Weststraat belandde de apotheek BOUCHERY, op 23 november 1919, in de Adolf Buylstraat;

Albert BOUCHERY, uitzonderlijk Oostends figuur, was niet alleen een degelijk apotheker, maar tevens een talentvol journalist, merkwaardig zakenman, verwoed verdediger van de Oostende belangen en eigenaar van het tijdschrift "Le Carillon".

Wie interesse heeft voor het verleden van onze stad, verwijs ik graag naar de nummers van "Le Carillon" verschenen tussen 1896 en mei 1903. Na deze datum werd de toegang tot het Oostends archief aan de historicus van "Le Carillon" ontzegd. Meteen werden de "pages d'histoire locale" zeldzaam in de krant. Als men weet dat het Oostends archief, in mei 1940, in de vlammen opging geeft men zich rekenschap van de waarde van deze reeks.

De "Pharmacie Anglaise", gevestigd op huidig nr. 7 Marie-Joséplein, werd tot het zomerseizoen 1926 door Albert BOUCHERY uitgebaat.

In de Zeewacht verscheen op 13 augustus 1926 volgende aankondiging : Nieuwe Maatschappij - BOUCHERY Albert en PAULUS Alfred vormen een maatschappij in gezamelijken naam, onder de benaming "Engelsche Apotheek" (40). In juni 1930 trok Albert BOUCHERY zich terug. Apotheek Alfred PAULUS runde de apotheek tot op 31 juli 1937 (41).

VERKOOP VAN HET BOUCHERY PAND

Op 25 juni 1932 verscheen voor notaris DE WINTER te Oostende, BOUCHERY Albert, 11 square Marie-José te Oostende, die verkocht aan VANDERMEULEN-GRYMONPREZ Polydor, koopman te Stene en VANDERMEULEN-VERCOUTERE Maurice, Christinastraat 125, Oostende een : "handelseigendom met kelders-entresol-4 verdiepen en een mansarde verdiep, met achtergebouw 5 verdiepingen hoog. De hoeken vormende met de A. Buyl- en de St. Sebastiaanstraten, groot 629 m²" (42).

Apotheek PAULUS liet zijn apotheek over aan Gaston DEWULF die op 1 augustus 1937 startte. Op het Marie-Joséplein woonde nu een jonge, ongehuwde apotheker die het alleen moest waar maken. Hij naam heel wat zondags- en feestdagdiensten waar. Groot dierenvriend ging hij steeds met zijn hond wandelen. "Het Strand" van 23 mei 1942 meldde : Verloren : zondagnamiddag 17 mei 1942, hond verloren in Maria Hendrikapark. Terug te brengen apotheker Dewulf G., Marie-Joséplein (hoek A. Buylstraat) (43).

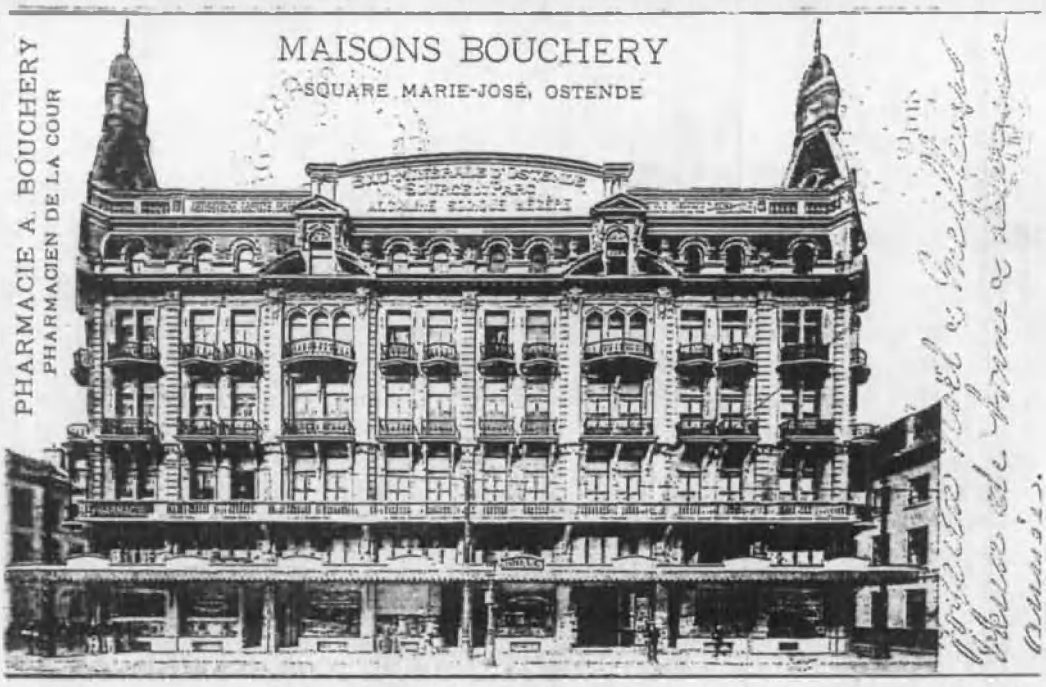

MAISONS BOUCHERY.-mei 1911.

Apotheek BOUCHERY.- 1913.

PHARMACIE ANGLAISE
A. BOUCHERY
Pharmacien du Roi et de la Reine des Belges
8, Square Marie-José, Ostende
SPÉCIALITÉS ANGLAISES, AMÉRICAINES, FRANÇAISES et BELGES
Pharmacie d'ordonnances
DISPENSING CHEMIST

Carillon.- 1921.

Nieuwe maatschappij

« Bouchery, Albert en Panken, Alfred, engelsche apotheek, maatschappij in gezamenlijken naam te Oostende ».

Onder dezen maatschappelijken titel werd te Oostende overgegaan tot de stichting eener vennootschap in gezamenlijken naam, gevestigd Square Marie-José, 7.

Zeewacht.33.-13/08/1926.
" NIEUWE MAATSCHAPPIJ "

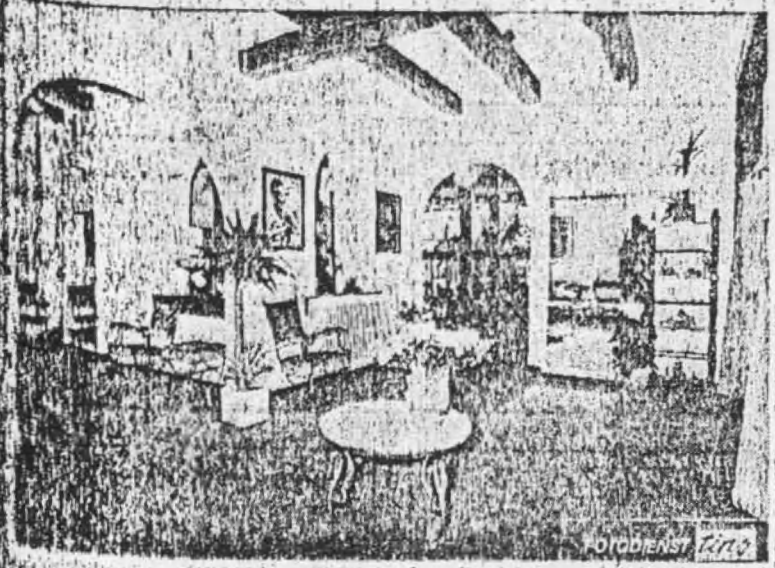

OPEN : ALLE DAGEN
van
9 u. tot 19 u.
OOK OP ZONDAG
VRIJDAG TOT 20 UUR.

N.V. SCHOENEN

CLAEYS-BAUWENS

MARIE-JOSÉPLAATS 7 - OOSTENDE

Officieel heropent op vrijdag 30 april jl. in aanwezigheid van de h. burgemeester J. PIERS, Schepen L. Vanhoorne, voorzitter plaatselijke handelaarsbond J. Seghers en vele vrienden-klanten.

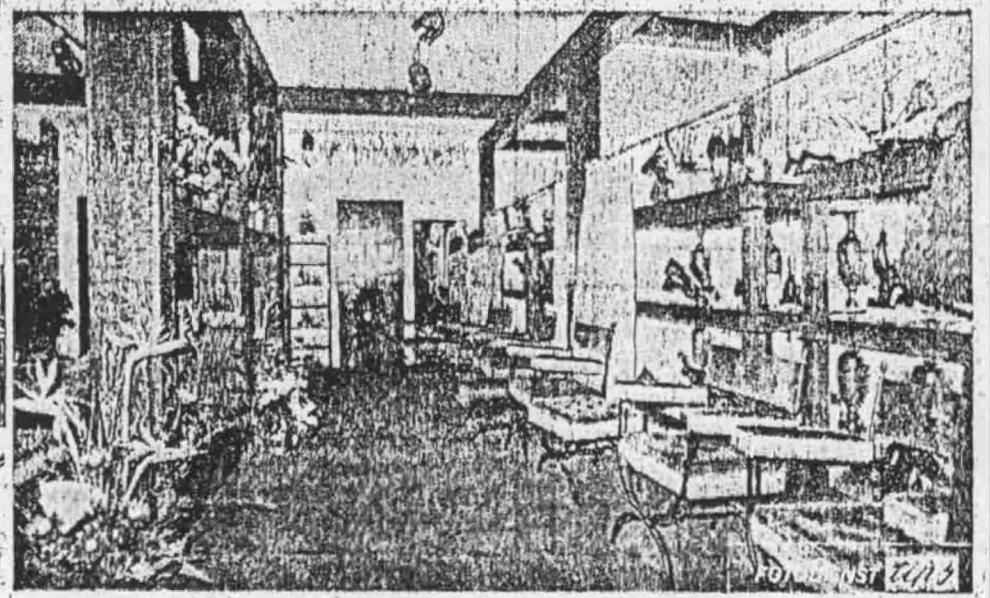

Een 25 jaar oude zaak werd herboren in ons voornaamste Oostends verkoopcentrum. De enen maken er een zilveren jubileum van, de anderen zoals hier het geval, gaan tot totale verbouwing of verandering over. Dit laatste is hier dan zeker tot een werkelijke parel uitgegroeid, een voorbeeld tot wat men kan met onze hedendaagse architectuur, een streling voor het oog.
Het artikel, een behoefte of noodzaak voor iedereen, de SCHOENEN.
Sommige mensen kopen schoenen zonder nadenken, zich eerst en vooral steunend op de prijs, zonder daarbij evenwel de nodige aandacht te besteden aan de kwaliteit. De familie CLAEYS, nu vertegenwoordigd door het jonge charmante koppeltje, de heer en mevr. Paul & Nicole CLAEYS, stelde steeds de kwaliteit voorop, t.t.z. een gemakkelijke goed aanvoelende, modieuze schoen aan verantwoorde prijs. Wij durven deze manier van zaken doen toejuichen, omdat wij weten uit ondervinding, dat op deze manier slechts tevreden klanten uw zaak verlaten, om er later ook terug te komen en nieuwe aankopen te doen.
Geachte heer en mevr. Paul en Nicole CLAEYS, wij zijn ervan overtuigd dat u de 25 jaar oude faam van de zaak en de familie en misschien wel speciaal van een ander voorganger de h. Claeys Jacques Vigoureux, welke nagels met koppen sloeg in de geschiedenis van Uw zaak; verder, alle eer zult aandoen, de nieuwe investeringen en moeite welke u zich getroostte om uw kliënteel zo voordelig en goed mogelijk te kunnen bedienen, worden beslist dankbaar aanvaard.
Nogmaals in eigen naam en namens onze 200.000 TIPS-lezers van harte gefeliciteerd met deze prachtige realisatie.

Natrium siliaakt om eieren in te leggen, stemsel en anijspoeder bekwam men destijds in de Pharmacie Anglaise op nr. 7 Marie-Joséplein. (44).

Gaston DEWULF huwde op 1 september 1942 met Marie-Louise RAYEE (45). Het jonge gezin was gelukkig bij de geboorte van Arlette op 8 juli 1945 en Luc op 19 januari 1947 (46-47).

In De Zeewacht van 24 oktober 1952 stond te lezen : De pharmacie Anglaise heeft de eer aan zijn geacht kliënteel te laten weten, dat zijn apotheek zal overgebracht worden naar Marie-Joséplein, 5 (naast het Restaurant du Parc). Op 3 november 1952 was de apotheek overgebracht. Zo ontsnapte apotheek DEWULF, grotendeels aan de vreselijke overstroming die Oostende in de nacht van 1 februari 1953 teisterde.

SCHOENENZAAK CLAEYS - BAUWENS

In volle inrichting werd de schoenenzaak door de watersnood van 1 februari 1953 geteisterd. Pas op 21 maart 1953 opende de firma CLAEYS-BAUWENS haar schoenenzaak "Week-end" in het hoekpand van de Adolf Buylstraat (48).

In de nacht van 4 september 1956 kreeg "Week-end" schoenen een dolle wagen bijna in de zaak. Het ongeval maakte één gewonde en aanzienlijke stoffelijke schade.

In januari 1962 werd de drukbezochte schoenenzaak verbouwd. Dynamisch beheerd kende de zaak een groeiend sukses. Niet verwonderlijk dan ook dat de zaak aan uitbreiding toe was. Nr. 56 in de Adolf Buylstraat werd ingehuurd. De verruimde schoenenzaak werd op 30 april 1976 ingehuldigd. Deze heropening viel samen met het 25-jarig bestaan van de zaak. De winkel kwam toen onder leiding van Paul en Nicole CLAEYS (49).

De schoenenzaak werd eind 1981 overgenomen door dhr. VERDEYEN. Het werd schoenenhandel "Ekseption" (50). Vanaf 1 september 1990 werd de schoenenzaak, modezaak. "Gigli", damesmode is, vandaag de dag, nog steeds open op nr. 7 van het Marie-Joséplein.

Wat brengt ons de toekomst ?

BRONNEN

Grooten Brughschen Comptoir Almanach - Brugge. WEYDTS/DE BUSSCHER (Groot Seminarie, Brugge).

1. Cpt. Alm. 1762 - p. 81.
2. Cpt. Alm. 1763 - p. 195 Cpt. Alm. 1764 - p. 192.
   Cpt. Alm. 1765 - p. 205 Cpt. Alm. 1766 - p. 113.
   Cpt. Alm. 1767 - p. 214.
3. D. Farasyn.
3a. BSO - + Ost. 6/3/1812 - Marie Françoise Pétronille LIPPENS, 61 j. Ost. - ongehuwd. 24 Weststr. dochter v. Pieter LIPPENS - brasseur de profession x Marie Jeanne Cornélie DENOTER.
4. Volkstell. FR.- jan 1798.
   Volkstell. NL.- 1814.

4b. BSO - + Ost. 22/6/1815 - Rosalie Jacqueline LIPPENS, 63 j. ° Ost. - ongehuwd. 24 Weststr. dochter v. Pieter LIPPENS x Marie Jeanne Cornélie DENOTER

5. Car. 43. - 1/4/1900.

5a. Arch. Priv. Raad. Reg. - CCLXXIII. F° 111. & Car. 147 - 6/10/1900.

6-7-8 Car. 43 - 3/9/1821.

9. F.A. 293 - 3/9/1821.
Guide pr. Ville d'Ost. - Th. Vermeirsch - 1837.

10-11. Car. 43 - 1/4/1900.

10a BSO 292 - + Ost 28/10/1843. Maria PAUL (55 j) ° Ost. particul. wed. Jacobus VERBRUGGE (+Gent) echtg. Jacobus CAPITAINE - schoenm. 26 Weststr.

11a F.O. 4291 - 12/1/1860.

12 Car. 54 - 28/4/1900.
A.C.I. STRACKE - 1897.

13-14-15. Car. 43 - 1/4/1900
Ost. Illustr. - 1908.

16-17. Car. 54 - 28/4/1900.

18-19-20. Car. 58 - 8/5/1900.

21. E.O. 2 - 4/1/1907.

22-23-24. Car. 58 - 8/5/1900

24a Fl. Mar. 68 - 27/11/1850.

25. Car. 58 - 8/5/1900.

26. Car. 54 - 28/4/1900.

27. Car. 58 - 8/5/1900.

28. E.O. - 12/9/1866.

29. E.O. - 19/10/1873.

30. E.O. - 1/10/1876.

31. Ost. Illustr. - 1906.

32. VAN CAILLIE - Fotoboek 2 - 45.

33. E.O. - 13/2/1879.

34. Car. 172 - 22/11/1906.
VAN CAILLIE - Fotoboek 1 - 60.

34a. Car. 148 - 4/10/1906.

35. VAN CAILLIE - Fotoboek 3 - 66.
Yvonne VYNCKE - Fotoboek 1 - 58.

36. E.O. - 13/9/1908.

37. Not. BERGHMAN - 8/6/1910 (D. Farasyn).

38. Car. 125 - 3/9/1910.
Car. 133 - 27/9/1910.

39. Car. 57 - 16/5/1911.

40. ZW 33 - 13/8/1926.

41. ZW 34 - 28/8/1937 & ZW 26 26/6/1937.

42. Not. DE WINTER Jean/Ost. akte 50 - 25/6/1932 (D. FARASYN).

43. Strand 21 - 23/5/1942.

44. Strand 25 - 20/6/1942.

45. Strand 34 - 22/8/1942.

46. ZW 29 - 20/7/1945.

47. ZW 5 - 31/1/1947.

48. ZW 11 - 13/3/1943.

49. Tips 19 - 6/5/1976.

50. Alg. Verg. AB. - 3/3/1982.
Voorstelling nieuw lid - VERDEYEN - Ekseption - Schoenen.

LEGENDE

BSO	Burgerlijke Stand Oostende.
Car.	Carillon.
F.A.	Feuille d'Annonces.
F.O.	Feuille d'Ostende.
A.C.I.	Annuaire du Commerce et de l'Industrie.
Ost. Ill.	Ostende Illustré.
E.O.	Echo d'Ostende.
Fl. Mar.	Flandre Maritime.
ZW.	Zeewacht.

OPROEP

In september 1994 zal het 50 jaar geleden zijn dat Oostende werd bevrijd door de geallieerde troepen.

Om dit te herdenken plannen wij in het najaar 1994 een fototentoonstelling over Oostende gedurende de oorlog en bij de bevrijding.

Wij zijn ervan overtuigd dat vele leden nog nooit eerder getoonde of gepubliceerde foto's over deze periode thuis, ergens in een album of een schuif, hebben liggen.

Daarom doen wij een beroep op onze leden. Bezit U originele foto's over Oostende gedurende W.O. II, de bevrijding, kort na de bevrijding, neemt dan kontakt op met één van onze bestuursleden. Wij garanderen dat de foto's na de tentoonstelling aan de eigenaars worden terug bezorgd. Geeft U liever Uw foto's niet uit handen, dan zijn wij bereid uw foto's bij U thuis te komen fotograferen.

Het bestuur

ENSORIANA

In de reeks "Musées Secrets" verscheen het deel gewijd aan James ENSOR. De tekst is van Paul WEST. De franse vertaling uit het Engels is van B. MATTHIEUSSENT.

Het concept van de reeks is als volgt : een schrijver, geconfronteerd met het oeuvre van een schilder, beschouwt en spreekt tot zich zelf.

Referentie : James Ensor & Paul West, Paris (Ed. Flohic), 1991. ISBN 2-908958-33-3. 80 blz.; tal van kleurafbeeldingen, ook uit het Museum van Oostende.

N. HOSTYN

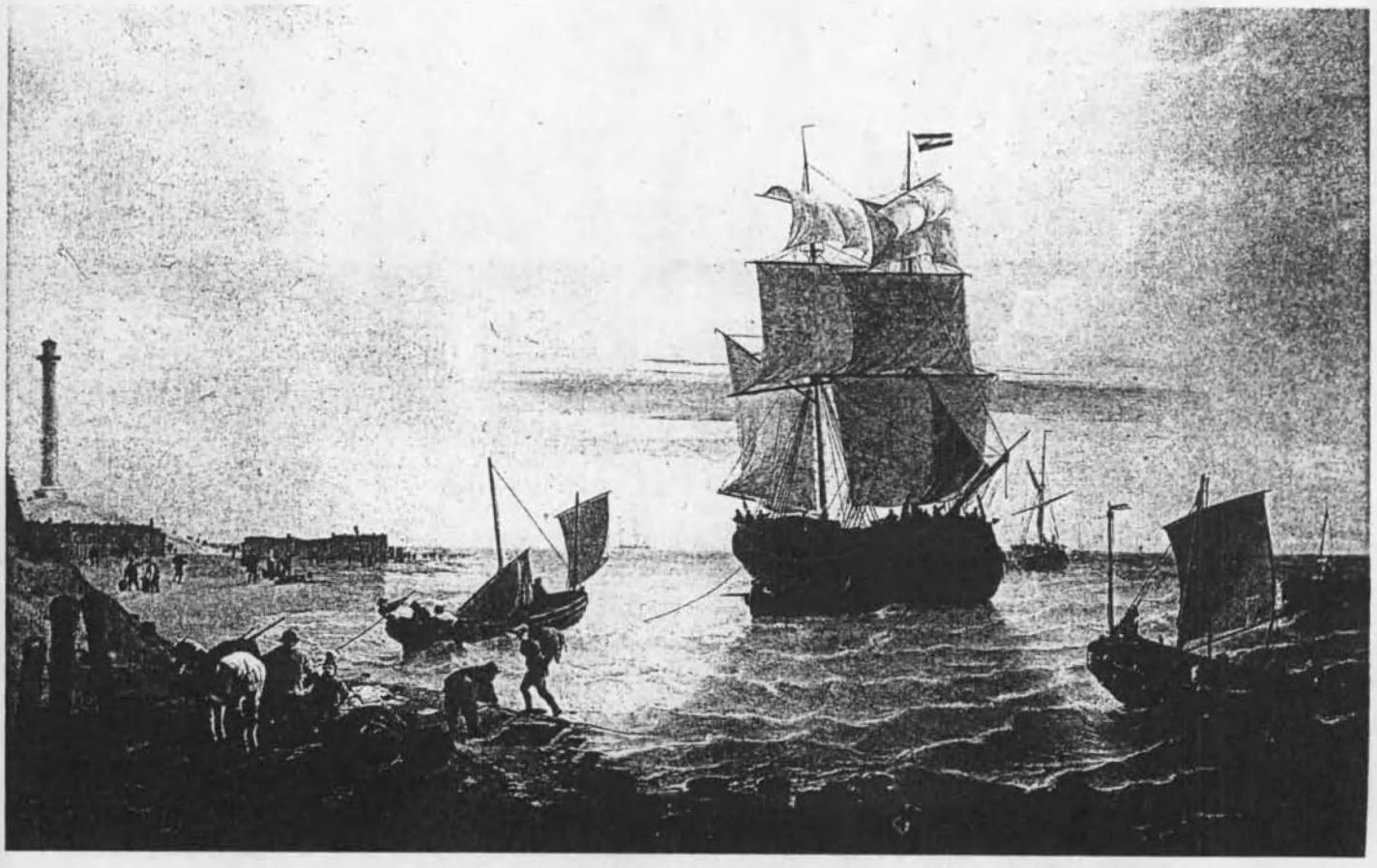

HAVENZICHT TE OOSTENDE VAN CHARLES-LOUIS VERBOECKHOVEN

Het UITVAARTKONTRAKT is de absolute ZEKERHEID dat uw begrafenis of crematie zal uitgevoerd worden volgens UW WENSEN en dat uw familie achteraf GEEN FINANCIELE beslommeringen heeft.
Vrijblijvende inlichtingen voor deze exclusieve service :

Begrafenissen & Crematies

NUYTTEN n.v.

Torhoutsestwg 88 H
Petit-Paris Oostende
Tel. 80.15.53

"Uw steun in droevige dagen"

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permante Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekstst overname steeds toegelaten.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELLIJKE UITGEVER
A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

SECRETARIS
J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING
750-9109554-54
000-0788241-19

JAARGANG 22
Nr 10
MAAND october 1993

IN DIT NUMMER

blz. 238 : **F. GEVAERT** : Zeewezensprokkels - 1.

blz. 249 : **J.G. DE BROUWERE** : De Pauselijke Zoeaven.

blz. 250 : **F. DUCHATEAU** : De gezandstraalde glastaferelen in het Oostends postgebouw.

blz. 251 : **N. HOSTYN** : Monumenten, beelden en gedenkplaten te Oostende - LXXIV.

blz. 253 : **E. LIETARD** : Oostendse numismatiek.

blz. 256 : **J.B. DREESEN** : Toponymie van 's Heerwoutermansambacht (VIII) - 35e Begin.

blz. 259 : Schenkingen 1992 : 4e deel.

OKTOBER - ACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende voordrachten die doorgaan in de loop van de maand oktober.

A. OKTOBER I - ACTIVITEIT. Namiddagvoordracht

Een namiddag voordracht met dia's gaat door op

woensdag 13 oktober 1993 om 14u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F., Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : **GESCHIEDENIS VAN HET KONINKLIJK DOMEIN RAVERSIJDE**

De spreker : de heer Aleks **DESEYNE**, conservator van het Openluchtmuseum Atlanticwall Raversijde.

Voor 2 jaar brachten wij een geslaagd bezoek aan het Koninklijk Domein Raversijde (200 deelnemers), waar we de kans kregen het uiterlijke van het Domein te bezichtigen. Vandaag wordt ons het innerlijke, de geschiedenis, uit de doeken gedaan.

De heer DESEYNE, conservator van het museum, schetst ons, op basis van een honderdtal dia's een totaalbeeld van het Domein. Hij zal ons spreken over de voorgeschiedenis ervan in de 19de eeuw, het domein onder Leopold II, tijdens W.O.I en W.O.II en de periode van zijn laatste illustere bewoner Prins Karel van Vlaanderen. Hij rond het geheel af met beelden van de restauratie van de gebouwen en de openstelling in 1992.

De heer DESEYNE is een geboren westvlaming (Zonnebeke, 1947). Hij deed zijn studies aan de Rijksnormaalschool te Blankenberge en aan Sint Lucas te Gent.

Na 18 jaar onderwijservaring werd hij in 1988 conservator van het Streekmuseum te Zonnebeke. In 1989 stapte hij in dienst bij het Provinciaal Bestuur van Westvlaanderen waar hij werd ingezet voor het Openluchtmuseum Atlanticwall Raversijde. Sinds 1991 is hij verantwoordelijk voor het Memoriaal Prins Karel Raversijde.

De heer DESEYNE is voorzitter van de "Western Front Association België", V.Z.W., een vereniging die historici rond W.O.I groepeert. Hij heeft talrijke publicaties over dit onderwerp op zijn naam staan.

Een enige kans om Uw kennis van het Domein van Raversijde de hoogte in te krikken. Een voordracht die U niet moogt missen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Wij rekenen op Uw aanwezigheid.

B. OKTOBER II - ACTIVITEIT. Avondvoordracht met dia's

Een avondvoordracht met dia's gaat door op

donderdag 28 oktober 1993 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F., Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : **OOSTENDSE ARCHITECTUUR IN HET INTERBELLUM**

De spreker : De heer Norbert **HOSTYN**, Licenciaat Kunstgeschiedenis, Stadsconservator-Archivaris van de Stad Oostende.

De voordracht van vanavond is als het ware een vervolg op de voordracht die de heer Norbert HOSTYN in 1992 gaf over de Oostendse architectuur in de Belle Epoque.

Weer leidt de heer HOSTYN ons door heen Oostende om even stil te staan bij de grote urbanisatorische werken in de stad tijdens het interbellum : de uitbreidingen zuid- en westwaarts, maar vooral de ontsluiting van het oostelijk gebied : de nieuwe vissershaven, de wijk Opex.

Vervolgens bespreekt hij de voornaamste architecten die het nieuwe architectuurbeeld van Oostende tijdens het interbellum hielpen bepalen : DELEE, SMIS, CHRISTIAENS, PIL, CARBON, DANIELS, SCHAAP, VALLAY, enz.

De voordracht wordt geïllustreerd met een diaprojectie.

Wij kennen de heer HOSTYN als een uitstekend spreker die ons op een boeiende wijze doorheen zijn Oostende leidt. Wij weten dat hij sedert 1980 conservator en archivaris van onze stad is. Minder geweten is dat hij op velerlei terrein zijn kunsthistorische kennis naar een ruimer publiek uitdraagt. Zo is hij, sedert 1977, lesgever Antiquairs-opleiding aan het Vormingsinstituut Oostende. Auteur van monografieën over Eugène VERBOECKHOVEN, François MUSIN, Euphrosine BEERNAERT, Maurice BOEL, Gerard HOLMENS, Oscar HALLE, Emile BULCKE, Oscar DE CLERCK, Jan DE CLERCK, Belgische dierschilderkunst 18de-19de eeuw, Belgische marineschilderkunst 18de-19de eeuw.

Medewerker aan het Nationaal Biografisch Woordenboek (Brussel), het Allgemeines Künstlerlexikon (Leipzig-München), de Dictionary of Arts (London), de Dictionnaire des Peintres Belges (Brussel), het Lexikon van Westvlaamse Beeldende Kunstenaars (Brugge) en de Bénézit (Parijs), aan de antiekrubrieken in de weekbladen Knack-Weekend en Le Vif-Express.

Deskundige bij de Nationale en Internationale Arbitragecommissie bij de Orde van de Advokaten te Brugge. Gerechtsdeskundige.

Zijn specialisatiegebied is : Belgische (en Europese) plastische kunsten van neoclassicisme tot postimpressionisme.

Wilt U iets meer weten over de architectuur van tussen de twee oorlogen dan moogt U deze voordracht niet missen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. En zorg dat je erbij bent.

J.B. DREESEN

ZEEWEZENSPROKKELS - 1

door Ferdinand **GEVAERT**

Naast de vele honderden mensen die er ooit werkzaam waren zijn er weinig mensen in onze omgeving, dat is Oostende en de randgemeenten om niet te spreken van de ganse Vlaamse kust, die geen familielid, vriend of kennis hebben die verbonden was aan het Zeewezen. We stellen "waren" omdat na de oprichting van de Regie voor Maritiem Transport in 1971 en de regionalisatie (federalisering) de activiteiten van het Zeewezen door andere organisaties, besturen en diensten werden overgenomen.

Het Zeewezen, of zoals vroeger genaamd "de Male", was niet alleen de maalboten "Oostende-Dover", doch ook verantwoordelijk voor het beloodsen, de bebakening van de kust en de Vlaamse banken, de sleepdienst, de zeereddingsdienst, zeevaartonderwijs, zeevaartinspectie, scheepsmeetdienst, waterschoutsambt, hydrografie, zeevisserij, scheepsherstelbedrijf voor staatsschepen, tot 1946 de visserijwacht en de exploitatie van een gedeelte van de haven van Oostende.

Waar vroeger al deze activiteiten beheerd en uitgevoerd werden door één organisatie, de Zeegroep der kust van het Bestuur van het Zeewezen, zijn er nu heel wat meer instanties die instaan voor één of meer van de bovenvermelde activiteiten. Met name :

- Oostende-Doverlijn	Regie voor Maritiem Transport
- Bebakening en vuren	Vlaamse Gemeenschap, Adminstratie
- Reddingsdienst	Waterinfrastructuur en Zeewezen
- Sleepdienst	id
- Hydrografie	id
- Zeevaartinspectie	Ministerie van Infrastructuur en
- Scheepsmeetdienst	Verkeerswezen, Bestuur van het
- Zeevaartonderwijs	Zeewezen
- Waterschoutsambt (zee-vaartpolitie)	id
- Zeevisserij	Ministerie van Landbouw
- Visserijwacht	Ministerie van Landsverdediging (Zeemacht)

In "Zeewezensprokkels" brengen wij een reeks bijdragen die handelen over de geschiedenis en de uitrusting van een aantal van de diverse diensten van de Zeegroep.

We hopen dat ooit iemand een synthese maakt van de globale invloed van het Zeewezen, en omgekeerd, op ons en het gewest, niet alleen maritiem, historisch en economisch, doch ook socio-kultureel, wetenschappelijk, zoals gewesttaal, aspecten van de materiële en geestelijke volkskunde, de volksmentaliteit. Hierbij gaan onze gedachten heel even naar de vele honderden die in funktie van het Zeewezen één of beide wereldoorlogen doorbrachten in Groot-Brittanië, waaronder velen hun vormende jeugdjaren.

Moge deze bescheiden bijdragen een inbreng zijn.

0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

Door de wet van 9 juli 1845 werd de Oostende-Dover lijn ingericht, die dienst zou verzekerd worden door een afdeling van de "KONINKLIJKE MARINE" (toenmalige Zeemacht), die daartoe uitgerust werd met pakketboten. Bij de wet van 11 april 1862 werd de Koninklijke Marine ontbonden en werd de "STAATSMARINE" opgericht. Deze nieuwe dienst zou de pakketbotendienst overnemen en verder uitbaten benevens een aantal andere verplichtingen van de Koninklijke Marine, met o.a. de visserijwacht en de hydrografie van de kustwateren en Schelde. Tevens zouden de pakketboten een zeker militair karakter behouden om bepaalde representatieve opdrachten te kunnen vervullen. Zo behield men de Belgische oorlogsvlag (vloot) als vlag voor de schepen van de Staatsmarine, alhoewel deze dienst een volledig burgerlijke organisatie werd.

De Koninklijke Marine fungeerde onder het Ministerie van Buitenlandse Zaken, wat tevens het geval werd voor de Staatsmarine bij het oprichten van deze dienst in 1862. De naam Staatsmarine werd achteraf gewijzigd in Staatszeewezen Deze naam wordt in sommige gevallen nog ten onrechte gebruikt heden ten dage, alhoewel sinds vóór het einde van vorige eeuw de organisatie achtereenvolgens de naam gedragen heeft van : Ministerie van het Zeewezen, Beheer van het Zeewezen en Bestuur van het Zeewezen.

Sommige tradities van de Koninklijke Marine, eigen aan alle militaire organisaties, hebben in het Zeewezen, voornamelijk bij de pakketboten en de visserijwacht, nog lange jaren nagewerkt, zoals ondermeer het brengen van de militaire groet aan oversten. Vele van deze tradities zijn echter afgestorven na de Eerste Wereldoorlog, toen in 1919-20 een groot aantal oud-strijders in dienst trad van het Zeewezen, die allen, begrijpelijk genoeg, het militair gedoe beu waren.

Heden is er, op de gevoerde vlag na, niet veel meer te bespeuren van deze tradities, mogelijks uitzondering gemaakt voor het groeten met de vlag van oorlogsbodems en andere schepen van de lijn.

Vlag van de Staatsvloot

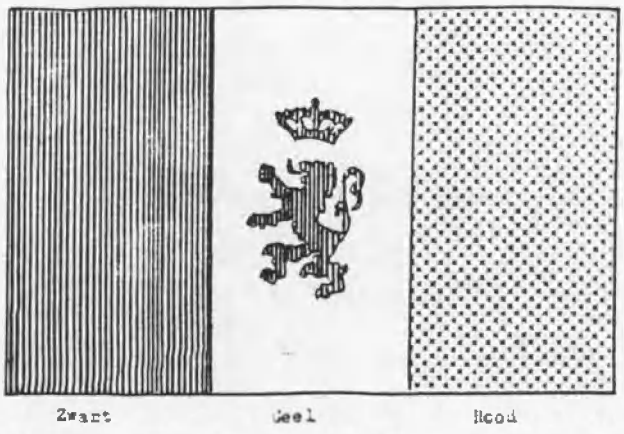

Zo'n 20 jaar geleden las ik in een toen recent Engels boek volgende zinsnede : "the Belgian car and mail vessels are not only run with the efficiency of navel ships but also look like them" (de Belgische autoveren en postboten worden niet alleen uitgebaat met de doeltreffendheid van marineschepen maar ze lijken er ook op).

Naar onze mening was dit niet alleen zo voor de schepen doch ook voor de uniformen van de scheepsbemanning, voornamelijk wat de officieren en dekbemanning betreft.

DE VISSERIJWACHTERS

Bij het opheffen van de Koninlijke Marine, de voorloper van de huidige Zeemacht, in 1862 werd de Staatsmarine (Zeewezen) opgericht. De nieuwe dienst moest instaan voor de exploitatie van de pakketboten, de hydrografie en de visserijwacht.

Ten behoeve van de visserijwacht werd door de Belgische Staat een driemastbark, de "Mathilde", gehuurd bij de Oostendse reder VAN CUYL. Het schip, gebouwd in eik, was te Oostende gebouwd in 1850 voor rekening van VAN CUYL. Het mat 248 ton, was 32,69 meter lang en was geklasseerd bij Bureau Veritas met de notitie 5/6 A.I.I (1).

Bij Koninklijk Besluit van 3 september 1867 werd aan boord van het schip een school voor scheepsjongens ingericht.

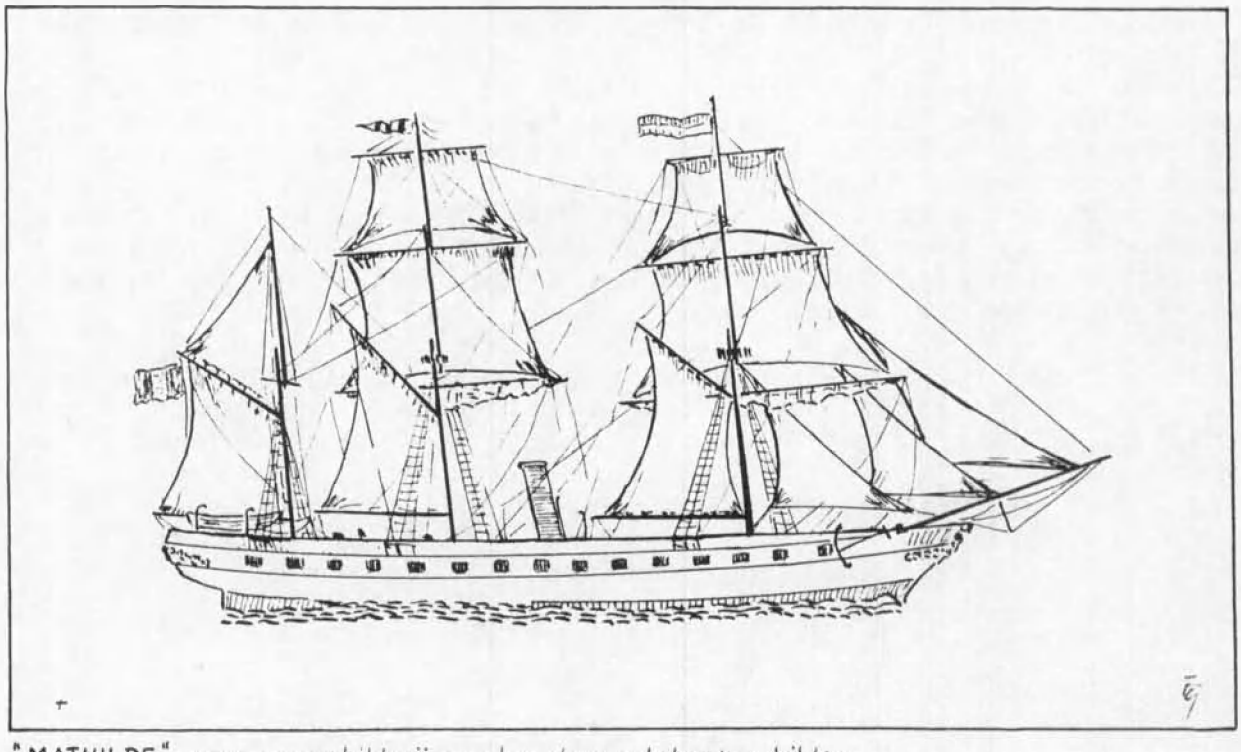

"MATHILDE", naar een schilderij op glas, door onbekende schilder, uit de verzameling R.Verbanck.

In 1880 eindigde het huurcontract met de Belgische Staat. Op 26 november 1880 werd overgegaan door VAN CUYL tot de openbare verkoop van het schip in het "Hôtel de Nations", Kapellestraat 60 te Oostende, onder notaris A.H.N. LIEBAERT. In het verkoopsbericht wordt vermeld dat het schip zich bevond in het Tweede Handelsdok te Oostende en dat het gediend had bij de Belgische Staat als scheepsjongensschool (Ecole de mousse). Dat het schip dienst van visserijwacht had vervuld wordt in het bericht niet vermeld (2).

De Conventie van Den Haag van 6 mei 1882 werd door de wet van 6 januari 1884 bekrachtigd. Hierbij zou België, samen met Groot-Brittanië, Duitsland, Denemarken en Nederland deelnemen aan de internationale visserijwacht. In deze overeenkomst voor het

regelen van de beschermingsdiensten van de visserij op de Noordzee, werd bepaald dat de bewaking van de visvangst zou geschieden door eenheden van de oorlogsmarine van de contracterende partijen, maar dat, wat België betreft, de eenheden staatsschepen konden zijn, onder bevel van daartoe gecommissionneerde kapiteins.

Bij de wet van 5 augustus 1879 werd 160.000 Fr. uitgetrokken voor de bouw van een visserijwachtschip ten behoeve van het Zeewezen. Het ontwerp van het schip werd gemaakt door hoofdingenieur DELCOURT van de technische diensten van het Zeewezen (de Genie Maritime). De opdracht voor de bouw werd toegekend aan een scheepswerf te Baasrode.

Het schip, genoemd "Ville d'Ostende" liep in 1881 van stapel. Het was een driemastbark van 358 ton, 33,80 m. lang en 7 m. breed. Het schip, een zeilschip, was niet uitgerust met mechanische voortstuwing. Naast voorzieningen voor de bemanning bestaande uit een commandant (de scheepskapitein), drie officieren, 2 bootsmannen, een meester-timmerman (ook zeilmaker) 12 matrozen was er ruimte voor 30 scheepsjongens (leerlingen) en een hospitaal. Op een aantal geweren na was het schip onbewapend.

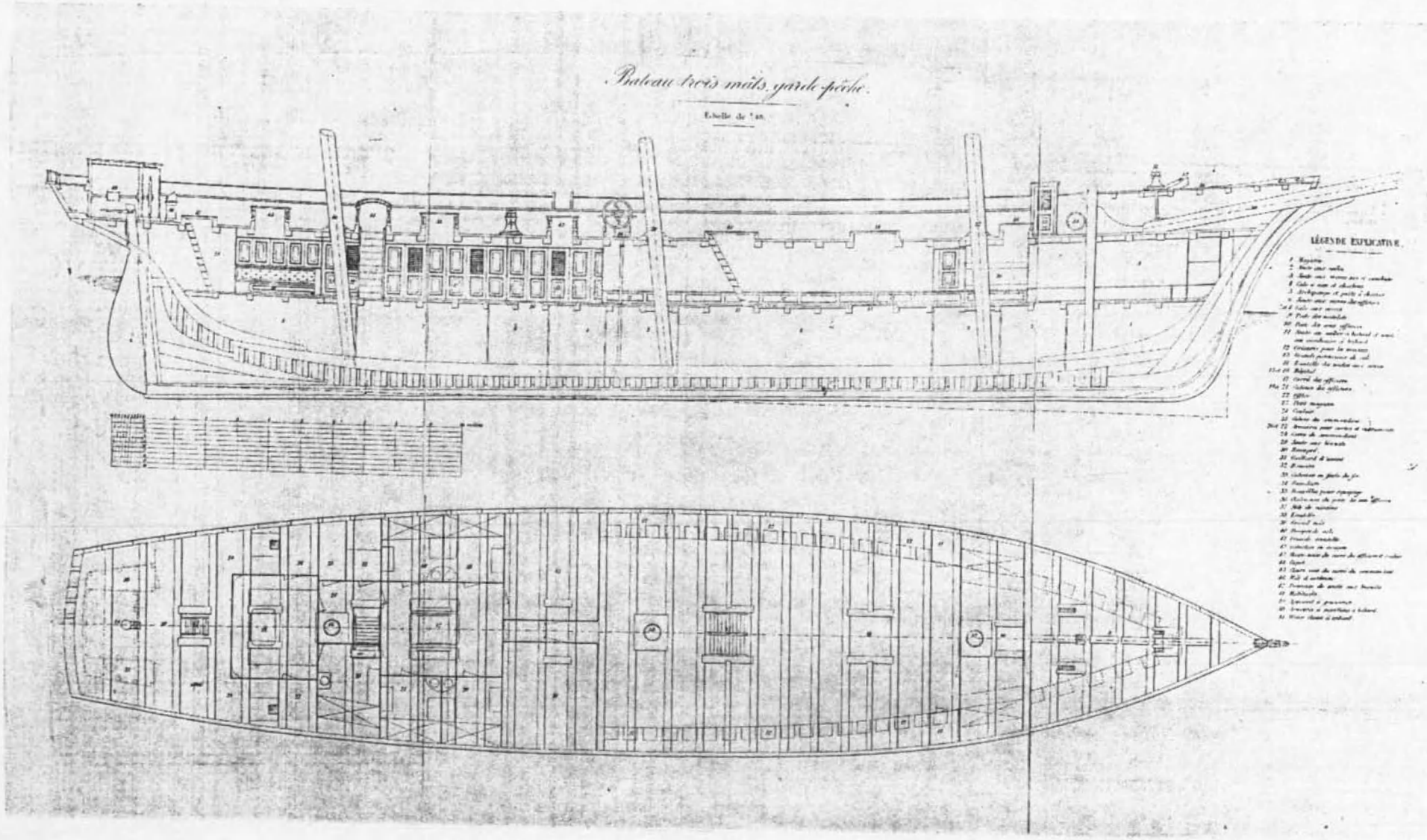

Visserijwachtschip "Ville d'Ostende"

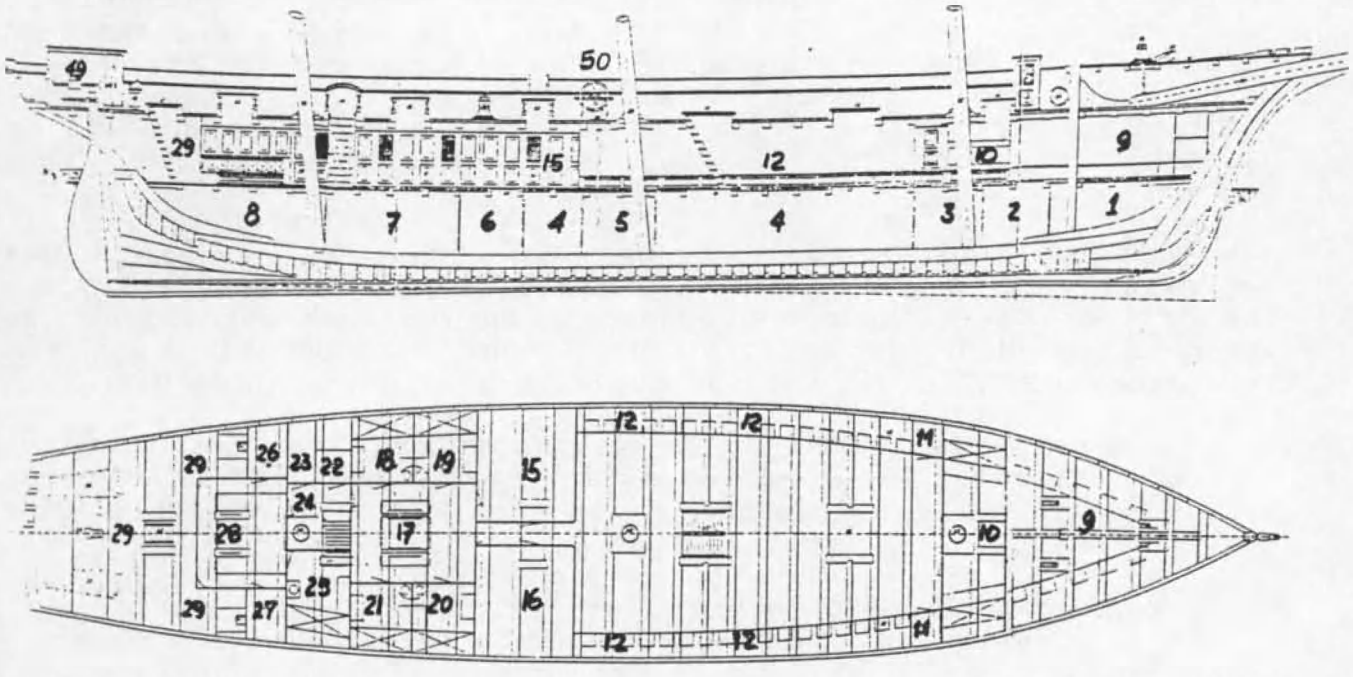

1. Magazijn
2. Zeilenruim
3. Eetwarenmagazijn
4. Kolenruim en drinkwater
5. Kettingbak en lensput
6. Eetwarenmagazijn officieren
7. Eetwarenmagazijn
8. "
9. Matrozenverblijf
10. O/officierenverblijf
11. Magazijn
12. Verblijf leerlingen
15. Hospitaal
16. "
17. Eetzaal officieren
18. Kajuit officier
19. " "
20. " "
21. " "
22. Keuken (kombuis)
23. Magazijn
24. Hal
25. Hut commandant
26. Kast vr zeekaarten
27. Kast vr instrumenten
28. Dagverblijf commandant
29. Beschuitmagazijn
49. Stuurmachine (manueel)
50. Lenspomp

VISSERIJWACHTSCHIP " VILLE D'OSTENDE"

In bepaalde maritieme kringen werd de vraag gesteld of het schip wel zou geschikt zijn voor het uitvoeren van de politieopdrachten van de visserijwacht, gelet op het ontbreken van mechanische voortstuwing. Immers, de stoommachine had reeds haar intrede gemaakt in de visserij (3), zodat de mogelijke overtreders van de wetten op de visserij sneller waren dan degenen die politietoezicht moesten houden. Ook had men bedenkingen over de geschiktheid van het schip als opleidingsvaartuig voor scheepsjongens.

Het Oostends blad "Echo d'Ostende" van 8 mei 1881 vermeldde dat het nieuw visserijwachtschip volledig afgewerkt was en in de loop van de week te Oostende zou aanmeren. Er werd ook vermeld dat ze vernomen hadden dat het schip een "schoonheid" was en terzelfdertijd volledig voldeed aan alle vereisten van de dienst.

In het nummer van 15 mei 1881, na de aankomst van het schip te Oostende, vermeldt het blad echter dat de tuigage niet beantwoordt aan dat van een opleidingsschip en als visserijwachtschip niet geschikt is. Het blad vroeg zich af of :

> "hoe ons visserijwachtschip zijn taak zou kunnen uitvoeren als de overtreders zich dank zij hun stoommachines rapper konden uit de voeten maken dan ons zeilschip kon varen. Waarom het traagste middel gebruiken om de politiereglementen te doen eerbiedigen en om een humanitaire taak te vervullen ? De tijd was niet ver meer af dat Franse en Engelse visserijwachtschepen politieopdrachten zouden uitvoeren in onze territoriale wateren" (4).

Op 2 juni 1881 vertrok de "Ville d'Ostende" voor het eerst op kruisvaart, onder bevel van Cdt. VAN SCHOOTEN. Ook een geneesheer, dr. CORBISIER van het Gentse hospitaal maakte de reis mee (5).

Na de komst van het tweede schip bestemd voor de visserijwacht, de stoomaviso "Ville d'Anvers" verzekerde de "Ville d'Ostende" nog slechts gedurende de zomer de visserijwacht.

Op maandag 7 juli 1903 vertrok de "Ville d'Ostende" op kruisvaart. De eerste aanlegplaats zou Lerwick in Schotland zijn. Vervolgens zou men de steven naar Bergen in Noorwegen en de Fär-Öereilanden wenden. Door het uiterst slecht weer moest het schip gaan schuilen in de monding van de Schelde. In de monding van de Schelde liep het schip vast op de Suikerplaat tussen Borselen en Terneuzen.

Op 8 juli werden de aalmoezenier en de scheepsjongens met reddingsboten ontscheept daar men vreesde dat het schip zou verloren gaan. Assistentie werd geboden door sleepboten uit Oostende en Antwerpen. Op 10 juli slaagde men erin het schip terug vlot te krijgen nadat met hulp van de genie een geul gegraven werd van het schip tot in dieper vaarwater. De eerste herstellingen werden te Vlissingen uitgevoerd. Het schip was deerlijk toegetakeld. Ooggetuigen verklaarden dat het schip in een wrak herschapen was. De vraag werd gesteld of het nog de moeite loonde om het schip te herstellen. Wat echter wel geschiedde.

In augustus 1914 kwam de oorlog over ons land. Bij het ontruimen van Oostende in Oktober 1914 werd het schip te Oostende achtergelaten. Het werd door de bezettende Duitsers in beslag genomen. In 1916 werd het schip door de Duitsers naar Hamburg ge-

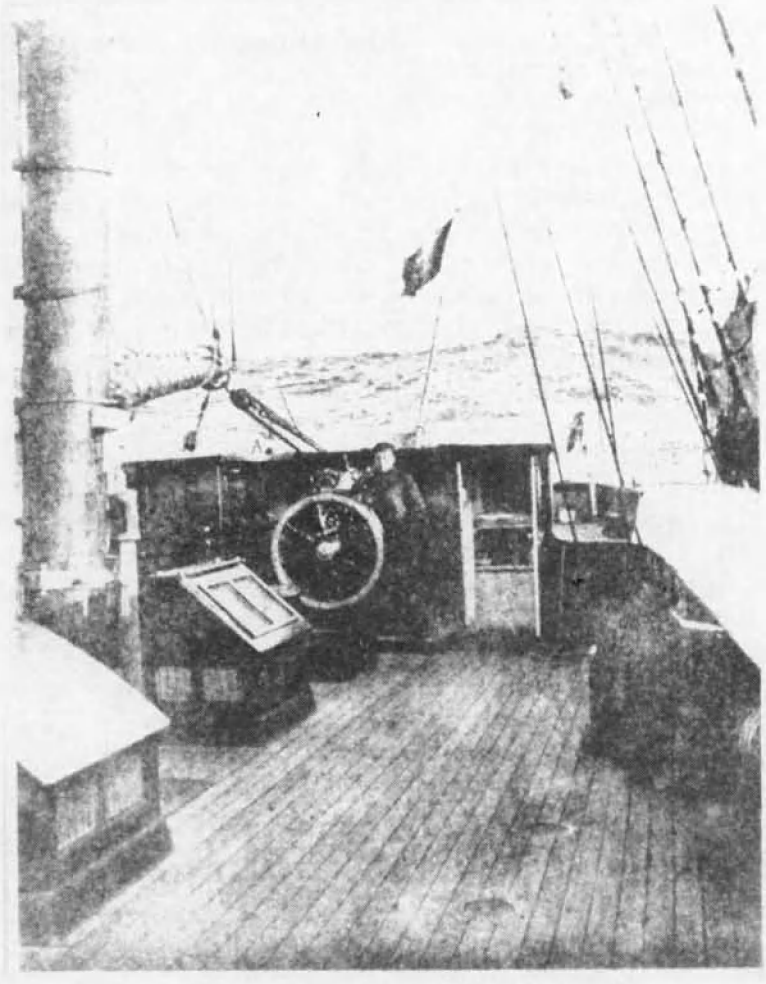

De "Ville d'Ostende" op zee, met de roerganger aan het stuurrad, beschut door een vorm van roef. Aan bakboord de vlaggekast (met open deuren), aan stuurboord het water-closet (toilet)

sleept volgeladen met koper en brons die de inwoners van Oostende en omliggende hadden moeten inleveren. O.m. de bronzen beelden die vóór de oorlog opgesteld waren op de de Smet de Naeyerbrug (6). Na de oorlog werd herhaaldelijk navraag gedaan bij de Duitse overheden over de ligging of lot van het schip, echter zonder resultaat. Tot op heden kent men het uiteindelijk lot van het schip niet.

Zoals reeds aangehaald waren ter gelegenheid van de bouw van de "Ville d'Ostende" door de maritieme middens, zowel te Antwerpen als te Oostende, nogal wat opmerkingen gemaakt over het type van het schip (zeilschip) het ontwerp en de uitrusting. Dit niet alleen op het vlak van de funktie van het schip als visserijwachtschip doch ook als opleidingsvaartuig. Onmiddellijk na de indienstname bleek dat het schip als visserijwachtschip geen sukses was, om het zachtjes uit te drukken.

De gebreken werden door de overheid onderkend. In 1884 werd de specificatie voor de bouw van een tweede visserijwachtschip opgesteld en door de bevoegde minister J. VANDENPEEREBOOM, minister van spoorwegen, posterij en telegrafie, goedgekeurd op 21 oktober 1884.

Het betrof een stoomaviso (7) die dezelfde funkties zou uitoefenen zoals ze voorzien waren bij de bouw van de "Ville d'Ostende", nl.

visserijwacht en schoolschip voor scheepsjongens. Het nieuw schip, de "Ville d'Anvers" werd eind 1884 besteld bij Cockerill en het zou gebouwd worden op de werven te Hoboken.

In de koopvaardij worstelde men met een tekort aan kapiteins, officieren en scheepswerktuigkundigen van Belgische nationaliteit. Er werden stappen ondernomen bij de overheid om op het nieuwe schip faciliteiten te voorzien voor het inschepen en opleiden van aspirant dekofficieren en scheepswerktuigkundigen. Aan het verzoek werd gehoor gegeven en het ontwerp van de accomodaties werd aangepast om in deze behoefte te voorzien.

Het schip werd begin januari 1886 te Oostende afgeleverd. Op 23 januari 1886 vertrok het schip uit Oostende voor een eerste kruisvaart, onder het bevel van Cdt. E.P. ECREVISSE, oud-gediende van de voormalige Koninklijke Marine. Het schip had een lengte over alles van 72 m. De lengte tussen de loodlijnen bedroeg 64,24 m. en de breedte op de spanten 9,15 m. De holte was 5,20 m. en de gemiddelde diepgang 3,55 m bij een waterverplaatsing van 1.136 ton. De netto tonnemaat was 415 ton.

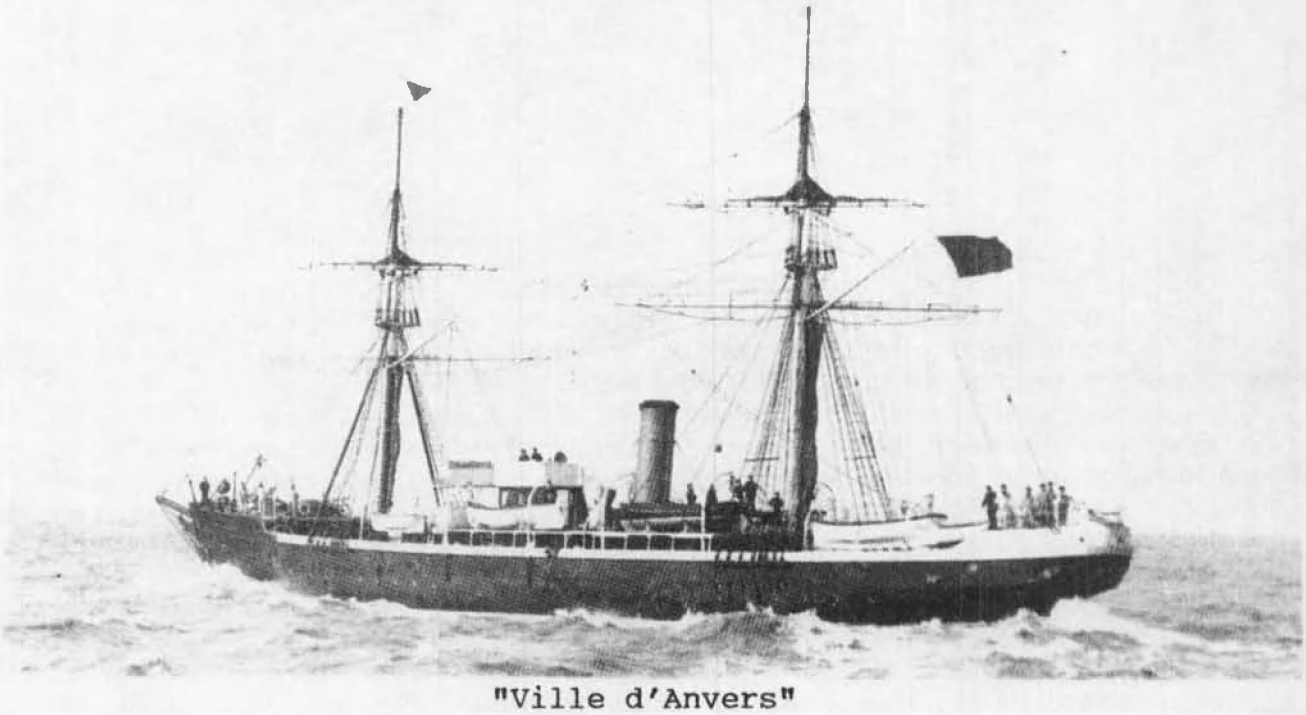

"Ville d'Anvers"

Het schip werd aangedreven door een vierbladige schroef dat bekrachtigd werd door een compound stoommachine; met een geïnduceerd vermogen van 800 IPK. De benodigde stoom werd geleverd door twee met kolen gestookte stoomketels. Een derde ketel zorgde voor stoomproduktie ten behoeve van de hulpwerktuigen. De stuurmachine, ankerspil, kaapstander en verscheidene pompen werden met stoom gedreven. De verwarming van de verblijven gebeurde met warmwaterradiatoren.

De snelheid van het schip bedroeg 11,25 knopen, bij maximum machinevermogen. Tevens was het schip uitgerust met hulpzeilen waarbij het opgetuigd was als brik (8), met een zeiloppervlakte van 713 m².

Het schip, met stalen romp en teakhouten dekken, was ingedeeld in vier compartimenten, waarin, van achterschip tot vóór, de accomodaties voor :

- scheepsstaf, hospitaal en apotheek,
- machine- en ketelruimten, kolenbunkers,
- verblijf voor aspirant-officieren, scheepsjongens en o/off.
- matrozenverblijf, stokers en leerling-scheepswerktuigkundigen.

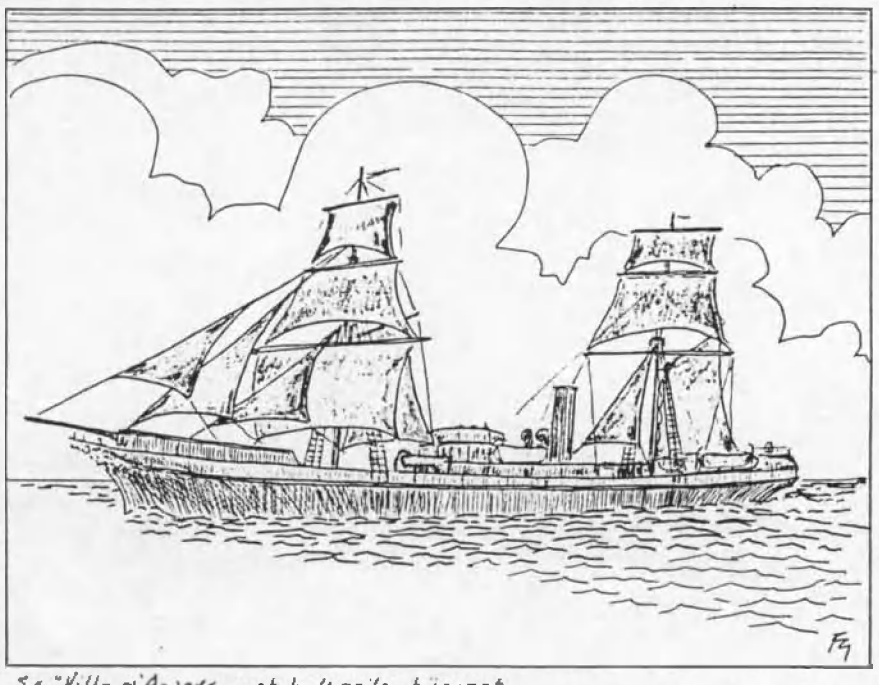

S.s. "Ville d'Anvers, met hulpzeilen bijgezet.

De bemanning bestond uit een kapitein (commandant) en 4 dekofficieren, een officier-werktuigkundige, een dokter, een aalmoezenier, twee scheepswerktuigkundigen, een bootsman, zeilmaker, scheepstimmerman, een kwartiermeester-matroos, een kwartiermeester-stoker, 4 stokers en 12 matrozen. Tevens konden er 12 aspirant-officieren, 5 leerling-scheepswerktuigkundigen en 40 scheepsjongens ingescheept worden. De kaartenkamer en keukens waren ondergebracht in het dekhuis met daarop het stuurhuis en de "monkey-bridge" (9).

In vergelijking met de "Ville d'Ostende" waren de verblijven luxueux ingericht. Zo had de commandant een wasbekken met stromend warm- en koud water !

Alhoewel het schip een "aviso" was, was er geen bewapening aan boord, met uitzondering van een aantal handwapens en geweren.

Na de indienstname van de "Ville d'Anvers" kon de visserijwacht uitgevoerd worden door een Belgisch schip. Tot dan werd sinds de ondertekening van de Conventie van 1882 de visserijwacht uitgevoerd door Britse schepen met Britse bemanning die een mandaat hadden om procesverbaal op te stellen en boeten op te leggen in naam van en ten bate van de Belgische staat.

In oktober 1914 week het schip uit naar Frankrijk. Na allerlei diensten werd de "Ville d'Anvers" in 1917 door het Zeewezen, ter beschikking gesteld van de nieuw opgerichte militaire marine, het "Depot voor Bemanningen". Het schip werd herschapen in een waar artilleriemuseum. Het voer een kanon van 9 cm, een Portugees kanon

van 7,5 cm, een Engelse zesponder, een 3,5 cm kanon, verscheidene machinegeweren en een loopgrachtmortier. Het schip deed dienst als mijnenveger.

Na de oorlog werd het schip terug overgemaakt aan het Zeewezen. Het schip kwam terug te Oostende op 15 november 1918. Het schip werd hersteld en opgetuigd om dienst te doen als visserijwachtschip. Het zou echter spoedig vervangen worden door een nieuw schip. De "Ville d'Anvers" werd in 1925 verkocht aan een Gents sloopbedrijf.

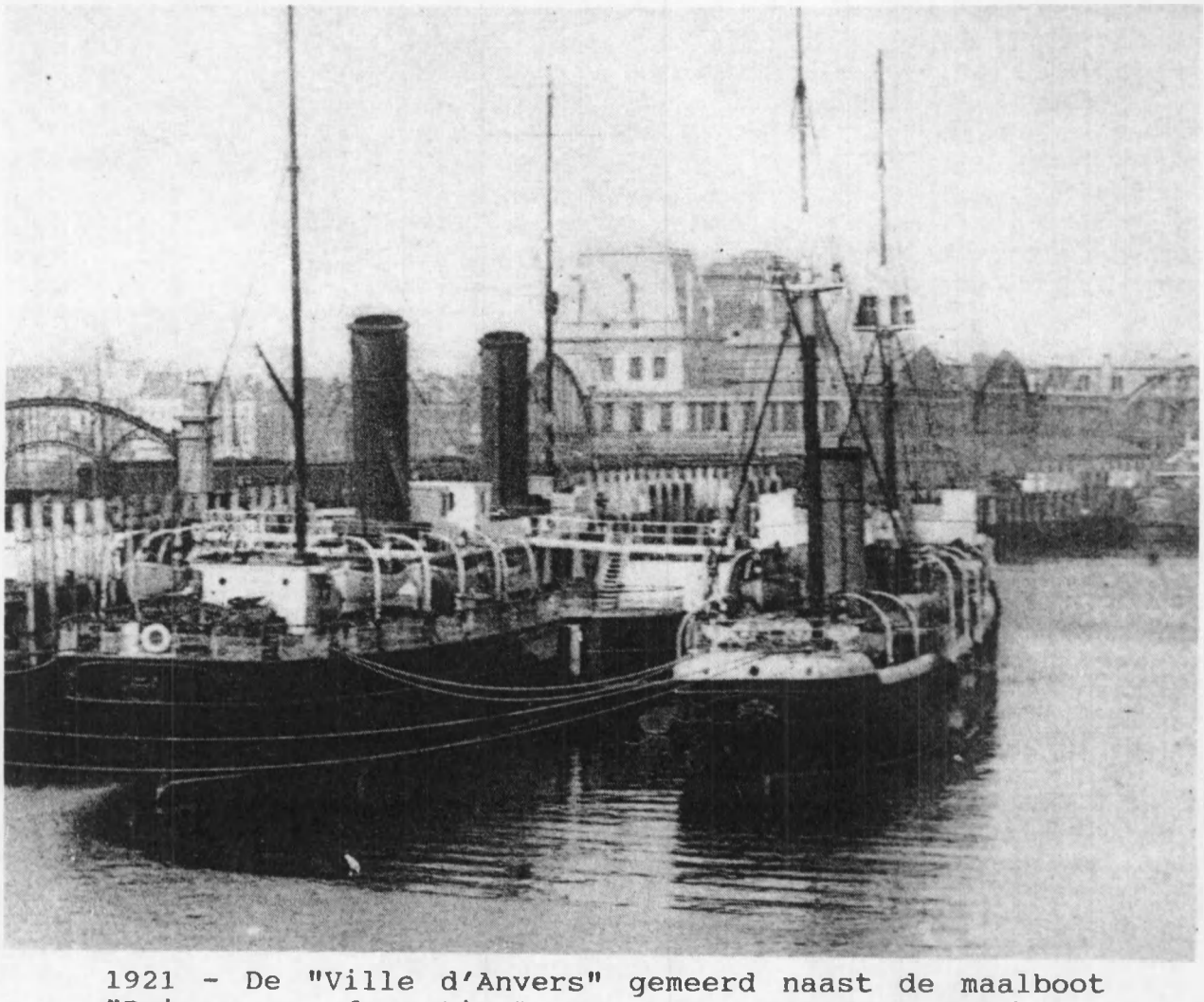

1921 - De "Ville d'Anvers" gemeerd naast de maalboot "Princesse Clementine" aan de Pakketbotenkaai te Oostende.

---

(1) Volgens sommige bronnen zou in het Fort Napoleon, waar vóór 1940 een heemkundig museum was ingericht, zich een afbeelding van de "Mathilde" bevonden hebben.
De heer Richard VERBANCK, uit Bredene, bezit een schilderij op glas, door een onbekend schilder, die de "Mathilde" voorstelt. De tekst op het schilderij luidt : "Mathilde van Oostende, Kapitein Jacques DEWILDE, 1863".
Vermeldingswaardig is het feit dat op het schilderij een schouw voorkomt. We hebben geen vermeldingen gevonden dat het schip uitgerust was met een mechanische voortstuwing.

(2) Echo d'Ostende, 21.11.1880.

(3) In 1877 werden in Engeland 53 stoomsleepboten uitgerust met treilergerei en bedreven effectief de visserij. In 1881 werd de eerste stoomtreiler met schroefvoortstuwing afgeleverd in

Engeland. In Oostende verscheen de eerste stoomtreiler in 1883.
Bron : Deep Sea Fisheries, P.N. Thomas, Argus Press, Hemel Hempstead, Engeland, 1975.

(4) Wat tot de komst van de "Ville d'Anvers" ook geschiedde.
(5) Echo d'Ostende, 02.06.1881.
(6) Deze beelden waren de aanleiding tot de volkse naam voor de de Smet de Naeyerbrug, de "T.ttebrug", toponiem dat tot heden nog steeds courant in gebruik is.
(7) Aviso : naar "Van Dale", snel, licht oorlogsvaartuig om berichten over te brengen. Naar "Larousse", petit bâtiment rapide qui portait des dépêches, et qui est surtout employé aujourd'hui à l'escorte des convois navale.
(8) brik : twee masten met ra-zeilen.
(9) monkey-bridge, buitenbrug op het stuurhuis, de "passerelle".

DE PAUSELIJKE ZOEAVEN

Met verwijzing : Oostendse solidariteit met de Pauselijke Zoeaven. I. VAN HYFTE in De Plate blz. 93 - 78 + 79.

Lijk telkens las ik ook "maart 1993" van De Plate door, van de eerste blz. tot aan de laatste, ook wanneer de aangeboden verhandelingen eigenlijk buiten mijn interessesfeer horen.

Maar uw artikel interesseerde me héél speciaal. Het is immers zo, dat ik van kindsbeen af (en dat is nu ruim 3/4 eeuw lang) de lofzang hoorde van de Pauselijke Zoeaven : mijn overgrootvader was er één geweest, - hij hield zelfs een dagboek, dat trouwens gepubliceerd werd, en taalkundig besproken.

Net lijk alle historici die het over de Pauselijke Zoeaven hebben, spreekt ook U van de "bloedige" slag te Castelfidardo. Het spreekt van zelf : elke gevallene was er één te veel.

Alhoewel ik bij dat "bloedig" relativerend denk.

Van Pauselijke kant waren er daar 6 bataljons en 2 eskadrons; wat toch nogal veel volk betekent. Ik reken als volgt : een bataljon van 600 man en een eskadron van 120 man, dat komt uit op 6 x 600 = 3600 + 2 x 120 = 240, samen 3.840 man. En er vielen nog geen 60 man. Héél weinig ten slotte.

Waarom is Castelfidardo dan zo beroemd, waarom heeft die veldslag in Europa zo een beroering verwekt ?

Ik denk, enerzijds, dat de Pauselijken bijzonder heldhaftig streden, tegen een grote overmacht (ik heb geen onaanvechtbare cijfers, maar vermoed dat de Pauselijke Zoeaven 1 tegen 3 streden). Anderzijds omdat het omstoten van de Paus-Koning (il Papa Re) een dreiging was voor het reeds zo wankele Europees evenwicht. En dat verklaart waarom de SERRUYS vader en zoon, op uw lijst voorkomen; die zeer belangrijke familie SERRUYS heeft immers nooit de reputatie gehad biezonder vroom te zijn, - en dàt verklaart ook, waarom vooraanstaande protestanten de Pauselijke Zoeaven met alle middelen steunden.

Nu, die "épée d'honneur". In de XIXde eeuw werden héél veel ere-degens en ere-zwaarden aangeboden. Ofwel aan een gezagvoerder die

sympathiek voorkwam (oh ja !) ofwel aan een gezagvoerder die zegevierde; ofwel aan een generaal die, net lijk LAMORCIERE, niet zegevierde, maar een symbool was van de heldenmoed van zijn manschappen. Dat heeft niets met operette te maken.

Inderdaad, dat gaat nu voort, maar niet meer met een erewapen, maar wel financieel. Denk maar aan de enorme financiële bedragen, die in de beurs van SCHWARZKOPF terechtkwamen, na de (laten we zeggen : roemrijke ?) Golfoorlog.

P.S.

1. Mijn wetenschap komt van L. LECONTE, in "Carnet de la Fourragère, 2ème série, n° 2 (juli 1928) blz. 177-178.
2. In de Italiaanse scholen wordt steeds nog aangeleerd, dat de Pauselijke Zoeaven de gevaarlijkste tegenstanders waren van "Italia fara da se", en dat ze geen gelegenheid lieten, om de Italianen, die niet pausgezind waren, te vernederen (eigenlijk worden ze er als gewone terroristen voorgesteld).
3. Denk nu niet, dat ik de reputatie van de Pauselijke Zoeaven wil doen tanen ! Het waren moedige jongens (en strijdlustig) - en zo de "neri" ze gaarne zagen aankomen, bespaarden de "rossi" geen moeite om hun kazernes in de lucht te doen vliegen. Trouwens :
4. Ikzelf ben een Vaticaanse leke-dignitaris geweest, door de H. Stoel verheven tot ridder-commandeur van een prestigieuse Ridderorde, en gewezen bestuurslid van Pro Petri Sede. Zo een man kan geen kwaad vertellen over de Pauselijke Zoeaven !

Dr. Jan G. **DE BROUWERE**

DE GEZANDSTRAALDE GLASTAFERELEN IN HET OOSTENDS POSTGEBOUW

door François **DUCHATEAU**

Wie het publieke gedeelte van de RTT (nu noemt men dit Belgacom) van het Oostends postgebouw binnen gaat wordt getroffen door veertien gezandstraalde glastaferelen, die een overzicht geven van de geschiedenis van de telegrafie en telefonie.

Ze zijn door de firma RIGUELLE te Gentbrugge uitgevoerd naar een ontwerp van kunstenaar Jo MAES (Bredene ° Bredene 1923).

De 14 taferelen, gezien van links naar rechts, stellen allegorisch de volgende onderwerpen voor :

1. Man en vrouw (= de mensen). De mensen zijn de wereld rond met elkaar verbonden. Het verlangen om met elkaar te communiceren is zo oud als de wereld. Onbekende geluiden worden voorgesteld : de wind - een kinkhoorn.
2. Mercurius, vleugels aan de voeten en op het hoofd. De bode van de Goden : de God van alles dat vlug moet gaan.
3. Eerste vorm van communicatie op afstand. Twee seingevers staan op een heuvel om met vlaggen of tekens een boodschap door te geven, een ontvanger schrijft de boodschap op.
4. Het eerste elektromagnetisch apparaat. Seingever en seinontvanger hebben elk een schijf met wijzer. Naar gelang de

sterkte van het impuls beweegt de naald bij de seinontvanger zodat deze de boodschap kan aflezen.

5. Het doorgeven van berichten over zee gebeurt door middel van onderzeese kabels.
6. Het Hughes-apparaat. Een kabelverbinding tussen twee snelwerkende telegraaftoestellen. Zender en ontvanger hebben een apparaat met pianoklavier. Het voordeel was het bekomen van een op band gedrukte tekst. Het zenden als dusdanig, wordt typografisch afgebeeld door een wiel met de letters A B C.
7. De Belgische maagd, zwanger van levenskracht. Symbolisch trekt zij aan de draden. Zij verbeeldt het vooruitstrevend België. Een huldebetoon aan de RTT.
8. Het Sint-Maartensgebaar. De RTT doet aan sociaal werk.
9. Man en vrouw. Zij verbeelden de mensen in het algemeen die onderling met elkaar een verbinding behouden door middel van de RTT : een driehoeksverkeer. Bemerk de drie armen; van verzender naar ontvanger langs de RTT om. Het hoofd van de tussenpersoon is vervangen door een wiel met letters. Hier bedoelt men het tweede snelwerkende telegraaftoestel met op band gedrukte teksten : nl. de Baudot. Samen met de Hughes is het de voorloper van de "verreschrijvers" die voorzien zijn van een schrijfmachineklavier. Later werden deze verreschrijvers bij abonnées thuis opgesteld. Alzo kwam de telex-dienst tot stand en het toestel werd kortweg telex genoemd.
10. De "figuur" die een duikt neemt vanop een piloon. Het verbeeldt het overseinen van foto's.
11. Vrouwfiguur - schip - vliegend paard : verbeelden het postverkeer te land, ter zee en in de lucht.
12. Een monster vernietigt alle communicaties : oorlogsgeweld.
13. De heropbouw van het Postgebouw. De figuur verbeeldt architect EYSSELINCK.
14. De overwinning. Bemerk in de achtergrond de grote handpalm met bovenop de wijsvinger en kroon. De handpalm met palmtak staat voor de werkkracht en toekomst van de RTT.

MONUMENTEN, BEELDEN & GEDENKPLATEN TE OOSTENDE

door Norbert **HOSTYN**

LXXIV - SCULPTUUR IN DE BALIERUIMTE VAN HET TOERISMEBUREAU

Deze sculptuur is de "nieuwkomer" in het sculpturale patrimonium van de stad.

Bij de constructie van officiële gebouwen bestaat er een wettelijke verplichting dat een bepaald percentage van de bouwkosten besteed dienen te worden aan de artistieke decoratie. Deze decoratie dient onroerend te zijn, t.t.z. "vast" aan het gebouw : wandbeschilderingen, glas-in-loodramen, onverplaatsbare sculptuur...
Dit was ook voor de bouw van het nieuwe toerismebureau aan het Monacoplein het geval (1991-1992).

De opdracht voor deze operatie werd pas begin 1992 toegewezen aan de Oostendse beeldhouwer Bart SOUBRY. De plannen voor de nieuwbouw lagen toen reeds vast en de bouw zélf was reeds goed gevorderd.
Wetende dat het gebouw diende te openen op 1 juli 1992 was het voor de kunstenaar ook een ware wedren tegen de tijd.

Bart SOUBRY opteerde voor een tweedelig concept : een ruw-gekapte stenen balkvorm die uit de enige vaste wand van de balieruimte steekt, en in het midden op de vloer een rechthoekig bassin met 4 schuin oplopende wanden, en met daar in een fonteinsculptuur. Alles, zowel de balkvorm uit de muur, de wanden van het bassin als de sculptuur zelf, zijn uitgevoerd in dezelfde steensoort die ook voor de vloerbekleding werd aangewend, nl. Jura Grau of Deutsch Grau uit Treuchtlingen/Duitsland, Beieren.

De fonteinsculptuur zelf is grosso modo een rechtopstaande, van buiten ruw bekapte balkvorm, die zodanig uitgezaagd werd dat ze uit twee losse, in/uit elkaar "schuivende" delen bestaat.

Als dusdanig sluit het concept helemaal aan bij de sculpturele problematiek die de kunstenaar intens bezig hield in de periode waarin het beeld geconcipieerd werd, nl. het veruitwendigen van het "binnenste" van de steen.

Het element water bestaat uit een krachtige, dikke waterstraal die tegen de onderzijde van het binnenste van de fonteinsculptuur opspuit, dan langs de steen afdruipt, en zo terechtkomt in het bassin dat met een aantal stenen in dezelfde materie als de vloer en de sculptuur zelf is gevuld. Een pomp en een afvoerleiding zorgen voor de synchronisatie tussen de aan- en afvoer van het water.

Tijdens de officiële inhuldiging van het Toerismebureau op 5 september 1992 gaf kunstcriticus Hugo BRUTIN een duiding bij deze sculptuur van SOUBRY

* * *

Een tweede sculptuur van SOUBRY in het stadsbeeld vindt U in de Leffingestraat, ter hoogte van het Paramedisch Instituut. Het betreft echter een privé-initiatief op gronden van deze school.

Het Museum voor Schone Kunsten te Oostende bezit 3 kleinere sculpturen van de kunstenaar.

Biografische nota van Bart SOUBRY :

Geboren te Sint-Eloois-Winkel in 1942, maar als kind reeds te Oostende woonachtig (Brusselstraat), waar Jan DE CLERCK, zijn buurman, hem begeleidde bij zijn eerste stappen in de kunstopleiding.
Studies aan de Academie te Oostende (toegepaste kunsten o.l.v. Raoul SERVAIS; 1958-1965); autodidact als beeldhouwer.
Belangrijke retrospectieve in het Museum voor Schone Kunsten te Oostende, 1991-1992.

Literatuur :

- Steen in de hedendaagse Belgische kunst (catalogus), Brussel (Atelier 340), 1983.
- Beelden 1988. De Haan, 1988.
- Kunstbeeld nu, Oostende (Casino-Kursaal), 1988.
- N. HOSTYN, Museum voor Schone Kunsten Oostende. Catalogus beeldhouwwerken, assemblages en ceramiek, Oostende, 1988.
- Oostendse kunstenaars nu (tentoonstellingscatalogus), Oostende-Maastricht, 1992.

door Edwin LIETARD

ONTSCHEPING TE OOSTENDE IN 1914

Na het drama te Sarajevo en de daarop volgende onstuitbare escalatie van de gebeurtenissen, werd het iedereen duidelijk dat deze algemene spanning zich ging opwerken tot een hoogtepunt, een onvermijdelijke oorlog.

Weldra verklaarde Duitsland de oorlog aan Frankrijk. Na het ultimatum van de Duitse Keizer aan Albert I om een vrije doorgang te verlenen aan het oprukkend duitse leger in hun aanval tegen Frankrijk werd ook ons land gekonfronteerd met deze oorlog.

Koning Albert I legde dit ultimatum naast zich neer en onze troepen snelden naar de grens met Duitsland om ons grondgebied te beschermen.

Bloedige gevechten vonden plaats tegen deze aanstormende overmacht rond de forten van Luik en Namen. Deze laatste stad doorstond tussen 4 en 25 augustus 1914 een reeks beschietingen van het Oostenrijkse leger.

Na dit helfdhaftig verweer was het garnizoen van Namen genoodzaakt de stad te evacueren en zich terug te trekken naar de franse grens. Ze werden vervolgens doorgestuurd naar Calais. Van hieruit werden ze ingescheept en getransporteerd naar de haven van Oostende.

Vanuit Oostende vertrok deze legereenheid, en nog verschillende terugtrekkende troepen, naar Nieuwpoort waar men hoopte de oprukkende duitse divisies een halt te kunnen toeroepen.

Om deze heldhaftige troepen in hun strijd te Namen en de doorstane bombardementen in deze stad en tevens de latere ontscheping te Oostende te herdenken en te vereeuwigen, werd de hieronder beschreven medaille geslagen.

Ze werd aan alle resterende manschappen van het garnizoen van Namen geschonken.

1914 MEDAILLE IN BRONS ϕ 70 mm

R. NAMUR BRAVE LES OBUS AUTRICHIENS
5 - 25 AOUT 1914
Staande vrouw links gericht in het midden van het veld en omringd door 2 naakte zittende vrouwen.
Op de achtergrond een brug en fort. P. THEUNIS.

V. ...SA GARNISON DEBARQUE A OSTENDE
2 - 3 SEPTEMBRE 1914
Links een staande soldaat naar rechts kijkend. Rechts een zittende soldaat kijkend naar links naar een troep ontschepende soldaten.
Op de achtergrond de toren van het oud station. P. THEUNIS.

1914 - HELP U ZELF

De Werkersbond "Help U Zelf" is te Oostende beter gekend als de Liberale Ziekenbond.

Deze maatschappij werd tot leven geroepen op 19 november 1894 en groepeert tegenwoordig een volledig gamma van Sociale Diensten. De zetel van de bond is nu gelegen in de Vindictivelaan 7 te Oostende.

Op 8 februari 1914 werd voor het eerst een feest gegeven in het Liberaal Huis, toen nog gelegen in de Sint Sebastiaanstraat.

Te dezer gelegenheid werd de heer A. VERBEKE, oud-senator van het arrondissement Oostende - Veurne - Diksmuide, gehuldigd.

De hieronder beschreven en afgebeelde medaille is één van de 3 medailles die aan de heer VERBEKE werden geschonken.

3 MEDAILLES : BRONS, VERZILVERD BRONS EN VERGULD BRONS ϕ 50 mm

R. Gezeten vrouw rechts op de medaille en kijkend naar links met een lauwerkroon in haar linkerhand. Op de achtergrond een zicht op een dorp met omringende velden. HIP LE ROY.

V. Eiken- en lauwertak in kransvorm met middenin een tekst verdeeld over 11 lijnen :
HELP U ZELF/ AAN/ DEN HEER A. VERBEKE/ OUD SENATEUR/ TER HERINNERING/ VAN HET EERSTE FEEST/ GEGEVEN IN/ HET LIBERAAL HUIS/ OOSTENDE/ DEN 8 FEBRUARI/ 1914

DE ZEESTAR 1921-1922

Deze vereniging die zich bezig hield met de opleiding van amateurtoneelspelers en tevens een zeer drukke toneelagenda had, werd in het leven geroepen te Oostende in het jaar 1898 en kreeg als benaming "De Zeestar" mee.

De toneelkring was verbonden aan de Katholieke Volksbond.

Vanaf het begin kende deze kring een zeer grote bijval en ieder jaar werden er wedstrijden gehouden.

Zo werd in 1921 een wedstrijd uitgeschreven en in 1922 werd het bekroond blijspel "Inkwartiering" opgevoerd.

Ter dezer gelegenheid werden de amateurtoneelspelers na de premiere van het blijspel gehuldigd. De spelers van het bekroonde blijspel en de leden van de keurraad ontvingen een medaille.

MEDAILLE IN VERGULD BRONS ϕ 48 mm MET BOL EN RING

R. ALBERT KONING DER BELGEN
Hoofd van de koning links gericht. BAETES (graveur)

V. Lauwer- en eikentak in kransvorm met bovenaan een stralende ster en in het midden een tekst verdeeld over 5 lijnen :
DE ZEESTAR/ OOSTENDE/ TONEELWEDSTRIJD/ 1921-1922/ KEURRAAD

VRAAG OM INLICHTINGEN

Dhr. Martin FRYATT zoekt inlichtingen omtrent een familielid uit de 1e Wereldoorlog.

De naam van de man is Charles, Algernon FRYATT, scheepskapitein van de S.S. "BRUSSELS". Hij werd aangehouden in juni 1916, overgebracht naar Brugge en door de Duitsers op 27 juli 1916 geëxecuteerd. In 1919 werd zijn lichaam ontgraven en naar Engeland gebracht aan boord van H.M.S. "Orpheus" dat een beleefdheidsbezoek aan Oostende bracht.

Indien iemand meer weet over deze zaak, documenten of foto's bezit gelieve kontakt op te nemen met Martin FRYATT
Lark Rise, Mainstreet
HOLCOT,Northampton - Engeland

of met LAPLASSE
Ravelingenstraat 17 - 8400 Oostende. Tel. : 059/32.06.58

TOPONYMIE VAN 'S HEERWOUTERMANSAMBACHT (VIII) - 35ste BEGIN
Sinte Cathelyne oost van de kerke (1)

door J.B. DREESEN

Het 35ste Begin was het kleine van 's Heerwoutermansambacht. Het mat 5 gemeten en XXXIII roeden. Het was echter de kerk van de na 1584 verlaten parochie van Sinte Cathelyne-West.

De omschrijving ervan luidt als volgt (2) :

"Beghinnende oostwaert over van de voors(yd)e stic, oostwaert ov(er) den OOSTENDSCHEN WATERGANG tusschen den NIEUWEN OOSTENDSCHEN WATERGANG ande noordts(yd)e ende an beeden heden TKERKHOF van SINTE CATHELYNE ende den DYCKWECH ande zuudts(yd)e e(nd)e es thoucxkin daer de PRIESTRAGE in staet daar de PROCHIEPAPE in wuent".

Daar het begin slechts uit 3 percelen bestaat nemen we ze voor verdere commentaar integraal over.

"van den noordtwe(ste)r in.

Curatus de Sinte Cathelyne metter noordts(yd)e e(nd)e wests(yd)e anden NIEUWEN OOSTENSCHEN WATERGANCK, metter suudts(yd)e andt KERKHOF VAN SINTE CATHELYNE ende verhaect opt oosth(end)e zuudtwaert in tot anden DYCKWECH ende es tstick daer de PRIESTRAGE in staet, daer de PROCHIEPAPE in wuent.

1 gemet".

Dit perceel werd dus aan de westzijde en aan de noordzijde begrensd door de NIEUWE OOSTENDSCHE WATERGANG en aan de zuidzijde door het KERKHOF VAN SINTE CATHELYNE en de DIJKWEG.
De Nieuwe Oostendse Watergang maakte hier een bocht, ten noorden van de kerk, waarna hij noordoost ging vloeien om iets verder zijn loop te vervolgen naast de DIJKWEG. Over de kerk zelf is er geen spraak, wel over het kerkhof. Het woord kerkhof moet echter in zijn toenmalige betekenis gelezen worden "DE OMMUURDE of ANDERS AFGEPERKTE RUIMTE OM EENE KERK, DIE OOK ALS BEGRAAFPLAATS WORDT GEBRUIKT". In dit perceel stond de PRIESTRAGE = PRIESTERHUIS (nu zouden we zeggen de PASTORIJ) waar de PROCHIEPAPE = PASTOOR in woonde.

DIJKWEG... Voor de verklaring van dit toponiem verwijzen we naar de vorige bijdragen.

DE NIEUWE OOSTENDSE WATERGANG... die hier ten noorden van de kerk afbuigt en naar de zuidkant van de Stad Oostende vloeit is de in 1443 gegraven waterweg die de verbinding moest maken van het hinterland met de nieuw gegraven haven. Hij is verschillend van de in 1285 uitgediepte OUDE OOSTENDSE WATERGANG, waarover we in de vorige bijdrage handelden.

"De capelrie van de eerste messe in Oosthende ande oost(syd)e d(ae)ran vier stryn(ghe)n opt zuudth(end)e anden DYCWECH, metten noordth(end)e anden OOSTENDSCHEN WATERGANCK

VII lynen XC roeden"

In dit perceel komen geen nieuwe toponiemen voor. Dijkweg en Oostendse watergang werden voorheen behandeld.
"Corn(eli)s f(iliu)s corn(eli)s coudenels ande oosts(yd)e d(aer)an TWALSTICK met eenen GROOTEN WAL inden noordoosthender metten zuudth(ende)r anden DYCKWECH, metter oosts(yd)e e(nd)e noordth(ende) anden NIEUWEN OOSTENDSCHE WATERGANCK.
III lynen XLIII roeden

soma vanden XXVe Be(ghin) draecht in als vijf gemeten XXXIII roeden".

't WALSTUK... ande oostsyde daeran TWALSTICK... met enen groten wal in den noordoosthender.....

Wal heeft als Middelnederlandse betekenis (3)

1. Wal, muur
2. Gemetselde muur langs het water. Begane grond langs de waterkant.

Hoogst waarschijnlijk was dit de laad- en losplaats van Sinte Cathelyne-West.
Vanaf hier liepen Nieuwe Oostendse Watergang en Dykweg broederlijk naast elkaar in de richting van de Oostendse haven. Dit is logisch want waarschijnlijk fungeerde de Dijkweg hier ook als JAAGPAD, dit is het pad langs het water waarop de mensen of paarden liepen die de schepen vooruit trokken.

De beschrijving van de loop van de Waterweg en de Dijkweg, en de situering van het kerkhof (en meegaande de kerk) stemmen volledig overeen met weergave op de kaart van het Brugse Vrije van Pourbus, waarvan, voor het gedeelte 's Heerwoutermansambacht, een copy in ons Heemmuseum hangt (4).

Uit de vergelijking met kaarten van na het beleg (1601-1604) blijkt dat de toen ontstane Sint Catharinakreek een bedding volgde die ten zuiden van de resten van de Sint Cathelyne kerk liep (5).

Om dit 35ste begin op een hedendaagse kaart te situeren moeten we uitgaan van de vermoedelijke positie van de Sinte Cathelyne kerk. Deze lag in de hoek van de Broederlijkheidstraat en de Dr. Verhaeghestraat. Bij graafwerken in de tuinen van de huizen in de Dr Verhaeghestraat en uitdiepingswerken bij de bouw van het eerste huis in de Broederlijkheidstraat zijn grondvesten en stenen van de kerk aan de oppervlakte gekomen. Voorheen werd ook een grafsteen opgedolven, alsook een geraamte (6).

Uit de voorgaande beschrijving weten we dat de kerk in de zuidwesthoek van het 35ste begin stond en dat de Watergang er in een boog ten noorden omheen liep. De Watergang moet dan halverwege de Spaarzaamheidstreaat en de Verenigingstraat een bocht hebben genomen om op een punt tussen de Spaarzaamheidstraat en de Prof. Verkouilliestraat naast de Dijkweg te gaan lopen.
Anderhalve eeuw inundatie van dit gebied (1584-1742) maken het moeilijk om een juist beeld van de toenmalige situatie te krijgen. Een belangrijk referentiepunt is echter de plaats waar de kerk van Sinte Cathelyne-West stond.

De oogst aan toponiemen is hier niet groot. Belangrijk is echter dat we de kerk van een verdwenen middeleeuws dorp (1222-1584)

behandelden. Een dorp dat een deel van zijn grondgebied moest afstaan om het Nieuwe Oostende te bouwen.

Bronnen

1. R.A. Brugge. Fonds Jonckheere. nr. 1290.
2. R.A. Brugge. Watering Blankenberge nr. 517. Ommeloper van 's Heerwoutermansambacht. 35ste Begin. 1559.
3. J. VERDAM. Middelnederlandsch Handwoordenboek. 's Gravenhage 1932.
4. Stadsarchief Brugge. Kaart van het Brugse Vrije door Pourbus. 1562.
5. J.B. DREESEN-G. VANDAMME. Geschiedenis van een parochie te Oostende. Oostende 1984. blz. 21. Opgravingen St Catharinakerk en kerkhof.
6. ibidem.

LIDGELD 1994

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heemkring De Plate is voor 1994 vastgesteld als volgt :

Aangesloten lid :	400 Fr
Steunend lid :	500 Fr
Beschermend lid (vanaf) :	1.000 Fr

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin.

Ook dit jaar biedt het Grafisch Bedrijf LAMMAING ons gratis de Platekalender aan. Deze wordt samengesteld door onze ondervoorzitter de heer Omer VILAIN. Als thema werd **"DE VISSERSKAAI VROEGER"** gekozen.

Het lidgeld werd dus ook dit jaar NIET verhoogd.

Maar een extra steuntje kunnen wij wel gebruiken.

Daarom.....
wordt steunend lid i.p.v. aangesloten lid, of wordt beschermend lid i.p.v. steunend lid ! !

Jean Pierre Falise
Penningmeester

VERBETERING AAN DE FOTOBLADZIJDE
De tekst bij de onderste foto moet zijn

... werd in **1941** verdergezet

OOSTENDE IN DE WERELDOORLOGEN

Het concert van 1917 ...

(VERZ. F. HUB.)

... werd in 1943 verdergezet

(BAK-VERZ. F. HUB.)

‡‡ PRIEM.J.
0023/92 KAARTSPEL.Waddington's Lexicon Card Game.1933.2x54 letterkaarten +2x2 spelregels+2 kaartregels.Voorloper van de huidige SCRABBLE.

0131/92 ALBUM.34,5x19,5cm.195zichtkaarten uit diverse landen,voor 1914

0132/92 HANDDRUKKERSSET bestaande uit a1+2.2dozen met lettersets en letterdragers.b1+2+3+4.Vier cijferstempels.c1+2.twee stempels.

0177/92 SCHOOLDIPLOMA.3 schooldiplomas op naam van Andrée JANSSENS.
a.Ecole des Soeurs de Notre Dame.Résultat 2é année.17/7/1931.
b.Ecole des Soeurs de Notre Dame.Résultat 3é année.16/7/1932.
c.Ecole moyenne de l'Etat.Ostende.Etude moyenne.13/7/1939.

0178/92 GEDENKENIS Plechtige kommunie van Janssens Andrea op 21/5/1934.

‡‡ PRINZIE.V.
0175/92 MUIZENVAL drievoudig.25x8x4,5cm in hout.

0180/92 AFFICHE OOSTENDE.Folkloristische Stoet Oostende.16/8/1947.79x116.

‡‡ REUNBROUCK.R.J.
0226/92 SCHRIJFBLAD met opschrift DE BELLEBOEI orgaan van de oud-leerlingen van de visserijschool "Paster Pype" Oostende.

‡‡ ROBERT-DEGROOTE.A.
0273/92 NAVIGATRIEINSTRUMENT.a.Een tellermekanisme voor Walker Cherublog Mark III.b.Een schroef voor Walker Cherublog.

‡‡ ROUSELLE.A.Mvr.
0311/92 NAAIMACHINE.Naaimachine merk PFAFF ,volledig.

‡‡ ROYON.J.
0205/92 SOLDIJBRIEFJE. op naam ROYON.Jean afgeleverd 17/6/1915 in Londen.

‡‡ SCHOCKAERT-EECHAUTE.
0314/92 MAYONNENAISEMOLEN in doorzichtige plastiek.h.19cm.Ø 10cm.

0353/92 SCHOOLBOEKEN.21 oude schoolboeken en andere gemerkt a tem u.
a.Theorie der muziek.Van Branteghem 1946.
b.Mijn moedertaal.B.C. z.j.
c.Hoger op.deel VIII.AMDG.1947.
d.Oefeningen Nederlandse Spraakkunst.Fraussen.1923.
e.Kleine Nederlandse Spraakkunst.Opbrouck.1946.
f.Handboek der Godsdiensten.Crowley.1952.
g.Begrippen Maatschappelijke Huishoudkunde.Muuer.1928.
h.Geschiedenis van het Staatshuishouden.z.j.
i.Begrippen van Staatshuishoudkunde.z.j.
j.Ik schrijf nu zo.Demanet.Degrave.1947.
k.Cours pratique de Français et de Flamand.Stals.1923.
l.Grammaire Française.Courtois-Gillet.1911.

m.Klasseboek.Broeders der Liefde.z.j.
n.Le guide su Candidat.Officier de Police etc.Gislen.1923.
o.Culturele manifestaties.Artisten en gezelschappen.1979.
p.Eerste hulp bij ongevallen.z.j.
q.Het kleine witte boekje.z.j.
r.Het huwelijk.Abdij Affligem.1958.
s.Herinrichting der Zeevaartscholen van de Staat.1929.
t.Wet van 24 april 1935.Beveiligiging mensenlevens op zee.
u.De witte spreeuwen.dec.1972.

‡‡ SERRUYS.Mvr.
0339/92 KRANTENFOTOS.Ingekaderde krantenbladzijde met foto's van vernield Oostende+tekst.44,5x58 cm.

0383/92 GEKLEURDE LITHO.James Ensor.Autoportrait au chapeau fleuri.Museé Ensor.Ostende.63,5x84,5cm.

‡‡ SEYS.N.Mvr.
0156/92 KOP voor mannequin in plastiek.4 stuks gemerkt a,b,c,d.

0157/92 BLOESE zwart met witte,fijne streepjes en borstfranje.

0158/92 ROK in zwarte satinéstof met zwarte boord.

‡‡ SIMON.A.
0201/92 SPAARBOEKJE aan de Strijder van de Grote Oorlog SIMON.A.241.798-3

0202/92 LIDBOEKJE.Samenwerkende Maatschappij Oud Strijders.Oostende. 2/3/1920.Op naam SIMON A.Handelaar.Oostende.

‡‡ SIMON.Y.Mvr.
0141/92 FOTO.Tabakswinkel SIMON i/d A.Buylstraat ca 1902-6.16x23,5cm.

‡‡ SINT VINCENTIUS.
0398/92 LANSPUNTEN.8 metalen,imitatie,lanspunten(pieken) zonder steel. h.44 b.16cm.gemerkt van a tem h.

0399/92 VLAGGETOP in hout (Lanspuntvorm)48,5x10cm.

0400/92 BEELDJE van een geknielde H.Jozef in plaaster.h.15 cm.

0401/92 LAARS.2 paar laarzen in leer.a.bruin. b.zwart.

0402/92 KLEED.3 kleeds gebruikt voor vrouwelijke figuranten inprocessie of omegang.Gemerkt a,b en c.

0411/92 BEELDENGROEP.Kerststaluitzet.a.kind.b.Jozef.c.Maria.d.engelbewaarder.e,g en f.drie koningen.h.koe.i.ezel.j.herder.k en l.twee kandelaartjes met kaars.m.figurant.h 7,5cm.

‡‡ SMISSAERT.E.
0238/92 BOEKSTEUNEN.10 metalen boeksteunen(nieuw).Gemerkt a tem j.

0413/92 BROCHURE.25ste Oostendse Revue."Hoe is't meuglik".November 92.
Casino Kursaal Oostende.

‡‡ SOREL.mvr.
0412/92 SCHILDERSEZEL van wijlen Gustaaf SOREL.Op wieltjes.In hout.h 190
b 55cm.

‡‡ STAD ANTWERPEN.
0350/92 PUBLICATIE.Antwerpen93.Culturele Hoofstad van Europa.42 blz.

‡‡ STAD OUDENBURG.
0355/92 PUBLICITEITSMAP.Welkom te Oudenburg.Toeristisch aanbod 1992.

‡‡ STERCKSHOF.Museum.
0290/92 AFFICHE N/OOSTENDE.Tentoonstelling.Diamantdesign uit Duitsland.
1-31/5/92.Antwerpen.40x20cm.

‡‡ SZYLHABEL.Mvr.
0356/92 BORDUURWERK.Ingekaderd borduurwerk.1792-1892.La Marseillaise.Met
diverse tekeningen.70x71,5 cm met kader.Vuilgeel en zwart.

0357/92 VLAG met vlaggestok.OMBR.Marchienne-au-Pont.Belgische Driekleur
met leeuwekop.Gemerkt o.r.M.on Beaudoux.Marcinelle.105x120cm.

‡‡ VAN BIERVLIET.S.Mvr.
0133/92 FOTO.a1+2.twee foto's,ovaal,van jong meisje.A Leon Degeling le
22/10/27.Yvonne.b.Groepsfoto met 4 gevierde vrouwen op voorgrond

‡‡ VAN DAMME.
0183/92 KRANTENKNIPSEL.2 fotocopies van bijdragen uit de Gazet van Ant-
werpen ivm de Gebroeders DEGRAVE.18+19/3/1992.

‡‡ VAN DER HEYDE.R.
0375/92 TENTOONSTELLINDSKASTEN voor medailles .4 stuks in hout en glas.
a.56x80cm.h=3cm.b+c+d.30x50,5cm.h.3cm.

‡‡ VAN HAVERBEKE.E.A.
0117/92 BROCHURE.EuroOSTEND CONGRESScity.Engels+samenvat.Nederlands.24blz

0181/92 FOTO.6 foto's met betrekking tot het stormweer in de winter 1936.
a.November 1936.Digue Ostende.b.November 1936 Rue Longue Ostende.
c.Hiver36.Digue Ostende.d.Hiver36.Digue Ostende.e.Hiver36.Rampe
Christine.f.1/12/36.Digue Ostende.

0182/92 SCHRIJFMACHINE.Merk SMITH PREMIER.Patent 1.471.125.Made in USA.

0374/92 FOTO.a.w.z.8,5x13,5cm.Oostende 1926.Verklede groep in optocht met
volle en halve maanfiguren.F12.
b.30 z.w.foto's mbt de brandweer van Oostende ,diverse afmetingen,

betrekking hebbende op de periode 1923,1940 en 1941.Sommigen getekend Plovie Hector.F12.
c. 5 foto's z.w en bruin abt turnoefeningen op de Wellington Hippodroom.9,5x14cm.Van tusschen de twee wereldoorlogen.F12.
d.4 foto's ,bruin.7,5x11cm.1930.Hippodroom(2)strand(1)St Peter en pauluskerk (1).F12.
e.1 foto z.w.voor WO1.Ibis jongetjes marsjerende met geweer.F12.
f.4 groepsfotos.Bedevaart Visserskapelletje Bredene (2)
Groep mannen (2).9x14 cm.z.w.F12.
g.4 foto's optochten.9x14 cm.Aan Kapellebrug (2),In stad (2)F12.
h.2 foto's personen.bruin.8x13.Vrouw in ouderwetse klederdracht.
Vrouw en kind staande aan woonwagen genre noodwoning.F12.
i.1 foto z.w.13x18.Tewaterlating O.36.Christiane.8/2/46?.F12.
j.1 foto z.w.13x18cm.2dames+heer.Bal du Rat mort 1955.F12
k.1 foto z.w.8x15cm op karton.Man in fantasiekledij.z.j.F12.
m.3 gelijke foto's.z.w.17x22,5cm op karton.Eerste opvoering van Philips Van Artevelde door Ned.Toneel De Zeestar.Oostende.C32.
n.2 foto's z.w.24x29cm.1.OLVCollege Oostende.Rhetoricajaar 1921
2.Groep leerlingen+priesterleraar.z.j.?OLV.College Oostende.C32
o.2 foto's z.w.13x18cm op karton.Vervoer van zieken.Oostende 1911 met nominatieve aanduiding van de personen.C32.
p.1 foto.z.w.12x17cm.z.j.Groep rijkswachters ?.C32.

0380/92 TIJDSCHRIFTEN.a.5 ex.Ostend Flash rendez vous.nrs 5,6,7 en 8/59. nr1/60.Berging F42.
DOKUMENT.b.1ex.M.Belpaire.Note Historique surv la ville et le port d'Ostende.7/11/1831.25 blz.Berging F12.
DRUKWERK.c.Aanbod en Prijslijst van firma R.Boucherie .1911 Square Marie José Oostende.Electricité et Con Mecanique.21 blz.
DRUKWERK.d.Overlijdensberichten familie Boucherie.4 blz.d.j.
Bergin,g c en d.F12.
KLEIN DRUKWERK.e.Gedrukte folder onder mosselvorm Oostende Carnaval 1932.Programma.Berging F12.

0384/92 GEDENKPLAAT in brons met hoofd van "Georges Timmermans.DSO.835cm. Olijfgroen gekleurd.

0385/92 HELM van het Belgisch leger.Engels model.Ø 30,5 cm.

0386/92 GASMASKER Engels model.met identificatieplaatje op naam van D/SB/JX 834.O.TEL.L.GARNIER.

0387/92 SCHALM van ankerketting op houten sokkel.Gemerkt met koperen plaatje." Kamina.CPF van Waesberghe.1 januari 1954-31 juli 1955.

0415/92 FOTO.a.Eerste theatergebouw van Oostende.z.w.10x15cm.
b.Bezoek van de Duitse keizer aan Oostende.z.w.9x12cm.

‡‡ VAN HOECK.J.
0134/92 MUNTEN.Doosje met U.K.Proof Coin Collection 1984.Royal Mint. met 8 stukken en bijhorende beschijving.+ 2stukken van 1 pound.

0135/92 HALSKETTING samengesteld uit 11 IJslandse,7 Zwitserse en 5 Nederlandse munstukjes.

0301/92 BOEK.17 boeken in verband met de algemene geschiedenis.
a.Salvador de Madariaga.Portret van Europa.Aulaboek 1964.192blz.
b.Jo Gerard.La Geurre des Paysans 1797-98.D.1985/2070/52.223 blz.

c.Peter Rassow.Karel de vijfde.ISBN 90 2333 0320 2.1975.95 blz.
d.J.Fleckenstein.Karel de Grote.ISBN 90 233 0072 6.1975.99 blz
e.F.L.Ganshof.La Flandre sous les premiers Comtes.1949.135 blz.
f.W.Kirchner.Alva.1968.108 blz.
g.J.J.Mostard.De Tsjechen.D/1969/0334/24.119 blz.
h.H.P.H.Jansen.Jacoba van Beieren.Den Haag 1967.103.blz.
i.J.Calmette.Les Grands Ducs de Bourgogne.ISBN 2-226-00350-9.
j.G.H.Dumont.Marie de Bourgogne.ISBN 2-213-01197-4.366 blz.
k.J.Brouwer.Johanna de Waanzinnige.ISBN 90 6100 144 7.231 blz.
l.J.P.Lecat.Quand flamboyait la Toison d'Or.ISBN 2-213-01198-2.
m.R.Vaughan.De Bourgondiers.ISBN 90 228 3712 2.248 blz.
n.H.Van Werveke.Een Vlaamse graaf van Europees formaat.Filips van den Elzas.ISBN 90 228 3565 0.94 blz.
o.Jo Gerard.Quand la Belgique etait Bourguignonne.D 74/0197/4.
p.L.De Lentdecker.Boudewijn 40-60.ISBN 90 209 1988 1.127 blz.
q.Hettema's Grote Historische Atlas.ISBN 90 291 5744 5.136 blz.

0302/92 PENNING.Nikkel Ø 3cm.VK.Kop.Dirk Frimout.Atlas 1.1992.AK.Koninklijke munt van Belgie (4-talig.)

0303/92 DRAAGTEKEN.2 draagtekens.a.Sealink.3,5cm.b.Japans .Fuji Jama.2,5.
0307/92 BROCHURE.4 toeristische brochures.a.Vlaanderen Vacantieland 1992.
b.Oostende Dover.Groot Brittanie.Winter -voorjaar 92.c.De Grote klok.1992.d.Coast Info 1992.

0308/92 TIJDSCHRIFTEN.a.KVO.11de nr11:maart 92.b.Streven.59ste.nr 6.

0309/92 WEEKBLAD.De Zeewacht .Speciale Editie 12/12/1991.

0310/92 PRO MEMORIE.10 bundels knipsels over diverse onderwerpen.Te klasseren in het Documentatiecentrum.

0408/92 PENNING.Verzilverd.Ø 5cm.VK.Prins Albert,hoofd naar links.Tekst Antwerpiae 27/5/1961.AK.Mercator onder zeil.met latijnse tekst.

0409/92 MUNT.Verzilverd.Ø 3,5cm.VK.Republique Française 100 F.
AK.DESCARTES 1991.15 Ecu.Liberté.Egalité.Fraternité.

$1 VAN ISEGHEM.A.
0018/92 WEEKBLAD.De Zeewacht.Speciale editie.12/12/1991.

0057/92 BOEK.J.KLAUSING.Het Groot Oostendsch Liedtboek.D/1991-5731-6.
ISBN 90-5364-009-6.606blz.

0106/92 PROGRAMMABROCHURE.Nieuwjaarshappening Oostends Kunstonderwijs Casino Oostende 25/1/1992.met lijst laureaten.

0119/92 AFFICHE OOSTENDE.Mozart GalaConc.Kursaal Oostende.7/4/1991.50x29

0120/92 FOTO.in kleur van beiaardier Ephrem DELMOTTE.15x10cm.

0240/92 BOEK.H.SAKKERS+J.N.HOUTERMAN. a.Atlanticwall in Zeeland en Vlaanderen gedurende opbouw en strijd 1942-1944.ISBN 90-9003302-5.
317 blz.Middelburg 1990. b.idem Bijlagen bij voorgaande.68 blz
+ 3 kaarten.

0241/92 BOEK.Jaarboek.Centraal bureau voor Genealogie.Deel43.1989.
ISBN 902.5UDC 929.5.273 blz.s'Gravenhage 1989.

0242/92 AFFICHE OORLOG.Stad Moeskroen Kommandatur.Verbod op de aanmaak en verkoop van klompen.3 talig N.F.D.41x64cm.7 februari 1918.

0291/92 BROCHURE.2 brochures van de Ostend-Doverlijn.a.Compass Spring 1992.b.Groot Brittannie zomer 1992.
c.De Streekkrant.Feestkrant 92.

0312/92 BOEKEN.Woordenboek der Toponymie.door Karel De Flou.Brugge 1938. Foto-Mekanische Herdruk 1938 door Flandria Nostra te Torhout. 18 delen gemerkt van a tot en met r.

0319/92 BROCHUREN.4 brochuren.a.Oostende 91.b.Oostende z.j.c.Altitude 25. d.Nacebo Infor-Contact.

0324/92 BOEK.Affiches van de Belgische Kust 1890-1950.D/1992-2995-1. ISBN 90-6966-058-X.208 blz.Marc Van de Wiele.Brugge.

0325/92 BOEK.Stad Oostende.Groep Planning.Struktuurplanning te Oostende. Herwaardering van de badstad.D/1988/2420/1.64 blz.

0326/92 KRANT.Le Courier Belge-De Belgische koerier.nr 33 en nr 34. zaterdag 29 mei 1915 en zaterdag 6 juni 1915.Uitgegeven in U.K.

0327/92 BROCHURE.Monumentenkrant.nr32 van 7 augustus 1992.

0341/92 TOPTAFEL in beukenhout.a.de tafel.b.met 15 kegels c. een top en d.2 koorden.Waarde 2000 fr.

0351/92 BROCHURE.Touring Wegenhulp.Speciaal Nummer.32 blz.26-3-1992.

0414/92 BIDPRENTJES.Twee bidprentjes op naam H.C.E.DRUYVE.Commissaire de police honoraire d'Ostende.

HOE SCHRIJF IK DE GESCHIEDENIS VAN MIJN GEMEENTE ?

(Nieuwste Tijd, eind 18de eeuw - ca. 1950)

Plaats: Oostende, V.V.F.-Centrum voor Familiekunde, Kan. Dr. L. Colensstraat 6.

Datum: Zaterdagvoormiddag van 9.30 tot 12.30 u.

23-10-93 : Algemene inleiding, archieven en bibliografische instrumenten
06-11-93 : Sociaal-economische geschiedenis
20-11-93 : Idem
04-12-93 : De Franse en Nederlandse Tijd
18-12-93 : Politieke geschiedenis
08-01-94 : Sociale bewegingen
22-01-94 : Culturele en religieuze geschiedenis
05-02-94 : Mondelinge geschiedenis
19-02-94 : Afsluitende uiteenzetting

Lesgevers: J. Art, J. De Belder, G. Denecker, B. De Wever, L. François, R. Van Eenoo, E. Vanhaute.

Inschrijving: door storting van 2.000 Fr. op rek. nr. 001-1889724-46 van het Centrum voor Geschiedenis, 9000 Gent *met vermelding: Nieuwste Tijd.* Het handboek bij de uiteenzettingen kan vanaf september in de boekhandel of bij het Centrum gekocht worden. De deelnemers die regelmatig aanwezig waren krijgen bij het einde van de reeks een *getuigschrift.*

Bijkomende inlichtingen: Centrum voor Geschiedenis, Blandijn 2, 9000 Gent, telefoon (091) 64 40 03.

Het UITVAARTKONTRAKT is de absolute ZEKERHEID dat uw begrafenis of crematie zal uitgevoerd worden volgens UW WENSEN en dat uw familie achteraf GEEN FINANCIELE beslommeringen heeft.
Vrijblijvende inlichtingen voor deze exclusieve service :

Begrafenissen & Crematies

NUYTTEN n.v.

Torhoutsestwg 88 H
Petit-Paris Oostende
Tel. 80.15.53

"Uw steun in droevige dagen"

D E P L A T E V.I.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

SECRETARIS
J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING
750-9109554-54
000-0788241-19

JAARGANG 22
Nr 11
MAAND november 1993

IN DIT NUMMER

blz. 271 : F. GEVAERT : Zeewezensprokkels - 2

blz. 282 : D. FARASYN : De opkomst en de teloorgang van een Oostendse brouwerij en brouwersfamilie.

blz. 287 : R. VANCRAEYNEST : De Capucijnen te Oostende op het einde van de 18e eeuw.

blz. 290 : R. TIMMERMANS : Gedateerde huizen in Oostende.

blz. 292 : J.B. DREESEN - R. TIMMERMANS : Enkele reacties op "Zeewezensprokkels - 1".

blz. 293 : J.B. DREESEN : Oostende, elders in de wereld.

blz. 296 : A. SWYNGEDAUW : Ostendiana.

NOVEMBER EN DECEMBER - ACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten in de loop van de maanden november en december.

A. NOVEMBER - ACTIVITEIT. Avondvoordracht

Een avondvoordracht gaat door op

donderdag 25 november 1993 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F., Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : **KAREL VAN DE WOESTYNE EN OOSTENDE**

De spreekster : Mevrouw Ada **DEPREZ**, Hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Gent

Het is ons vanavond een groot genoegen mevrouw Ada DEPREZ, een geboren en getogen Oostendse (° 12/10/1928), te mogen inleiden. Zij is Gewoon Hoogleraar Nederlandse Litteratuur aan de Rijksuniversiteit van Gent. Zij is, ondermeer, lid van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letterkunde, lid van de Maatschappij Nederlandse Letterkunde te Leiden en lid van het Internationaal Verein fur Germanistiek waarin ze de belangen van de Neerlandistiek behartigt.

Zij maakt deel uit van de redactie van "Spiegel der Letteren" en van het "Wetenschappelijk Tijdschrift". Zij publiceert voornamelijk over de Vlaamse Litteratuur uit de 19de eeuw en de Nederlandse litteratuur uit de 20ste eeuw.

Mevrouw Ada DEPREZ werd in juli van dit jaar door het Elf Julico-mite van onze stad opgenomen in de Orde Van het Gouden Spoor.

Haar onderwerp van vanavond laat ons kennismaken met de bijzondere verhouding die Karel van de Woestyne had met de stad Oostende. Als journalist van de NIEUWE ROTTERDAMSE COURANT berichtte hij, week na week, over het cultureel leven in Vlaanderen en Brussel. Vanaf 1906 bracht hij zijn zomers te Oostende door waarbij hij zich intens inleefde in het Cultureel leven van onze stad. Hierbij verzorgde hij de berichtgeving van het Oostendse Kunst- en Cultuurleven.

In 1920 kwam hij in onze stad wonen. Hij lag er aan de basis van een hernieuwd muziekleven. Hij was een goede vriend van James Ensor. Ook had hij een levendige belangstelling voor de wederopbouw van Oostende en de Westkust waarover hij regelmatig berichtte. Anno 1926 werd hij aangesteld als Hoogleraar Nederlandse Litteratuur aan de Rijksuniversiteit van Gent waarop hij Oostende verliet om in Gent te gaan wonen.

Een weinig gekend Oostends aspect uit het leven van een onzer grootste dichters gebracht door een Oostendse die in zijn voettreden zou stappen aan de Rijksuniversiteit Gent.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Elk zegge het voort en zorg dat je er bij bent.

B. DECEMBER I - ACTIVITEIT. Kleinkunstavond en souper

Onze jaarlijkse Kleinkunstavond, voorafgegaan door het jaarlijks souper van de Kring gaat door op

zaterdag 4 december 1993 om 19 uur

in de sfeervolle zaal van het Restaurant **BENNY**, Hoek Langestraat-Vlaanderenstraat. Het restaurant heeft een parking voor de klanten.

Op de menu staan

Aperitief
Noorse visschotel
Soep van de dag
Kalkoengebraad met warme groenten
en kroketten
Taart
Koffie

Na de maaltijd volgt het optreden van de Lichterveldse volkszanger en accordionist

F. VANZIELEGHEM

die ons een reeks Westvlaamse volksliederen brengt.

De deelname in de kosten bedraagt 900 Fr (negenhonderd francs) per persoon. Hierin zijn begrepen : aperitief, maaltijd en optreden. De drank is uiteraard niet inbegrepen en dient men, elk voor zich aan tafel, onmiddellijk af te rekenen.

De deelname in de kosten gebeurt door storting op rekening

000-0507753-55
Jan Dreesen
Rode Kruisstraat - Oostende

met vermelding "Deelname aan souper en kleinkunstavond, 4 december 1993 met X personen" en dit vòòr maandag 29 november.

Wij rekenen stellig op Uw aanwezigheid en elk zegge het voort.

DECEMBER II - ACTIVITEIT. Wandelvoordracht

De op ons jaarprogramma aangekondigde wandelvoordracht "Retrospectieve Charles DREYBERGH" wordt verschoven naar 1994. In de plaats krijgen wij op

woensdag 8 december 1993 om 14u30

in het Museum voor Schone Kunsten Oostende een rondleiding in een tentoonstelling met als onderwerp

BEELDEND OOSTENDE
200 JAAR BEELDENDE KUNST TE OOSTENDE

Per periode worden tussen 1793 en 1993 een aantal plastische kunstenaars behandeld die in Oostende leefden en werkten.

Conservator Norbert HOSTYN leidt ons rond en maakt ons wegwijs doorheen deze 200 jaar Oostendse Kunstgeschiedenis.

Ter gelegenheid van deze tentoonstelling verschijnt onder dezelfde titel een boek over het onderwerp.

Wij verwachten U op het rendez-vous. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Men zegge het voort.

J.B. DREESEN

LIDGELD 1994

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heemkring De Plate is voor 1994 vastgesteld als volgt :

Aangesloten lid :	400 Fr
Steunend lid :	500 Fr
Beschermend lid (vanaf)	1.000 Fr

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin. Alleen diegenen die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting ontvangen op 28 october) vinden hierbij een stortingsbulletin.

Ook dit jaar biedt het Grafisch Bedrijf LAMMAING ons gratis de Platekalender aan. Deze wordt samengesteld door onze ondervoorzitter de heer Omer VILAIN. als thema werd **"DE VISSERSKAAI VROEGER"** gekozen.

Het lidgeld werd dus ook dit jaar NIET verhoogd.

Maar een extra steuntje kunnen wij wel gebruiken

Daarom.....
wordt steunend lid i.p.v. aangesloten lid, of wordt beschermend lid i.p.v. steunend lid ! !

Jean Pierre Falise
Penningmeester

TE BESTELLEN

DE PLANNEN VAN DE OOSTENDSE HAVEN(S)
Een historisch-planologisch overzicht voor de periode 1900-2010

Prof. Dr. Georges ALLAERT schreef dit historisch-planologisch overzicht van de haven van Oostende als een neerslag van de opgemerkte voordracht die hij op 25 september voor DE PLATE bracht.
Dit rijkgedokumenteerde werk, 60 blz tekst, 30 blz plannen, kunt U verkrijgen door bemiddeling van onze Kring. Kostprijs 150 Fr.
Te bestellen door storting op rekening 000-0788241-19 De Plate, Oostende.

ZEEWEZENSPROKKELS - 2

door Ferdinand **GEVAERT**

Ter vervanging van de twee vooroorlogse schepen werd op 1 april 1920 door het Beheer van het Zeewezen het H.M.S. "Zinnia" aangekocht in Groot-Brittanië. Het schip, een "sloop" van de "Flower" klasse (1) werd gebouwd voor de Britse vloot, Royal Navy, op de werven van Swan Hunter te Wallsend en op 12 augustus 1915 te water gelaten. Tijdens W.O.I. werd het schip door de Royal Navy ingezet als mijnenveger, convooibegeleidingsschip en onderzeebootjager. Het was uitgerust met twee vierduims kanonnen en twee drieponds kanonnen. Het was 250 voet lang, tussen de loodlijnen, 265 voet over alles en mat 1.200 ton.

Het schip werd voortgedreven met een enkel schroef en was uitgerust met twee ketels en een triple expantie stoommachine van 1.400 IPK. Bij maximum vermogen liep het schip 14 knopen (2).

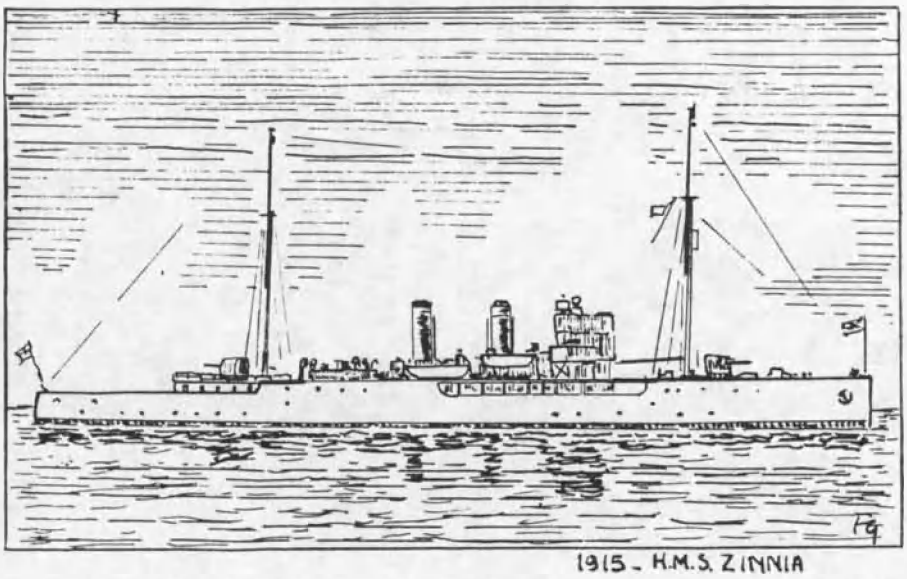

1915 - H.M.S. ZINNIA

Vóór dat het schip te Plymouth overgemaakt werd aan het Zeewezen werd het volledig ontwapend. Het werd in ontvangst genomen door de Commandant 1e klasse CRAYET. Het schip werd niet herdoopt, doch de letters "H.M.S." werden, uiteraard, geschrapt.

De "Zinnia" werd door het Zeewezen, evenals de twee vorige visserijwachters, ingezet voor de visserijwacht en opleiding van leerlingen van de zeevaartschool.

De bemanning bestond uit 40 man, waaronder naast 4 dekofficieren, een aalmoezenier en een dokter (geneesheer). Daarnaast werden er 40 leerlingen ingescheept evenals 2 radiotelegrafisten.

Naast politieopdrachten in funktie van de visserijwacht werden ook humanitaire opdrachten vervuld door het visserijwachtschip. Vissersschepen konden de hulp van het schip inroepen voor geneeskundige verzorging van de vissers waarbij kosteloze geneeskundige verzorging werd aangeboden benevens het verstrekken van genees- en verbandmiddelen. Tegen kostprijs werden op zee ook bepaalde produkten aan de vissers overgemaakt, zoals smeerolie,

petroleum of levensmiddelen. Aan motoren konden kleine herstellingen worden uitgevoerd met inbegrip van o.m. paswerk en draaiwerk. Het visserijwachtschip stond in voor het draadloos overseinen, mits betaling, van berichten met betrekking tot scheepvaart- en visserijaangelegenheden. Indien in nood konden de vissers beroep

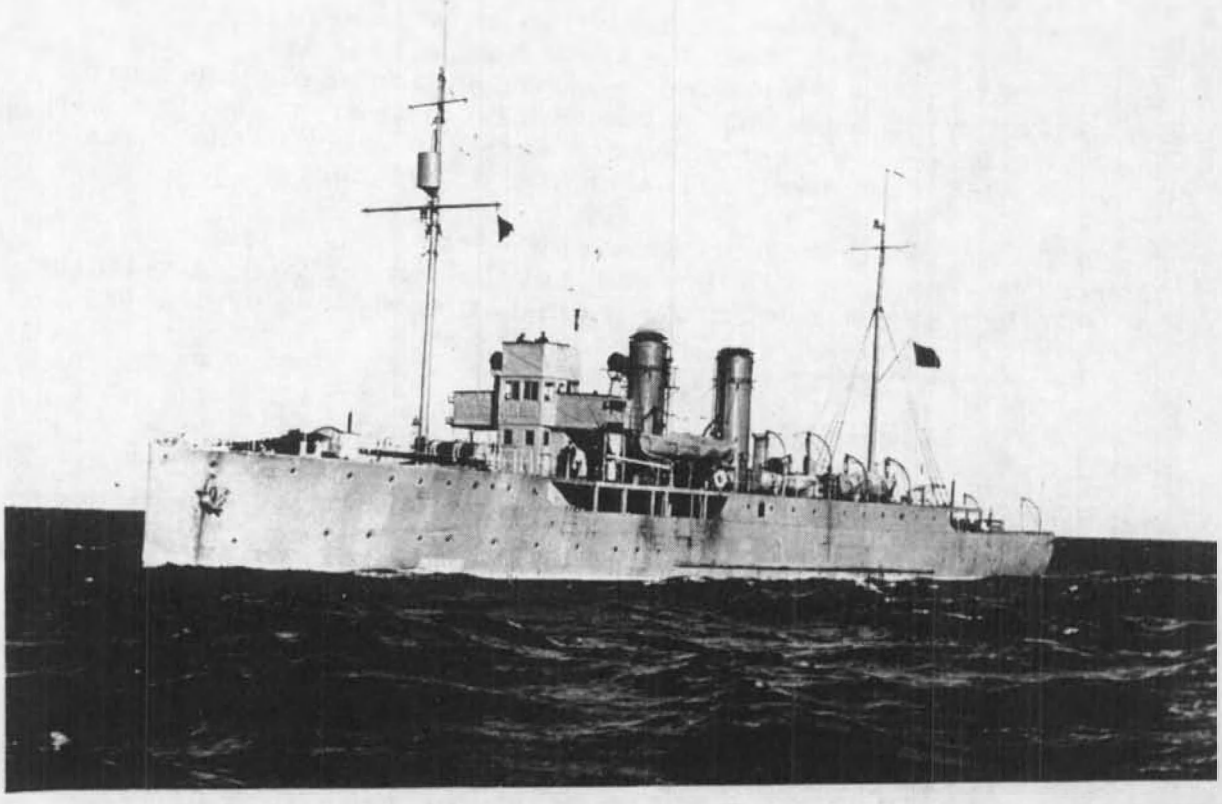

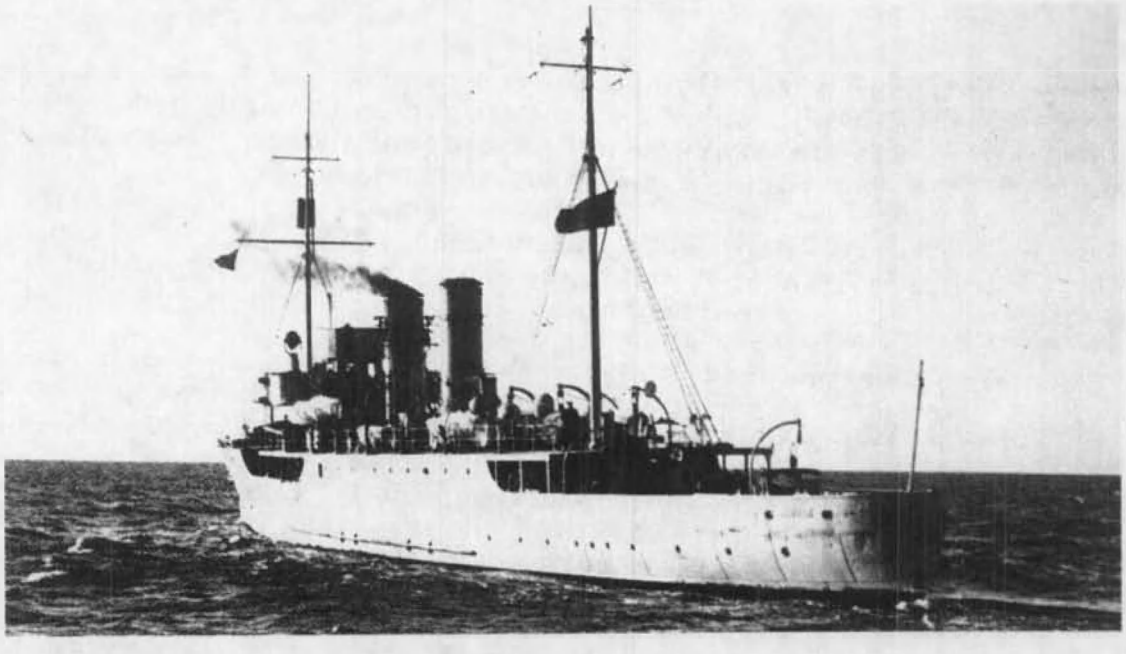

"Zinnia" - 1932

doen op de "Zinnia" om opgesleept te worden. De tussenkomst van het visserijwachtschip kon draadloos gevraagd worden, rond de klok. Dit echter voor zover de "Zinnia" niet ergens in een haven lag.

In 1939 viel de "visserijwacht" onder de bevoegdheid van Commandant-directeur COUTEAUX, tevens directeur van de zeevaartschool te Oostende. De scheepsstaf van de "Zinnia" bestond uit :

> A. BLY, comd.; J. RENIER, 1ste luitenant; R. JONCKHEERE, 2de luitenant, M. LAROSE, 3de luitenant; H. DUYCK, officier-werktuigkundige; M. KESTELOOT, geneesheer; aalmoezenier J. DOBBELS of O. DELBAERE (deze laatste werd tijdens W.O.II. aalmoezenier bij de Royal Navy en in 1946 bij de Zeemacht).

Bij het uitbreken van de oorlog op 10 mei 1940 lag het schip gemeerd aan de kaai van de zeevaartschool. Op 16 mei werden door Duitse vliegtuigen per parachute zeemijnen gedropt in de haven van Oostende. Een parachute van één van deze mijnen bleef haken aan het stuurhuis (of buitenbrug) van het schip. Het schip liep daarbij schade op. De bemanning van de "Zinnia" was al eerder ontscheept om dienst te doen op andere schepen van het Zeewezen, zodat bij ontruiming van Oostende het schip aldaar achterbleef. Het schip werd na de wapenstilstand van 28 mei 1940 door de Duitsers in beslag genomen (3).

Het schip werd door de Kriegsmarine (4) overgebracht naar de werven van Cockerill te Hoboken voor herstel en omvorming tot oorlogsbodem. Wat het bij het Zeewezen niet was (en ook als zulks niet uitgerust). Door de Kriegsmarine werden plannen opgemaakt om het schip om te vormen tot luchtafweerschip (Flakschiff). Alle naslagwerken handelend over de geschiedenis van de oorlogsschepen van W.O.II. vermelden dat het schip omgebouwd werd op de werven van Cockerill (5). Doch, ter gelegenheid van de te waterlating van het logistiek steunschip "Zinnia" van de Zeemacht op 6 mei 1967

vermeld de "Gazet van Antwerpen" van 10 mei 1967 dat na de aankomst van het visserijwachtschip in 1940 te Hoboken op de werven van John Cockerill N.V. de toenmalige voorzitter van de maatschappij, de heer GALOPIN, de formele opdracht gaf aan de werf om geen hand uit te steken aan het schip. Het schip zou dan naar Nederland gebracht zijn waar het werd omgebouwd (6).

Of het nu te Hoboken of ergens in Nederland was laten we in het midden, tot we het bewijs vinden van de juiste ombouwplaats. In ieder geval het schip werd omgebouwd.

Het kreeg een nieuwe boeg, het voorschip werd volledig ingeplaat van bak tot dekhuis en de twee schouwen werden vervangen door één enkele.

De bovenbouw werd gewijzigd en het schip kreeg een bewapening van drie 105 mm kanonnen (3 x 1), acht 37 mm flak (4 x 2), en twaalf 20 mm snelvuur kanonnen (flak) (7). De bemanning werd opgevoerd tot 142 koppen.

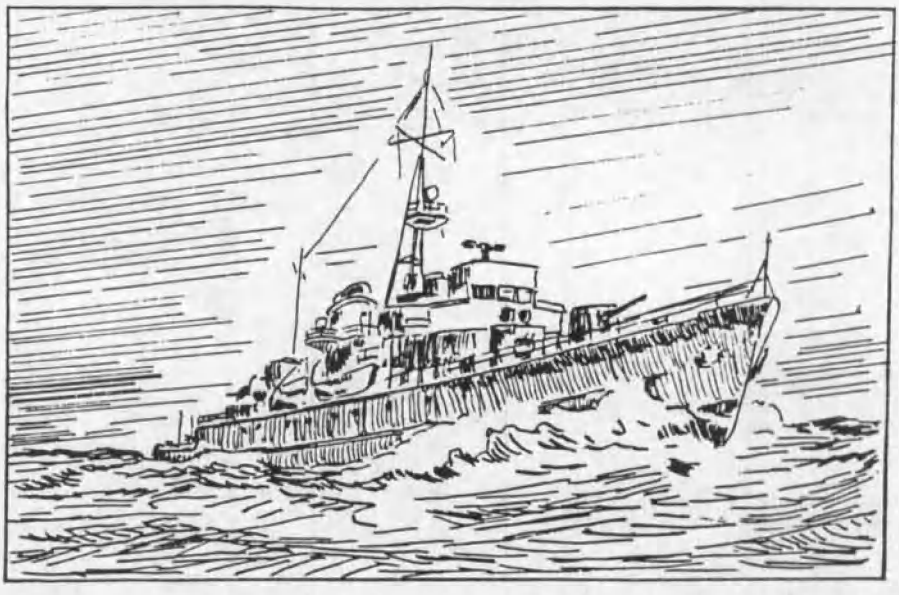

Het schip werd in 1942 afgeleverd aan de Duitsers en werd "Barbara" gedoopt. Tot december 1943 deed het schip dienst als opleidingsschip waarna het dienst deed als tender voor de 14e mijnveegflotilje (14e Räumboot).

Na de oorlog werd het schip ontdekt te Emden. Het schip werd door het Zeewezen terug naar Oostende gebracht onder het bevel van Cdt. TIMMERMANS.

Het is niet duidelijk of het schip nog bewapend was toen het na de oorlog terug in Oostende kwam.

Bij de oprichting van de Zeemacht in 1946, overeenkomstig het Besluit van de Regent van 30 maart 1946, als autonoom bestuur van het Ministerie van Verkeerswezen, werd het schip aan deze nieuwe dienst overgedragen (8).

Na herstel- en onderhoudswerken werd het schip vanaf 1947 door de Zeemacht ingezet als visserijwachtschip. Na een aantal opdrachten werd het schip uit de dienst genomen en in 1950 verkocht aan het slopersbedrijf VAN HEYGHEN Gebr. N.V. uit Gent. Het werd aldaar in 1951 gesloopt.

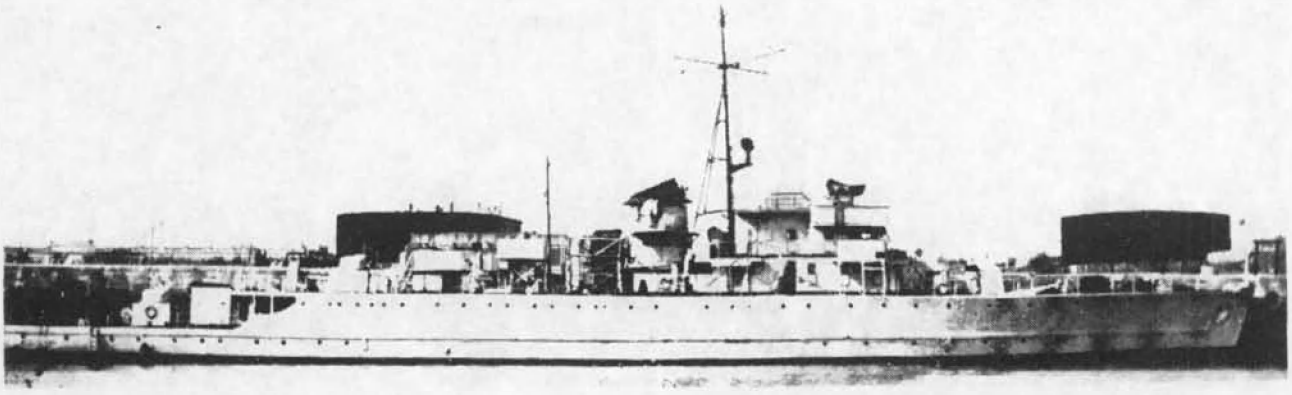

De "Barbara" in 1946 na de teruginbezitstelling aan België.

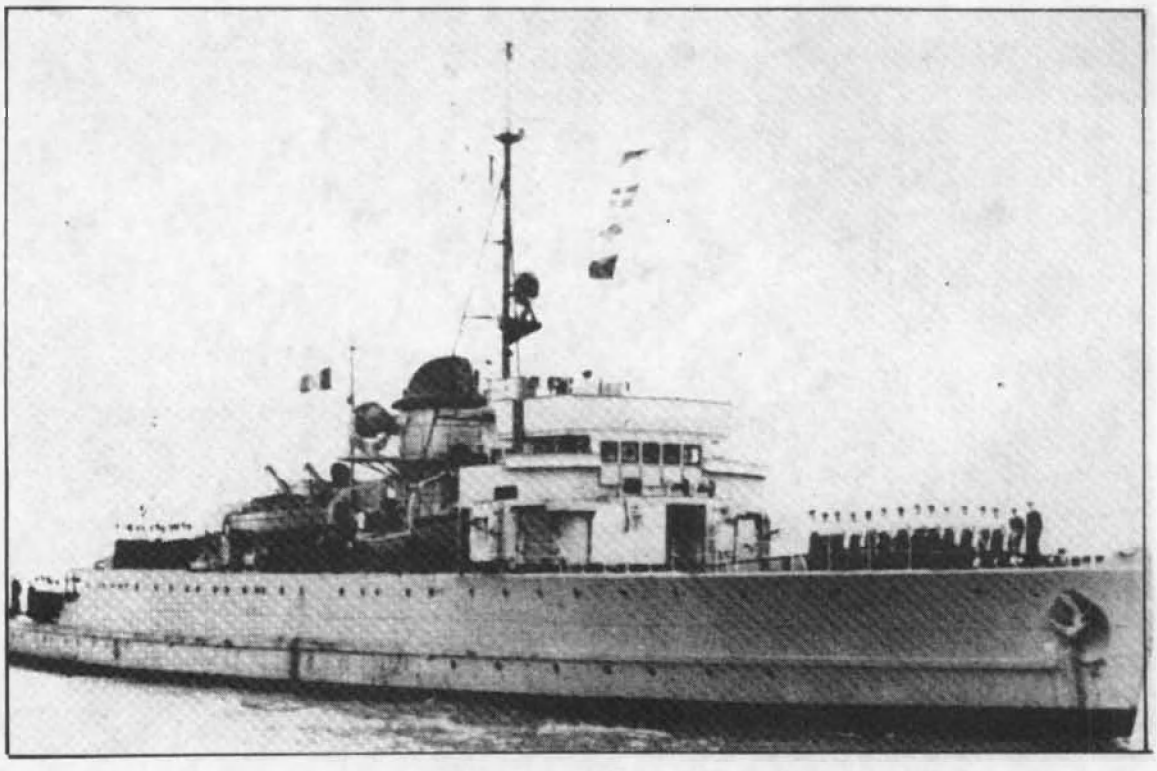

De "Breydel", ex-"Barbara", ex-"Zinnia", als visserijwachtschip

De "Breydel" in 1946

De "Breydel" met op het voordek 1 x 2 - 20 mm en 2 x 1 - 20 mm kanonnen in de Demeysluis te Oostende.

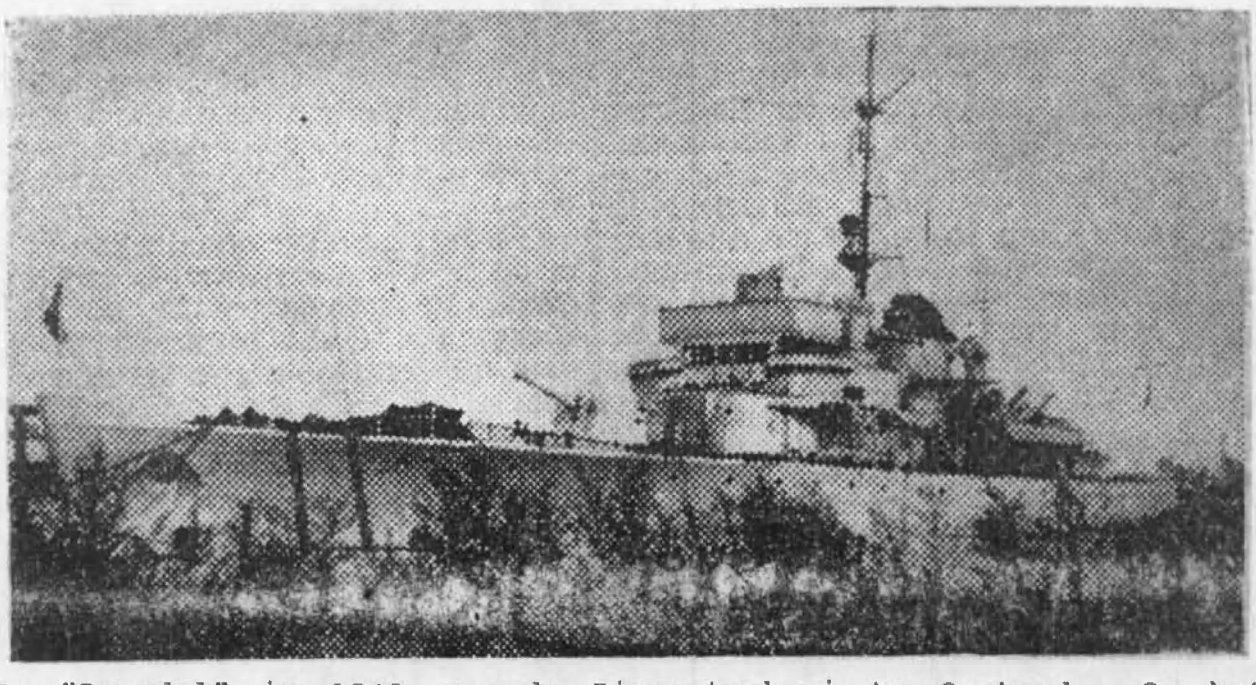

De "Breydel" in 1949 aan de Diepwaterkaai te Oostende. Op het voorschip is een 105 mm kanon in schild gemonteerd.

Tijdens de dienst bij de Zeemacht werd de uitrusting aan wapens verschillende malen gewijzigd. Het voer ook bepaalde tijd zonder bewapening. We beschikken over foto's waarop op het voordek de volgende bewapening voorkomt :

1. 1 x 2 - 20 mm kanonnen en 2 x 1 - 20 mm
2. 1 x 105 mm kanon in schild

Of er hierbij op andere plaatsen op het schip nog verdere bewapening was is niet duidelijk.

Eind 1937 werd door het Ministerie van Verkeerswezen, Bestuur van het Zeewezen, een bestelling geplaatst bij de Cockerill werven te Hoboken voor het leveren van een nieuw visserijwachtschip, voor de som van 36.000.000 Fr. Het vaartuig zou de naam "Aertevelde" dragen, moest de "Zinnia" vervangen. Naar de specificatie moest het schip tevens als kustwacht en als koninklijk jacht ingericht worden. In geval van oorlog moest het schip kunnen fungeren als mijnenlegger (capaciteit 120 mijnen), mijnenveger en als praaischip. Daarenboven (!) moest het vaartuig 96,10 m, over alles, lang zijn, 10,20 m breed en een waterverplaatsing van 1.600 ton hebben.

Het schip zou aangedreven worden door stoomturbines van totaal 30.000 P.K. met drie schroeven en hierbij zou een topsnelheid van 30 knopen behaald worden. Achteraf werd het ontwerp gewijzigd zodat uiteindelijk het schip gebouwd werd met twee schroeven. Het schip moest einde 1940 afgeleverd worden aan de Zeediensten te Oostende.

Volgens de specificatie zou het schip uitgerust worden met twee kanonnen van 102 mm, één kanon van 76 mm en twee luchtafweerkanonnen van 47 mm. Achteraf werd de bewapeningsspecificatie gewijzigd in vier 102 mm kanonnen en twee luchtafweerkanonnen.

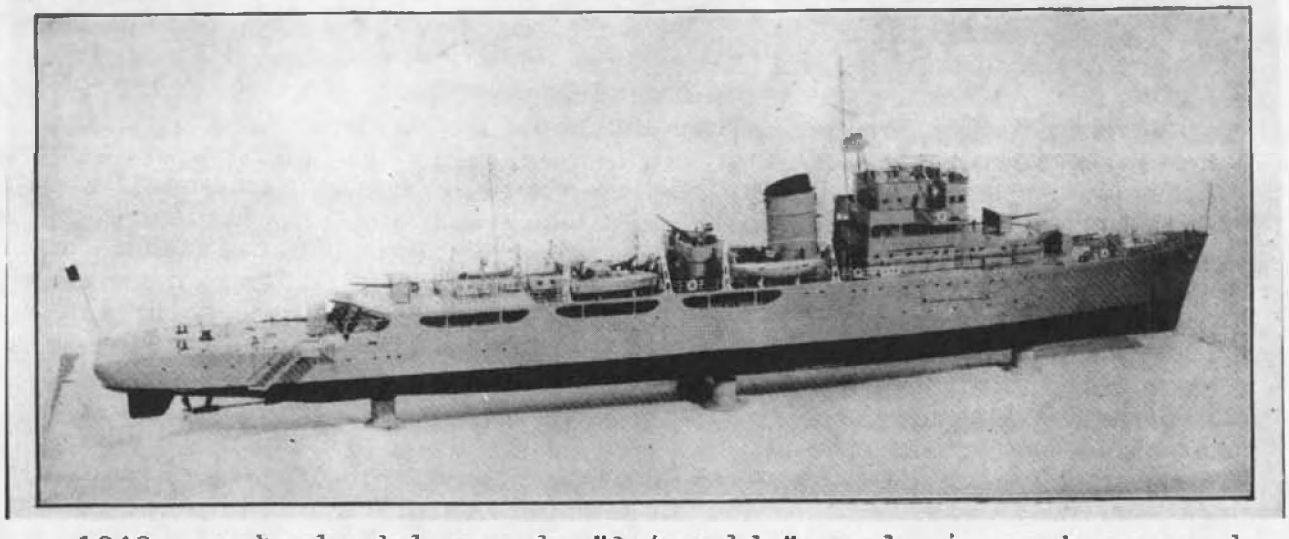

1940 - schaalmodel van de "Artevelde" zoals in aanbouw op de werven van Cockerill te Hoboken.

Op 10 mei 1940 kwam de oorlog over het land, het schip was nog in aanbouw op de helling van Cockerill te Hoboken. Het onafgewerkt schip werd door de Kriegsmarine in beslag genomen en verder afgewerkt. Op 28 oogst 1940 werd het te Hoboken te water gelaten

en overgebracht naar de werven van Wilton-Feijenoord te Schiedam, Nederland, waar het verder voltooid werd.

Door de Kriegsmarine werd het bewapeningsplan gewijzigd evenals gedeelten van de brug, masten en andere opbouw en uitrustingsdelen. Het schip kreeg een veel uitgebreider bewapening, drie 105 mm kanonnen (3 x 1), vier 37 mm (2 x 2) en tien 20 mm luchtafweerkanonnen (9). De capaciteit van 120 zeemijnen werd behouden en 30 dieptebommen konden ingescheept worden. De mijnleg- en veeginstallaties zoals voorzien door het Zeewezen bleven behouden.

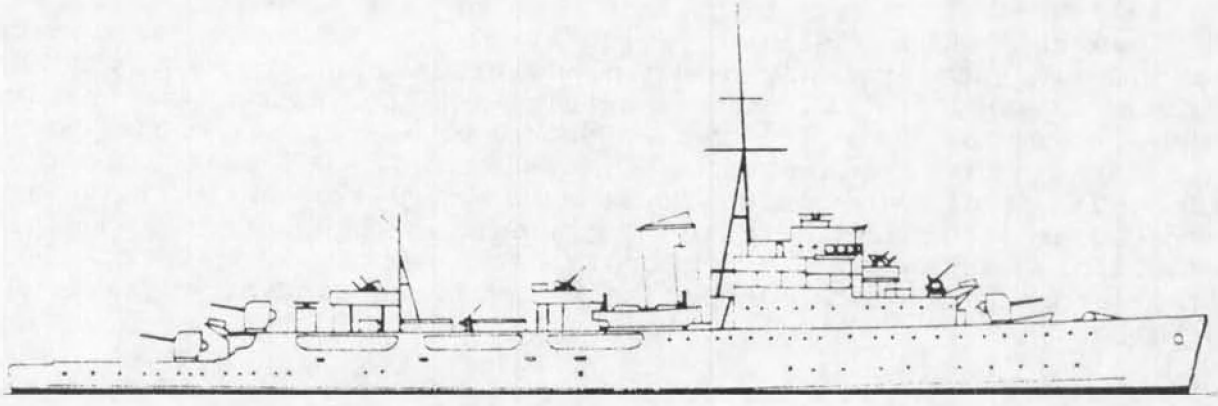

De "Arteveldeé" als "Lorelei"

Het schip werd aangedreven door twee Parsons-Rateau stoomturbines die totaal 21.700 epk afleverden op de twee schroeven. Als stoomproduktieeenheid werden twee Babcox-Wilcox stoomketels gebruikt. Het schip liep 28,5 knopen (10).

De lengte tussen de loodlijnen bedroeg 89 meter, 98,5 meter over alles. De breedte was 10,5 meter en de diepgang 3,30/4,0 meter. De standaard tonnemaat was 1.640 t en 2.270 t met volle lading. De bemanning bedroeg 168 knopen.

Het schip werd op 23 april 1943 door Wilton-Feijnoord afgeleverd aan de Kriegsmarine en kreeg de naam "K.4", later gewijzigd in "Lorelei". Het werd gedurende beperkte tijd ingezet als opleidingsschip in de Baltische zee. Het schip werd in juli 1943 uit de vaart genomen daar de stabiliteit te gering was. Op een scheepswerf werd de dubbel bodem van het schip aangepast zodat de capaciteit van de dubbel bodem ballasttanks beduidend vergroot werd en als gevolg een verbetering van de stabiliteit van het schip. Volgens sommige bronnen nam Admiraal DONITZ zijn intrek aan boord van de "Lorelei". Dit zou best kunnen gelet dat er aan boord een suite was ingericht. Naar de specificatie van het schip, opgesteld door het Zeewezen moest het schip ook fungeren als koninklijk jacht.

Het schip werd in mei 1945 teruggevonden in Cuxhaven (Duitsland) en in juni 1945 onder het bevel van G. TIMMERMANS naar Oostende overgebracht. De machinebemanning van de Kriegsmarine maakte de reis mede daar de machineinstallaties te complex waren om ze met een nieuwe bemanning onmiddellijk in bedrijf te nemen.

Het schip meerde aan de kaai van de Carferry, vanwaar het na enkele weken verhaalde naar de kaai van de Zeevaartschool. Een

tijd nadien werd het schip overgebracht naar de Cockerillwerf te Hoboken voor herstel, onderhoud en aanpassing van de machines.

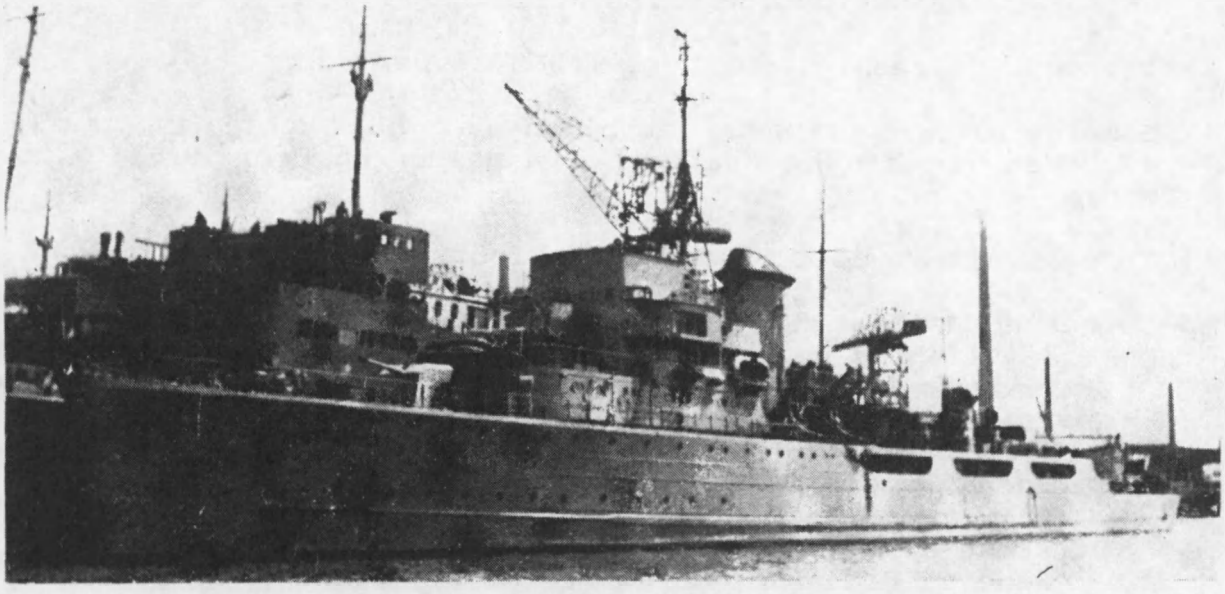

De "Artevelde" op de Cockerillwerf te Hoboken

Bij het oprichten van de Zeemacht in 1946 werd het schip overgedragen van het Zeewezen naar deze nieuwe "afdeling" van het Ministerie van Verkeerswezen. De Zeemacht ging in 1949 over van Verkeerswezen naar Landsverdediging en werd een onafhankelijke strijdmacht.

De "Artevelde" in de Oostendse havengeul - 1947

In 1950 werd het schip vanuit Oostende naar Brugge overgebracht om als stationair kazerneschip te dienen. Het werd in 1953 "uit de vaart" genomen en in 1954 verkocht voor de sloop.

---

(1) De "Flower" klasse onderscheidde drie types. De "Zinnia" was van het type "Azalea" waarvan er 9 eenheden gebouwd werden. Bron. : Jane's Fighting Ships World War I.

(2) 1 knoop = 1 zeemijl per uur, 1,852 km per uur.

(3) Sommige overleveringen vermelden dat het schip in mei '40 gezonken lag aan de kaai, na dynamietering door de Belgische genie ?

(4) Kriegsmarine : de Duitse oorlogsvloot.

(5) Volgende naslagwerken vermelden Cockerill als de werf waar in 1941 de "Zinnia" omgebouwd werd voor de Kriegsmarine :
- Conway's All the World's Fighting Ships 1922-1946, Conway Maritime Press, Londen 1980.
- H.T. Lenton, Navies of the Second World War - German Surface Vessels 2, Macdonald, Londen 1966.
- R. Planchar en P. Scarceriaux, Belgian Navy, Neptunus, Oostende 1971.
- Jane's Fighting Ships 1946/47, Londen, 1947 : geen vermelding.

(6) In het artikel in de "Gazet van Antwerpen" van 10 mei 1967 wordt ook melding gemaakt als zou het schip, de "Zinnia", met 12 meter verlengd zijn tijdens de ombouw en het machinevermogen opgedreven tot 2.000 PK, waarbij een snelheid gehaald werd van 17 knopen t.o.v. voordien 14 knopen. Deze gegevens worden echter in geen andere publicaties of documenten herhaald noch bevestigd.

(7) De bewapening van het schip "Barbara" wordt in de naslagwerken nogal onderling afwijkend opgegeven :
- Conway's : 3 x 105 mm (3 x&), 8 37 mm (4 x 2) en 12 x 20 mm (6 x 2)
- Lenton : 3 x 105 mm, 8 x 37 mm en 10 x 20 mm
- B. Navy : 3 x 105 mm, 8 x 37 mm en 12 x 20 mm
- Jane's : 1 x 4.1 inck en 14 x 20 mm
(onder de naam" Zinnia), ex-Barbara)
- De Zeemacht, Studiecomité voor de Geschiedenis van de Militarie Marine in België, Lannoo, Tielt 1992 : 1 x 105 mm en 14 x 20 mm.
Hierbij moet de vraag gesteld worden of 1 t/3 de bewapening is van de "Barbara" bij de Kriegsmarine en 3/4 de bewapening van de "Breydel" bij de Zeemacht ?

(8) In het onlangs verschenen boek "De Zeemacht" (Lannoo 1992) wordt op bladzijde 137, vermeld dat bij de opheffing (ontbinding) van het Korps van Torpedisten en Zeelieden (voorloper van de huidige Zeemacht) de torpedoboten en diverse vaartuigen, waaronder het geleende Franse schip "d'Entrecasteaux", van de hand gedaan werden (of terug naar huis zoals het Franse schip) en als bruikbare schepen voor een oorlogsmarine werden behouden : de schoolschepen "l'Avenir" en "Comte de Smet de Naeyer" en de "Zinnia".
Er wordt vermeld dat de "Zinnia" onttrokken werd aan het gezag van het Ministerie van Landsverdediging en ter beschikking werd gesteld van het burgerlijk Bestuur van het Zeewezen en bemand met een civiele bemanning.

Dat is fout, de visserijwacht is vanaf het ontstaan van deze dienst steeds de bevoegdheid geweest van het Zeewezen tot in 1946. De "Zinnia" werd aangekocht door het Zeewezen in 1920 en bleef bij deze organisatie tot in 1947, toen het "Breydel" werd.
Ook wat de schoolschepen betreft zit het vermeld boek niet goed. De beide vermelde schoolschepen behoorden niet toe aan Landsverdediging noch aan het Zeewezen doch aan het N.V. Belgische Zeevaartvereniging.

- "l'Avenir", viermastbark, gebouwd voor de rekening van de N.V. Belgische Zeevaartvereniging in 1908 op de werven van Rickmers te Bremershaven. Het schip werd verkocht door de vereniging in 1932. In maart 1938, varende onder Duitse vlag, verdween het schip en bemanning in ongekende omstandigheden.

- "Comte de Smet de Naeyer (II)", driemast volschip) gebouwd in 1877, aangekocht door de vereniging in 1906. Het werd omgebouwd tot stationair accomodatieschop op de Cockerill werven te Hoboken en in 1907 verankerd aan een steiger op de Schelde te Burcht. Van 1922 tot 1928 verbleef het schip te Antwerpen. De vereniging verkocht het schip voor de sloop aan een Brugs Sloopbedrijf in 1934.

De N.V. Belgische Zeevaartvereniging werd gesticht in 1903 om in samenwerking en in overeenkomst met de Staat het praktisch onderricht van aspirant-officieren aan boord van een schoolschip, op zee, in te richten. Het eerste, als zulks ontworpen en gebouwd, schoolschip besteld en aangekocht door de Belgische Staat was, en is, de "Mercator".

(9) In de naslagwerken wordt de bewapening onderling afwijkend opgegeven :
1. Conway's : 3 x 105 mm (3 x 1), 4 x 37 mm (2 x 2), 10 x 20 mm (2 x4 - 2 x 1)
2. Lenton : 3 x 105 mm (3 x 1), 4 x 37 mm (2 x 2), 10 x 20 mm (2 x 4 - 2 x 1)
3. B. Navy : 3 x 105 mmn 4 x 7 mm, 10 x 20 mm
4. Jane's : 3 x 105 mm (3 x 1), 2 x 37 mm, 2 x 40 mm, 16 x 20 mm
5. De ZM : 3 x 105 mm, 2 x 37 mm, 2 x 40 mm, 16 x 20 mm

Hierbij moet men de vraag stellen of 1 t/3 de bewapening is van de "Lorelei" bij de Kriegsmarine en 4/5 de bewapening van de "Artevelde" bij de Zeemacht ?

(10) In de naslagwerken wordt het machinevermogen en de snelheid onderling afwijkend opgegeven :
1. Conway's : 21.700 epk en 28,5 knopen
2. Lenton : 30.000 30
3. Jane's : 30.000 30

Het oorspronkelijk vermogen voorzien in de specificaties van het Zeewezen bedroeg 30.000 pk en de contractuele snelheid 30 knopen. Echter, naar diverse bronnen, bereikte de machineinstallatie nooit het voorgeschreven maximum vermogen wegens moeilijkheden met de stoomproduktieeenheid.
Nota : om reden van moeilijkheden met de machineinstallaties werd het schip niet veel ingezet door de Zeemacht om zeereizen te maken.

DE OPKOMST EN DE TELOORGANG VAN EEN OOSTENDSE BROUWERIJ EN BROUWERSFAMILIE

door Daniël **FARASYN**

De Oostendse brouwerij "De Zwaan" is voor U wellicht onbekend. Dit is begrijpelijk, want dit bedrijf verdween uit het stadsbeeld op het einde van het Hollands tijdperk, zowat 165 jaar geleden.

Brouwerij en brouwershuis stonden centraal in de stad, op de zuidkant van de Witte Nonnenstraat, geprangd tussen de Lijnbaan- en de Kapellestraat. De brouwerij zelf was op de hoek van de Lijnbaan- en de Witte Nonnenstraat gelegen. Het brouwershuis nam de hoek van de Kapelle- en Witte Nonnenstraat in beslag.

De oprichting van de brouwerij is te danken aan Adriaan LAUREYS, die omstreeks 1758 zich te Oostende kwam vestigen, komend uit het Oost-Vlaamse Balegem, dat nu nog om zijn jeneverstokerij befaamd is.

In 1764 huwde hij met Maria, Barbara VERHAEGHE, weduwe VAN WASSENBERGHE, die uit haar eerste huwelijk een dochter had, Anna VAN WASSENBERGHE (1).

Uit een notariële akte van 1765 blijkt het, dat hij toen reeds eigenaar was van een herberg "De Gouden Poorte", die ten oosten paalde aan "De Coninck van Sweeden", die zelf ten oosten grensde aan "Den Vos". Deze drie herbergen werden druk bezocht door vissers en zeelieden en stonden op de noordkant van de St. Josephstraat tussen het kerkhof en de Kaaistraat. Deze huizen werden bij de wederopbouw van de St. Pieters en Pauluskerk, na de brand van 1896 gesloopt (2).

Eerst op 16 september 1766 kocht A. LAUREYS van Jac. MENEGHEER een huis met pakhuis af om deze tot brouwerij en brouwershuis om te bouwen. Bezuiden het brouwershuis liet hij een woning optrekken die hij verhuren kon (3).

Verbouwingswerken en de uitrusting van de brouwerij "De Zwaan" vergden natuurlijk heel wat kapitaal. Dit noopte A. LAUREYS en zijn vrouw, vóór het Oostendse magistraat op 9 januari 1767 een lening af te sluiten van 8.000 g. aan 4,5 % bij Marie Anne VAN DEN BERGHE, We Jan DE CLERCK. De DE CLERCKs waren toen een zeer kapitaalkrachtige familie die vaak als geldschieters te Oostende optraden. Zij betrokken een statig herenhuis in de Kerkstraat, nu nr. 10. Als borg voor deze lening namen zij een hypotheek op hun hierboven vernoemd onroerend goed (4).

Dank zij de welvaart die Oostende kende tijdens de 15 laatste jaren van het Oostenrijks bewind was A. LAUREYS in staat in 1789 de helft van zijn lening terug te betalen en werd de hypotheek op het huis bezuiden het brouwershuis opgeheven (4).

Met sucrioen en hop brouwde de vrijmeester brouwer "groot en cleen bier". Het nodige water liet hij deels met eigen waterwagen halen uit "Het Waterhuis" gelegen op de noordkant van de toenmalige Visserskaai, huis dat nog heden ten dage bestaat. Het

bier werd aan het kliënteel geleverd in grote biertonnen, halve, kwartjes van biertonnen, in oxhoofden en bottels.

Naderhand boterde het niet te best in het gezin LAUREYS. Een akte van september 1788 vernoemd Mary VERHAEGHE als "gedivorceerde huysvrouw van A. Laureys, meesterbrouwer (5).

In de plaats van zijn resterende lening aan DE CLERCK terug te betalen kocht hij enkele huizen en herbergen op om zijn afzet van bier te verhogen en zijn verhoogd inkomen in onroerend goed te beleggen. Zo kocht hij op 3 februari 1792 voor 4.966 g. van de bekende Engelse groothandelaar, reder ter visserij en touwslager, Alex HUBERT een huis met pakhuis af, gelegen aan de noordkant van de Witte Nonnenstraat, achteraan uitgevend op de hof van St. Sebastiaan. Hij verhuurde dit voor 3 jaren en één maand aan een koopman, Jn. RAUTS aan 450 g. per jaar (6).

Op 11 april 1794 kocht hij van Joanna KEMPE een herberg af gelegen op de hoek van de Witte Nonnenstraat en de Westmolenstraat, herberg later bekend als "De Korenbloem", en op het einde van vorige eeuw bewoond door SOREL, die als "zielehond" bekend was (7).

Na het overlijden van zijn vrouw, Marie VERHAEGHE, sloot de inmiddels 65 jaar geworden A. LAUREYS een 2e huwelijkscontract af op 1 november 1797 met de 27-jarige Jeanna PLATTEAU, die uit een rijke Balegemse familie afkomstig was (8). Bij de dood van haar ouders erfde zij de helft van de Balegemse brouwerij en van een stenen molen, de helft van een woonhuis met schuur te Balegem, een deel bos- en zaailand te Scheldewindeke en de helft van een rente van 1269,84 gulden bezet op "De Schuttery" te Zottegem. Op dezelfde dag kocht hij nog een huis gelegen op de oostkant van de Korte Peperstraat-Aartshertoginnestraat. Dit was het 1e huis bezuiden het hoekhuis van de Sulferpriemstraat, nu Ooststraat (9).

Na de gedeeltelijke mislukte Engelse aanval op Sas-Slykens in mei 1798 werd het Franse garnizoen in Oostende aanzienlijk versterkt. Met het oog op een eventuele invasie in Engeland werd in 1803 een Franse troepenmacht in en rond Oostende geconcentreerd. Het werden gouden jaren voor herbergiers en brouwers in de kuststreek.

Ook A. LAUREYS nam deze uitzonderlijk gunstige omstandigheden ten bate om zijn bedrijf en herbergenbestand uit te breiden. Op 27 maart 1799 kocht hij van de erfgenamen van Thomas RAY een herberg aan op de zuidkant gelegen van de Weststraat met magazijn in de St. Sebastiaanstraat. Het aangekochte goed was het tweede huis ten oosten van de overbekende herberg "Den Hert". In 1839 droeg deze herberg de naam "De Hovenier", nu draagt het het nr. 38 (10). Een andere herberg werd op 15 november 1802 afgekocht van Anne-Marie VAN DORPE, We Thomas VAN LOO. Deze herberg was "De St. Christophel" alias "De Pantoefel", gelegen op de Z.O. hoek van de Lange- en Kerremelkstraat, nu Christinastraat, en beschikte over ruime stallingen en remisen. Door zijn ligging dicht bij de soldatenkwartieren was het een zeer goed "gekalante" herberg geworden (11).

Om nog over meer ruimte te beschikken voor zijn bedrijf kocht A. LAUREYS van Balth. VAN CLEEMPOEL op 14 maart 1806 het huisje

bezuiden de brouwerij gelegen in de Lijnbaanstraat en richtte het deels tot magazijn in en tot logies voor zijn personeel (12).

Het verliep hem zo goed dat hij zelf als geldschieter kon optreden. Op 21 april 1806 leende hij 2.900 fr. aan Ph. DE BOO en Ther. JOYE die samen de herberg "De Papegaai" uitbaatten, gelegen op de noordhoek van de huidige Madrid- en Langestraat, natuurlijk met hypotheek op deze herberg (13).

Op het einde van het Franse en begin van het Hollands bewind was de economische situatie te Oostende minder rooskleurig geworden. A. LAUREYS deed dan ook een deel van zijn onroerend goed van de hand. Op 14 januari 1817 verkocht hij het huis met magazijn op de noordkant van de Witte Nonnenstraat gelegen voor 2.000 fr. aan Bern. LIPPENS (14) en op 28 januari 1817 liet hij het magazijn uit de Korte Peperstraat voor 465 fr. over aan Theod. VAN CROMBRUGHE (15).

Acht maanden later overleed de stichter van de brouwerij "De Zwaan" op 25 september 1817. Hij liet een weduwe na met 5 minderjarige kinderen en een 24-jarige zoon, Felix LAUREYS.

De inventaris van het sterfhuis werd opgemaakt op 16 juni 1818. Hieruit blijkt dat de familie LAUREYS-PLATTEAU een hoge graad van welstand had bereikt. Zij bezaten de brouwerij, het brouwershuis en drie herbergen, alles ter waarde van 41.200 fr. In de brouwerij lagen belangrijke reserves en grondstoffen zoals 24 razieren sucrioen (720 fr.) 6 balen hop van elk 500 kg. (1.700 fr.), aan brandstoffen, 100 razieren steenkool (600 fr.), 200 fagotten hout, 30 zakken kaf. Ook gebrouwd bier was er in overvloed, o.a. 56 tonnen groot bier (1.568 fr.), 15 oxhoofden groot bier (630 fr.), 16 tonnen cleen bier (288 fr.). Aan brouwersalaam in reserve waren er 287 ledige biertonnen (1.722 fr.), 155 halve biertonnen (542,5 fr.), 12 kwartjes, 75 oxhoofden (262,5 fr.), 36 gistvaten (72 fr.), een waterwagen (100 fr.), twee steekwagens (50 fr.).

Het roerend goed, klederen, meubelen, juwelen, zilverwerk in hun bezit werd op 13.237,5 fr. geschat (16).

Het brouwershuis was een imposant gebouw met een verdieping. Het telde 2 keukens o.a.1 op de eerste verdieping, 8 kamers o.a. een "knegtekamer", een "domestiquekamer" en een kinderkamer en verder nog 3 cabinetten en grote zolder.

Het huis bezuiden de brouwerij telde op de beneden verdieping 2 kamers, een stal en een remise. Op de eerste verdieping waren er 4 kamers (17).

Een tekort aan contante specien noopte de familie LAUREYS over te gaan tot het verkopen van een deel van hun eigendommen. Zo verkocht We. LAUREYS op 1 september 1818 de herberg uit de Weststraat aan Pr. VERMEIRE, een begoede landbouwer uit Stene, die deze herberg sinds 1806 als "peerdepostery" had ingehuurd (18). Op dezelfde dag ontleende zij 400 fr. van Annette DE GRYSPERRE aan 5 %, terug te betalen voor 10 juli 1822. De herberg "De Pantoefel" diende als borg bij deze verhandeling (19).

Zoon Felix LAUREYS, die de uitbating van de brouwerij op zich had genomen, sloot op 13 oktober 1818 een huwelijkscontract af met Theresia, Clara SUYS. Zij was de dochter van Jan Tilleman SUYS en

Marie-Jeanne SARASYN (20). Haar vader was overleden op 17 december 1817 en op 7 oktober 1818 was men overgegaan tot de likwidatie van de gemeenzaamheid en verdeling van de erfenis, die in waarde de som van 36.210 gulden bedroeg. Zij kreeg als bruidschat de helft van drie huizen en een loge op het Hazegras gelegen (21).

Voor Felix LAUREYS floreerden de zaken niet te best. Sinds 1820 heerste er een aanhoudende krisis. Werkloosheid en lage lonen reduceerden fel het vertier in de herbergen. Sommige herbergiers waren zelfs niet meer in staat om hun huurgelden te betalen en haakten af.

De brouwerij "De Zwaan" kreeg het moeilijk om het hoofd boven water te houden. Felix LAUREYS en zijn vrouw verkochten een deel van hun erfgoed en gingen diverse leningen aan om hun bedrijf draaiend te houden. Het werd het begin van de zwanezang voor brouwerij en brouwersfamilie.

Op 10 november 1820 verkocht We. A. LAUREYS de herberg uit de Witte Nonnenstraat voor 300 fr. aan de smid Hi. OLLIEUZ uit de Weststraat (22). Op 18 mei 1824 ontleenden zij van Eugene en Theresia RACKELBOOM 1.285,71 gulden aan 5 %. Op 16 december 182 erkenden zij een schuld van 1.081,87 gulden aan 6 % aan Pr. VERMEIRE uit Stene (23). Op 22 februari 1825 gingen zij een lening aan van 945 g. bij bakker TERMOTE met hypotheek op het huisbezit van vrouw LAUREYS-SUYS (24). Op 16 december 1825 had Dr. MASSART hen nog 850,68 g. geleend (25). Op 22 februari 1826 gaf We BRISSE hen nog 238 g. in leen (26). Om over wat kapitaal te beschikken waren zij genoodzaakt het erfdeel van mevr. F. LAUREYS-SUYS voor 3.000 g. over te laten aan haar broers Jan-Cletus en Tilman SUYS (27). De schuldenlast bleef zo zwaar dat het faillissement nakend was.

Om de gedwongen onteigening, die vastgesteld was op 27 september 1828 te ontgaan ging de familie LAUREYS op 24 september 1828 over tot de openbare verkoping van de 8/12 van het bedrijf. De helft van "De Zwaan" hoorde toen toe aan hun moeder, die te Rijsel woonde, 2/8 aan Felix LAUREYS en 2/8 aan Adriaan Pr. LAUREYS, die te Koekelare woonde. Dit aandeel werd voor 5.000 g. opgekocht door de Oostendse grondeigenaar Fr. RYCQUAERT, vader. In de verkoopakte werd bepaald dat Felix LAUREYS huis en brouwerij te verlaten had voor 31 december 1828 (28). De familie DE CLERCK verkocht op 17 oktober de rente van 3.428,55 g. waarmee de brouwerij nog was belast aan vader RYCQUAERT, die aldus in het bezit kwam van die oude schuldbekentenis (29).

Om resterende schulden af te betalen verkocht de groep LAUREYS op 27 november 1828 nog eens 2/12 aan vader RYCQUAERT voor 1.250 gulden.

De overblijvende 1/6 bleven in handen van Louis LAUREYS uit Gent. De andere kinderen LAUREYS zagen van hun erfdeel af, o.a. Jos LAUREYS, kantoorbediende te Amsterdam en Amand LAUREYS, die zich als kuiper te Balegem had gevestigd en Jan Fr. LAUREYS, kantoorbediende te Gent. Louis LAUREYS maakte zijn aandeel aan vader RYCQUAERT over op 24 maart 1828 voor 7.000 g. (30). Hun laatste bezit, de hostellerie "De Pantoefel" werd op 21 april verkocht aan Jan STAESENS, een handelaar in wijn en sterke dranken uit Stene, voor 2.120 g. (31). Het brouwersalaam werd op 1 juli 1829 openbaar verkocht door vader RYCQUAERT en Louis LAUREYS uit

Westkerke. Hiermede was definitief een einde gekomen aan het bestaan van de brouwerij "De Zwaan" (32).

De lijdensweg van Felix LAUREYS en Theresia SUYS was zeker niet ten einde. Nu eerst begon de ellende. Zij die de weelde en de welvaart hadden gekend in het groot brouwershuis van de Kapellestraat waren genoodzaakt een onderkomen te vinden in één voorkamer op het gelijksvloer van een bakkerij, die bakker DERAEDT had gehuurd van de herbergier Ls. DE SMET. Dit huis stond op de noordkant van de Weststraat, het derde huis oostwaarts van het hoekhuis van de Kerremelk- , nu Christinastraat.

In die ene kamer hadden zij te leven met vijf kleine kinderen. Door verdriet en miserie ondermijnd, stierf Theresia SUYS op 23 november 1829.

Uit de inventaris op 11 december 1829 opgemaakt kan men de armoede opmaken waarin het vroeger zo rijke gezin was vervallen. Op het passief stond nog een schuldenlast van 4.306,48 g. Aan dr. P. MASSART, 834 g. Aan Marie HOLLEVOET, "dienstmaarte" uit Gistel, 96,56 g. over geleend geld. Aan haar broer, Pr. SUYS 1.323 g. aan Anne GOOSSENS 25,5 g. over geleend geld. Aan Pr. VERMEIRE, Laurent PASSCHYN, Jn. VERLEYE, boeren uit Stene, die nog sucrioen hadden geleverd, 1.337 g. Voor de levering van hop had LAUREYS nog een schuld van 474,28 g. te betalen aan de Brugse kooplieden Pr. SOUCK en Jn. MALOU. Voor levering van kolen had hij aan Fr. GEERSENS, Am. Liebaert en Jn. BAELE nog 125,82 g. te betalen.

De waarde van de inboedel die men in de voorkamer aantrof bedroeg de povere som van 30,16 g. In die kamer trof men aan : 2 slechte tafels en 7 stoelen, 1 theeketel, 3 messen, 6 fourchetten, 1 beddebak, 1 slechte matras, 8 telloren, 3 kommekens, 2 strozakken, 3 sargien, 1 ladder, 2 emmers, 1 koperen kandelaar en nog uit vroegere goede tijden afkomstig 1 barometer en 1 landkaart.

Aan contante penningen vond men slechts 52 cent !

Tracht hiermede maar te overleven !

Hoe het verder verliep met F. LAUREYS en zijn kinderen kunnen we niet in detail weergeven. Zeker is het dat de familie van zijn overleden vrouw zich ontfermde over het ongelukkig gezin en ervoor zorgde dat één der kinderen, nl. Felix LAUREYS, geboren te Oostende op 12 april 1820, te leer kon gaan bij zijn oom Tilleman SUYS, "bouwmeester bij de Staat", en bekend als "Architecte du Roi".

Deze Felix LAUREYS werd zelf een befaamd architect, die o.m. de plannen ontwierp van de Hazegraskerk, de Anglikaanse kerk en het in 1956 afgebroken Centraal station te Oostende (34).

De namen van de brouwerij en van de brouwer zijn in de vergeethoek geraakt maar de naam van Felix LAUREYS, architect, is dank zij zijn bouwwerken nog bewaard gebleven.

---

(1) R. A.B. Not. Oostende, Depot Van Caillie, 40/41, 108
(2) idem 41/52, 10
(3) idem 41/20, 171

27-08-1914: BEGRAFENIS VAN 5 OP
25-08-1914 BIJ SNAASKERKE GESNEUVELDE
RIJKSWACHTERS - S.S. PETRUS- & PAULUSKERK
(FOTO: IWM-VERZ. F. HUB.)

(4) idem 41/249 ,188
(5) idem 40/66, 217
(6) idem 41/153, 108
(7) idem 41/201, 171
(8) idem 41/201, 171
(9) idem 41/165, 43
(10) idem 45/9
(11) idem 41/240, 45
(12) idem 41/189, 121
(13) idem 41/178, 147
(14) R.A. Beveren-Waas Reg. en Dom. 27, Fo 35
(15) idem 140
(16) R.A.B. Not. Oostende, Depot Van Caoillie, 41/201, 171
(17) idem 41/201, 204, 207
(18) idem 41/202, 214
(19) idem 41/202, 224
(20) idem 41/283
(21) idem 41/283, 91
(22) idem 41/206, 298
(23) idem 41/95, 109
(24) idem 41/211, 136
(25) idem 41/211, 32
(26) idem 41/212, 19
(27) idem 41/213, 103
(28) idem 41/214, 133
(29) idem 41/214, 143, 152
(30) idem 41/215, 38
(31) idem 41/215, 52
(32) idem 41/216, 101
(33) idem 41/216, 196
(34) N. Hostyn, De Plate, 1978, 105-106

DE CAPUCIJNEN TE OOSTENDE OP HET EINDE VAN DE 18e EEUW

door Raymond VANCRAEYNEST

Tijdens het bewind van Jozef II greep er in de Zuidelijke Nederlanden in 1786 een hoofdelijke telling plaats van al de geestelijken (1). Zij bevat vrij nauwkeurige inlichtingen : hun naam en voornaam, hun kloosternaam, geboorteplaats, leeftijd en hun functie in het klooster. Deze telling werd uitgevoerd per bisdom en per dekenij. Oostende vinden wij terug onder het bisdom Brugge, dekenij Oudenburg. De dekenij Oostende werd immers maar opgericht op 15 mei 1872. Toch moet ik er de aandacht op vestigen dat in de 17e en 18e eeuwen de pastoor van Oostende dikwijls de functie van deken van Oudenburg vervulde.

In 1786, zo blijkt uit de telling, was er te Oostende maar één mannenklooster, met name dat van de Capucijnen. Ze waren hier toegekomen in 1615 en bouwden hier een klooster en een kerk, de gekende Capucijnenkerk in de Capucijnenstraat. Hieronder volgt de lijst van de 19 paters die in 1786 in het klooster te Oostende aanwezig waren.

Naam	Voornaam	Kloosternaam	Geboorteplaats	Leeftijd	Functie
Verbraecken	Jean-Baptiste	Constantin	Waarschoot	59	gardiaan en biechtvader
Dossche	Pierre Francois	Leonard	Dikkelvenne	63	vicaris-biechtvader
Van Denberghe	Pierre	Martin	Kortrijk	63	biechtvader
Van Buscom	Jean Paul	François	Diest	55	-
Stevesijns	Joseph	Raymond	Boekhoute	57	biechtvader
de Bosscher	François	Stanislas	Oostende	49	biechtvader
Blomme	Joseph	Josse	Esen	50	biechtvader
De Smet	François	Hermenigilde	Tielt	46	-
Germain	Josse Joseph	Germain	Brussel	47	kapelaan garnizoen
Carpentier	Jacques	Hilonie	Lendelede	41	-
Van Herle	Josse François	Daniël	Lint	40	biechtvader
Vermeulen	Joseph	Ferdinand	Kortrijk	40	biechtvader
David	Guillaume	Angelin	Kortrijk	37	biechtvader
Bogaert	Guillaume	Sivère	Oordegem	41	biechtvader
Lassie	Louis Joseph	Albin	Geraardsbergen	36	biechtvader
Hallenis	Pierre Jean	Machaire	Wichelen	36	-
Seens	François	Hierathe	Beerlegem	34	biechtvader
Meulebroek	Jean Baptiste	Fortunat	Oostrozebeke	33	biechtvader
Heijlen	Louis	Ildephone	Herselt	33	biechtvader

De meesten staan aangetekend als biechtvader. Het is immers bekend dat de meeste Oostendenaars, vooral de mannen, hun biecht gingen spreken bij de paters en niet bij de priesters van de parochiekerk.

De overste van een Capucijnenklooster heet gardiaan en diegene die hem bij afwezigheid vervangt heet vicaris. Verder is er in de lijst één aangeduid als kapelaan van het garnizoen en van vier anderen is er geen functie opgegeven.

Verder is het ook genoegzaam bekend dat de Franse bezetters de geestelijken niet in hun hart droegen. Ze werden uit hun kloosters gezet. Hun bezittingen werden aangeslagen en verkocht. De kerken werden gesloten en vele priesters, zowel regulieren als seculieren, die de eed van haat aan het koningschap en getrouwheid aan de republiek niet wilden afleggen, werden gedeporteerd. Op 2 Germinal IV (= 22.03.1796) werd er ook door de Fransen een lijst opgemaakt van de Capucijnen te Oostende (2). Deze lijst vermeldt 16 kloosterlingen waarvan 3 lekebroeders. Genealogisch gezien is ze niet zo volledig als de vorige : geen voornaam, alleen de kloosternaam; geen geboorteplaats. Daarentegen geeft ze wel de datum van intrede en van professie en het klooster van intrede, ook de aankomstdatum te Oostende.

Naam	Kloosternaam	Leeftijd	Datum intrede	Datum professie	Plaats intrede	Datum Oostende	Functie
Spanoghe	Epiphanus	61	18.09.1755	22.09.1756	Leuven	10.09.1791	gardiaan
Verbrugghen	Guilielmus	53	17.09.1763	22.09.1764	Leuven	18.09.1793	vicaris
Van Elslande	Guilielmus	65	10.04.1750	13.04.1751	Belle	07.05.1794	priester
Stevesijns	Raymundus	67	14.05.1754	18.05.1755	Leuven	26.09.1778	id
De Meersman	Georgius	57	18.05.1759	18.05.1760	id	30.07.1792	id
De Smet	Hermenegildus	56	14.05.1760	18.05.1761	id	18.04.1775	id
Dhaese	Severinus	49	24.04.1771	28.04.1772	id	15.06.1795	id
Eggermont	Sulpitius	46	17.11.1774	21.11.1775	id	19.10.1791	id
Michiels	Hilduardus	42	25.11.1779	25.11.1779	id	18.09.1793	id
Van Doorselaere	Januarius	41	15.03.1778	19.03.1779	id	12.06.1786	id
De Muynck	Humbertus	45	16.04.1779	20.04.1780	id	23.07.1787	id

Dhooghe	Ignatius	40	10.07.1784	14.07.1785	id	07.09.1791	id
Depoorter	Camillus	35	10.07.1784	14.07.1785	id	18.09.1793	id

LEKEBROEDERS

Geraert	Winocus	58	15.10.1762	19.10.1763	Belle	23.09.1792
Vidal	Franciscus	64	10.01.1766	14.01.1767	Leuven	28.07.1794
Wallaert	Felix	51	10.01.1768	14.01.1769	id	28.07.1792

Op 20 Vendémiaire V (= 11.10.1796) werd de staat van de goederen oppgemaakt van het klooster der Capucijnen te Oostende en ondertekend door de paters Epiphanus, Guilielmus, Raymundus, Georgius, Hermenegildus, Severinus, Sulpicius, Januarius, Humbertus, Camillus, Judocus en door frater (lekebroeder) Franciscus (3).
Op 3 Brumaire V (= 24.10.1797) tekenden de Capucijnen protest aan tegen de dreigende afschaffing van hun klooster.

Op 20 Prairial V (= 08.06.1797) werd de inventaris van het goud- en zilverwerk opgemaakt nadat daags te voren op 07.06.1797 de paters uit hun klooster waren verdreven (4).

Op 14 Brumaire VII (= 04.11.1798) wordt er een lijst van priesters van het kanton Oostende bekendgemaakt (5) die moeten aangehouden en gedeporteerd worden buiten de republiek. Daarop treffen we de volgende Capucijnen aan: Spanoghe Epiphane, gardiaan, Verbrugghe Guillaume, vicaris, Vandoorselaere Janvier, Eggermont Sulpice, Van Elslande Guillaume, Michiels Hildevarde, Desmet Hermenegilde. Meer dan een jaar nadat ze uit hun klooster werden verdreven, vertoefden ze dus nog altijd te Oostende.

Over François Desmet, 62 jaar, vernemen we verder nog dat hij zich te Oostende wil terugtrekken bij een kuiper, een zekere Billemon. Pierre Van Elslander, 70 jaar, wil naar zijn broer gaan die pastoor is te Klerken. Geboortig van Ieper was hij, 68 jaar oud, opgesloten geweest in de gevangenis te Brugge op 25 Prairial VII (= 15.06.1799). Uit een lijst van personen die klacht neerlegden tegen de betaling van grondbelastingen over de jaren VIII en IX (= 1800-1801) leren we dat G.F. Roselt, brouwer, eigenaar was van een deel van het kloostergoed van de Capucijnen. Het ander deel behoorde toe aan de republiek en daar was de rijkswacht gevestigd (6).

Bronnen :

(1) A.R.A. Brussel. Geheime Raad, Oostenrijkse periode, bundel 702.
(2) R.A. Brugge. Franse Hoofdbesturen, nr. 1188.
(3) id., nr. 820.
(4) id., nr. 858.
(5) id., nr. 1.190
(6) id., nr. 1954.

VERBETERING

Blz. 93 - 142 : bij Sabine BULCKE lezen * Roeselare 1953 i.p.v. 1933.

GEDATEERDE HUIZEN IN OOSTENDE

door Roger **TIMMERMANS**

In De Plate van februari 1992 (blz. 92-44 e.v5/10/93) verscheen een artikel van drh. Germain BILLIET over gedateerde huizen in Oostende.

Algauw merkte ik op dat er enkele huizen ontbraken en ik liet een aanvulling verschijnen in het maart nummer van 1992.

Maar mijn aandacht was geprikkeld en uitgaande van het feit dat vier ogen meer zien dan twee, zijn we er samen, mijn vrouw en ik, op uitgetrokken om alle gevels te bekijken gelegen in de veelhoek begrensd door de Albert I Promenade (vanaf het Kursaal), de Visserskaai, de Vindictivelaan, de Hendrik Serruyslaan, het Marie-Joséplein, de Leopold II laan en de Oosthelling. Het oude Oostende dus, waarvan wij systematisch alle straten en straatjes doorlopen hebben.

De heer BILLIET heeft natuurlijk de grote verdienste dat hij de ganse stad heeft "afgezocht" !

A. Buylstraat	30	1906 (*)	Papeti
Christinastraat	27	1909	Hoek Langestraat
	37	1928	Hoek Kleine Weststraat Juwelier Quintyn
	63	1928 (*)	Agence Vanbeckevoort
	86	1902 (*)	Brouwershuis Brouwerij Het Kruis
	133	1924 (*)	
Euphr. Beernaerstr.	7	1947	College Lagere Afdeling
Jozef II straat	44	1930	Hoek Christinastraat fotozaak
Kaaistraat	31	1903	
	59	1909 (*)	Kunstgalerij Deketelaere
Kapellestraat	84A	1922 (*)	
	95	1887 (*)	Kinderkribbe St Vincentius
	99	1921 (*)	Restaurant Venise
Kapucijnenstraat	12	1921 (*)	Café Toulouse
	13	1903 (*)	Café "Den Artiest"
	38	1912 (*)	Café Zeegeuzen
	42	1729 (*)	Café "Spanish Inn"
Kerkstraat	27	1911 (*)	Villa "Ter Linden"
	29	1945	Kunsthandel Seghers
	38	1922	Beroepskrediet

Langestraat	24	1764 (*)	Café "Fiacre"
	30	1946	
	91	1901 (*)	
Nieuwstraat	4A	1912	Kaas/wijnhandel
	6	1912	Schoenen Philta
Ooststraat	5	1922	
Schipperstraat	20	1930	
St Franciscustr.	25	1905	
St Sebastiaanstr.	11	1901 (*)	
	35	1884 (**)	
Van Iseghemlaan	89	1893	Hoek Oosthelling
Witte Nonnenstr.	2	1928 (*)	Prutske -kinderkle-ding. Hoek Kaaistraat
Zuidstraat	13	1948	

(*) reeds vermeld in "De Plate" blz. 92/45
(**) reeds vermeld in "De Plate" blz. 92/69

Wat in het stadscentrum overblijft aan huisgevels met jaartal zou men kunnen onderverdelen als volgt :

1729	64							2
1	1							
1884	87	89	93					4
1	1	1	1					
1901	02	03	05	06	09	11	12	13
2	1	2	1	1	2	1	3	
1921	22	24	28	30				11
2	3	1	3	2				
1945	46	47	48					4
1	1	1	1					
								--
								34

Hoevel huizen werden vòòr en na de eerste wereldoorlog voorzien van een jaartal ? Dit getal is niet meer te achterhalen. Hieraan zijn schuld de vernielingen tijdens de twee oorlogen en de afbraak van een massa huizen voor nieuwbouw na 1945.

Een ding kan men echter met zekerheid stellen : na de tweede wereldoorlog kwam het, op een paar uitzonderingen na, practisch niet meer voor.

ENKELE REACTIES OP "ZEEWEZENSPROKKELS 1"

In zijn lezenswaardige bijdrage "Zeewezensprokkels 1" spreekt Ferdinand GEVAERT over de VISSERIJWACHTERS en ons eerste visserijwachtschip de "Mathilde" (De Plate, 22e jg. nr. 10, blz. 93-238 e.v.).

Destijds kreeg ik van Commodore PETITJEAN (26/9/1907 - 29/4/1987), Stafchef van de Zeemacht en Marinehistoricus, over het onderwerp "Mathilde" enige informatie, die ik hier laat volgen tot meerdere kennis van het onderwerp.

Voor 1857 werd de "Mathilde" ingezet op de grote handelsvaart. Het schip voer vele jaren onder het commando van kapitein Adolphe COUSSEMENT, die in 1858 met de "leopold" aan de Falklands verging. Toen omstreeks 1860-63 de Oostendse reders, de ene na de andere, met de grote handelsvaart stopten verhuurde VAN CUYL, in 1863, de "Mathilde" aan de Staatsmarine.

Een Oostends marineschilder vertelde hoe hij als kleine jongen aan boord van de "Mathilde" speelde. Het schip lag toen in de Oostendse haven, afgetakeld te wachten op de sloper, nadat het verschillende jaren dienst had gedaan als visserijwacht waarbij scheepsjongens werden ingescheept voor opleiding.

Het schip was zo geliefd bij de Oostendenaars dat zij, na de vervanging ervan door de "Ville d'Ostende", dit laatste schip de "Mathilde" bleven noemen (noot : waarschijnlijk speelde de associatie "Mathilde-scheepsjongen" hierin een rol). De "Mathilde" werd in 1884 verkocht aan een Noorse reder.

Destijds liet de heer André VAN ISEGHEM, uit Brussel, het volgende weten. In 1884 kocht zijn vader bij een schroothandelaar te Oostende, voor zijn buitenverblijf te Gent, twee bronzen kanonnetjes van klein kaliber en twee stukken van kaliber 8 op veldaffuit. Op de kulas van deze stukken was de naam "Mathilde" gegraveerd in letters van 3 cm hoogte. Ook de naam van de gieterij stond erop vermeld. Later bevonden deze stukken zich op het zomerverblijf van dhr. Georges VAN ISEGHEM te Raversijde. Dhr. Georges VAN ISEGHEM woonde normaal op de Bd Anspach 134 te Brussel.

Volgens men destijds in Oostende vertelde was er aan boord van de "Mathilde" ooit een kok geweest, een kanak (Kanaken = naam voor de inwoners van Polynesie), die zich wilde wreken op de officieren van het schip en een poging deed om hen te vergiftigen.

In 1846 noteerde men in Oostende een "Mathilde" een pleyt (pleit = hoog en breed getuigde Vlaamse kustvaarder tot max 120 ton) van 70 ton toebehorende aan een zekere A. DE NEUTER van Leuven. Waarschijnlijk hebben we hier te doen met een voorloper van de "Mathilde" van 1850.

J.B. DREESEN

Bronnen : Nota's van Commodore Petitjean.
A. Leconte. Les ancètres de notre Force Navale, blz. 263.
A. De Burbure. Une Anthologie de la Marine Belge, blz. 186.

Op blz. 93-240 geeft de heer Ferdinand GEVAERT een tekening van de "Mathilde" Maar terzelfdertijd drukt hij ook zijn twijfels uit over de schouw die, volgens de tekening, op de driemaster zou gestaan hebben. En terecht.

In het boek "Mercator. Geschiedenis van de Belgische Schoolschepen" door Alex DE VOS (1), blz. 11, staat een mooie afbeelding van het zeilschip ZONDER schouw, met als onderschrift "Carolus L. WEYTS : Driemaster "Mathilde" 1863".

Op blz. 12 lezen we volgende tekst met betrekking tot bovengenoemd schip :

"Vanaf 1867 kwamen scheepsjongens voor onderricht terecht op de Belgische driemaster "Mathilde" (256 ton) van Ed. VAN CUYL. dit schip werd door de regering afgehuurd om dienst te doen als visserijwachtschip dat eveneens "embarquera une équipe de marins d'Etat ainsi qu'un certain nombre de mousses devant faire l'école de matelot".

"La création d'une école de mousses" aan boord van de "Mathilde" werd in de pers gunstig onthaald en bood het voordeel "de familiariser avec leur profession nos élèves marin", stelde destijds een Antwerps blad vast.

Roger TIMMERMANS

(1) Uitgeverij MIM n.v., Lakborslei 114, 2100 Deurne. D/1993/1676/71. ISBN 90 341 0672 1

OOSTENDE, ELDERS IN DE WERELD

door J.B. **DREESEN**

De gift van een foto bracht me op de idee een inventaris aan te leggen van plaatsen of instellingen, elders, in de wereld die naar onze vroede stede genoemd werden.

a. Oostende in Budapest

De heer Jan KOHLBACHER, voorzitter van de Geschied- en Heemkundige Kring van Eisden (Limburg) schonk ons een foto uit zijn oude doos. De foto geeft ons een binnenzicht van Café OOSTENDE te Budapest. Er staat een groep op van 24 muzikanten, wat er op wijst dat het geen klein café was. Volgens Jan KOHLBACHER dateert de foto van vòòr Wereldoorlog II.

b. Oostende-Wulpen

Aan ons Oostende en Westende werd op het einde van de 13de eeuw begin 14de eeuw de lokalisatie TESTEREP meegegeven. Daar is een logische verklaring voor.

Aan de Vlaamse kust bestonden namelijk nog een Oostende en een Westende en wel op het eiland Wulpen. In de middeleeuwse administratie, voor de teloorgang van het eiland Wulpen, maakte men, om verwarring en betwisting te vermijden, steeds uitdrukkelijk het onderscheid tussen de dorpen Oostende-Wulpen, en Westende-Wulpen en de naamgenoten op TESTEREP.

Wulpen vormde een deel van de Vlaamse Westerschelde-oever dat voor Cadzand lag. Thans nog worden bij baggerwerken voor onze kust ter hoogte van de WIELINGEN, tussen 51°24'NB - 3°22'OL en 51°25'NB - 3°24'OL (dit is ter plaatse van het verdronken eiland Wulpen) nog stenen bovengehaald.

Wulpen werd reeds in 1096 in een oorkonde vermeld als zijnde een eiland met meerdere kapellen die afhankelijk waren van de kerk van Aardenburg. Het eiland werd zwaar beschadigd tijdens de stormvloedramp van 1334 en werd tijdens de Elisabethvloed van 1404 volledig opgeruimd. Einde van de 16de eeuw bleven er nog enkele hectaren over die we nog afgebeeld zien op de kaart van het Brugse Vrije geschilderd door Pieter POURBUS.

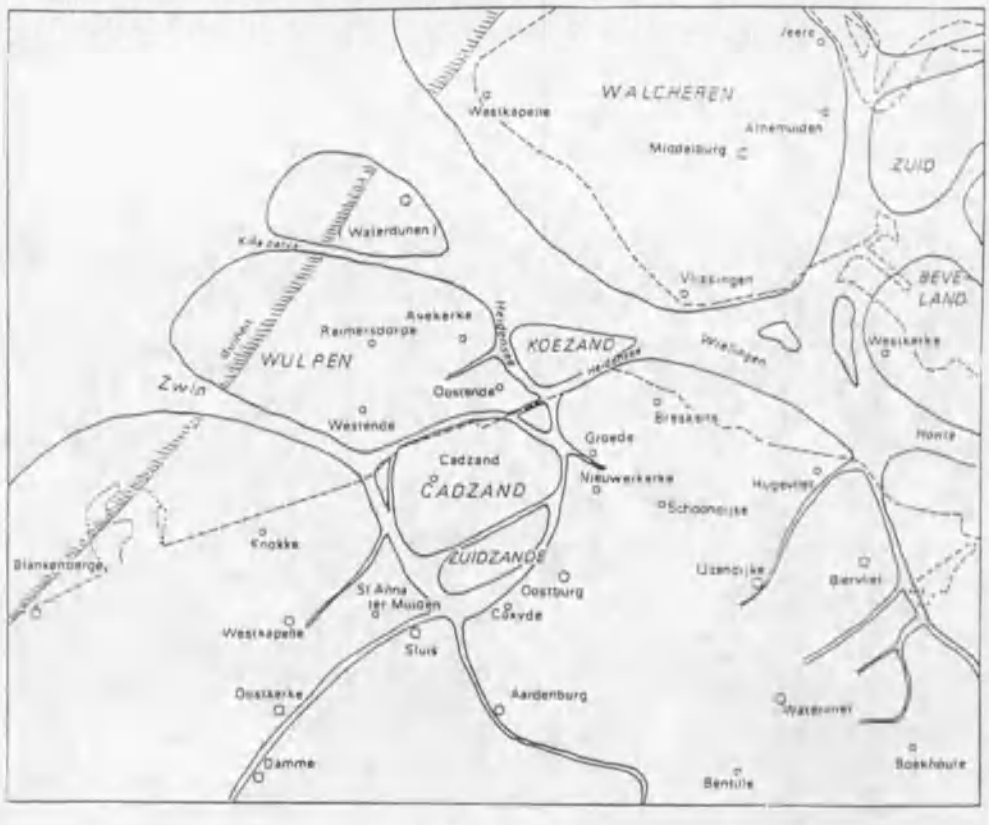

c. Oostende in Argentinie

Op 6 april 1913 werd in Argentinie, een paar honderd km ten zuiden van Buenos Aires door twee Belgen de badplaats OSTENDE (met één O) gesticht.

In zes maanden trokken ze, met de hulp van Japanners, midden in de duinen een heuse stad op. In de kranten werd publiciteit gemaakt voor OSTENDE, Atlantische parel.

De initiatiefnemers probeerden een massa Belgen naar daar te lokken. Maar de eerste wereldoorlog strooide roet in het eten. Er hebben destijds nog Belgen gewoond maar nu is er nog nauwelijks sprake van Belgen.

OSTENDE ligt naast PINAMAR, zowat het Knokke-Zoute van Argentinie. Een autostrade brengt je 420 km verder in Buenos Aires.

Hebt U nog plaatsen of instellingen, elders in de wereld, die naar onze stad zijn genoemd ? Meldt ze ons, bij voorkeur met een verwijzing naar een tekst of plan. Wij nemen ze op in onze inventaris en publiceren ze in ons tijdschrift.

Bronnen : Mondelinge gegevens van dhr. J. Kohlbacher.
B. Augustijn. Zeespiegelrijzing, Transgressiefazen en Stormvloeden. Brussel 1992.
Reportage. Het Laatste Nieuws, april 1993.

OSTENDIANA

door A. SWYNGEDAUW
m.m.v. E. SMISSAERT

HARPMAN, Jacqueline
Het strand van Oostende, roman?.

CATALOGUS
Maurice Boel : monography.

GOES, Joseph
De spoorwegkantoren van Oostende en hun stempels.

HOSTYN, Norbert
100 jaar Museum voor Schone Kunsten in Oostende (1893-1993).

HOSTYN, Norbert
Egide Linnig (1821-1860) : zijn betekenis voor de Belgische zeeschildering in de 19de eeuw.

HOSTYN, Norbert
Museum voor Schone Kunsten, Oostende : aanwinsten 1992 : catalogus.

LIETARD, Edwin
Regatten gehouden te Oostende : een beschrijving van het thema "medailles in de roeisport : 1895-1975.

LIETARD, Edwin
Uitstallingswedstrijden te Oostende : medailles : 1922-1962.

LIETARD, Edwin
De zeevisserij te Oostende : tentoonstelling.

PANCKOUCKE, Marleen
"Al bouwend sloopte de stad zichzelf" : stadsvernieuwing in Oostende.

VELDE, Ronny van de
James Ensor : catalogue de l'exposition chez Ronny van de Velde.

VERHAEGHE, Julien
"Civile zaken", behandeld door de Schepenbank van de Stad Oostende 1676-.....

SOCIALE
Sociale kaart van de regio Oostende : Bredene, De Haan, Gistel, Ichtegem-Eernegem, Middelkerke, Oostende, Oudenburg : vademecum.

CATALOGUS
Beeldhouwer Oscar De Clerck (1892-1968) : monografie en catalogus & kunstschilder Jan De Clerck (1881-1962) : beknopte evocatie.

ENSOR, James
James Ensor : etsen (1886-1904) : een selectie : tentoonstellingscatalogus.

William Stephen COLEMAN (1829 - 1904)
De Camera Obscura te Oostende

Het UITVAARTKONTRAKT is de absolute ZEKERHEID dat uw begrafenis of crematie zal uitgevoerd worden volgens UW WENSEN en dat uw familie achteraf GEEN FINANCIELE beslommeringen heeft.
Vrijblijvende inlichtingen voor deze exclusieve service :

Begrafenissen & Crematies

NUYTTEN n.v.

Torhoutsestwg 88 H
Petit-Paris Oostende
Tel. 80.15.53

"Uw steun in droevige dagen"

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WEST-VLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELLIJKE UITGEVER
A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

SECRETARIS
J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING
750-9109554-54
000-0788241-19

JAARGANG 22
Nr 12
MAAND december 1993

IN DIT NUMMER

blz. 299 : **F. GEVAERT** : Zeewezensprokkels - 3.

blz. 303 : **J. VERHAEGHE** : Een andere kijk op William Hesketh.

blz. 306 : **N. HOSTYN** : De kunstenaars in Oostende (4).

blz. 310 : **E. LIETARD** : Oostendse numismatiek.

blz. 314 : **J.B. DREESEN** : Zeespiegelrijzing, transgressiefazen en stormvloeden in maritiem Vlaanderen tot het einde van de XVIde eeuw (boekbespreking).

blz. 318 : Schenkingen 1992 : 5e deel.

DECEMBER III - ACTIVITEIT. Avondvoordracht

De Oostende Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere sympathisanten uit te nodigen tot een avondvoordracht die door gaat op

donderdag 16 december 1993 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F., Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : **OOSTENDE IN DE PROTESTANTSE PERIODE 1530-1604**

De spreker : de heer Dirk **LAUREYS**, licenciaat in de Geschiedenis

De vroegste hervormde aanwezigheid te Oostende dateerde rond 1543 toen de Dortrechtse wederdoper Adriaen ADRIEAENSZ er wegens ketterij gegeseld en voor eeuwig uit Vlaanderen verbannen werd.

In de jaren 1550-60 noteerde men een toenemend aantal protestanten die omwille van de repressie naar veiliger oorden uitweken. Tijdens het wonderjaar 1566 is er sprake van "dyveersche secretarissen die hier binnen der steede latiteerden end begonnen hadden heurlieder residentie te nemen". Inderdaad de plaatselijke Reformatorische kerk vormde één van de belangrijkse van het Brugse Vrije. Tussen 1543 en 1576 (Gentse Pacificatie) had de overheid zo'n 90-tal nieuwgezinden veroordeeld. We spreken dan nog niet over de "lichtere" gevallen die er zonder bestraffing vanaf kwamen en daarom nergens in de archieven vermeld staan.

Na de Calvenistische machtovername in Gent (1578) nam het aantal hervormden, ook in de kuststreek toe, tot de helft van de bevolking. Dit noopte de twee nieuwgezinde burgemeesters ertoe de protestantse kerk als enige officiële te herkennen binnen de stadsmuren. Toen de Spaanse troepen, in de loop van de jaren 80 de ene Zuidnederlandse stad na de andere innamen en zodoende het Calvinistisch Oostende bedreigd werd besloten velen, voornamelijk deze uit de betere klasse, de benen te nemen.Juist door de oorlogsomstandigheden ontpopte Oostende zich tot een voornaam bolwerk van de Geuzen. De Hollanders, bijgestaan door de Engelsen maakten van de stad een geduchte vesting tegen de Spaanse belegeraars. Uiteindelijk mondde de toestand uit in het gekende beleg van Oostende (1601-1604) waarbij de stad met de grond werd gelijkgemaakt.

De heer Dirk LAUREYS, een kind uit de streek hij is namelijk van Oudenburg, doorliep het Ahteneum te Oostende en promoveerde in 1992 aan de RUG met de scriptie "De Reformatie in het Brugse Vrije (1566-1576).

Hij publiceert regelmatig in diverse Westvlaamse heemkundige tijdschriften en heeft over het onderwerp aardig wat in zijn mars.

Dit wordt eens te meer een interessante avond voor de Oostendse geschiedenis want over dit onderwerp werd in het verleden weinig gepubliceerd. Houd deze datum dan ook vrij. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Men zegge het voort. En wij verwachten U stellig op deze laatste activiteit van 1993.

J.B. DREESEN

ZEEWEZENSPROKKELS - 3

door Ferdinand **GEVAERT**

In 1927 werd het Korps van Torpedisten en Zeelieden (oorspronkelijk genoemd "Detachement van Torpedisten en Zeelieden" en ook "Compagnie Torpedisten van de Genie") ontbonden. Het Zeewezen kreeg twee torpedoboten "cadeau" afkomstig van het Detachement. Deze twee boten hadden deel uitgemaakt van de "prijsvloot" die aan België werd overgemaakt als oorlogsbuit na de oorlog 1914-18. Met deze prijsvloot werd het Korps gevormd, bestaande uit o.m. 14 torpedoboten (1) een groter aantal snelboten en andere kleine vaartuigen (2).

Na de ontbinding van het Korps werden al deze vaartuigen verkocht of verschroot met uitzondering van twee torpedoboten, genoemd "Wielingen" en "Westdiep", die aan het Zeewezen werden overgemaakt (3).

De Duitse oorlogsvloot, Kriegsmarine, had tijdens de oorlog specifieke torpedoboten ontworpen en laten bouwen voor de oorlogsvoering in ondiepe wateren, zoals de Vlaamse banken. Er waren twee klassen, één met een tonnemaat van 227 ton (230/250 t) en een tweede klasse met een tonnemaat van 137 ton (109 t). Bij de Kriegsmarine hadden de torpedoboten geen eigennaam doch een nummer voorafgegaan door het voorzetsel "A". Bij het ontruimen van de Vlaamse havens door de Duitsers in 1918 werden een aantal van deze torpedoboten achtergelaten.

De "Wielingen"

In Belgische dienst (bij het Korps) droegen de schepen een nummer, zoals bij de Duitsers voorafgegaan door een "A". Vijf van de torpedoboten kregen echter een naam, "Prince Leopold", "Prince Charles", "Princesse Marie-José", "Wielingen" en "Westdiep". Deze

twee laatste werden overgemaakt aan het Zeewezen door Landsverdediging.

De "Wielingen" en "Westdiep" werden, ontdaan van alle bewapening, vanaf 1930 ingezet door het Zeewezen als opleidingsvaartuig voor de zeevaartschool te Oostende (Staatsmarineschool - Staatszeevaartschool - Rijkszeevaartschool) en voor de visserijwacht in de kustwateren (4).

De "Wielingen" werd gebouwd voor de Kriegsmarine op de werven van Schichau te Elbing (5) en te watergelaten op 25 december 1916. Het mat 227 t, was 54 meter lang en 5,4 m breed. De diepgang bedroeg 2 meter. Het schip was bewapend met twee kanonnen van 88 mm (één op het voordek, de andere op het achterschip), een machinegeweer en een torpedolanceerbuis van 450 mm. Uitgerust met twee oliegestookte stoomketels werd het enkel schroef aangedreven door een stoomturbine van 3.500 pk. De snelheid bedroeg 25,75 knopen. "Bij de Kriegsmarine droeg het schip het ummer "A.43" en werd door de Duitsers in 1918 achtergelaten te Zeebrugge (6).

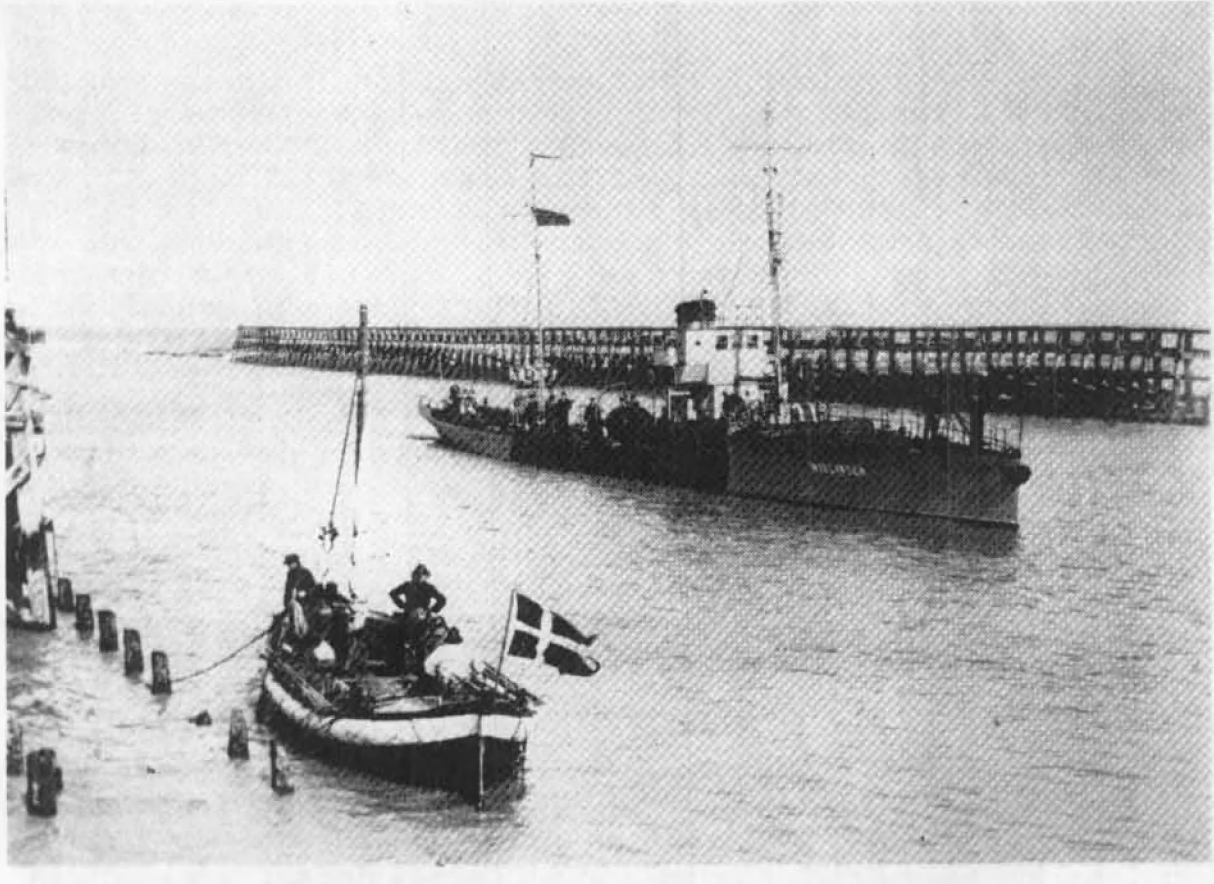

De "Wielingen" in de havengeul te Nieuwpoort

De "Westdiep" werd gebouwd op de Vulcan werf te Hamburg (5) en op 27 augustus 1915 te watergelaten. Het kreeg het nummer "A.20". De afmetingen van het schip waren : lengte 44 m, breedte 5 m met een diepgang van 1,83 m. De tonnemaat bedroeg 137 ton.

De bewapening bestond uit een 4-ponds kanon op het achterdek, een machinegeweer en twee torpedolanceerbuizen van 450 mm (6).

Het schip was uitgerust met twee kolengestookte stoomketels, een vertikale triple expantie stoommachine dreef een enkel schroef aan, waarbij een snelheid van 19 knopen kon bereikt worden.

In mei 1940 waren beide schepen gemeerd aan de kaai te Oostende in de omgeving van de zeevaartschool. Bij het ontruimen van Oostende door het Belgisch leger werden ze door genietroepen tot zinken gebracht. Bij het bezetten van de stad en haven werden de vaartuigen in beslag genomen door de Duitsers en terug opgevlot. Na noodherstellingen werden ze door de Kriegsmarine naar andere oorden overgebracht. De gegevens naar waar ontbreken.

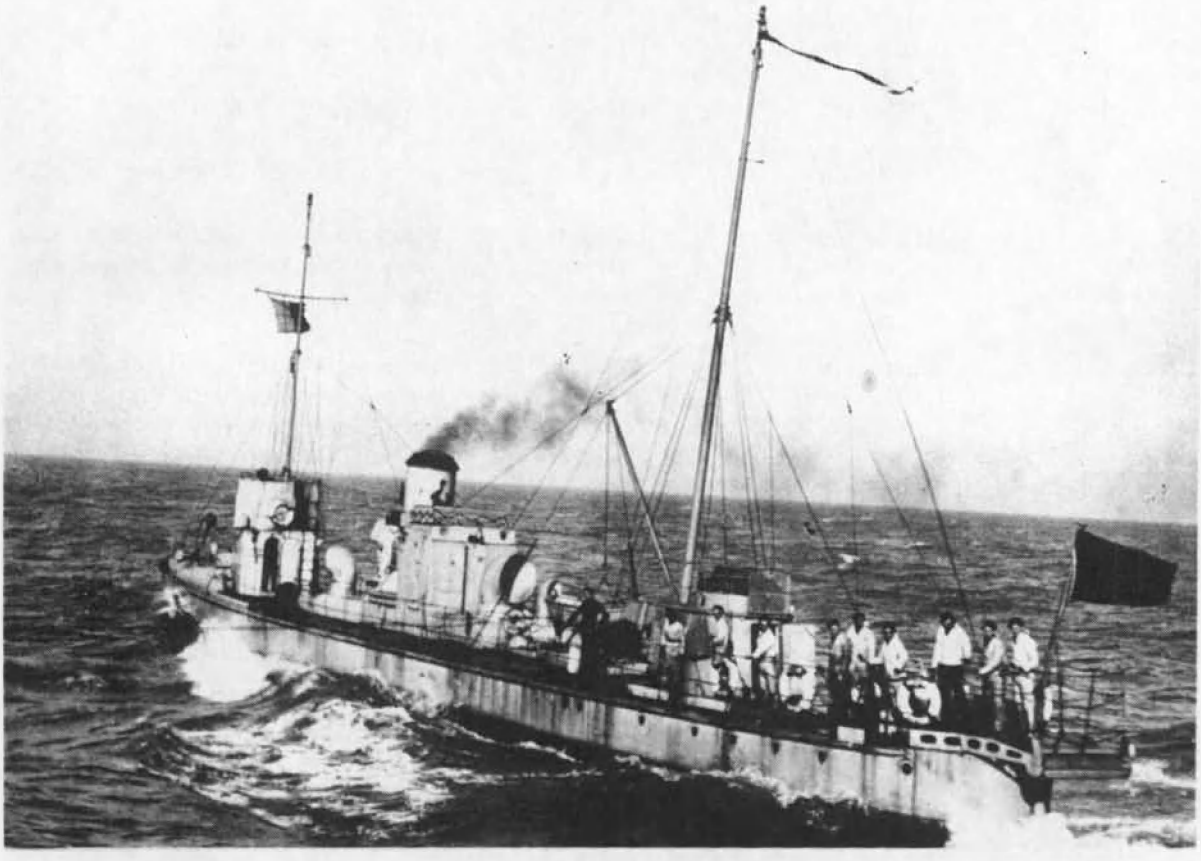

De "Westdiep" in dienst bij het Zeewezen

Volgens LENTON in "German Surface Vessels 2" (zie verwijzing 5 in november nummer) werd de "Wielingen" door de Kriegsmarine omgebouwd tot patrouillevaartuig, zonder vermelding van bewapening. Het schip kreeg de naam "Warendorp" en zou in 1943 gesloopt zijn. Volgens CONWAY (zie verwijzing 5 in november nummer) werd het schip niet in dienst genomen door de Kriegsmarine en gesloopt in 1943.

De "Westdiep" zou volgens LENTON omgevormd zijn door de Kriegsmarine tot opleidingsschip met een bewapening van twee 3,5 duimse kanonnen. Het kreeg de naam "Reiher". CONWAY vertelt ons dat het schip door de Kriegsmarine opgebouwd werd tot "auxiliary training vessel" (hulp opleidingsvaartuig) en dienst deed eerst onder de naam "Reiher" om later omgedoopt te worden in "Warendorp". Volgens beide bronnen zou het schip in 1945 terug overgemaakt zijn aan België en in 1948 gesloopt.

Het moet voorlopig bij deze twee uiteenlopende varianten blijven tot we over verdere gegevens beschikken.

Bij het oprichten van de Zeemacht in 1946 werd de visserijwachtverplichting overgedragen aan deze nieuwe dienst en werd het Zeewezen hiervan ontslagen. Dit betekende echter niet het einde voor het Zeewezen van de betrokkenheid met de zeevisserij, zoals we verder zullen zien.

OVERZICHT VAN DE VISSERIJWACHTSCHEPEN VAN HET ZEEWEZEN

Naam	Aard	In dienst ZW	
Mathilde	zeilschip	18(67)-1880	gehuurd door het ZW
Ville d'Ostende	zeilschip	1881-1914	gebouwd door het ZW, verdwenen 1914-18
Ville d'Anvers	stoomschip	1886-1921	gebouwd door het ZW, gesloopt in 1925
Zinnia ("Barbara", "Breydel")	stoomschip	1920-1946	gekocht door het ZW bij de Royal Navy, overgedragen 1946 aan de ZM, gesloopt 1951
Wielingen ("A.43", "Warendorp" ?)	stoomschip	1930-1940	oorlogsbuit 1918 (van Kriegsmarine), overgedragen door Korps van Torpedisten aan ZW, gesloopt in 1943
Westdiep ("A.24", "Reiher")	stoomschip	1930-1940	oorlogsbuit 1918 (van Kriegsmarine), overgedragen door Korps van Torpedisten aan ZW, gesloopt in 1948
Artevelde ("K.4", "Lorelei")	stoomschip	1940-1946	afgewerkt door Duitse Kriegsmarine 1943, overgedragen aan ZM in 1946, gesloopt 1954

---

(1) De A, A.5, A.8, A.9, A.12, A.14, A.16 en A.20 van het 137 t type en A.30, A.40, A.42, A.43 en A.47 van het 227 t type. Bron : Conway's All the World's Fighting Ships 1922-1946.

(2) Volgens L. Leconte in "De voorouders van onze Zeemacht", uitgegeven in 1948 door het Ministerie van Landsverdediging, Dienst voor opvoeding bij het Leger, werden er 11 torpedoboten, 26 mijnenvegers, 20 aken en lichters, 4 sleepboten, een stoomjacht en een "pont" behorende aan de Kriegsmarine in 1918 door het Belgisch Leger in beslag genomen te Antwerpen. Hij vermeldt ook dat na de oprichting van het Korps van Torpedisten en Zeelieden in 1919 de vloot bestond uit o.m. 9 kleine torpedoboten (zoals de "Westdiep") en 5 grote torpedoboten (zoals de "Wielingen"), 3 sleepboten, 2 riviersnelboten, een mijnenveger, een dienstvaartuig en een aantal snelboten.

(3) Het boek "De Zeemacht" vermeldt dat alle torpedoboten verschroot werden na de ontbinding van het Korps. Dit is duidelijk niet juist daar er twee torpedoboten overgemaakt werden aan het Zeewezen, de "Wielingen" en de "Westdiep". Deze fout wordt ook gemaakt door L. Leconte in zijn boek "De voorouders van onze Zeemacht".

(4) Bron : Officiële lijst der Belgische zeeschepen, met hunne seinletters, Ministerie van Verkeerswezen, Bestuur van het Zeewezen, januari 1931.

(5) Volgens de Officiële lijst der Belgische zeeschepen werden de "Wielingen" en "Westdiep" gebouwd te Stettin, Duitsland.

(6) Bron : Jane's Fighting Ships World War I.

Nota : Waar de Zinnia uitgerust was met een radioinstallatie was dergelijke uitrusting niet ingebouwd aan boord van de "Wielingen" en de "Westdiep".

EEN ANDERE KIJK OP WILLIAM HESKETH

door Julien **VERHAEGHE**

In de "Plate" van april 1986 vertelt D. FARASYN over het ontstaan van het badkartoerisme in onze stad, en geeft hij inlichtingen over de eerste uitbater William HESKETH.

Zo schrijft hij dat onze Engelsman eind 1783 zijn herberg "de Gouden Appel" in de Sint-Sebastiaanstraat verliet om naar "de Corvette" langs de Visserskaai te verhuizen, en dat hem in 1784 werd toegestaan badkarren en een drankgelegenheid uit te baten op het klein strand.

De laatste vermelding van William HESKETH te Oostende is van eind december 1785, en D. FARASYN veronderstelt dat hij begin 1786 onze stad verlaten heeft, wellicht wegens de verslechtering van de economische toestand.

Ook in andere publicaties duikt William HESKETH op als een degelijk middenstander, oud-zeekapitein, die zich gevestigd had in het Oostends herbergierswereldje. Nazicht van de registers van de kriminele processen voor de Oostendse Schepenbank geeft een heel ander beeld van de grondlegger van ons toerisme (zie Julien Verhaeghe "Sentencen Crimineel...., deel IV, uitgave V.V.F.).

William HESKETH moet reeds in zijn laatste maanden als herbergier in "de Gouden Appel" krap bij kas gezeten hebben, want hij had in augustus 1783 twaalf vaten "porther" en enkele meubels uit Londen laten overkomen, en had de vrachtprijs van 79 gulden 4 stuivers niet betaald aan scheepskapitein Niclas GODDIN. Deze laatste stelt op 20 september notaris Frans DE BAL aan om deze som te innen.

Toen Jacobus VAN DIJCKE, meester-kleermaker en eigenaar van de herberg "de Gouden Appel", deze in juli 1783 verhuurde aan Sr Joannes BAUCH, pacht te beginnen op 1 november 1783 na het vertrek van William HESKETH, zal hij wel geen vermoeden gehad hebben van de mizerie die hem te wachten stond. Op 6 november 1783 diende hij klacht in bij de schepenbank van Oostende tegen zijn vroegere huurder; de behandeling van de zaak begon op 27 maart 1784.

Eerst werden als getuige opgeroepen Pieter WEIJSENS, deken van de huistimmerlieden, Jan DOSSAER, deken van het metselaarsambacht, en Pieter VANDE EECKHOUTE, meester-kleermaker en winkelier.

De eerste twee verklaren vastgesteld te hebben dat in "de Gouden Appel" schade werd aangebracht ten belope van 115 gulden en 4

stuivers. De derde getuige doet een gedetailleerde opgave van wat William HESKETH allemaal uitgespookt heeft voor zijn vertrek, namelijk de schouw van de voorkamer uitgebroken en het haardijzer weggenomen, een houten bank uit de muur getrokken, de glazen deurtjes van een muurkast afgedaan en de kast vernield. In de kamer boven de kelder de haard uitgebroken en het haardijzer meegenomen. In de keuken het fornuis uitgebroken, de banken uit de muur getrokken, en de ketel en staander meegenomen.

Op de eerste verdieping waren de schouwen uitgebroken, de haardijzers verdwenen en de beddekoetsen uitgebroken.

Op de tweede verdieping waren de scheidingsmuren tussen de kamers afgebroken, enkele gebinten uitgezaagd en het behang, zo van lijnwaad of van papier, stukgesneden met een mes of stukgescheurd.

In de achterkamer beneden was het behang gescheurd en in stukken gesneden; in de kelder waren de wijnbakken vernield, en de steenput door het insmijten van vuil bedorven zodat deze stonk "als een privaet". Bovendien waren in het ganse huis alle vloeren bedekt met gebroken stenen en mortel.

Op 29 maart werden nog getuigen gehoord die de schade bevestigden. Tevens verklaarde Pascal DENIS, stadsbode, dat hij op 17 september in "de Gouden Appel" was geweest en dat toen beneden alles nog in orde was, maar dat hij door William HESKETH op een brutale manier belet werd om naar boven te gaan. Toen hij op 1 november terugkwam heeft hij als eerste de beschadiging vastgesteld. Op 15 april werd Jacobus DEN TANDT, metselaarsknecht, ondervraagd; deze verklaarde dat hij enkele dagen voor Allerheiligen 1783 van William HESKETH opdracht kreeg om in "de Gouden Appel" schouwen, haardijzers en het fornuis uit te breken en daarna in "de Corvette" weer in te metselen.

Eveneens op 15 april getuigde Balthasar VAN LEUVEN, voerman, dat hij kort voor Allerheiligen 1783 door William HESKETH werd gevraagd om met paard en wagen naar "de Gouden Appel" te komen. Hij zag in de gang van het dit huis een grote hoop uitgebroken stenen liggen, alsmede schorren, tegels, planken en stukken van schouwen. Alls werd door de knechten van HESKETH op zijn wagen gesmeten, en dezelfde knechten bevestigden hem dat zij bezig waren met alles uit te breken, en dat HESKETH binnen toezicht hield. Het opgeladen materiaal heeft hij dan naar "de Corvette" gevoerd, en daar samen met zijn knecht Pieter DE GRIJSE gelost. Hij werd aldaar door HESKETH betaald voor drie gedane reizen, en kreeg na iedere reis van de echtgenote HESKETH, of van een van zijn dienstboden, een druppel jenever.

Op 7 juni 1784 werd de zaak overgemaakt aan de Raad van Vlaanderen, en toen was Adriaan LAUWEREIJNS, brouwer, borg voor Jacobus VAN DIJCKE.

Toen Cornelius HUILMAND, eigenaar van "de Corvette" in juni 1783 zijn herberg verhuurde aan William HESKETH, en daarbij bedong dat deze een deel ervan zelf moest inrichten, zal hij wel niet bedoeld hebben dat dit op zo'n manier moest gebeuren.

Alhoewel William HESKETH op 21 juni 1784 toelating bekomen had om zijn drankgelegenheid op het klein strand uit te baten, was hij nog niet gestart op 10 juli, want op die dag verklaarde hij aan

het Magistraat dat hij "van resolutie was te doen opslaen eene spetie van tente met een seker vertreck om sijne drancken te stellen".

HESKETH was toen inderdaad weer betrokken bij een dubieus zaakje.

Op 10 juli, rond 5 uur 's namiddags, kwam de knecht "stabelaar" John LAMBERT met een stootkar waarop 3 vaten drank, een met jenever, een met brandewijn en een met rum, om langs de Westpoort de stad te verlaten. Tegengehouden door de stadscommisen kon hij de vereiste attesten dat de accijnzen betaald waren niet voorleggen. Hij verklaarde echter dat zijn baas, John LAMBERT, achterkwam met de vereiste attesten, te meer dat deze hem buiten de stad moest tonen waar de vaatjes moesten geleverd worden. Toen bleek dat een van de door John LAMBERT voorgelegde attesten niet in orde waren, werden de drie vaatjes prompt aangeslagen.

En voor wie waren ze bestemd ? Jawel, voor onze William HESKETH.

Deze had ontdekt dat er een verschil bestond in de te betalen accijns binnen en buiten de jurisdictie van de stad, en ook tussen de stad en 't Vrije (nil novi sub sole - vgl. de recente EEG zwendels). Hij had zijn drank gekocht binnen Oostende, was van plan ze uit te voeren langs de Westpoort, rond de stad te laten rijden op de jurisdictie van 't Vrije, en ze te laten afzetten bij zijn op te richten tent aan het klein strand, weer binnen de jurisdictie van de stad.

Daarvoor op het matje geroepen was hij de onschuld zelve, en begon met staande te houden dat zijn tent buiten de jurisdictie van de stad gelegen was. Hij vond ook dat hij zelf schade had geleden omdat, om zijn tent te kunnen openen hij genoodzaakt was geweest om "eenighe bottels dranck uijt zijn huijs sin het Conings Comptoir te verclaeren ende te doen transporteren in sijne begoste keete buijten de stad", en hier versprak hij zich en lapte zichzelf erin "dogh binnen desselfs jurisdictie".

Uit de processtukken blijkt dat William HESKETH geboren was omstreeks 1745, zoon van William en van Elisabeth SOMMER. Jammer genoeg wordt de geboorteplaats niet vermeld. Het blijkt ook dat hij geen (of zeer weinig Vlaams) kende, want hij werd in alle stukken bijgestaan door een tolk.

DE KUNSTENAARS IN OOSTENDE (4)

door Norbert **HOSTYN**

34. Nicole CASTEELS

Kunstschilders; opleiding Regentes Platische Kunsten te Brugge; poëtische figuratieve voorstellingen voornamelijk vrouwefiguren, dieren...

Musea : M.S.K. Oostende

35. Luc CATTOOR

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de zevende biënnale voor Amateurschilders te Oostende, 1989 (Tevewest-Ebes) met : - Bloementuil
- Tuinboeket
- Veldboeket

Woonde in 1989 : Derbylaan, 7.

36. Raymond CHEVREUILLE

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de zevende biënnale voor Amateurschilders te Oostende, 1989 (Tevewest-Ebes) met = - Panier fleur,
- Bodega
- Egyptologie

Woonde in 1989 : E. Beernaertstaat, 58.

37. Brigitte CLAEYS

° Oostende, 1964.

Kunstschilderes; regentes platische kunsten; laureate Prov. Wedstrijd voor Schilderkunst van het Vermeylenfonds, 1990.

Non-figuratieve materie, olieverfschilderijen en monotypes, doorgaans in zwart-grijs-witte en aardkleurige tinten. Geselecteerd voor de "Tweejaarlijkse Provinciale Prijs voor Beeldende Kunst 1992 - niet-multipliceerbare kunstvormen".

Lit. : Oostendse kunstenaars nu (tentoonstellingscatalogus), Oostende-Maastricht, 1992

38. Jeannine CLAEYS

Kunstschilderes uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders (Teveo) 1985 met - Twee poesjes
- Tania

39. Pierre CLAES

° Oostende, 1947.

Kunstschilder; opleiding publiciteit- en ornamentschilder bij Georges DEMEU aan het Sted. Technisch Instituut te Oostende; schilderijen met filosofische en esoterische onderwerpen.

40. Charles CLAUS

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders (Teveo), 1985 met - Lilian Gish
- Slapende kluizenaar
- De laatste dag

Woonde 1985 : Tarwestraat 77.

41. Ina CLIFFORD

zie Irma DEKETELAERE

42. René COESSENS

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Verdere gegevens ontbreken.

43. Yves COGGE

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders (Teveo), 1985 met - Puiyky
- Masker

Woonde 1985 : Epsomlaan 56.

44. Roger COMPERNOLLE

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 7e Biënnale voor Amateurschilders (Tevewest-Ebes), 1989 met:- Cimateirestoet
- Bleus
- In Keukenhof

Woonde in 1989 : Hulstlaan,4.

45. Marie-Louise COOLS

° Oostende, 1932.

Kunschilderes-grafica; opleiding aan de Stedelijke Kunstacademie te Oostende; landschappen, figuren, symbolische en allegorische thema.

Musea : M.S.K. Oostende.

46. Roger COOLS

° Hamme, 1919.

Kunschilder; leerling van de Kunstacademie te Hamme en van Achiel VAN SASSENBROUCK; verder aan het Hoger Sint-Lukasinstituut te Gent (Grote Prijs, 1944); 1941-49 leraar aan de Academie te Hamme; 1952-1957 leraar Academie Oostende.

Landschappen, marines, stadsgezichten.

Musea : M.S.K. Oostende

47. Roland CORDY

° Oostende, 1831.

Kunstschilder; voornamelijk haven en stadsgezichten in aquarel.

Deelname aan de 7e biënnale voor Amateurschilders te Oostende, 1989 (Tevewest-Ebes) met - Roest
- Ijsschaatsen
- Zicht op Haute Bodeux

Woonde in 198 : Geraniumlaan, 29.

48. Irene CORNILLE

Kunstschilderes uit het amateurscircuit.

Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", Oostende, 1985 met - Duinen
- Stilleven
- Sneeuwlandschap

Deelname aan de 7e Biënnale voor Amateurschilders te Oostende, 1989 (Tevewest-Ebes) met : - Bloemen
- Stilleven
- Honden

Woonde in 1989 : Jozef II straat, 8.

49. Delphine CORTEBEECK

° Antwerpen, 1938.

Leerlinge Akademie Antwerpen en Akademie Oostende (sierkunsten o.l.v. R. SERVAIS). Schilderde personages (jongelingen, clowns, dompelaars), duinengezichten, havengezichten. Schilderde somber-monochroom met slechts enkele kleurtoetsen.

Werkzaam en woonachtig te Oostende, ca. 1960.

Lit. : O. VILAIN, Delphine Cortebeeck, in : Ostend-Flash, 1960, 12, p. 60.

50. René COUCKE

° Oostende, 1938.

Kunschilder-beeldhouwer : pseud. "Pablo".
De hieronder staande namen moeten ingepast worden in de voorgaande aflevering (Mei nr. van het tijdschrift)

51. Willy COUCKE

Kunstschilder uit het amateurscircuit.

Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985, met : - Garnaalkruier bij nacht
- Vlissegem in de Winter
- De koetsiers

De hieronderstaande namen moeten ingepast worden in het artikel verschenen in het meinummer 1993 (blz. 93-140, 93-141 en 93-142).

19 a. Myriam BOGAERT

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 7e Biënnale voor Amateurschilders (Tevewest-Ebes) 1989 met - Het schip der woestijn
- Indische prinses
- Zonsondergang op het meer

Woonde in 1989 : Muscarstraat, 26

19 b. Hilde BOLLAERT

° Borgerhout, 1932.

Grafica; opleiding aan de Stedelijke Kunstacademie te Oostende bij R. DEVOLDER (ca. 1980)

19 c. Katrien BONNEZ

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 7e Biënnale voor Amateurschilders (Tevewest-Ebes) 1989, met - Oud
- Totem
- Gevangen

Woonde in 1989 : Frère Orbanstraat, 19.

25 a. Armand BRICHOT

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 7e Biënnale voor Amateurschilders (Tevewest-Ebes) 1989, met - Hond en kat
- Zonder titel
- Zonder titel

Woonde in 1989 : Stefanieplein, 25.

31 a. Tania BULTEEL

Kunschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 7e Biënnale voor Amateurschilders (Tevewest-Ebes) 1989, met - Begijnhof te Brugge
- Zonsondergang
- 't Beekje

Woonde in 1989 : Plakkersstraat, 13.

OOSTENDSE NUMISMATIEK

door Edwin LIETARD

KONINKLIJKE POSTZEGELKRING 1922

In 1922 werd er te Oostende een filatelistische kring gesticht.

Deze verenging had tot doel alle filatelisten van Oostende, kust en omgeving te groeperen en hun de mogelijkheid te bieden kontakten op te nemen met andere verzamelaars.

In de loop van haar bestaan heeft deze kring een zeer grote bloei gekend.

In 1972 werd er feest gevierd ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan. Bij deze feestelijkheden was er een officiële ontvangst op het stadhuis en werd er door burgemeester J. PIERS hulde gebracht aan het bestuur.

Tevens werd er een tentoonstelling gehouden door verschillende leden en werden de verdienstelijke bestuursleden en andere leden gehuldigd.

Aan de verdienstelijke bestuursleden werd er een plakket geschonken met de afbeelding van een postzegel en met de vermelding van de naam van dit bestuurslid.

De hieronder afgebeelde en beschreven medaille is deze die werd geschonken aan alle leden van de postzegelkring.

MEDAILLE IN BRONS ϕ 50 mm

R. Gezeten vrouw in vooraanzicht met in de linkerhand 2 lauwertakken en de rechter rustend op haar schoot.

V. 2 lauwertakken in kransvorm met bovenaan een ster en in het midden een tekst verdeeld over 5 lijnen :
DE KONINLIJKE/ POSTZEGELKRING/ VAN/ OOSTENDE/ UIT ERKENTELIJKHEID

ARTISTES MUSICIENS 1925

In 1900 werd er door enkele beroepsmuzikanten van Oostende overgegaan tot het stichten van een vereniging ter vrijwaring van hun rechten.

Deze vereniging had tot voornaamste doel, de verdere uitbuiting tegen te werken en tevens een betere naleving van de kontrakten te bewerkstelligen.

In 1925 werd er met grote luister de 25ste verjaardag van dit organisme, inmiddels de Syndicale Kamer der Beroepsmuzikanten genoemd, gevierd en dit door de opvoering van diverse werken van eigentijdse componisten.

In 1950 werd het 50-jarig bestaan van deze muziekbond gevierd met verschillende opvoeringen in diverse feestzalen.

Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan werd er een medaille geslagen om dit gebeuren te herdenken.

De hieronder afgebeelde medaille werd aan alle uitvoerders en leden geschonken.

MEDAILLE IN VERGULD BRONS AFM: 27 : 34 mm MET RING

R. Gezeten vrouw in vooraanzicht links in het veld met een harp in de linkerhand.

V. Palmtak links in het veld met rechts een medaillon met een tekst verdeeld over 8 lijnen :
CHAMBRE SYNDICALE/ DES/ ARTISTES/ MUSICIENS/ D'OSTENDE/ 25e/ ANNIVER./ 1900 - 1925

OSTEND SWIMMING CLUB 1926

De Ostend Swimming Club werd te Oostende gesticht op 3 juni 1922.

Deze zwemvereniging was gelegen in het Maria-Hendrikapark in de onmiddellijke omgeving van het Koninginnehof.

In de loop van haar bestaan heeft deze vereniging verschillende nationale en internationle titels gewonnen en had in binnen- en buitenland een uitstekende reputatie.

Bij elke wedstrijd werden er medailles geschonken aan de atleten van de deelnemende clubs.

De heer ELLEBOUDT was voorzitter van 1932 tot eind 1958.

Later werd deze vereniging herdoopt in R.O.S.C. (Royal Ostend Swimming Club).

De hieronder afgebeelde medaille is deze die werd geslagen en geschonken ter gelegenheid van de wedstrijden georganiseerd op 22 augustus 1926.

MEDAILLE IN VERGULD BRONS AFM: 24/37 mm MET RING

R. Zwemmer vanaf de rug gezien en in duikhouding en omring door water.
Rond deze medaille is er een reddingsboei.

V. Bovenaan een medaillon met een tekst verdeeld over 3 lijnen :
O.S.C./ 22 - 8 - 26/ OSTENDE
Onderaan terug de reddingsboei

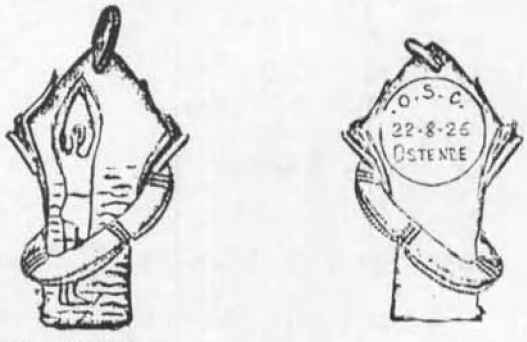

ROTARY INTERNATIONAL 1927

Deze welgekende vereniging die alle beroepen en verschillende bedrijven vertegenwoordigd, werd gesticht in 1905 in Chicago in de V.S.

In de eerste jaren van haar bestaan werden de jaarlijkse conventies uitsluiten te Chicago gehouden. Reeds vanaf 1912 zocht men een soort internationaal verband te leggen tussen de verschillende staten van Amerika. Zo werden de volgende conventies telkens gehouden in een verschillende staat.

Vanaf 1922 had de Rotary een wereldwijde expantie en zo kreeg ze haar tegenwoordige benaming "Rotary-International".

Vanaf dit ogenblik werden de jaarlijkse conventies in een ander ledenland gehouden. Zo kwam ook België aan de beurt. In 1927 werd de 18e Internationale Rotary Conventie gehouden te Oostende.

Ter gelegenheid van deze gebeurtenis kwamen er duizende Amerikaanse Rotaryleden met transatlantische schepen naar ons land. Deze oceaanstomers wierpen hun ankers uit voor Oostende en de passagiers werden met verschillende maalboten naar de haven van Oostende overgebracht.

Koning Albert I presideerde de opening van de feestelijkheden van deze 18e Internationale Conventie.

De massale overtocht van duizende Amerikanen kon gezocht worden in de achting van deze personen voor onze Koning. Nooit te voren had Oostende zo'n grote toeloop gekend.

Ter gelegenheid van deze conventie werd er aan ieder aanwezig Rotary-lid een medaille geschonken om deze gebeurtenis te herdenken.

MEDAILLE IN BRONS Θ 28 MM MET VASTE RING

R. Rotary embleem met de internationale legende erboven op ROTARY INTERNATIONAL

V. Lauwer- en eikentak in kransvorm met middenin een tekst verdeeld over 5 lijnen :
XVIII/ CONVENTION/ ROTARIENNE/ 1927/ OSTENDE

Van deze medaille werden er verschillende duizende exemplaren geslagen en zijn voor het grootse deel in handen van buitenlanders.

LIDGELD 1994

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heemkring De Plate is voor 1994 vastgesteld als volgt :

Aangesloten lid :	400 Fr
Steunend lid :	500 Fr
Beschermend lid (vanaf)	1.000 Fr

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin. Alleen diegenen die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting door ons ontvangen op 25 november) vinden hierbij een stortingsbulletin.

Ook dit jaar biedt het Grafisch Bedrijf LAMMAING ons gratis de Platekalender aan. Deze wordt samengesteld door onze ondervoorzitter de heer Omer VILAIN. Als thema werd "DE VISSERSKAAI VROEGER" gekozen.

Het lidgeld werd dus ook dit jaar NIET verhoogd.

Maar een extra steuntje kunnen we wel gebruiken.

Daarom....
wordt steunend lid i.p.v. aangesloten lid, of wordt beschermend lid i.p.v. steunend lid ! !

Jean Pierre Falise
Penningmeester

ZEESPIEGELRIJZING, TRANSGRESSIEFAZEN EN STORMVLOEDEN IN MARITIEM VLAANDEREN TOT HET EINDE VAN DE XVIde EEUW

door J.B. DREESEN

Decennia lang hebben wij bij de historische bespreking van onze kuststreek gegoocheld met een 1ste, 2de en 3de (A+B) Duinkerketransgressiefase.

Errare humanum est.

De term TRANSGRESSIE hadden we, altijd al, met een zeker wantrouwen bekeken. Het is namelijk een term uit de Geologie en in zijn mariene versie is de betekenis ervan : "een uitbreiding van de zee door stijging van de zeespiegel of daling van het land".

Het eerste gebruik van deze term gaat terug op een geografische studie, nl. "La Flandre" van BLANCHARD in 1908.

Hij legde de basis van de Duinkerke-transgressiefasentheorie door de kleiafdekking uit de post-Romeinse tijd - waarvan hij het algemeen karakter benadrukte - toe te schrijven aan een zeetransgressiefase waarbij geheel de Vlaamse kustvlakte in een waddengebied zou herschapen zijn. Aan hem dient dan ook de visie te worden toegeschreven in verband met de vroege afbraak van het Oude Duinenmassief en het geloof in een sterke zeespiegelrijzing in de historische tijden.

BLANCHARD gaf ook aan de toekomstige historische-geografen een zuiver fysich-geografisch verklaringsmodel voor de bedijkingsgeschiedenis waarbij de inpolderingsbeweging gekoppeld werd aan een nieuwe zeespiegelrijzingsfase die dijken noodzakelijk maakte, de zogenaamde Duinkerke-III-transgressie.

Leidzaam hadden wij de stormvloed van 1 februari 1953 ondergaan. We waren verbaasd over het geweld, de vernielingen en zijn invloed op het landschap. We realiseerden ons toen plots dat deze storm in feite was voorafgegaan door een storm op 1 maart 1949 die reeds een deel van de weg vrijmaakte voor zijn opvolger van 1 februari 1953.

Later nog, in 1962 en 1973, keken we weer verwonderd op naar de vernielingen van gelijkwaardige gebeurtenissen in het Hamburgse. Vijf jaar later, in 1978, was het de beurt aan de Engelse oostkust.

Ook de historici hadden dit opgemerkt. In 1958 kwamen ze een eerste maal bijeen om de Transgressiefazen-theorie op de korrel te nemen. Ze kwamen tot het besluit dat de geologen en bodemkundigen de evolutie van onze kuststreek te eenzijdig verkaard hadden. Ze besloten die theorie te controleren op basis van de archeologische, historische-geografische en historisch-klimatologische gegevens en gingen onmiddellijk aan de slag.

Reeds in de loop van de zeventiger jaren publiceerde Prof. mevrouw M.K.E. GOTTSCHALCK haar bevindingen in een monumentaal werk

"Stormvloeden en rivieroverstromingen in Nederland". Assen, deel I, 1971 de periode voor 1400; deel II, 1975, de periode 1400-1600; deel III, 1977; de periode 1600-1700.

In 1978 lag zij samen met prof. A. VERHULST aan de basis van een eerste interdisciplinair kongres aangaande deze thematiek dat doorging in de Rijksuniversiteit van Gent. De referaten en wetenschappelijke discussie die ze uitlokten werden gepubliceerd onder de titel "Transgressies en occupatiegeschiedenis in de kustgebieden van Nederland en België". Men was geleidelijk aan tot andere bevindingen gekomen. Men ging over de grenzen kijken naar wat men daar gevonden had en een nieuwe generatie historisch-geografen begon met grote ijver de archieven na te pluizen in verband met dit onderwerp.

Een onder hen, Dr. Beatrijs AUGUSTYN, heeft haar bevindingen in een doctoraatsthesis verwerkt die al even monumentaal is als het hiervoor aangehaalde, driedelig, werk van Dr. M.K.E. GOTTSCHALCK.

Op basis van een uitgebreid archiefonderzoek (haar "Bronnen en Bibliografie" is zo maar even een lijst van 56 bladzijden) gaat zij de transgressietheorie te lijf. Van zeespiegelrijzingen is er in de loop van de door haar behandelde periode weinig terug te vinden. Zij onderzocht hiervoor de dijkhoogtegegevens in de Nederlanden vanaf de 13de eeuw.

De aanslag op de "Oude Duinen" werd niet als eerste door de zee gepleegd maar wel door de mens. Vanaf de 12de eeuw reeds werden deze duinen gerooid, geschonden door urbanisatie en havenaanleg, wegenaanleg, inkultuurname als weideland, overbeweiding en overtreding van de duinenbeheersreglementering. De "Oude Duinen" gingen eerst op het einde van de 14de eeuw teloor. Het resultaat hiervan was de definitieve landopgave aan de Vlaamse kust en de Westerscheldemonding, door duinzandverstuiving, in de 14de en 15de eeuw.

Zij behandelt het verdwijnen van het, zogenoemde "duineneiland" Testrep en van het eiland Wulpen aan de Westerscheldemonding; de verzanding van het Zwin en het probleem van de Westerschelde. Het veen en de turfexploitatie in de kustnabije gebieden en de relatie met de bedijking van de aangrenzende schorrelanden worden door haar uitvoerig beschreven. Ook hier blijkt weer hoe door het ingrijpen van de mens, waterbouwkundige problemen ontstonden.

Kortom een studie die men moet gelezen hebben om een nieuw en beter inzicht te krijgen op de evolutie van onze kustnabije streken.

Toch nog even een waarschuwing : dit werk is een herziene versie van haar proefschrift (haar doctoraatsthesis) die zij op 7 februari 1991 aan de Rijksuniversiteit van Gent verdedigde. De aanhalingen uit Latijnse, oud Franse en oud Nederlandse archieven zijn niet vertaald en ze maakt gebruik van sommige woorden uit de wereld van de historici die bij de lektuur het gebruik van een woordenboek, af en toe, noodzakelijk maken. Laat U echter niet afschrikken, het resultaat is de moeite waard. Het is voor iedereen die interesse heeft in de geschiedenis van onze kuststreek een "must".

Even de technische gegevens van de uitgave.

"Zeespiegelrijzing, transgressiefasen en stormvloeden in maritiem Vlaanderen tot het einde van de XVIde eeuw".
Een landschappelijke, ecologische en klimatologische studie in historisch perspectief
(with an English summary)
in 2 banden (731 bladzijden)

door Beatrijs AUGUSTYN

Algemeen Rijksarchief Brussel
1992

INHOUDSTAFEL

I. De betekenis van zeespiegelrijzingen, transgressiefasen en stormvloeden voor de geschiedenis van de kustgebieden in de Lage Landen.
1. Zeespiegelrijzingsproblematiek in Nederland.
2. De Belgische herkomst van de transgressiefasentheorie.
3. Stormvloeden : de visies van Gottschalk en Lamb.

II. "The Scheldt Question" en de zgn. laatmiddeleeuwse transgressiefase.
1. Dijkhoogtegegevens in de Westerschelderegio.
2. Hydrografische wijzingen in de Scheldedelta.

III. De verhouding tussen fysische en menselijke faktoren bij het achteruitwijken van de Vlaamse kustlijn in de late Middeleeuwen.
1. De opbouw en afbraak van zandkusten.
2. De antropogene faktoren van de duindestruktie.
3. Definitieve landopgave aan de Vlaamse kust.
4. De verdwijning van het eiland Wulpen en de verzanding van het Zwin.

IV. Het veen en de turfexploitatie in kustnabije gebieden.
1. De Cope-theorie en de laatmiddeleeuwse transgressiefase.
2. Test-case : de venen in het zuidelijke Westerscheldegebied.
3. De relatie tussen veenexploitatie en bedijking.

V. De problematiek van de veeninklinking : het voorbeeld van de Late Moere van Meetkerke bij Brugge.

VI. Algemeen Besluit.

VII. Bijlagen.
1. Ongepubliceerd traktaat van Andries Vierling, a° 1575.
2. Peilingsverslag van de Scheldedelta, a° 1549.
3. Brieven over de uitvoer van turf uit Holland, a° 1555.
4. Koncept voor de droogmaking van de Lage Moere, a° 1502.

Bestelling door overschrijving van 750 Fr (+ 180 Fr portkosten) op postrekening nr 000-2007805-02
Algemeen Rijksarchief
Ruisbroekstraat 2-12
1000 Brussel
met vermelding : "publ. 1568-1569"

DE LUSTIGE ZIGOMARS. (Gesticht 23-11-1912).

Viering 35 jarig bestaan op 17-11-1946.

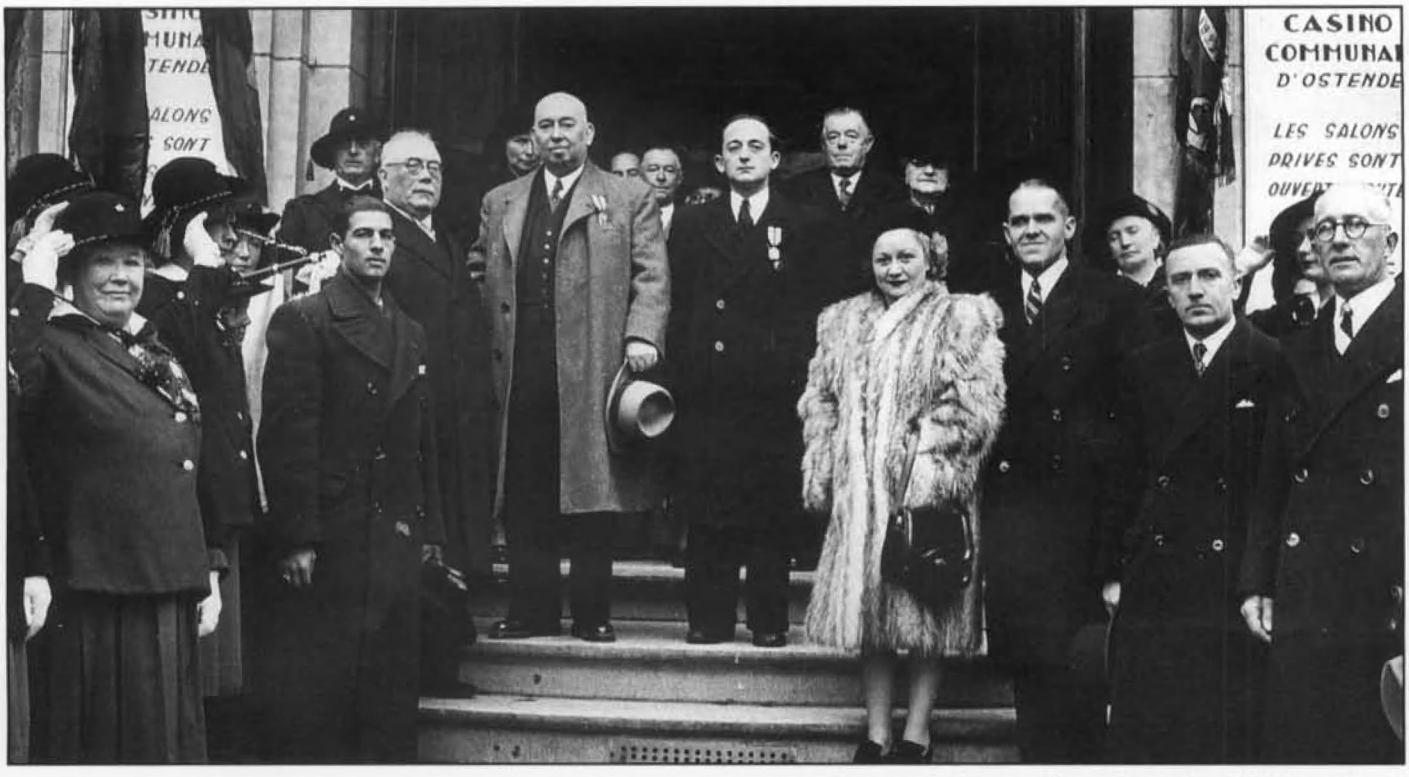

Plaats v.d. foto, schouwburg hoek "Chez Pan"

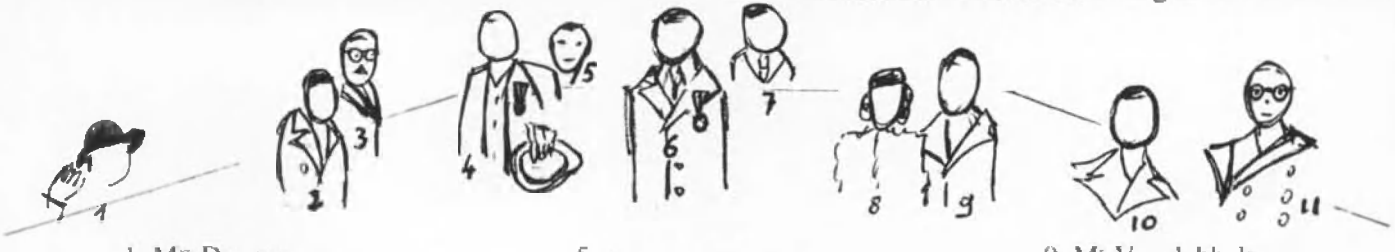

1. Mrs Degryse
2. Mr Lamote
3. Mr A. Degryse
4. Mr A. Demoor
5. -
6. Mr G. Jacobsen
7. Mr R. Lingier
8. Mrs Vanglabbeke
9. Mr Vanglabbeke
10. Mr A. Campe
11. Mr Jonqué

◄ Penning voorkant

▼ Penning achterkant

Offert par le Cercle Philanthropique les Joyeux Zigomars a son membre fondateur M. Jean Jacobsen. 1912 - 23 novembre 1922.

Secretaris Jean Jacobsen met automatische dirigent.

20-jarige index

De cumulatieve index over de jaargangen 1971-1991 is verschenen.

Ze omvat 127 bladzijden en werd samengesteld door dhr. Norbert HOSTYN, stadsconservator en effectief lid van de kring.

Inhoud

- Voorwoord van de voorzitter
- Inhoudstafel van alle verschenen artikels gerangschikt volgens auteur.
- Overzichtslijst fotobladzijden en illustraties in de tekst.
- Overzichtslijst boekbesprekingen.
- Index op de persoonsnamen.
- Index op de trefwoorden.
- Index op de Oostendse maatschappijen.
- Index op de straatnamen.

Dit "monumentale" werk en onmisbaar instrument voor al wie regelmatig de Platetijdschriften consulteert is te verkrijgen aan de balie van ons museum aan de prijs van 250 Fr. of door storting van 330 Fr. (250 Fr. + 80 Fr. portkosten) op rekening

000-0788241-19
Heemkring De Plate
Oostende

met vermelding "cumulatieve index".

OPROEP

In september 1994 zal het 50 jaar geleden zijn dat Oostende werd bevrijd door de geallieerde troepen.

Om dit te herdenken plannen wij in het najaar 1994 een fototentoonstelling over Oostende gedurende de oorlog en bij de bevrijding.

Wij zijn ervan overtuigd dat vele leden nog nooit eerder getoonde of gepubliceerde foto's over deze periode thuis, ergens in een album of een schuif, hebben liggen.

Daarom doen wij een beroep op onze leden. Bezit U originele foto's over Oostende gedurende W.O. II, de bevrijding, kort na de bevrijding, neem dan kontakt op met één van onze bestuursleden. Wij garanderen dat de foto's na de tentoonstellling aan de eigenaars worden terug bezorgd. Geeft U liever Uw foto's niet uit handen, dan zijn wij bereid Uw foto's bij U thuis te komen fotograferen.

Het bestuur

‡‡ VAN ISEGHEM.M.Mvr.
0186/92 OBLIGATIE.33 obligaties en acties van verschillende oorsprong.
a.TAMBOV.1899.actie nr 55785.b.CHARBONS FRANçAIS.1880.Actie 204.
c.LA COLONIALE INDUSTRIELLE.1899.action nr 026311.
d.LA COLONIALE INDUSTRIELLE.1899.action nr 010234.
e.BRIQUETERIES BRABANçONNES.1900.action nr 298.
f.PRODUITS VEGETAUX DU HAUT KASSAI.action nr 22292.
g.GRAND LAITERIES BELGES.Tityre de 10 actions nr 17891 à 17900.
h.BRIQUETERIES BRABANçONNES.1900.action privilégé nr 597.
i.CATADURA COMPANY.action nr 13871.j.COMPAGNIE DE LA GUINEE PORTUGAISE1899.action priviligieé nr 02373.k.Idem.action ord.nr 13511
l.CREDIT COMMERCIAL CONGOLAIS.1898.action nr 06844.
m.CHARBONAGES PROKHOROW.1895.action nr 00385.n.TOULA.1895.Titre de 5 actions nr 45036 à 45040.o.FORGES ET ACIERIES D'EKATERINOSLOW.action nr 03146.1895.p.L'AFRICAINE.1898.action nr 08958.
q.Idem.action nr 11993.r.TRUST COLONIAL.1899.action nr 066997.
s.PRODUITS VEGETAUX DU HAUT KASSAI.1895.action nr 00328.
t.TRUST COLONIAL.1899.action nr 060100.u.GRAND VINAIGRERIE NATIONAL.1902.action nr 3401.v.THE EASTERN OREGON GOLD MINING COMPANY. 1888.Five shares nr 183378 tem 183382.w.A.D'HAENE.1898.action nr 107.x.S.A.D'ELECTRICITE G.LE ROY.1899.action privilégé nr 053.
y.Idem.part de fondateur nr 509.z.MUTUELLE INDUSTRIELLE.1898.
obligation nr 0057.aa.Min.et MET.de la HAUTE-ITALIE.1901.action nr 2005.bb.Idem.action priv.nr 0619.cc.BANQUE TRAVAUX PUBLICS.
1871.action nr 18906.dd.CHARBONNAGES MIDI DE MONS.1880.act.8985.
ee.TOULA.1895.action nr 7381.ff.COMP.NAT.FINANCIERE.1901.act91418
gg.CHARBON.BELLE ET BONNE.1889.action nr 02988.

‡‡ VAN LOO.H.
0185/92 DOKUMENT.8 fotocopies van een reeks dokumenten waarin J.van CUYL, scheepsmakelaar te Oostende vraagt hem tot Nederlands Consul te Oostende te benoemen.1844.Algemeen Rijksarchief,Nederland.

‡‡ VAN WALLEGEM.R.
0032/92 AARDEWERK.10 brokken aardewerk strand Raversyde 1975-76.a tem j.

‡‡ VANDAMME.G.
0372/92 BROCHURE.De nieuwe droogzettingsinstallatie te Oostende.Min.O.W. 62 blz.zonder jaar.

‡‡ VANDAMME.J.
0168/92 BOEK.Jan VANDAMME.De Affaire Degrave-Rorique.ISBN90 5240 117 9. 263 blz.Hadewijch Antwerpen-Baarn.1992.

‡‡ VANDENBUSSCHE.A.
0075/92 OPSTEL.A.VANDENBUSSCHE.Iets over staatssleepboten.Stencil.9 blz.

0173/92 BOEK.A.VANDENBUSSCHE.De zeereddingsdienst in vroeger tijden. Din-formaat.16 blz.

‡‡ VANDERAUWERA.
0058/92 GRAVURE.Hendrik TILLY.Geboren te Oostende 29/9/1662.Gestorven 25/9/1767.(?Haerlen).23,5x17,5cm.Ingeladerd.

‡‡ VENS.R.
0074/92 SLEUTELHANGER met penning in plastiek.VK.Help feeding hungry children.AK.M/V Prinses Paola.Belgian State Mailboat.O-D.3,5cm.

‡‡ VERBANCK.R.
0124/92 GRAVURE.Ingekaderde tekening uit de Nationale Illustratie van 25 juli 1888.Les Régates Internationales d'Ostende.Tekeningen van Mars.Tekeningen 35,5x51,5cm.Kader 50x65cm.

0338/92 REISVERSLAG.Fotocopy van Extrait uit Journaal van schip Prins Charles,Copagnie der zaagmolens die reis maakte naar de Witte Zee.10 blz.

‡‡ VERBEEKE.I.Mvr.
0174/92 AFFICHE N/OOSTENDE.6de Intern.Volleytornooi +Verbroederingsbal De nacht van Fleris.22+23/8/1981.Leffinghe.58x40cm.

0285/92 AFFICHE OOSTENDE.6 affiches met activiteiten in Oostende.
a.Toneel Nut en Vermaak.De Mandarijntjeskamer.15,16 en 17/5/92. Oostende.30x43cm.b.Bedevaart OL.Vrouw Bredene 24/5/92.Bredene 21x30cm.c.Tentoonstelling.Danny Bloes.4/4-3/5/92.MSKO.50x25cm. d.Boekenbeurs.OLV.College.Oostende.13-15/5/92.42x30cm.e.Boekenbeurs.Moreauxschool Oostende.14/3/92.42x30 cm.f.Kindercarnaval Moreauxschool 15/2/92.39x29,5cm.g.Diskotheek Le Dome.Carnaval Nuit de Folies.22/2/92.64x43,5cm.

0334/92 AFFICHE OOSTENDE.Elebut+droogviskaarting.Moreauxschool Oostende. 12 juni 1992.30x42 cm.

0406/92 AFFICHE OOSTENDE.2 affiches.a.Toneel De Coulisse."Maak plaats" okt-nov/92.30x32cm.b.Kunstkring Mercurius.Leffinge.Groepstentoonstelling 24 +25 oktober 1992.40x40cm.

0422/92 AFFICHE OOSTENDE.Toneel Nut en Vermaak.Wachten op Groslot.6,7 en 8/11/1992.Oostende.43x30cm.

‡‡ VERKNOCKE.R.
0169/92 BROCHURE.Vlaanderen Vacantieland.1992.94 blz.

‡‡ VERMEERSCH.G.
0352/92 AFFICHE OOSTENDE.6 affichettes Kalender Kulturele Raad Oostende. a.16-3 tot 6-4-92.b.1 tot 18-4-92.c.15-4 tot 3-5-92.d.1 tot 21-5 e.16-5 tot 6-6-92.
1 affichette.Davidfonds Vuurtoren.Geschiedenis van het Militair Hospitaal.Voordracht.Gemerkt f.

0390/92 FOTO van jonge vrouw in buste.Met opschrift "den heer Maurice Debusscher,zeer toegenegen 6-11-46.R.Van ... (onleesbaar).14x9cm ingekaderd 24,5x30,5cm.

0403/92 AFFICHE.OOSTENDE.Twee affichettes.a.Eendagsreis ingericht door de "Vliegende Klepel" op 4-11-91.42x29,5cm.b.Tentoonstelling GITTE NYS in Galerij De Ketelaere.Oostende.7-22/11/92.42x29,5cm.

0410/92 AFFICHE.OOSTENDE.Toneel.Prins Karel,Graaf van Vlaanderen.Malpertuis aan zee.Oostende.13 tot 21/11/92.64x42cm.

‡‡ VERMEESCH.A.

0287/92 VLAG.Koning Boudewijn 60-40.VZW.Koningsfeesten 1990-91.2x2 m.

‡‡ VERMEESCH.A.Mvr.

0121/92 BOEK.11 technische studieboeken einde 19de begin 20ste eeuw.
a.Ph.MOULAN.Cours de mécanique élémentaire.2de ed.Paris 1906.
b.F.HALLEUX.Manuel de mécanicien C.F.V.Bruxelles.1923?
c.E.F.SCHOLL.Gids voor machinisten.Leiden 1917.
d.H.A.ROMEYN.De hedendaagsche motoren.Leiden 1908.
e.L.P.M.MICHIELS.Handboek voor den mekanieker.Antwerpen 1929.
f.A.VOSMAER.Elektrotechniek v/d machinist-electricien.Leiden zj.
g.Ch.DELAUNAY.Allereerste gronden Mechanica.1ste dl.Leiden.1882.
h.Ch.DELAUNAY.Allereerste gronden Mechanica.2de dl.Leiden.1882.
i.G.PIPIJN.Leerboek van werktuigkunde.Gent 1900.
j.J.ROLAND.Atlas-Handboek der Geschiedenis van Belgie.Namen 1907.
k.G.Pipijn.Leerboek van werktuigkunde.Atlas.Gent.1900.

0122/92 FOTO.ingekaderd portret van A.STRACKE met opdracht a/L.Vermeesch.
foto 17x22,5cm kader 42x33cm.

0123/92 GRAVURE.6 afbeeldingen van werkzaamheden bij de bouw vroeger.
a.Werkzaamheden bij het rechten van de obelisk van het Vaticaan.
b.Dragen van een zware rechthoekige massa door 32 man.
c.Hijsen van een vat uit een schacht.d.Bouwen van een toren.
e.Hijsen van een zware last.f.Afbeelding van grote hijskraan.

0136/92 TOILETKISTJE ingelegd hout h.11,5.b.19.d.28,5cm met spiegel voor mannen.

0137/92 SCHEERMES 3 scheermessen oud model gemerkt a.met etui,b.met etui, c.zonder etui.

0138/92 SCHEERBAKJE in tin.Ø.9cm.h.2,5cm.

0139/92 PATERNOSTER met koperenkruisje op a.k.Souvenir de mission.48,5cm.

0140/92 TEGEL.4 tegels 15x15cm.Blauw op wit.gemerkt a1+2+3 3stuks.Landschap met molen.b.Landschap met rivier en boot.H.Made in Belgium.

‡‡ VERMEESCH.D.

0286/92 AFFICHE OOSTENDE.4 affiches met betrekking activiteiten Oostende.
a.Bridgetornooi.10de Internationaal.Oostende.12-14/6/92.60x40 cm.
b.Tentoonstelling.Bloemenweelde.Oostende.3+4/8/1991.50x35 cm.
c.Tentoonstelling.Belgium Kites International.Oostende.11+12/7/92 70x40,5cm.d.Zeewijding Oostende 28/6/92.70x40cm.

0342/92 FILM in metalen doos.a.16mm optique.D.September in Ostende.Duitse versie.b.16mm optique.F.Septembre à Ostende.Franse versie.
c.16 mm.optque.N.September in Oostende.Nederlandse versie.

0343/92 FILM.7 films.Sofedi file .16 mm.
a.Oostende stad zonder grenzen.nr 2212031.b.Ostende,ville sans frontieres.Franse versie.Magnetische klank.c.Ostend,town without bounderies.Engelse versie.d.Ostende,stadt ohne grenze.Duitse versie.e.Oostende satd zonder grenzen.Nederlanstalige versie.
f.Ostende,ville sans frontieres.nr 2212030.g.Kopie in kleur.
Magnetisch randspoor.Oostende stad zonder grenzen.Nederlandse versie.

0344/92 FILM.35mm film.Ostend please.Nederlandstalige copie.

0345/92 FILM.16mm film.randspoor magnetisch.Snelheid 18 beelden /sec.
Zeewijding Oostende 1985.

0346/92 FILM.16 mm filmoverschotjes van "Stad op stelten ".

0347/92 DIA.a.100 dia's in doos gemerkt 1.A1 tot A11.Vissersstoet Vuurtorenwijk.A12 tot A33.Zeewijding.A34 tot A45.Oude auto's.A46 tot A50 Kinderspelen.B1tot B10.Avondzichten.B11tot B50.Stadszichten.
b.100 dia's in doos gemerkt 2.A1 tot A50.B1 tot B26.Stadszichten.
B27 tot B41.Stedelijk zwembad.B42 tot B50.Kursaal.
c.100 dia's in doos gemerkt 3.A1 tot A8.Kursaal.A9 tot A28.
Zwembad,Thermen en Thermen.A29 tot A50 en B1 tot B3.'t Bosje.
B4 tot B27.Bal du rat mort.B28 tot B50.Markt.
d.100 dia's in doos gemerkt 4.A1 tot A11.Markt.A12 tot A46.
Wellington renbaan.A47 tot A 50 en B1 tot B32.Karnaval.
B33 tot B50.Stad en Dijk.
e.100 dia's in doos gemerkt 5.A1 tot A50 en B1 tot B50.Strand en dijk.
f.72 dia's in doos gemerkt 6.A1 tot A14.Strand en dijk.A15 tot A33.Muurschilderij.A34 tot A50 en B1 tot B15.Allerlei.B16 tot B21
Dia's 4X4.

0367/92 FOTO.a1 tem a6.6 z-w foto's van een tentoonstelling mbt Oostende.
b1 tem b19.19 kleurfoto's van een schilderijtentoonstelling mbt James Ensor in Parijs van 9/4 tot 7/5/1990.
c1 tem c5.5 z-w foto's mbt Oostendse Dagen te Weert(NL)6-8/5/1982
d1 tem c13.13 strand,dijk,zee en estacadezichten.z-w en gekleurd.
e1 tem e7.7 z-w en gekleurde foto's Carnaval en Rat Mort.
f1 tem f6.6 z-w foto's Oostende by night.
g1 tem G13.13 z-w en gekleurde zichten stad Oostende.
h1 +h2.2 z-w binnenzichten musea Oostende.
i1+i2.2 z-w binnenzichten Oostendse cafés.
j1+J2.2 z-w zichten paardenrennen Hippodroom Wellington.
k.Oneslag met negatieven van z-w en kleurfotos mbt Oostende.

0418/92 FOTO.a.3 foto's Vitrine Oostende in Grand Bazar Charleroi.9/3 tot 5 april 1960.w.z.13x18cm.Gemerkt a 1,2 en 3.
b.5 foto's z.w.13x18cm.Vitrine Oostende te London.15/12/59 tem 3/1/1960.Gemerkt b 1 tem 5.
c.6 foto's z.w.13x18cm.Vitrine te Rijsel 28/12/1959.Gemerkt c 1 tem 6.
d.2 foto's stand Oostende in Kursaal ? z.j.Gemerkt d 1 en 2.

0419/92 ZICHTKAART.Gekleurd.De Vismijnvrienden.z.j.

0420/92 AFFICHE OOSTENDE.a.Zicht Kursaal en strand.OOSTENDE.38,5x54,5cm.
b.Ostend Centre.Aerial Colour Photo.1:2000.55,5x49cm.Gemerkt b1+2
c.Oostende verwelkomt Cote d'Or en Rucanor-Tristar.18/5/1986.
59,5x39cm.Gemerkt c 1 +2.

0425/92 MEDAILLE.Verzilverd.Ø 5cm.Met bol en ring.VK.Kop Leopold II naar links kijkende.AK.Tekst.Onthulling van het standbeeld Leopold II.
Oostende 19/7/1931.Inauguration du monument Leopold II.2 exempl.
Gemerkt a en b.

‡‡ VERSTRAETE.M.
0006/92 OVERDRUK.Uit Schrift 3-AMBACHT EN BEDRIJF 1972.Mandenvlechten door ir.M.Verlonje.18 blz.

‡‡ VILAIN.A.
0187/92 REGISTER.9 registers schoolbezoek.Conscienceschool.Oostende.5A.
a.59-60.b.60-61.c.62-63.d.63-64.e.64-65.f.65-66.g.66-67.h.68-69.
i.69-70.

‡‡ VILAIN.O.
0228/92 KRANTENBLADZIJDE.O.VILAIN.De strandredders van toen.60x42cm.

0230/92 WIMPEL.JEC-JAYCEES OOSTENDE.JCI.31,5x17cm.

0305/92 WIMPEL.Oostende-Ter streep.District 162.Rotary Intern.28,5x16,5cm.

0377/92 DRUKWERK.Bundel teksten van de tentoonstellingscatalogus Oostende
1000 in 1964.74 blz + illustraties.

‡‡ VLAAMSE GEMEENSCHAP.
0349/92 PUBLICATIE."Drie jaar monumentenbeleid".D/1991/3241/75.72 blz.

‡‡ ZEEMACHT.
0188/92 NAVIGATIEINSTRUMENT.Een bootkompas met nachthuis.

0189/92 NAVIGATIEINSTRUMENT.Een rolliniaal in koper met bergdoos in hout.

0190/92 NAVIGATIEINSTRUMENT.Een meetpasser.

0191/92 NAVIGATIEINSTRUMENTEN.Schroef en vliegwiel v/e Walker-Cherublog.

0192/92 NAVIGATIEINSTRUMENT.Een pelorus,groot model,met houten bergdoos.
0193/92 NAVIGATIEINSTRUMENT.Hydrografisch hoekmeetinstrument met houten
bergkastje.

0194/92 NAVIGATIEINSTRUMENT.Een peiltoestel compact model.

0195/92 NAVIGATIEINSTRUMENT.Een peiltoestel met lange kijker.

0196/92 NAVIGATIEINSTRUMENT.Een sextant PLATH compleet met houten berg-
kast.

‡‡ ZONNEKEIN.L.
0323/92 TIJDSCHRIFT.De Oostende-Doverkrant.16 nrs tussen 1989 en 1992.
nrs 1,4,7,13,15,16,17,18,19,22,23,25,26,27,28,29.

VEILING 1994

Op donderdag 27 januari 1994 gaat voor de 22ste maal de jaarlijkse Veiling van de Plate door onder leiding van de heer O. VILAIN.

Zoals steeds komt er een % ten goede van "De Plate". Dit procent wordt vastgesteld op 20 % dat afgehouden wordt van de verkoopsom. Wanneer er loten aangeboden worden, waarvan het lid zelf de minimum instelprijs bepaald heeft en indien er daarvan stukken geen koper vonden dan zal bij de teruggave van deze 10 % op de gevraagde instelprijs gerekend worden.

Personen die wensen stukken te laten veilen mogen de lijst van de te veilen stukken (zo gedetailleerd mogelijk) binnenbrengen bij de heer O. VILAIN, Rogierlaan, 38 bus 11, Oostende.

De stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz., maar geen breekbare voorwerpen) moeten wel betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.

Het UITVAARTKONTRAKT is de absolute ZEKERHEID dat uw begrafenis of crematie zal uitgevoerd worden volgens UW WENSEN en dat uw familie achteraf GEEN FINANCIELE beslommeringen heeft.
Vrijblijvende inlichtingen voor deze exclusieve service :

Begrafenissen & Crematies

NUYTTEN n.v.

Torhoutsestwg 88 H
Petit-Paris Oostende
Tel. 80.15.53

"Uw steun in droevige dagen"

"DE PLATE"
tijdschrift van de
Oostendse Heemkring
"DE PLATE"
v.z.w.

tijdschrift onder redactie van

Jean Pierre **FALISE**

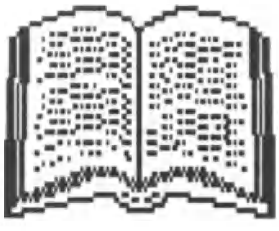

Inhoudstafel & Registers op de 22e jaargang

1993

samenstelling : Emiel **SMISSAERT**

INHOUDSTAFEL 1993

BEKAERT, Jean Marie

- Het Marie José-plein (het zgn "Bouchery"pand) : historiek (1750 - heden) : 212-232

BILLIET, Germain

- August Stracké (1846-1935) : een levensschets : 163-197 (bijzonder nummer, augustus 1993)

CAMERLINCK, J.G.

- Oostende beschoten vanuit zee (voorjaar 1941) : 210

COOPMAN, François

- Reeks "De vergeten zeestrijders" : erratum : 23

DE BROUWER, Jan G.

- De Pauselijke Zoeaven : 249-250

DREESEN, Jan-Baptist

a. Secretariaat

-Aankondigingen activiteiten: 2, 40, 74-75, 102-103, 128-131, 200-201,

-Jaarprogramma : voordrachten en thematentoonstellingen : 3-4

-Lijst schenkingen aan De Plate 192 : 30-36, 93-98, 153-158, 259-264, 318-322

b. Reeks "Toponymie van 's Heerwoutermansambacht"

-nr. 7 : 34ste Begin - Sinte Cathelijne noordtwest : 148-151

-nr. 8 : 35ste Begin - Sinte Cathelijne oost van de kerke : 256-258

c. Artikelen

-Afbraak Oostends Kursaal (1943) : 142

-De "Lustige Zigomars" : 117

-Het oude stadszegel van Oostende : beschouwingen n.a.v. "De figuratieve uitbeelding op het oude stadszegel van Oostende", door R. Van Der Heyden (92/235-238) : 56-60

-Redding bemanning van de visbak 0-165 te Ymuiden (1885) : 79-80

-Wanneer werd Oostende stad (1265 ?) : 84-89

-Zonnewijzers W-Vl, II : zonnewijzers rond Oostende : 108-111

-Kaarten van Oostende en omgeving van vóór het beleg : 205-210
-Oostende : elders in de wereld (inventaris) : 293-295

DUCHATEAU, Francçois

- De 14 gezandstraalde glastaferelen in het Oostendse postgebouw : 250-251

FALISE, Jean-Pierre

- Ledenlijst 1992 : 24-29

- De uitspraak van het Oostends dialekt : 117-118

FARASYN, Daniël

- Nieuws uit een oud Kursaal-dossier (1872) : 41

- Is de Kursaalconventie van 1873 verjaard ? : 143-144

- De opkomst en de teloorgang van een Oostendse brouwerij ("De Zwaan") en brouwersfamilie (Laureys) : 282-287

- Oude Oostendse begijnhoven : 76-77

- Scheld- en vloekwoorden in vroegere tijden : 112

GEVAERT, Ferdinand

- Het einde van een "era" : einde bestemming "Western Docks", Dover, oktober 1992 : 5-13

- De havengeul te Oostende in 1992 : 211

- Zeewezen-sprokkels (geschiedenis en uitrusting van de diverse diensten) : 238-249, 271-281, 299-303

HOSTYN, Norbert

a. Artikelen

-Carlos Loontiens (1892-1969), vanaf 1919 tot 1944 bibliothecaris, archivaris en conservator van Stad Oostende : notitie en bibliografie : 115-116

b. Indices (cumulatieve) op het tijdschrift "De Plate" (1971-1991) : 317

c. Reeksen

-Hedendaagse beeldende kunstenaars in Oostende (schilders, beeldhouwers, grafici, fotografen) : 44-47, 81-83, 140-142, 306-309

-Monumenten, beelden en gedenkplaten te Oostende - nr. 74 : 251-252

LIETARD, Edwin

- Reeks "Oostendse numismatiek
  -Beenhouwersbond (1893) : 55-56
  -Een voor allen, allen voor een (alias S.E.O. (1892-1981) : 103
  -Help u zelf (= de liberale ziekenbond) : 254
  -Machinisten en stokers N.M.B.S. (1906) : 105
  -Neeringdoenersbond - Vuurtoren (1905) : 105-106
  -Ontscheping te Oostende in 1914 : 253
  -Stokersbond Zeewezen (1896) : 104
  -Union cycliste (1900) : 54-55
  -Union Ostendaise (1896) (toneel- en muziekvereniging) : 53
  -De Zeestar (toneelvereniging, 1898) : 255
  -Artistes Musiciens (1900) : 311
  -Koninklijke Postzegelkring (1922) : 310
  -Ostend Swimming Club (1922) : 311-312
  -Rotary International (18de conventie) 1927 : 312-313

MAJOR, Walter

- Hoe Oostende bevrijd werd (oktober 1918) : 61-69

SEYS, Raf

- Salondans de "Ostendaise" : 43-44

SMISSAERT, Aimé

- Reeks "Oostende tijdens de Eerste Wereldoorlog" : 48-52, 90-92, 120-124, 144-147

SMISSAERT, Emile

- Aankondiging en samenstelling Index 1992 : 89

SWYNGEDAUW, Agnes

- Ostendiana : lijst aanwinsten, 70, 106-107, 152, 296

TIMMERMANS, Roger

- Enkele reacties op Zeewezensprokkels (van F. Gevaert) : 292-293

- Gedateerde huizen in Oostende (2de aanvulling) : 290-291

VAN CRAEYNEST, Raymond

- De Capucijnen te Oostende (einde 18de eeuw) : 287-289

- Toen de Oostendse handelsdokken werden ingewijd op 13 augustus 1783 (een verslag van de Grijsperre d.d. 31-8-1783) : 201-204

VAN DAMME, Gerard

- Nog een oud "Liedje van de Zee" (ca. 1914-1918) : 43-43

- De historische polders van Oostende : chronologisch overzicht (1584-1810) : 131-139

VAN HYFTE, Ivan

- Oostendse solidariteit met de Pauselijke Zoeaven (1861) : 78-79
- Veiligheid versus klantenbinding (het verkeer, anno 1904) : 119

VERHAEGHE, Julien

- Een andere kijk op William Hesketh (°ca. 1745) : 303-305

VERWAERDE, Koen

- Jeugdsentiment : 113

FOTOBLADZIJDEN EN ILLUSTRATIES IN DE TEKST

- Het oosterstaketsel in 1967, kort voor de afbraak : ts. 4-5
- 1940-1945 : Royal Palace en Thermen, Kursaalterrein, Klein Strand en Zeeheldenplein : ts. 52-53
- De 3 oudst gekende zegels van Oostende : 60
- 1940-1945 : Kazerne Generaal Mahieu : binnen- en buitenzicht : ts. 80-81
- De handelsdokken te Oostende, gezien door kunstschilder Alfons van Beurden : 99
- Zonnewijzers in West-Vlaanderen II : in de omgeving van Oostende : ts. 110-111
- François Bossuet : stadhuis te Oostende (ca. 1834) : 114
- 1602 : "Styrmb's auff Ostende" : 125
- De historische polders van Oostende (kaarten na 1600) : 135-139
- 1940-1944 : De Oostendse zeedijk (Duitse Schildwacht) ; ts. 146-147
- Pourbuskaart : fragment : 151
- Vlucht der Engelsen vóór Oostende in 1794 : 159
- August Stracké (en zijn tijd) : ts. 178-179
- Havengeul : vóór en in 1992 : 211
- A. Buylstraat, Hotel "Mercian" : ts. 212-213
- Het "Théâtre Royal" (1818-1907) : 215, 218, 220, 222, 224
- Ontwerp Justitiepaleis (Marie Joséplein, 1908) : 226
- Het Boucherypand : 228-229
- Havenzicht te Oostende (Ch.-L. Verboekchoven) : 233
- Visserijwachtschepen "Ville d'Ostende" en "ville d'Anvers" : 240-248 (passim)
- Oostende in de twee wereldoorlogen : 1917 en 1943 (=1941 !) : ts. 258-259
- De visserijwachtschepen "Zinnia", "Breydel" en "Artevelde" : 271-281 (passim)
- 1914 : begrafenis in St. Petrus en Pauluskerk van 5 gesneuvelde rijkswachters : ts. 286-287

- Café "Oostende" te Budapest : 293
- Het dorp "Oostende-Wulpen" : 294
- De badplaats "Ostende" in Argentinië : 295
- De "Camera Obscura" te Oostende, door W.S. Coleman : 297
- De visserijwachtschepen "Wielingen" en "Westdiep" : 299-301
- De Lustige Zigomars : viering 35-jarig bestaan (1946) : ts. 316-317

BOEKBESPREKING EN -VERMELDINGEN

- S. IPPEL, Verhalen rond de Oostendse bejaarden (1992) : 47
- James Ensor & Paul West (1991) (N. HOSTYN) : 232
- Hoe schrijf ik de geschiedenis van mijn gemeente (Nieuwste tijd) : 265
- G. ALLAERT, De plannen van de Oostende haven(s) : 270
- B. AUGUSTIJN, Zeespiegelrijzing, transgressiefasen en stormvloeden in maritiem Vlaanderen, etc. (1992) (J.B. DREESEN) : 314-316
- Cumulatieve index "De Plate", 1971-1991 (samenst. : N. HOSTYN) : 317

VRAGEN OM INLICHTINGEN

Vanwege :

- RAf SEYS : 43-44
- I.G. CAMERLINCK : 210
- Martin FRYATT : 255
- Oproep foto's "Oostende 1940-1944" : 317

STRAATNAMEN - INDEX

AARTSHERTOGINNESTRAAT : 283
ADOLF BUYLSTRAAT : 212-230 (passim), 290
ALBERT I PROMENADE : 52, 64, 67-68, 290
ALFONS PIETERSLAAN : 52, 91
AUGUST STRACKESTRAAT : 197
AUGUST VERMEYLENSTRAAT : 193

BEEKSTRAAT : 193
BELPAIRESTRAAT : 76
BERLIJNSTRAAT : 119
BLANKENBERGESTRAAT : 90
BOUDEWIJNSTRAAT : 197
BRIGANTIJNENSTRAAT : 170
BROEDERLIJKHEIDSTRAAT : 148
BRUSSELSTRAAT : 252

CAPUCIJNENSTRAAT : 290
CHRISTINARAMP : 52
CHRISTINASTRAAT : 124, 227, 290
CONGOLAAN : 90

DEKENIJSTRAAT zie : SINT-JORISSTRAAT
DOKTER VERHAEGHESTRAAT : 148
DORPSTRAAT : 75, 175

ELISABETHLAAN : 111
EUPHROSINA BEERNAERTSTRAAT : 145, 290

FRANÇOIS MUSINSTRAAT : 91
FRERE ORBANSTRAAT : 193

GELIJKHEIDSTRAAT : 148, 193
GOEDHEIDSTRAAT : 148
GOUWELOZESTRAAT : 193
GROENTENMARKT : 120, 192

HAZEGRAS : 170
HENDRIK SERRUYSLAAN : 225, 251-252, 290
HOGE BARRIERE : 52
HONORE BORGERSSTRAAT : 148

JOZEF II STRAAT : 282, 290
JULES PEURQUAETSTRAAT zie : VELDSTRAAT

KAAISTRAAT ; 174-176 (passim), 193, 197, 282, 290
KAPELLESTRAAT : 48, 282, 286, 290
KAPUCIJNENSTRAAT zie : CAPUCIJNENSTRAAT
KAREL JANSSENSLAAN : 92
KEIZERSKAAI : 92
KEIZERSKAAI zie ook : VINDICITIVELAAN
KERKSTRAAT : 76, 90, 290
KERREMELKSTRAAT : 283, 286 zie ook : CHRISTINASTRAAT
KOMEDIEPLEIN : 212-230
KONINGSTRAAT : 119, 223
KORTE PEPERSTRAAT : 283-284

LANGESTRAAT : 76-77, 223, 283-284, 291
LARIKSENLAAN : 206
LEFFINGESTRAAT : 148
LEOPOLD I - PLEIN : 119
LEOPOLD II - LAAN : 223, 290
LEOPOLD III - LAAN : 204
LIJNBAANSTRAAT : 282, 284
LIJNDRAAIERSSTRAAT : 170
LOUISASTRAAT : 172

MADRIDSTRAAT : 284
MARIAKERKE : 91, 175-179
MARIE-JOSEPLEIN : 62, 212-230, 290
METSERSSTRAAT : 91
MONACOPLEIN : 251-252

NIEUWPOORTSTEENWEG : 91, 196
NIEUWSTRAAT : 291
NORTHLAAN : 52

OESTERBANKSTRAAT : 170
OOSTHELLING : 290
OOSTSTRAAT : 76, 189, 283, 291

PARIJSSTRAAT (= KONINGSTRAAT) : 223
PASSCHIJNSTRAAT : 148
PERRONSTRAAT : 170
PETIT PARIS : 52, 91, 119
POLDERSTRAAT : 170
PRINS ROSELAAN : 148
PROFESSER VERCOULLIESTRAAT : 257

RAVERSIJDESTRAAT : 176, 178
ROERDOMPSTRAAT : 148
ROGIERLAAN : 54
ROMESTRAAT : 103

SCHIPPERSSTRAAT : 77, 291
SINT-FRANCISCUSSTRAAT : 187, 291
SINT-JORISSTRAAT : 116
SINT-JOSEPHSTRAAT zie : JOZEF II STRAAT
SINT-PAULUSSTRAAT : 76
SINT-SEBASTIAANSTRAAT : 212-230 (passim), 254, 283, 291, 303
SPAARZAAMHEIDSTRAAT : 193, 257
SPORTSTRAAT : 91
STEENBAKKERSSTRAAT : 91
STEENSE DIJK : 148-149, 206
STOCKHOLMSTRAAT : 142
STUIVERSTRAAT : 91
SULFERPRIEMSTRAAT : 283

TORHOUTSESTEENWEG : 52

UITZICHTSTRAAT : 197

VAN ISEGHEMLAAN : 63, 119, 123, 225, 291
VAN TIEGHEMSTRAAT : 148
VELDSTRAAT : 121
VERENIGINGSTRAAT : 91, 257
VERLAATSTRAAT : 191-194, 196
VINDICTIVELAAN : 178, 290
VISSERSKAAI : 48, 290, 303
VISSERSKREEK : 6
VRIJHAVENSTRAAT : 170
VUURTORENWIJK : 105-106

WAPENPLEIN : 90, 115
WESTMOLENSTRAAT : 283
WESTPOORT : 212-214
WESTSTRAAT : 62, 212-230 (passim), 283-286
WESTSTRAAT zie ook : ADOLF BUYLSTRAAT
WITTE NONNENSTRAAT : 76, 282-285, 291

ZEEDIJK : 52, 64, 67-68 zie ook : ALBERT I PROMENADE
ZEEDIJK (Mariakerke) : 175-179
ZUIDSTRAAT : 92, 291

PERSOONSNAMEN-INDEX

Niet opgenomen :

- Ledenlijst 1993
- Museum (aanwinsten)
- Ostendiana (aanwinsten)

A

ABEL, Marc (ps. van : ABELOOS, Louis-Marc) : 44
ABSOLON, Achille : 45
ABSOLON, Eliane : 45
AKM-HILL : 223
ALBERT (landvoogd van de Zuidelijke Nederlanden) : 201
ALBERT I (koning der Belgen) : 67, 164, 176, 181, 194, 253, 255, 312
ALBERT (prins van Groot-Brittanië) : 217
ALLAERT, Georges : 200, 270
ALLEMEERSCH, Andy : 45-46
AMELOOT, Frank : 46
AMYS, André : 40
ART, Raymond : 47
ASPESLAGH, Mark : 47
ASSENAERE (priester-leraar) : 78
AUGUSTIJN, Bea : 295, 315-316
AUMALE, Henri Eugène d'Orléans (hertog van) : 171
AWOUTERS, Jo : 47

B

BAECK, Jozef : 81
BAELE, Jn. : 286
BAERT, Ferdinand : 208
BAETES (graveur) : 255
BARDOV (directeur v.d. schouwburg) : 219
BASCOUR, Willy : 81
BATAILLE, Robert : 81
BAUCH, Joannes : 303
BAUDOUIN (directeur v.d. schouwburg) : 219
BEDDELEEM, Micheline : 81
BELLAERT, Herman : 82
BELPAIRE, Alphonse : 131
BELPAIRE (notaris) : 214
BERGHMAN, H. (notaris) : 225
BERNHARDT, Sarah : 222-223
BERTRAND, Monique : 82
BETTENHOF (priester-leraar) : 78
BILLET, Yves : 82
BITTINGER (Duitse plaatselijke kommandant) : 48, 51, 146-147
BLANCHARD : 314
BLOES, Danny : 82
BLOMMAERT, Jan : 147
BLOMMAERTS, John : 83
BLOMME, Joseph : 288
BLY, A. : 273

BOEL, Maurice : 83
BOEL, Opie : 140
BOGAERT, Guillaume : 288
BOGAERT, Myriam : 309
BOLLAERT, Hilde : 309
BONNEZ, Katrien : 309
BORGOO, Ingeborg : 140
BORIS II, erfprins van Bulgarije : 186
BOSSCHEM, Willy : 140
BOSSUET, François : 114
BOUCHERY, Albert : 177, 225-228
BOUDRY, Trees : 140
BOURGOIS, Danny : 141
BOUSSON, Eddy : 141
BOUSSON, Pascal : 140
BOWENS, Jacobus : 84, 89, 201-202
BRAET, Marcel : 128
BRASSEUR, Albert : 222
BRASSEUR, Jn. Bern. : 76
BREUGEL, Anne (echtgen. J. De Ridder) : 217
BRICHOT, Armand : 309
BRISSE (We) : 285
BRUNEE, Fernand : 141
BRUNET, William : 141
BRUNET, Willy : 141
BRUTIN, Hugo : 252
BRUYNOGHE, Albert : 141
BRUYNOGHE, Ronald : 142
BUCHNER, E. : 109
BULCKE, Sabine : 142
BULTEEL, Tania : 309
BUNDERVOET, Romain : 142
BUYS, Robert : 116

C

CAMERLINCK, I. G. : 210
CAMERLYNCK, A. : 49, 121-123
CAMPBELL, John D.S. (hertog van Argyll) : 173
CAMPE, A. : ts. 316-317
CAPITAINE, Jacques : 216
CARDON, Christian : 142
CARON, Georges : 223
CARPENTIER, Jacques : 288
CASTEELS, Nicole : 306
CATTOOR, Luc : 306
CAULET, John : 2
CAVOUR : 78
CHENOT (gemeenteraadslid) : 119, 184
CHEVALIER, Georges (directeur schouwburg) : 218, 221
CHEVALIER, Hendrik : 216
CHEVREUILLE, Raymond : 306
CHRISTIAENS, Jan : 61, 68
CLAES, L. : 142
CLAES, Pierre : 306
CLAEYS, Brigitte : 306
CLAEYS, Jeannine : 306
CLAEYS, Paul en Nicole : 230
CLAEYS, Pieter : 208

CLAEYS-BAUWENS (schoenenzaak) : 230
CLAEYSSENS, Pieter : 207
CLAUS, Charles : 307
CLEMENTINE (prinses der Belgen) : 181
CLEMENTINE (prinses van Orléans) : 185
CLIFFORD, Ina zie : DEKETELAERE, Irma
CLINCAERT, Matt. : 112
COESSENS : René : 307
COGGE, Yves : 307
COLEMAN, William Stephen : 297
COMPERNOLLE, Roger : 307
COOLS, Marie-Louise : 307
COOLS, Roger : 307
COPPENS, W. : 63-64
CORBISIER : 244
CORDY, Roland : 308
CORNILLE, Irène : 308
CORNU : 187
CORTEBEECK, Delphine : 308
COUCKE, René : 308
COUCKE, Willy : 308
COUSSEMENT, Adolphe : 292
COUTEAUX (Commandant-directeur) : 273
CRAYET : 271
CRICK, Jo : 111

D

DARFRANC : 217
DAUZAT, A. : 57
DAVID, Guillaume : 288
DE BAL, Frans (notaris) : 303
DE BEAUCOURT DE NOORTVELDE, Robert : 177-178
DE BELGIOJOSO, Louis Ch.M. di Barbiano : 201
DE BONINGE, Alphonse (reder) : 78
DE BONINGE, Joseph (reder) : 78
DE BONINGE, Louis : 78
DE BOO, Ph. : 284
DE BOSSCHER, François : 288
DE BROUWER-MUULS (weduwe) : 78
DECLERCK, Jan : 252
DE CLERCK (18de-eeuwse familie) : 282
DE CLERCQ, Eugène : 78
DECOCK (gemeenteraadslid) : 122, 184
DE CONINCK (priester-leraar) : 78
DE COSTER, Michel : 196
DE COSTERE, Louis (parochiepriester) : 78
DEGRAEVE, Frans : 92
DEGRYSE, A. (dhr. en mevr.) : ts. 316-317
DEGRYSE, Dries : 117
DE GRIJSE, Pieter : 304
DE GRIJSPERRE : 201-202, 204
DE GRYSPERRE, Arnette : 284
DEJARDIN (advocaat) : 92
DE KEYSER, J.B. en Jan : 76-77
DE KNUYT, Thérèse : 78
DE LACOTTE, Mouru : 225
DE LA FUENTE : 225
DE LA MORICIERE (generaal) : 78-79

DELANNOY : 217
DELCOURT (ingenieur) : 241
DE LIGNE, Charles Joseph : 201
DE LIGNE (prins) : 176
DELPARTE, Fr. (directeur schouwburg) : 223
DEMAECKER, L. : 49, 121
DE MEERSMAN, Georgius : 288
DE MERE : 79-80
DEMEU, Georges : 307
DE MEULEMEESTER, A. : 67
DEMOOR, A. : ts. 316-317
DE MOREAU (minister openb. werken) : 179
DE MUYNCK, Humbertus : 288
DE NEUTER, A. : 292
DENIS, Pascal : 304
DENOTER, Marie-Jeanne (echtgen. P. LIPPENS) : 212
DEN TANDT : 304
DEPAY (directeur schouwburg) : 221
DEPOORTER, Camillus : 289
DE POUGY, Liliane : 225
DE PRESLES : 219
DEPREZ, Ada : 268
DERAEDT (bakker) : 286
DERASSE, Alph. : 196
DERIDDER, Jacques : 214, 216, 217
DE SCHONAMILLE, François : 102
DESEYNE, Aleks : 236
DE SITTER, Johanna : 112
DESMEDT, Louis : 216
DESMEDT-VERMEIRSCH, Antoine : 216
DE SMET, François : 288-289
DE SMET, Hermenegildus : 288-289
DE SMET (Immobiliën) : 227
DE SMET, Ls. : 286
DESNERCK, Roland : 117
DE SOUTERE, E. : 192
DE SUCCA, Antoon : 57
DE VLAEMINCK, Maurice : 44
DEVOLDER, Roland : 141
DE VOS, Alex : 293
DE VRIES, A.K. : 80
DEVRIESE (schepen) : 120, 123
DE WINTER, Jean (notaris) : 227, 231
DEWULF, Gaston : 227, 230
DHAESE, Severinus : 288
DHOOGHE, Ignatius : 289
DICKEL (Duitse luitenant) : 146
DIEGEL, Heinrich : 175, 194
DONALDSON : 217
DORVAL (mevr.) : 219
DOSSAER, Jan : 303
DOSSCHE, Pierre François : 288
DREESEN, Jan B. : 2, 4, 61, 128, 130
DRYBERGH, Charles : 269
DUMON (gemeenteraadslid) : 184
DUNANT, Henri : 79, 176
DUTREMZE, Godefroi : 78

E

EBERHARD (Duits kapitein) : 188
ECREVISSE, E.P. : 246
EDEBAU, Frank : 116
EGGERMONT, Sulpitius : 288-289
ELISABETH (koningin der Belgen) : 164, 176, 194
ELLEBOUDT, Alfons : 63-65, 78, 90, 122-123, 188-189
ELLEBOUDT, Robert : 311
EMRICH (familie : Elise, Henri, Marie) : 197
ENSOR, James : 232
EVERAERTS, Eugène : 115
EYSSELINCK (architect) : 251

F

FALISE, Jean-Pierre : 75
FARASYN, Daniël : 231, 303
FERDINAND VON SACHSEN COBURG GOTHA (koning van Bulgarije) : 165, 185
FILIPS II : 205
FONTENELLE (directeur schouwburg) : 223
FRIS, Victor : 207
FRYATT, Charles Algernon : 255
FRYATT, Martin : 255

G

GALOPIN : 274
GEERSENS, Fr. : 286
GERAERT, Winocus : 289
GERMAIN, Josse Joseph : 288
GEVAERT, Ferdinand : 4, 292-293
GHEERAERT, John : 83
GILLIODTS-VAN SEVEREN, L. : 84, 89
GODDIN, Nicolas : 303
GOOSSENS, Anne : 286
GOTTSCHALCK, M.K.E. : 314-315
GRASSHOF, Marguerite : 166
GRESINI, Ernest : 223
GROS (tovenaar) : 221
GUILBERT, Yvette : 223

H

HALLENIS, Pierre Jean : 288
HANSOUL, René : 115
HASELBACH, Johanna Wilhelmina : 193
HEIJLEN, Louis : 288
HELSMOORTEL, Oscar : 190-191, 195
HERZ : 189
HESKETH, William : 303-305
HEUYSSEUNE-POTTIER, Joseph (directeur van de schouwburg) : 219-221
HILLEBRANT, Henri : 192
HOFFMANN, Katharina (2de echtgenote A. Stracké) : 165, 185, 193-194
HOLLEVOET, Marie : 286

HONORE (directeur van de schouwburg) : 217
HONORE (priester-leraar) : 78
HOSTYN, Norbert : ts. 4-5, 74-75, 143, 236-237, 269-270, 317
HUBRECHTSEN, Freddy : ts. 80-81, ts. 146-147, ts. 258-259, ts. 286-287
HUILMAND, Cornelius : 304

I

IPPEL, Simon : 47

J

JACOBSEN, G. : ts. 316-317
JACOBSEN, Jean : ts. 316-317
JACOBY, Cornelius Aug. : 197
JACQUET (Commandant) : 62-63, 66-68
JANSSENS, Thomas : 217
JEAN, Emilie : 48
JEAN, Gabriël : 48
JONQUE : ts. 316-317
JOTTRAND (Mevr.) : 143
JOTTRAND-ROYON, Barth. : 143
JOUARD (directeur van de schouwburg) : 219
JOYE, Ther. : 284
JOZEF II (keizer van Oostenrijk) : 201-202, 214, 287

K

KAISERGRUBER (dokter) : 176
KAREL (prins der Belgen) : 176, 181
KAREL V : 205
KELLER (prof.) : 219
KERVYN DE LETTENHOVE, Georges : 65-66, 68-69
KEVERS, Philippe : 214
KIES-ZWAENEPOEL, Marie-Louise : 190-191
KOHLBACHER, Jan : 294-295
KOLB, Maria : 223
KRAUSE (leraar) : 169

L

LABISSE, Félix : 141
LAETAND (directeur van de schouwburg) : 221
LAFON, Olive (directeur van de schouwburg) : 220-221
LAGAE (parochiepriester) : 78
LAMBERT, John : 305
LAMORCIERE (generaal) : 250
LAMOTE : ts. 316-317
LAMS (gemeenteraadslid) : 122
LAMS-WILLEMS, Marie : 76
LANDUYT, Octave : 141
LANSZWEERT, Félix : 78
LAPLASSE : 255
LARDINOIS, Clara : 223
LASAT, Samuel : 194

LASSIE, Louis Joseph : 288
LAUREYS, Adriaan (brouwer) : 282-284
LAUREYS, Dirk : 298
LAUREYS, Félix : 284-286
LAUREYS, Félix (architect) : 286
LAUREYS (brouwersfamilie) : 282-287
LAUWEREIJNS, Adriaan : 304
LEACH, Henvey : 217
LEBLANC, Charles (directeur van de schouwburg) : 221
LEDUCQ, Catherine : 78
LEFEVRE : 49
LEFEVRE, G. : 121, 188-189
LEGAIGNEUR : 217
LEOPOLD I (koning der Belgen) : 181, 217
LEOPOLD II (koning der Belgen) : 105, 164, 171, 175-176, 179-182
LEOPOLD III (koning der Belgen) : 176, 181
LESEINE (directeur van de schouwburg) : 221
LEVASSEUR, Pierre : 221
LIEBAERT, Aimé-Honoré-Napoléon : 217, 240
LIEBAERT, Am. : 286
LIEBAERT, August (burgemeester) : 50, 123, 146-147, 178
LINGIER, R. : ts. 316-317
LIPPENS, Bern. : 284
LIPPENS, Marie : 212, 214
LIPPENS, Pieter : 212
LIPPENS, Rosa : 212, 214
LOONTIENS, Carlos, E. : 115-116
LOUIS NAPOLEON (prins) : 173
LOUISE (prinses van Engeland) : 173
LOUISE-MARIE (koningin der Belgen) : 165, 171, 185, 217, 219
LUST (aannemer) : 225

M

MAERTENS, Lucie : 78
MAES, Jo : 250
MALOU, Jn. : 286
MALOU (minister van Financiën) : 41
MANN, Carl (hotelier) : 170-173
MARGARETA VAN CONSTANTINOPEL (gravin) : 56, 59-60, 84, 86
MARIA CHRISTINA (landvoogdes van de Zuidelijke Nederlanden) : 201
MARIA-HENDRIKA (koningin der Belgen) : 223
MARIE-JOSE (koningin van Italië) : 181, 225
MARION, Joseph (handelaar, toneelkenner, schepen) : 223
MASSART, P. (Dr.) : 285-286
MASSENHOVE, Edouard : 78
MAXIMILIAAN I (keizer van Mexico) : 171
MAY, Jane : 223
MENEGHEER, Jac. : 282
MENIGHEER, Charles : 78
MERCHIER (dokter) : 147
MERCIER (directeur van de schouwburg) : 217
MERZ (priester) : 169
MESSIAEN (parochiepriester) : 78
MEULEBROEK, Jean Baptiste : 288
MEURISSE (Brugs handelshuis) : 217
MICHAEL, Emile : ts. 52-53
MICHIELS, Dirk : 141
MICHIELS, Hilduardus : 288-289

MOLENAAR, P. : 80
MONTELLI : 219
MONTENEGRO, Del Carmen : 219
MOREAUX, Eduard (burgemeester) : 196
MORTIR (priester-leraar) : 78
MOULINE : 217

N

NAPOLEON III (keizer der Fransen) : 173
NAZA, Gilles : 221
NICHOLAS, Jean : 173
NOORDBERG, C. : 80

O

OLIESLAGERS, Jan : 62, 64-66
OLLIEUZ, Hi. : 285
OTERO : 223
OVERSTEYNS, Jozef : 92

P

PARMENTIER, Jan (historicus) : 102
PARREYN, Pr. : 112
PASQUINI, J.N. (historicus) : 84, 89, 201
PASSAVANT (directeur van de schouwburg) : 219
PASSCHYN, Laurent : 286
PAUL, Maria (echtgen. J. Capitaine) : 216
PAULUS, Alfred : 227
PAUWELS (directeur van de schouwburg) : 225
PECTOOR (parochiepriester) : 78
PERIER, G. : 190
PETITJEAN (Commodore) : 292
PIERRE : 51
PIERS, Jan : 310
PIETERS, Alfons (burgemeester) : 53-55, 103-106, 119, 225
PIETERS, Willy : 204
PIOLEN, Ant. : 77
PLOUVIER-KRESS, Jean : 78
PONNET (directeur van de schouwburg) : 219
POURBUS, Peter : 207, 294
PRANATZKY (Oberleutnant) : 145
PRINZIE, Valère : 4

R

RACKELBOOM, Eugène en Theresia : 285
RAICK, Henri : 180
RAU, Anna Maria (1e echtgenote A. Stracké) : 173, 176, 190, 194, 196-197
RAY, Thomas : 283
RAYEE, Marie-Louise (echtgenote G. Dewulf) : 230
REICHEMBERG : 223
RICHARDT (toneelgroep) : 219
RICHE, Félix (directeur van de schouwburg) : 225

RICOUR, Jos. : 76
RIGUELLE (firma) : 250
RIJPMA, W.G. : 80
RINSKOPF, Léon : 176
RISTORI, A. : 219
ROBERT, René (directeur van de schouwburg) : 225
RODEMBURG : 223
ROSELT, G.F. (brouwer) : 289
ROYON, Theodoor : 143
RYCQUAERT, Fr. (vader) : 285

S

SCHILLER, Heinrich : 219
SCHIPMAN (parochiepriester) : 78
SCRIBE : 217
SEENS, François : 288
SERRUYS (familie) : 249
SERRUYS, Henri (burgemeester) : 78, 217
SERRUYS, Henri (advocaat) : 78
SERRUYS-DE BROUWERE : 187
SERVAIS, Raoul : 252, 308
SEYNHAEVE (priester) : 144
SMISSAERT, Aimé : 188
SMISSAERT, Emile : 4, 14
SMISSAERT, Henri : 164, 188
SOENENS, Edmond : 78
SOPHIE (gravin van Beieren) : 176
SOREL, Gustaaf : 83, 140
SOREL ("zielehond") : 283
SOUBRY, Bart : 251-252
SOUCK, Pr. : 286
SPANOGHE, Epiphanus : 288-289
STAESENS, Jan : 285
STARHEMBERG : 201
STAVEAU : 223
STEINER-MEYRAN : 218, 221
STEVESIJNS, Joseph : 288
STEVESIJNS, Raymondus : 288
STICHERT, Max : 175, 197
STIENON, J. : 55
STRACKE, August : 163-197 (bijzonder nr.)
STRACKE, Augustine Christinie : 165, 175, 194, 196
STRACKE, Jean Josse : 166, 173
SUYS, Thérésia Clara (echtgen. F. Laureys) : 284
SUYS, Tilleman ("architect des konings") : 286

T

TANGHE, Polydor : 183
TERMOTE (bakker) : 285
TERMOTE, Pr. : 77
THEUNIS, P. : 253
THONE, Fr. (stadssecretaris) : 50, 146
TIMMERMANS, G. : 274, 278
TOMSON, Detrie (directeur van de schouwburg) : 221
TORRING-FETTENBACH (graaf en gravin) : 176
TRATSAERT, Pr. : 77

V

VACHOT (directeur van de schouwburg) : 221
VALCKE-DE KNUYT (weduwe) : 78
VAN BELLE, J.L. : 210
VAN BEURDEN, Alfons : 99
VAN BRUYSSEL-ROYON, Ferd. Ch. : 143
VAN BUSCOM, Jean Paul : 288
VAN CAILLIE, André, 231
VAN CLEEMPOEL, Balth. : 283
VAN CROMBRUGHE, Theod. : 284
VAN CUYL, Ed. (reder) : 240, 292
VAN DAMME : 223
VANDAMME (architect) : 225-226
VANDAMME, Gerard : 128, 207
VANDAMME (mevr.) : 111
VANDE CASTEELE (parochiepriester) : 78
VANDE EECKHOUTE, Pieter : 303
VANDEN ABEELE, Des. : 176
VANDEN ABEELE, G. : 177
VANDENABEELE, Johan (stadssecretaris) : 143
VAN DENBERGHE, Pierre : 288
VANDENPEEREBOOM, J. : 245
VANDEPUT, H. : 116
VANDER HEYDE, Maurice : 147
VAN DER HEYDE, Roger (historicus) : 56, 74
VANDERLEERS, Charles : 78
VANDERLEERS-VAN HALME, Frans : 78
VANDERMEULEN-GRYMONPREZ, Polydor : 227
VANDERMEULEN-VERCOUTERE, Maurice : 227
VAN DER VOORDT, N. : 61
VAN DEVENTER, Jacob Roelofs : 205
VAN DOORSELAERE, Januarius : 288-289
VAN DORPE, Anne-Marie (we. T. Van Loo) : 283
VAN DYCKE : 121
VAN DIJCKE : Jacobus : 303
VAN ELSLANDE, Guilielmus : 288-289
VAN ELSLANDER, Pierre : 289
VAN GLABBEKE, Adolf (dhr. en mevr.) : ts. 316-317
VAN GLABBEKE, Arthur (provincieraadslid) : 145, 147
VAN GLABBEKE (schepen) : 184
VAN HAECKE (priester-leraar) : 78
VAN HECKE, Marie : 76
VAN HYFTE, Ivan : 249
VAN ISEGHEM, André : 292
VAN ISEGHEM, Georges : 292
VAN ISEGHEM, Jean (burgemeester) : 41, 54
VAN LEEUWEN, S. : 80
VAN LEUVEN, Balthasar : 304
VAN LOO, J. : 80
VAN MISSIEL (directeur van de schouwburg) : 225
VAN PITTENHOVE, Franciscus : 76
VAN SASSENBROUCK, Achiel : 307
VAN SCHOOTEN : 244
VAN VLAENDEREN (schepen) : 196
VANZIELEGHEM, F. : 269
VERBANCK, Richard : 117, 208, 248
VERBEKE, A. (senator) : 254
VERBOECKOVEN, Charles-Louis) : 233
VERBOUWE, A. : 205-210

VERBRAECKEN, Jean-Baptiste : 288
VERBRUGGHEN, Guilielmus : 288-289
VERDEYEN : 123, 147
VERDEYEN (schoenenzaak) : 230
VERDIEVEL, Lucien : 110
VERGOTE (notaris) : 143
VERHAEGHE, Maria Barbara (echtgen. A. Laureys) : 282-283
VERHAEGHE (schepen) : 123
VERHULST, Adriaan : 315
VERLEYE, Jn. : 286
VERLINDEN, P. : 186
VERMEIRE, Pr. : 284-286
VERMEULEN, Joseph : 288
VICTORIA (koningin van Groot-Brittanië) : 217
VIDAL, Franciscus : 286
VILAIN, Omer : 2, 65, 143, 270, 323
VISSER, A. : 80
VLIETINCK, Edward (historicus) : 84-89
VON BATTENBERG, Alexander : 185
VAN DER HEYDE (Duits officier) : 145
VON HEYBACH, Nicolaus : 109
VON RINDSMAUL (generaal graaf) : 202

W

WALLAERT, Félix : 289
WARNKOENIG (historicus) : 84-89
WEST, Paul : 232
WIDMER, Mario : 223
WEIJSENS, Pieter : 303
WEYTS, Carolus L. : 293
WILLEM II (keizer van Duitsland) : 189-190, 253
WOLTER : 190
WOUTERMAN (ridder) : 86

Z

ZWAENEPOEL, Willy : 111

INDEX OP DE TREFWOORDEN

ALMANACH DU COMMERCE (1886, 1887, 1889, 1892, 1987) : 174-175
ARCHIVARIS (1919-1944) : 115-116

BADKARTOERISME : de 1ste uitbater : William Hesketh : 303-305
BEGIJNHOVEN : 76-77
BEIAARD : 47
BIBLIOTHECARIS (1919-1944) : 115-116
BOUCHERY-complex : 225-232
BROUWERIJ : 282-287

CAPUCIJNEN : 287-289
CONSERVATOR (1919-1944) : 115+116

DANS - de "Ostendaise" : 43-44
DIALEKT : 117-118

FORTIFICATIES : 210

GESCHIEDENIS : zie OOSTENDE, Geschiedenis

HANDELSDOKKEN : 99
- Inwijding (13-8-1783) : 201-204
HAVENGEUL 1992 : 211
HAVENZICHT (18de eeuw) : 233
HEERWOUTERMANSAMBACHT, 's : 148-151, 256-258
HOTEL D'ALLEMANGE (I en II) : 170-175, ts. 178-179, 181-182, 187
HUIZEN (gedateerde) : 290-291

JAARPROGRAMMA 1993 : 3-4
JAARVERSLAG 1992 : 14-23

KAARTEN EN PLANNEN (vóór 1601-1604) : 205-210
KALENDER 1994 : 270
KAMER VAN KOOPHANDEL : 179-180
KAZERNE (Generaal Mahieu) : ts. 80-81
KOMEDIEPLEIN : zie MARIE-JOSEPLEIN
KUNSTENAARS (hedendaagsde beeldende) : 44-47, 81-83, 140-142, 306-309
KURSAAL : - Conventie, aug. 1873 : 41, 143-144
- '40-'45 : ts. 52-53
- 1943 : 142 (afbraak)

LEDENLIJST 1992 : 24-29
LIEDEREN : 42-43, 113-114

MAATSCHAPPIJEN : zie VERENIGINGEN
MARIAKERKE : 175-179
MARIE-JOSEPLEIN : 212-232
MUSEUM 17-19, 71
- Aanwinstenlijst : 30-36, 93-98, 153-158, 259-264, 318-322
MUSEUM-STRACKE (1897-1914 : 175-179

NUMISMATIEK : 53+56, 103-106, 253-255

OESTER-EN KREEFTENKWEKERIJ : 175 : ts. 178-179 (foto 2)
OOSTENDE (elders in de wereld) : 293-295
OOSTENDE - geschiedenis
- 1267 : Oostende stad : 84-89
- 1584-1810 : 131-139
- 1601-1604 : 125
- 1794 : 159
- 1914-1918 : 48-52, 61-69, 90-92, 120-124, 144-147, 187-191
- 1940-1945 : ts. 52-53, ts. 80-81, 232, 317
OOSTENDE-DOVERLIJN : 5-13
- restauratie Kaaistation en pakketboten : 174
OSTENDIANA (stadsbibliotheek)
- Aanwinsten : 70, 106-107, 152, 296

POLDERS (1584-1810) : 131-139
POSTGEBOUW : 250-251

ROYAL PALCE : ts. 52-53

SCHELDWOORD : 112
SCHENKINGEN : 30-36, 93-98, 152-158, 259-264, 318-322
SCHOUWBURG zie : THEATRE ROYAL
SOCIETE INTERNATIONALE DES HOTELIERS : 173-175
STAKETSEL : ts. 4-5
STORMVLOEDEN : 314-316
STRACKE (levensschets) : 163-197
STRAND : ts. 52-53, 297
STRATEN : afzonderlijk index

THEATRE ROYAL (1818-1907) : 214-225
THEMATENTOONSTELLINGEN : 4
THERMEN : ts. 52-53
TOERISMEBUREAU (sculptuur) : 251-252
TRANSGRESSIEFAZEN : 314-316

VERENIGINGEN
- Artistes Musiciens (100) : 311
- Beenhouwersbond (1893) ; 55-56
- Eén voor allen, allen voor één (alias S.E.O) : 103
- Help u Zelf (= Liberale Ziekenbond) : 254
- Koninklijke Postzegelkring (1922) ; 310
- De Lustige Zigomars : 117, ts. 316-317
- Machinisten en stokers N.M.B.S. (1906) : 105
- Neeringdoenersbond - Vuurtoren (1905) : 105-106
- Ostend Swimming Club (1922) : 311-312
- Rotary International (18de Conventie, 1927) : 312-313
- Stokersbond Zeewezen (1896) : 104
- Union Cycliste (1900) : 54-55
- Union Ostendaise (1896) : 53
- De Zeestar (1898) : 255
VERKEERSREGLEMENT 1904 : 119
VISSERIJ : 79-80
VISSERIJWACHT : 240-249, 271-281, 299-303
VOLKSKUNDE : 47, 108-111, 117

WAPEN (van de stad Oostende) : - Oude stadszegel : 56-60

ZEEDIJK (1940-1944) : ts. 146-147
ZEEHELDENPLEIN : ts. 52-53
ZEESPIEGELRIJZING : 314-16
ZEEWEZEN : 104, 238-249, 271-281, 299-303
- reacties : 292 en 293
ZOEAVEN (pauselijke) : 78-79, 249-250
ZONNEWIJZERS (rond Oostende) : 108-111

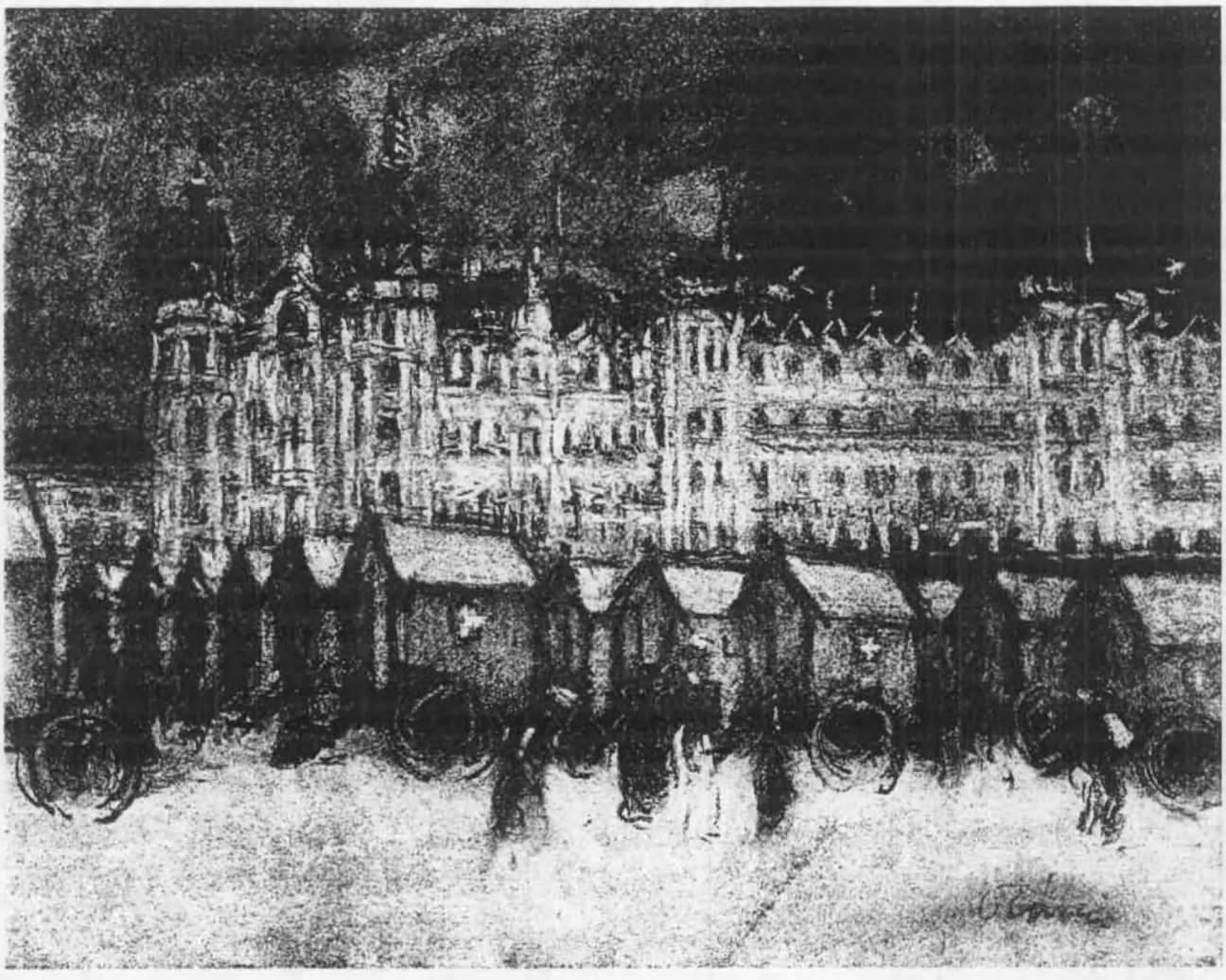

8 Rippl-Rónai. *Ostende, Hôtel de la Plage*, 1901

HET HOTEL DE LA PLAGE EN HET STRAND TE OOSTENDE GEZIEN DOOR DE HONGAARSE POST-IMPRESSIONIST JOSZEF RIPPL-RONAI (1861-1927) TIJDENS ZIJN VERBLIJF IN OOSTENDE IN 1901.